Holy Bible

Aionian Edition®

Tsʻəxna miz

Tsakhur Azerbaijani Bible

Holy Bible Aionian Edition ®

Tsʻəxna miz

Tsakhur Azerbaijani Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025
Source text: eBible.org
Source version: 4/18/2025
Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Institute for Bible Translation, 2022

Formatted by Speedata Publisher 5.1.9 (Pro) on 6/3/2025
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
https://AionianBible.org

Published by Nainoia Inc, https://Nainoia-Inc.signedon.net
All profits are given to https://CoolCup.org

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Ts‘əxna miz at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aïdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aïdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Tsʻəxna miz at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Ts'etta ıxhaynbı 1
Qığeepç'iy 24
Rut 41
1 Şamuelin 44
2-Şamuelin 69
Daniyal 90
Yunus 98
Malakiya 100

NEW TESTAMENT

Matta 105
Yəhye 131
Yaaq'ub 152

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

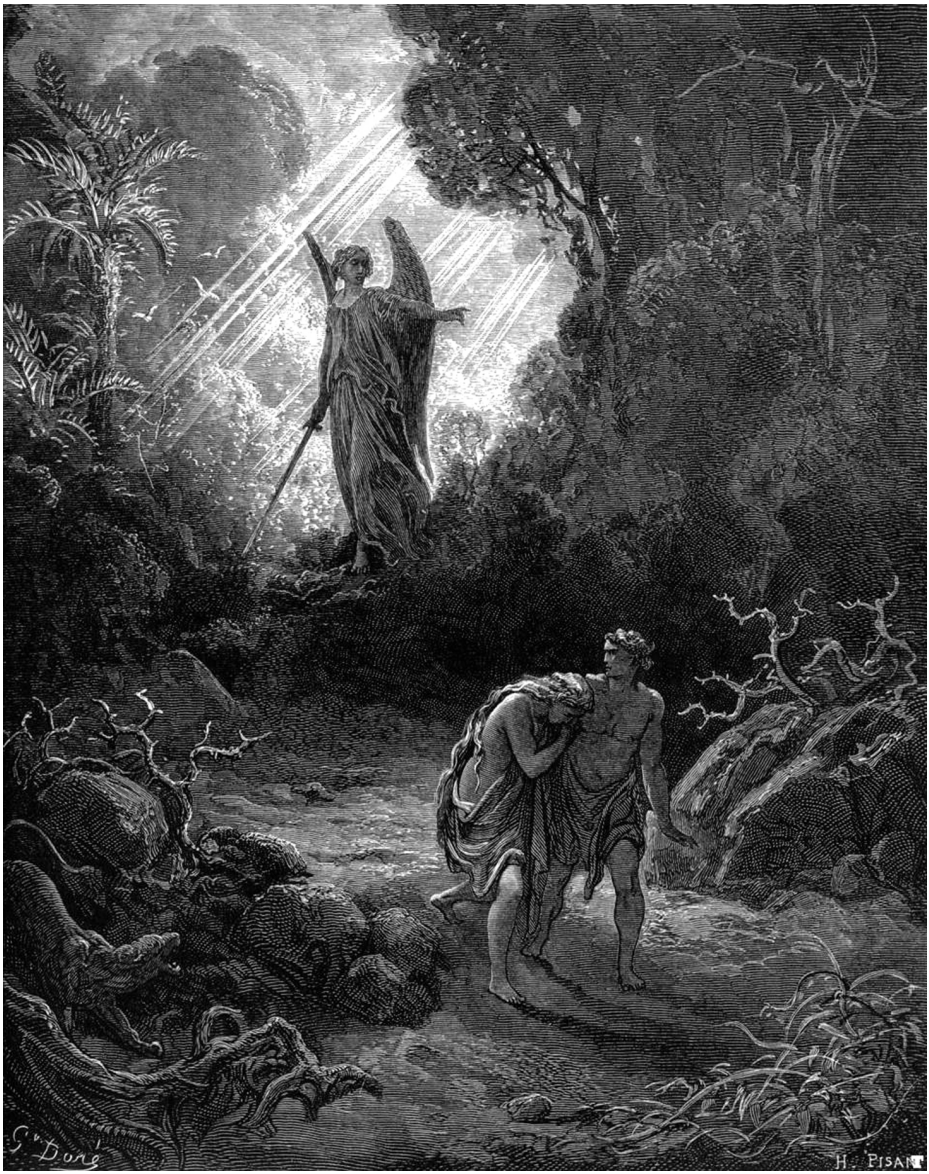

Mang'vee Eden bağne şargılqa g'oramişa'an malaaikariy harıne suralqa iliyk'aran ts'ayıkan g'ılınc giyxhe ı'mrene yivelqa əəna yəq avqecenva.

Ts'etta ıxhaynbı 3:24

Ts'etta ıxhaynbı

1 Ts'etta Allahee xəybıyiy ç'iye itxhın. **2** Ç'iye aq'vabıdena q'əradniy vod. K'orane xhyanbışin oodun ciga miç'axdaniy vod. Allahın Rı'h xhyanbışil ooadniy alcaxxva. **3** Allahee uvhuyn: «Hasre işiğ ixhecen». İşiğ ıxhayn. **4** Allahık'le g'acuyn, işiğ yugda vod. Qiyğa Mang'vee işiğ miç'axıyvalike cura'uyn. **5** Allahee işiğıs «yiğınyığ», miç'axıyvalis «xəm» dobı huvu. Xəm quvxha, miç'eediy qıxha; in ts'ettiyn yiğ ıxha. **6** Qiyğa Allahee uvhuyn: «Hasre xhyanbışde yı'q'nee arka vuxhecen, xhyanbı sana-sançike cure'ecen». **7** Həməxüdud ıxhayn. Allahee arka haa'ana, arkayn, çik avuduniy oodun xhyanbı sana-sançike cura'anbı. **8** Allahee mane arkays «xəv» do huvu. Xəm quvxha, miç'eediy qıxha; in q'öd'esın yiğ ıxha. **9** Qiyğa Allahee uvhuyn: «Hasre xəək avudun xhyanbı sacigeeqa salecen, qeqquyn ciga g'acecen». Həməxüdud ıxhayn. **10** Allahee qeqquyne cigayk'le «ç'iye», xhyan sadıyne cigayk'lemee «deryahbıva» dobı huvu. Allahık'le g'acuyn, inəxüd yugda vod. **11** Qiyğa Allahee uvhuyn: «Hasre ç'iyeyn aq'va xhınak qixhecen: toxumbınan ok'bı-alafbı, curayn-curayn meyvabı eyxhen yivar aleyle'ecen, toxumbıd meyvabışde ad ixhecen». Həməxüdud ıxhayn. **12** Ç'iyeyne aq'vayn alabı aleyli'inbı: toxumbınan ok'bı-alafbı, curayn-curayn meyvabı eyxhen yivarıd alyadıynbı, toxumbıd meyvabışde ad ıxha. Allahık'le g'acuyn, inəxüd yugda vod. **13** Xəm quvxha, miç'eediy qıxha; in xhebıd'esın yiğ ıxha. **14** Qiyğa Allahee uvhuyn: «Hasre xəəne arkee xəm yiğıke cura'an işiğbı ixhecen. Mançin fəsilbı, yiğbı, senbı hagvecen. **15** Hasre manbı xəə'əd işiğbı ıxha, ç'iyeylqa gyatk'vecen». Həməxüdud ıxhayn. **16** Allahee q'ölle xədın işartı ha'u: yiğınyiğ vuk'lek ıkkeecenva xədın işartı, xəm vuk'lek ıkkeecenva k'ınıyn işartı. Mang'vee xənebıd ha'uynbı. **17** Allahee manbı xəənə arkeqa gitk'ınıynbı, ç'iyeylqa işiğ gehecenva, **18** yiğıy xəm vuk'lek ıkkeecenva, işiğıke miç'axvalla curee'ecenva. Allahık'le g'acuyn, inəxüd yugda vod. **19** Xəm quvxha, miç'eediy qıxha; in yoq'ud'esın yiğ ıxha. **20** Qiyğa Allahee uvhuyn: «Hasre xhyanbı nafas ileşşene karbışikva gyats'ece, ç'iyeyl oo xəə xətta şit'yar aledxvecen». **21** Allahee xhyanee eyxhen ç'ak'ın karbı, harne curaylin baluğar, gırgın hadağvan nafas helen karbı, mançika sacigee harne curaylin gırgın xılibışkan şit'yar itxhın. Allahık'le g'acuyn, inəxüd yugda vod. **22** Allahee mançis xayir-düə huvu eyhen: «G'adı xət qetxhe, deryahbışeedın xhyanbı gyats'e'e; şit'yarıd ç'iyeyne aq'val geed qetxhecen». **23** Xəm quvxha, miç'eediy qıxha; in xhod'esın yiğ ıxha. **24** Qiyğa Allahee uvhuyn: «Hasre ç'iyeyne aq'vayn harne curaylin nafas helen karbı: çavra-vəq'ə, hadağvan həyvanar, çolun həyvanar iyxhnecen». Həməxüdud ıxhayn. **25** Allahee curayn-curayn çolun həyvanar, çavra-vəq'ə, ç'iyeyl hadağvan, gırgın nafas helen həyvanar itxhınınbı. Allahık'le g'acuyn, inəxüd yugda vod. **26** Qiyğa Allahee uvhuyn: «Yişde k'op'yelyna, Şak akarana insan ixhanas. Hasre mang'vee deryahbışeene baluğaaşis, xəəne şit'yaaşis, çavra-vəq'əys, gırgıne ç'iyeyne aq'vays, ç'iyeyl hadağvane gırgınçis xəbvalla hee'ecen». **27** Allahee insan Cune k'op'yeyl irxhın, Allahne k'op'yeyl irxhın, Adamiyiy zəiyfa ipxhın. **28** Allahee manbışis xayir-düə huvu, uvhuyn: «Vuxooxu geeb qepxhe, ç'iyeyn aq'va gyats'e'e, mana vuşda vob. Deryahbışeene baluğaaşis, xəəne şit'yaaşis, ç'iyeyl hadağvane gırgıne nafas helençis xəbvalla he'e». **29** Allahee uvhuyn: «Haane, çiyeyne aq'val toxum hoolen ok'bıd-alafbıd, gırgıne yivaaşin meyvabı şos helenbı, oxhnecenva. **30** Gırgıne ç'iyeylne həyvanaaşis, gırgıne xəəne şit'yaaşis, gırgıne hadağvançis – nençeeyiy ı'mren nafas vod, gırgınçıscad – Zı oxhnecenva xhınakın ok'bı helenbı». Həməxüdud ıxhayn. **31** Allahık'le g'ecen, itxhınin gırgın kar geed yugda vod. Xəm quvxha, miç'eediy qıxha; in yixhıd'esın yiğ ıxha.

2 İnəxüd, xəybışiniy ç'iyeyn, maane gırgıne karan itxhıniy ç'əvexhen. **2** Allahee yighıd'esde yiğılqameen işbı ç'əvə'ənbı, yighıd'esde yiğıl, hı'iyne işbışiker curxha manzil haa'a. **3** Allahee yighıd'esde yiğıs xayir-düə huvu, man yiğ mansa yiğbışik'e curuiyn, mane yiğıl gırgın ha'an işbı ç'əvüü manzil haa'a. **4** Xəybıyiy ç'iye itxhıniyle qiyğiyna hekaye: Rəbb Allahee xəybıyiy ç'iye itxhıniyle qiyğa, **5** ç'iyeyne aq'val ok'bıyiy yivar ələə deşdiy. Rəbb Allahee gyoğiy g'ixdevuva, sayid ç'iyee ezasda insan deşva, mançil-alla məxüd ıxha. **6** Xhyanıd ç'iyençeniy əlqəən. Mane xhyanıked ç'iyesın xhyanniy eyxhen. **7** Manke Rəbb Allahee ç'iyeyne nyuq'vneke insan hı'ı, mang'une quşeeqa ı'mrene nafasna uf üvxhü. Həməxürur insan üç'ür qıxha. **8** Qiyğa Rəbb Allahee şargılne Edenıl sa bağ ezu, irxhınna insanır maqa gixhxhı. **9** Maa'ad Rəbb Allahee ç'iyeyl uftanda g'ecen, ittun oxhanas eyxhen meyvabınan xətta curayn-curayn yivar aleyli'ı. Mang'vee q'öble menne yivaaşik idyakarana yiv oozu: sa yivene meyvabışe ı'mı'r hoole, mansançined meyvabışe yuguniy pisın ats'axhya'asın ats'al hele. **10** Bağıs xhyan helena sa damaniy Edenençe gyobatsts'e, mançeb mana yoq'ne cigeeqaniy bit'alooxhe. **11** Mançine sançin do Pişon vod. Mana bıkırne Xavila ölkayne hiqiy-allançeniy gyobatsts'e. Maa'ad g'izil qığəə. **12** İne ölkayn g'izil yugun vod.

İnyaa'ad yugun evanan gatraniy gıranna eke
oniksıb vooxhena. 13 Q'öb'esde damayn do
Gixonodun. Manab bıkırne Kuş ölkayne hiqiy-
allançeniy gyobatsts'e. 14 Xhebıd'esde damayn
do Dəclə (Tigır) vodun. Mana Aşşur ölkayne
şargıle gyobatsts'e. Yoq'ub'esda damab Fəratobna
(Yefrat). 15 Rəbb Allahee insan Edenne bağeeqa
giyxhena, man ezu, çiqar ilekkecenva. 16 Rəbb
Allahee insanıs əmı'r hav'u uvhuyn: «Bağeene
gırgıne yivaaşin meyvabı ıkkanang'a oxhanas
əxə. 17 Saccu yuguniy pisın ats'axha'ane yivena
meyva umooxhan, mana opxhunne yiğıl qik'asda».
18 Rəbb Allahee meed eyhen: «İnsan sayrena
ıxhay yugda deşod, Zı mang'usda cus sik'ına sa
kumagçiy ixhanasda». 19 Rəbb Allahee gırgın çolun
həyvanarıd, xəən şit'yarıd nyuq'neke ha'a. Qiyğa
Allahee manbı insanne k'anyaqa adaylenbı, g'aces,
mang'vee nəxdun dobıyiy mançis heles. İnsanee
nene həyvanıs nen doyiy gixhxhı, məxüdud
axvan. 20 İnsanee gırgıne çavra-vəq'əys, çolane
həyvanaaşıs, xəəne şit'yaaşıs do hele, saccu cus
sik'ına kumag ha'asda iveeke deş. 21 Mane gahıl
Rəbb Allahee insan k'orane nik'eeqa g'ıxele. Mana
nik'eenang'a Rəbb Allahee mang'une mıglene
t'eleyna sa alyapt'ı, çin cigad çurunuka gyats'ı'ı. 22
Rəbb Allahee insanıke alyapt'ıyne mıglene t'eleyke
xhunaşşe irxhın. Yicir insanne k'anyaqa qarı. 23
İnsanee uvhuyn: «İlekke, inə yeqqees ıxhavud! İna
bark'v yizde bark'una vob, Çurud yizde çurununod.
Do «xhunaşşe» ixhes, Mana adamiyke alyart'uva».
24 Mançil-alla adamee dekkiy yed g'alyabaççe,
xhunaşşeyka eyxhe. Adamiyiy xhunaşşe sa vooxhe.
25 Adamiy cuna xhunaşşe – q'öyursana ts'elebniy
vob, manbışis mançile naş qexhe deşdiy.

3 Rəbb Allahee itxhınne çolune həyvanaaşina,
gırgınçile hiyləgarna xoçeniy vob. Xoçeyn
zəiyfayk'le uvhuyn: – Hək'edane, Allahee şok'le
bağeene yivaaşina nençinacab meyva umooxhan
uvhu? 2 Zəiyfee xoçeyk'le eyhen: – Bağeene
yivaaşin meyvabı oxhanas əxə. 3 Saccu bağne
yı'q'neene yivene meyvabışde hək'ee Allahee uvhu:
«Mançike umoyxhan, mançik sumoot'a, deşxhee,
hapt'asınbı!» 4 Xoçeyn zəiyfayk'le uvhuyn: –
Deeş, nəxübcab hapt'as deş. 5 Allahık'le ats'an,
mane yivena meyva opxhuning'a vuşun ats'al
geed qixhes, yuguniy pisın ats'axhxha Allah
xhinne qepxhes. 6 Zəiyfayk'le g'ecen, mane yiven
meyvabı oxhanasıd karaə vod, ulesqadıd yugda
vod qöö, ats'al ıkkanəng'usud ıkkanəhdıd. Mançil-
allab məng'ee mana meyva qopxu opxhanna.
Qiyğab k'ane ulyorzulyne adamiys meyva hoole,
mang'veeyib ooxhanna. 7 Mane gahıl q'öng'ussana
ats'al qadayle, ts'eleb vuxhay ats'axhen. Məxüd
ıxha manbışe incilyne t'eleyke cos tanalanqanbı
ha'u. 8 Manbışık'le yiğıne serınne gahıl bağee
iykaran Rəbb Allahın nıq' g'iyxhe. Manbı heepxı
bağeene yivaaşine yı'q'nee dyuguleebaxhe. 9
Rəbb Allahee Aadamılqa onu'u, qiyghanan: – Ğu
nyaane? 10 Mang'vee eyhen: – Bağeead yiğın nıq'
g'ayxhı, ts'eler ıxhal-alla qərq'ı'n dyugulxhana.
11 Rəbb Allahee eyhen: – Şavaane ts'eler ıxhay
vas ats'axha'u? Vas oxhanas q'adağa hav'uyne
yivena meyvane opxhun deşxhee? 12 Aadamee
eyhen: – Zaka sacigee yixhecenva, Ğu hiyvuyne
xhunaşşe mane yivene meyvayke zas huvu, zınab
opxhunna. 13 Rəbb Allahee zəiyfayk'le eyhen: – Ğu
hı'iyn hucoon? Zəiyfee eyhen: – Xoçeyn zı yəqqı'le
qiğeyhı, zınab opxhunna. 14 Rəbb Allahee xoçeyk'le
uvhuyn: – Ğu in ha'uyl-alla, gırgıne çavra-vəq'əyne,
çolane həyvanaaşine yı'q'nee lə'nat g'azanmişa'a:
ı'mı'rvolle vuxhnel habğı nyaq'v ooxhanas. 15
Zı yiğniyiy zəiyfayne əreeqa, vuşde kulyfatbışde
əreeqa duşmaniyvalla abçes. Şeng'une kulyfatın
yiğne vuk'les ı'xhəs, ğunab mang'une mı'q'les
üvxhəs. 16 Qiyğa Rəbb Allahee zəiyfayk'le eyhen:
– Vas vuxhnenang'a geeb xəppa əziyyat hevles,
uşaxar k'ovaka vuxas. Adamee valqa k'ırı gyaqqı vas
ıkkiykanas, Meeb mang'veecab xəbvalla vas haa'as.
17 Qiyğa Rəbb Allahee Aadamık'leme uvhuyn: – Ğu
xhunaşşel k'ırı alixhxhı umooxhan uvhuna meyva
opxhun. Həşdeb val-alla nyaq'v lə'natləmiş vuxha.
I'mı'rvolle zəhmətıka ğu vasın g'ık nyuq'vnel
ha'as. 18 Mançin vas zazaayiy ğı'ç'iy aleylya'as,
ğunad, ğu ezuyne ç'iyel hucooyiy alyaadı man
oxhanas. 19 Ligayne şinıka hı'ıyn g'ık oxhanas
nyuq'vneqa sak'alasmee, Mançike alyart'uva. Ğu
nyaq'v vorna, nyuq'vnelqar sak'alasda. 20 Aadamee
xhunaşşeyn do Həva (ı'mı'r) giyxhe. Mana ç'iyeylne
aq'val vuxhaynbışda gırgıng'una yed yeexhe. 21
Manke Rəbb Allahee Aadamılqayiy xhunaşşelqa
g'ekvayke tanalinbı hı'ı, alya'anbı. 22 Qiyğa Rəbb
Allahee uvhuyn: «Haane, insanık'le yuguniy pisın
hucoo ıxhay ats'axha, yişda sa xhinne qexhe.
Hasre ı'mrene yivena meyva qopxu umooxhancen,
hammaşiysır ımaxvaacen!» 23 Vuc alyart'uyne
nyuq'vnel işlemişxhecenva, Rəbb Allahee insan
Edenne bağeençe g'e'eşşena. 24 Mang'vee Eden
bağne şargılqa g'oramişa'an malaaikariy harıne
suralqa iliyk'aran ts'ayıkan g'ılınc giyxhe ı'mrene
yivelqa əəna yəq avqecenva.

4 Aadam xhunaşşe Həvayka g'alirxhu, mana
vuxhne ayxu Gabil uxu. Həvee eyhen:
«Rəbbike zı insan pay xhinne alyart'u». 2 Qiyğa
məng'ee Gabilna çoc Habil uxooxa. Habil vəq'əbı
uxhiyxhanna eyxhe, Gabilir ç'iye ezana. 3 Sabara
vaxt ılğevç'uyle qiyğa Gabilee Rəbbis ç'iyeyl
alyadıynçike nugbar adayle. 4 Habileyid ts'etta

syurunee ıxhayne nekke yugne vəq'əbışike adayle.
Rəbbee Habilir, Habile adıynbıd q'abıl ha'anbı.
5 Gabilir, Gabilee adıynbıd Rəbbee q'abıl ha'a
deş. Mançil-alla Gabil it'umra qəllamişxha aq'va
gyavaxana'a. 6 Rəbbee Gabilik'le uvhuyn: – Nya'a
qəllamişxha? Nya'a aq'va gyavaxanı'ı? 7 Nya'a
yugna iş haa'axhee, Zı q'abıl hidyaa'aye? Yugna
iş hidyaa'axhee, bınahın akkayne ögee gugu
hav'u ğu gozet ha'a. Mançin xuruş valqa vod, ğu
mançis xəbvalla haa'as vukkan. 8 Qiyğa Gabilee
Habilik'le eyhen: – Qora çoleeqa vüqqəs. Maa'ad
Gabilee çoculqa xıl g'ot'ul, mana gek'ana. 9
Qiyğa Rəbbee Gabilike qidghın hı'iyn: – Çoc Habil
nyaane? Mang'vee eyhen: – Ats'a deş, nya'a zı
çocuna g'aravulyne vor? 10 Rəbbee eyhen: –
Ğu hı'iyn hucoon?! Çocune eban ç'iyençe Zalqa
ona'a. 11 Mane nyuq'vnen yiğne xıleke k'yapk'ınna
çocuna eb höögəs ghal aaqı. Mançil-allab ğu
ine nyuq'vnel bed-düə alyabat'a. 12 G'iyniyke
şaqa ğu nimee yugda ç'iye ezeeyid, mançin
vas ıkkanəxüdın kar heles deş. Ğu ciga deşda
g'e'eşşuna xhinne ixhes. 13 Gabilee Rəbbik'le
eyhen: – Yizda cazaa ts'ıts'a'asınçıleb hexxaba
vob. 14 Haane, Ğu zı g'iyna ç'iyeyne aq'valer
g'e'eşşena. Valer dyügulyxha, zı ciga deşda ixhes.
Şavneyiy ögiylqa qığeç'u, mang'veyir zı gik'asda.
15 Rəbbee mang'uk'le eyhen: – De'eş. Şavaye Gabil
g'ik'u, mang'uke yighılle g'atna qəl qiğaahas.
Rəbbee Gabililqa işara giyxhe, mana qızaxıng've
gimeek'acenva. 16 Gabil Rəbbike ark'ın Eden bağne
şargıl – Nod eyhene cigayl axva giyğal.

5 Aadamne nasılın taarix inəxüd vod. Allahee
insan iyxhanang'a mana Cuk akarara irxhın. 2
Mang'vee adamiyiy zəiyfa ipxhın. Manbışis xayir-
düə huvu. İpxhınne yiğıl manbışis «insan» do
gixhxhı. 3 Aadamın vəşşe xhebts'al sen g'adıyng'a,
cuk akarana, cune k'op'yeylna sa dix ıxha. Doyud
Şet giyxhe. 4 Aadam, Şet ıxhayle qiyğa molyud
vəşşe senna axu. Mang'uka mebın dixbıyiy yişba
vuxha. 5 Aadam yüç'üd vəşşe xhebts'al senna axu
q'ık'u.

6 İnsanar ç'iyeyne aq'val geeb qebaxheeng'a
manbışis yişba vuxooxa, 2 manbışde yişbışda
micagiyvalla malaaikaaşik'le g'oocena. Cone yik'es
yikkanna nenayiy məng'ı'ke xhunaşşe hee'e. 3
Rəbbee eyhen: – Yizın Rı'h insanee hammaşiys
deş vod. Manbıb hammaşiysınbı deş vob. Manbışis
huvuna ı'mı'r vəşşe g'ane senıle hexxaba vuxhes
deş. 4 Malaaikaaşe insanaaşin yişba haa'anee
gahılib, mançile qiyğiyne dövurbışilib məxbın
ç'ak'ın insanar ç'iyeyne aq'valqa vuxooxa vuxha.
Manbı avalıyne dövrun kuşdukurar quvaats'an
insanar vuxha. 5 Rəbbik'le g'ecen, ç'iyeyne
aq'valyne insanaaşine ək'eele, fıkree pisvalla
hav'uy vob. 6 Mana paşmanaxhena. Mang'un
yik' gyoyxhan ç'iyeyne aq'valqa insanar ipxhınva.
7 Rəbbee eyhen: – İpxhının insanar ç'iyeyne
aq'vayle havaakal ha'asınbı. Man insanaaşika
sacigee həyvanaşined, ç'iyeyl hadağvançined,
şit'yaaşined vuk'lelqa qalya'asın. Manbı ipxhınva
paşmanxhana. 8 Saccu sa Nüh Rəbbine ulen
aqqaqqa. 9 Nühun taarix inəxüd vod: Nüh qorkuna,
məttın yik'nana cune nasılee insan ıxha. Mana
Allahne yəqqı'lniy vor. 10 Nühuka xhebiyre
dix eyxhe: Sam, Ham, Yafəs. 11 Allahne ulele
dyunye g'e'exhan, pisvalin gyayts'e. 12 Gırgın
insanar qopkune yəqqı'le qığebç'iynbı. Allahık'le
g'ecen dyunye, badalxha vod. 13 Allahee Nühuk'le
uvhuyn: – Yizde ək'elee gırgınçın q'omıd hitxhır.
Dyunye manbışde pisvalika gyats'ı. Mançil-allab
Zı manbı ç'iyeyne aq'vayka sa cıgee havaakal
haa'as. 14 Vas goferne yiveke sa gamı he'e.
Ad goozeer hı'ı, adğançed g'adğançed yivena
mızla qabğvee. 15 Gamı haynəxüd he'e: mançina
xıliyvalla xhebıd vəş xılekkum, əq'valla xhots'al
xılekkum, axtıvallab xhebts'al xılekkum vuxhecen.
16 Gamıyne ooğançe sa xılekkum avud g'uly
he'e. Mıgleked akka gixhxhe. Gamıyka avubna,
yı'q'nekna, oona mərtaba vuxhecen. 17 Zı ç'iyeyn
aq'va q'ıfrımıka qadıyne xhineka alyat'asın.
Xəək avudun nafas alyat'an gırgın kar hakkal
ha'asın. Ç'iyeyne aq'valin gırgın kar qik'asın.
18 Zı mugaavile saccu vaka ha'a: ğu dixbışika,
xhunaşşeyka, sossaaşika sacigee gameeqa ılqeç'e.
19 Vaka üç'üdda axvecenva, gırgıne həyvanaaşike
nafas helenimeene karbışike q'öblena, vughulyna-
xhuvulyna, gameeqa alet'e. 20 Q'öblena gırgıne
şit'yaaşike, həyvanaaşike, ç'iyeyl hadağvançike
vasqa qales, üç'üdda axvecenva. 21 Vasqa oxhanas
eyxhençike vasınıd, çisınıd se'e. 22 Nühee gırgın
kar Allahee uvhuyn xhinne ha'a.

7 Rəbbee Nühuk'le uvhuyn: – Xizanıka sacigee
gameeqa ılqeç'e. Yizde ögee, vale qorkuna
ine nasıle deşor. 2 Dyunyeyne aq'vayle cins
g'ıts'maq'vancenva məttıne həyvanaaşına yighıble
q'öblena, xhalyne həyvanaaşina vughulyna,
xhuvulyna alept'e. Harıne xəəne şit'enab yighıble
q'öblena alept'e. 4 Yighne yiğıle ç'iyeyne aq'valqa
yoqts'al yiğnayiy yoqts'al xəmna gyoğiy gyoğa'as.
İtxhının nafasnan gırgın kar ç'iyeyne aq'vayle
hakkal ha'asın. 5 Rəbbee Nühulqa nəxübiy
əmr hav'u, mang'vee gırgın kar həməxdıd
hı'iyn. 6 Ç'iyeyn aq'va q'ıfrımıka qadıyne xhinen
alyat'uyng'a, Nühuka yixhıd vəş sen ıxha. 7 Nüh,
cuna xhunaşşe, dixbı, sossar sacigee xhyanıke
g'attivxhanasdemee gameeqa ılqebaç'enbı. 8

Allahee Nühulk'le uvhuyn xhinne, məttın, xhalin
həyvanar, şit'yar, gırgın ç'iyeyl hadağvanbı
q'öble-q'öblena, vughulynayiy xhuvulyna, Nühuka
gameeqa ılqedaç'enbı. 10 Ç'iye yighne yiğıle
q'ıfrımıka qadıyne xhinen alyat'an. 11 Nühune
ı'mrene yixhıd vəş'esde sene, q'öb'esde vuzanee
yits'ıyighıd'esde yiğıl məxdun q'ıfrımıkan gyoğiy
gyooğa giyğal, ittehesu, xəən g'uleppı aaqı.
Gırgıned k'oralybışençe xhyan ı'xı'yxə giyğal. 12
Yoqts'al yiğna, yoqts'al xəmna gyoğiy gyoğu. 13
Mane yiğıl Nühuka sacigee cuna xhunaşşe, dixbı
Sam, Ham, Yafəs, con yedar gameeqa ılqebaç'iynbı.
14 Manbışika sacigee gırgın həyvanar: çavra-
vəq'ə, çolun həyvanar, şit'yar, gırgın ileedaxvanbı,
ç'iyeyl hadağvanbı, gameeqa ılqedaç'enbı. 15
Gırgın nafas ileşşenbı q'öblena Nühuka gameeqa
ılqeeç'u. 16 Allahee Nühuk'le uvhuyn xhinne,
gırgıne həyvanaaşina vughulynayiy xhuvulyna
qabı. Manbışiqad qihna Rəbbee gamıyn akka qa'an.
17 Q'ıfrım gibğılıyn yoqts'al yiğ ıxhamee, xhyan
geed qıxha gamı ç'iyeyle haly'etçuyn. 18 Xhyan
geed ooqa ılqeç'e, gamıd xhinene aq'val ı'ğiykar
giyğal. 19 Geed qıxhayne xhyanın, nekke axtın
suvabıd çik avud g'alya'a. 20 Xhyan yits'ı xholle
xılekkumna suvabışile axtı qexhe. 21 Ç'iyeyne
aq'valin gırgın kar: 22 şit'yar, çavra-vəq'ə, çolun
həyvanar, hadağvanbı, insanar, nafas ileşşen gırgın
qeek'an. 23 Rəbbee ç'iyeyne aq'valin nafas ileşşen
gırgın kar hakkal ha'an: insanaaşile otçu, çavra-
vəq'ə, hadağvanbı, xəəne şit'yaaşılqamee nafas
ileşşen gırgın kar gek'an. Saccu Nühiy gameebınbı
üç'übba axva. 24 Xhyan ç'iyeyne aq'val vəşşe
xhots'al yiğna geed qıxhayle qiyğa,

8 Allahee Nühur, Nühuka gameedın gırgın çolun
həyvanar, çavra-vəq'ə yik'el qalya'an. Allahe
ç'iyeyne aq'valqa ablyav'uyne mıtsıka xhyanbı
k'ıl qedaxhe giyğal. 2 Allahee k'oralybıyiy xəən
g'uleppı ut'uma'anbı, gyoğiy ulyoyzaran. 3
Xhyan ç'iyene aq'vayle ts'ıts'exhe giyğal. Vəşşe
xhots'alyne yiğıle xhyan k'ıl qexhe. 4 Yighıb'esde
vuzane yits'ı yighıd'esde yiğıl gamı Araratne
suvabışil ulyoyzaran. 5 Yits'ıd'esde vuzalqame
xhyan k'ıl qexhe. Yits'ıd'esde vuzane ts'ettiyne
yiğıl suvabışin vuk'ulybı g'ece giyğal. 6 Nühee
yoqts'alyne yiğıle vuce hı'iyn gamıyn g'uly aaqı,
7 qən g'avku. Xhyan qeqqvasme qən ulyooxa,
hapk'ın qavayle vuxha. 8 Xhyan ç'iyene aq'vayle
ts'ıts'xhay ats'axhesdimee, ine yəqqe Nühee
qı'nerke g'uxoole. 9 Qı'nerkeyk'le givxasın ciga
iveke deş, ç'iye xhyanın aqqı eyxhe. Mana Nühusqa
gameeqa siviyk'al. Xıl hotku Nühee qı'nerke avqu,
gameeqa abaççe. 10 Yighılle yiğ ılğeç'uyle qiyğa,
mang'vee qı'nerke sayib g'ookana. 11 Exhalqana
qı'nerke mang'usqa sapk'ıling'a, mançe k'uxhee
xhınakna zeytunna t'ele avqu vooxhe. Manke
Nühuk'le ats'axhen, xhyan ç'iyeyne aq'vayle
ts'ıts'xha vod. 12 Yighılle yiğ ılğeç'uyle qiyğa,
mang'vee sayib qı'nerke g'ookana, mane yəqqee
mana mang'usqa siviyk'al deş. 13 Ts'eppiyne
vuzane ts'ettiyne yiğıl Nühune ı'mrene yixhıd
vəşşe ts'ettiyne sene ç'iyeylin xhyan qeqqvan.
Nühee gamıyn oodun ciga qottuling'a, ç'iye qeqqu
g'ece. 14 Q'öb'esde vuzane g'ayi yighıd'esde
yiğıs ç'iye bıkırda qeqqvan. 15 Allahee Nühuk'le
uvhuyn: 16 – Ğu yiğne xhunaşşeyka, dixbışika,
sossaaşika sacigee gameençe qığeç'e. 17 Vaka
sacigeedın gırgın nafas ileşşenbı, şit'yar, həyvanar,
ç'iyel hadağvanbı g'aqa qığe'e. Hasre ç'iyeyne
aq'valqa ayikkecen, g'adı geed qetxhecen. 18
Nüh cune xhunaşşeyka, dixbışika, sossaaşika
sacigee gameençe qığeç'ena. 19 Gırgın həyvanara,
hadağvanbı, şit'yar, ç'iyene aq'valin nafas ileşşen
gırgın kar çika sacigeedınçika gameençe qığeç'e.
20 Nühee Rəbbis q'urbanbı allya'an ciga alya'a.
Mançil mang'vee gırgıne məttıne həyvanaaşike,
şit'yaaşike, gyooxhan ha'an q'urbanbı aly'a'a.
21 Mançin yugun eva Rəbbis ı'xı'me, Mang'vee
cune yik'ee inəxüd uvhu: – K'ılybanançile otçu
insanaaşin fıkırbı yugunbı eyxhe deş. Manbışil-
alla sayid ç'iye lə'natlamişa'as deş. Həşde hı'iyn
xhinne, gırgın nafas ileşşenbı hakkal ha'as deş. 22
Dyunye ıxhaylette, Ezuy-qiyşılıy, gümə la-mık'ala,
Gı'l-q'ı'dim, xəm-yiğ Ç'əvxhes deş.

9 Allahee Nühusiy Nühune dixbışis xayir-düə
huvu, manbışik'le uvhuyn: – Vuxoxu geeb
qepxha ç'iyen aq'va gyatsts'e'e. 2 Ç'iyeylin
gırgın həyvanar, xəədın şit'yar, hadağvanbı,
deryahbışedın baluğar şole qəq'ənasınbı, manbı
vuşde xıleqa quvu. 3 Nafas ileşşen gırgınbı şos
oxhanas ixhecen. Nəxüdiy Zı şos şenke ç'iyel
alyadıyn oxhanas huvu, həşded manbı hele. 4
Saccu mançin çuru ebaka umoyxhan, mançe rı'h
vodun. 5 Şavaayiy vuşda eb k'yavhu, şu ı'mreke
hav'u, mana həyvan vuxheeyib, insan ixheyir Zı
hı'sab qeqqasın. 6 Şavaayiy insanna eb k'yav'u,
Mang'unab eb insanne xıleke k'yavaak'anas.
Allahee insan Cune k'op'yel irxhınil-alla. 7 G'abı
geeb qepxhe. Ç'iyene aq'valqa aavke, hexxepxhe. 8
Qiyğa Allahee Nühuk'leyiy cune dixbışik'le uvhuyn:
9 – Şokab, şole qihniyne vuşde nasılıkab, gameençe
qığeç'uyne gırgıne nafas ileşşençika, şit'yaaşika,
çavra-vəq'əyka, çolune həyvanaaşika Zı mugaavile
haa'a. 11 Zı şoka həynəxbına mugaavile haa'a:
sayid inçile qiyğa q'ıfrımıka qadıyne xhyanın
ç'iyeyne aq'vayka sacigee nafas ileşşenbı hakkal
ha'as deş. 12 Allahee uvhuyn: – Yizda şokana,
şoka ıxhayne gırgıne nafas helençika hav'uyne
hammaşiyste mugaavileyna işara ina vuxhes:

13 xəybışeeqa gyuvxhuna Yizda xənevur. 14 Zı
xəybışeeqa buludbı qalyauyng'a, bulıdıka sacigee
xənevur g'avales, 15 manke Zı şokayiy, gırgıne nafas
helençika hav'une mugaavileyna fıkır ooxhanas.
Sayid nafas ileşşenbı hakkal ha'asın q'ıfrımıka
xhyan qales deş. 16 Mısayiy xənevur qığevç'u,
Zı mançiqa ilyakkı ç'iyene aq'val nafas helene
gırgınçika hav'una hammaşiysda mugaavile yik'el
qavalyaa'as. 17 Allahee Nühuk'le meed eyhen:
– Yizın ç'iyeyne aq'val gırgıne nafas helençika
hav'uyne mugaavileyna işara haane. 18 Nüh cune
dixbışika Samıka, Yafəsıka, Hamıka gameençe
qığeç'una (Kana'an Hamna dixniy vor). 19 Mana
xhebırsana Nühun dixbıniy vob. Ç'iyeyne aq'valqa
ipxhınin gırgın insanar manbışike g'abı.

11 Bıkırne dyunyel sa miziy sa yuşe vuxha.
2 İnsanar şargılqa qöng'ə Şinarne ölkee
manbışik'le q'adaal g'acu, maayib avxuynbı.
3 Sana-sang'uk'le: «Qudoora karpıç hı'ı yugda
qecesva» uvhu. Manbışe g'ayeyne cigee karpıç,
battağne cigeeyid g'ır alyat'u. 4 Qiyğad «Şas sa
şahariy q'om xəybışeeqa hiviyxharna gulle alyav'u
do qığahas, deşxhee mançeb ehevkasınbıva» uvhu.
5 İnsanaaşe alyav'una şahariy gulle g'avces Rəbb
avqa geç'e. 6 Rəbbee uvhuyn: «Haane, manbışin
gırgınbı sa milletinbı sa mizelenbı vob. Mançil-allad
manbışe inəxübna iş haa'a gibğıl. Həşde manbışde
yik'es hucooyiy ıkkan ha'as əxə. 7 Qudoora
geepç'ı manbışin mizyar alikka'as. Sang'vee
uvhuyn mansanbışik'le mats'axhecen». 8 İnəxüb
Rəbbe manbı ç'iyeyne aq'valqa ehevka'anbı, şahar
alyav'uyid ulyoyzaran. 9 Rəbbee insanaaşin mizyar
alikkı'il-alla mane cigayk'le Baabil (alikkı'iy)
eyhe. Ç'iyeyne aq'vayne yoq'ne suralqab mançe
ehevkaa'a. 10 Nühune duxayn Samın nasılin taarix
inəxüd vod: q'ıfrımıka qadıyne xhinele q'ölle
senna qiyğa, Samıka vəş sennang'a mang'una dix
Arpakşad yedike eyxhe. 11 Arpakşad ıxhayle qiyğa,
Sam xhod vəş senna axva. Mang'us mebın xəppa
dixbıyiy yişba vuxha. 27 Terahıke g'abıynbışin
taarix inəxüd vod: Terah İbramna, Naxorna,
Haranna dek ıxha. Haranıka Lut donana sa dix
ıxha. 28 Haran, vuc ıxhayne ölkee – Xaldeyaaşine
Ur şaharee qik'uyng'a, mang'una dek üç'ürraniy
vor. 29 İbrameyid Naxoreyid davatbı hı'ı. İbramne
xhunaşşeyn do Saray, Naxorned xhunaşşeyn do
Milka ıxha (Milkayiy İska Haranın yişba vuxha). 30
Sarays uşaxar vooxhe deşdiy. 31 Terahee dix İbram,
Haranna dix eyxhena neva Lut, İbramna xhunaşşe
yeexhena sos Saray cuka alyabat'a. Kana'anne
ölkeeqa vüqqəva, manbı sanab Xaldeyaaşine Ur
şahareençe avayk'ananbı. Manbı Xaraneqa qabı,
maayib aaxvanbı. 32 Q'öd vəşşe xholle sennang'a
Xaranee Terah qek'ana.

12 Rəbbee İbramık'le eyhen: – Yiğna ölka, dekkın
xav, vas k'anebınbı g'alepçe, Zı vak'le eyhesde
ölkeeqa hoora. 2 Vas xayir-düə hevles, vake xədın
millet g'ales, do axtı qa'as, yiğne doyuka xayir-
düə hevles. 3 Zı vas xayir-düə huvuynbışis, xayir-
düə, bed-düə hav'uynbışis, bed-düə g'axuvles.
Ç'iyeyne aq'valyne gırgıne milletbışe valek'ena
xayir-düə alyapt'as. 4 İbram, Rəbbee eyhəxür,
yəqqı'l gexha. Lutur mang'uka sacigee ayk'an.
Xaraneençe qığeç'uyng'a İbramıqa yights'ale
xholle senniy vod. 5 İbramee Xaranee hı'iyn
gırgın kar, xhunaşşe Saray, çoçuna dix Lut, cun
nukarar alyapt'ı Kana'anne ölkeeqa yəqqı'l gexha.
Manbı Kana'anne ölkeeqa hiviyxharanbı. 6 İbram
maa'ar More eyhene mı'qəsqa, Şekem eyhene
cigeene hiyxhar. Manke maa'ad Kana'anaaşin
milletniy eyxhen. 7 Rəbb İbramısqa dyagu
uvhuyn: – Zı ina ölka yiğne nasılıs hevles.
İbramee cus dyaguyne Rəbbis, maa'ad q'urbanbı
alyaa'an ciga alya'a. 8 Mançer Bet-Eline şargılyne
suvabınane cigeeqa ayk'an. Ma'ab mang'vee
çadır giviyxə. Çadırne garbıl Bet-El, şargılib Ğay
eyhena şahar vooxhe. İbramee maa'ad Rəbbis
q'urbanbı gyaat'an ciga ali'ı ı'bəədat ha'a. 9
İbram kırra-kırra mançer ayk'anna canubulqa,
Negevne sahrayne suralqa. 10 İne ölkee it'umun
mısvalybı xət qetxhava İbram sık'ınna gahıs
Misirılqa ayk'ann. 11 Misireeqa hiviyxharang'a
mang'vee cune xhunaşşe Sarayk'le eyhen: – Ğu geer
uftanra yixhay zak'le ats'an. 12 Misirbışe ğu g'aycu
eyhesın: «İng'una xhunaşşevur». Manke manbışe
zı gik'u ğu üç'ürra g'alerçes. 13 Hucoone ixhes ğu
manbışik'le eyhe, ğu yizda yiçu vor, yiğnemee zak
sidyoot'a, üç'ürra g'alyaraççe. 14 İbram Misirqa
hirxhılymee, misiribışik'le mang'una xhunaşşe
geer uftanra yixhay g'ecen. 15 Zəiyfa g'aycuyne
Misirne paççahne, fironne insanaaşe məng'ı'ne
micagiyvalina gaf fironus haa'a. Manar qiykekkana
fironne sareeqa. 16 Firon məng'ı'nimee İbramıkar
yugra ıxha. Mang'uqa çavra-vəq'ə, əməler, devabı,
nukar adamer, nukar yedar vooxhe. 17 İbramne
xhunaşşe Saraynimee Rəbbee fironneyiy fironne
xaabınbışilqa xətta ık'arbı alyaa'a. 18 Fironee
İbram qort'ul eyhen: – İn hucoon ğu zak hı'iyn?!
Nya'a Saray yiğna xhunaşşe yixhay ittevhu? 19
Nişil-allane «yizda yiçuva» uvhu, məng'ı'ka davatbı
ha'as hassır? Alert'e yiğna xhunaşşer, hoora! 20
Fironee İbramiy cuna xhunaşşe, cone vardatıka
sacigee ölkençe yəqqı'l hee'eva əmr haa'a.

15 Sabara gahıle İbramıs dyaguyne Rəbbee
inəxdun cuvab eyhe: – Qıməyq'ən İbram. Ğu
havacesda Zı vorna, Zı vas geed xədın mukaafat
heles. 2 İbramee uvhuyn: – Zas, yizda Xudaavanda
Rəbb, hucoone heles? Uşax zaqa deşin, yizın

kar Damask şahareençene Eliezerıs axvas. 3 Ğu zas uşax hidevul-alla, ina yizda xaana insan yizda varis ixhes. 4 Rəbbee mang'us inəxdun alidghıniy qele: – Mana yiğna varis ixhes deş, yiğna varis vake g'adıyn uşax ixhes. 5 Qiyğa Rəbbee İbram g'aqa qığavu eyhen: – Xəybışiqa ilekke, xənebı qətqəs əxəxhee qətqe. Vake g'abına nasılıb hamanimee xəbna vuxhes. 6 İbramee Rəbbee uvhuynçilqa inyam ha'a, mançil-alla Rəbbeyir mana qorkuna insan xhinne hı'sab ha'a. 7 Rəbbee İbramık'le eyhen: – Vas in cigabı helesva, ğu Xaldeyaaşine Ur şahareençe qığavhuna Rəbb Zı vorna. 8 İbramee Rəbbike qidghın ha'an: – Yizda Xudaavanda Rəbb, nençene zak'le ats'axhes, in cigabı yizınbı ixhesva? 9 Rəbbee mang'uk'le eyhen: – Yizdemee sa vuç'e, sa ts'e, sayib g'arg able. Adıyne gırgınçiqa xhebılle sen ixhecen. Sayib qı'nerkeyiy k'urk'uray able. 10 İbramee manbı gırgınbı gyaat'anbı. Qiyğad q'öne cigeeqa qı'ı sana sançine hiqa giyxhe. Saccu şit'yar mang'vee q'öne cigeeqa qidya'a. 11 Çurunulqa qadıyn yırtıciy şit'yar İbramee g'e'eedaşenbı. 12 Verığ k'yooçene gahıl İbram k'orane nik'eeqa ayk'an. Mang'ulqa sayangaba qəq'ənasda miç'axiyvalla t'yoose. 13 Rəbbee İbramık'le inəxüd eyhe: – İn vak'le ats'axhe, yiğna nasıl menne ölkee dağamiyvaleeyiy nukariyvalee yoq'ud vəş senna vuxhes. 14 Manbışike nukarar hav'uyne milletıke Zı hı'sab qeqqas. Mançile qiyğa yiğne nasılınbı mançe geed xətta karaka qığeepç'es. 15 Ğunab xıliyna ı'mı'r hav'u, q'əsvalee qik'as. 16 Emorğançenbışin bınahbı inçe ğadara'asınbı xhinne geed qideetxhava, yiğna yoq'ub'esda nasıl inyaqa savk'alas. 17 Verığ k'yooçu xəm quvxhayng'a, kuma q'ığəəna tanduriy ts'abı q'ığəənə yalav q'öna q'ı'iyne həyvanaaşine yı'q'neençe ılğooç'e. 18 Mane yiğıl Rəbbee İbramıka hav'uyne mugaavilee inəxüd eyhe: – Zı Misirne damayle xənne Fəratne damaysqameen ine milletbışin: 19 Genbışin, Genizbışin, Gadmonbışin, Q'etbışin, Perizbışin, Rafabışin, Emorbışin, Kana'anbışin, Girgaşbışin, Yevusbışin cigabı yiğne nasılıs heles.

16 İbramne xhunaşşeys, Sarays uşax eyxhe deşdiy. Məng'ıqa Haacar donana Misirğançena nukarniy vor. 2 Saree İbramık'le eyhen: – Rəbbee zas uşax hele deşod. Yizde nukarıka g'alixhe, məng'ee zas uşax uxecen. İbramee Sarayne cuvabıl k'ırı iliyxhen. 3 Kana'anaaşine cigabışe yits'ılle senna avxuyle qiyğa, Saree cena nukar Haacar İbramıs xhunaşşe xhinne hiyvu. 4 İbram Haacarıka g'alirxhumee mana vuxhne eexva. Haacarık'le vuxhne yixhay ats'axhamee, Sarayqa ooğançe avqa ileeka giyğal. 5 Saree İbramık'le eyhen: – İn val-alla yizde vuk'lelqa qadı. Zı nukar vasqa tyuleeqa hiyvu. Məng'ı'k'le vuxhne yixhay ats'axhamee, mana zaqa ooğançe avqa ileeka girğıl. Hasre Rəbbeecad hagvecen, zı vale qorkura yixhay. 6 İbramee Sarayk'le uvhuyn: – Mana yiğna nukar yeexhe, vas hucooyiy ıkkan he'e. Saree Haacar iğeeda giyğal. Nukar məng'ıle heexvana. 7 Rəbbine malaaikisqa mana qızeexana sahree, xhyan ı'lqəne cigayne k'ane. Man xhyan ı'lqəən ciga Şurqanne yəqqı's k'ane ıxha. 8 Malaaikee məng'ı'ke qidghın ha'an: – Sarayna nukar Haacar, nençen qarı, nyaqane əlyhəə? Haacaree eyhen: – Yizda xərna yeexhene Sarayne k'anençe heexva. 9 Rəbbine malaaikee məng'ı'k'le eyhen: – Yiğne xərıng'ısqa sayk'le, məng'ee eyhen he'e. 10 Rəbbinecad malaaikee eyhen: – Yiğna nasıl hamanimee xəp qaa'as, qəpqəs-ələpqəs vuxhes deş. 11 Qiyğa Rəbbine malaaikee məng'ı'k'le meed eyhen: – Ğu həşde vuxhne vor, vas dix ixhes. Rəbbik'le ğu ts'ıts'aiyn uts'ur g'ayxhiyn. Mang'un do I'smı'ı'l (Allahık'lee g'ayxhiyn) gixhxhe. 12 Şavussecar mana saq'vana'as əxhəs deş. Mang'un xıleppı gırgıng'ul, gırgıng'unbıd mang'ul ixhes. Mana gırgıne çocaaşikar qoda ixhes. 13 Haacaree ceka yuşan ha'ane Rəbbis El-Roi (zı g'eecena Allah) do giyxhe. Məng'ee uvhuynniyde: – Hək'erar, inyaa'ar zak'le zı G'eecena g'acuna! 14 Mane xhyan ı'lqəne cigays Beer-Laxay-Roi do mançil-alla giyxhe. Man ciga Qadiş eyheneyiy Bered eyhene cigabışde yı'q'nee vod. 15 Haacaree İbramıs sa dix uxu. İbramee duxayn do I'smı'ı'l gixhxhı. 16 Haacaree I'smı'ı'l uxuyng'a, İbramıqa molyts'ale yixhılle senniy vod.

17 İbramıqa yüç'əle yüçüd sennang'a mang'us Rəbb gyagu uvhuyn: – Gırgın əxəna Allah (El-Şadday) Zı vorna. Yizde yəqqı'n hohre, məttın yik'nana ixhe. 2 Mugaavile Yizdeyiy yiğne yı'q'neeqa gyuvxhu, vake g'abıynbı geeb xəp qaa'as. 3 İbram aq'vahiyna ç'iyelqa dizyaraççe. Allahee mang'uk'le eyhen: 4 – Yizde suralyna mugaavile vakana haane: Ğu geedne milletbışda dek ixhes. 5 Zı vake geedne milletbışda dek ha'asva, g'iyniyle yiğın do İbram (xərna dek) deş, İbrahim (xəppananbışda dek) ixhes. 6 Yiğna nasıl geeb xəp qaa'as. Vake milletbı g'ales. Yiğne nasıle paççaharıb vuxhesınbı. 7 Zı vakayiy vale qihnane yiğne nasılıka hammaşiysda mugaavile haa'a. Zı ixhes, yiğnayiy vale qihnane yiğne nasılbışda Allah. 8 Vasiy vale qiyğiyne nasılbışis hammaşiys ğu alycaxhvana Kana'anna ölka huvu, manbışda Allah ixhes. 9 Qiyğa Allahee İbrahimık'le uvhuyn: – Yiğne suraleb, ğunay vale qiyğiyne nasılbışe mugaavilee nəxüdiy eyhe, həməxüd he'e. 10 Vakayiy vale qiyğiyne nasılbışika

hav'uyne mugaavileyn işaarat in vod: Gırgın adamer sunnat hav'u vuxhes. **11** Sunnatın çürüx g'ats'ak'vne. Sunnat Yizdeyiy vuşde mugaavileyn işaarat ixhes. **12** Vuşde xaa yedike ıxhanar, menne milletbışiker alişşunar adameeşina insan molyulle yiğ ıxhamee sunnat he'e. **13** Yiğne xaa yedike vuxhaynbıb, menne milletbışike alivşuynbıb sunnat hidyav'u g'ılymaa'a. Sunnat vuşde tanılin Yizde hammaşiyste mugaavileyn işaarat ixhes. **14** Sunnat hidi'ına adameeşina insan mugaavile havaakal hav'uva, milletne yı'q'nee meexhecen. **15** Allahee İbrahimık'le meed eyhen: – Xhunaşşeyk'le Sarayva immeyhe. G'iynike şaqa məng'ı'n do Sarra (printsesa) ixhes. **16** Zı məng'ı's xayir-düə hevles: məng'ı'ker vas dix heles. Qiyğa məng'ı's sayib xayir-düə hevles: mana milletbışda yed yixhes, milletbışin paççahar məng'ı'ne nasılençe qığepç'es. **17** İbrahim aq'vahiyna gizerçu, əqəna ha'u, culed alqa uvhuyn: – Vəş sennane insanıs uşax eyxheye? Yüç'əl sennane Sarraysse uxas əxəye? **18** Qiyğa İbrahimee Allahık'le eyhen: – Hasre saccu I'smı'ı'l xheyir Yiğne xayir-düəyka üç'ürra axhvecen! **19** Allahemee uvhuyn: – Sarree, yiğne xhunaşşe vas dix uxas, doyud I'saq' (əqəna) gixhxhe. Zı mugaavile mang'ukab, mang'ule qihniyne nasılıkab hammaşe havaacesda. **20** Ğu I'smı'ı'lil-alla uvhuyn Zak'le g'ayxhıyn. Mang'usub Zı xayir-düə hevles, mang'uke g'abıynbı geeb xəp qaa'as. Mang'uke yits'ıq'öyre paççah g'avaales. Zı mang'uke xədın millet ha'as. **21** Mugaavilemee Zı qööne sen ine gahıl Sarree vas uxasde I'saq'ıka haa'as. **22** Allahee man İbrahimık'le uvhu ooqa ts'ıts'xha. **23** Hamanicab yiğıl İbrahimee cune xaabın gırgın adamer: dix I'smı'ı'l, cune xaa yedike vuxhayn gırgın nukarar, menne milletbışike alivşuynbıb sacigeeqa sav'u, Allahee cuk'le uvhuyn xhinne, sunnat hav'u. **24** İbrahim sunnat hı'iyng'a mang'uqa yüç'əle yüç'üd senniy vod. **25** I'smı'ı'l sunnat ha'ang'a mang'uqa yits'ıxhebad senniy vod. **26** İbrahimiy I'smı'ı'l sa yiğıl sunnat hav'u. **27** Cuka sa yiğıl, cune xaabın gırgın adamer, menne milletbışike alivşuynbı, cune xaa yedike vuxhaynbı gırgınbı sunnat haa'anbı.

18 Rəbb İbrahimıs yiğıne pırane gahıl Mamreene mı'qəəşine avur, çadırne ghalee gyu'uringa gyaagva. **2** Mang'vee vuk'ul ooqa qav'umee xhebiyre insan g'ooce. Manbı g'avcu, çadırene ghaleençe manbışde ögiylqa g'adarxhun ç'iyelqamee k'yoorzul eyhen: **3** – Yizda xərna, zı ulen aqqıxhe ulydolyrzul yiğne nukarısse ılğeemeç'e. **4** Hasre g'elybı hoğalasın xhyan allecen, yivek avub gyuv'ure manzil hee'e. **5** Şu vuşde nukarne çadırne k'anençevub ı'lğəə, zı şos sık'ının gıney alles, oxhne yik' aqqecen. Mançile qiyğa şos vukkanxhe hudoora. Manbışe eyhen: – Ğu eyhəxüd he'e. **6** Sark'ıl mana ekra Sarraysqa çadıreeqa ayk'an. Məng'ı'k'le eyhen: – Həşdexhinee xhebne xənne vexhxheedın yugun urva alyaat'u xamır hı'ı, kokaybı qece. **7** Mana mançe çavra-vəq'əysqa g'adarxhun sa kokna q'ıka avqu mek'vung'usqa qoole. Mek'vnar giyğalna ek'da oxhanasın kar ha'a. **8** İbrahimee qoocuna q'ıka, şor, nyak manbışde ögiylqa qadı giyxhe. Manbışe man otxhanang'a, vucur cone k'ane yivek avur ulyoyzar. **9** Manbışe qiyghıniyn: – Yiğna xhunaşşe Sarra nyayxha? Mang'vee eyhen: – İnya'ar çadıre vor. **10** Manbışde sang'vee meed eyhen: – Qööne ine gahıl zı vasqa meer ayresda. Manke yiğne xhunaşşeys Sarrays dix ixhes. Sarra mang'une yı'q'əl, çadıreeqa əkkəəne cigee ulyorzul, k'ırı iliyxhe yixha. **11** İbrahimiy Sarra q'əsniy qeepxha. Sarrayn yadaaşik eyxhenbı ç'əveetxhaynbıniy. **12** Məng'ee yik'ee əqəna ha'u eyhen: – Zı g'art'una, məxbına xoşbaxtıyvalla vooxheye? Yizda xərnar q'əs qıxha. **13** Rəbbee İbrahimıke qiyghanan: – «Zı Sarra qəsra vor, zasse uşax uxas əxəye?» uvhu, nya'a məng'ee əqəna hı'ı? **14** Nya'a, Rəbbisse ha'as dəxən vodunne? Qööne sen ine gahıl Zı vasqa sark'ıling'a, Sarrays dix ıxha ixhes. **15** Sarree qərq'ı'niyvalin horbışika eyhen: – Zı əqəna hı'ı deşdiy. Rəbbee manke eyhen: – Deeş, ğu əqəna hı'ınniy. **16** Mançe in adamer suğoots'u Sodomusqa avayk'an. İbrahimır ayk'anna manbı yəqqı'l haa'as. **17** Rəbbee eyhen: – Ha'asın kar İbrahimılene dyugul ha'as? **18** Hək'edad, İbrahimıke xədın, gucnan millet g'ales, mang'ulek'ena gırgıne milletbışe xayir-düə alyapt'as. **19** Cule qiyğa yugun, qotkun ha'a Rəbbine yəqqı'n hophuriy dixbışis, cune xaabınbışis, xət qe'ecenva Zı mana g'əyxı'. Manke Zı Rəbbeeyid İbrahimıs hucooyiy cuvab huvu, man ha'asın. **20** Rəbbee eyhen: – Sodomulqanayiy Homorulqana şikayat geebıb. Maane insanaaşina bınah geeb yı'q'navub. **21** Mançil-allar giç'u avqa ilyakkasda, Zalqa hiyxharanbı hək'enbıye, dişee. **22** İnsanar sapk'ıl avayk'ananbı Sodomne suralqa. İbrahimır axvana Rəbbine ögiyl. **23** İbrahim Mang'usqana qıxha eyhen: – Hək'ebane, bınahnanbışika qopkuynbub havaakal haa'as? **24** Eyhes, ine şaharee xhots'al qorkuna insan vor. Ğu mana hək'ebab havaakal haa'asdane? Mane xhots'alyne qorkune insannemee Ğu mane şaharne bınahıle ilyheç'es dişde? **25** Ğu man hidya'a, qorkunayiy bınahnana sacigee gidek'a. Qorkunayiy bınahna Ğu sa hidya'a. İnimeen dyunye vuk'lek Ikkekkana, qorkura ixhes ıkkan! **26** Rəbbee eyhen: – Sodomne şaharee xhots'al qorkuna insan avaykee, manbışdemee ine cigayne bıkırra bınaheençe

ilyheç'esda. 27 İbrahimee meed eyhen: – Zı
Yiğnimee yı'qiy toz xhinnen sa kar ixheyir, zı meed
yik' hı'ı Xudaavandayke qiyghanan, 28 xhots'alyna
qorkuna g'ales xhoyre insan ivdekeene, mana
xhoyre g'idiyxharva şahar havaakal haa'asdane?
Rəbbee eyhen: – Yoqts'ale xhoyre aveykeene,
şahar havaakal haa'as deş. 29 İbrahimee meed
qiyghanan: – Maa'ar yoqts'al aveykeene, hucoone
ha'as? Rəbbee eyhen: – Yoqts'alyung'unemeeyir
set'as deş. 30 İbrahimee eyhen: – Zı geer
yuşani'il-alla Xudaavanda qəllamişmexhecen:
maa'ar xhebts'al aveykeene, nəxüdne ixhes?
Rəbbee uvhuyn: – Maa'ar xhebts'alir aveykeene,
vuççud ha'as deş. 31 İbrahimee eyhen: – Zı
meed yik' hı'ı Xudaavandayke in qiyghanan:
maa'ar g'ayre aveykene, hucoone ha'as? Rəbbee
eyhen: – G'ang'unemeeyib havaakal haa'as deş. 32
İbrahimee eyhen: – Zı sayid eyheva Xudaavanda
qəllamişmexhecen, yits'iyre aveykeene, hucoone
ha'as? Rəbbee eyhen: – Yits'ıng'unemeeyib
havaakal haa'as deş. 33 Rəbbee İbrahimıka haa'ana
gaf ç'əvav'u ayk'anna. İbrahimır siyk'alna cune
çadıreeqa.

19 Exheeqana Sodomeeqa şena q'öyre malaaik
arayle. Lut şaharne akkaysana gyu'ur eyxhe.
Manbı g'avcu, ayk'anna manbışde ögiylqa. Qiyğar
ç'iyelqamee k'yorzul 2 eyhen: – Yizın ç'ak'ınbı,
qudoora, vuşde g'ulune xaa g'elybı hoğle, xəm
g'eehe. Miç'eeb suğoots'u gyapk'e vuşde yəqqı'lqa.
Manbışe alidghıniy qelen: – De'eş, şi xəm
kuçee g'aahas. 3 Lutee geed eyheva, malaaikar
qavaylenbı mang'une xaaqa. Lutee manbışis
exhalyne otxhuniyka qecuyn gıney qadayle,
manbışed oyxhanan. 4 Manbı g'alyapk'asse,
Sodom şaharın gırgın adamer mek'ıng'ule otçu
q'əsıng'ulqamee savaylenbı xaane hiqiy-alla. 5
İnsanaaşe Lut qort'ul eyhen: – G'iyna xəmde
vasqa abıyn insanar nyavxha? Manbı şasqa
qavaale, şi manbışika g'alyapk'as. 6 Lut manbışisqa
g'aqa qığeeç'u, çuqad qihna akka qa'an. 7
Mang'vee eyhen: – Çocar, qəlasın hıma'a. 8 Zaqa
q'öyre adamiys hidyark'ınna yiş vor. Qavaales
şosqa hucooyiy ıkkan he'e. Saccu ine insanaaşik
sumoot'a, manbı yizde xaabın mihmanar vob. 9
Adameeşe eyhen: – Yı'q'əlqa ts'ıts'xhe! İne insanee
menne cigençe qarı şas yuguniy pisın xət qa'a. Vak
manbışile beterin ha'as. Manbı Lutulqa hoohar,
akka haq'var ha'as ıkkiykan. 10 Manke xaane
malaaikaaşe xıl hotku Lut aqa cosqa ts'ıts'ı akka
it'uma'an. 11 Akkayne şene sural ulyobzurne
insanaaşina k'ınnar, xərnar manbışe bı'rq' qaa'a.
Mançil-alla insanaaşik'le akka iveeke deş. 12
Malaaikaaşe Lutuk'le eyhen: – Vaqa inya'ar merna
vuşune vor? Dixbı, yişba, yeznebı yiğne xizanın
gırgınbı ine şahareençe qığee'e. 13 Şi in ciga hakkal
ha'asın. İne milletıle geed şikayatbı Rəbbik'le
g'ayxhı. Mançil-alla Rəbbee şi g'axuvuynbı ina
şahar havaakal haa'as. 14 Lutee hark'ın yişba
haa'asde adameeşik'le eyhen: – Zaraba hudoora ine
cigeençe, Rəbbee ina şahar havaakal haa'as. Yişba
haa'asde adameeşine fıkreeqa, Lute coka dem haa'a
vuxhesva qayle. 15 Miç'eed qexheng'a malaaikaaşe
Lutuk'le eyhen: – Ekra ixhe! Xhunaşşeyiy yişba
alyapt'ı ine cigeençe hoora. Deşxhee, şahar
alytivk'al haa'amee şunab hapt'asınbı. 16 Lut
yı'q'ra ı'ğı'ykır. Rəbbina mang'ulqa rəhı'm qabıva,
malaaikaaşe Lutur, cuna xhunaşşer, yişbab xıleke
avqu şahareençe qığaa'anbı. 17 Manbı qığaa'ane
gahıl malaaikaaşine sang'vee eyhen: – Yı'q'əlqa
ilydyakkı hixve. İne Q'adaalil ulymoyzar, axtıne
cigabışeeqa hixve. Deşxhee, qik'u əəsda. 18 Lutee
manbışik'le eyhen: – Yizın ç'ak'ınbı! Vuşde ulen ina
nukar aqqı, şu mana g'attixhanı'iyka, zas haa'ana
yugvalla geeb qav'u. 19 Saccu hasre zı mane
k'anene k'ınne şahareeqa hixu g'attixhanas. Man
şu eyhen axtın cigabı geed əq'əna'adıd. Zı maqa
hixharasse, balyaa zalqa hipxhır, zı gik'asda. 21
Malaaikaaşine sang'vee Lutuk'le eyhen: – Yiğnimee
manıd ha'a, ğu eyhena şahar alytivk'al hidyaa'a.
22 Ekra ixhe, maqa hixve! Ğu maqa hidirxhıl, zı sa
kar ha'as deş. Lutee mana şahar k'ınnava uvhil-
alla, mançin do Tsoar (k'ınin) axva. 23 Lut Tsoarqa
hirxhıling'a verığ ılqevç'u vooxhe. 24 Rəbbee
Sodomılqayiy Homoralqa ts'ayikan xəənçe kukurt
gyooğa'a. 25 İne Q'adaalilin şaharbı, ç'iyel ələən
gırgın kar, maa vooxhen gırgın insanar deşaa'anbı.
26 Lutuna xhunaşşe yı'q'əlqa sark'ıl ileekımee
q'evane g'ayelqa siyk'al. 27 Qinne yiğıl miç'eer
İbrahim oza qıxha Rəbbine ögiyl ulyorzulyne
cigeeqa hayk'an. 28 Mana mançe Sodomıqa,
Homorıqa mançine hiqiy-allane Q'adaaliqa ilyakka.
Mang'uk'le mane cigeençe xənnə ts'ayike ı'lqən
xhinnen sa kuma g'ece. 29 İne Q'adaalilin şaharbı
hakkal ha'ang'a, Allahıs İbrahim yik'el qarı, dişe
Lut mançe hixu'u g'attixhana'a.

21 Rəbbee ögiyl uvhuyn xhinne, Sarrays
yugvalla haa'ana. Mang'vee huvuyn cuvab
aqqaqqan. 2 Allahee uvhuyne gahıl, Sarra vuxhne
ayxu, q'əsde İbrahimıs dix uxu. 3 İbrahimee
Sarrayke ıxhayne duxays I'saq' (əqəna) do giyxhe.
4 Allahee İbrahimık'le cune əmree uvhuyn xhinne,
mang'vee dix, I'saq' ıxhayne molyne yiğıle sunnat
ha'a. 5 I'saq' yedike ıxhayng'a, İbrahimıqa vəş
senniy vod. 6 Sarree uvhuyn: – Allahee yizde
aq'veeqa əqəna qali'ı! Man g'ayxhıyne gırgıng've
zaka sacigee əqəna ha'as! 7 Sarreecad meed eyhen:
– Şavaa İbrahimık'le eyheyiy, ine q'əsvalee zı
uşax uxu yic gyoqa'as? Haane, yicıd uxuyn! 8

Uşax xət qıxha, nikneke gyarğılyna. I'saq' nikneke gyarğılyne yiğıl, İbrahimee xədın otxhun-ulyodğuy hele.

22 Sabara gahıle Allahee İbrahim siliys ı'xı'yxə. Mang'vee «İbrahimva!» ona'an. İbrahimee «Hooyva!» eyhe. **2** Allahee mang'uk'le eyhen: – Vas ıkkanna, vorna-deşda yiğna dix I'saq'ır alyart'u Moriya eyhene cigeeqa hoora. Zı vak'le haagvasdee suval, dix gyoxhxhane'e, q'urbanna alle'e. **3** İbrahimee çakra miç'eeqana suğots'u cune əməleys palanbı ı'xı'yxə. Mang'vee cukasana q'öyre mek'vna, sayir dix I'saq' ıkkekka. Mang'vee q'urban gyooxhan ha'asın osbıd qaxı, yəq avqaaqana Allahee uvhuyne cigeeqa. **4** Man ciga İbrahimık'le xhebıd'esde yiğıl, vuk'ul ooqa qav'uyng'a, əq'ənançe g'ece. **5** Mang'vee mek'vunbısik'le eyhen: – Şu əməleyka inyaa aaxve, zı duxayka şaqa üqqəs. I'bəədat ha'u, şosqa savk'alas. **6** Q'urban gyooxhan ha'as qaxıyn osbı İbrahimee cune duxayne I'saq'ne mıgalqa hele. Ts'ayiy ç'ikad vucee alyaat'a. Cona q'öyre maqa əlyhəng'ə, **7** I'saq'ee dekkık'le İbrahimık'le eyhen: – Dek! Mang'vee alidghıniy qelen: – Dix, yizın k'ırı val vod. I'saq'ee qiyghanan: – Ts'ayiy osbı vodunbu, saccu q'urbanna beder nençene vuxhes? **8** İbrahimee eyhen: – Dix, q'urbanna beder Allahee Vucee haagvasda. İnbı sacigee avayk'ananbı. **9** Manbı qavaylenbı Allahee mang'uk'le uvhuyne cigeeqa. İbrahimee maa'ad q'urbanbı allya'an ciga ali'ı, çilqad osbı giyk'an. Qiyğar I'saq' ayt'ıl mane q'urbanbı allya'ane cigalyne osbışilqa g'alya'a. **10** İbrahimee dix gik'asva xıl hotku ç'ika alyat'a. **11** Mane gahıl Rəbbine malaaikee xəybışeençe mang'ulqa ona'an: – İbrahim, İbrahim! Mang'vee eyhen: – Zı inyaa vor! **12** Malaaikee eyhen: – Gadeyk simet'a! Mang'uk vuççud hıma'a! Həşde zak'le ats'axhxhayn, ğu Allahıle qəyq'ən vor, vaqa vornacar hamana sa dix, vucur ğu Cule qiykkın deş. **13** İbrahimee vuk'ul ooqa qav'umee, ğı'ç'ee gaçbı açatxırna sa g'arg g'ooce. İbrahimee hark'ın mana g'arg qabı, duxayne cigee q'urbanna ablyaa'a. **14** İbrahimee mane cigayn do Yahve-İre (Rəbbee hagvasın) giyxhe. Mançil-allad həşdilqamee insanaaşe məxüd eyhe: «Vucee Rəbbee suval hagvasın». **15** Rəbbine malaaikee xəybışeençe İbrahimılqa onu'u meed eyhen: **16** – Rəbbee inəxüdud eyhe: «Ğu ina iş hav'uva, vornacar sa dix qidiykınva, Zı Yizde doyulen k'ın g'iysar: **17** Zı vas hək'ebab xayir-düə hevles, yiğna nasıl xəədın xənebımee, deryahne hiqiy-allana g'um xhinne hexxaa'asda. Duşmanaaşin şaharbıd yiğne nasılınbı ixhes. **18** Ğu Yizde cuvabıl k'ırı alixhxhiyl-alla, dyunyeyne gırgıne milletbışe yiğne nasılılek'e xayir-düə alyapt'as». **19** İbrahim siyk'alna cuka abıyne mek'vunbışisqa. Mançe manbı sacigee siviyk'alanbı Beer-Şeveeqa. İbrahim Beer-Şevee axva.

25 **19** İbrahimne duxayn I'saq'ın taarix inəxüd vod: I'saq' İbrahimıke g'arı. **20** I'saq'ee Paddan-Arameençe Aramğançene Betuelyna yiş, Lavanna yiçu Rivq'a hee'eng'a, mang'uqa yoq'ts'al senniy vod. **21** I'saq'ee xhunaşşe vuxhne ideexvava Rəbbis düə hav'u. Rəbbik'le I'saq'na düə g'avxhu, mang'una xhunaşşe Rivq'a vuxhne ayxu. **22** Yediyne vuxhnee uşaxar suç'ooka giviyğal. Məng'eeyid «Nişil-allane in yizde vuk'lelqa qadıva?» uvhu, Rəbbike qiyghanas hiyeek'an. **23** Rəbbee məng'ı'k'le eyhen: – Yiğne vuxhne q'ölle millet vod, Yiğne vuxhnençe q'ölle xalq' qığeç'es. Sa xalq' manisa xalq'ıle gucuka ixhes, Xərne çocee k'ıning'us g'ullux haa'as. **24** Rivq'ayna uxasda gah qabıyng'a, ats'axhxhen məng'ı'ne vuxhne q'ömkaler vuxhay. **25** Ts'erree uxuyne uşaxın g'ekva ç'əradaniy sayir mana xhayike hı'iyn kar xhinne xhırıra ıxha. Mançil-allad mang'un do Esav (xhırıra) giyxhe. **26** Qiyğar manasa çoc Esavne mıq'leyke at'irq'ın dyunyelqa qarayle. Mançil-allad mang'unud do Yaaq'ub (mıq'leyke at'irq'ın) giyxhe. Manbı vuxhayng'a I'saq'ıqa yixhts'al senniy vod. **27** Çocar ç'ak'ı qeebaxhe: Esav yugna k'onay, xaa hidöörəxəna insan eyxhe, Yaaq'ubur hexxan nıq' denana xaana insan eyxhe. **28** I'saq'ıs Esavniyxhe geer ıkkiykanna, mang'vee ı'xı'yn həyvanar cus ıkkanəxüd eyxheva. Rivq'aysmee Yaaq'ubniyxhe ıkkiykanna. **29** Sa yiğıl Yaaq'ubee yiq' haa'a. Esavır çoleençe orzul-ortul mıssıra qarayle. **30** Esavee Yaaq'ubık'le eyhen: – Mane ç'ərane karake sık'ının zas hele oxhanas, mıs qıxha. Mançil-alla mang'us q'öd'esın do Edom (çərara) giyxhe. **31** Yaaq'ubee eyhen: – Manke ts'erriyna dixvalla zas hevle. **32** Esavee eyhen: – Zı mıssınçe qek'ang'a zas ts'erriyna dixvalla nişistannane? **33** Yaaq'ubee eyhen: – Ts'etta zas k'ın he'e! Esavee k'ın g'assır ts'eppiyna dixvalla Yaaq'ubus qoole. **34** Yaaq'ubee Esavıs hüvəyna yiq'iy gıney hele. Esav otxhun-ulyodğu qığeç'u ayk'anna. İnəxüb Esavne ulesqa ts'erriyna dixvalla kar xhinne qavayle deş.

27 I'saq' q'əsniy qıxha, mang'une uleppışik'le g'ece deşdiy. Mang'vee xərna dix Esav k'anyaqa qort'ul uvhuyn: – Dix! Esavee mang'uk'le «Dek, zı inyaa vor» uvhu. **2** I'saq'ee uvhuyn: – Zı haane q'əs qıxha, g'iyna-g'iyqa qik'asda. **3** Həşdiylee aleet'e yiğın yaraxbıd – vukiy ayhenbıd – hak'ne çoleeqa yizdemee k'on üvxhe. **4** Qiyğaled zas ıkkanan geed yugun otxhuniy hı'ı, zas alle. Manıd otxhun, zı vas qik'asse xayir-düə hevles. **5** I'saq'

duxayka Esavıka yuşan ha'ang'a Rivq'ee manbışil
k'ırıniy iliyxhe. Esav çoleeqa k'on üvxas ark'ınmee,
6 Rivq'a duxaysqa Yaaq'ubusqa hark'ın inəxüd
eyhe: – Zak'le g'ayxhiyn dekke yiğne çocuk'le
Esavık'le hayınva uvhu: 7 «Yizdemee sa k'on üvxü
able, çiked sa yugun otxhuniy he'e. Manıd otxhun,
zı vas qik'asse Rəbbine ögee xayir-düə hevles». 8
Dix, həşde zı eyhençil yugda k'ırı gyaqqe: 9 hak'ne
syuruneençe zasqa gırgınçile yugna q'öble mısva
able. Mançike zı dekkıs ıkkanəxdun otxhuniy
ha'as. 10 Ğunad man dekkıs oxhanas ıkkees,
qik'asse vas xayir-düə hevlecenva. 11 Yaaq'ubee
Rivq'ayk'le eyhen: – Yizda çoc Esav xhırına kar
vor, zaqame xhırıvalla deşda. 12 Sayid dekkee
zalqa xıl hadağva, ats'axhe zı cus horbı hı'iy.
Manke xayir-düəyne cigee, mang'vee zalqa bed-
düə g'axuvles. 13 Yedee mang'uk'le eyhen: – Dix,
valqa haa'asda bed-düə zalqa quvooracen. Saccu
yizde cuvabıl k'ırı gyaqqe: hoora, uvhuyn kar zasqa
alle. 14 Yaaq'ub hark'ın, mısvabı yedisqa adayle.
Yedeeyid dekkıs ıkkanəxdın yugun otxhuniy ha'a.
15 Mançile qiyğa Rivq'ee cone xaadın xərne duxayn
Esavın gırgınçile yugun tanalinbı alyaat'u, k'ınne
duxaylqa Yaaq'ubulqa alya'a. 16 Xıleppışin oodun
ciga, gardanıl nyaabiy xhırıvalla deş məng'ee
mısvabışde g'ekvabışika iyt'alanbı. 17 Qiyğad
hı'iyn yugun otxhuniyiy gıney Yaaq'ubne xıleqa
qele. 18 Yaaq'ub dekkısqa qarı eyhen: – Dek!
Dekke mang'uk'le eyhen: – Yizın k'ırı val vod. Ğu
nenane vor yizde dixbışda? 19 Yaaq'ubee dekkık'le
eyhen: – Yiğna ts'erriyna dix, Esav vor. Zı ğu
uvhuyn xhinne hı'iyn. Həşder oza qıxha gyu'ur zı
adıyn k'onan çuru oxhne, zas xayir-düə hevles
vəəxecenva. 20 I'saq'ee duxayk'le eyhen: – Dix,
nəxüdne ıxha vasqa inyəxüb zaraba k'on gipxhı?
Mang'vee eyhen: – Yiğne Allahee, Rəbbee zas
kumag hı'ı. 21 I'saq'ee Yaaq'ubık'le eyhen: – Dix,
zasqa qora. Valqa xıl g'adğvas, zak'le ats'axhes,
ğu yizda dix Esavee, dişee? 22 Yaaq'ub dekkısqa
qıxhamee, dekkee I'saq'ee mang'ulqa xıl g'adğu
eyhen: – Nıq' Yaaq'ubunod, xıleppıd Esavınbı vod.
23 Yaaq'ubunud xıleppı cune çocunbı Esavınbı
xhinne xhırıdava, I'saq'ık'le mana qıvaats'a deş.
İnəxüb I'saq'ee Yaaq'ubus xayir-düə hoolena. 24
Mang'vee qiyghanan: – Hək'erar ğu yizda dix
Esavne? Yaaq'ubee eyhen: – Ho'o. 25 I'saq'ee meed
eyhen: – Dix, k'onan çuru qadı ögeeqa gixhxhe,
yic otxhun vas xayir-düə hevles. Yaaq'ubee ts'etta
otxhuniy, qiyğad çaxır adayle. I'saq'ee otxhun,
ulyoğan. 26 Mançile qiyğa I'saq'ee eyhen: – Dix,
həşde zasqa qora, zas ubba he'e. 27 Yaaq'ub
dekkısqana qıxha, mang'us ubba ha'an. I'saq'ıs
mang'une tanalinçin eva ı'xı'mee, xayir-düə huvu
eyhen: – Yizde duxayken eva, Rəbbee xayir-düə
huvuyne çolbışiken xhinnevud. 28 Hasre Allahee
vas ç'iyeyna yugna nyaq'viy xəən gyoğiy helecen,
vas xətta g'ıkıy çaxır ixhecenva. 29 Havaasre
milletbışe vas g'ullux hee'ecen, Ummatbışe yiğne
ögee vuk'ul avqa qee'ecen. Ğu yiğne çocaaşis
xəbvalla he'e, Havaasre yiğne yedyne dixbışdab
yiğne ögiyl gardan hı'kkeba vuxhecen. Vas bed-
düə ha'anbışilqa bed-düə vuxhecen, Vas xayir-
düə ha'anbışis xayir-düə vuxhecen. 30 Yaaq'ubee
I'saq'na xayir-düə alyapt'ı qığecumee, k'onaqa
hark'ınna çoc Esav siyk'al. 31 Esavee sa yugun
otxhuniy hı'ı, dekkıs adı eyhen: – Dek, oza qıxha zı
adıyne k'onane çurunuke oxhne, zas xayir-düə
hevles vəxecenva. 32 Dekkee I'saq'ee mang'uke
qiyghanan: – Ğu vuşune? Mang'vee eyhen: – Zı
yiğna ts'erriyna dix Esav vorna. 33 I'saq'ne caneeqa
it'umna zeze ooxha. Mang'vee ek'da qiyghanan: –
Manke şena vuşuniy vor, k'on avaykı zas abına? Ğu
qalesse gırgıne karıke otxhun, mang'us xayir-düə
huvu. Xayir-düəyib mang'una vuxha. 34 Dekkee
eyhenbı g'ayxhımee Esavee k'arats'ana ts'ir haa'a:
– Dek, zasıb xayir-düə hevle, zınar xayir-düəna
he'e! 35 I'saq'ee eyhen: – Çoc horbışika arı, yiğna
xayir-düə g'avşuna. 36 Esavee eyhen: – Mang'un
do həməxüdcad deşke Yaaq'ub ıxha? Mang'vee zas
q'ö'es horbı ha'anbı vod: ts'eppa yizda ts'erriyna
dixvalla g'avşu, həşdeb xayir-düə. Qiyğa eyhen: –
Zas xayir-düə havaacı dişde? 37 I'saq'ee mang'uk'le
eyhen: – Mana yiğna xərna hı'ı, gırgın ebanbı
mang'us nukarar xhinne quvu, gıkınayiy ts'enne
çaxırena hı'ı. Vas hucoone he'e, dix? 38 Esavee
dekkık'le eyhen: – Dek, vaqa sa xayir-düəne vob?
Zasıb xayir-düə hevle, dek! Esav axtıra geşşuna. 39
Dekkee Esavık'le inəxüd eyhe: – Ğu eyxhen ciga,
ç'iyeyne barakayle, Xəybışded çiyike əq'əna ixhes.
40 Ğu vasın g'ık g'ılıncıka ha'as. Çocusub g'ullux
haa'as. Ğu mang'uke g'attixhanasda gah qabıyng'a,
Mang'una xamut gardanıle qopxu g'uvooxharasda.
41 Dekkee Yaaq'ubus xayir-düə huvuyl-alla, Esavıs
çoc g'ımece qexhe. Mang'vee culed alqa eyhen:
– Dekkıqa gyaşesın yiğbı hiyxharıd. Manke zı
yizda çoc Yaaq'ub gek'a. 42 Xənne duxee Esavee
uvhuynbı Rivq'ayk'le g'ayxhımee, məng'ee k'ınna
dix Yaaq'ub qort'ul eyhen: – Yiğne çocus Esavıs ğu
giku, vake qəlıb qığaahas vukkan. 43 Dix, həşde
yizde cuvabıl k'ırı alixhxhe: oza qıxha Xaraneeqa,
yizde çoc Lavanne k'anyaqa hixve. 44 Yiğne çocuna
qəl əlyhəəsmee, sabara gahna Lavanne k'ane
axve. 45 Valqana qəl apk'ınmee, ğu cuk hı'iynbı
yik'el hitxınmee, zı valqa xabar g'axuvu mançe
qalya'asda. Nişil-allane zı vuşde q'öng'ukesanar sa
yiğıl yixhes? 46 Qiyğa Rivq'ee I'saq'ık'le eyhen: –
Q'etbışda eyxhene Esavne xhunaşşeeşine xılençe
zı ı'mreke ayts'ına. Yaaq'ubeeyir mane cigayne

içeeşina, manbı xhinnena, həməxürna Q'etbışda
cus hey'ee, zı ı'mı'r nişiscabne haa'a?

28 I'saq'ee Yaaq'ub qort'ul, mang'us xayir-
düə huvu, inəxübna mı'sləhət g'ooce: –
Kana'anğançene içeeşike xhunaşşe himee'e. **2** Vaxt
xıliy qıdyav'u Paddan-Arameeqa, yiğne yedyne
dekkıne Betuelyne xaaqa hoora. Yiğne yedyne
çoçune Lavanne yişbışike vas xhunaşşe hee'e. **3**
Gırgın əxəne Allahee vas xayir-düə hevlecen, ğu
geer kulyfatnana hı'ı, vake g'abıynbı geeb qee'ecen,
vake geed milletbı g'alecen. **4** İbrahimne xayir-
düəyke vasiy vake g'adıyne nasılbışisıb vuxhecen:
hasre Allahee İbrahimıs helesva uvhuyn ciga –
ğu menne cigeençe qarına xhinne iykaran ciga,
hammaşiys vas helecen. **5** I'saq'ee Yaaq'ub yəqqı'l
araççe. Mana Paddan-Arameeqa, Yaaq'ubneyiy
Esavne yedine Rivq'ayne çocune Aramğançene
Betuelyne dixene Lavanne k'anyaqa ayk'an. **6**
Esavık'le ats'axhen, I'saq'ee Yaaq'ubus xayir-düə
huvu cus xhunaşşe hee'ecenva Paddan-Arameeqa
g'axuvuva, sayib, mang'us xayir-düə hooleng'a
«Kana'anğançene içeeşike xhunaşşe hime'eva»
mı'sləhət g'ooce. **7** Yaaq'ubeeyid dekkıliy yedil
k'ırı gyaqqı Paddan-Arameeqa ayk'an. **8** Esavık'le
g'ecen, kana'anğançen içer dekkıs vukkan deşubne.
9 Esav ayk'anna I'smı'ı'lyne k'anyaqa. Mang'vee
İbrahimne duxayna I'smı'ı'lyna yiş Maxalat
cune xhunaşşeeşine ooğançe hee'e. Maxalat
Nevayotna yiçuniy vor. **10** Yaaq'ub Beer-Şeveençe
qığeç'u Xaranne suralqa ayk'an. **11** Sa cigeeqa
hirxhılymee, verığ k'yoçuva mang'vee xəm maa
g'aaha. Mang'vee ç'iyele sa g'aye alyapt'ı, vuk'lek
avqa givxhu, g'ılexhana. **12** Mang'uk'le nik'ek
ç'iyele xəybışeeqa hiyxharan q'ı't'yar, çilek'enad
Allahın malaaikar ılqeç'u, gyəə g'ece. **13** Rəbbee
q'ı't'yaaşil ulyorzul eyheyiy: – Zı yiğne dekkıne
dekkına İbrahimna, sayir I'saq'na Allah Rəbb vorna.
Ğu g'alirxhuyn ç'iye vasiy vake g'abıynbışis heles.
14 Yiğna nasıl ç'iyelin toz xhinne xəppa vuxhes,
geeb qeepxha garbılqayiy şargılqa, şimalılqayiy
canubulqa ookas. Ç'iyeyne aq'valyne gırgıne
milletbışe valeyiy vale g'abıynbışile k'ena xayir-
düə alyapt'as. **15** Zı vaka vorna, Zı ğu, nençeğana
ark'ıneeyir havacı, ine cigeeqa sak'al ha'asda. Zı ğu
g'alerçes deş, Zı uvhuyn gırgın ha'asın. **16** Yaaq'ub
nik'eençe muğur qıxha eyhen: – Hək'erar, Rəbb
inyaa ooxhur. Zak'le man ats'a deşdiy. **17** Mang'vee
qərq'iniyvalin eyhen: – Nimeeyiy ine cigayn qəq'ən
ha'a. İn Allahne xaale ğayrı medın kar deşod,
inbı xəybışin akkabıvud. **18** Yaaq'ub miç'eer çakra
suğots'u, cune vuk'lek avubna g'aye alyapt'ı işaarat
xhinne giviyxhe. Qiyğad Allahne doyule çilqa
zeytunun q'ış k'ya'a. **19** Mang'vee mane cigayn do
Bet-El (Allahın xav) giyxhe, mankilqamee mane
şaharın do Luz ıxha. **20** Qiyğa Yaaq'ubee k'ın
g'assır eyhen: – Allah zaka ixheene, hoyharne
ine yəqqə zı havaceene, zas oxhanasın gıneyiy
alya'asın tanalinbıd huveene, **21** yugvale zı dekkıne
xaaqa sark'ıleene, manke Rəbb yizda Allah ixhes.
22 İşaarat xhinne gyuvxhuna ina g'aye Allahın xav
ixhes. Ğu helesde gırgınçike yits'ıb'esda pay Vas
qivles.

29 Yaaq'ub ayk'anna şargılyne milletbışde
cigabışeeqa. **2** Çoleeab mang'uk'le sa
kahrız g'ooce. Mançine k'anya'ad xhebılle
vəq'əbışin syuru g'alitxhu eyxhe. Vəq'əbışis mane
kahrızeençe xhyan hele ıxha. Kahrızne ghalelib
xəbna g'aye vooxhe. **3** Gırgın vəq'əbı maqa
sadıyng'a, çobanaaşe kahrızne ghalelyna g'aye
qavaak'anav'u vəq'əbışis ats'esın xhyanbı huvu,
g'aye giviyxhe vuxhana çine cigaylqa kahrızne
ghalilyqa. **4** Yaaq'ubee manbışike qiyghanan: –
Çocar, şu nençenbıne vob? Manbışe eyhen: –
Şi Xaraneençenbı vob. **5** Yaaq'ubee manbışik'le
eyhen: – Naxorna neva Lavan ats'anane? Manbışe
eyhen: – Ats'ana. **6** Yaaq'ubee manbışike
qiyghanan: – Mana yugrayee? Manbışe eyhen:
– Ho'o, yugra vor. Haaşe, mang'una yiş Raahile
cune vəq'əbışika qöövur. **7** Yaaq'ubee eyhen: –
Verığ axtıvaleevub, vəq'əbı sa'ana vaxt vuxha
deşub. Vəq'əbışis xhyan huvu, uxhiyxhanas ıkkee.
8 Manbışe eyhen: – Çobanaaşe gırgın vəq'əbı
sacigeeqa sidi'ı, g'aye kahrızne ghalele qavaak'an
hidyav'u, man ha'as ixhes deş. Man gırgın hı'iyle
qiyğa şasse xhyan heles əxə. **9** Yaaq'ub manbışika
yuşana'ang'a, Raahilee dekkın vəq'əbı qadayle.
Raahileyib çobaniyvallaniy haa'a. **10** Yaaq'ubık'le
dayisiy Lavanna yiş Raahileyiy con vəq'əbı g'acesse,
mang'vee ark'ın g'aye qavaak'anav'u dayisiyne
vəq'əbışis xhyan hele. **11** Qiyğa Yaaq'ubee Raahileys
ubba hı'ı axtıra geşşe giyğal. **12** Mang'vee
Raahileyk'le dekkıne ebanbışikena Rivq'ayna dix
ıxhay eyhe. Raahilee g'adeexvan ark'ın man
dekkıs yuşan ha'a. **13** Lavanık'le yiçeyna dix arıva
g'ayxhımee, g'adayxvan ögiylqa qığeç'e. Mana
xhılibışeqa sı'ı ubba hı'ı cune xaaqa qıkkekka.
Yaaq'ubee gırgın kar Lavanıs yuşan ha'an. **14**
Lavanee mang'uk'le eyhen: – Ğu hək'erar yizde
ebanavur. Yaaq'ub manbışəng'ə sa vazna axuyle
qiyğa, **15** Lavanee mang'uk'le eyhen: – Nya'a, ğu
yizda ebanava, ğu zas q'ərabne iş haa'as? Zak'le
eyhelan yiğna hək' hucoone vuxhes? **16** Lavanıqa
q'öyre yişniy vor: xəring'ı'n do Leaniy, k'ıning'ı'nıd
Raahileniy vod. **17** Leayne uleppışik'le torandaniy
g'ece, Raahileme ul givxhasda, xhyan ittuna içiy
yixha. **18** Yaaq'ubus Raahile yikkiykınil-alla eyhen:
– K'ınne yiş Raahileynimee zı vas yighılle senna
iş g'ooce. **19** Lavanee eyhen: – Mana vas hiyvee,

merne insanıs hiyvuyle, nimeexheyid yugda eyhe.
Ğu şing'əəcar axve. 20 Yaaq'ubee Raahilel-alla
yighılle senna iş haa'a. Mana yikkiykinil-alla
mana vaxt mang'une ulesqa sa-q'ölle yiğ xhinne
qavayle. 21 Yaaq'ubee Lavanık'le eyhen: – Vaxt
g'abına, həşde yizda xhunaşşe zasqa qiyeele,
məng'ı'ka ixhes. 22 Lavanee mane cigabışin gırgın
insanar sav'u otxhun-ulyodğuy hele. 23 Xəmder
Raahileyne cigee Lea akkeehe Yaaq'ubne k'anyaqa.
Yaaq'ub məng'ı'ka g'ılexhana. 24 (Lavanee cuna
nukar Zilypan Leays g'ulluxçiy xhinne heele.) 25
Yaaq'ubık'le mana Lea yixhay miç'eed ats'axhe!
Mang'vee Lavanık'le eyhen: – Nya'a ğu zak məxdun
kar hı'ı? Zı Raahileyneme dişde vas iş g'avcu?
Nişil-allane ğu zas horbı hı'ı? 26 Lavanee eyhen: –
Yişde ine cigee k'ınna yiş xərıng'ı'le ögee adamiys
heelen ədat deşin. 27 İn ülycüm bıkıre'e, Raahiler
vas hiyles. Məng'ı'nimeeyir ğu yighılle senna yizde
k'ane iş haa'as vukkan. 28 Yaaq'ubee həməxüdud
ha'an: man ülycüm bıkıra'an. Lavaneeyir Raahile
mang'us xhunaşşe yixhecenva heelena. 29 (Cuna
nukar Bilyhanır, Raahileys g'ulluxçiy xhinne
hiyvu.) 30 Yaaq'ub Raahileykar g'ılexhana. Raahile
mang'us Leayle geer yikkiykan. Mana Lavanne
k'ane sa yighılle sennar horaxana. 31 Rəbbik'le
Lea deykan g'aycumee, məng'ı's uşaxar uxooxas
vəvxı'y hele. Raahileyssemee vuxhne eexvas
yeexə deşdiy. 32 Lea vuxhne ayxu sa dix uxu.
Mang'un do Ruven (ilyaake, dix!) gixhxhı eyhen:
– Rəbbik'le zı höödəxən g'acuyn. Həşde zı yizde
adamiys yikkiykanasda. 33 Mana meer vuxhne
eexva. Sayir dix uxu eyhen: – Rəbbik'le zı deykan
yixhay g'ayxhı, inar huvuna. Mang'unud do
Şimon (Mang'uk'le g'ayxhiyn) giyxhe. 34 Lea
xhebır'es vuxhne ayxu dix uxu eyhen: – İne yəqqə
adamiy zaka ixhes, zak at'iq'anasda, zı mang'us
xhebiyre dix uxuva. Mançil-allad mang'un do Levi
(at'iq'anasda) giyxhe. 35 Yoq'ur'es mana vuxhne
ayxu meer dix uxu, eyhen: – İne yəqqə zı Rəbb
axtı qa'as. Mançil-allad mang'un do Yahud (axtı
qa'as) giyxhe. Mançile qiyğa məng'ee sabara gahna
uxoxa deş.

30 Raahileysse Yaaq'ubus uşax uxas dəxəmee,
məng'ee yuçeys paxılıyvalla haa'a. Məng'ee
adamiylk'le eyhen: – Zas uşax hele, deşxhee,
qiyk'asda! 2 Yaaq'ub Raahileylqa qəllamişxha
eyhen: – Nya'a zıne vas uşax hidele, nya'a zı
Allahne vor? 3 Raahilee eyhen: – Yizda nukar
Bilyhan alert'e, məng'ı'ka g'alixhe. Məng'ee uşax
uxumee zı mana alyar'tu mang'us yedyvalla haa'as,
zı uşaxdena imeexvacenva. 4 Raahilee cena nukar
Bilyhan adamiys xhunaşşe yixhecenva heele.
Yaaq'ubur məng'ı'ka g'ılexhana. 5 Bilyhan vuxhne
ayxu, mang'us dix uxu. 6 Raahilee eyhen: – Allah
məhkamee yizde sural ıxha, yizın nıq' g'ayxhı,
zas dix huvu. Mançil-allad məng'ee mang'un do
Dani (Mang'vee məhkamee havacesda) giyxhe. 7
Raahileyna nukar Bilyhan meer vuxhne eexvaa,
məng'ee Yaaq'ubus q'ör'esda dix uxooxa. 8
Raahilee eyhen: – Zı yuçeyka saç'iyku, Allahne
kumagıka ğamiyxhana. Məng'ee mançil-allad
uşaxın do Naftali (yizın saç'iykvuy) giyxhe. 9
Leaysse sabara gahna uşaxar uxooxas vəvxü
deş. Məng'ee mançil-allar cena nukar Zilypan
Yaaq'ubus xhunaşşe yixhecenva heele. 10 Leayne
nukaree Zilypanee Yaaq'ubus sa dix uxu. 11 Leayee
eyhen: – Nimee xəbna xoşbaxtiyvallayiy! Məng'ee
mang'un doyud Qad (xoşbaxtiyvalla) giyxhe. 12
Leayne nukaree Zilypanee Yaaq'ubus q'ör'esda dix
uxu. 13 Leayee eyhen: – Zı baxtivarır, yadaaşed
zak'le baxtivarva eyhes. Məng'ee uşaxın do Aşer
(baxtivar) giyxhe. 14 Ruvenık'le suk qiviyşalne
gahıl çolead mandragorun ala iveeke, mang'vee
manbı yedis Leays adayle. Raahilee Leayk'le
eyhen: – Yiğne duxee adıyn mandragorbışike zasıd
helelan. 15 Leayee məng'ı'k'le eyhen: – Adamiy
xılençe g'ayşuy ç'əvxha dişdee? Həşded duxayn
mandragorbıne g'ayşes ıkkan? Raahilee eyhen: –
Həməxüdxheene, hasre duxayne mandragorbışil-
alla ine xəmdiys yizda adamiy vaka g'alixhecen. 16
Yaaq'ub exheeqana çoleençe qööngə, mang'unee
ögeeqa Lea qığeyç'u eyhen: – Ğu g'iyna zaka
g'alixhas, yizde duxee adıyne mandragorbışis
zı ğu alişşu. Yaaq'ub mane xəmde məng'ı'ka
g'ılexha. 17 Allahık'le Leayna düə giviyxhena.
Lea vuxhne ayxu, Yaaq'ubus xhor'esda dix uxu.
18 Leayee eyhen: – Allahee zı yizda nukar yizde
adamiys hiyvuy höötxüva, yizda hək' quvuna.
Məng'ee uşaxın do İssaxar (Mang'vee hək' quvuna)
giyxhe. 19 Leaye meer vuxhne eexvaa, məng'ee
Yaaq'ubus yixhır'esda dix uxooxa. 20 Məng'ee
eyhen: – Allahee zas sa yugna pay huvu. Həşde
yizde adamee zas hı'rmat gyuvxhesda. Zı mang'us
yixhıyre dix uxuva. Məng'ee uşaxın do Zevulun
(hı'rmat) giyxhe. 21 Sabara gahıle məng'ee sa yiş
yuxu, doyud Dina giyxhe. 22 Allahee Raahile yik'el
qiyelee'e, məng'ı'na düə g'avxhu, uşax uxasın
xhinne qee'e. 23 Mana vuxhne ayxu sa dix uxu
eyhen: – Allahee zalin pisın do ak'ani'iyn. 24
«Allahee zas sayir dix helecenva» uvhu, Raahilee
mang'un do Yusuf (Mang'vee sayir helecenva)
giyxhe.

35 9 Yaaq'ub Paddan-Arameençe siyk'alang'a
Allah mang'us dyagu, xayir-düə huvu, 10
eyhen: – Yiğın do Yaaq'ub vodun. Həşdiyle valqa
Yaaq'ubva ona'as deş. G'iyniyke şaqa yiğın do İzrail
ixhes. İnəxüd mang'un do İzrail eyxhe. 11 Qiyğa

Allahee mang'uk'le eyhen: – Gırgın əxəna Allah
Zı vorna. Ğunab yiğna nasıl hexxee'e, geeb qee'e.
Vake sa millet deş, geedın milletbı g'ales. Yiğne
nasıleab paççaharıb vuxhesınbı. 12 İbrahimısiy
I'saq'ıs huvuyn ç'iyebı Zı vasıd helesınbı. Valed
qiyğa yiğne nasılıs heles. 13 Allah Yaaq'ubne
k'anençe – yuşana'ane cigeençe ooqa ts'ıts'axhxhe.
14 Yaaq'ubee Allah cuka yuşan hı'iyne cigee sa
g'aye ulyoozaraa'a. Qiyğad Allahne doyule çilqa
zeytunun q'ışiy kya'an k'ı'ı. 15 Yaaq'ubee Allah
cuka yuşan hı'iyne cigayn do Bet-El (Allahın
xav) giyxhe. 16 Yaaq'ubiy cuna xizan Bet-Eleençe
avayk'ananbı. Efratısqa hiviyxharang'a Raahileys
uşax eyxhe. Uxooxang'a məng'ee xəppa k'ov
ts'ıts'av'u. Məng'ı'n uxuy dağamda ılğeç'ee. 17
Məng'ee k'ov ts'ıts'a'ane, uxooxane gahıl kumag
ha'ane xhunaşşee eyhen: – Qimeeq'ən, vas meer
dix ıxha. 18 Mana qeek'aniy vor, duxays Ben-Oni
(yizde uts'urna dix) do giyxheng'a. Qiyğa dekkeme
mang'un do badal hı'ı Benyamin (sağne xıleena dix)
giyxhe. 19 Raahile qeek'ana. Efratne (Bet-Lexemne)
yəqqə mana k'eyxhı. 20 Yaaq'ubee Raahileynee
nyuq'nelqa sa g'aye giviyxhe. Mana g'aye g'iyniyne
yiğılqamee Raahileyne nyuq'nel guts xhinne
avxuna. 21 İzrail mançe ark'ın, Migdal-Ederne şene
aq'val çadır güvxü. 22 İzrail maa'ar axvang'a, Ruven
dekkıne nukarıka Bilyhayka g'ılexha. İzrailik'le
man ats'axhxhen. Yaaq'ubuqa yits'ıq'vər dixniy
vor. 23 Manbı Leaye vuxuynbıniy vob: Yaaq'ubna
ts'erriyna dix Ruven, qihnanbıb Şimon, Levi,
Yahud, İssaxariy Zevulun vuxha. 24 İnbıb Raahilee
vuxuynbıniy vob: Yusuf, Benyamin. 25 İnsabıme
Raahileyne nukaree Bilyhanee vuxuynbıniy vob:
Dani, Naftali. 26 Leayeyne nukaree Zilypaneeyib
inbıniy vuxu: Qad, Aşer. Yaaq'ubus Paddan-Aramee
vuxhayn dixbı inbı vuxha. 27 Yaaq'ub Mamreeqa
Kiryat-Arbenne (Xevronne) k'anyaqa, dekkıne
I'saq'ne k'aneqa qarayle. İbrahimiy I'saq' Mamreab
menne cigaynbı xhinne vuxha. 28 I'saq'ee vəşşe
molts'al sen hı'ı. 29 Mana ine dyunyeyle ats'ı q'əs
qıxha qek'a. Mana dixbışe Esaveeyiy Yaaq'ubee
k'eyxha.

37 Yaaq'ub Kana'anne ölkee axva. Mang'ule
ögiylir mang'una dek, maa'ar menne
ölkençe qarına xhinne axva ıxha. 2 Yaaq'ubuke
g'abıynbışin taarix inəxüd vod: Yaaq'ubna
dix Yusuf yits'ıyighıd sennana cehilyniy vor.
Mang'vee dekkıne xhunaşşebışde Bilyhanneyiy
Zilypanne dixbışika syuruniy uxhiyxhan ha'a.
Yusufee manbışe qotkuda hidya'an işbı dekkısniy
hixhara'anbı. 3 Yusuf dekkıne q'əsvale uxuva,
İzrailis (Yaaq'ub) mana gırgıne dixbışile geerniy
ıkkiykan. Mang'vee Yusufus geed rangbınan
tanalin iyxhva'a. 4 Çocaaşik'le dekkıs Yusuf
manbışile geer ıkkan g'acumee, mana manbışis
g'ımeece qexhe. Mançil-allab mang'uka kara'əba
yuşan haa'as vukkiykan deş. 5 Yusufuk'le sa nyak'
g'ece. Mang'vee man nyak' çocaaşis yuşana'a.
Mançile qiyğa çocaaşis mana sık'ırrar g'ımece
qıxha. 6 Yusufee manbışik'le eyhen: – Zak'le
g'acuyne nyak'ıl k'ırı gyaqqe! 7 Şi çolune yı'q'nee
alafniy iyt'al. Sayid sayangada yizın alaf suğots'u
qotkuda ulyozzuriyn, vuşunbud yizınçine hiqiy-
alla sadı mançine ögiyl vuk'ul avqa qav'u. 8 Çocaaşe
mang'uk'le eyhen: – Hək'erane, ğu şas paççahne
ixhes, xəbvallane haa'as? Cun nyak'bı məxüd
yuşan hı'il-alla, mana sık'ırrar g'ımece qexhe. 9
Yusufuk'le sa medın nyak' g'ece, man çocaaşis
yuşan hı'ı eyhen: – Zak'le meed nyak' g'acu, k'ırı
gyaqqe! Verığ, vaz, yits'ısable xəne yizde ögiyl
k'yoyzariy. 10 Mang'vee nyak' dekkısiy çocaaşis
yuşana'ang'a, dek mang'uqa aldarxhun eyhen:
– Man vak'le g'acuyn nyak' hucoova eyhenne?
Hək'ebane, zınar, yedir, yits'ısayre çocur abı, yiğne
ögiyl ç'iyelqamee k'yoozaras? 11 Dekkee Yusufee
uvhuyn in cuvab yik'el aqqaqqan, çocaaşemee
man höödəxə deş. 12 Yiğbışde sa yiğıl Yusufun
çocar Şekem eyhene şaharne suralqa dekkın
syuru uxhiyxhana'as hapk'ıning'a, 13 İzrailee cune
duxayk'le Yusufuk'le eyhen: – Çocaaşe Şekemne
sural syuru vodun uxhiyxhan ha'a. Qora ğunar
manbışisqa yəqqı'l ha'as. Yusufee dekkık'le eyhen:
– Nya'a ı'qdə? 14 Dekke mang'uk'le meed eyhen: –
Hak'ne ilekke, çocar yugbaye, syuru üç'üddaye?
Qiyğab zas sa xabar able. Mana məxür Xevronne
q'adaalile Şekemqa yəqqı'l ha'ana. 15 Mang'vee
çocar çolee t'abal ha'ang'a mang'usqa maa'ar
sa insan qızaxxa. Mane insananee mang'uke
qiyghanan: – Hucoone t'abal ha'a? 16 Mang'vee
eyhen: – Zı çocar t'abal haa'a. Hucoone ixhes,
zak'le eyhelan, manbışe syuru nyaadiy uxhiyxhan
ha'a? 17 Mane insanee eyhen: – İnençe apk'ınınbı.
Zak'le manbışike «Dotan eyhene şaharne suralqa
vüqqəsva» g'ayxhı. Yusuf ayk'anna çocaaşiqar
qihna. Mang'usqa manbı Dotanee gyabak'a. 18
Çocaaşik'le mana əq'ənançe qöö g'ecena. Yusuf
hixharasse, çocaaşe mana gik'asva q'arar hoole. 19
Manbışe sana-sang'uk'le eyhen: – Haane, nyak'bı
g'ecena qöövur! 20 Qudoora mana xhyan sa'ane
k'oraleeqa g'uvoxharas. Qiyğad, mana çolane
həyvanaaşe qoduva eyhes. Manked g'ece, nen
eyhenbıyiy mang'un nyak'bı. 21 Man xərne
çocuk'le Ruvenık'le g'ayxhımee, Yusuf manbışde
xılençe g'attixhana'asdemee eyhen: – Qudoora
mana gidek'as, 22 eb k'idyaa'as, vuşucar deşde cigee
sa qooqqune k'oraleeqa g'uvoxharas, hooracen,
saccu mang'uk sumoot'a. Mang'us ikkiykanan,
Yusuf çocaaşine xılençe g'attixhan hı'ı dekkısqa

qıkkes. 23 Yusuf çocaaşisqa hirxhılymee, çocaaşe
mang'une tanalin şen rangbınan kar ts'ıts'ı'ı
g'eeşşen. 24 Vucur xhyan deşde k'oraleeqa
g'uvoyxhar. 25 Çocar kar oxhanas giv'uring'a,
Gilead eyhene cigeençe qöön I'smı'ı'lybışin karvan
g'ece. Manbışe devabışilqa alixhxhı ədviyatbı,
balyzam, ətriyatbı əlyhəəyiy man karbı Misirqa
ıkkees. 26 Yahudee çocaaşik'le eyhen: – Şi çoc gik'u,
man dyugul he'ee, şas mançike hucoone hixharas?
27 Qudoora mang'uk sidyoot'as I'smı'ı'lybışis
massa heles. Nəxürcar mana yişda çoc eyxhe,
şi sa ebanbı vob. Çocaaşe mang'une cuvabıl
k'ırı iliyxhen. 28 Maqa şen Midiyanğançe qöön
kar massa helenbı hipxhırmee, çocaaşe Yusuf
k'oraleençe alqavhu I'smı'ı'lybışis g'ane nuk'rays
massa hele. Manbışer Yusuf qıkkekana Misirqa.
29 Ruven k'oraalisqa sark'ılymee, g'ecen, Yusuf
maa'ar deşor. Çoc maa'ar g'ıdecesse mang'uk
divan qitxhu cune tanalin qıt'axxa. 30 Qiyğa
mana çocaaşisqa sak'ı eyhen: – Gade şaa'ar deşor,
həşde zı hucoone ha'as? 31 Manbışe Yusufun
tanalinbıd alyat'u, q'ına givk'u eb ülyööq'ə. 32
Qiyğale çocaaşe man rangbınan tanalin dekkısqa
adı eyhen: – Şak'le in avaykı, ilekke, man tanalin
yiğne duxaynee, deşxhee, dişene? 33 Dekık'le
tanalinbı qıvats'ı eyhen: – İn tanalinbı yizde
duxaynbıvud! Mana bahalne həyvanın orxhun
ixhes! Hək'erar Yusuf qodu-soduvur! 34 Yaaq'ubee
cune tanalinbı qıt'axxı, culqa palanbı alya'a. Mana
duxayqa geer geşşu. 35 Gırgın dixbı, yişba mang'us
yik'bı heles savayle. Mang'us manbışil k'ırı alixhes
diykkın, eyhen: – Zı ahaleeqa duxayna ak' avqu
əlyhəəs. Mana duxayqa geer məxür geşşu. (Sheol
h7585) 36 Mane Midiyanaşeer, Yusuf Misirne fironne
g'aravulyçeeşine xərıng'us Potifarıs massa hele.

39 Yusuf Misirqa qıkkı. Fironne g'aravulyçeeşine
xərıng'vee, Misirğançene Potifaree mana
I'smı'ı'lybışike ileşşena. 2 Rəbb Yusufukaniy vor,
mana gırgın kar uftanda ha'as həsilexhenaniy.
Yusuf Misirğançene xərıng'une xaaniy axvana. 3
Mang'une xərıng'uk'le g'ecen, Rəbb mang'ukavur,
mang'vee gırgın işbı uftanda həsilya'avud. 4 Yusuf
xərıng'une ulesqa yugra qarı, mang'uke xərıng'vee
cusdacar nukar ha'a. Xərıng'vee Yusufuke cun xav
vuk'lek ıkkekana hı'ı, cun gırgın karıd mang'une
xıleqa quvu. 5 Mang'vee Yusufne xıleqa xaanayiy
karana xəbvalla quvuyle qiyğa, Rəbbee Yusuful-alla
Misirğançeng'une xaas barakat hoole. Potifarne
xaa, çolee, gırgıne karee Rəbbina barakat g'ooce
giviyğal. 6 Mang'vee cun gırgın kar Yusufne xılyaqa
qele, mang'une vuk'ulee otxhun-ulyodğuyle ğayrı
medın vuççud eyxhe deş. Yusuf tanaler, aq'vayler
micagra ıxha. 7 Sabara gah ılğevç'uyle qiyğa,
xərıng'une xhunaşşeyna Yusufulqa ul gipxhı
eyhen: – Qora zaka g'alixhe. 8 Yusufus man ha'as
ıkkiykan deş. Mang'vee məng'ı'k'le eyhen: – Zı
inyaanang'a xərıng'uk'le cune xaa hucoo ıxhay, nen
ıxhay ats'a deş. Zı həşde ine xaa xərna eyxhe. Yizde
xərıng'vee cune xaadın gırgın kar vale ğayrı yizde
xıleqa quvu. Saccu ğu, cuna xhunaşşeva, qideele. Zı
nəxüdne məxdun qəlasın he'e? Man he'ee Allahne
ögeyir xənne bınahee k'eyxhas! 10 Məng'ee man
yiğıs Yusufuk'le eyhe ıxha, Yusufusmee məng'ı'ka
ixhesır, g'alixhasır ıkkan deşdiy. 11 Yusuf sa yiğıl
cune işiqar qihna xaaqa ikkeç'e. Xaane insanaaşike
ar vuşucar ıxha deş. 12 Məng'ee mana tanalinçike
aqqı «Zaka g'alixheva!» eyhe. Yusufee tanalinbı
məng'ı'ne xıle g'ali'ı g'aqa hexva. 13 Zəiyfayk'le
g'acuyng'a, Yusufee tanalinbı cene xılevud g'ali'ı
hixu, 14 məng'ee xaane insanaaşilqa onu'u eyhen:
– İlyaake, vuşde xərıng'vee şi tesser hee'ecenva
cühüt şasqa arı! Mana zaka g'alixhasva zasqa
qarı, zımee xəbna ts'ir hav'u! 15 Yizda ts'ir
g'avxhumee, mang'vee tanalinbı g'ali'ı g'aqa hixu!
16 Potifar xaaqa sak'alasmee, məng'ee Yusufun
tanalinbı cesne havace. 17 Məng'ee adamiysıd
akaran karbı yuşanı'ı, eyhen: – Ğu inyaqa ariyne
nukar cühüt'e, zı tesser he'esva zasqa ikkeç'u,
18 zı manke k'arats'ana ts'ir hav'u! Ts'ir g'avxhu
mana tanalinbıd g'ali'ı, g'aqa hixu. 19 Yusufne
xərıng'uk'le xhunaşşeyn «yiğne nukaree zak in
hı'ı» cuvabbı g'ayxhesse, mang'us k'yabaylena.
20 Yusuf aqqı zindaneeqa, paççahın avqvuynbı
havaacene cigeeqa qele. 21 Rəbb Yusufukaniy vor.
Yusufus Rəbbee yugvalla ha'a: zindanne xərıng'une
ulesqa mana yugra qarayle. 22 Zindanne xərıng'vee
zindane avqvuyn gırgınbı Yusufne xılyaqa qoole.
Maa'ad ha'ane gırgıne işbışis Yusufeniy xəbvalla
haa'a. 23 Yusufusqa quvuyne işbışde nençikacar
zindanna xərna ilyakkana deşdiy. Rəbb cukava,
Yusuf gırgın işbı uftanda ha'as həsilexhenaniy.

40 Sabara gah ılğevç'uyle qiyğa, Misirne
paççahne insanaaşee, ulyoğan helenbışde
xərıng'veyiy gıney qecenbışde xərıng'vee paççah
qəllamişxhesın kar ha'a. 3 Manbı avqu
g'aravulyçeeşine xərıng'une xaane, Yusuf aqqıne
zindaneeqa qoole. 4 G'aravulyçeeşine xərıng'vee
manbı qoolenbı Yusufusqa, Yusufee manbışis
k'ılvalla hee'ecenva. Misirne paççahna ulyoğan
helenayiy gıney qecena sabara gahna zindanee
avxuyle qiyğa, 5 sa xəmde manbışik'le curayn-
curayn mə'nabınan nyak'bı g'ece. 6 Yusuf miç'eer
manbışisqa qarımee, manbışe aq'vabı havaxanı'ı
g'ece. 7 Yusufee cuka sacigee xərıng'une xaa,
zindanee havaacene fironne insanaaşike qidghın
ha'an: – Nya'a g'iyna aq'vabı havaxanı'ı? 8 Manbışe

mang'uk'le eyhen: – Nyak' g'acu, man nyak' nen
eyheniy, eyhes əxəna deşur. Yusufee manbışik'le
eyhen: – Nya'a Allahee dişde ats'al hele, nyak'
hucoova eyheniyva eyhesın? Hinnalan man zas
yuşan he'e. 9 Ulyoğan helenbışde xərıng'vee cun
nyak' yuşan hı'ı eyhen: – Zak'le nik'ek yizde ögee
t'ımılena tayang g'avcu. 10 Mane t'ımılene tayangıl
xheyible tübəəyiy. T'ur qı'ğə-qı'ğə mançin t'et'
g'avhu, t'ımıl aleyli'ı. 11 Yizde xıle fironun k'olaniy
vod, zı man ts'ets'ybı fironne k'oleeqa hoç'un,
yicid fironusqa q'uvu. 12 Yusufee mang'uk'le
eyhen: – Man in eyhen vodun: xheyible tübəə
xhebılle yiğ eyhen vodun. 13 Xhebne yiğıle fironee
ğu zindaneençe qığavhu yisseyne işilqa sak'ala'as.
Şenkiyn xhinne mang'us ulyoğan helena ixhes.
14 Hucoon ixhes, gırgın kar yəqqı'lqa gitxhumee,
zı yik'el qale'e. Zas sa yugvalla hee'e, fironusne
yizın do ağmiş he'e. Zı ine zindaneençe g'attixhan
he'e. 15 Zı cühüt'yaaşine cigeençe qöqüna vor,
inyayıd zı zindaneeqa gixhasın vuççud hı'ı deş.
16 Gıney qeceng'uk'le Yusufee nyak' yugvalis
yuşan ha'a g'acu eyhen: – Zak'leme nik'ek yizde
vuk'lel oo xheyible ç'emç'e cagvarane gıneyna
g'avcu. 17 Oğane ç'emç'ee fironusva hı'iyn curayn-
curayn gıney ıxha. Mane ç'emç'eençis şit'yaaşe
k'ufarniy ı'xiyxə. 18 Yusufee inəxüd eyhe: – Man
in eyhen vod: xheyible ç'emç'e, xhebılle yiğ eyhen
vod. 19 Xhebne yiğıle fironee ğu zindaneençe
qığavhu, yiğna vuk'ul candakike curav'u, candak
yivele qı'xəs. Şit'yaaşed cis k'ufar ı'xəs. 20 Xhebne
yiğıle fironun yedike ıxhayn yiğ eyxhe. Mang'vee
cune insanaaşis otxhun-ulyodğuy hele. Ulyoğan
helenayiy gıney qecena zindaneençe qığav'u, cune
insanaaşine hiqa qavayle. 21 Ulyoğan helenbışda
xərna şenkiyn xhinne cune işilqa sak'ala'a,
mang'veyid ögiylin xhinne k'ola fironne xıleqa
qele. 22 Gıney qecenabışda xərnar givayxanna.
Gırgın kar Yusufee uvhuyn xhinne eyxhe. 23
Ulyoğan helenbışde xərıng'vee Yusuf yik'el qalya'a
deş, yik'el hixanı'ına.

41 Q'ölle sen ılğeç'uyle qiyğa fironuk'le inəxdun
nyak' g'ece: mana Nil eyhene damayne
mıglek ulyorzul eyxhe. 2 Dameençe yighıble
micagna tavulyna zer qığevç'u, damayne mıglek
uxhiyxhan giyğal. 3 Mançile ğayrı dameençe
meeb yighıble qəlana, k'üvəna zer qığooç'e.
Manbı atk'ın şenesa zerbışde k'ane damayne
mıglek ulyoyzar. 4 Qəlaneyiy k'üvəne zerbışe
yighıble micagna tavulyna zer hööğəna. Mane
gahıl firon nik'ençe muğur qexhe. 5 Mana meer
nik'eeqa ark'ınıys, medın nyak' g'ece: sa sukune
cucukeençe yighıble gyavts'una micagna sukena
gıt'y (sunbul) ələə g'ooce. 6 Mançile qiyğa şargıne
mıtsee gyotxhuniyn yighılle k'üvən suken gıt'y
aleyle. 7 K'üvəne sukunee gıt'yın yighıble micagna
gyavtsuna sukuna gıt'y hööğəna. Manke firon
muğur qexhe, man sa nyak' ıxhay ats'axhen. 8
Miç'eer mana suğotsuyng'a cusda ciga iveeke deşiy.
Misirın nekke k'oran ək'elikan insanariy cadu
ha'anbı mang'vee cusqa saa'a. Fironee manbışis
cun nyak' yuşan he'eeyid, manbışik'le ats'axhe
deş man hucoo eyheniy. 9 Ulyoğan helenbışde
xərıng'vee fironuk'le inəxüd eyhe: – Fironuk'le
eyhesın cuvab zas həşde yik'el qadı. Sa yiğıl firon
it'umra cune nukaraaşilqa qəllamişxha, mang'vee
zınar gıney qecenbışda xərnar g'aravulyçeeşine
xərıng'une xaane zindaneeqa akkya'a. 11 Sa xəmde
yişde q'öng'uk'lesana curayn-curayn mə'nabınan
nyak'bı g'ece. 12 Maa'ar şakasana g'aravulyçeeşine
xərıng'una nukar, cühüt' cehiliyne. Nik'ek
g'acuynbı şi mang'us yuşanı'ı. Zak'leyiy şeng'uk'le
curayda-curayda, yişin nyak'bı nen eyhenniyva
mang'vee uvhuyn. 13 Gırgın kar mang'vee eyhəxüd
ıxha. Zı yizde yisseyne işilqa sak'ı, gıney qecenar
givarxınna. 14 Fironee Yusuf cusqa qoyt'al.
Mana hamankecar zindaneençe qığavhu, vuk'ul
gyapxhı, tanalinbı badal hı'ı, fironusqa qarayle.
15 Fironee Yusufuk'le eyhen: – Zak'le sa nyak'
g'acu, man nen eyhen ıxhay, şavussecad eyhes
dəxı'yn. Zak'le g'ayxhiyn, vasse nik'ek g'acuynbı
nen eyhenbıyiyva eyhes əxəvud. 16 Yusufee
inəxüd eyhe: – Man zaken deş vod. Allahee
fironus kara'əən alidghıniy qelesın. 17 Fironee
eyhen: – Zak'le nik'ek g'acuyn, zı Nil eyhene
damayne mıglek ulyorzulyur. 18 Dameençe yighıble
tavulyna micagna zer qığevç'u, damayne mıglek
uxhiyxhan giyğal. 19 Mançile qiyğa yighıbleb
geeb qəlana, həlale g'a'aypxhına zer qığevç'u.
Misirvolle zak'le məxdun qəlan zerbı g'acu deşdiy.
20 K'üvəneyiy qəlane zerbışee, yighıble ts'eppa
dameençe qığevç'una tavulyna zer opxhunna. 21
Tavulyun zerbı mançine vuxhnyaqa atk'ıneyid,
mançin vuxhunbu mə'lim hidi'iynbı. Manbı
nəxüdiy vod, həməxüdud axuynbı. Manke zı
muğur qıxha. 22 Qiyğa zak'le nik'ek in g'acu: sa
sukune cucukeençe yighıble gyavts'una yugna
sukena gıt'y alyabı. 23 Mançile qiyğad yighılle
şargıne mıtsın gyoxhxhani'iyn k'üvən, q'əran
sukun gıt'y aleyle. 24 K'üvəne sukune gıt'yın
yighıble yugna sukuna gıt'y hööğəna. İn nik'ek
g'acuynbı, zı cadu ha'anbışis yuşanı'iynbı. Zak'le
man nen eyheniy, eyhes əxəna dexhana. 25
Yusufee fironuk'le eyhen: – Fironne nyak'bışe
sa karake yuşana'a. Allahee, vucee ha'asın kar
fironus ats'axhya'a. 26 Yighıble tavulyna zeriy
yighıble yugna sukuna gıt'y yighılle sen eyhen
vodun. Mane nyak'bışe sa karake yuşana'a. 27
Mançile qiyğa qığevç'una yighıble k'üvənayiy

qəlana zerıb, şargıne mıtsee gyopxhunna yighıble q'ərana sukuna gıt'yıb, yighılle sen eyhen vodun. Man yighılle senna mısvalla vuxhes eyhen vodun. 28 Zas fironuk'le manvaniy eyhes ıkkan, Allahee, vucee ha'asın kar fironus ats'axhya'a. 29 Sık'ınne gahıle Misir geed barakanan yighılle sen g'iğalas. 30 Mançile qiyğa yighılle senna məxübna mısvalla vuxhes, Misir vuxhana ögiylyna baraka mançin yik'el hivxanaa'as. Mısvalin nyaq'v q'ərа qaa'as. 31 Mana mısvalla məxüb yı'q'ba ılğevç'uva, ögiyl vuxhana barakat ulesqa qavaales deş. 32 Fironuk'le man nyak' q'ö'es g'acuyng'a, Allahee man kar hək'edad sık'ınne gahıle vuk'lelqa qalya'asınva eyhen ıxha. 33 Mançil-allar fironee Misirne ölkayna xərna gixhxhesda ək'elikanayiy ats'aalikana insan t'abal he'ecen. 34 Fironee ölkavolle cun insanar ç'ak'ınbı xhinne gyuvxhecen, Misir sav'uyne sukuke manbışe xhob'esda pay barakanane yighne senna see'ecen. 35 Hasre manbışe mane yugne senbışee alyabına mana suk şaharbışee, fironee əmr hav'uyn xhinne, see'ecen. 36 Man sı'iyn gırgın kar Misirilqa qalesde yighne mıssıne seniys ixhecen, ögiyle qööne mane yighne mıssıne senee ölkeebınbı xhal hımabat'acenva. 37 Fironusiy cune insanaaşis mana fıkır yik'eençe vooxhe. 38 Mang'vee cune insanaaşik'le eyhen: – İna insan xhinnena şok'le Allahın Rı'h vodnana insan aveekesdane? 39 Fironee Yusufuk'le eyhen: – Vak'le Allahee in karbı haguxhee, man vale ats'alikana, vale k'orane ək'elikana deşdava eyhen vodun. 40 Zı ğu yizde xaana xərna giyxhe, yizde ölkayne gırgıng'vee ğu uvhuyn ha'as. Saccu zı paççah xhinne vale xərna ixhes. 41 Fironee Yusufuk'le meed eyhen: – Həşdiyle ilekke, zı ğu bıkırne Misirna xərna giyxhe. 42 Mang'vee cune t'ubelyna t'ucva g'avşu Yusufne t'ubelqa qaa'a. Mang'ulqa nekke yugne katanıke hı'iyn g'üvənan tanalinbı ali'ı, gardanılqab k'ınəəğəyke hı'iyn t'exa qalya'a. 43 Fironee mang'us cune daşk'abışin qöd'esın hele. Qiyğab manbışile hiib əlyhəəne cune insanaaşilqa əmr hav'u eyhen: – Yəq' hevlecenva ts'irbı he'e. İnəxür fironee Yusufuke Misirnacar xərna ha'a. 44 Fironee Yusufuk'le eyhen: – Firon zı ixheyir, ğu ittevhu bıkırne Misiree şavacad t'ub ı'ğviykaraa'as deş. 45 Fironee Yusufus Safnat-Paneah do giyxhe. Mang'us xhunaşşe yixhecenva On eyhene şaharne kaahinna Fotiferanna yiş Asnat heele. Yusuf mançer ayk'anna bıkırna Misirna ölka alycaaxhvas. 46 Misirne paççahısnee, fironusnee işilqa giyğalang'a, Yusufuqa xhebts'al senniy vod. Mana fironusse qığeç'u, Misirvolle alycaxxvas ayk'an. 47 Barakatnane yighne senee ç'iyeyn geed xətta kar aleylya'a. 48 Mane barakatnane yighne senee Misiree alyadıyn gırgın kar Yusufee şaharbışeeqa sa'a. Hucooyiy mane şaharne hiqiy-allane çolbuşeençe sı'ı, mane şahareeyid g'alyadaççe ıxha. 49 Yusufee deryaheena g'um xhinne geeb suk saa'a, mang'vee mana qəpqəs dyooxheva qəbəqqə deş. 50 Yusufus, mıssın senbı qalesse, On şaharne kaahinne Fotiferanne yişşe Asnate q'öyre dix uxu. 51 Mang'vee ts'erriyne duxayn do Menaşşe (yik'el hixana'as) gixhxhı eyhen: – Man do zı mançil-alla gixhxhı, Allahee zı ts'ıts'ı'inbıyiy dekkın xav yik'el hixana'as hassırva. 52 Mang'vee q'ör'esde duxayn do Efrayim (barakatnana) gixhxhı eyhen: – Man do zı mançil-alla gixhxhı, zı mane cigee uts'ur ts'ıts'e'eyid, Allahee maa'ar zı barakatnana hı'ı. 53 Yusufee uvhuyn xhinne, Misiree yighılle barakatnan sen g'attitxhın, yighılle mıssın sen giyğal. Mıssıvalla gırgıne cigabışee vooxhena, saccu Misirıl oxhanasın kar dena idyavxu. 55 Misirne cəmə'ətın oxhanasın kar g'at'umee, manbı k'yokkanbı fironusqa oxhanasın kar heqqas. Mang'vee cəmə'ətık'le eyhen: – Hudoora Yusufusqa havak'ne, mang'vee uvhuyn he'e. 56 Ç'iyeyn aq'vavollete mıssıvalla vuxha. Misir mısvalla geeb xəb qooxhe g'avcu, Yusufee suk sav'uyn cigabı aaqı, mançe Misirbışis suk massa hoole giyğal. 57 Gırgıne ölkabışee it'umna mısvalla gibğılil-alla, gırgınəəng'ançe insanar Yusufusqa abayle vuxha suk alivşes.

42 Yaaq'ubık'le Misir suk vobva ats'axhamee, mang'vee dixbışik'le eyhen: – Nya'a şu sana-sang'uqa ilyaaka avxu? 2 Zak'le g'ayxhıyn Misir suk vobubva. Havak'ne mançe şasda suk alivşe, deşxheene şi xhal hapt'as. 3 Yusufna yits'iyre çoc suk alivşesva Misirqa havayk'an. 4 Saccu Yusufna çoc Benyamin Yaaq'ubee çocaaşika g'ıxele deş. Mana qəyq'ənna Benyaminık sayid sa kar eyxheva. 5 Kana'anaaşine cigabışee mısvalybıva, suk ulyooşenbışika İzrailin dixbıb abı vuxha. 6 Yusuf bıkırne ölkayna xərnaniy, Misirvolleteb suk vuceeniy massa hoole. Yusufun çocar abıyng'a mang'une ögiyl ç'iyelqame k'yobzuriynbı. 7 Yusufuk'le cun çocar g'avcuykum qıvats'eeyib, qıvdyats'inçilqa hadaççe. Manbışika mana sacurayracar eyxhe. Yusufee manbışike qiyghanan: – Nençene şu abı? Manbışe eyhen: – Kana'ane ölkeençe, otxhanan kar alişşes. 8 Yusufuk'le cun çocar qıvaats'anbı, çocaaşik'lemee vuc qıvats'ı deş. 9 Yusufus cehilynang'a çocaaşine hək'ee g'acuyn nyak'bı yik'el qadı, manbışik'le eyhen: – Şu casusarıb, ölkayn it'um hidi'iyn cigabı ats'axhxhesıb abı! 10 Çocaaşe mang'uk'le eyhen: – De'eş, yişda xərna, yiğın g'ular otxhanan kar alişşes abı. 11 Yişin gırgınbı sang'un dixbı vob. Yiğın g'ular qopkuyn insanar vob, şi casusar

deş vob. 12 Yusufee manbışik'le eyhen: – De'eş,
şu abıynbı g'aces, nyaadiy yişde ölkayn it'um
hidi'iyn cigabı! 13 Manbışe eyhen: – Şi yiğın
g'ular yits'ıq'öyre çoc vob, Kana'anne cigeençene
sang'un dixbı vob. Yişda k'ınna çoc dekkıne k'ane
vor, manasar xəəqa-ç'iyeeqa ıxha. 14 Yusufee
manbışik'le eyhen: – Gırgın kar zı şok'le uvhuyn
xhinnevud, şu casusarıb! 15 Zı şu inəxüb siliys
üvxəs: fironne vuk'lelen k'ın g'iysar, vuşda k'ınna
çoc inyaqa ittyareene, şosse ince əlyhəəs vəəxəs
deş. 16 Vuşda sa g'axıle k'ınna çoc ayrecen,
avxuynbıb inyaa avqvas. Manke zak'le g'acesın
şu eyhen horee-hək'enee. Deşxheene, fironne
vuk'lelqa k'ın ixhecen, şu casusarıbva! 17 Yusufee
manbı xhebılle yiğna zindanee havaacı. 18
Xhebıd'esde yiğıl Yusufee manbışik'le eyhen: – Zı
Allahıle qəyq'ənna: zı uvhuyn he'eene, şu üç'übba
aaxvas. 19 Şu qopkuyn insanarxhee hasre vuşda sa
zindane axvecen, mansanbışemee xaa'ab mıssıba
avxuynbışis suk vukkeecen. 20 Qiyğa vuşda k'ınna
çoc zasqa ayre. Məxüd zak'le ats'axhxhesın, şu
eyhenbı hək'enbıyee, deşxhee dişeene. Mançika
şunab hapt'iyke g'attivxhanasınbı. Mançis çocaaşe
ho'ova eyhe. 21 Manbışe sana-sang'uk'le eyhen: –
Hək'ebab şi çocus hı'iyençına cazaa vob ts'ıts'aa'a.
Mang'vee şalqa miz ky'a'ang'a, şak'le mang'uk
qitxhuyn divan g'acu, şi mang'vee uvhuyn hı'ı
deş. Mançil-allad yişde vuk'lelqa in divan adı.
22 Ruvenee manbışik'le inəxüd eyhe: – Zı uvhu
dişdiy gadeys pisvalla hımaa'a, şumee zal k'ırı
alixhxhı deş. Həşdeb şi mang'une ebal-alla cazaa
ts'ıts'aa'a. 23 Çocaaşik'le ats'a deşdiy Yusufee col
k'ırı iliyxheva. Mana manbışika sak'ala'ang'une
kumagıkva yuşan ha'a ıxha. 24 Yusuf çocaaşisse
şaqana ark'ın, geşşena. Qiyğar meer cosqacar sak'ı,
manbışika gaf haa'a. Çocaaşine yı'q'neençe Şimon
aqqeva əmr haa'a. Qiyğaler mana manbışik'le
g'ece-g'ece iyt'alna. 25 Yusufee əmr haa'a
manbışin balagbı sukun gyats'e'e, co adiyn nuk'rad
conecad balagbışeeqa gixhxhe, yəqqı'sıd oxhanasın
kar hele. Həməxüdud ha'an. 26 Çocaaşe suk
əməleeşilqa alivxhu, mançe avayk'ananbı. 27
Manbışde sang've xəm g'aahane cigee əməleys
yem helesva balagın ghal aaqıyng'a, balagne ghalee
cun nuk'ra g'ece. 28 Mang'vee çocaaşik'le eyhen:
– Yizın nuk'ra sak'ıyn, haane yizde balageevud.
Manbışin yik' aqqaqqa, qəpq'ı'n sana-sang'uk'le
eyhen: – Şak Allahee hucooyiy hı'ı? 29 Manbı
dekkıne k'anyaqa Kana'anne cigabışeeqa qabı,
mang'us vuk'lelqa qadiynbı inəxüd yuşan ha'a: 30
– Şene ölkayna xərna şaka sacurayracar yuşan hı'ı.
Mang'uk'le həməxüd ats'axhxha, şi menne ölkayn
casusarniyxan. 31 Şimee mang'uk'le uvhuyn:
«Şi qopkuyn insanar vob, casusar deş. 32 Şi
yits'ıq'öyre çoc sa dekkın dixbı vob. Sa yişda çoc
xəəqə-ç'iyeeqa ıxha, k'ınna yişda çocur Kana'anne
cigabışee dekkıne k'ane vor». 33 Şene ölkayne
xərıng'vee şak'le uvhuyn: «Şu qopkuyn insanar
vuxhay inçike ats'axhxhes: çocaaşina sa yizde
k'ane g'alerçe, şunab xizanbı mıssıvalike g'attixhan
haa'as suk alyapt'ı hudoora. 34 Mançile qiyğar
k'ınna çoc zasqa ayre. Manke zak'le ats'axhxhesın
şu casusaraye deşxhee, qopkuyn insanare. Qiyğaler
vuşda çoc şosqa quvu, zı ine cigabışee iviykarasiy
kar alişşes şosqa hassarasın». 35 Balagbı haç'a'ang'a
çocaaşik'le con nuk'ranan yut'elybı caa'ad iveeke.
Cocarıb cona dekkır nuk'rabı g'acu qəvəyq'ənanbı.
36 Yaaq'ubee manbışik'le eyhen: – Şu zı dixbışkena
hı'ı! Yusufır deşda, Şimonur deşda, həşder
Benyamin qıkkekka! Man eyxhen gırgın zak eyxhe!
37 Ruvenee dekkık'le inəxüd eyhe: – Ğu mana
yizde xıleqa qele, zı mana vasqa sak'al ha'asda. Zı
mana vasqa sak'al hide'eene, yizda q'öyursana dix
gyapt'e. 38 Yaaq'ubee eyhen: – Yizda dix Benyamin
maqa şokasana ı'qqəs deş. Yizde xhunaşşeyke
Raahileyke sa hamana axu, mang'una çoc qik'una.
Sayid mang'une vuk'lelqa yəqqə sa kar qadeene, zı
q'əsvalee mane uts'uruka ahaleeqa əlyhəəs. (Sheol
h7585)

43 Kana'anaşine cigabışee mısvalybı geedniy
qeetxha. 2 Çocaaşe Misirğançe abına suk
opxhun g'apt'ımee, dekkee manbışik'le eyhen:
– Havak'ne şas sık'ının oxhanasın kar alişşe. 3
Yahudee mang'uk'le inəxüd eyhe: – Şene insanee
şas yugda g'ayxhı'iyn, yizde ulesqa qımaale
şokasana vuşda çoc dexhene. 4 Ğu çoc şaka
g'axuvuynxhiy şi hapk'ın vasın otxhuniy ileşşeyiy.
5 Ğu mana g'ıxdevee, şi maqa vüqqəs deş. Şene
insanee şak'le uvhuynniy çoc ittyare yizde ulesqa
qımaale. 6 Manbışde dekkee İzrailee eyhen: –
Nya'a şu zalqa ina ver ablyav'u, nişisne şu şene
insanık'le uvhu şoqa sayır çoc vornava? 7 Manbışe
eyhen: – Mane insanee yişdeyiy yişde xizanbışde
hək'e geed qidghınbı hı'ı: «Həşde dek üç'ürne
vor? Merna şoqa çoc vornane?» Şinad mang'une
alidghıniybışis cuvabniy qele. Nya'a yişde ək'eleeqa
qadayleyiy, mang'vee çoc ayreva eyhes ıxhay?
8 Yahudee dekkık'le İzrailik'le eyhen: – Gade
g'aykke, şi əlyhəəs. Ğunar, şinab, uşaxarıb hidyapt'ı
manke üç'übba aaxva. 9 Zı mang'ul-alla vas cuvab
qeles, ğu mana zake qiyghne. Zı mana vasqa
qidyaree, yiğne ögiyl ulyozar hide'ee, zı yiğne
ögiyl qik'asmee vuk'ul avqa ixhes. 10 Şi vaxt
ılğıdyavhunaxhiy, həşdilqasse q'öneyəqees hapk'ın
qabı vooxheyiy. 11 İzrailee eyhen: – Mennəxüd
dexhexhenee, şu in kar he'e: q'oç'ebışeeqa ine
cigayne inette yugne meyvabışike, qiyğale xhinne
balyzam, sık'ının itv, ədviyat, ətriyat, püste, badam

sı'ı mane insanıs pay xhinne ıkkee. 12 Q'öd şene
ögiylinmeen nuk'ra aleet'e. Balagbışeead yı'q'əlqa
qadıyn nuk'rad ıkkı vuşde xıleka sak'ale'e, sayib
manbı balagbışeeqa yugba ilydyaakı vooxhe. 13
Çocur alyart'u, mane insanne k'anyaqa savk'le.
14 Gırgın əxəne Allahee mana insan şos məxür
g'üvəna qe'ecen, mang'veeyir vuşda şenasa çociy
Benyamin şoka xaaqa savaak'alas havaasrecen.
Zınar uşaxarşikena ixhesxhee, hasre ixhecen. 15
Çocaaşe Benyaminır, paybıd, q'öd şenimen nuk'rad
alyat'u hamankecab gyabak'anbı yəqqı'lqa. Misirqa
hipxhır manbı Yusufusqa qavayle. 16 Yusufuk'le
Benyaminır manbışika sa cigee g'acumee, cun
xav vuk'lek ıkkekang'uk'le eyhen: – İn insanar
yizde xaaqa quvku, həyvan gyuvk'u ç'əra qee'e,
manbışe zaka yı'q'ı'hiyn karbı oxhanas. 17 Mane
insanee Yusufee cuk'le nəxüdiy uvhu həməxüdud
ha'an: man insanar quvkekkanbı Yusufne xaaqa.
18 Manbışe co Yusufne xaaqa quvkekkava qəpq'ı'n
eyhen: – Şene ögiyl balagbışee sak'alı'iyne nuk'ral-
alla şi quvkekka. Mang'us şalqa xıl g'ot'alas,
şale ğamxha əmələr g'ayşu, şake nukarar haa'as
vukkan. 19 Manbı xaaqa əkkəəne cigee Yusufne
xav vuk'lek ıkkekang'usqa qeepxha inva eyhe: 20 –
Yişda xərna, şi şene ögiylib otxhanan kar alişşes
abıynbıniy. 21 Şi xəmde aaxvane cigee balagbışin
ghalybı aaqiyng'a, gırgıng'uk'le cun nuk'ra nəxüdiy
vod k'ıl qidexha balagne ad iveeke. Həşde man
şi yişde xıleka yı'q'əlqa sak'ala'a. 22 G'iyniysın
otxhuniy alişşesınıd şi nuk'ra curayda adı. Şen
nuk'rad şavaame yişde balagbışeeqa gixhxhı, ats'a
deş. 23 Xav vuk'lek ıkkekang'vee eyhen: – Gırgın
çine cigal vod, qımməəq'ən. Vuşdeyiy vuşde dekkıne
Allahee man nuk'ra vuşde balagbışeeqa gixhxhı.
Şu şene ögee adıyn nuk'ra zasne vod. Qiyğaler
Şimon manbışisqa qığayhe. 24 Mane insanee
çocar qavaylenbı Yusufne xaaqa. G'elybı hoğalasın
manbışis xhyaniy əmələeşisın yemıd helen. 25
Çocaaşik'le uvhuyng'a co Yusufuka yı'q'ı'hin kar
maa oxhanasva, manbışe mana qalesse con paybı
qığa'anbı. 26 Yusuf xaaqa qarımee, manbışe co
adiyn paybı hagu, mang'une ögiyl çiyelqamee
k'yoozaranbı. 27 Yusufee manbışike qidghın ha'a:
– Co nəxübiyva? Şena şu eyhena vuşda q'əsda dek
nəxürneva? Meernaneva həşde? 28 Manbışe eyhen:
– Yiğna g'ul, yişda dek meerna, yugra vor. Manıd
uvhu Yusufne ögiyl ç'iyelqamee k'yoozaranbı. 29
Yusufee ul alivk'arav'uyng'a cune yedikena çoc
Benyamin g'acu eyhen: – Şena şu zak'le eyhena
k'ınna çoc haynane? Qiyğa Benyaminık'le eyhen:
– Dix, Allahee vas yugun helen. 30 Yusufuk'le çoc
g'acumee, mang'un yik' hoyç'an giyğal, geşşuy
qadayle. Mana ek'ra qığeç'u, cune gozeeqa ark'ın
yugra geşşena. 31 Yusuf aq'va hodğul qiğeç'e.
Mang'vee geşşuy aqqı əmr haa'a: – Otxhuniy
qalle. 32 Otxhuniy mang'us curayda, çocaaşis
curayda, mang'uka kar otxhanne Misirbışis
curayda qadayle. Misirğançenbışisse Cühüt'yaaşika
sacigee kar oxhanas əxən deşdiy, mançile
Misirğançenbı həlyvəyq'ənanbıniy. 33 Yusufne
ögiyl çocar senbışis sik'ı çiçiqab qihna gyuv'araa'a.
Manbı sana-sang'uqa ilyaakı mattebaxhenbı. 34
Yusufne ögiylyne otxhuniybışike manbışisdab pay
curaa'ana. Saccu Benyaminna pay mansanbışde
paybışile xhoniyəqqee xəppa vuxha. Məxüd
manbışe mang'uka yugda otxhun-ulyoğan.

44 Yusufee cun xav vuk'lek ıkkekang'ulqa əmr
haa'a: – İne insanaaşin balagbı cosse qıkkes
əxəsdemeene otxhuniyka gyats'e'e. Co adiyn
nuk'rad conecad balagbışde ghaleeqa gixhxhe. 2
Yizda nuk'rayna kasamee k'ıning'une balageeqa
vucee sukuke quvuyne nuk'rayka sacigee givxhe.
Şeng'vee gırgın Yusufee uvhuyn xhinne ha'a. 3
Miç'eed qıxhayng'a, in insanar cone əmələeşika
sacigee yəqqı'l aa'anbı. 4 Manbı şaharılee geeb
əq'əna qepxha deşdiy, Yusufee xav vuk'lek
ıkkekang'uk'le eyheng'a: – Ek'ra oza qıxha mane
insanaaşiqa qihna hoora, avarq'ılymee manbışik'le
eyhe: «Nişil-allane şu yugvalis pisvalla hav'u?
5 Nişil-allane yizde xərıng'una nuk'rayna kasa
qöpqü? Mang'vee mançe ulyoğan, falika ilyakka.
Şu qotkuda hı'ı deş!» 6 Xav vuk'lek ıkkekana
manbışiqa avarq'ıl cuk'le uvhuyn manbışilqa
hixhara'an. 7 Çocaaşe mang'uk'le eyhen: – Nişil-
allane yişde xərıng'vee məxdun cuvab eyhe?
Şasse g'ulaaşisse məxdun kar ha'as əxəye! 8
Şak'le balagbışee aveykiyn nuk'rad Kana'annee
cigabışençe sak'alı'ı vas qadı. Nişil-allane şi
xərıng'une xaançe k'ınəəğəyiy nuk'ra qöqəs? 9
Hasre man kar şavusneyiy aveeykı, mana insan
gik'ecen, avxuynbıb xərıng'us nukarar vuxhecen.
10 Mang'vee eyhen: – Şu yugda uvheeyid, hasre
inəxüd ixhecen: man kar şavusneyiy aveeykı
mana yizda nukar ixhecen, mansanbışil bınah
aaxvas deş. 11 Çocaaşe zarada balagbı gyaqqı
çin ghalybı aaqa. 12 Xav vuk'lek ıkkekang'vee
xərıng'ule girğıl k'ıning'ulqamee t'abala'ana, kasa
Benyaminne balagee iveeke. 13 Çocaaşe cok
qitxhuyne divanıke tanalinbı qıt'axxa'a. Qiyğa
əmələeşilqa karıd alixhxhı siviyk'alanbı şahareeqa.
14 Yahud çocaaşika sacigee Yusufne xaaqa qarayle.
Mane gahıl Yusuf xaa eyxhe. Manbı Yusufne ögee
ç'iyelqamee k'yoozaranbı. 15 Yusufee manbışik'le
eyhen: – Şu hı'iyn hucoone? Şok'le ats'a dişdiy, zına
xhinnena insan falika ilyakkıme gırgın g'ecen?
16 Yahudee eyhen: – Şi xərıng'uk'le hucoovane,
nenvane eyhes? Nəxübne şi qopkuynbı xhinne
haagvas? Allahee şi hav'una bınah haagva. Həşde

şinab, kasa neng'usneyiy avaykı manar, yişde
xərıng'un g'ular vooxhe. 17 Yusufee eyhen: – Zı
məxdun kar ha'as deş. Kasa şavusneyiy aveykı
mana yizda g'ul ixhes, mansanbıb qı'dəpq'ı'ın
dekkısqa savk'le. 18 Manke Yahud mang'usqa
qıxha eyhen: – Yizda xərna hucoone ixhes,
yiğne g'ulus xərıng'uk'le cuvab eyhes hasre. Ğu
firon xhinnena insan ixheyir, ğu yiğne g'ululqa
qəllamışmexhe. 19 Şenke xərıng'vee g'ulaaşike
qiyghininniy: «Şoka dek, çoc vornane?» 20 Şi
manke xərıng'uk'le uvhuynniy: «Şaqa sa q'əsda
dek vorna, cuqar qəsvalee ıxhana sa k'ınna dix vor.
Mang'una çoc qik'una, cune yedine dixbışike mana
sa axu, dekkısır mana geer ıkkan». 21 Manke ğu
yiğne g'ulaaşik'le uvhuynniy: «Mana zasqa ayre,
zak'le g'aces». 22 Şinad xərıng'uk'le uvhuynniy:
«Gadeysse dek g'alerçes əxə deş, g'alerçeyir, dek
qik'asda». 23 Ğumee yiğne g'ulaaşik'le şak'le
uvhuynniy: «K'ınna çoc ittyareene, sayib yizde
ulesqa qımaale». 24 Yiğne g'ulusqa, yişde dekkısqa
sapk'ılıng'a, yişde xərıng'vee uvhuyn mang'us
yuşanı'iyn. 25 Yişde dekkee uvhuyn: «Meeb
havak'ne şas sık'ının otxhuniy alişşu alle». 26 Şimee
uvhuyn: «Vüqqəs vəəxəs deş. Saccu yişda k'ınna
çoc şaka ı'qqəxhee, şasseb maqa vüqqəs vəəxə.
Şasse şeng'usqa qeepxhes vəəxəs deş, k'ınna çoc
şaka dexheene». 27 Yiğne g'ulee yişde dekke, şak'le
uvhuyn: «Şok'le ats'an yizde xhunaşşee Raahilee
zas q'öyre dix uxu. 28 Sa dix yizde k'anençe
ark'ın sak'ı deş, zınad uvhuyn: hək'erar mana sa
bahalne həyvanın qodu-sodu ixhes. Həşdilqamee
zak'le mana dix g'acur deş. 29 Şu inasa dixır
alyart'vee, mang'uned vuk'lelqa sa kar qadeene,
ahaleeqa şu yizda cagvarana vuk'ul uts'uruka
quvkees». (Sheol h7585) 30 Həşde şassee yiğne
g'ulusqa yişde dekkısqa savaak'alas vəəxəs deş.
Mana mang'us geerxhe ıkkiykanna. 31 Mana gade
şaka g'ıdecveene, yik' qotxu qik'asda. Manke yiğne
g'ulaaşe dekkına cagvarana uts'urun gyavts'una
vuk'ul ahaleeqa quvkees. (Sheol h7585) 32 Yiğna g'ul
eyxhena zımee, dekkıs cuvab huvu uvhuyn: «Zı
mana vasqa sak'alde'eene, yiğne ögiyl qik'asmee
vuk'ul avqa ixhes». 33 Hucoone ixhes, hasre
gadeyne cigee xərıng'us g'ul xhinne zı axvas,
gader çocaaşika sark'ıl hooracen. 34 Mana dena,
nəxürne zı dekkısqa əlyhəəs? Havaasre zak'le
dekkına vuk'ul uts'uruka g'umoocecen!

45 Yusufusse öörxəs dəxhı' nukaraaşilqa ts'ir
üvxiyxə: – Gırgınbı yizde k'anençe qığeepç'e!
Yusufee çocaaşik'le vuc vuşu ıxhay eyhemee
manbışde k'ane vuşucar deşdaniy. 2 Mana məxür
axtıra geşşe giyğal, misirğançenbışik'le man
g'ayxhı fironne xaane insanaaşis yuşan ha'a. 3
Yusufee çocaaşik'le eyhen: – Zı Yusuf vorna! Yizda
dek meernane? Çocaaşisse mang'us alidghıniy
qeles əxə deş, hucoome eyhesınbı manbı aaxvanbı.
4 Yusufee çocaaşik'le eyhen: – Zasqana qeepxhe.
Manbı cusqana qepxhamee, eyhen: – Şu Misirqa
massa huvuna çoc Yusuf zı vorna. 5 Zı inyaqa
massa huvuva şu qı'məəq'ən, şolqacab qəl hımaa'a.
Allahee vuşda ı'mı'r havaacesva zı şole ögee
inyaqa yəqqı'l hı'ı. 6 Q'ölle sen ıxha ine cigabışee
mısvalybı gidğılna, inçile qiyğa xholle sennad
ezuyiy-qiyşılıy ixhes deş. 7 Allahee zı şole ögee
inyaqa xəbna suvabna iş haa'as, şu g'attivxhanav'u,
ç'iyeyne aq'val havaacesva g'axuvu. 8 Mançil-
allar zı inyaqa Allahee g'axuvu, şu deş. Mang'vee
zake fironus dek xhinnena insan, cune xaana
xərna, Misir ölkab vuk'lek vukkekana hı'ı. 9 Zaraba
dekkısqa apk'ın mang'uk'le eyhe, dix Yusufee
hayin vod eyhe: «Allahee zake Misir vuk'lek
vukkekana hı'ı. Nimeeyiy əxə, zasqa ek'ra qora.
10 Ğu Misir Goşen eyhene cigee axvas. Ğunar,
yiğın kulyfatbıb, yiğın nevabıb, çavra-vəq'əd, yiğın
gırgıncad kar zas k'ane ixhes. 11 Maa'ar zasse
vaqa ilyakkas əxəsda. Deşxheene, ğunayiy yiğna
xizan, çavra-vəq'ə dağamiyvalee vuxhes. İnçile
qiyğab xholle senna mısvalla vuxhes». 12 Zı,
Yusuf vorna şoka yuşana'ana, şok'led, yizde çoc
Benyaminık'led man g'ecen. 13 Misir zı nəxriy ats'a,
şok'le inyaa hucooyiy g'acu mançina gırgınçına
gaf yizde dekkıs hav'u, mana ek'ra zasqa ayre. 14
Yusufee cuna çoc Benyamin xhılibışeeqa sı'ımee
q'öyursana gyaaşe giviyğal. 15 Qiyğa mang'vee
avxuyne çocaaşisıd ubbabı hı'ı, geşşe-geşşe manbı
xhılibışeeqa sav'u. Qiyğale çocaaşe mang'uka
meeb gaf hav'u. 16 Yusufun çocar abına gaf
fironne xaane insanaaşilqa hiviyxhar. Mana gaf
g'avxhuna fironur cun insanarıb şadeebaxhenbı.
17 Fironee Yusufuk'le eyhen: – Çocaaşik'le
eyhe inəxüd he'ecen: «Vuşde həyvanaaşilqa kar
alixhxhı Kana'anne cigabışeeqa hudooracen. 18
Qiyğab dekkır, xizanıb ana zasqa ablecen. Zı şos
Misirın gırgınçile yugun ciga heles. Şunad ma'ad
alyadıyn gırgınçile yugun kar oxhanas». 19 Sayid
manbışik'le eyhe: «İnəxüd he'e: dekkısıniy vuşde
xhunaşşeeşısın, uşaxaaşısın daşk'abı Misirğançe
alyaat'u, gırgınbı inyaqa qudoora. 20 Maa'ad
axuyn vuşun kar qimiykan, Misireedın gırgınçile
yugun kar vuşun ixhes». 21 İzrailyne dixbışe
həməxüdıd ha'an. Yusufee fironee əmr hav'uyn
xhinne manbışisın daşk'abıd, oxhanasın yəqqı'lqan
otxhuniyıd helen. 22 Manbışde gırgıng'us sa
tanalinbı hele, Benyaminısmee xholle tanalinbıyiy
xhebıd vəş nuk'ra hele. 23 Yusufee dekkısva
Misirın gırgınçile yugun kariy suk, gıney
yəqqı'sın oxhanasın alixhxhına g'able əmələ
g'uxoole. 24 Mang'vee çocar yəqqı'l haa'amee

manbışik'le eyhen: – Yəqqı'l uğmooda. **25** Manbı Misirğançe qığeepç'ı Kana'anne cigabışeeqa dekkıne Yaaq'ubne k'anyaqa qabı, **26** mang'uk'le eyhen: – Yusuf meerır, vucur Misir xhinnene ölkayna xərnavur! Man g'ayxhı Yaaq'ubun yik' aqqaqqa, manbışe uvhuynçilqa hayexhe deş. **27** Yusufee uvhuyn gırgın çocaaşe dekkıs yuşana'an. Vuc ıkkees Yusufee g'axuviyn daşk'abı g'acumee, Yaaq'ubun yik' cigeeqa qaylen. **28** İzrailee eyhen: – Həşde zak'le ats'axhxhayn yizda Yusuf meerır! Zak'le mançile yugun medın hucoone g'ayxhes! Hasre qik'asse sa hark'ın mana g'aces!

46 İzrailee cuka vodun gırgın sı'ı, yəqqı'lqa gexha. Mana Beer-Şeveeqa hirxhıl cune dekkee I'saq'ee ı'bəədat ha'ane Allahıs q'urban ablyaa'a. **2** Xəmde Allah İzrailis gyagu mang'ulqa onuiyn: – Yaaq'ub! Yaaq'ub! Yaaq'ubee «Hooyva» eyhe. **3** Allahee eyhen: – Zı Allah vor, yiğne dekkee ı'bəədat ha'ana Allah. Misirqa ı'qqəs qı'məyq'ən, Zı vake maa'ad xədın millet g'alya'as. **4** Vaka Misirqa Zınar ı'qqəsda. Qiyğar yı'q'əlqa Zıcar ğu meer qalesda. Ğu qek'ang'a Yusuf yiğne k'ane ixhes. **5** Yaaq'ub Beer-Şeveençe ayk'anna. Yaaq'ubne dixbışe dekkır con uşaxarıb, yedarıb fironee Yaaq'ubulqa g'axuvuyne daşk'abışeeqa gyav'u quvkekka. **6** Yaaq'ubeeyiy cune dixbışe çavra-vəq'əyiy, Kana'anne cigabışee co hı'iyn gırgın kar sı'ı Misirqa qavayle. **7** Mang'vee cuka Misirqa dixbı, yişba, nevabı, gırgına cuna xizancab alyapt'ı ayk'an. **8** Misirqa İzrailika sacigee cun dixbıyiy dixbışike g'abıynbı qavayle. Misirqa qabıyinbışin dobı inbı vod: Yaaq'ubna ts'erriyna dix Ruven. **9** Ruvenın dixbı: Xanok, Pallu, Xetsron, Karmi. **10** Şimonun dixbı: Yemuel, Yamin, Ohad, Yakin, Tsoxar sayir Kana'anğançene zə'ıfayke ıxhana Şaul. **11** Leviyn dixbı: G'erşon, Qohat, Merari. **12** Yahudun dixbı: Er, Onan, Şela, Peres, Zarax. Eriy Onan Kana'anne ölkee habat'anbı. Peresin dixbı: Xetsron, Xamul. **13** İssaxarın dixbı: Tola, Puvva, Yov, Şimron. **14** Zevulunun dixbı: Sered, Elon, Yaxle'el. **15** Şenbı Leays Yaaq'ubıke vuxhayn uşaxarniy vob. Leayee manbıyiy yiş Dina Paddan-Aramee vuxu. Leayeyn dixbı, yişba, nevabı gırgınbı sacigee qəbəqqəxhee xhebts'ale xhebiyre insan ıxha. **16** Qadın dixbı: Tsifyon, Xaggi, Şuni, Etsbon, Eri, Arodi, Areli. **17** Aşerin dixbı: İmna, İşvah, İşvi, Beria sayir manbışda yiçu Serax. Berianın dixbı: Xever, Malkiel. **18** Zilypanın Yaaq'ubıken dixbı, yişba, nevabı gırgınbı sacigee qəbəqqəxhee ina yits'ıyixhalle insan eyxhe. Lavanee mana cune yişşeys Leays nukar xhinneniy hiyvu. **19** Yaaq'ubne xhunaşşeyn Raahileyn dixbı: Yusufiy Benyamin. **20** Yusufus Misirne On şaharne kaahinne Fotiferanne yişşe Asnatee, Menaşşeyiy Efrayim donan q'öyre dix Misir vuxu. **21** Benyaminın dixbı: Bella, Beker, Aşbel, Gera, Naaman, Exi, Roş, Muppim, Xuppim, Ard. **22** İna yits'ıyoq'var insan Yaaq'ubuniy Raahileyn dixbı, nevabı gırgınbı sacigee qəbəqqəxhe vooxhe. **23** Daniyna dix: Xuşim. **24** Naftaliyn dixbı: Yaxtsel, Guni, Yetser, Şillem. **25** Bilyhanın Yaaq'ubıken dixbıyiy nevabı gırgınbı sacigee qəbəqqəxhee ina yighıyre insan eyxhe. Lavanee mana cune yişşeys Raahileys nukar xhinneniy hiyvu. **26** Yaaq'ubne dixbışde xhunaşşeeşile ğayrı, Misirqa mang'uke g'arına yixhts'ale yixhıyre insan qarı. **27** Yusufus Misir q'öyre dix ıxha. Yaaq'ubne xizanee Misir yights'al insan eyxhe. **28** Goşenqa əlyhəəna yəq vats'a vuxhesva Yaaq'ubee cule hiqa Yusufusqa Yahud g'ıxele. Manbı Goşenısqa hiviyxharmee, **29** Yusuf daşk'eeqa gyu'ur dekkıne İzrailyne ögiylqa hayk'an. Dek g'acuys mana xhılibışeeqa sı'ı xılece geşşena. **30** İzrailee Yusufuk'le eyhen: – Ğu yugra g'acu, həşde zasse qik'as əxə. **31** Yusufee çocaaşik'leyiy dekkıne xizanık'le eyhen: – Hasre həşde fironusqa hark'ın eyhes, Kana'anne cigabışee eyxhena yizda dek, çocar cone xizanbışika sacigee zasqa abı. **32** Manbı çobanar vob. Mançil-allab manbı cone gırgıne karaka, çavra-vəq'əyka sacigee qabı. **33** Fironee şu qopt'ul qiyghanasın: «Hucoonexhe şu ha'anva?» **34** Şunad eyhe: «Şi, yiğın g'ular, yişin dekkar xhinne, k'ılybanang'acab çavra-vəq'ee vuxha». Manva uvhee Goşen şos ciga heles. Misirğançenbıb çobanaaşile həlyvəyq'ənva, şos man ciga helesın.

47 Yusuf fironusqa hark'ın mang'uk'le eyhen: – Yizda dek, çocar cone gırgıne karaka, çavra-vəq'əyka Kana'anne ölkeençe inyaqa Goşenqa qabı. **2** Qiyğa mang'vee çocaaşike xhoyre g'əxı' fironusqa abı. **3** Fironee Yusufne çocaaşik'le eyhen: – Hucoonexhe haa'an? Manbışe fironuk'le eyhen: – Yiğın g'ular, con dekkar xhinne çobanar vob. **4** Şi inyaqa qabıynbı Kana'anne ölkee it'umun mısvalybı gidğılva, yiğne nukaraşisın çavra-vəq'ə uxhiyxhana'asın cigabı deşva. Hucoone ixhes, şi həşde Goşen aaxvas havaasre. **5** Fironee Yusufuk'le eyhen: – Yiğna dekkiy çocar vasqavub abı. **6** Misir vas ıkkanan ciga g'əyxe: dekkısiy çocarşis ine cigayne gırgınçile yugne cigee ciga qee'e. Havaasre manbı Goşenee aaxvecen. Vak'le manbışin yugun çobanar vaats'axheene, g'əvxhee məxbınbı yizde çavra-vəq'əyqa ilyaakecen. **7** Yusufee cuna dek Yaaq'ub fironusqa arayle. Yaaq'ubee fironus xayir-düə hoole. **8** Fironee mang'uke qiyghanan: – Vaqa xhulelle senne vod? **9** Yaaq'ubee fironus inəxdun alidghıniy qele: – Yizde ı'mı'ren vəşşe xhebts'al sen zı inyaa-şaa hı'ı. Yizda ı'mı'r k'ılyba, dağamba vuxha. Dekkaaşe menəəng'ə hı'iyn senbımeeyib

xıliyba vuxha deş. 10 Yaaq'ub fironus xayir-düə huvu ayk'anna. 11 Yusufee fironee uvhuyn xhinne ha'a, dekkısdayiy çocaaşisda ciga Misir qaa'a, manbışis gırgınçile yugun Ramses eyhene cigeençe ciga hele. 12 Sayid Yusufee dekkısın, çocaaşisın otxhuniy xizanbışis sik'ı havace. 13 Mısvalla manimee geeb qooxhe, ç'iyeyne aq'val otxhanan kar ivdeeke giyğal. Misirıniy Kana'anın cəmə'ət mısvaline xılençe vuççud dena aaxva. 14 Yusufee Misireeneyiy Kana'anne insanaaşis suk massa huvu maadın gırgın pılbı fironus sa'a. 15 Misirneyiy Kana'anne insanaaşin gırgın pılbı g'att'uyng'a, gırgın misirğançenbı Yusufusqa abı eyhen: – Şas gıney hele. Nişil-allane şi yiğne ulene ögee hapt'as? Yişin pılbı g'attuynbı. 16 Yusufee eyhen: – Vuşun pılbı g'att'uxhee, manke həyvanar alle, zı şos mançine cigee gıney heles. 17 Manbışe Yusufusqa con balkanar, çavra-vəq'ə, əmələr ha'aykı adayle. Yusufee mane adıyne həyvanaaşike gıney badal ha'a. Mane sen mang'vee məxüd manbışde həyvanaşike gıney badal ha'a. 18 Man sen ılğeç'umee, manbı Yusufusqa abı eyhen: – Vak'le ats'an, şaqa pıl deşin, yişin həyvanarıd vas ıxha. Şaqa yişde xərıng'unemee tanbışileyiy cigabışile ğayrı vuççud axu deş. 19 Nişil-allane yiğne ulene ögiyl şakınıd yişde cigabışikınıd ixhes? Şas, yişde cigabışiliy şal-alla gıney hele. Havaasre şi fironus nukarar vuxhes. Hucoone ixhes, şas sayid toxumbı hele. Manke şinab hapt'as deş, yişin cigabıd sahralqa sak'alas deş. 20 İnəxüd Yusufee gırgın Misirın cigabı fironus ileşşe. Mısvalybışil-alla gırgıne Misirğançenbışe con cigabı massa hele. Məxüd Yusufee Misirğan gırgın cigabı fironne doyilqa alğa'a. 21 Misireene gırgıne insanaaşike Yusufee fironus g'ular haa'a. 22 Fironee kaahinaaşina hək' qooleva, mang'vee saccu manbışin cigabı ilydeşşe. Mana vucee qoolena hək' manbışde otxhuniys g'iviyxhar vuxha. Mançil-allad kaahinaaşe con cigabı massa hele deş. 23 Yusufee milletık'le eyhen: – Həşde şunab, vuşun cigabıd zı fironus alişşu. Haane toxum, alyapt'ı ooze. 24 Suk saa'ang'a xhonçuna sa pay fironus qevle. Avxuna yoq'uble payıb oozasiy ooxhanas, şosiy vuşde xizanınbışis vuxhecen. 25 Manbışe eyhen: – Yişda xərna, ğu şas yugvalla hav'u, ğu şi hapt'ıyke g'attivxhan hav'u. G'iyniyke şaqa şi fironun g'ular vob. 26 Yusufee ezu alyadıynçina xhonçuna sa pay fironus qevleva Misirne cəmə'ətıs q'aanun gyuvxhu. Saccu kaahinaaşe ezu alyadıynçina xhob'esda pay fironus qıdyoole vuxha. Məxbına q'aanun Misir g'iynab vobna. 27 İzrailyna nasıl Misireene Goşen avxu karana vuxha. Manbı maa'ab geeb qeebaxhe. 28 Yaaq'ub Misir yits'ıyighalle senna axva. Mang'vee vəşşe yoq'ts'ale yighılle sen hı'ı. 29 İzrailyna qik'asda gah k'ane qooxheng'a, mang'vee cuna dix Yusuf qort'ul eyhen: – Vas zı ıkkanxhee, xıl yizde bıdık avqa gixhxhı k'ın g'assır cuvab hele: zas yugvalla hee'e, yizda nyaq'v Misir hımaa'a. 30 Zı qik'uyng'a Misirğançe qıkkee, yizın dekkar nyaabıy nyuq'vneeqa k'yav'u, zınar maa'ar k'eyxhe. Yusufee mang'us inəxüd cuvab qele: – Zı, ğu nəxdiy eyhe həməxüdud ha'asın. 31 Mang'une cuvabıs dekke eyhen: – Zas k'ın g'assre. Mang'veeyid k'ın g'iysaran. İzrail vuc g'alirxhuyne karane vuk'lek qirzıl Allahıs düə haa'a.

48 Sabara gahbı ılğeeç'umee Yusufuk'le uvhuyn: – Dek ık'arır. Mang'vee cuna q'öyre dix Menaşşeyiy Efrayim cuka alyapt'ı dek g'acesva yəqqı'lqa gexha. 2 Yaaq'ubus xabar g'uxoole: – Haane yiğna dix Yusuf vasqavur ı'qqə. İzrailik'le man g'ayxhı, gucuka vuc g'alirxhuyne tülee'ar giy'ar. 3 Yaaq'ubee Yusufuk'le eyhen: – Gırgın əxəna Allah Kana'anne cigeene Luzee zas dyagu xayir-düə huvu, 4 inəxüd uvhu: «İlekkende Zı yiğna nasıl geeb qaa'as, hexxaa'asda, vake xədın xalq' g'alya'as. Vale qiyğad vake g'abıynbışis man cigabı hammaşiys heles». 5 Həşdiyle q'öyre yiğna dix, zı inyaqa qalesse, Misir yedike vuxhaynbı yizınbı vuxhes. Efrayimiy Menaşşe, Ruveniy Şimon xhinne yizınbı vuxhes. 6 Manbışile qiyğa vake g'abıyn uşaxar yiğınbı vuxhes. Manbışilqa gexhan cigabımee Efrayimıleyiy Menaşşeyle ılğeeç'es. 7 Zı inəxüd yizda Raahile qiyk'uva ha'a. Yizda Raahile zı Paddan-Arameençe siyk'alang'a Kana'anne ölkee Efratısqa hiviyxharne cigee qiyk'u. Mana maacar Efratne yəqqə k'eyxhı. Efratın g'iyniyn do Bet-Lexem vodun. 8 İzrailik'le Yusufun dixbı g'avcu qiyghanan: – İnbı vuşbune? 9 Yusufee dekkıs inəxüd cuvab qele: – Allahee inyaa zas huvuyn dixbı vob. İzrailee eyhen: – Manbı zasqa qavaale xayir-düə hevles. 10 İzrail q'əsniy qıxha, mang'une uleppışik'le yugda g'ece deşdiy. Yusufee dixbı dekkısqana qaa'a, dekkeeyib manbı xhılibışeeqa sav'u ubbabı ha'a. 11 Qiyğa İzrailee Yusufuk'le eyhen: – Yizde fıkreeqacad qidyayleyiy yiğın sayid aq'va g'eceva, haane Allahee yiğın dixbıb zak'le haaguynbı. 12 Yusufee dixbı dekkıne q'aratsaysse g'avşu, mang'une ögiyl çiyelqamee k'yoyzarna. 13 Qiyğa Yusufee Efrayim ulyozara'ana cune sağne sural, İzrailınıd man solun sura eyxhe, Menaşşeer cune solne, İzrailyneer sağne sural ulyozara'a. Qiyğa manbı dekkısqana qaa'a. 14 İzraileemee sağın xıl hotku k'ınne nevayne Efrayimne, solun xılymee xərne nevayne Menaşşeyne vuk'lelqa giyxhe. 15 Qiyğa İzrailee Yusufus xayir-düə hoole: – Yizde dekkaaşe İbrahimeeyiy I'saq'ee ı'bəədat ha'ane Allahee, G'iyniyne yiğılqamee zı havaacıne

Allahee, **16** Zı gırgıne pisvalybışike g'attixhan
hı'iyne malaaikee, Havaasre ine uşaxaaşisıb xayir-
düə hevlecen! Yizın doyud, yizde dekkıneyiy
cune dekkın İbrahimıniy I'saq'ın dobud manbışile
k'ena yik'el qale'ecen. Ç'iyene aq'val manbışda
nasıl geeb quvxhecen. **17** Yusufuk'le dekke sağın
xıl Efrayimne vuk'lelqa gixhxhı g'acumee, man
mang'une yik'eençe eyxhe deş. Mang'us dekkın xıl
Efrayimne vuk'lele alyat'u Menaşşeyne vuk'lelqa
gixhxhes ıkkiykan. **18** Yusufee dekkık'le eyhen: –
Dek, ğu ha'an qotkuda eyxhe deş. Şena ts'erriyna
dix eyxhe, sağın xıl mang'une vuk'lelqa gixhxhe.
19 Dekmee, mang'vee eyhençilqa qidyarı, eyhen:
– Ats'an dix, zak'le ats'an. Mang'une nasılıked
xədın millet g'ales, manar qıvaats'ana ixhes.
Saccu mang'una k'ınna çoc mang'uler qıvaats'ana
ıxha, mang'une nasılıke sa deş, geedın milletbı
g'ales. **20** Mane yiğıl Yaaq'ubee manbışis xayir-düə
hoole: – İzrailin vuşun dobu xayir-düə hooleng'a
ağmiş ha'as: «Hasre ğu Allahee Efrayimiy Menaşşe
xhinne hee'ecenva!» eyhes. Mang'vee məxür
Efrayim Menaşşeyle ooqana ha'a. **21** İzrailee
Yusufuk'le eyhen: – Yizın qik'asın yiğbı k'ane
qeetxheyid, Allahee şu yik'el hivxanaa'as deş, şu
dekkaaşine cigabışeeqa savaak'al haa'asınbı. **22**
Vas çocaaşilee hexxada zı Şekem axtın ciga hele. Zı
mana Emorğançenbışde xılençe yizde g'ılıncikayiy
vukuka g'avşu.

49 Yaaq'ubee dixbı qopt'ul eyhen: – Yizde
k'anyaqa savaale, vuşde vuk'lelqa qalesınbı
zı yuşan ha'as. **2** Yaaq'ubun dixbı, sabı zal k'ırı
alixhxhe, Vuşde dekkıl İzrailir k'ırı gyaqqe. **3**
Ruven, ğu yizda ts'erriyna dix, ğu yizda guc.
Ğu yedike zı mek'varanang'a taq'atıkanang'a
ıxha. Ğu gırgıng'ule xərna, qıvaats'ana vor. **4**
Ğu xhyanık akar sa'as-qa'as əxə deş. Vak'le man
ats'axhxhe, ğu yik' hı'ı yizde tyuleeqa k'iç'uva,
yizde xhunaşşeeşine sang'ıka g'alirxhuva, vake
xərna ixhes deş! **5** Şimoniy Levi çocar vob,
Manbışe qəlasın ha'asva g'ılınc xılyaqa alyaata.
6 Manbı qəlakanang'a adamer gyabat'a, Yik'es
ıkkanang'ad manbışin həyvanar kara idyaalesın
xhinne qaa'a. Manbışe ək'elee aqqıyn karbı zı
ha'as deş, Zı manbışika sarçes deş. **7** Fiğan
haa'ane manbışde qəlbışisiy Xıl ts'ıts'dya'ane
bahaliyvalis bed-düə vuxhena. Zı manbışike
g'abıynbı sacigeeqa savaales havaasaras deş,
İzrailvolle oot'alasınbı. **8** Yahud, yiğne çocaaşe ğu
axtı qa'as, Duşmanaaşina gardan yiğne xıle vuxhes,
dekkın dixbıb vas k'yoozaras. **9** Yizda dix, Yahud,
ğu k'on qoodu-soodu qööne mek'vne aslanık
akar. Ğu manzil haa'ane şirık akar, horku-qorku
ç'iyel g'ılexha, Şavusse şir g'udokana'as əxəyee?
10 Paççahiyvalla Yahudne xıleençe mısacab
əlyhəəs deş. Gırgıne gahbışil vuk'lek vukkiy
mang'unee nasılınbışisse mebınbışilqa ılğeeç'es
deş. Nimeeletteyiy gırgın milletbı k'yozarasda
vake paççah g'idyarı. **11** Yahudıqa manimee xətta
t'ımılen tayangbı eyxhe, mang'us manbı qidiykkın
cuna əməleb çik avt'alas vəəxəna, Çike hı'iyne
çaxıree tanalinbıd hoğalas əxənbı. **12** Mang'unee
uleppışin adın ciga çaxırıle k'ışşeyda, Silibıd
niknele cagvarada ixhes. **13** Zevulunun cigad
deryahne mıglek ixhes, Maa'ad gamıbı ileezaras,
Mang'un ciga Sidonnee şaharılqa hixharas. **14**
Xurcunbı mıgal alixhxhı manzil haa'ana İssaxar
taq'atıkane əməleyk akar. **15** Mang'us vuc manzilis
ulyorzulin ciga yugda qadı, maana nyaq'v cus
vukkanəxüb g'avcu, mang'vee yı'q' k'yozarı'ı
mebbınbışis iş haa'ana. **16** Danir İzrailyne
nasılbışda sa vob, Mang'vee cune milletıs məhkama
haa'as. **17** Dani yəqqı'ne mıglekna xoçe xhinne
ixhes. Balkanne guvuyk üvxü Çilyna yı'qı'hina
g'ı'xə'əne. **18** Rəbb, zı gozet ha'an Ğu mısayiy
zı duşmanaaşike g'attixhan ha'as! **19** Mebınbı
Qadın cigabı q'əra qa'as ables, Mang'veeyib
manbı g'e'ebaşeng'a q'əra qaa'as. **20** Aşerne
cigabışee otxhuniy barakayka ixhes, Mang'vee
paççahaaşisıd otxhuniy alles. **21** Naftali g'avkkune
maralık akar, Mang'uke g'abıynbı geeb micagınbı
vuxhes. **22** Yusufmee, xhyan ı'lqəəne cigaysneene,
bıtağbıd cabırıle g'alysikkıyne tayangık akar. **23**
Duşmanar mang'ulqa qəlıka vukaaşika kyoohar,
24 Mang'un xıleppı gucuka vodva mang'vee vuk
xıle it'umda aqqaqqa. Mang'us guc hoole vuxha
Yaaq'ubee ı'bəədat ha'ane Allahee. Allah İzrailiqa
çoban cune syuriyqa ilyakkan xhinne ilyakka.
Mana manbışda Suva vobna. **25** Yiğne dekkee
ı'bəədat ha'ana Allah hasre vas kumagxhecen,
Hasre Mang'vee vas xayir-düə hevlecen, Xəəne-
ç'iyeyne xhyanbışike ğu g'ıts'mayk'vancen, Vas
geeb uşaxaariy çavra-vəq'ə helecen. **26** Yiğne
dekkına xayir-düə barakatnane çolbışileb geeb
vob, Ğu manisa çocaaşile qıvaats'anava, Hasre man
gırgın xayir-düəbı yiğınbı ixhecen. **27** Benyamin
bahalne ümulyuk akar, Miç'eeb k'on givku opxhan,
Exhalid ing'uke-şeng'uke g'ayşuyn bit'al ha'a. **28**
İna ələpqı'na yits'ıq'öble nasıl İzrailyna vobna.
Dekkee dixbışde gırgıng'us, cus sik'ına inəxübna
xayir-düə huvu. **29** Qiyğa Yaaq'ubee dixbışilqa
əmr haa'a: – Zı sık'ınne gahıle qik'asda, zas
yizde xizanısqa, zale ögee hapt'iynbışide k'anyaqa
əlyhəəs ıkkan. Zı Q'etbışda eyxhene Efronne
çoleene mağaree k'eyxhe. **30** Mana mağara
Kana'anne ölkeene Mamre eyhene cigays k'anene
Maxpelayne çolee vobna. İbrahimee mana mağara
nyaq'v haa'asdemee Efronusse çoluka sacigeeniy
alivşu. **31** Maa'abniy İbrahimiy cuna xhunaşşe

Sarra, I'saq'iy cuna xhunaşşe Rivq'a k'evxhu. Zı Leayer maa'ar k'eyxhı. 32 Man çolud, maana mağarab Q'etbışisseniy alivşu. 33 Yaaq'ubee dixbışis əmr hav'u g'attirxhınmee, g'elybı tyuleeqa sı'ı qek'ana.

50 Yusuf dekkılqa k'yorzul geşşe-geşşe mang'us ubbabı ha'a. 2 Mang'vee cune g'ulluxçiy-doxturaaşilqa dekkın mayit mumyelamişe'ecenva əmr haa'a. Doxturaaşed İzrailin mayit mumyelamişa'an. 3 Mana iş doxturaaşe yoq'ts'al yiğna haa'a. Mumyelamişa'as manimena vaxtniyxhe vukkiykanna. Yights'al yiğna misirğançenbı mang'uqa gyaaşe. 4 Ak'ın yiğbı ç'əveetxhamee, Yusufee fironne insanaaşik'le eyhen: – Zı vuşde ulen aqqıxheene fironuk'le eyhe, 5 dekke zasqa k'ın g'assaras alikkı uvhuynniy: «Zı qik'asda xhinne vor. Kana'anne ölkee zı zasda mağaree nyaq'v hav'u. Zı maa k'eyxhe». Həşde fironee zı hasrecen, dek k'eyxhı yı'q'əlqa sak'alas. 6 Fironee eyhen: – Dekke nəxdiy vasqa k'ın g'assaras alikkı, həməxürur mana k'eyxhe. 7 Məxür Yusuf ayk'anna dek k'eyxhas. Yusufuka sacigee fironun delesın insanar, Misirın ağsaqqalar, 8 Yusufneyiy dekkıne xaabın gırgınbı, çocar, havayk'an. Manbışe saccu çavra-vəq'əyiy uşaxar Goşen g'alyaa'a. 9 Manbışika sacigee balkanaaşil alepxıynbı, dəv'əys hı'iyne daşk'abışe gyuv'uruynbı yəqqı'lqa qığeebaç'e. Maa qəpqəs-ələpqəs devxhesınmeen insanar vooxhe. 10 Manbı İordan damayne şene sural, Atad eyhene cigeene atteeqa (suk mettaa'an ciga) hipxhıring'a, axtıne nıq'ıka gyaaşe giviyğal. Ma'ab Yusufee dekkıs yighılle yiğna ak' hoole. 11 Mane ölkayne insanaaşik'le Kana'anğançenbışik'le, Atadee hoolena ak' g'avcumee, uvhuyn: «Misirbışiqa xədın geşşuyud». İordan damayne k'anene cigays çil-alla Avel-Mitsrayim (misirbışin geşşuy) do giyxhe. 12 Yaaq'ubne dixbışe gırgın dekke uvhuyn xhinne ha'a. 13 Mana manbışe Kana'anee ölkeeqa qarı, Mamreys k'anene Maxpela eyhene çoleene mağaree'ar nyuq'neeqa giyxhe. Mana mağara İbrahimee çoluka sa cigee cus nyaq'v haa'asın ciga ixhecenva Q'etbışda eyxhene Efronukeniy alivşu. 14 Dek k'eyxhıyle qiyğa, Yusuf cune çocaaşika, dekkıne ak'ıs abıyne gırgınbışika sacigee Misirqa siyk'al. 15 Dek qik'uyle qiyğa, Yusufne çocaaşe sana-sang'uk'le eyhen: – Yusufee şi hı'iynçina qəl yik'el avqu vuxhee, mana qəl şake qığaahas vukkiykıne, şi hucoone ha'as? 16 Mançil-allab manbışe Yusufus xabar g'axuvu: – Dekkee qik'asse şak'le uvhuynniy: 17 «Yusufuk'le inəxüd eyhe: „Hucoone ixhes, çocaaşe vas hav'una pisvalla, yik'el hivxhanee'e“». Həşded şi vake heqqa, hucoone ixhes, yiğne dekkee ı'bəədat ha'ane Allahee g'ulaaşin bınahbı yik'elixan he'ecen. Man eyhenbı Yusufuk'le g'ayxhımee, geşşe giyğal. 18 Qiyğa çocar mang'usqa abı çiyelqamee k'yobzur, «Şi həşdiyle yuğun g'ular vobva» eyhe. 19 Yusufee manbışik'le eyhen: – Zı nya'a Allahne vor, şu zale qəvəəq'ənas? 20 İlyaake, şos zas pisvalla haa'as vukkiykın, Allaheeyib mana yugvalis qav'u. G'iyna şok'le g'ecenbıyiy xəppanane insanaaşina ı'mı'r g'attivxhan he'ecenva Allahee məxüd hı'ı. 21 Mançil-alla qımməq'ən zı şoqar vuşde uşaxaaşiqar ilyakkasda. Yusuf manbışiqa g'üvənara yuşanı'ı manbışis yik'bı hele. 22 Yusuf cuneyiy dekkıne xizanıka Misir axva. Yusufee vəşşe yits'ılle sen ha'a. 23 Mang'uk'le Efrayimın uşaxarıb nevabıb g'oocenbı. Menaşşeyne duxayne Maxiriyne uşaxaaşisıb mang'vee dekvalla haa'a. 24 Sabara gah ılğevç'uyle qiyğa Yusufee çocaaşik'le eyhen: – Yizda qik'asda gah k'ane quvxheeyib, Allahee şu yik'el hivxanaa'as deş. Allahee şu ine ölkeençe qığaa'asınbı. Mang'vee k'ın g'assır İbrahimıs, I'saq'ıs, Yaaq'ubus hevlesva uvhiyne cigeeqa şu quvkees. 25 Qiyğa Yusufee İzrailybışisqa k'ınbı g'assaras alikkı eyhen: – Allahee şos huvuyn cuvab mısacad yik'el hixan ha'as deş. Şunad əlyhəəng'ə, yizın bark'vbı inyaa g'ılyma'a, şoka qıkkee. 26 Yusuf vəşşe yits'ılle sen hı'ı qek'a. Mana Misiree mumyelamiş hı'ı tabuteeqa giyxhe.

Qığeepç'iy

1 İzrailyne (Yaaq'ubne) xizanbışika sacigee cuka
Misirqa qabıyne dixbışin dobı inbı vod: **2**
Ruven, Şimon, Levi, Yahud, **3** İssaxar, Zevulun,
Benyamin, **4** Dan, Naftali, Qad, Aşer. **5** Yaaq'ubıke
g'arına yights'al insan ıxha. Yusuf manke Misirniy
vor. **6** Ooğançe geed gahbı ılğeeç'umee, Yusufur
cun çocarıb coka vooxhen cone gahın insanarıb
habat'anbı. **7** İzrailybımee geeb barakatnanbı
vuxha, g'abı hexxebaxhenbı. Manbı geeb qeepxha
bıkırna ölka gyavts'aa'ana. **8** Xılece gahbı
ılğeeç'umee, Misirıs xəbvalla Yusuf dyats'ane
sa paççahee haa'a. **9** Mang'vee cune xalq'ık'le
eyhen: – İlyaakende, İzrailybı şale geeb qepxha,
şaleb gucuka vob. **10** Qudoora ək'elikan sa kar
ha'as, deşxheene manbı sık'ılbab geeb qeepxhes.
Dəv'ə gibğılee, manbı yişde duşmanaaşika sapçi
şalqa ables. Qiyğale xhineyib yişde ölkeençe
qığeepç'ı əlyhəəsınbı. **11** Misirbışe İzrailybışda
ı'mı'r dağam qa'asva manbışike nukarar hav'u,
manbışil ooqa con insanar giviyxhe. Mane cone
insanaaşeb manbışis yı'q' haqvara'asda xhinnena
iş hoole. Məxüd ıxha İzrailybışe fironus Pitomiy
Ramses donan şaharbı ali'ı. Mane şaharbışee
manbışin anbarbı eyxhe. **12** İzrailybı nimee
hopç'un-g'opç'uneyib manbı sa hamanimegab
geeb qeebaxhe vuxha. Mançile Misirbı qəpq'ı'n
İzrailybı **13** qidviykkın işlemişepxhes ulyooka. **14**
Misirbışe İzrailybışisqa nyaq'uke karpıçbı ha'as,
cigabı alya'as, çoledın yı'q'ı'n işbı g'acesniy
ulyookanbı. Məxüb manbışe İzrailbışda ı'mı'r
dağam qav'u. İzrailybı qidvikkın gırgın yı'q'ı'n
işbı manbışisqa ha'as ilekka ıxha. **15** Misirne
paççahee cühüt'yaaşis ebaçer (uşax uxoxang'a
kumag ha'ane) Şifrayiy Pua donane yadaaşik'le
eyhen: **16** – Cühüt'yaaşine xhunaşşeeşis uşaxar
vooxheng'a yugba ilyaake, gade ixheene gik'e, içiy
yixheene g'alerçe. **17** Ebaçer Allahıle qəvəyq'ənanbı
vooxhee, manbışe paççahe uvhuyn ha'a deş.
Manbışe gadebı üç'übba g'alyaa'a vuxha. **18**
Paççahee ebaçer cusqa qopt'ul qiyghanan: –
Nya'a şu məxüd ha'a? Nya'a gadebı üç'übba
g'alyaa'a? **19** Ebaçerşe eyhen: – Cühüt'yaaşin yedar
misirbışin yedar xhinne deşub, manbı taq'atıkavub,
şi hivxharassecad uxoxa vod. **20** Mançil-allar Allah
ebaçeeşiqa yugra eyxhe. Məxüd milletıd geed
qexhe, çina gucub hexxooxhena. **21** Ebaçer Allahıle
qəvəyq'ənva, Allahee manbı xizanınbı, uşaxınbı
haa'a. **22** Fironee cune milletılqa əmr haa'a: –
Cühüt'yaaşis vuxuyn gırgın gadebı Nil eyhene
dameeqa dağee'e! Vuxhayne içeeşikme simoot'a,
üç'übba g'alee'e.

2 Leviyne nasılıkene sa cühüt'ee, cune nasıleençe
cusda xhunaşşe hee'e. **2** Mana vuxhne ayxu
mang'us dix uxu. Uşax micagda g'acu, məng'ee
man uşax xheyible vazna dyugul ha'a. **3** Mançile
hexxada dyugul ha'as dəxəmee, məng'ee q'amışeke
hav'una ç'emç'e alyapt'ı, çilqa g'ır qadğu, uşaxıd
caqa gixhxhı Niline mıglek alyadıyne q'amışeeqa
giyxhe. **4** Uşaxık hucooyiy ixhesva ileeka, uşaxna
yuçu sik'irra şaqana ileezar. **5** Fironna yiş
əyeexərasva damaysqa geeç'e, cen guluxçerıb
damayne mıglek ı'ğviykar vooxhe. Məng'ı'k'le
q'amışee ç'emç'e g'ooce. Mana alyapt'as cena
guluxçiy g'ıxeele. **6** Ç'emç'eyn ghal ulyot'ulmee
məng'ı'k'lee maa uşax gece. Gade geşşe g'acuys,
məng'ı'na rəhı'm qabı eyhen: – İn cühüt'yaaşin
uşaxıd. **7** Manke uşaxne yuçee fironne yişşeke
qiyghanan: – Yiğnemee hark'ın mana gyoqa'asda
cühüt'yaaşina sa zəiyfa ayrene? **8** Fironne yişşee
məng'ı'k'le «Hiyek'neva» eyhe. Yuçee hark'ın
uşaxna yed ayreele. **9** Fironne yişşee məng'ı'k'le
eyhen: – İn uşax alyat'u yizdemee gyoqe'e. Mançil-
alla zı vas hək' qevles. Zəiyfee uşax alyaat'u cene
xaa gyoqa'an. **10** Uşax xət qıxhamee, məng'ee
mana qıkkekana fironne yişşesqa. Fironne yişşee
mana dixvalis alyarat'a. Məng'ee uşaxın do Mısa
(qığavhuna) gixhxhı eyhen: – Zı mana xhinençe
qığavhu. **11** Mısa xər qıxha cune xınıbışisqa
hark'ınmee, mang'uk'le, cune milletın nimee
yı'q'na işiy haa'ava g'ecen. Mang'uk'le maa'ar,
cuna xını cühüt misirğançeng'vee geta g'ece. **12**
Hiqiy-alla ilyakkı vuşucar g'idecumee, Mısee mana
misirğançena gik'u g'umeeqa dyugulya'a. **13** Qinne
yiğıl mang'uk'le q'öyre sana-sang'uka aldaxhvanan
cühüt'yar g'ooce. Mang'vee getang'uke qiyghanan:
– Nya'a ğu yiğne milletna insan geta? **14** Mane
insanee eyhen: – Şavaane vake yişda xərnayiy
şas məhkama ha'ana hı'ı? Şena misirğançena
gik'uyn xhinne, deşxhee, vas zınarne gik'as ıkkan?
Mısa qərq'ı'n culed-alqa eyhen: – Mıts'an, zı
hı'iyn ats'axhxha ixhes. **15** Fironuk'le Mısee hı'iyn
g'ayxhımee mana gik'as ıkkiykan. Mısa fironuke
hixu, Midyan eyhene ölkeeqa qarı sa kahrızne
k'ane axva. **16** Yiğbışde sa yiğıl Midyanaaşine
kaahinna yighıyre yiş dekkıne vəq'əbışis xhyan
helesva maqa abayle. Manbışe kahrızeençe xhyan
alqı'ı nəybı (axurbı) gyats'a'a eyxhe. **17** Maqa
qabıyne çobanaaşis içer g'eheebşes vukkiykan.
Mısayk'le man g'acu, içeeşineme vuç ögeeqa
huvu manbışin vəq'əbı xhinen ats'ya'anbı. **18** İçer
cone dekkısqa Reuelisqa sapk'ılmee, mang'vee
qiyghanan: – Nya'a şu g'iyna zaraba sapk'ıl?
19 Manbışe eyhen: – Misirğançene sang'vee
yişdemee vuc ögiylqa huvu, şi çobanaaşine xılençe
g'attivxhan hav'u. Qiyğa mang'vee yişdemee yişin

vəq'əbı ats'esın xhyan kahrızeençe alqı'ı. 20
Mang'vee yişşaaşike qiyghanan: – Mana insan
nyaane vor? Nya'a şu mana g'alerçu? Qot'le, arı
şakasana kar oxhnecen. 21 Manbışer Mısa cong'ə
qoyt'alna. Dekke eyhen: – Mısa, şing'əəcar axve.
Mısaysır ıkkiykanna manbışəəng'ə axvas. Sabara
gah ılğevç'uyle qiyğa, mang'veeyir Mısays cuna yiş
Tsippora xhunaşşe yixhecenva heele. 22 Məng'ee
Mısays dix uxu. Mısee eyhen: – Zı menne cigeençe
qarına xhinne axva vor Mançil-alla mang'vee
duxayn do Gerşom (menne cigayna) giyxhe. 23
Ooğançe geed senbı ılğeeç'uyle qiyğa Misirna
paççah qek'ana. İzrailybışe nukariyvalee uts'ur
ts'ıts'a'a, kumag heqqa eyxhe. Manbışe ts'ıts'a'an
nukariyvaleedın uts'ur Allahık'le g'eceniy vod.
24 Allah manbışe ts'ıts'a'ane uts'uruqa ilyakka-
ilyakka İbrahimıka, I'saq'ıka, Yaaq'ubuka hav'una
mugaavile yik'el qavalyaa'a. 25 Allahık'le İzrailybı
nukarar vuxhay g'acu manbışilqa rəhı'm qavayle.

3 Mısee cune abbatteyn, Midyanaaşine kaahının
syuru uxhiyxhana'a eyxhe. Mang'une abbatteyn
düğəlıd İtron eyhe. Sayəqees mang'vee man syuru
əq'ənane sahreeqa, Allahne suvaysqa Xorevisqa
ıkekka. 2 Sayir mang'us gyotxhanne ğıç'eençe
Rəbbina malaaik gyagva. Mısayk'le ts'ayın aqqıyn
ğı'ç'iy gidyotxhan g'acumee, 3 mang'vee culed
alqa eyhen: – Hinnalan hark'ın mane curayne
işiqa ilyakkas, nya'asiy man ğı'ç'iy gyotxhun
ç'əvcad dexhe. 4 Rəbbık'le Mısa ilyakasva k'ane
qıxha g'acumee, ğıç'eençe mang'ulqa ona'an: –
Mısa, Mısa! Mang'veeyir «Hooyva» alidghıniy
qele. 5 Allahee eyhen: – K'anyaqa qımexhe.
G'ellinbı g'ayşe. Ğu ulyorzulin ciga er ciga vod.
6 Zı, yiğne dekkeyid, İbrahimeeyid, I'saq'eeyid,
Yaaq'ubeeyid ı'bəədat hı'ına Allah vor. Man
g'ayxhı Mısee aq'va aqqaqqa, Allahıqa ilyakkas
qəyq'ənna. 7 Rəbbee eyhen: – Zak'le Yizde
milletın Misir opxhanna əq'üba vaats'ana. Manbışil
ooqa givxhiyne insanaaşine xıleke höödəxənıd
Zak'le ats'an, manbışe kumag heqqad Zak'le
g'ayxhin. 8 Zı mançil-alla inyaqa arı. Həşde Zı
manbı Misirbışde xılençe g'attivxhan hav'u mane
ölkeençe qığaa'asınbı. Qiyğaleb sa xənne, kar
geednane, nyakiy itv gyodatstsene cigabışeeqa
quvkees. Maa'ab həşde Kana'anbı, Q'etbı, Emorbı,
Perizbı, Q'ivbı, Yevusbı aaxva. 9 İzrailybışin
gyaaşuy Zak'le g'iyxhen. Zak'le Misirbışe manbışis
hoolena əq'üba g'oocena. 10 Mançil-allar Zı ğu
fironusqa Yizın millet İzrailybı, Misirğançe qığe'eva
g'ıxele. 11 Mısee Allahık'le eyhen: – Nya'a, zı
vuşune vor, fironusqa hark'ın İzrailybı Misirğançe
qığaa'as? 12 Allahee eyhen: – Zı vaka ixhes. Zı ğu
g'axuvuva inçike ats'axhxhes: ğu millet Misirğançe
qığavhuyng'a ine suval şu Zas ı'bəədat ha'as. 13
Mısee Allahık'le eyhen: – Zı İzrailybışisqa hark'ın
uvheene «Vuşde dekkaaşe ı'bəədat hı'ıne Allahee
zı şosqa g'axuvu», manbışe qiyghanasın: «Mang'un
do hucooyiy?» Hucoovane zı manbışis alidghıniy
qeles? 14 Allahee mang'us inəxüd cuvab qele: –
Zı Vuşuyiy, Manar vorna. İzrailybışik'le eyhe: «Zı
Vorna» eyheng'vee vuşde k'anyaqa g'axuvu. 15
Allahee Mısayk'le meed eyhen: – İzrailybışik'le
eyhe: «YAHVE (Rəbb), vuşde dekkaaşee, İbrahimee,
I'saq'ee, Yaaq'ubee ı'bəədat hı'ıne Allahee zı şosqa
g'axuvu». Yizın gırgıne gahbışil do YAHVE ixhes.
Nasılbı nimee badaletxheyid Zalqa məxüd ona'as.
16 Hak'ne İzrailin ağsaqqalar sav'u manbışik'le
eyhe: «Rəbbee, vuşde dekkaaşee, İbrahimee,
I'saq'ee, Yaaq'ubee ı'bəədat hı'ına Allah zas dyagu
uvhuyn: «Zı şoqa ilyakkaniy vor, Zak'le g'avcuna
şu Misir opxhanna əq'üba. 17 Zı şos cuvab
hele, şu Misireene əq'übayke g'attivxhan hav'u
Kana'anbışde, Q'etbışde, Emorbışde, Perizbışde,
Q'ivbışde, Yevusbışde nyakiy itv gyodatstsene
cigabışeeqa quvkees“». 18 İzrailyne ağsaqqalaaşe
val k'ırı alixhxhesın. Ğunar manbışika sacigee
Misirne paççahısqa hark'ın eyhe: «Cühüt'yaaşina
Allah, Rəbb şas dyagu. Şi xhebılle yiğna yəq
apk'ın sahree yişde Allahıs, Rəbbis q'urbanbı
allya'as». 19 Zak'le ats'an Misirna paççah gucuka
ilydekkee mang'vee şu g'avkvas deş. 20 Mançil-
allab Zı Misirılqa xıl alivka'as, həşdilqamee
g'idiyxhiyn yiğbı manbışilqa allya'as. Mançile
qiyğa mang'vee şu g'avkasınbı. 21 Zı məxüd ha'as şu
manbışde ulen avqecen, şu q'ərane xıleka əlyhəəs
gimabak'acen. 22 Çühüt'yaaşine yedaaşe misirbışde
yedaaşike, hasre k'ınəəğəykeyiy nuk'rayke hı'iyn
karbıyiy tanalinbı heqqecen. Man karbı şu vuşde
dixbışilqayiy yişbışilqa qa'as. Şu məxüb Misirbı
q'ərə qaa'as.

4 Mısee inəxdun alidghıniy qele: – Sayid manbışis
zal k'ırı alixhxhes diykkıne, zal haydepxha
uvheene: «Rəbb vas dyagu deşva»? 2 Manke
Rəbbe eyhen: – Yiğne xıledın hucoone? Mısee
eyhen: – Əsaa. 3 Rəbbee eyhen: – Man ç'iyelqa
dağeççe. Mısee ç'iyelqa dağetçumee, əsaa xoçelqa
siyk'al. Mısar çisse hexvana. 4 Rəbbee Mısayk'le
eyhen: – Xıl hotku mana bı'ttike avqve. Mısee xıl
hotku xoçe bı'ttike avquyng'a, mana xıle əsaalqa
siviyk'al. 5 Rəbbee eyhen: – Ğu man kar he'e,
İzrailybı hayepxhecen Rəbb, manbışde dekkaaşee,
İbrahimee, I'saq'ee, Yaaq'ubee ı'bəədat ha'ana
Allah, vas dyaguva. 6 Qiyğa Rəbbee meed eyhen:
– Xıl eqanaqa k'eççe. Mısee xıl eqanaqa k'eççu
qığavhumee, mang'un xıl ık'arıke yiz xhinne
cagvara qexhe. 7 Qiyğa Rəbbee eyhen: – Xıl
meed eqanaqa k'eççe. Mısee q'öd'es xıl eqanaqa

k'eççu qığavhumee, mang'un xıl yug qexhe. 8
Rəbbee eyhen: – Manbı yiğne ts'eppiyne əlaamatıl
haydeepxhene, q'öb'esınçil vuxhesınbı. 9 Sayid
manbışe val k'ırı ilydiyxhı q'öd'esde əlaamatılib
haydeepxhene, Nil eyhene dameençe xhyan
alyat'u ç'iyelqa haç'e'e. Manke man xhyan ebalqa
sak'alas. 10 Mısee Rəbbık'le eyhen: – Xudaavanda,
zasse şenker uftanra yuşana'as əxı' deş, həşder
Ğu zaka yuşanı'ıyle qiyğar əxə deş. Zı yı'q'ra,
g'idiyğal yuşana'a. 11 Rəbbee mang'uk'le eyhen:
– Şavaane insanıs miz huvu? Şavaane insanıke
lalıy g'idiyxhena ha'a? Şavaane insanıs uleppı
huvu? Şavaane insan bı'rq' qa'a? Nya'a Rəbbee,
Zı dişde man gırgın ha'a? 12 Həşdiylemee hora
hak'ne, Zı vas eyhesınıd xət qa'asın, yuşana'asıd
kumag ha'asın. 13 Mısee eyhen: – Hucoone
ixhes, Xudaavanda, merna insan g'axıle. 14
Rəbbe Mısalqa qəl hav'u eyhen: – Nya'a Leviyne
nasıleençena yiğna çoc Harun? Zak'le ats'an
mana yugra yuşana'a. Həşde mana yiğne ögiylqa
ı'qqə vor. Ğu g'acu mana şadxhesda. 15 Çocuka
yuşane'e, hucooyiy eyhes ıkkan mang'us xət qe'e.
Zı vuşde q'öngussana yuşana'as kumag ha'asın,
hucooyiy ha'as ıkkanvad xət qa'asın. 16 Vas eyhes
ıkkananbı, mang'vee insanaaşilqa hixhara'as.
Ğunad mang'ulqa Yizın cuvab hixhar ha'as, manar
yiğne cigee yuşan ha'as. 17 İn əsaa vaka aleet'e, ğu
inçika əlaamatbı hagvas. 18 Mısa cune abbateysqa
İtronusqa sark'ıl eyhen: – Hasre zı Misireeqa
ı'qqəs, ilyakkas yizın xınıbı avxucabee? İtronee
eyhen: – Yugna yəq vuxhena. 19 Midyanee Rəbbee
Mısayk'le eyhen: – Misirqa sak'le, ğu gik'as ıkkanan
gırgınbı hapt'ıynbı. 20 Mısee dixbıyiy xhunaşşe
əmələlqa gyav'u, Allahee uvhuyn əsaayıd xılyaqa
alyat'u Misirqa yəqqıl gexha. 21 Rəbbee Mısayk'le
eyhen: – Ğu Misirqa sak'ımee Zı vas xət qı'iyn
gırgın əlaamatbı fironusne he'e. Zımee mang'uke
hı't'iy qa'as, mang'veeyid millet g'aykkas deş. 22
Ğu fironuk'le eyhe: «Rəbbee inəxüdud eyhe: «İzrail
Yizda ts'erriyna dix vorna. 23 Zı vak'le uvhuyn,
Zas ı'bəədat he'ecenva Yizda dix g'aykke! Ğumee
mana g'aykkı deş. Həşde Zı mançil-allar yiğna
ts'erriyna dix gik'as“». 24 Yəqqə xəm g'ahaane
cigee Rəbb Mısaysqa arı, mana gik'as ıkkiykan.
25 Mane gahıl, Tsiporee ek'na g'aye alyapt'ı dix
sunnat hı'ı çike g'ayşuyn ç'ürüx Mısayne g'elybışik
set'u eyhen: – Ğu həşde yizdemee ebana adamiy
eyxhe. 26 Məxüb Rəbbee mang'uke xıl ts'ıts'a'ana.
Dix sunnat hı'il-alla Tsiporee Mısayk'le «Ebana
adamiyva» eyhe. 27 Sabara gah ılğevç'uyle qiyğa,
Rəbbee Harunuk'le eyhen: – Mısayne ögiylqa
sahreeqa hak'ne. Harunus Mısa Allahne suvaysne
qızaxxımee, mang'vee Mısays ubbabı ha'a. 28 Mısee
Harunus Rəbbee cuk'le gırgın uvhiynbıyiy hagveva
uvhuyn əlaamatbı yuşan ha'a. 29 Mıseeyiy Harunee
İzrailin ağsaqqalar sav'umee, 30 Rəbbee Mısayk'le
uvhuyn gırgın kar Harunee yuşana'an. Qiyğaled
mang'vee insanaaşine ögiyl man əlaamatbı hagva.
31 İzrailybı manbışilqa hayebaxhenbı. Rəbbıkl'e
manbışe opxhanna əq'üba g'avcuna, manbı məxüb
g'alepçes deşva, manbışik'le g'ayxhımee, İzrailybı
gugaybışil gyuv'ur ı'bəədatbı ha'a.

5 Mançile qiyğa Mısayiy Harun fironusqa abı
eyhen: – İzrailyne Allahee, Rəbbee, inəxüdud
eyhe: «Yizın millet g'aykke Zas sahree bayram
he'ecen!» 2 Fironee eyhen: – Rəbb vuşune vor, zı
mang'ul k'ırı alixhxhı İzrailybı g'avkvas? Zak'le
Rəbbir ats'a deş, İzrailybıb g'ooka deş. 3 Manbışe
eyhen: – Şas cühüt'yaaşina Allah dyagu. Şi g'avke,
ince xhebne yiğna yəq apk'ın sahree, yişde Allahıs,
Rəbbis, q'urbanbı allya'as, Mang'vee şalqa yı'q'ı'n
ık'arbı g'ıxmelecen, g'ılıncıka gimabat'acen. 4
Misirne paççahee manbışik'le eyhen: – Mısayiy
Harun, nya'a şu millet işıke ha'a? Hudoora vuşda
iş g'avce! 5 Həşdiylee millet geed qıxha, şosmee
manbışe iş hidyav'u vukkan. 6 Mane yiğılycab
fironee milletne vuk'lel ulyobzurinbışik'leyiy iş
haa'as ulyokanbışik'le eyhen: 7 – G'iyniyle şaqa
mane milletıs karpıç ha'asın balybiy himele,
havaasre hapk'ın cocad se'ecen. 8 Karpıçıd
manbışike şene ögiylinmencad qeqqe. K'ıl qıma'a.
Manbı tambalar vuxhal-alla ts'irbı ha'a: «Hapk'ın
yişde Allahıs q'urbanbı alya'as». 9 Manbışda iş
hexxee'e iş hee'ecen, horbuşil k'ırı ilymiyxhecen.
10 Milletne vuk'lel ulyobzurinbıyiy, iş haa'as
ulyookanbı g'aqa qığeepç'ı İzrailybışik'le eyhen:
– Fironee inva vod eyhe: «Zı şos balybiy heles
deş. 11 Havak'ne balybiy şos nençeyiy ıkkan se'e.
İşib vuşda k'ıl qaa'as deş». 12 Millet Misirvolle
ehekkı gidyotxuyn balybiy sa'a eyxhe. 13 Vuk'lel
oab ulyozrav'uynbışe manbı iş haa'as ulyooka
eyhenniy: – Şi şenke şos balybiy heleng'ameena
iş hee'e. 14 Vuk'lelqa gyuvxhuyne İzrailybışkene
ç'ak'ınbışike, fironne insanaaşe gyoota-gyoota
qiyghan ıxha: – Nya'a şu sanıxhayiy g'iyna
şene ögiylinmeen karpıç hıdi'ı? 15 İzrailybışiken
ç'ak'ınbı fironusqa abı gyaaşenbı: – Nya'a ğu yiğne
g'ulaşilqa ina ver ooxa? 16 Balybiy yiğne nukaraaşis
hele deş, karpıçmee ha'as ilekkan. İlekke yiğın
nukarar nəxübiy gyoota! Bınah yiğne milletil
vob. 17 Fironee eyhen: – Şos işcab haa'as devkan!
Mançil-allad şu eyhen: «Şi hapk'ın Rəbbis q'urban
ablyaa'as». 18 Hudoora işlemişepxhe. Şos balybiy
heles deş, şumee ögiylinmeen karpıç ha'asıncad.
19 İzrailybışiken ç'ak'ınbışik'le «Yiğısiysın karpıç
k'ıl qıma'ava» g'ayxhımee manbışis hayexhen,
co dağamiyvaleeqa gyapk'ıva. 20 Fironusse
qığeepç'ımee manbışik'le Mısayiy Harun g'avcu,

21 eyhen: – Hasre Rəbbık'le şu hucooyiy hı'ıva
g'acecen, şosda cazaa g'ats'ak'vnecen. Şu şi
fironusiy cune insanaaşis g'umooce qav'u. Şi
gyapt'ecenva, şucad vuşde xıleqa manbışisqa
g'ılınc huvu. 22 Mısee Rəbbilqa aq'va aqqı eyhen:
– Xudaavanda, nya'a Ğu milletilqa ina balyaa
ablyav'u? Nişil-allane Ğu zı g'axuvu? 23 Yiğne
doyule fironusqa hark'ınne yiğıle, mana milletıka
sık'ırar yugra dexhe giyğal. Ğumee vuççud hı'ı
deş, Yiğın millet g'attixhan ha'asdemee.

6 Manke Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Həşde vak'le
g'acesın, Zı hucooyiy fironuk ha'a. Yizde xənne
gucune ögiyl, mang'vee manbı g'avkasınbıb,
vuk'lele haa'as saccu cune ölkeençe hudooracenva.
2 Qiyğa Allahee Mısayk'le eyhen: – Zı Rəbb
vorna. 3 Zı İbrahimıs, I'saq'ı's, Yaaq'ubus Gırgın
əxəna Allah xhinne gyagu, Zıcar Zı manbışis
YAHVE xhinne qıvats'ı'ı deş. 4 Zı manbışika
mugaavileniy hav'u, co menne cigaynbı xhinne
aaxvan Kana'anğançenbışin cigabı cos helesva.
5 Zak'le İzrailybışe, Misirbışde xılençe ts'ıts'a'an
uts'ur ats'an. Zasse şenbışika hav'una mugaavile
yik'el hipxın deş. 6 Mançil-alla İzrailybışik'le
eyhe: «Zı Rəbb vorna. Zı şole Misirbışda xamut
g'avşesda. Zı Yizde xənne gucuka Misirbışis yı'q'na
cazaa huvu, şu manbışde nukariyvalike g'attivxhan
haa'asınbı. 7 Zı şoke Zasın millet ha'as, Zı vuşda
Allah ixhes. Manke şok'le ats'axhxhesın, Zı şu
Misireene əq'übeençe g'attivxhan hav'una vuşda
Rəbb Allah vor. 8 Zı şu İbrahimıs, I'saq'ı's,
Yaaq'ubus k'ın g'assır helesva uvhuyne cigabışeeqa
quvkees. Man cıgabı vuşunbı ixhes. Zı Rəbb vorna».
9 Mısee man uvhuynbı İzrailybışis yuşana'a. Manbı
əq'übayn rı'hı'le g'av'uva, manbışe mang'ul k'ırı
iliyxhe deş. 10 Manke Rəbbee Mısayk'le eyhen:
11 – Fironusqa, Misirne paççahısqa, hark'ın eyhe,
İzrailybı cune ölkeençe g'avkecen. 12 Mısee
Rəbbik'le eyhen: – İzrailybışe zal k'ırı ilydiyxhe,
fironee nəxüd zal k'ırı ilixheye? Zasse yugrar
yuşana'as əxə deş. 13 Rəbb Mısaykayiy Harunuka
yuşan hı'ı, manbı fironusqa Misirne paççahısqa
g'uxoole, İzrailybı cune ölkeençe g'avkecenva. 14
İzrailybışde nasılbışin ç'ak'ınbı inbı vob: İzrailyne
ts'erriyne duxayn Ruvenın dixbı: Xanok, Pallu,
Xetsroniy Karmi. İn xizanbı Ruvenıke g'adıynbı
vod. 15 Şimonun dixbı: Yemuel, Yamin, Ohad, Yakin,
Tsoxar. Sayir Kana'anğançene xhunaşşeykena
dix Şaul. İn xizanbı Şimonıke g'adıynbı vod.
16 Xərıng'ule otçu k'ıning'ulqamene Leviyne
dixbışin dobı: G'erşon, Qohat, Merari. Levee vəşşe
xhebts'ale yighılle sen ha'a. 17 G'erşonun dixbı:
Livniyiy Şimey. Manbışqad xizanbı ıxha. 18 Qohatın
dixbı: Amram, İtshar, Xevron, Uzziel. Qohatee
vəşşe xhebts'ale xhebılle sen ha'a. 19 Merariyn
dixbı: Maxliyiy Muşi. İn xizanbı Leviyke g'adıynbı
vod. 20 Amramee cuna mamasiy Yoxeved hee'e.
Məng'ee Amramıs Haruniy Mısa vuxu. Amramee
vəşşe xhebts'ale yighılle sen ha'a. 21 İtsharın
dixbı: Qorax, Nefeg, Zixri. 22 Uzzielin dixbı:
Mişael, Eltsafan, Zıtri. 23 Harunee Amminadavna
yiş Elişeeva hee'e. Mana Naxşonna yiçu yixha.
Məng'ee Harunus Nadav, Avihu, Eliazar, İtamar
vuxu. 24 Qoraxın dixbı: Assir, Elqana, Aviasaf.
İnbı Qoraxın xizanbı. 25 Harunne duxee Eliazaree
Putielyne yişbışda sa hee'e. Məng'ee Eleazarıs
Pinxas uxu. Leviyne xizanbışin ç'ak'ınbı inbı vob.
26 İne nasılenbıniy vob Haruniy Mısa. Rəbbe
manbışik'leniy uvhu, İzrailybı Misirğançe g'oşunbı
xhinne qığee'ecenva. 27 Manbıniy fironuka Misirne
paççahıka İzrailybı Misirğançe qığav'uyne hək'ee
yuşan hav'u. İnəxbın insanar vuxha Mısayiy Harun.
28 Rəbb Mısayka Misir yuşana'ang'a 29 uvhuynniy:
– Zı Rəbb vorna! Zı vak'le uvhuyn gırgın kar
fironuk'le, Misirne paççahık'le eyhe. 30 Mısee
Rəbbik'le eyhen: – Zasse yugrar yuşana'as əxə deş,
nəxüdne fironee zal k'ırı alixhxhes?

7 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Ğu Yizın cuvab
Harunule, yiğne çocule, ğana fironulqa hixhar
ha'as. Mana yiğna peyğambar xhinne ixhes. 2 Zı
vak'le uvhuyn gırgın kar yiğne çocus Harunus
yuşan he'e. Hasre mang'veeyid fironuk'le eyhecen
İzrailybı Misirğançe g'avkeva. 3 Zı fironuke
hı't'iy ha'as, mang'vee, Zı Misir geed əlaamatbıyiy
həşdilqamee g'ıdecuyn karbı he'eyid şol k'ırı
alixhxhes deş. Manke Zı Misirılqa xıl alivka'as,
yı'q'ı'ın əq'übabı g'axıles, Yizın millet, İzrailybı,
g'oşunbı xhinne Misirğançe qığaa'as. 5 Zı xıl
alivkav'u İzrailybı manbışde yıq'nençe qığav'umee,
Misirbışik'le Zı Rəbb ıxhay ats'axhxhes! 6 Mıseeyiy
Harunee Rəbbee nəxüdiy uvhu həməxüdud ha'an.
7 Manbı fironuka yuşan ha'ang'a Mısayka molyts'al,
Harunukad molyts'ale xhebılle sen ıxha. 8 Rəbbee
Mısayk'leyiy Harunuk'le eyhen: 9 – Fironee şok'le
uvhuyng'a: «əlaamat hagveva», Mısee Harunuk'le
eyhecen: «Yiğın əsaa alyaat'u fironne ögiylqa
dağetç'e». Əsaa manke xoçelqa sak'alas. 10 Mısayiy
Harun fironusqa abı, Rəbbee uvhuyn xhinne ha'a.
Harunee cun əsaa fironneyiy cune insanaaşine
ögiylqa dağetçumee, man xoçelqa siyk'al. 11
Manke fironee k'oran ək'elynanbıyiy cadu ha'anbı
cusqa qoot'al. Misirne cadu ha'anbışisse cadubışika
man kar ha'as əxən. 12 Gırgıng'vee con əsaabı
ç'iyelqa dağa'a. Dağı'iyn əsaabı xoçebışilqa siyk'al.
Harunnemee əsaan gırgın əsaabı k'öğənbı. 13
Rəbbe uvhuyn eyxhe, firon hı't'iyra ıxha, mang'vee
manbışil k'ırı iliyxhe deş. 14 Rəbbe Mısayk'le eyhen:
– Firon hı't'iyra vor, mang'us millet g'aykkas ıkkan

deşod. 15 G'iyqa miç'eer firon damaysqa ı'qqəmee
xoçelqa siyk'alan əsaayid alyaat'u ğu mang'usqa
hak'ne. Mana Niline mıglek gozete'e. 16 G'acumee
fironuk'le eyhe: «Rəbbee, cühüt'yaaşine Allahee
in eyhesva zı vasqa g'axuvu: Cun millet g'aykke
sahree Cus ı'bəədat he'ecen! Ğu həşdilqamee
k'ırı alixhxhı deş. 17 Rəbbevud eyhe: Həşde
vak'le ats'axhxhesın Mana Rəbb ıxhay. Yizde
xılene əsaaka zı Niline xhyanıs ı'xı'mee xhyan
ebalqa sak'alas. 18 Nileedın balığar hatt'asınbı,
əq'ı'yn eva qales, Misirğançenbışisse mançe xhyan
ulyoğas əxəs deş». 19 Rəbbee meed Mısayk'le
eyhen: – Harunuk'le inəxüd eyhe: əsaa alyaat'u,
xıl Misirne damabışılqa, arxbışılqa, g'oleeşılqa,
gırgıne xhyan havacene cigabışılqa hotkecen.
Maadın gırgın xhyan ebalqa sak'alas. Q'uvayned,
g'ayeyned g'abbışee gırgınəəng'ə Misir eb vuxhes.
20 Mıseeyiy Harunee gırgın Rəbbee cok'le uvhuyn
xhinne ha'a. Harunee fironneyiy cune insanaaşine
ögiyl əsaa ooqa qı'ı Nileene xhines ı'xı'mee, gırgın
xhyan ebalqa siyk'al. 21 Nileedın baluğar haat'anbı,
mançe məxdun əq'ı'yn eva g'əə giyğal, Misirbışisse
mançe xhyan ulyoğas əxə deş. Misir gırgınəəng'ə
eb vuxha. 22 Misirne cadu ha'anbışissed caduyka
man kar ha'as əxən. Firon hı't'iyra ıxha, Rəbbee
uvhuyn xhinne, mang'vee Mısaylil Harunul k'ırı
iliyxhe deş. 23 Fironee man yik'eeqa ıkkeka deş,
sark'ıl cune sareeqa ayk'an. 24 Misirbışe Niline
hiqiy-alla kahrızbı iliykar ulyoğasın xhyan t'abal
ha'a. Manbışisse dameençe ulyoğas əxə deş. 25
Rəbbee damalqa ver ablyav'uyn yighılle yiğ eyxhe.

8 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Fironusqa hark'ın
mang'uk'le eyhe: «Rəbbee inəxüdud eyhe:
„Yizın millet g'aykke Zas ı'bəədat he'ecen! 2
Vas g'avkas diviykıneene, Zı yiğna ölkavolle
qı'rqı'mı't'er gyoğa'as. 3 Nil qı'rqı'mı'teşika
gyavts'u vuxhes. Dameençe manbı qığeeç'u
yiğne sareeqa, g'ılexhane cigeeqa, tyuleeqa,
yiğne insanaaşineyiy yiğne milletne xaybışeeqa,
tandurbışeeqa, xamır ha'ane cigabışeeqa qales.
4 Qı'rqı'mı't'er valqa, yiğne insanaaşilqa, yiğne
milletılqa g'eek'valas“». 5 Rəbbee Mısayk'le meed
eyhen: – Harunuk'le inəxüd eyhe: əsaa alyaat'u
xıl damabışde, arxbışde, goleeşde ooqa hotkecen.
Maadın qı'rqı'mı't'er Misirne ölkalqa salat'e'ecen.
6 Harunee əsaanan xıl Misirne xhyanbışılqa
hotkumee, xhinençe qı'rqı'mı't'er ılqeeç'u ç'iyeyn
aq'va aqqaqan. 7 Cadu ha'anbışissed cadubışika
man kar ha'as əxən. Manbışissed Misirne ölkalqa
qı'rqı'mı't'er salat'a'as əxənbı. 8 Fironee Mısayiy
Harun qopt'ul eyhen: – Rəbbis düə he'e, zaked,
yizde milletıked qı'rqı'mı't'er əq'əna qe'ecen.
Manke zınad Rəbbis q'urban ablya'as millet
g'aykkasın. 9 Mısee fironuk'le eyhen: – Eyhe
vas mısane ıkkan, zı val, yiğne insanaaşıl, yiğne
milletil-alla düə hav'u? Mançile qiyğa qı'rqı'mı't'er
vassed, yiğne saraybışissed əlyhəəsınbı. Manbı
saccu Nilee axvas. 10 Fironee eyhen: – G'iyqa.
Mısee alidghıniy qele: – Ğu eyhen xhinne ha'as,
mançiked vak'le ats'axhxhesın yişde Allahık,
Rəbbik akarna sacar deşda. 11 Qı'rqı'mı't'er
vassed, yiğne saraybışissed, yiğne insanaaşissed,
yiğne milletıssed əq'əna qeetxhes. Qı'rqı'mı't'er
saccu Nilee axvas. 12 Mısayiy Harun fironusse
avayk'ananbı. Mısee Rəbbıke Vuce salat'ı'iyn
qı'rqı'mı't'er ak'anı'iy heqqa. 13 Rəbbee Mısee
Cuke heqqiyn ha'an. Xaybışeedın, məhlabışeedın,
çolbuşeedın qı'rqı'mı't'er haat'anbı. 14 Manbı
anbarbışeeqa sa'a. Ç'iyeyke əq'ı'yn eva g'əə giyğal.
15 Fironuk'le işbı yəqqı'lqa gyatk'u sibık qexhe
g'acumee, mana meer hı't'ilqa siyk'al. Rəbbee
uvhuyn xhinne eyxhe, fironee Mısayliy Harunul
k'ırı iliyxhe deş. 16 Rəbbee Mısayk'le eyhen: –
Harunuk'le eyhe, əsaa alyaat'u ç'iyelyne toozus
ı'xecen. Misirvollete tooz huneeşilqa sak'alas.
17 Manbışe həməxüdud haa'an. Harunee xıle
aqqıyn əsaa ulyot'ul ç'iyeleğana ulyosse. Mançe
insanaaşilqad həyvanaşilqad huneer ileedaxva.
Misirvollette gırgın tooz huneeşilqa siyk'al. 18
Cadu ha'anbışisıd caduyka insanaaşilqa huneer
g'axiles ıkkiykan. Man manbışisse ha'as əxə deş.
İnsanarab həyvanarad huneeşe gyats'enbı. 19 Cadu
ha'anbışe fironuk'le eyhen: – İnçil Allahna xılib
alivku. Meed Rəbbe uvhuyn xhinne eyxhe, firon
hı't'ilqa siyk'al, mang'vee manbışil k'ırı iliyxhe deş.
20 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – G'iyqa miç'eer zara
oza qıxha, firon damaysqa ı'qqəmee mang'usqa
hark'ın eyhe: «Rəbbee invavud eyhe: „Yizın millet
Zas ı'bəədat ha'as g'aykke! 21 Ğu manbı g'ıdivkvee,
Zı yiğne saraybışilqad, yiğne insanaaşilqad, yiğne
milletılqad goganer veçebışiqa g'axıles. Gırgın
ç'iyed, Misirbışin xaybıd goganeeşika gyatts'es.
22 Zı həməxüd ha'as Yizın millet eyxhene Goşen
eyhene cigee goganer ixhes deş. Məxüd vak'led
ats'axhxhesın Zı ine cigaynar Rəbb ıxhay. 23
Zı Yizın millet yiğne milletıke cura'asın. Man
əlaamat g'iyqa ixhes“». 24 Rəbbee həməxüdud
ha'an. Goganeeşin veçebı aledxu qadı ikkedaç'enbı
fironne sareeqad, cune insanaaşine xaybışeeqad.
Goganeeşe Misirne ölkalqa ver ablyav'u. 25 Fironee
Mısayiy Harun qopt'ul eyhen: – Şu vuşde Allahıs
yişdecab ölkee q'urban ablee'e. 26 Mıseemee eyhen:
– Həməxüd ha'as ixhes deş, Misirbış həlyvətq'ınıy
qales, şi yişde Allahıs, Rəbbis inyaa q'urban ablya'a
g'avce. Manbışis həlyvətq'ınıy qalya'ana şi q'urban
ablyav'ee, manbışe şi g'ayeyqqa hevles. 27 De'eş,
şi Rəbbis, yişde Allahıs q'urban ablya'asdemee
xhebılle yiğna sahreeqa yəq əlyhəəs vukkan.

Rəbbee şak'le məxüd uvhu. **28** Fironee eyhen:
– Zı şu, vuşde Allahıs, Rəbbis q'urban ablyaa'as
sahreeqa g'avkasınbı, saccu əq'ənaqa ımaak'an.
Zal-allab düə hee'e. **29** Mısee eyhen: – Zı vasse
qığeç'umecar Rəbbis düə haa'as. G'iyqa goganer
vassed, yiğne insanaaşissed, yiğne milletıssed
aleetxu əlyhəəsınbı. Saccu ğu meed horbu hıma'a,
millet Rəbbis q'urban ablyaa'as g'aykkasınva. **30**
Mısa fironusse ark'ın Rəbbis düə haa'a. **31** Rəbbee
Mısee Cuke heqqiyn ha'an. Firon vucur, cun
insanarıb, cun milletıd goganeeşike g'attivxhan
haa'anbı. Ma'ab sacab goganiy aaxva deş. **32** Firon
meer hı't'ilqa siyk'al, mang'vee millet g'ekka deş.

9 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Fironusqa hark'ın
mang'uk'le eyhe: «Cühüt'yaaşine Allahee,
Rəbbee, invavud eyhe: „Yizın millet Zas ı'bəədat
ha'asva g'aykke!“ **2** Vas manbı g'avkas diviykkın,
avqeene, **3** Rəbbee çoleene yiğne həyvanaaşilqa:
balkanaaşilqa, əməleeşilqa, devabışilqa, çavra-
vəq'əlqa xıl alivkav'u yı'q'ı'n ık'ar g'axiles. **4** Rəbbee
İzrailybışiniy Misirbışin çavra-vəq'ə sana-sançike
cura'asın. İzrailybışda sacab həyvan qivk'as deş». **5**
Rəbbee vaxt gyuvxhu eyhen: – Zı man g'iyqa ha'as.
6 Qinne yiğıl Rəbbe həməxüdud ha'an. Misirbışin
gırgın həyvanar haat'anbı. İzrailybışdamee sacab
həyvan qook'a deş. **7** Fironee hucooyiy eyxheva
cun insanar g'axuvumee, İzrailybışda sacab həyvan
qivk'u deşubva mang'uk'le ats'axhxhen. Mana
meer hı't'ilqa siyk'al, mang'vee millet g'ekka
deş. **8** Rəbbee Mısayk'leyiy Harunuk'le eyhen:
– Kureençe xhaxhbı gyatsts'ına yı'q alept'e.
Havaasre mana yı'q Mısee fironne ulene ögiyl
xəəqə dağee'ecen. **9** Toz xhinne quvxha, mana
yı'q Misirvollette alivxasda. Ölkavolle insanaaşilid
həyvanaaşilid maşika gyatsts'ıyn ı'xnabı qığeeç'es.
10 Manbışe yı'q alyapt'ı fironne ögee ulyoozaranbı.
Mısee mana yı'q xəəqə dağav'umee, insanaaşikıd
həyvanaaşikıd maşika gyatsts'ıyn ı'xnabı eyxhe.
11 Gırgıne Misirbışik xhinne, cadu haa'anbışikıd
maşika gyatsts'ıyn ı'xnabı ıxhava, manbışisseb
Mısayne ögiyl abı ulyoozaras vəəxə deş. **12** Rəbbee
meer firon hı't'ilqa sak'al ha'a. Rəbbee Mısayk'le
uvhuyn xhinnecad eyxhe, fironee manbışil k'ırı
alixhxhı deş. **13** Rəbbee Mısayk'le eyhen: –
Çakra miç'eer oza qıxha fironusqa hark'ın eyhe:
«Cühüt'yaaşine Allahee, Rəbbee, inəxüdud eyhe:
„Yizın millet Zas ı'bəədat ha'asva g'aykke! **14**
İne yəqqe Zı valqad, yiğne insanaaşilqad, yiğne
milletılqad nekke yı'q'ı'n verbı allya'as. Manke
vak'le ats'axhxhesın, dyunyelycar Zak akarana
deşda. **15** Zasse əxəyiy xıl hotku valqad, yiğne
milletılqad yı'q'ı'n ık'ar g'axuvu, ç'iyeyne aq'vayle
havaakala'as. **16** Zımee ğu havacena, Yizda guc
haagvas, Yizın do dyunyeyscad g'ayxha'as. **17**
Ğumee, həşdilqamee Yizde milletın ögü aqqı,
manbı g'avkku deş. **18** Həşde ğu Zal yugda k'ırı
alixhxhe: g'iyqa hayne gahıl Zı məxdun it'umun
dolu g'axiles, məxdun dolu Misirık'le ipxhıniyle
qiyğa g'acu ixhes deş. **19** Mançil-allab insanar
g'axuvle çoleedın çavra-vəq'əd, yiğın gırgın karıd
vüxənayk avqa se'ecen. Çolead vuk'ul hüvxəsın
ciga dena avxuyne insanaaşilqad, çavra-vəq'əlqad
dolu ixhes, maadın gırgın kar qik'asın“». **20** Rəbbee
uvhuynçile qəpq'ı'nne fironne insanaaşee, zaraba
con g'ulariy çavra-vəq'ə xaane suralqa hee'ekka.
21 K'ırı ilydiyxhınbışemee g'ularıb, çavra-vəq'əd
çoleead g'alya'a. **22** Rəbbee Mısayk'le eyhen: –
Xıl xəəqə k'yaqqe, Misirne gırgıne insanaaşilqa,
həyvanaaşilqa, çolee alyadıyne alabışilqa dolu
gyoğas. **23** Mısee əsaa xəəqə k'yaqqımee, Rəbbee
xəybı g'əhətqə'ə, Misirılqa ts'ayılpaniy dolu g'ıxele.
24 Gırgınəəng'ə ts'ayılpanıka dolu gyoğa eyxhe.
Misir vuxhayle qiyğa maa məxdun it'umun dolu
ıxha deşdiy. **25** Misirvolle doluyn insanar, həyvanar,
çoleedın gırgın kar k'etan. Çolee alyadıyn gırgın
ok'bı, yivar doluyn haq'vara'anbı. **26** Saccu Goşen
İzrailybı vooxhene cigee dolu dexhe. **27** Fironee
Mısayiy Harun qopt'ul eyhen: – Zı ine yəqqee
bınah hav'u. Rəbbee gırgıncad qotkuda ha'a,
zınay yizde milletın bınah hav'u. **28** Hucoone
ixhes, Rəbbis düə hee'e: man xəybı g'əhətqiyiy
dolu ç'əv ixhecen! Zı şu g'avkasınbı, inyaa avqas
deş. **29** Mısee mang'uk'le eyhen: – Zı şahareençe
qığeç'umee, xıleppı aaqı Rəbbis düə haa'as. Manke
xəybı g'əhətqiyıd ulyozarasın, dolud gyoğas deş.
Mançile qiyğa vak'le ats'axhxhesın ine dyunyeyna
xərna Rəbb ıxhay. **30** Zak'le ats'ancad, ğunayiy
yiğın insanar meeb Rəbbile Allahıle qıdəəq'ənas
vuxhay. **31** Kataniy xhıt'a doluyn k'etanbı. Mane
gahıl xhıt'ayna den ky'aa'ana, katannab t'et'
g'ayhena vaxt vuxha. **32** Sukiy perinc qiyğa
ələəva doluyn manbı k'eta deş. **33** Mısa fironne
sarayeençe qığeç'umee, şahareençe ayk'anna.
Mang'vee xıleppı Rəbbılqana aaqımee, doluyka
haç'a'an gyoğuyiy, xəybı g'əhətqiy ulyoyzaran.
34 Fironuk'le doluyka haç'a'an gyoğuyiy xəybı
g'əhətqiy ulyozzur g'acumee, mang'vee meeb
bınah haa'a. Fironur cun insanarıb hı't'eeşilqa
siviyk'al. **35** Rəbbee Mısayk'le, milletık'le eyheva
uvhuyn xhinnecad eyxhe, firon meer hı't'ilqa
siyk'al, mang'vee İzrailybı g'ooka deş.

10 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Fironusqa hak'ne.
Zı əlaamatbı hagvasva fironuniy cun insanar
hı't'eeşilqa savaak'al hav'u. **2** Qiyğa ğunad Zı
nəxübiy Misir tesser hav'u, ma'ad nen əlaamatbıyiy
hagu yiğne uşaxaaşisiy nevabışis yuşan he'e.
Manke şok'le ats'axhxhesın Zı Rəbb ıxhay. **3**
Mısayiy Harun fironusqa abı eyhen: – İnəxüd

Rəbbee, cühüt'yaaşine Allahee vod eyhe: «Nimee gahnane ğu Zı uvhuynçil k'ırı ilydiyxhes, Zı uvhuynçilqa qidyaales? Yizın millet Zas ı'bəədat haa'as g'aykke! 4 Ğu Zı uvhuyn meed hide'ene, g'iyqa Zı yiğne ölkalqa ts'irtyar salat'a'as. 5 Mançin ç'iye məxüd aqqas, çine xılençe avubna nyaq'vub g'avces deş. Mançin doluyle axuyn-dyaxuyn karıd, vuşde çolbışee ələən yivarıd hiç'ixarasınbı. 6 Mançin yiğın, yiğne insanaaşin, Misirbışde gırgıng'uncad xaybı gyats'a'asınbı. Məxdun kar yiğne dekkaaşik'le, dekkaaşine dekkaaşik'le inyaqa qabıyle qiyğa g'acu deşdiy». Mısa manıd uvhu, fironusse ayk'anna. 7 Fironne insanaaşe mang'uk'le eyhen: – Geebniyxan mane insanee şas əq'üba hevles? G'avke man insanar, hapk'ın cone Rəbbis Allahıs ı'bəədat he'ecen. Nya'a vak'le g'ece dişde Misir g'ulyoottalna? 8 Mısayiy Harun meeb fironusqa qoot'al. Fironee manbışik'le eyhen: – Havak'ne Rəbbis, vuşde Allahıs ı'bəədat he'e. Saccu eyhe maqa vuşbıyiy vüqqəs? 9 Mısee eyhen: – Şi maqa vüqəsınbı yişde uşaxaaşika, q'əsınbışika, dixbışika, yişbışika, çavra-vəq'əyka. Şi maa Rəbbis bayram alğahas. 10 Fironee manbışik'le eyhen: – Məxüd ixhes deş! Qiyğad manbı matsxar ha'anbı xhinne eyhen: – Aay-haay, zı şu xhunaşşeeşika, uşaxaaşika g'avkeene, manke Rəbbir şoka eyxhe! Mıts'an şoqa karaı'dəən fıkırbı vod! Şu man heqqıva, havak'ne adamer şucad Rəbbis ı'bəədat he'e. Manva uvhu Mısayiy Harun fironusse g'e'ebaşenbı. 12 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Misirne ölkalqa xıl hotku, maqa ts'irtyar qale'e. Mançin çolbışee ələəniy dolu gyoğuyle qiyğa axuyn gırgın kar alyatxhvasın. 13 Mısee əsaa Misirılqa hotkumee, Rəbbee ç'iyelqa şargına mıts g'uxoole. Mıts bıkırın yiğnayiy xəmna aa'a. Miç'eediysıd mıtsın ts'irtyar adayle. 14 Ts'irtyar Misirılqa k'yoyhar, mançin ölka bıkırba avqaaqana. Manimeen ts'irtyar g'iynilqameeyid ıxha deş, g'iyniyke şaqad ixhes deş. 15 Ts'irtyaaşe ç'iyeyn oodun ciga gyatsts'a'an, mançike ç'iyelyna nyaq'vub k'aarıba g'ooce. Mançin doluyle qiyğa axuyn, çolbışee ələən kar, yivaaşilin meyvabı gırgıncad oyxhanan. Misirvolle ç'iyeliy yivaaşil xhınakın kar axva deş. 16 Fironee zaraba Mısayiy Harun qopt'ul eyhen: – Zı Rəbbine, vuşde Allahneyiy vuşde ögiyl bınah hav'u. 17 Hucoone ixhes, hayne sayəqeesıb yizde bınahıle ılğeepç'e. Rəbbis, vuşde Allahıs düə hee'e, şi ine gyabat'ane balyaake g'attixhan he'ecen. 18 Mısee fironusse qığeç'umee Rəbbis düə haa'a. 19 Manke Rəbbee deryahne suralqa it'umna mıts g'uxoole. Mane mıtsınıd gırgın ts'irtyar Ç'ərəne deryaheeqa aletxu ha'a. Məxüd Misirvolle sacad ts'irt axva deş. 20 Rəbbemee firon meer hı't'ilqa sak'al ha'a, mang'veeyib İzrailybı g'ooka deş. 21 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Xıl xəəqə qe'e Misirne ölkalqa miç'axiyvalla k'evxhecen, ulyaqa hiviyxəna t'ub g'umoocecen. 22 Mısee xıl xəəqə qı'ımee Misirvolle xhebne yiğna geed miç'axda eyxhe. 23 Xhebne yiğna insanar sana-sang'uk'le g'avces vəvxü deş, manbı xhebne yiğna cigeençe ı'ğviykır deş. İzrailybı vooxhene cigabışeemee işix ıxha. 24 Fironee Mısa qort'ul mang'uk'le eyhen: – Havak'ne Rəbbis ı'bəədat he'e. Şoka vuşun uşaxarıb vukkee. İnyaa vuşun saccu çavra-vəq'ə axvecen. 25 Mısee eyhen: – Şi yişde Rəbbis Allahıs q'urban ablyaa'asdemee, ğu yişin çavra-vəq'əd şaka g'aykkas ıkkan! 26 Gırgın yişin həyvanar şaka qıkkes ıkkan. Şi inyaa yişde həyvanaaşina xhınt'ayıb g'alepçes vukkan deş. Rəbbis, yişde Allahıs q'urbanna allyasın şi mançike həyvanar g'əxəs. Şi maqa ikkyabı şak'le ats'axhxhes deş, nen həyvanariy Rəbbis q'urbanna allya'as. 27 Rəbbee firon meer hı't'ilqa sak'ala'a, mang'us manbı g'avkkas vukkiykan deş. 28 Mang'vee Mısayk'le eyhen: – Ğadarxhe yizde ulene ögiyle! Sayir yizde ulesqa qımayle! Sayir ğu yizde ulesqa qareene, qik'asda. 29 Mısee eyhen: – Hasre ğu eyhəxüd ixhecen, sayir zı yiğne ulesqa qales deş.

11 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Zı fironulqayiy Misirılqa sayib balyaa g'axuvles. Mançile qiyğa mang'vee şu ince g'avkvasınbı. Saccu avak'neva vuk'lele haa'as. 2 Milletık'le eyhe, adameeşeyiy yedaaşe hiqiy-allane Misirbışike nuk'raykeyiy k'ınəəğəyke hı'iyn karbı heqqecen. 3 Rəbbee məxüd ha'a, Misirbışde ulesqa millet yugda qadayle. Mısamee fironne insanaaşik'le, Misirne milletık'le geer xərna insan xhinne ats'a eyxhe. 4 Mısee fironuk'le eyhen: – Rəbbe inəxüdud eyhe: «Xəm sura vuxhamee, Zı Misirne yı'q'neençe ılğeç'es. 5 Taxtıl gyu'arasde fironne ts'erriyne duxayle girğıl, suk giviyxərne g'ayeyne yı'q'əl giy'ırne nukarne duxalqamee, gırgıng'un ts'eppiyn dixbı hapt'asınbı. Həyvanaaşinıd çikana ts'ettiyn balabı hatt'asınbı. 6 Misirvolle xədın geşşuy ixhes. Məxdın geşşuy mankilqameeyid ıxha deşdiy, mançile qiyğad mısacad ixhes deş. 7 İzrailybışilqayiy cone çavra-vəq'əlqa xvaayib gihivxhas deş». Mançike şok'le ats'axhxhesın Rəbbee İzrailybıyiy Misirbı nəxübiy sana-sang'uke curav'u. 8 Yiğın insanar zasqa abı, yizde g'elybışeeqa qutyopk'ul eyhesın: «Ğunar hoora, vaqa qihna hoyharan gırgın milletıd hooracen!» Mançile qiyğa zı əlyhəəsda. Manıd uvhu, Mısa qəlın qek'a fironusse qığeç'ena. 9 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Zasse Misir geed ələamatbı hagvas əxecenva, fironee şol k'ırı alixhxhes deş. 10 Mıseeyiy Harunee man gırgın ələamatbı fironuk'le

hagveyid, Rəbbee fironuke hı't'iy hı'ı, mang'vee İzrailybı cune ölkeençe g'avku deş.

12 Rəbbee Mısayk'leyiy Harunuk'le Misireenang'acadniy uvhu: **2** – Havaasre mana vaz vuşdemee vuzaaşina xəbna vuxhecen, senıd çile giğlecen. **3** İzrailyne gırgıne cəmə'ətık'le eyhe: ine vuzane yits'ıd'esde yiğıl gırgıng'vee cune xizanısdayiy, cune xaasda urgee vooxhe, mısvaye vooxhe g'əvxəs vukkan. **4** Sa urg ooxhanasdemee xizan k'ılbaxheene, hasre manbışe cone xaas delesne xaybışeene insanaaşis sik'ı bit'alee'ecen. Ats'axhe neng'usse nimeniy oxhanas əxəsva. **5** Şu g'əyxı'yn həyvanar sa seniyn vughulinbı, qı'bı'linbı mexhecen. Urgub, mısvab şosse gyuvk'as vəəxə. **6** Manbı ine vuzane yits'ıyoq'ad'esde yiğılqamee havace. Exhalqana İzrailyne cəmə'ətın manbı gyatt'ecen. **7** Mançina eb alyapt'ı, şu karbı oxhanasde xaybışde akkabışde çerçivabışilqa q'abğe. **8** Manecad xəmde ç'eyç'eybışika, ts'ayıl ç'əra qı'in çuru ilydyadıyne gıneyka oxhne. **9** Man çuru qumoyxhar, yugda qecu, vuk'ul-k'ıts'ayka, adne karbışika ts'ayıl ç'əra qı'ı oxhne. **10** Miç'eedilqamee vuççud g'ılymadaççe. Axuyn kar ixhee gyoxhxhan he'e. **11** Çuru otxhanang'a inəxüd he'e: yı'q'eeqa ts'ira avt'le, g'elilqa g'ellin ale'e, xıled əsaa aqqee. Yicid zarada oxhne. İna şok qıdet'u ılğeç'uva Rəbbis ablyav'una q'urban vobna. **12** G'iyna xəmde Zı Misirıle k'ena ılğeç'es. Ma'ab yedike vuxhayn ts'eppiyn dixbıb, həyvanaaşin ts'ettiyn balabıd Zı g'iyna xəmde gyapt'asınbı. Rəbb Zı ıxhal-alla Misirıne allahaaşısıb cazaa hevles. **13** Şu q'abğına eb vuşde xaybışilin işaarat ixhes. Eb g'avcu Zı set'as deş, qidet'u ılğeç'es. Zı Misirbı gyabat'ana balyaa şolqa havaasras deş. **14** İn yiğ şu yik'el aqqe. Qööne nasılbışed Rəbbin bayram xhinne in yiğ alğehecen. Gırgıne gahbışil in bayram alğehe. İna Zı şos gyuvxhuna q'aanun vobna. **15** Yighılle yiğna ilydyadıyn gıney oxhne. Vuşde xaana acıxamır ts'eppiyne yiğılycab sav'u avak'anee'e. Şavaayiy ts'eetiyne yiğıle yighıd'esde yiğılqamee acıxamırnan gıney otxhun, İzrailybışde yı'q'ne meexhecen. **16** Ts'ettiyneyiy yighıd'esde yiğıl muq'addasna iclas see'e. Mane yiğbışil şos otxhuniy hı'iyle ğayrı nenacab iş hımaa'a. **17** İne ilydyadıyne gıneybışin bayram, Zı şu Misirğançe mane yiğıl g'oşunbışikva qığav'unçil-alla alğehe. İn bayram qööne nasılbışed alğehecen. İna Zı şos huvuna q'aanun gırgıne gahbışisda vob. **18** İlydyadıyn gıney ts'eppiyne vuzane yits'ıyoq'ad'esde yiğıne exhaliyle gibğıl g'ayı sad'esde yiğıne exhalilqamee oxhne. **19** Yighne yiğna vuşde xaybışee acıxamır ixhes ıkkan deş. Şavaayiy acıxamırnan gıney otxhun İzrailybışde yı'q'ne meexhecen. Cona ixheyir, menne cigeençe qarına ixheyir hakkal ha'asda. **20** Acıxamırnan vuççud umoyxhan. Şu nyaa vuxheyib ilydyadıyn gıney oxhne. **21** Mısee İzrailin gırgın ağsaqqalar qopt'ul eyhen: – Hapk'ın vuşde xizanbışısın urgbıyee mısvabıyee g'əyxı' alle. Allah qıdet'u ılğeç'uyne bayramıs q'urbanbı allee'e. **22** Sa xudana züfa eyhena ok' alyapt'ı, lyagameene ebeeqa k'yooq'u akkayne çerçivalqa q'abğe. Miç'eerilqameyir vuşucar g'aqa qığmeç'ecen. **23** Rəbb Misirbı gyapt'as ı'qqəmee, çerçivalyna eb g'avcu, mane xaabınbışik qıdet'u ılğeç'es. Gyabat'asva arına malaaik vuşde xaybışeeqa, şu gyapt'as ikkeç'es hassaras deş. **24** İn ədat gırgıne gahbışis şosiy şole qiyğinbışis q'aanun xhinne havaace. **25** Rəbbee şos helesva cuvab huvuyne cigeeqa qabı hipxhırmeeyib, şu in ədat yik'el hixan hıma'a. **26** Vuşde uşaxaaşe şoke qidghın hı'iyng'a: «Şu in nişisne ha'a?» **27** Manbışik'le eyhe: «Rəbbee Misirbı gyabat'ang'a, İzrailybışde xaabınbışik qıdet'u ılğeç'uva, şi g'attivxhan hav'uva Rəbbis ablyaa'ana q'urban vobna». Milletın q'aratsabışil gyu'ur, Rəbbis ı'bəədat ha'a. **28** Mançile qiyğa İzrailybı apk'ın, Rəbbee Mısayk'leyiy Harunuk'le uvhuyn xhinne gırgın ha'a. **29** Xəm sura vuxhayng'a, Rəbbee Misirbışin Misir yedike vuxhayn ts'eppiyn gırgın dixbı gyabat'anbı: fironne ts'erriyne taxtıl gyu'arasde duxayle girğıl, zindanee aqqıyng'une ts'erriyne duxalqamee. Həyvanaaşinbıd çikana ts'ettiyn balabı gyaat'anbı. **30** Mane xəmde fironur, cun insanarıb, gırgın Misirbıcab suğootsanbı. Misirğançe it'umun gyaaşen ses qadayle. Məxdın xav eyxhe deş maa'ar vuşumecar qimek'acen. **31** Xəmdə fironee Mısayiy Harun qopt'ul eyhen: – Sabı-qabı, hudoora! İzrailybışika sacigee yizde milletıke əq'əna qeepxhe. Havak'ne şu eyheen xhineyid Rəbbis ı'bəədat he'e. **32** Şu şenke uvhuyn xhinne he'e: çavra-vəq'əd ha'aykı hudoora. Zasıb xayir-düə hevle. **33** Misirbışe İzrailybı mizel avqaqqa vuxha, manbı cone ölkeençe ek'ba qığeepç'ı hudooracenva. Manbışe eyhe ıxha: – Deşxheene, şi gırgınbı hapt'asınbı. **34** Milletın acıxamır üvxəs həsilydexhayn xamırnan con lyagambı tanalinçeeqa hitk'ır mıgabışilqa alyat'u ayk'an. **35** İzrailybışe Mısee uvhuyençil k'ırı gyaqqı, Misirbışisse tanalqan karbı, nuk'ra, k'ınəəğə heqqa. **36** Rəbbee həməxüd ha'a Misirbışde ulesqa İzrailybı yugba qavayle. Manbışed İzrailybışis ıkkanan helen. Məxüb manbışe Misirbı q'əra qaa'a. **37** İzrailybı Ramsesğançe Sukkoteeqa avayk'an. Yedaaşileyiy uşaxaaşile hexxana, maa'ar yixhıd vəş aazır meena adamiy ıxha. Mançe manbı gırgınbı iviykar apk'ın. **38** Manbışika sacigee xəppa menne milletıken insanar, xətta çavra-vəq'əd ayk'an. **39**

Misirğançe qıkkiyne ilydyadıyne xamırıke manbışe
fatirer ha'a. Manbı Misirğançe zaraba hittyavhuva,
yəqqı'sın oxhanasın kar ha'as həsileepxha deşdiy.
40 İzrailybı Misir yoq'ud vəşşe xhebts'al senna
avxu. 41 Yoq'ud vəşşe xhebts'al sen g'adiyne yiğıl,
Rəbbin millet g'oşunbışiqa Misirğançe ayk'anan.
42 Misirğançe qığaahasde xəmde Rəbbee manbı
coleb-alqa g'ılydyav'uva, İzrailybışe mana xəm
Misirbışde xılençe g'attipxhınna xəm xhinne
yik'el avqu. Hammaşee mana xəm qabıyng'a
İzrailybışis Rəbbinemee muğurbaniy aaxvas
vukkiykananbı. 43 Rəbbee Mısayk'leyiy Harunuk'le
eyhen: – Qıdet'u ılğeç'uyn bayramnang'a, şu
inəxüd ha'as ıkkan: gyuvk'uyne q'urbanıke menne
cigeençe qarıyng'us hideles ıkkan. 44 Saccu
pılıke alişşuyne g'ulusse man otxhuniy, ğu mana
sunnat hı'iyle qiyğa oxhanas əxə. 45 Sık'ınna
gahna vuşde cigabışee axvasva menne ölkeençe
arıng'usiy, pılıke sık'ınna gahna şos iş haa'asva
arıng'us, man otxhuniy heles ixhes deş. 46 Q'urban
ablyav'uyng'une xaa man çuru oxhanas ıkkan,
mançe g'aqa qığahas ıkkan deş. Sayid mançin
nencad bark'vbı haq'var hıma'a. 47 İzrailybışde
gırgıng'veecad qıdet'u ılğeç'uva alğayhen bayram
alğahas ıkkan. 48 Menne cigeençe arı, şüng'əə
mihmanna axvang'usud qıdet'u ılğeç'uva Rəbbis
alğayhen bayram alğahas ıkkanxhe, mang'une
xaabın gırgın adamer sunnat hav'u vuxhes vukkan.
Mançile qiyğa mang'ussed, vuşda sa xhinne
ıxha man bayram alğahas əxə. Sunnat hidı'iyne
adamee mançike hı'iyn otxhuniy umoyxhancen.
49 İzrailybışisıb, menne cigeençe qabı coka
aaxvanbışisıb q'aanun sa vobna. 50 İzrailybışe,
Rəbbee Mısayk'leyiy Harunuk'le uvhuyn xhinne
gırgın ha'a. 51 Mane yiğılycab Rəbbee İzrailybı
g'oşunbışiqa Misirğançe qığa'anbı.

13 Rəbbe Mısayk'le eyhen: 2 – İzrailee yedarşe
ts'eppa vuxuyne dixbışde hək'ee: ts'eppiyn
dixbıyiy həyvanaşin ts'ettiyn balabı Yizde doyil
qe'e. 3 Mısee milletık'le eyhen: – Rəbbee
Cuna xəbvalla haagu, şu Misirğançe qığav'uyn,
nukariyvalike g'attivxhan hav'uyn yiğ yik'el aqqe.
Mane yiğıl acıxamırnan gıney umoyxhan. 4
G'iyniyn, şu ince qığeepç'ı əlyhəən yiğ Aviv
eyhene vuzan vod. 5 Rəbbee vuşde dekkaaşis
k'ınniy g'assır, Kana'anbışin, Q'etbışin, Emorbışin,
Q'ivbışin, Yevusbışin nyakiy itv gyodatstsen cigabı
şos helesva. Rəbbee şu maqa qabıyng'a, mane vuza
man ədat he'e: 6 yighılle yiğna ilydyadıyn, acıxamır
deşin gıney oxhne. Yighıd'esde yiğılid Rəbbis
bayram alğehe. 7 Mane yighne yiğee ilydyadıyn,
acıxamır deşin gıney oxhne. Şu vooxhenemeene
cigabışee, acıxamırıb, acıxamırıke hı'iyn karıd
ixhes ıkkan deş. 8 Mane yiğıl şu vuşde dixbışik'le
eyhe: «Şi in ha'an, Rəbbee şi Misirğançe qığa'ang'a
hav'una yugvalla yik'el avqu». 9 Rəbbee Cuna
xəbvalla haagu, şu Misirğançe qığav'uva, havaasre
Rəbbina q'aanun vuşde ghalele g'u'moxhacen.
Mançil-allad hasre man ədat vuşde xıleyliniy
ligaylin k'ats' xhinne vuşde yik'bışee axvecen.
10 Senbı atk'ınıylette şu man yiğ yik'el aqqı
alğehe. 11 Rəbbee şosiy vuşde dekkaaşis k'ın
g'assır helesva uvhuyne Kana'anaaşine ölkeeqa
qabı hipxhırne yiğıle, 12 ts'eppiyn dixbı Rəbbine
doyul qee'e. Həyvanaaşinıd ts'ettiyn vughulyun
balabı Rəbbine doyul qe'e. 13 Ts'eppiyne əməleyne
balayl-alla urg qevle. Çil-alla vuççud qidelexheene,
mançina gardan havaq'ar hee'e. Gırgıne ts'eppa
vuxhayne dixbışil-alla nuk'ra qele. 14 Mısamecad
duxee vake man hucooneva qiyghınene, eyhe:
«Rəbb şal oğa it'umra ıxha, şi Misirğançe
qığav'u, nukariyvalike g'attivxhan hav'u. 15
Fironus şi g'avkvas devkanang'a, mana hı't'ilqa
sark'ılyne gahıl, Rəbbee Misirbışin gırgın ts'eppiyn
dixbı gyabat'anbı. Həyvanaaşinıd ts'ettiyn balabı
gyaat'anbı. Mançil-allad zı ts'ettiyn vughulyun
həyvanaaşin balabı Rəbbis q'urbanna allya'a,
ts'eppiyne yizde dixbışil-allad nuk'ra qele». 16
Rəbb şal oğa it'umra ıxhay, şi Misirğançe qığav'uy,
vuşdemee xıleyliniy ligaylin k'ats' xhinne ixhecen.
17 Fironee millet g'ayqiyng'a, Allahee manbı
Filiştinaaşine cigabışile k'ena yəq cit'aba vuxheyib
quvqekka deş. Allahee eyhen: – Maa'ab manbışika
muhariba hav'eene, manbışe sayid fıkırbı badal
hı'ı Misirqacab siviyk'al. 18 Allahee millet alik'ar
hı'ı sahrayle k'ena Ç'ərane deryahısqa qıkkeka.
İzrailybı Misireençe dəv'əysınbı xhinnen silahbı
alyaat'u avayk'an. 19 Mısee mançe əlyhəəng'ə,
Yusufun bark'vbıd cokasana sı'ı qıkkekanbı.
Yusuf qek'ang'a İzrailybışisqa k'ın g'assaras alikkı
uvhuynniy: – Allahee şos huvuyn cuvab mısacad
yik'el hixan ha'as deş. Şunad əlyhəəng'ə, yizın
bark'vbı inyaa g'ılyma'a, şoka qıkkee. 20 İzrailybı
Sukkotğançe qığeepç'ı, sahrayne k'anek sa Etam
eyhene cigee çadırbı giyxə. 21 Rəbb Vuc manbışde
hirniy əlyhəə. Mang'vee yiğniyığın manbışis yəq
buludne dirakıqa, xəmdeb ts'ayine dirakıqaniy
işix hele haagva. Mang'vee məxüd manbışisse
yiğniyığınıb, xəmdeb əlyhəəs vəxəcenvaniy ha'a.
22 Sık'ınne gahıs xheyib buludna dirak yiğniyığın,
ts'ayina dirakıb xəmde manbı g'alyav'u avayk'an
deş.

14 Rəbbee Mısayk'le eyhen: 2 – İzrailybışik'le
eyhe, havaasre manbı yı'q'əlqa sapk'ıl
Pi-Haxirot eyhene cigayne k'ane Migdolneyiy
deryahne əree çadırbı gı'xecen. Deryahısnee
Ba'al-Tsefonne ögee vuxhecen. 3 Fironusqa

həməxüd qales: «İzrailybı nyaqame vuxhesınbı
avxu, sahrayn manbışda yəqı'b g'ats'apk'ın».
4 Zı firon meer hı't'ilqa sak'ala'as, manar
manbışiqa qihna gixhas. Məxüd Zı mang'ukuniy
mang'une g'oşunukın hı'ı Yizın do axtı qa'as.
Manke Misirbışik'le Zı Rəbb ıxhay ats'axhxhesın.
İzrailybışe həməxüdud ha'an. 5 Fironuk'le
İzrailybı heepxıva uvhuyng'a, mang'unayiy cune
insanaaşina fıkır badal vooxhena. Manbışe eyhen:
– Şi in hı'iyn kar hucoone? Şi İzrailybı g'avkku
nukarar dena avxu! 6 Fironee dəv'əysın daşk'a
balkanaaşik qa'as alikkı, cuka g'oşunub qopt'ul
ayk'anna. 7 Mang'vee cuka yixhıd vəş g'əyxı'yne,
yugne dəv'əyne daşk'ayle ğayrı, Misirın gırgıncad
dəv'əyn daşk'abı alyat'anbı. Gırgıne daşk'abışiqa
çin ç'ak'ınbı vooxhe. 8 Rəbbee firon, Misirna
paççah hı't'ilqa sakal ha'a, manar Misirğançe
qığəəne İzrailybışqar qihna gexha. İzrailybımee
yik'eka əlyhə vuxha. 9 Misirbı fironne gırgıne
dəv'əyne daşk'abışika, balkanaaşil aleepxıynbışika,
gırgıne g'oşunbışika sacigee İzrailybışiqa qihna
gyabak'a. Misirbışisqa manbı deryahısne çadırbı
gixı'yne cigee, Pi-Haxirotne k'ane, Ba'al-Tsefonne
hiib gyabak'a. 10 Firon İzrailybışiqa avayq'arniy
vor. Manbı yı'q'əlqa sapk'ıl ilyakiys g'ecen, manbı
coqab qihna vob gyapk'ı. Manbı mançile geeb
qəpq'ı'n Rəbbilqa ona'a giviyğal. 11 Manbışe
Mısayk'le eyhen: – Nya'a Misir nyaq'vbıniy deş,
ğu şi hapt'as sahreeqa qabı? Karne ğu hı'ı şi
Misirğançe qığav'u? 12 Nya'a, şi vak'le Misir
uvhu dişdiy: «Şi şaleb alqana g'alee'e. Havaasre şi
Misirbışda iş haa'as»? Misir nukariyvalla hav'uy,
sahree hapt'ıyle yugda eyxheyiy! 13 Mısee
milletıs inəxdun alidghıniy qele: – Qı'məəq'ən,
ulyoozre! Şok'le g'iyna g'acesın, Rəbbee şu nəxübiy
g'attivxhan haa'a. Həşde g'oocen Misirbı, şok'le
sayıb mısacab g'avces deş. 14 Rəbbee şol-alla
manbışıkın ha'asın, yik'bı it'umda aqqe! 15 Rəbbee
Mısayk'le eyhen: – Nişil-allane ğu Zalqa ona'a?
İzrailybışik'le eyhe, ögiylqa hudooracen. 16 Ğumee
əsaa, deryahılqa hotk'u xhyan q'öne cigeeqa qe'e,
İzrailybışisse mane xhyan deşde cigeençe deryahıle
k'ena ılğeepç'es vəəxhecen. 17 Zımee Misirbı
hı't'eeşilqa savaak'al haa'as, manbıb şoqab qihna
qavaales. Zınad fironne dəv'əyne daşk'abışikıniy
balkanaşil aleepxıyne g'oşunbışıkın hı'ı Yizın do
axtı qa'as. 18 Zı mısayiy fironukuniy cune dəv'əyne
daşk'abışıkın, balkanaaşil aleepxıynbışıkın hı'ı,
Yizın do axtı qı'ı, manke Misirbışik'le Zı Rəbb
ıxhay ats'axhxhes. 19 İzrailybışile ögiyl əlyhəəna
Allahna malaaik, ciga badal hav'u, manbışiqar
qihna qöö giyğal. Buludne dirakınıb çina ciga badal
hav'u, yı'q'əle, 20 İzrailyneyiy Misirne g'oşunbışde
əree qöö giviyğal. Xəmvollete dirakın İzrailybışış
işix gyavhu, Misirbışismee miç'axiyvalla hav'u.
Man g'oşunbı xəmvolletee sana-sançisqa qeetxha
deş. 21 Mısee xıl deryahılqa hodakke. Rəbbeyib
xəmvollete şargıle aa'ane mıtsıka deryahın xhyan
mançe ak'an ha'a ıxha. Məxüd mane cigayn
xhyan qeqqva'an. Xhyan q'öne cigeeqa qexhe.
22 İzrailybıb deryahne xhyan deşde cigayle
k'ena ılğeepç'ı avayk'ananbı. Xhyanbı cabırbı
xhinne qetxha manbışde sağneyiy solne sural
ulyoyzar. 23 Misirbı gyabak'anbı manbışde qihna.
Fironun dəv'əyn daşk'abı, balkanaaşil alepxıynbıb
manbışde qihna k'eebaç'enbı deryaheeqa. 24
Rəbb verığna ul üvxəsse buludneyiy ts'ayine
dirakeençe horzul Misirbışin g'oşunbı sana-
sançil alikka'a. 25 Mang'vee dəv'əyne daşk'abışin
tekarbı sacuraycad qa'a, mançisse yugda alik'aras
məxəcenva. Misirbışe eyhen: – Qudoora ince
heepxas! Rəbbee İzrailybışin sura aqqı, şakınıd
ha'as ıkkan. 26 Rəbbee Mısayk'le eyhen: –
Xıl deryahılqa hotke xhyanbı çine cigeeqa
satk'ıl, maabın Misirbı dəv'əyne daşk'abışika,
balkanaaşil alepxıynbışika sacigee çik avub
g'alee'ecen. 27 Mısee deryahılqa xıl hodakke,
xhyanbıd miç'eeqana çine cigeeqa siyk'al. Misirbı
xhineençe heebaxamee, Rəbbee manbı haly'av'u
deryahne yı'q'neeqa g'aa'a. 28 İzrailybışiqa qihna
deryaheeqa k'eeç'uyn dəv'əyn daşk'abı, balkanaaşil
aleepxıynbı, gırgınacab g'oşun yı'q'əlqa satk'ılne
deryahne xhyanbışee höögəna. Mançe şavussecar
g'attixhanas əxə deş. 29 Məxüd ıxha İzrailybı
deryahne yı'q'neene xhyan deşde cigayle k'ena
ılğeepç'ı avayk'an. Xhyan manbışde sağneyiy solne
sural çabır xhinne ulyoyzar. 30 Mane yiğıl İzrailybı
Rəbbee Misirbışde xılençe g'attivxhan haa'a. Qiyğa
manbışik'le Misirbı deryahne mıglek hapt'ı g'ooce.
31 İzrailybışik'le Misirbışik Rəbbee xənne gucuka
hı'iyn g'acumee, manbı Rəbbile qəvəyq'ən giviyğal.
Mang'ulqayiy Mang'une g'ululqa, Mısalqa, inyam
ha'a giviyğal.

15 Mane gahıl Mıseeyiy İzrailybışe Rəbbis
ina mə'niy haa'a: – Rəbbis ina mə'niy
qəpqəs, Mang'vee Cun do geed axtı qı'ı! Balkanıb,
çil alixınar, Mang'vee deryaheeqa g'av'u! 2
Rəbb Yizda guciy mə'niy vorna, Mang'vee zı
g'attixhan hı'ı. Mana Yizda Allah vorna, zı Mana
qıvats'a'asda! Mana yizde dekkeeyid ı'bəədat
hı'ına Allah vorna, zı Mana axtı qa'as! 3 Gırgıne
duşmanaaşile ğamxhesde Rəbbin do YAHVE vodun!
4 Dəv'əyne daşk'abışika fironna g'oşun deryaheeqa
dağav'u! Misirin nekke yugun ç'ak'ınbı Ç'ərane
deryahın höbğü! 5 Xhyan manbışile g'alysikkı,
k'oralybışeeqa manbı g'ayebı xhinne qavayk'an
apk'ın! 6 Rəbb, Ğu Yiğne gucuka qıvats'ı! Ğu
duşmanar g'ulyotal haa'a! 7 Ğu Yiğne xənne

gucuka, Ğu qidvyaats'anbışıkın ha'a! Yiğne qəlın, ts'ayin balybiy gyoxhan ha'an xhinne, manbı gyoovxhan hav'u! 8 Yiğne nafasın xhyanbı sacigeeqa sa'a, Sacigeeqa sadıyne xhineke cabırbı ha'a, İttehesu deryahne k'oralybışeedın xhyanbı qiyğara'anbı! 9 Duşmanee eyhenniy: «Qihna girxhu, zı manbı avqas, Aqqıyn karıd zı bit'al ha'as! Mançike yizın rı'hcad ats'es! Qiyğale xhineyid g'ılınc qığahas, yizde xılekacab zı manbı gyapt'as!» 10 Ğu manbışis uf üvxü, deryahın manbı höbğü! Gurğuşun xhineyib manbı k'oralybışeene xhinek avqa apk'ın! 11 Ya Rəbb, vornane Vaka sa aqqasda allahaaşine əree? Muq'addasvallee azamatıka, Vasse xhinne mö'ücüzebı ha'as əxəna vornane? Yiğne xəbvalile xhinne qəvəəq'ənasda merna vornane? 12 Ğu sağın xıl hotkumee, ç'iyeyn manbı höbğüynbı! 13 Vaqa badaldyooxhena yugvallava, Ğu xalq' g'attixhan hı'ı, Ğu manbışis yəq haagu! Ğu eyxhene Yiğne muq'addasne cigeeqa, Ğu Yiğne gucuka quvkees! 14 Milletbışik'le man g'ayxhı, tanbışeeqa zeze avxhas, Filiştinar mançile geeb qəvəəq'ənas, 15 Edomun ç'ak'ınbı qəpq'ı'niyn alyabat'a, Moav vuk'lek vukkeekanbışik zeze ooxha, Kana'anın milletıd nyaqame ixhesın axva! 16 Havaasre manbışilqa zeze avkkecen, qəvəq'necen! Rəbb, Yiğne xılene gucen, Yiğın millet ılğeç'esmee manbı g'ayelqa savk'alas, nıq'-ç'ı'q' dena aaxvas! Ya Rəbb, Ğu nukariyvalike g'attixhan hı'iyn millet ılğeç'esmee! 17 Ya Rəbb, Ğu Yiğın millet qalessın Yiğne suvalqa, Ğu Yiğne Xaasva g'əyxı'yne cigee, Ğu manbışis ciga qaa'as, Ey Xudaavand, Ğu Yiğne xıleka itxhınne muq'addasne cigee! 18 Rəbbee gırgıne gahbışil, hammaşe paççahiyvalla haa'as! 19 Fironun dəv'əyn daşk'abı, balkanaaşil alepxıynbı deryaheeqa k'epç'ımee, Rəbbee manbışilqa deryahın xhyanbı yı'q'əlqa qalya'a. İzrailybımee deryahne xhyan deşde cigayle k'ena ılğeepç'ı avayk'ananbı. 20 Harunne yuçee, peyğambar Mayramee, xıleqa dyaf alyat'umee, gırgıne yedaaşed xıleqa dyafbı alyat'u, məng'ı'qab qihna mık'ar ha'a avayk'ananbı. 21 Mayramee manbışis ina mə'niy qəpqı': – Rəbbinemee qəpqe, Mang'vee Vuc axtı qı'ı. Balkanıb, cil alixınar Mang'vee deryaheeqa g'av'u. 22 Mısee İzrailybı Ç'ərane deryahısse Şur eyhene sahreeqa quvkekka. Xhebılle yiğna manbı sahrayle k'ena avayk'an, maa'ad manbışisqa xhyan qızaxxa deş. 23 Manbı Mara eyhene cigeeqa qabı hipxhıring'a, maadın xhyanıd q'ap'ıdava ulyoğas əxə deş. Mançil-allad mane cigayn do Mara (q'ap'ın) axva. 24 Milletın «Hucoone ulyoğasva?» Mısaylena haa'a giviyğal. 25 Manke Mısee Rəbbilqa ona'a, Rəbbeeyid mang'uk'le sa os hagva. Mısee man os xhineeqa dağadaççe, mançile qiyğa man xhyan uloğasın xhinne qexhe. Rəbbee maa manbışis g'ayda-q'aanun huvu, maayib siliys üvxü. 26 Mang'vee eyhen: – Şu Yizde, Rəbbine, vuşde Allahne cuvabıl yugda k'ırı alixhxheene, Yizde ögiyl qotkun işbı he'eene, Zı he'eva uvhuynçil k'ırı gyaqqı q'aanunbışee hagvan xhinne he'eene, Misirbışilqa g'axuvuyne ık'arbışin nencad şolqa g'axıles deş. Şu yug qaa'ana Rəbb Zı vorna. 27 Manbı qavaylenbı Elim eyhene cigeeqa. Mane cigee yits'ıq'ölle xhyan ı'lqəən cigayiy yights'al xurmayna yiv vooxhe. İzrailybışe mane xhyanbı ı'lqəəne cigabışde hiqiy-alla çadırbı giyxə.

16 İzrailybışin cəmə'ət Elimğançe ayk'anan. Manbı Elimneyiy Sinayne yıq'neene, Sin eyhene sahreeqa Misirğançe qığepç'iyne q'öb'esde vuzane yits'ıxhob'esde yiğıl qabı hiviyxhar. 2 Sahree milletin Mısaylenayiy Harunulena haa'a giviyğal. 3 İzrailybışe manbışik'le eyhe ıxha: – Misir çurunane k'umk'umbışde k'ane gyuv'urne gahıl, avts'esınmeen gıney otxhanang'a, Rəbbine xılençe ma'ab hapt'ıynxhiy nimee yugda eyxheyiy. Şunad inimeen millet sahreeqa mıssıka gyapt'as qadı! 4 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Zı şolqa xəənçe gıney gyoğa'as. Hasre millet yiğıs qığeç'ecen, çısın yiğısiysın gıney se'ecen. Zı manbı Yizde q'aanunbışil k'ırı iliyxheyeva məxüb siliys üvxəs. 5 Yixhıd'esde yiğıl q'öd şene yiğbışilinmeen sı'ı, ögiykecad otxhanan kar he'ecen. 6 Mıseeyiy Harunee İzrailybışik'le eyhen: – Exhal şok'le ats'axhxhesın Misirğançe şu Rəbbee qığav'u vuxhay. 7 Miç'eedmee şok'le Mana inyaa ıxhay, Mang'una xəbvalla g'avcesda. Rəbbik'le g'ayxhin şu Culena haa'a. Şi vuşbıne vooxhee, şu şalena haa'a? 8 Mısee manbışik'le meed eyhen: – Şok'le inəxüd ats'axhxhes Mana Rəbb ıxhay: g'iyna exhal Mang'vee şos çuru heles, miç'eedıd avts'esınmeen gıney. Mang'uk'le g'ayxhiyn şu Culena haa'a. Nya'a şi vuşbune vooxhe? Şu şalena deş, Rəbbilena ha'a. 9 Mısee Harunuk'le eyhen: – İzrailyne cəmə'ətık'le eyhe: «Rəbbine ögiylqa savaale, Mang'uk'le g'ayxhiyn şu Culqa alepçiy». 10 Harun İzrailyne cəmə'ətıka yuşan ha'ane gahıl, cəmə'ətın vuk'ulybı sak'al ha'anbı sahrayne suralqa. Sayid manbışik'le buludne dirakee Rəbbin nur ıxhay g'ece. 11 Rəbbee Mısayk'le eyhen: 12 – Zak'le İzrailybışe Zalena haa'a g'ayxhı. Manbışik'le eyhe: «Exheqana şu çuru oxhanas, miç'eedıd avts'esınmeen gıney. Manke şok'le ats'axhxhesın Zı Rəbb, vuşda Allah ıxhay». 13 Exheeqana bilydirçinar aletxu qadı çadırbı gı'xı'yn ciga gyats'a'an. Miç'eebiysıb mane cigayne hiqiy-alla ç'iy ı'xiyxə. 14 Ç'iy ts'ıts'axhamee, ç'iyene aq'val k'üvən xırıp'-xırıp' ha'an g'iravuk akaran sa kar axva. 15 Ixhyanbı g'acu İzrailybışe sana-sang'uk'le

eyhen: – İn hucoone? Manbışik'le man hucoo ıxhay ats'a deşdiy. Mısee manbışik'le eyhen: – İn Rəbbee şos oxhanasva huvuyn gıney vod. 16 Rəbbee inva şok'le uvhu: «Sı'iyle qiyğa, həməxüd he'e, xizaneene insanaaşis sik'ı ixhecen, gırgıng'ulqa sa vexhxheedın hixhrecen». 17 İzrailybişe gırgın cok'le uvhiyn xhinne ha'a. Sanbışe geed sa'a, mansanbişe k'ılda. 18 Vexhxhayka gyoobakka gibğılmee, geeb sav'uyng'unab hexxaba haagu deş, k'ılyba sav'uyng'unab k'ılyba haagu deş. Gırgıng'vee q'aralika sav'una xhinnecab haa'gva. 19 Mısee manbışik'le eyhen: – Vuşde neng'veecad miç'eediys vuççud g'ılymadaççe. 20 Sassanbişe Mısayl k'ırı ilydiyxhı kar miç'eediys g'aledaççe. Mane otxhuneeqa mı'qər a'a, mançike eva g'əə giyğal. Mısee manbışilqa qəl haa'a. 21 Miç'eeb gırgıng'vee cus vukkanameena q'aralika sa'a vuxha. Qiyğa verığ pıra quvxhamee, mana xhinelqaniyxhe siviyk'alna. 22 Yixhıd'esde yiğıl manbışe q'öd manimeen otxhuniy sa'a, sang'ulqa q'öble vexhxha gyooxha vuxha. Cəmə'ətne ç'ak'ınbişe co nimeen kariy sı'ıva abı Mısays yuşan ha'an. 23 Mısee manbışik'le eyhen: – Rəbbe inəxüdud eyhe: «G'iyqiyn ülycümün yighıd'esın, manzil haa'an yiğ vod. Man muq'addasın Rəbbin yiğ Şabbat vod. G'iyniykecad qecesın qece, qoxhxharasınıd qoxhre. Hexxada axuynıd g'iyqiys havace». 24 Manbışe otxhuniy Mısee uvhiyn xhinne g'iyqilqamee havacıva, mançeeqa mı'q'ərıd ı'ı deş, evad eyxhe deş. 25 Mısee eyhen: – G'iyna şu man otxhanan kar oxhne. G'iyna Rəbbin yiğ, Şabbat vod. Şok'le g'iyna g'ad oxhanas vuççud aveykes deş. 26 Şu man kar yixhne yiğna se'e, Şabbatıl, yighıd'esde yiğıl, şok'le vuççud aveykes deş. 27 Milletıken sabara insanar yighıd'esde yiğılib otxhuniy sa'asva qığepç'eyib manbışik'le vuççud iveeke deş. 28 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Şu mısılqameene Zı g'ixhxhiyne g'ayda-q'aanunuka gyuv'ur-oza qıdeepxhes? 29 İlyaake, Zı, Rəbbee şos Şabbatın yiğ huvu, mançil-allad Zı yixhıd'esde yiğıl şos q'öd manimeen otxhuniy hele. Yighıd'esde yiğılyıb gırgınbı cone xaybışee gyuv'urecen, əq'ənaqa ımaak'anancen. 30 Məxüb milletın yighıb'esde yiğıl manzil haa'a. 31 Mane otxhuniyn do İzrailybişe manna giyxhe. Mana vuc k'aşnişne toxumukub akar, rangısıb cagvaraba vob. Opxhınıysıb itv qadğuyn k'alet xhinne vob. 32 Mısee eyhen: – Rəbbee inəxüd he'eva vod eyhe: «Sa vexhxha mannayna alyapt'ı şole qiyğiyne nasılbışis havaace. Hasre manbışik'led g'acecen, Zı şu Misirğançe qığav'uyng'a şos sahree huvuyn gıney». 33 Mısee Harunuk'le eyhen: – Kup alyaat'u mançeeqa sa vexhxha mannayna haç'ee'e. Qiyğad Rəbbine ögiylqa gixhxhe qihniyne nasılbışis havaces ixhecen. 34 Rəbbee Mısayk'le uvhuyn xhinne, Harunee havacesva mannanan kup mugaavilenane q'utyeyne hiqa giyxhe. 35 İnsanarnane cigeeqa, Kana'anqa, qavaalesmee, İzrailybişe yoq'ts'al senna manna ooxhan. 36 (Sa omer efana yits'ıb'esda pay vobna).

17 Gırgın İzrailin cəmə'ət Sin eyhene sahreençe yəqqı'lqa qığeç'e. Rəbbe manbışik'le uvhuyn xhinne manbı ulyoozar-ulyoozar avayk'an. Manbı Refidim eyhene cigeeqa qabı çadırbı g'iyxə. Maa'ad milletın ulyoğasın xhyan eyxhe deş. 2 Mançil-allar manbışe Mısa t'yats'axal hı'ı eyhen: – Şas ulyoğasın xhyan hele! Mısee manbışik'le eyhen: – Nya'a şu zak'le cuvabbı eyhe? Nişil-allane şu Rəbb siliys ı'xı'yxə? 3 Milletıs xhyan ıkkan eyxhe. Mançil-allad manbışe Mısa t'yats'axal hı'ı eyhen: – Nya'a ğu şi Misirğançe qığav'u? İn ğu şak, şinab, yişin uşaxarıb, həyvanarıd xhineka gyatt'asdemene hı'ı? 4 Mısee Rəbbilqa onu'u eyhen: – İne milletık zı hucoone ha'as? Manbı zalqa g'aye gyooğa'asınçıl qepxha vob. 5 Rəbbee Mısays inəxdun alidghıniy qele: – Vakasana sabara milletın ağsaqqalar qopt'ul milletne ögiyl hoora. Nil eyhene damays ı'xı'yn əsayid xılyaqa aleet'e. 6 Maane Xorev eyhene ganzıl Zı yiğne ögiyl ulyozaras. Mane yiğne xılene əsaaka ganzıle k'ena it'umda ı'xe, mançeençe milletıs ulyoğasın xhyan qığeç'es. Mısee İzrailyne ağsaqqalaaşine ögiyl həməxüd ha'a. 7 Mısee mane cigaynıd do Massayiy Meriva (siliys ı'xı'y, cuvabbı uvhiy) giyxhe. Ma'ad İzrailybişe cok'le cuvabbı eyheva, «Rəbbir şakaniyxan deşxhee, de'eşdaniyxanva» uvhu, Rəbbir siliys ı'xı'va man do giyxhe. 8 Mançile qiyğa Amalekar Refidimeeqa abı İzrailybışika suç'ookanbı. 9 Mısee Yeşuayk'le eyhen: – Hark'ın milletıke insanar g'əvxe, yişdemee Amalekaaşika saç'uvkecen. Zı g'iyqa Allahne əsaaka tepayne q'oma ulyozarasda. 10 Yeşueeyid Mısee uvhuyn xhinne ha'a, hark'ın Amalekaaşika siç'ekkvana. Mısa, Harun, Xur hapk'ın ılqeebaç'enbı tepayne q'omaqa. 11 Mısee xıleppı ooqa qı'ımee İzrailybı ğamebaxhenbıniy, mang'un xıleppı ozzur avqa qeetxhamee, ğamebaxhe giviyğalanbı Amalekar. 12 Mısayn xıleppı oyzaranbı, mang'usse xıleppı orzuliyvalike ooqa qa'as dəxəmee, Haruneeyiy Xuree g'aye abı Mısa çilqa gya'a. Mang'un sa xıl aqqaqqan Harunee mansad Xuree. Məxüd verığ k'yooçesmee, manbışe mang'un xıleppı xəə aqqaqqa. 13 Məxüb Yeşuee Amalekbı cune g'ılıncıke alğaa'a. 14 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – İnsanaaşe yik'el aqqecenva kitabeeqa ok'ne. Qiyğad Yeşuayk'le eyhe, Zı Amalekaaşin docad ç'iyene aq'vale hakkal ha'asın. 15 Mısee q'urban

ablya'an ciga ali'ı çin doyud YAHVE Nissi (zas
Rəbbee ğamxhesda guc hoole) gixhxhı, 16 eyhen:
– Zı Rəbbilqa k'ın g'iysar, Rəbbee Amalekaaşikana
dəv'ə ç'əv ha'as deş.

18 Midyanaaşine kaahinık'le, Mısayne
abatteyk'le İtronuk'le Allahee Mısayneyiy
İzrailybışdemee hı'iyn karbıyiy Rəbbee manbı
Misirğançe qığav'uy g'iyxhe. 2 Mısayne abattee
İtronee Mısayna xhunaşşe Tsipporayiy q'ööle
uşax yı'q'əlqa qıkkeka. Mısee ögiylycarniy cuna
xhunaşşe dekkıne k'anyaqa g'axiyvu. Mısee
«Zı menne cigee, merna xhinne ıxhava» uvhu,
dixbışde sang'un do Gerşomniy (menne cigayna)
gixhxhı. 4 «Dekkee ı'bəədat hı'iyne Allahee zas
kumag hı'ı, fironne g'ılıncıke g'attixhan hı'ıva»
uvhu, mansang'unud do Eliyezerniy (Allahee zas
kumag ha'a) gixhxhı. 5 Mısayna abattey İtron,
dixbışikayiy xhunaşşeyka sacigee sahreeqa Mısa
eyxhene Allahne suvaysqa arayle. 6 İtronee
Mısayk'le eyhecenva insan g'ıxele: – Zı yiğna
abattey İtron xhunaşşeykayiy q'öne yiğne duxayka
vasqa ı'qqə vor. 7 Mısa abbateysqa qığeç'u
mang'une ögiyl k'yorzul, ubba ha'a. Sana-sang'uke
qidghınbı ha'a manbı çadıreeqa ikkebaç'e. 8 Mısee
abatteys, Rəbbee İzrailybışdemee fironulqayiy
Misirbışilqa alli'iyn yiğbı, co yəqqə opxhunna
əq'üba, sayib Rəbbee co nəxübiy g'attivxhan
hav'uva yuşan ha'a. 9 İtron Rəbbee İzrailybışis
yugvalla hav'uva, manbı Misirbışde xılence
g'attivxhan hav'uva geer şadexhena. 10 Mang'vee
eyhen: – Şu fironneyiy Misirbışde xılence
g'attivxhan hav'une Rəbbis şukur vuxhena! 11
Həşde zak'le ats'an Rəbb manisa allahaaşile
nimeexheyir xərra vor. Mang'vee millet hooyç'an-
g'oyç'anne Misirbışde xılence g'attixhan hı'ı. 12
Qiyğa Mısayne abattee İtronee, Allahıs medın-
medın q'urbanbı allya'a. Haruniy İzrailybışin
ağsaqqalar, Mısaykayiy cune abatteyka sacigee
Allahne ögee gıney oxhanas abayle. 13 Qinne
yiğıl Mısa milletne məhkamayqa ilyakka. Milletıd
miç'eediyle exhalqamee Mısayne hiqiy-alla iliyk'ar
ıxha. 14 Mısayne abatteyk'le mang'vee milletık
ha'an g'acumee, eyhen: – Ğu hucoone milletık
ha'a? Nya'a ğu sayrena məhkama ha'a, nya'a
manimeen millet yiğne hiqiy-alla miç'eediyle
exhalqamee iliyk'ar axu? 15 Mısee eyhen: –
Millet zasqa Allahee eyhen ats'axhxhes adayle.
16 İnsanar sana-sang'uka parxaçeepxhamee,
zasqa abayle. Zınad manbışde neng'uqa nena
bınahiyva eyhe. Sayid zı manbışis Allahne g'ayda-
q'aanunbışike yuşan ha'a. 17 Abattee Mısayk'le
eyhen: – Ğu man qotkuda deşod ha'a. 18 Ğunar,
vasqa abaylenbıb mançike saccu oozaranbı.
Sang'unemee mana geeb yı'q'na işib. Vassecab
mana iş haa'as vəxəs deş. 19 Ğu zal yugda k'ırı
gyaqqe, zı vak'le həşde sa kar eyhes. Hasre Allahır
vaka ixhecen! Allahneyiy milletne yı'q'nena ixhe,
milletın nyaabiy dağamiyvalla opxhan, ğu Mang'us
yuşan he'e. 20 Manbışik'le g'ayda-q'aanun,
ha'asın işbı, qopkuna yəq haagve. 21 Milletıke kar
əxən, Allahıle qəvəyq'ənan, cuvabıl ulyoozaran,
pılıka alivşes dyooxhen insanar g'əvxe. Manbı
aazırıng'us, vəşing'us, xhots'aling'us, yıts'ıng'us
ç'ak'ınbı xhinne gyuvxhe. 22 Manbışe məhkamabı
he'ecen. Cosse ha'as əxən işbı hasre cocad he'ecen,
dağamınbıd, dəxənbıd vasqa allecen. Məxüd
manbışe vas kumag ha'as, valqa gyooxhana işib
k'ıl quvxhes. 23 Ğu məxüd he'eene, Allahısıd man
ıkkiykıneene, vasse örxəs əxəsda. Milletıd yik'
sibık qı'ı xaaqa siyk'alıy. 24 Mısee abattel k'ırı
alixhxhı, mang'vee eyhen xhineyid ha'an. 25
Mısee İzrailybışde əreençe kar əxənbı g'əvxü,
milletıs ç'ak'ınbı xhinne giviyxhe. Manbışike
aazırıng'us, vəşing'us, xhots'aling'us, yıts'ıng'us
ç'ak'ınbı vooxhe. 26 Mane yiğile otçu manbışe
milletıs məhkamabıd ha'a ıxha. Manbışe cosse
əxən işbı cocad ha'a ıxha, dağamınbı, dəxənbı
Mısaysqa adayle ıxha. 27 Qiyğa Mısee cuna abattey
yəqqılqa araççe. Abatteyir siyk'alna cune ölkeeqa.

19 İzrailybı Misireençe qığepç'iyne xhebıd'esde
vuzane ts'eppiyne yiğıl Sinayne sahreeqa
hiviyxhar. 2 Refidimğançe qığeepç'ı, manbı
qavaylenbı Sinayne sahreeqa. Manbışe suvalqa
ı'lqəəne cigee çadırbı giyxə. 3 Mısa suvalqa
Allahısqana ılqeç'e. Rəbbee mana suvale qort'ul
eyhen: – Yaaq'ubıke g'abıynbışik'le, İzrailybışik'le
eyhe: 4 «Şok'le Zı Misirbışik hı'iynıd, nəxübiy
şu q'aacırın xhinne xılibışil Zasqa qabıyid
g'acuyn. 5 Həşdiyle şu Yizde cuvabıl yugda
k'ırı gyaqqeene, Yizda şokana mugaavile
havaaceene, manisa milletbışile Zas delesın
millet şu vuxhes. İn dyunyecad Yizın vodun, 6
şunab Yizdemee kaahinaaşin ç'ak'ınbı, paççahar
vuxhes, muq'addasın millet ixhes». Man gırgıne
İzrailybışik'le eyhe. 7 Mısa avqa giç'u milletın
ağsaqqalar sav'u, Rəbbee uvhuyn gırgın manbışis
yuşan ha'a. 8 Milletıncad inəxdun alidghıniy
qele: – Rəbbee uvhuyn gırgın şi ha'asın! Mısee
manbışin alidghıniy Rəbbis hixhar ha'a. 9 Rəbbee
Mısayk'le eyhen: – Zı yiğne k'anyaqa k'ışşeyne
buludee ayres, milletık'le Zı vaka yuşan ha'a
g'ayxhı valqa gırgıne gahbışiscad inyam he'ecenva.
Mısee milletın uvhuyn Rəbbilqa hixhara'ang'a,
10 Rəbbee meed Mısayk'le eyhen: – Milletısqa
hark'ın manbışik'le eyhe: g'iynayiy g'iyqa manbı
məttıba vuxhecen, tanalinbıd hoğlecen. 11 Qıtsıqiys
Rəbbee nəxüdiy uvhu, həməxübub vuxhecen, Rəbb
milletne ulene ögiyl Sinayne suvalqa giç'es. 12

Suvayne hiqiy-alla milletnemee sarhad ts'ıts'av'u manbışik'le eyhe: «Suvalqa ılqımeebaç'e, mançik xıl simet'a. Suvayk xıl set'una g'ılymaraççe, gik'e. 13 Məxrına ixheene, g'ayeyqqaye hele vukukaye gek'a gik'e, saccu mang'uk xıl simet'a. İnsan ixheyir həyvan vuxheyib əq'ənançecab gyuvk'e, g'ılymabaççe». G'argına gaçençe xıliyna syuty hav'umee, manbışisse suvalqa ılqeepç'es vəəxə. 14 Mısa suvayle g'iç'u milletık'le gicəpxeva eyhe. Manbışed tanalinbı hoyğalanbı. 15 Mang'vee milletık'le eyhen: – Qıtsıqiys Rəbbee nəxüdiy uvhu, həməxübub vuxhe. Sayid yik'el aqqe yadaaşik xıl simet'a. 16 Xhebıd'esde yiğıl miç'eed xəy g'əhədaqqə giyğal, ts'ayilpan eyxhe, k'ışşeyn bulud suval ooqa sadayle, g'argına gaçençenab it'umna syuty vooxhe. Çadırbışisneebın gırgın insanar mançile it'umba qəvəyq'ənanbı. 17 Mısee Allah qızaxecenva insanar cone çadırbışisse suvaysqa saa'a. 18 Rəbb Sinayne suvalqa ts'ayine ar giç'uva suva kumayncab alyabat'a. Mane suvayle xənne peşteençen xhinne kuma ı'lqəə eyxhe. Mane gahıl suva it'umba ı'ğviykarna, 19 ittehesu g'argına gaçençena syutyub geeb qooxhe giviyğal. Mısee eyhençis Allahee alidghıniy xəybı g'əhədəqqəne sesika qele ıxha. 20 Rəbb Sinay eyhene suvayne q'omaqa giç'u, maqa Mısa qoyt'al. Mısa maqa ılqeç'umee, 21 Rəbbee mang'uk'le eyhen: – Giç'e milletık'le eyhe, Rəbb g'acesva çosva gyuvxhune sarhadıle ılğımebaç'ecen. Uvhuyn hide'eene con gellesınbı hapt'asınbı. 22 Rəbbisqa qeepxhesın kaahinaaşin ç'ak'ınbıb gicəpxı' vuxhes vukkan. Uvhuyn hide'eene Rəbbee manbışikınıd ha'asın. 23 Mısee Rəbbik'le eyhen: – Nya'a Ğu şak'le uvhu dişdiy «Suvayne hiqiy-alla sarhad ts'ıts'av'u mançike er hee'eva». Mançil-allad milletın Sinayne suvalqa gov gyuvxhes deş. 24 Rəbbee eyhen: – Giç'e, vakasana inyaqa Harun ayre. İlahiyetçeeşine ç'ak'ınbışeb, milletınıd suvalqa Rəbbisqa ı'lqəəva sarhad ılğımooç'ecen. Uvhuyn hide'eene Rəbbee cokun ha'asın. 25 Mısa suvayle giç'u man uvhuynbı milletılqa hixhar ha'a.

20 Allahee inəxdun əmırbı huvu: 2 Zı Rəbb, yiğna Allah vorna, ğu Misireençe qığavhuna, nukariyvalike g'attixhan hı'ına. 3 Hasre vaqa Zale ğayrı mebın allahar mooxhecen. 4 Ğu vasda byuty xəybışker, ç'iyebışker, xhyanbışker hıma'a. 5 Məxdıne byuttyaaşis k'yumoyzar, ı'bəədat hıma'a. Zı Rəbb, yiğna Allah vorna, şu merna Zaka sa aqqaqqamee Zı mançis öörəxə deş. Zı g'ımece eyxhene dekkaaşine uşaxaaşilqa xhebne-yoq'ne nasılee Zı yiğbı allya'as. 6 Zı ıkkiykın, Zı uvhuynbı ha'anbışdemee aazır nasılbışis yugvalybı ha'as. 7 Nişil-alla qadiy Rəbbin, yiğne Allahın do ghalelqa ılymaat'a. Məxrına ixheene Rəbbee yiğbı allidyı'ı g'alerçes deş. 8 Şabbat yik'el aqqe. Man yiğ manisa yiğbışike curu'u, muq'addasın yiğ he'e. 9 Yixhne yiğee yiğın gırgın işbı g'acu ç'əv he'e. 10 Yighıd'esın yiğıd, Şabbatıd hasre Rəbbis, yiğne Allahıs ixhecen. Mane yiğıl ğunab, dixbışeb, yişbışeb, nukaraaşeb, həyvanaaşed, menne cigeençe qabı yiğne şaharbışee aaxvanbışeb nenacab iş hımaa'acen. 11 Yixhne yiğee Rəbbee xəybıyiy ç'iye, deryahbı, dyunyeylin gırgıncad kar itxhın. Yighıd'esdemee yiğıl Mang'vee manzil haa'a. Mançil-allab Rəbbee Şabbatne yiğıs barakat hoole, man yiğ manisa yiğbışike cura'an, muq'addasın yiğ ha'a. 12 Dekkısiy yedis hı'rmat gyuvxhe. Mançil-allab ğu, Rəbbee, yiğne Allahee, vas huvuyne cigabışee xıliyna ı'mı'r haa'as. 13 İnsan gimek'a. 14 Zina hıma'a. 15 Qümöqə. 16 Merıng'vee hıdi'ıyn, karaı'dəən kar gardanaqa gimiyxhe. 17 Merıng'une karalqa ul hımaa'a. Şavnecab xaalqa, xhunaşşelqa, nukarılqa, yats'ılqa, əmələlqa nişilqacab ul hımaa'a. 18 Milletık'le ts'ayılpan, xəybı g'əhədəqqə, suvayle ı'lqəən kuma g'acumee, g'argına gaçeençena syuty g'avxhumee, manbı it'umba qəpq'ı'n suvayle əq'əna qeebaxhe. 19 Manbışe Mısayk'le eyhen: – Ğucar şaka yuşan he'e. Ğu eyhen şak'le g'ayxhes. Hasre Allah şaka yuşan hıma'acen. Mana şaka yuşan he'ee, şi hapt'asınbı. 20 Mısee milletık'le eyhen: – Qımməq'ən. Allah şu siliys üvxəs arı. Mana sayid şu bınahbı hıma'acenva, şu qəvəəq'əna'ascar arı. 21 Millet əq'əna ulyoyzar. Mısar ayk'anna Allahnane k'aarıne buludusqa.

24 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Ğu, Harun, Harunun dixbı Nadav, Avihuyiy sayir İzrailybışde ağsaqqalaaşike yights'al insan Zasqa ılqeepç'ı, Zas əq'ənançecab k'yoozre. 2 Qiyğaler, Zasqana saccu ğu qixhe mansabı deş. Millet inyaqa ılqımeç'ecen. 3 Mısee Rəbbee uvhuynbıyiy Mang'un g'ayda-q'aanun milletıs yuşan hı'ımee, milletıncad mang'us cuvab qele: – Şi gırgın Rəbbee uvhuyn xhinne ha'as! 4 Mısee Rəbbee uvhuyn gırgın oyk'anan. Mana miç'eer çakra suğots'u suveeqa ı'lqəəne cigee q'urbanbı allya'an ciga alya'a. Qiyğale İzrailyne yits'ıq'öne nasılıs curayda-curayda mang'vee g'ayeyn dirakbı ulyozar ha'a. 5 Mançile qiyğa mang'vee İzrailyne mek'vunbışisqa Rəbbis mek'vun congariy medın-medın q'urbanna allya'as ilekka. 6 Mısee həyvanaaşike gyopts'una sura eb lyagameeqa saa'a, avxunab q'urbanbı allya'an cigalqa k'yaa'a. 7 Mang'vee Rəbbika mugaavilenan kitab alyaat'u, maa'ad otk'uninbı milletıs qədəqqə. Milletın eyhen: – Şi Rəbbee uvhuyne gırgınçil k'ırı gyaqqı, gırgın Mang'vee eyhəxüd ha'as. 8 Qiyğa Mısee lyagameena eb alyapt'ı milletılqa hooçav'u eyhen: – Haane Rəbbee

şoka hav'uyne mugaavileyna eb. Mang'vee uvhuyn karbı mugaavile vob. 9 Mançile qiyğa Mısa, Harun, Nadaviy Avihu, sayir yights'al İzrailyna ağsaqqal suvalqa ılqeebaç'e. 10 Maa'ar manbışik'le İzrailybışda Allah g'ece. Mang'une g'elybışik avud lagarane gıranne g'ayeyke hı'iyn, məttın xəy xhinnen sa kariyne. 11 Allahee İzrailyne ç'ak'ınbışilqa xıl g'oyt'al deş. Manbışe otxhun-ulyooğan, Allahır g'ecena. 12 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Suvalqa Zasqa ılqeç'u, maa ulyozre. Zı vasqa, millet xət qa'asva hets'uyne g'ayebışil Zı opk'unna q'aanun, g'ayda qevles. 13 Mısa Allahne suvalqa ılqeç'esva cus kumag ha'ane Yeşuayka ayk'an. 14 Mang'vee ağsaqqalaaşik'le eyhen: – Şi şosqa savk'alasmee inyaa ulyoozre. Haruniy Xur şoka aaxva, vuşuyiy dağamiyvaleeqa girxhu manbışisqa hak'necen. 15 Man uvhu Mısa suvalqa ılqeç'e. Mane gahıl suva buludun avqqaqqa. 16 Rəbbin Nurud Sinayne suval g'ece eyxhe. Yixhne yiğna buludun suva avqu vuxha. Yighıd'esde yiğıl Rəbbee Mısa buludeençe qoyt'al. 17 İzrailybışik'le Rəbbin Nur suvane q'oma, maane gırgın gyoxhxhan ha'ane yalavne ad g'ece. 18 Mısa buludeeqa k'iç'u suvalqa ılqeç'e. Mana suval yoq'ts'al yiğnayiy yoq'ts'al xəmna axva.

32 Milletık'le Mısa suvayle gidəə g'acumee, manbı Harunne hiqiy-alla sabı mang'uk'le eyhen: – Şak'le şi Misirğançe qığav'uyne Mısayne vuk'lelqa qadıyn ats'a deş. Mançil-allab oza qıxha şasın allahar hee'e, manbışe şas yəq haagvecen. 2 Harunee manbışik'le eyhen: – Vuşde xhunaşşeeşe, yişbışee, dixbışe k'ırıyk qı'in k'ınəəğəyn tenebı zasqa alle. 3 Milletıncad k'ınəəğəyke hı'iyn tenebı k'ırıbışile g'ayşu Harunusqa adayle. 4 Harunee manbışe adıyn k'ınəəğə alyaat'u, ts'ayil rışşı qı'ı mançike boğayk akaran sa kar ha'a. Qiyğab hoots'u-q'oots'u boğayk akara qaa'a. Hav'una boğa g'avcu, manbışe eyhen: – İzrailybı, şu Misirğançe qığav'uyn vuşun allahar haane! 5 Harunuk'le man g'acu, boğayne ögiyl q'urbanbı alyaa'an ciga ali'ı eyhen: – G'iyqa Rəbbis bayram alğahas! 6 Qinne yiğıl millet çakda miç'eeqana suğots'u, q'urbanbı allya'a. Mançile qiyğa millet otxhun-ulyoğasva giy'ar, mançe suğots'umeeyib, mık'ar ha'a. 7 Manke Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Zaara ixhe suvayle giç'e. Ğu Misirğançe qığavhuyn millet qopkune yəqqı'le qıkkeç'uvud. 8 Nimee zaraba manbı Zı haagune yəqqı'le qıkkepç'iynbı. Manbışe cos k'ınəəğəyke boğa hav'u, çıs ı'bəədatbı hı'ı, q'urbanbı ali'ı uvhuyn: «İzrailybı, haane şu Misirğançe qığav'uyn allahar!» 9 Rəbbee Mısayk'le meed eyhen: – İne milletna hı't'iyvalla Zak'le g'avcuna. 10 Havaasre Zı ine milletılqa Yizda qəl k'yaa'as, manbı ç'iyene aq'vayle havaakal haa'as! Vakked sa xədın millet g'alya'as. 11 Mısee cune Rəbbis Allahıs miz k'yaa'a: – Rəbb, Ğu Yiğne milletilqa qəl hımaa'a. Nya'a, Ğu dişdiy manbı Misireençe xənne q'uvvatıkaneyiy q'udratıkane xıleka qığav'u? 12 Misirbışe eyhesın: «Rəbbee manbışikın ha'asva, ç'iyene aq'vayle havaakal haa'asva Misirğançe qığav'u suvabışisqa qabı». Nişil-allane Ğu Misirbışe man cuvabcad ghalyaqa alyat'asın kar ha'as? Hucoone ixhes, qəlasın hıma'a, milletılqa yiğbı allima'a. 13 Yiğın g'ular İbrahim, I'saq', İzrail yik'el qavalee'e, Ğu manbışis Valen k'ın g'assır uvhunniy «Zı şoke g'abıynbı xəədın xənebımee geeb qaa'as, in Zı şos helesva uvhuyn cigad, gırgıne gahbışis şoke g'abıynbışis heles». 14 Man g'ayxhı Rəbb güvəna qexhe, Cune milletılqa g'axuvlesva uvhuna balyaa g'uxoole deş. 15 Mısa suvayle xıle q'öne g'ayel otk'unin q'aanunbı ana geç'e. G'ayebışde ine aq'vaylid, şene aq'vaylid otk'un ıxha. 16 Man g'ayebı Allahee hı'ı, çilqad man q'aanunbı Vucee hets'u oyk'an. 17 Yeşuak'le milletna ts'ir g'avxhu Mısayk'le eyhen: – Millet ulyozzurne cigeençe sıç'ookvan nıq'ıd qöö. 18 Mısee mang'une cuvabıs eyhen: – Zak'le ğameebaxhenbışdayiy avub aaxvanbışda ts'ir deş, mə'niy qəbəqqə g'iviyxhe. 19 Mısa çadırbı gı'xhı'yne cigaysqa qarımee, maana boğayiy maa'ad ha'an mık'ar g'acu qəllamışexhena. Suvalqa ı'lqəəne cigee mang'vee qəlın xıle aqqıyn q'aanunbı otk'unin g'ayebı ç'iyes gyuvotxhur haq'vra'anbı. 20 Mang'vee manbışe hav'una boğa ts'ayeeqa huvopxhur gyooxhan haa'ana. Mançike axuyn karıd getu-getu toozalqa sak'ala'a. Qiyğa man toozud xhinel alikı'ı, İzrailybışisqa ulyoğas ilekka. 21 Mısee Harunuk'le eyhen: – Mane milletın vak hucoone hı'ı, ğu manbı məxbıne xəbne bınaheeqa av'u? 22 Harunee eyhen: – Yizda xərna, qəllamışmexhe. Vak'lecad ats'an ine milletıs nimeeyiy qəlasın ha'as ıkkiykanva. 23 Manbışe zak'le uvhuyn: «Şi Misirğançe qığav'uyne Mısayne vuk'lelqa hucoome qadı şak'le ats'a deş. Mançil-allab şas allahar hee'e, manbı şale ögee hudooracen». 24 Manke zınad uvhuyn: «Şavukayiy k'ınəəğəyke hı'iyn kar vod, man cule g'ayşecen. Milletınıd k'ınəəğə zasqa adıyn. Zınad man k'ınəəğə ts'ayeeqa huvotxhur, mançikeb ina boğa quvxha». 25 Mısayk'le g'ecen, millet yəqqı'le qığeç'u vod. Naş qıxay yik'el hixan hı'iyn xhinne, millet yəqqı'le qığeç'u eyxhe. Harunee mançis yəq huvu vuxha. Manbışe ha'ançile duşmanaaşed əqənabıniy ha'as. 26 Mısa çadırbı gı'xhı'yne cigaysqana qıxha eyhen: – Rəbbin sura aqqına zasqa qora. Man g'ayxhı Leviyne nasıleençen gırgınbı mang'usqa savayle. 27 Mısee manbışik'le eyhen: – Rəbbee, İzrailyne Allahee, inəxüdud eyhe: «Vuşde gırgıng'vee yı'q'eeqa g'ılınc qe'ecen. Şu

çadırbı gı'xhı'yne cigayne q'omançe k'anyaqqamee vuşun çocar, hambazar, k'anenbı gyabat'a hudoora, həməxbıb yı'q'əlqa savk'le». 28 Leviyne nasılenbışe gırgın Mısee uvhuyn xhinne ha'a. Mane yiğıl milletna xhebıd aazırılqa ələəna insan gik'u. 29 Mısee Leviyne nasılenbışik'le eyhen: – Şu g'iyna vuşde dixbışdayiy çocaaşina eb k'yav'u, şucab şu Rəbbis g'apsır. Mançil-allab Mang'vee şos g'iyna xayir-düə hevles. 30 Qinne yiğıl Mısee milletık'le eyhen: – Şu geeb xəbna bınah hav'u. Zı həşde Rəbbisqa ılqeç'es, şavuk'lene ats'a, sayid zasse həməxüd ha'as əxə Rəbb vuşde bınahıle ılyheç'e. 31 Mısa Rəbbisqa sak'ı eyhen: – İne milletın cos kınəğəyke allahar hav'u, geeb xəbna bınah opxhun. 32 Zı Vake heqqa, hucoone ixhes manbışde bınahıle ılyheç'e. Vas manbışde bınahıle ılyheç'es dekkanxhe, manke yizınıd do Yiğne kitabeençe hakkal he'e. 33 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Zas bınahısın kar hı'ına insan Yizde kitabeençe hakkal ha'asda. 34 Həşdiyle hoora, Zı vak'le millet nyaqayiy qıkkeva uvhu, hamaqab manbı quvkee. Yizın malaaikıd yəq haagva, vale ögiyl əlyhəəs. Mançina gah qabımee, Zı manbışda cazaa hav'une bınahıl-alla qevlesda. 35 Sabara gah ılğevçuyle qiyğa, Rəbbee Harunee hav'uyne boğal-alla milletılqa it'umun ık'arbı salat'a'a.

33 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Ğunar, ğu Misirğançe qığavhuyn milletıd ine cigeençe qığeepç'e. İbrahimıs, I'saq'ıs, Yaaq'ubus Zı k'ın g'assır «Zı şoke g'abıynbışis hevlesva» uvhuynne cigabışeeqa hudoora. 2 Manbı nyakiy itv gyodatstsen cigabı vod. Zı maabın Kana'anbı, Emorbı, Q'etbı, Perizbı, Q'ivbı, Yevusbı mançe g'ee'epşesınbı. Şu geed hı't'iy millet ıxhal-alla, yəqqə şokun hidya'asva Zı şoka əlyhəəs deş. Zı vale ögiyl maqa malaaik g'axıles. 4 Man qəlıkan cuvab g'ayxhı millet geşşe giyğal. Neng'vecad uftanın karbı qa'a deş. 5 Rəbbee Mısayk'le uvhuynniy: – İzrailybışik'le inəxüd eyhe: «Şu hı't'iy milletıd. Zı şoka sık'ırraxheyir ark'ınnaxhiy, Zı şokun ha'asınniy. Həşdemee şu, şolyun uftanın karbı g'ayşe, Zak'led ats'axhxhes şok hucooyiy ha'asva». 6 Məxüd Xorev eyhene suvalqa ı'lqəəne cigee İzrailybışe colyun uftanın karbı g'eşşenbı. 7 Mısee çadır insanar vooxhene cigayle xılece şaqana güvxü vuxha. Mısee mane çadırın do «Rəbbika yuşanaa'ana çadır» giyxhe. Rəbb t'abala'ana insan mane çadırısqa arayle ıxha. 8 Mısa Rəbbika yuşanaa'ane çadırısqa əlyhəəne gahıl, millet oza qıxha, cone çadırbışde ghalee ulyozzur, mana çadıreeqa ikkeç'esmee mang'uqa ilyakka ıxha. 9 Mısa Rəbbika yuşanaa'ane çadıreeqa ikkeç'umee bulud dirak xhinne givç'u, Rəbb Mısayka yuşana'ane gahıl çadırne ghalee ulyoozar vuxha. 10 Milletık'le buludna dirak çadırene ghalee g'avçumee, manbı oza qeepxha cone çadırbışde ghalee ı'bəədat niyxhe ha'an. 11 Mısayiy Rəbb sana-sang'uka hambazar xhinne yuşan ha'a vuxha. Mançile qiyğa Mısa çadırbı gı'xhı'yne cigeeqa siyk'al ıxha. Mang'una mek'vna kumagçiymee Nunna dix Yeşua mane çadırıke curexhe ıxha deş. 12 Mısee Rəbbik'le eyhen: – Ğu zak'le «in millet hot'leva» uvhu. Zaka vuşuyiy g'axilesvad uvhu deş. Ğu uvhuyn «Zak'le ğu doyuka ats'a, ğu Yizde ulesqa yugra qarı». 13 Hək'erar Yiğne ulen zı aqqıxheene, hucoone ixhes zak'le Yiğna yəq haagve. Məxür zak'le Ğu ats'axhxhes, Yiğne ulenır zı aqqasda. Hucoone ixhes, in insanaar Yiğın millet ıxhay yik'el hixan hıma'a. 14 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Vas rəhətda ixhecenva, Zıcar vaka ı'qqəs. 15 Mısee Rəbbik'le eyhen: – Ğu şaka ı'qdəəsxhe, şi ince qığmaa'a. 16 Ğu şaka hidyark'ınee, nişikene ats'axhxhes Yiğın milletıd, zınar Yiğne ulen avquvubva? Nişikane menne, zınar, Yiğın milletıd çiyeyne aq'valyne milletbışike cura'as əxəs? 17 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Ğu Yizde ulesqa yugra qarıva, Zak'le ğu doyuka ats'ava, Zı ğu uvhuyn ha'asın. 18 Mısee eyhen: – Hucoone ixhes, manke Yiğna gırgına xəbvalla zak'le haagve. 19 Rəbbee eyhen: – Zı Yizda gırgına yugvalla vak'le haagvasda, Zı Yizın YAHVE doyud vak'le ats'axhya'asın. Zas ıkkanang'us Zı yugvalla, vukkanang'usub rəhı'm haa'as. 20 Vak'le Yizın aq'va g'aces deş. Yizın aq'va g'acuna insan üç'ürra axvas deş. 21 Qiyğa Rəbbee eyhen: – Haane Yizde k'anene ganzil ciga vobna, mançil ulyozre. 22 Yizın Nur inençe ı'lğəəmee, Zı ğu ganzeene sacigeeqa gixhxhı, ooqad Zı ılğeç'esmee xıl aqqas. 23 Qiyğa Zı mançe xıl g'ayşumee, vak'le Yizın yı'q'cad g'aces, aq'va g'aces deş.

34 Rəbbee Mısayk'le eyhen: – Şene ögiylyna xhinne q'öble g'aye hoots'e. Zı mançilid, ğu şenke haq'varı'iyne g'ayebışil otk'uninbı ok'vanas. 2 Miç'eer Sinayne suvalqa ılqeç'e. Suvane q'oma Yizde ögiyl ulyozre. 3 Vaka suvalqa vuşucar ılqemeç'ecen, suval vuşucar mexhecen. Suvayne hiqiy-alla çavra-vəq'əd uxhmiyxhancen. 4 Rəbbee Mısayk'le uvhuyn xhinne, Mısee şene ögiylyna xhinnena q'öble g'ayeb hoots'u, yicbıd alyat'u miç'eer çakra Sinayne suvalqa ılqeç'e. 5 Rəbb buludne ar giç'u, Mısayne k'ane ulyorzul Cun do, YAHVEva, eyhe. 6 Mısayne ögiyle ı'lğəmee eyhen: – YAHVE Zı vorna, rəhı'mıkana, qidiykkın insanaaşis geed helena Rəbb Allah Zı vorna. Zaqa geed xədın sabır, badaldyooxhena yugvalla vobna. 7 Aazırıkane nasılbışis yugvalla haagva. Hı'iyn qəlan karbıyiy qopkune yəqqı'le sapk'ılıybı, bınahbı Zı yik'elixan ha'a. Taxsirnang'uk'le vaqa

taxsir deşodva itteyhena meer Zıcar vor, məxbıne dekkaaşine uşaxaaşilqa xhebne-yoq'ne nasılee Zı yiğbı allya'as. **8** Mısa ek'ra aq'vakkena ç'iyelqa gizerçu Rəbbis ı'bəədat hı'ı, **9** eyhen: – Xudaavanda zı Vasqa yugra qarıxheene, hucoone ixhes, Xudaavanda, şaka qora. Şi hı't'iy milletıd ixheene, şi hı'iyn qəlan karbıyiy bınahbı Ğu yik'elixan hı'ı, şi Vasqa Yiğın millet xhinne se'e. **10** Rəbbee eyhen: – Zı mugaavile haa'a: Zı yiğne milletıs həşdilqamee ç'iyelyne aq'valyne milletbışik'le g'idecuyn əlaamatbı hagvas. Hasre yiğne hiqiy-allane milletık'le Rəbbee yiğnemee hı'iyn g'acu qəvəq'necen. **11** Həşde şu Zı eyhençıl yugda k'ırı gyaqqe, man Zı eyhen kar he'e. Zı şosse Emorbı, Kana'anbı, Q'etbı, Perizbı, Q'ivbı, Yevusbı g'ee'epşesınbı. **12** Şu əlyhəəsde cigabışeene milletbışika mugaavile hımaa'a, mana vuşdemee gugu vuxhes. **13** Manbışin q'urbanbı alyaa'an cigabı hı'ğəkkar he'e, erın g'ayebı giyxvər he'e, Aşerayin yivarıd gyatxe. **14** Merıng'une allahbışis ı'bəədat hıma'a, saccu YAHVEys ı'bəədat he'e, şu merna Zaka sa aqqaqqamee Zı mançis öörəxə deş. **15** Nyaggah mane cigabışee aaxvane insanaaşika mugaavilebı hıma'a, manbışe Zas cone allahbışika xayaanat ha'amee, q'urbanbı gyat'amee, şu qoot'alas, man otxhun bınaheeqa k'imabak'a. **16** Şu manbışde yişşaşike vuşde dixbışis yedar hımaa'a. Deşxheene, vuşde dixbışed manbışde içeeşe cone allahbışika Zas xayaanat ha'ang'a, manbışe ha'an ha'as. **17** Sayid şosun k'ınəəğə ts'ayil rışşı qı'ı byuttar hıma'a. **18** Zı şok'le uvhuyn xhinne, uvhuyne gahıl Avivne vuza acıxamır deşin gıneybışin bayram alğehe. Mane vuza yighılle yiğna ilydyadıyn gıney oxhne. Yik'el aqqe mane vuzaniy şu Misirğançe qığav'u. **19** Gırgın şos ts'etta yedike ıxhayncad, gadebıb, çavravəq'əyn vughulyın balabıd Yizınbı vod. **20** Ts'eppa vuxhayne əməleyne q'uduxne cigee urg qevle. Çine cigee kar qidelesxhe gardan havaaq'ar hee'e. Şos ts'eppa vuxhayne dixbışde cigee nuk'ra qele. Hasre nenacar Zasqa xıl q'ərar ımmaylecen. **21** Vuşun ha'asın işbı yixhne yiğee he'e, yighıd'esdemee yiğıl manzil hee'e. Kar ezaned sa'aned gahıl, yighıd'esın yiğ manzilis cure'e. **22** Sukbı qiyşalang'a ts'ettiyne nugbarıka Şavuot (Ülycümbışin) bayram alğehe. Sen ç'əvexheng'ad Alyadıyn Kar Sı'iyn bayram alğehexhe. **23** Senee xhebne yəqqee vuşun gırgın adamer, vuşde Xudaavandne Rəbbine, İzrailyne Allahne hiqa savalecen. **24** Zı vuşde hiqiy-alladın milletbı g'e'eşşu, vuşun ciga xət qa'as. Şu senee xhebne yəqqə Rəbbine, vuşde Allahne hiqa savaales vüqqəng'ə, şavussecad yik' hı'ı vuşun ciga aqqas əxəs deş. **25** Zas ablyaa'ane q'urbanna eb, acıxamırnane gınelqa k'yoohar hımaa'a. Peesaxıs (Allah qıdet'u ılğeç'uyne) bayramısva gyuvk'iyne q'urbanın çuru miç'eediys ımaxvacen. **26** Yiğne cigabışee ts'etta alyadıyençike inette yugun Rəbbine, yiğne Allahne xaaqa alle. Mısva çine yedine niknee qumooxhar. **27** Rəbbee Mısayk'le eyhen: – İn cuvabbı ok'ne, inçis sikı Zı vakayiy İzrailika mugaavile haa'a. **28** Mısa maa'ar Rəbbika yoq'ts'al xəmnayiy yoq'ts'al yiğna ıxha. Mang'vee maa'ad gıneyid, xhyanıd, vuççucad ghalyaqa ıkkı deş. Mang'vee g'ayebışil oo mugaavileyn cuvabbı, yits'ıble əmr, opk'un. **29** Mısa xılya'ab q'öble mugaavileyna g'aye avqu Sinayne suvayle Rəbbika yuşan hı'ı gəəmee, mang'uk'le ats'a deşdiy cune aq'vayle nur k'əə ıxhay. **30** Harunuk'leyiy İzrailybışik'le Mısayne aq'vayle nur k'əə g'acumee, mang'usqa qeepxhes qəvəyq'ən vuxha. **31** Mısee manbı cusqa qoot'al, Harunur manbışin ç'ak'ınbıb Mısaysqa qabımee, mang'vee manbışika gaf haa'a. **32** Mançile qiyğa gırgın İzrailybı mang'usqa savayle. Mısee Rəbbee cusqa Sinayne suvee quvuyn gırgın q'aanunbı milletısqa qele. **33** Mısa yuşan hı'ı ç'əvxhamee, mang'vee cune aq'valqa şalavniyxhe alyadaççen. **34** Mısa Rəbbika yuşan ha'asva ı'qqəmee, mang'vee aq'valin şalav g'eşşe ıxha. Qığeç'esnang'ad mang'vee meed vuk'lelqa şalav alyadaççe ıxha. Rəbbisse İzrailybışisqa sak'ımee, mang'vee cuk'le uvhuynbı manbışilqa hixhara'a ıxha. **35** Mane gahıl İzrailybışik'le Mısayne aq'vayle nur k'əəniyxhe g'ecen. Mana manbışika yuşan ha'ang'ar vuk'lelin şal g'eşşen deşdiy. Mang'vee vuk'lelin şal sak'ı Rəbbisqa əlyhəəmeniy saccu g'eşşen.

40

36 İzrailybı safareenang'a, Rəbbika yuşan haa'ane çadırıle buludna dirak xəəqə ts'ıts'avxhamee, manbı yəqqı'lqaniyxhe gyabak'anbı. **37** Bulud xəəqə ts'ıts'devxhaylette, millet cigeençe ı'ğiykaran deşdiy. **38** Safariy ç'əvuvxhesmee, Rəbbin bulud İzrailyne milletne ulene ögiyl, yiğniyığın çadırıl oo vuxha, xəmdemee mane buludee ts'a gyotxhan ıxha.

Rut

1 Haakimaaşe xəbvalla haa'ane yiğbışil İzrailil mısvalybı giyğal. Mane yiğbışil Yahudayne cigabışeene Bet-Lexem şahareençene sa adamee xhunaşşeyiy cuna q'öyre dixır alyapt'ı, sık'ınne gahısva ayk'anna Moav eyhene ölkeeqa. **2** Mane adamiyn do Elimelex, xhunaşşeyn Naomi, dixbışde sang'un Maxlon, mansang'unud Kilyon eyxhe. Manbı Yahudayne Bet-Lexem şahareençen Efratbı vuxha. Man insanar Moavqa qabı maayıb aaxvanbı. **3** Sabara gahıle Naomiyna adamiy Elimelex qek'ana, mana q'öne duxayka eexva. **4** Məng'ı'ne dixbışe cos Moavbışin içeer haa'a. Manbışde sang'ı'n do Orpa, mansang'ı'nıd Rut eyxhe. Manbı yits'ılle senmee maa'ab avxuyle qiyğa, **5** Maxlonur Kilyonur habat'anbı. Naomi adamiyiy dixbıdena eexva. **6** Naomi Moavne cigabışee yeexhene gahıl, məng'ı'k'le g'iyxhen, Rəbbee Cune milletıs Cuna yugvalla haagu, manbışis gıneyıd huvu. Mana sossaaşika Moavğançe siyk'alnava g'elil qeexhe. **7** Naomi cene q'öne sossaka sayk'alasva, eexvane cigeençe qığeyç'u Yahudayne cıgabışeeqa yəqqı'lqa geexha. **8** Naomee cene sossaaşik'le eyhen: – Qudoora, vuşda q'öyursana yedyaaşine xaaqa savk'le. Şu hapt'ıynbışisiy zas hav'uyne yugvalil-alla, hasre Rəbbee şos Cuna badal dyooxhena yugvalla haagvecen. **9** Hasre Rəbbee şos adamer hevlecen! Mane xizanee şoqa rəhətiyvalla vuxhecen! Manıd uvhu, məng'ee sossaaşis ubbabı hı'ımee, sossar axtıba gyaaşu, **10** eyhen: – De'eş, şi vaka sacigee yiğne milletısqa vüqqəs. **11** Naomeeme eyhen: – Yizın yişşar, xaaqa savk'le. Nişisne şu zaka vüqqə? Nya'a, şos adamer vuxhesın, zas mebın dixbıne vuxhes? **12** Yizın yişşar, savk'le. Zı adamiys yı'qqəsın xhinne deş vor, q'əs qiyxha. Zı həşde uvheene, zaqa umud vob, zı g'iyna xəmde adamiys ark'ın, vuxhne ayxu dixbı uxasva. **13** Nya'a, manbı ç'ak'ı qeepxhesmee, şu adamer dena aaxvas vooxheyee? De'eş, yizın yişşar! Rəbbee zalqa xıl g'ott'ulva, yizda ı'mı'r q'ap'ı quvxha. Yizın uts'ur vuşun çiled geed vod. **14** Manbı meeb maa'ab axtıba gyaaşe giviyğal. Orpa abays ubba hı'ı iyeek'anna. Rutmee, abayk at'irq'ın eexvana. **15** Naomee Rutuk'le eyhen: – Haane yiğne g'ayniyna xhunaşşe cene milletısqa, cene allahbışisqa siyk'al. Qeera, ğunar məng'ı'qa sayk'le. **16** Rutee eyhen: – Zı mizel iyqimeeqqa valqa yı'q' sak'al hı'ıyee, ğu g'alerçuyee, yeeracenva. Vak'le ats'axhxhe, ğu ark'ınne cigeeqa zınar əlyhəəsda, ğu ulyorzulyne cigee zınar ileezarasda. Yiğın millet yizın millet ixhes, yiğna Allahır yizda Allah ixhes. **17** Ğu qiyk'uyne cigee zınar qiyk'asda, maayir k'eyxhasda. Qiyk'uyle ğayrı, menne karan zı vake curey'ee, hasre Rəbbee zakın he'ecen. **18** Naomilqa hitxhırmee Rutus hək'eracar cekavur yı'qqəs yikkanva, məng'ee məng'ı'ke xıl tsı'ıts'aa'ana. **19** Manbı məxüb Bet-Lexemqa hivxharasmee, sacigee avayk'ananbı. Manbı Bet-Lexemqa qabı hipxhırmee, şaharın cəmə'ət q'omançe-k'anyaqqamee çiçis ı'xı'yxə. Zəiyfabışe eyhen: – İna Naomi dişeene? **20** Naomee manbışik'le eyhen: – Gırgın əxəne Allahee yizda ı'mı'r q'ap'ı qav'uynçil-alla zak'le Naomiva (ittuna) deş, Marava (q'ap'ına) eyhe. **21** Zı inençe gyayts'ı-giyxhı qığeyç'veeyir, Rəbbee zı inyaqa q'ərar sayk'al hey'ı. Nişil-allane şu zalqa Naomiva ona'a? Rəbbee zalqa dağamiyvalla g'axuvu, Gırgın əxəng'vee zalqa yiğbı alli'ı. **22** Məxür Naomi, Moavne cigabışeençe cene sossaka Moavğançene Rutuka sacigee yı'q'əlqa siyk'al. Manbı Bet-Lexemqa xhıt'a qiviyşalne gahıl qabı hiviyxhar.

2 Naomiyne adamiyqa Elimelexıqa, hək'erar sa yugna, qıvaats'ına Boaz donana xını eyxhe. **2** Yiğbışde sa yiğıl Moavğançene Rutee Naomiyk'le eyhen: – Hayeesre zı çolbışeeqa yı'qqəs. Şavne ulesqayiy zı yugra qarı, mang'uqa qihna ark'ın, mang'uke avxuna xhıt'a saa'as. Naomee məng'ı'k'le «Yiş, hiyek'neva» eyhe. **3** Rut hark'ın çolbışde sançee, xhıt'a qiviyşalanbışde qihna ı'ğiykır avxuna xhıt'a saa'a. Məxür mana cek'le dyats'adcad, Elimelexne xınıyne Boazne çoleeqa qiyeele. **4** Mane gahıl Boaz Bet-Lexemğançe qarı, xhıt'a qiviyşalanbışik'le eyhen: – Hasre Rəbb şoka ixhecen! Manbışed mang'us «Rəbbeeyib vas xayir-düə hevlecenva» alidghıniy qele. **5** Boazee qiviyşalanbışde ooqa gixhxhıyng'uke qiyghanan: – İna mek'vna zəiyfa şavunbışdane? **6** Mane insanee eyhen: – İna mek'vna zəiyfa Moavğançe vor. Mana Moavğançe inyaqa Naomiyka sacigee qarı. **7** Məng'ee zak'le uvhuyn: «Hucoone ixhes, zı hiyeesre xhıt'a qiviyşalanbışiqa qihna ı'ğiykır avxuna xhıt'a saa'as». Mana çoleeqa miç'eer arına vor, həşdilqameeyir ark'ın deş. Mana vüxənayk avurur sık'ınna gahna giy'ır. **8** Boazee Rutuk'le eyhen: – Yiş, zal k'ırı alixhxhe! Avxuna xhıt'a saa'asva inençe menne çoleeqa imeek'an. İnyaa yizde g'ulluxçiy içeeşika eexve. **9** İleeke, yizde g'ulluxçiy içeeşe nyaabiy xhıt'a qiviyşal, manbışiqa qihna ı'ğiykre. Zı yizde işçeeşik'le vak sumoot'ava uvhu. Vas mısayiy xhyan ıkkiykın, hark'ın yizde işçeeşee gyatsts'ı'iyne parçbışeençe ulyoğe. **10** Rut mang'us ç'iyelqamee k'yorzul eyhen: – Nya'a, zı vasqa yugra qarı? Nya'a, ğu zaka menne cigeençe qarıyng'uka yugra eyxhe? **11** Boazee məng'ı's inəxdın alidghıniy qele: – Adamiy qik'uyle qiyğa, ğu abaynemee hı'iyn gırgın kar zak'le g'ayxhiyn. Ğu dek, yed, yiğna vatan

g'alepçı, vak'le mankilqamee dyats'anecad milletne
k'anyaqa qarı. 12 Hasre vas mane işil-allan Rəbbee
helecen! Ğu xılik avqa dyuguliyxhesva qariyne
Rəbbee, İzrailyne Allahee vas geed mukaafat
helecen! 13 Rutee eyhen: – Xərna, zı şadra vor,
zı yiğne ulen ayqıva. Ğu zas yik'bı huvu. Zı
yiğne g'ulluxçiy içeeşina deyxheeyir, ğu zaka
manbışika xhinne yugra yuşan hı'ı. 14 Yı'q'ı'hı'n
kar otxhanmee, Boazee məng'ı'k'le eyhen: –
İnyaqa qeera, ğunad gıney şakasana bakmazeeqa
k'yoq'u oxhne. Rut qarı qiviyşalanbışde k'ane
giy'ırmee, Boazee məng'ı's qootsuna xhıt'a hoole.
Rut opxhun eets'enar, hexxabab aaxvana. 15
Mana meer k'yapk'ınna xhıt'a saa'asva oza
qiyxhamee, Boazee cune nukaraaşik'le eyhen: –
Məng'ee ark'ın bafabışde yıq'neençeb saa'axhee,
məng'ı'k'le cuvab immeyhe. 16 Qiviyşalang'ab
məng'ı'sva bafabışeençe q'asdın gıt'ybı dağe'e,
hasre se'ecen. Məng'ı'k'le vuççud immeyhe. 17
Məxüb Rutee exhalilqamee çolee gıt'y saa'a.
Sav'una gıt'y gyootumee, məng'ı's sa xəbna ç'emç'e
xhıt'ayna vooxhe. 18 Qiyğab məng'ee mana
alyapt'ı, şahareeqa qiyeele. Abayk'led məng'ee
nimee geeb xhıt'ayiy sav'uva g'ecen. Rutee yicee
yı'q'ı'hin kar otxhanang'a, hexxada axuyn qığavhu
abays hele. 19 Abee məng'ı'ke qiyghanan: – G'iyna
ğu gıt'y nençene sav'u? Nyaane işlemiş yixha?
Hasre yiğna hav'une insanıs xayir-düə vuxhecen!
Şavusneyiy yic işlemiş yixhava, Rutee abays yuşan
hı'ı, eyhen: – G'iyna zı işlemiş yixhane adamiyn
do Boaziy. 20 Naomee sossak'le eyhen: – Hasre
Rəbbee, üç'übınbışikeyiy hapt'ıynbışike cuna badal
dyooxhena yugvalla qivdiykkanne Boazıs xayir-
düə hevlecen! Naomee meed eyhen: – Mana, şi
g'attivxhan hav'iy gardanaqa gexhane xınıbışda
sa vorna. 21 Moavğançene Rutee eyhen: – Sayid
mang'vee zak'le uvhuyn, cun qiyşalan cigabı
ç'əvxhesmee, cune işçeeşika işlemiş yixhe. 22
Naomee cene sossak'le, Rutuk'le eyhen: – Yizda
yiş, mang'une g'ulluxçiy içeeşika yiğın ı'ğiykıriy
yugda ixhes. Deşxhee, merıng'une çolee vak'le
cuvabniy eyhes. 23 Məxür Rut xhıt'ayiy suk
qiviyşil ç'əvuvxhesmee, Boazne g'ulluxçiy içeeşika
işlemişeexhe. Eexvasır mana abayka eexva.

3 Yiğbışde sa yiğıl Rutune abee Naomee
məng'ı'k'le eyhen: – Yizda yiş, vas rəhətda
ixhecenva, zı vas sa yugun ciga t'abal ha'as ıkkan
dişde? 2 Nya'a, ğu g'ulluxçiy içeeşika işlemiş
yixhana Boaz, yişda xını eyxhe dişde? Mang'vee
g'iyna exhal cune xhıt'ayke attayl vara ha'a vod.
3 Ğunar ə'yeexı'r, micagın tanalinbı ali'ı, ətirbıd
qadğu maqa hiyek'ne. Mang'vee otxhun-ulyodğu
ç'əvxhesmee, ğucar ğu mang'uk'le himeegva.
4 Mana g'alixhasva əlyhəəmee, mana nyaaryiy
g'ılexhava ats'axhxhe. Qiyğar maqa ikkeyç'u,
mang'une g'elybışilin kar g'ayşu maa'ar g'aliyxhe.
Mang'veecad vak'le eyhesın, hucooyiy ha'as
ıkkanva. 5 Rutee «Zı ğu uvhuyn gırgın ha'asınva»
eyhe. 6 Mana atteeqa arı gırgın abee uvhuyn
xhinne ha'a. 7 Boaz yugda otxhun-ulyodğu yik'
cigeeqa qadımee, g'alixhasva xhıt'ayne anbarbışde
mıgleqqa ayk'an. Rutur nıq' dena qarı, mang'une
g'elybışilin kar g'ayşu, maa'ar g'ıleexha. 8 Xəm
surak Boaz muğur qıxha alytirk'ılmee, cune
g'elybışee zəiyfa g'alirxhu g'eece. 9 Mang'vee
məng'ı'k'le eyhen: – Ğu vuşuna? Məng'ee eyhen: –
Zı yiğna g'ulluxçiy Rut vorna. Zas vukkul hüvxəsın
ciga he'e. Ğu, şi g'attivxhan hav'iy gardanaqa
gexhana xını vorna. 10 Boazee eyhen: – Yizda
yiş, hasre vas Rəbbee xayir-düə hevlecen! Ğu ina
hav'una yugvalla şene ögiyinçileb yugna vob. Ğu
mek'vne karnaneyiy kar deşde adameeşiqa qihna
g'iddyarxhuninçil-alla. 11 Yizda yiş, ğu həşdiyle
qı'meeq'ən! Zı yiğnemee vas ıkkanan kar ha'asın.
Yişde şaharne gırgıne insanaaşik'le ğu hək'erar
yugna zəiyfa yixhay ats'an. 12 Zı vuşda xını ıxhay
qotkun vodun, saccu şoqa zale k'anena xını vor.
13 G'iyna xəmdiysır inyaacar eexve. G'iyqa mane
vuşde xınıys, şu g'attivxhan haa'as vukkiykınee,
yugda ixhes, hasre hee'ecen. De'eş, mang'us man
ha'as diykınee, Vorne Rəbbilqan k'ın ixhen, man
zı ha'as. Miç'erilqamee inyaa g'aliyxhe. 14 Rut
miç'erilqamee mang'une g'elybışee g'ileexha.
Boazee culed-alqa «Hasre şavuk'lecad atteeqa
zəiyfa arıva mats'axhxhecenva» uvhuva, Rut
torandanang'acad, yic g'ımecececenva, oza qeexhe.
15 Boazee Rutuk'le eyhen: – Valqa aletçuyne karan
sa sura zasqa hele, ğunad manisa surale aqqe.
Rutee Boazee uvhuyn xhinne ha'a. Boazeeyib
məng'ı's xılece xhıt'a kyav'u, məng'ı'ne mıgalqa
qoole. Mançer Boaz şahareeqa siyk'al. 16 Rut
cene abaysqa Naomisqa sark'ılymee, məng'ee
qiyghanan: – Yiş, nəxüdne ıxha? Rutee, Boazee
cenemee hı'iyn gırgın kar abays yuşan hı'iyle 17
qiyğa, eyhen: – Abaysqa xıl q'ərar simiyk'alva uvhu
mang'vee zas inimeena xhıt'ab huvuna. 18 Naomee
Rutuk'le eyhen: – Yiş, sık'ırra örxe, ilyaakas ina iş
nəxübiy g'ittiviyxhan. Mane insanee g'iyna mana
iş, sa suralqa qığdyavhu ulyozaras deş.

4 Boaz şaharne akkabışisqa qığeç'u, insanar
sabıyne cigee giy'ar. Boazee eyhena şena
k'anena xını mançe ı'lğəmee, mang'vee mang'ulqa
onu'u eyhen: «Zasqana sark'ıl, inyaa gyu'relan».
Manar qarı giy'arna. 2 Boazee şaharne
ağsaqqalaaşike yits'ıyre insanır qort'ul «Şunab
inyaa gyuvreva» eyhe. Manbıb qabı giviy'aranbı.
3 Boazee mane xınıyk'le eyhen: – Moavne
cigabışeençe sark'ılyne Naomee, yişda ebana

eyxhene Elimelexin ciga vod massa hele. **4** İnyaa
gyuv'uriynbışdeyiy cəmə'ətne ağsaqqalaaşine
k'ane, zı valqa g'ayxhya'an, man ciga ğu alişşes
ıkkan. Ğu ilydeşşesxhee, man zak'le eyhe, zak'le
ats'axhxhes. Mane işee ts'erriyna ğu eyxhe,
qiyğiynar zı. Mang'vee Boazık'le: «Zı man ciga
ileşşenva» eyhe. **5** Boazee eyhen: – Ğu man ciga
Naomiyke ileşşemee, mang'une qik'uyne duxayna
xhunaşşe Moavğançena Rutur hee'es yikkan.
Qiyğa şos dix ıxhayng'a, man ciga qik'uyng'une
xizanıs axvecenva. **6** Xınee eyhen: – Məxüdxheene,
zasse man ciga alişşes əxəs deş. Zı man ciga
alişşvee, man yizde ts'erriyne xhunaşşeykene
uşaxaaşis hixharas deş. Zasse man ciga alişşes
əxə deşud, ğucad alişşvee yugda eyxhe. **7** Avaala
İzrailil sa kar alişşu-massa huvuynemee, sa kar
badal hı'iynemee, insanee g'elilin g'ellin g'ayşu
mansang'usqa qele ıxha. Man ədat, şi iş yəqqı'lqa
gyuvxhunava eyhen ıxha. **8** Xınee Boazık'le eyhen:
– Ğucab alivşe. Qiyğad mang'vee cune g'elilin
g'ellin g'eşşe. **9** Boazee ağsaqqalaaşik'leyiy gırgıne
cəmə'ətık'le eyhen: – Şu g'iyna şahadar vobınbı, zı
Elimelexıke, Kilyonıke, Maxlonuke axuyn gırgın
Naomiyke ileşşen. **10** Qik'uyng'un do cune cigabışil
axvecenva, cune xınıbışde yı'q'neençe, cune
şahareençe hımaykalcenva, Maxlon qik'u ayxuna
cuna xhunaşşe, Moavğançena Rut zı zas hee'e.
Şunab g'iyna şahadar vobınbı! **11** Akkabışisqa
sabıyne insanaaşeyiy ağsaqqalaaşe eyhen: –
Şi şahadar vob. Hasre Rəbbee yiğne akkalqa
qööna zəiyfar Raahileykiy Leayk akarna hee'ecen.
Manbışe Yaaq'ubus geeb uşaxar vuxu. Ğu Efratbışde
yı'q'ne karnana ixhe, Bet-Lexemılid yiğın do
ats'axhxhecen. **12** Hasre Rəbbee mane mek'vne
zəiyfee vas vuxasın uşaxar Peresna xizan xhinne
qıvaats'ına hee'ecen. (Peres Tamarıs Yahudaykeniy
ıxha.) **13** Boazee Rut hee'e, Rutuke mang'us
xhunaşşe yeexhe. Boaz Rutuka g'alirxhumee mana
vuxhnee eexva. Rəbbee manbışis uşax hele. Rutee
dix uxooxa. **14** Yadaaşe Naomiyk'le eyhe ıxha: –
Rəbbis şukur vuxhena, Mang'vee g'iyna vas, ğu
gatt'iyxhan hee'esda neva huvu. Hasre mang'un
do İzrailvolle ats'axhxhecen! **15** Mang'vee ğu
mek'v qee'es, q'əsvalee vaqa ilyakkas. Mana vas
yighne dixıle yugne, ğu yikkanne sossee uxuva.
16 Naomee uşax xhılibışeeqa alyaat'u, man iykar
ha'a, mang'uqa ileeka yixha. **17** Maane hiqiy-
allane yadaaşe eyhe ıxha: – Naomiynemee dix
ıxha. Mang'un do Oved giyxhe. Mana Davud
peyğambarne dekkına, Yesseyna dek ıxha. **18**
İna Peresna nasıl vob: Peresıke Xetsron g'arayle.
19 Xetsronıke Ram g'arayle. Ramıke Amminadav
g'arayle. **20** Amminadavıke Naxşon g'arayle.
Naxşonıker Salmon g'arayle. **21** Salmonıker Boaz
g'arayle. Boazıker Oved g'arayle. **22** Ovedıker
Yessey g'arayle. Yesseyıker Davud peyğambar
g'arayle.

1 Şamuelin

1 Efrayimne suvabınane cigee, Rama eyhene
şaharee Elkanava adamiy eyxhe ıxha. Mana
İyeroxamna dix ıxha. İyeroxamur Elihuyna dix
ıxha, Elihur Toxuyna dix ıxha, Toxur Tsufayna
dix ıxha. Tsufiy cuke g'abıynbı Efrayimne
nasılıne cigabışee aaxva vuxha. **2** Elkanıka
Xannayiy Peninna donan q'öyre xhunaşşer vuxha.
Peninnayka uşaxar vobunbıniy, Xannaysme uşaxar
vooxhe deşdiy. **3** Seniys mana insan cune
şahareençe qığeç'u, hayk'an ıxhana Şilo eyhene
şahareeqa Xəəne G'oşunbışde Rəbbis ı'bəədat
hı'ı, q'urbanbı alylya'asva. Mane gahıl Xofniyiy
Pinxas Rəbbin kaahinarniy vob. Manbı Eliyn
dixbı vuxha. **4** Elkanee q'urban ablyaa'ane
yiğıl cune xhunaşşeys Peninnays, məng'ı'ne
dixbışdeyiy yişbışde gırgıng'us q'urbanna pay
hoolenaniy. **5** Xannaysme mang'vee q'öble
pay hoole vuxha. Rəbbee məng'ı's uşax hidele
ıxheeyid, Elkanays mana geerniyxhe yikkiykanna.
6 Xannayne q'əyeeme, Rəbbee məng'ı's uşax
hideleva məng'ı'lqa cuvabbı ayhe, demalqa giyxhe
yixha. **7** Senbı inəxüd ı'lğəə ıxha. Xanna,
mısa Rəbbine xaaqa hark'ınee, məng'ı'ne q'əyee
məng'ı'lqa cuvabbı ayhe ıxha. Xanna man eyhenbı
g'ayxhı, geeşe yixha, karıd məng'ee otxhan ıxha
deş. **8** Məng'ı'ne adamee, Elkanee, məng'ı'k'le eyhe
ıxha: – Xanna, nya'a geeşe? Nya'a kar udyotxhan?
Nya'a yiğın yik' gyotxhan? Nya'a, zı yiğnemee
yits'ne duxayle hexxana dişde vor? **9** Manbışe
Şilo eyhene şaharee otxhun-ulyodğuyle qiyğa,
Xanna g'elilqa sığeetsa. Kaahin Eliyir, Rəbbine
xaane akkabışisne gyu'ur eyxhe. **10** Yik' gyotxhan-
gyotxhan Xannee Rəbbis hülöörəxə düə haa'a
vuxha. **11** Məng'ee Rəbbis miz k'yav'u, inəxüd
cuvab hele: – Xəəna G'oşunbışda Rəbb, Vak'lecab
Yiğne bendelqa abına ver g'oocena. Vasse, zı Yiğna
bende yik'el hidirxınee, zas sa dix huvee, zınar
mana gırgıne gahbışis Vas heles. Mana Rəbbis
g'assırva, mang'una vuk'ul mısacab gyapxhas deş.
12 Xannee Rəbbis xıliyna düə haa'a vuxha, Eliyir
gyu'ur məng'ı'ne ghalika ilyakka ıxha. **13** Xannee
yik'eençe düə haa'ava, məng'ı'n saccu ghalycad
ı'ğiykar eyxhe, ses g'iyxhe eyxhe deş. Eliysqa
məxı'd qayle, məng'ee ulyodğuniyxan vod. **14**
Mançil-allad mang'vee eyhen: – Ğu mısılqameene
ulyoğas? Mançıkana g'alepçe, valqa qeera! **15**
Xannee eyhen: – Yizda xərna, yizın yik' gyotxhan
ıxhayke, zı Rəbbis yizın yik' q'əra qa'a. Zı çaxıriy
p'iyva deş ulyodğu. **16** Vasqa məxüd qımaylecen,
zı abır deşda zəiyfaniyxan. Zalqa xəbna ver abıva,
yizın yik' gyotxhanva, zı düə məxı'b hav'u. **17**
Eliyee alidghıniy qele: – Yugna yəq vuxhena.
İzrailyne Allahee, ğu heqqiyn vas helesın. **18**
Xannee: «Ğu zaqa, yiğne bendeyqa, yugra eyxheva»
uvhu, sark'ıl cene yəqqı'n ark'ın kar oyxhan.
Mançile qiyğa məng'ee aq'va qa'a deş. **19** Qinne
yiğıl manbı miç'eeb çakba oza qeepxha, Rəbbis
ı'bəədat hı'ı Ramayeene, cone xaaqa, siviyk'al.
Elkana cune xhunaşşeyka Xannayka g'ılexha,
Rəbbeeyid məng'ıs ıkkanan ha'an. **20** Sabara
gah ılğevç'uyle qiyğa Xanna vuxhne ayxu sa
dix uxooxa. Məng'ee «Mana Rəbbike heqqıva»
uvhu, mang'un do Şamuel (Allahık'le g'ayxhı)
giyxhe. **21** Elkanayiy cuna xizan, Rəbbis senıs
ablyaa'ana q'urban ablyaa'asvayiy Rəbbis huvuyn
cuvab aqqasva, Şiloyeeqa havayk'an. **22** Xannamee
mang'uka hiyeek'an deş. Məng'ee adamiyk'le
eyhen: – Nebeluğ gyarğılıyle qiyğa, zı mana
Şiloyeeqa Rəbbis heles ıkkees. Mana gırgıne
gahbışis maa axvas. **23** Elkaneeyid eyhen: –
Vas ıkkanəxüd he'e, mana gyarğıl ç'əvxhesmee
xaa giyre. Hasre Rəbbeeyid Vuce huvuyn cuvab
aqqecen. Mana, dix gyarğıl ç'əvxhesmee, cuka xaa
eexva. **24** Uşax gyarğılmee, Xannee xhebne seniyna
conga, sa urvanna maşuk', sa tuluğud çaxıren
alyaat'u, Rəbbine Şiloyeene xaaqa hiyeek'an. Mane
gahıl uşax k'ılda ıxha. **25** Conga gyuvk'iyle qiyğa,
Xannee uşaxıd alyaat'u Eliysqa arı, **26** mang'uk'le
eyhen: – Yizda xərna, yiğne canalqan k'ın ixhen,
inyaa, yiğne k'ane ulyorzul Rəbbis düə haa'ana
şena zəiyfa, zınıy vor. **27** Zı ine uşaxnemeeniy düə
haa'a, Rəbbee zı heqqıyn, zas huvuyn. **28** Həşde
zı mana Rəbbis hele. I'mı'rvollete mana Rəbbina
ixheskan. Manbışe maa'ad Rəbbis ı'bəədat ha'a.

2 Xannee inəxüb düə haa'a: – Rəbbee yizın
yik' şad hı'ı, Rəbbee zas xəbna guc huvu.
Zı şad yeexhe, Ğu zı g'attiyxhaney'il-alla. Zı
həşde yizde duşmanaaşile əqəna ha'a. **2** Rəbbik
akarna q'ör'esda məxrına muq'addasna deşda,
Ya Rəbb, Ğu sa vorna! Yişda Allah xhinnena şi
havaacena merna deşda! **3** Şucab şu ç'ak'ıba
vukkiy ç'əv he'e! Hexxan cuvabbı ghaleençe
g'ımekka! Saccu Rəbb gırgın ats'ana Allah vor,
Mang'vee gyoodakke insanaaşin işbı. **4** İgidyaaşin
vukbı hayq'var, Guc deşinbışismee guc qavayle.
5 Şenke avts'u iviykaranbışe Həşde gıneynemee
iş t'abal haa'a, Mıssınbıb həşde avts'u iviykar.
Uşax dexheng'ee yighıyre uxu, Geed uşaxaarnanar
yiccar ayxu. **6** Rəbbee insanıs ı'mı'rıb hoolena,
Vuceeyib alyabat'ana, Mang'veecarır nyuq'vneeqa
k'yaraççena, Vucecarır alqayhena. **(Sheol h7585)** **7**
Rəbbee insanıs kar helenıd, g'eşşenıd. Mang'vee
insan axtır qa'ana, uleker gyayhena. **8** Rəbbee
mı'q'eena kar deşda g'elil qa'ana, Qıvaats'ıynbışika
sacigeeyir gya'ana. Mang'vee dyunyecad aqqı.
9 Cuna yəq' avquynbı Mang'vee havaacenbı,

Pisınbıb miç'axiyvalee avgales, Manbışde guçun
manbışis kumag ha'as deş. 10 Culqa g'elil
qeepxhaynbı Rəbbee oot'al-ooxal haa'asınbı,
Manbışilqa xəybı g'əhətqə'əs. Rəbbee dyunyeyscad
məhkama alğahas! Mang'vee Vucee g'əyxı'yne
paççahıs guc hoole, Mana axtı qa'a. 11 Qiyğa Elkana
cune Ramayeene xaaqa siyk'al. K'ınna Şamuelymee
kaahin Eliyne k'ane Rəbbis k'ılyvalla haa'a axva.
12 Eliyn dixbı geeb karaı'dəən insanar vuxha.
Manbışe Rəbbir qizara'a ıxha deş, 13 kaahiniyvallab
karaəəba haa'a vuxha deş. Şavaamecab q'urban
ablyav'u, çuru qoyxharang'a, kaahinna nukar
xıle xhebne silinane yabayka hiyxhar ıxha. 14
Mang'vee man yaba çurunane k'umk'umeeqa,
lyagameeqa, tavasareeqa, g'abeeqa, nyaqa ıxhay
hiyxə ıxha. Yabalqa qadıyn gırgın mang'vee
kaahinıs alyaat'a ıxha. Məxüd manbışe, Şilo eyhene
cigeeqa İzrailybışe adıyne gırgıne q'urbanne
çurunukcad ha'a ıxha. 15 Man k'ıldanan xhinne,
q'urbanın adın ma' gyoxhxhan ha'asse, kaahinna
nukar arı, q'urban ablyaa'ane insanık'le eyhe
ıxha: – Kaahinıs ç'əra qa'asın çuru hele. Mang'vee
vake qotxhuruyn çuru alyaat'as deş, mang'us
çigın çuru hele. 16 Q'urban ablyaa'ang'vee:
«Hasre ts'etta ma' gyoxhxhan ha'as, qiyğa vas
nenayiy pay vukkan manab alept'eva» – uvhumee,
nukaree: «De'eş, həşde qavaleva, qudyoolexheeyib
gucuka alyapt'asvaniyxheva» – cuvab qelen.
17 Rəbbine ögiyl mane mek'vunbışda, Eliyne
dixbışda, bınah geeb xəbnaniy vob. Manbışe Rəbbis
adıynçis hı'rmat haa'a vuxha deş. 18 K'ınne
Şamueleemee katanıke hı'iyn ileylığ givatxın,
Rəbbine ögil k'ılyvalla haa'a vuxha. 19 Yedee
seniysın Şamuelisın k'ınin p'laş iyxhva ıxha. Dek
seniysda q'urbanana Şilo eyhene cigeeqa ı'qqəmee,
yicir man p'laş alyaat'u ayreele yixha. 20 Kaahin
Eliyeeme, Elkanaysiy mang'une xhunaşşeys xayir-
düə huvu, eyhe ıxha: – Hasre Rəbbee vas ine
yiğne xhunaşşeyke, yicee heqqı Rəbbis huvuyne
uşaxıl-alla, mebın uşaxar hevlecen. Mançile qiyğa
manbı cone xaaqa siviyk'al vuxha. 21 Rəbbee
Xannays yugvalla hav'u, məng'ı's Rəbbee mançile
qiyğa xhebiyre dixiy q'öyrer yiş heele. K'ınna
Şamuelymee Rəbbine ögil xər qexhe eyxhe. 22
Eli geer q'əs qıxha eyxhe. Mang'uk'le dixbışe
İzrailybışik ha'anbıd, Allahne muq'addasne çadırne
ghalee iş haa'ane yadaaşika manbı g'alyabak'avad
g'ayxhinniy. 23 Eliyee manbışik'le eyhen: – Şu
ha'an hucoone? Zak'le gırgıne insanaaşikecad, şu
ha'ane karaı'dəəne işbışdecad hək'ee g'iyxhe. 24
Yizın dixbı, vuşun ç'əv! Zak'le Rəbbine milletıke
g'avxhuna mana xabar yugna deşub. 25 Sa insanee
menne insanne ögee bınah hav'ee, mang'ul-alla
merıng'vee Allahıs düə haa'as vooxhe. İnsanee
Rəbbis pisın he'eene, şavussene mang'ul-alla düə
haa'as vəəxə? Rəbbee manbı gyapt'as vuxhayke,
manbışe dekkıl k'ırıcad iliyxhe ıxha deş. 26
K'ınna Şamuelymee xər qexhe ıxha. Mana Rəbbisır
insanaaşisır geer ıkkan ıxha. 27 Mane gahıl sa
Allahna insan Eliysqa arı, mang'uk'le eyhen:
– Rəbbee inəxüdud eyhe: «Yiğna dekkiy cuna
nasıl Misirnang'a, fironne xalq'ıs nukariyvalla
haa'ang'a, nya'a, Zı manbışis dyagu dişdiy? 28
İzrailyne gırgıne nasılbışde yı'q'neençe yiğne
dekkina nasıl Zı Zas kaahinar vuxhecenva g'əvxü.
Zı manbışik'le uvhuynniy, Zas q'urbanbı alle'e,
ətirbı gyooxhan he'e, Yizde ögeeyib ileylığ qı'ı
iviykre. İzrailybışe adıyn gırgın q'urbanbı Zı
yiğne dekkıne xizanısniy huvu. 29 Nya'a şu nişil-
allane Yizde xaaqa Zasva Zı əmr hav'u allya'an
q'urbanbıyiy Zas ıkkeekan karbı g'eliqqa hele?
Nişil-allane ğu yiğın dixbı Zale ooqa avqaaqqa?
Şu Yizde milletın İzrailin, Zas adıyne karbışin
inekke yugun cigabı otxhun kokeebaxhenbı.» 30
Mançil-allad İzrailyne Allahee Rəbbee invavud
eyhe: «Zı şenke cuvabniy huvu, yiğneyiy yiğne
dekkıne xizanın Zas gırgıne gahbışilycab g'ullux
haa'asva.» Həşdemee Rəbbee eyhe vod: «De'eş,
Zı məxüd ha'as deş. Zı şavaayiy axtı qa'a, Zı
mana axtı qa'as. Şavaayiy Zı g'eliqqa huvu, Zı
məxrına uleke alişşes. 31 Gah qavaalesda, Zı yiğne
xizanneb xılençe guc g'avşesda. Yiğne xizanıkene
şavaacabıb xılıyna ı'mı'r haa'as deş. 32 Vak'le
Yizde xaalqa ablesda ver g'avcesda. Yic İzrailik'le
yugun yiğbı g'ece ıxheeyid, yiğne xizanıkene
şavaacab xılıyna ı'mı'r haa'as deş. 33 Zı yiğne
xizanınbı Zas q'urbanbı allya'ane cigaysse gırgınbı
deş g'ee'epşes. Manbışin uleppı nağın gyatsts'ı,
yik'bıd ık'arın aqqı ixhes. Yiğne xizaneençene
gırgıng'veecab cit'ana ı'mı'r hav'u hapt'as. 34
Yiğne q'öne duxayne, Xofniyiy Pinxasne, vuk'lelqa
qalesın yiğnemee işaarat ixhes: manbı sa yiğıl,
sacigee hapt'as. 35 Zımee, Zas ıkkananbıyiy Yizde
yik'eedınbı gırgıne gahbışil ha'ana, Zasda sa yugna
kaahin g'əxəs. Zı mang'una xizan havaacesda,
mang'veeyib Zı g'əyxı'yne paççahne ögil k'ılyvalla
haa'as. 36 Yiğne xizanıke üç'übba avxuynbımee,
sa sık'ının nuk'rayiy gıney heqqasva mang'usqa
abı, mang'une ögil k'yoozarasınbı, „hucoona
ixhes, sa ghalene gıneynemee, zas nena vuxhay
kaahinaaşina iş hevleva“».

3 Mek'vne Şamuelee, Eliyne k'ane Rəbbis
k'ılyvalla ha'a vuxha. Mane gahbışil Rəbbin
cuvabıy gyaguybı zarada-zarada eyxhenbı deşdiy. 2
Sa xəmde Eliy cune tyulee g'alirxhu ıxha. Mang'une
uleppışik'le yugda g'ece ıxha deş. 3 Şamuelymee
Rəbbine xaa g'alirxhu eyxhe. Allahna q'utyeb
mane xaa vuxha. Maana Allahna bazirıb k'əpq'ı'

vuxha deş. 4 Rəbbee Şamuelilqa ona'a, mang'veeyir
«İnyaa vorva» alidghıniy qele. 5 Qiyğar Eliyne
k'anyaqa g'adarxhun «Zalqa onu'iynne, zı inyaa
vorva» uvhu. Eliyeemee «Zı onu'u deş, hoora
g'alixheva» eyhe. Şamuelir ark'ın g'ılexhana.
6 Rəbbee «Şamuelyva» meed ona'an. Şamuel
meer oza qıxha Eliyne k'anyaqa ark'ın «Zalqa
onu'iynne? Zı inyaa vorva!» eyhe. Eliyee «Zı onu'u
deş. Dix, hoora g'alixheva» alidghıniy qele. 7
Şamuelik'le manke Rəbb ats'a deşdiy, Rəbbee
mang'us cuvabıd aaqı deşdiy. 8 Rəbbee xhebe'es
Şamuelilqa onu'umee, mana tyuleençe suğotsu
Eliyne k'anyaqa ark'ın, eyhen: – Ğu zalqa onu'uva,
zı inyaa vor. Manke Eliylqa hiyxharan, mek'vne
Şamuelilqa onu'una Rəbb ıxhava. 9 Mançil-allad
Şamuelik'le eyhen: – Hoora g'alixhe, meed valqa
one'ee, inəxüd eyhe: «Yuşan he'e, ya Rəbb, Yiğne
g'ulee k'ırı iliyxhe vod.» Şamuelir ark'ın cune
tyuleqa k'eç'ena. 10 Rəbb arı maa'ar ulyorzul şene
ögiylin xhinne «Şamuel! Şamuelyva!» ona'anan.
Şamuelee eyhen: – Yuşan he'e, ya Rəbb, Yiğne
g'ulee k'ırı iliyxhe vod. 11 Rəbbee Şamuelik'le
inəxüd eyhe: – Zı İzrailil məxbına iş g'avces,
g'ayxhiyng'un k'ırı g'avayghas. 12 Mane yiğıl,
Eliyne xizanne hək'ee uvhuyn gırgın, Zı qomançe
k'anyaqqamee ha'asın. 13 Zı cuk'le uvhunniy,
cuk'le ats'ane bınahbışil-alla Zı cune xizanıs
gırgıne gahbışisda cazaa hevles. Mang'une dixbışe
Zı g'eliqqa huvu. Eliyeemee manbışin ögü ı'xı'
deş. 14 Zı mançil-allad Eliyne xizanıs k'ınniy
g'assır: Eliyne xizanne bınahıle q'urbanıkayiy
menne-menne ıkekkane karbışika ılyheç'es deş.
15 Şamuel miç'eerilqamee g'ılexhana, qiyğar oza
qıxha Rəbbine xaan akkabı aaqa. Mana cus Allahee
gyagu'iyn kar Eliys yuşan ha'as qəyq'ənna. 16
Eliyeemee mang'ulqa onu'u eyhen: – Şamuel,
yizda dix. Şamueleeyid «Zı inyaa vorva» mang'us
alidghıniy qele. 17 Eliyee mang'uke qiyghanan: –
Rəbbee vak'le hucoovana uvhu? Hucoona ixhes,
man zale dyugul hıma'a. Allahee vak'le uvhuynçin,
ğu zale saxheeyid dyugul he'ee, hasre Mang'vee
vak divan qaqqecen. 18 Şamuelee mang'us gırgın
yuşan ha'an, vuççud dyugul ha'a deş. Eliyeeme
eyhen: – Mana Rəbb vorna, hasre Cus nəxüdiy
ıkkan həməxüdud he'ecen. 19 Şamuel xər qexhe.
Rəbb mang'uka ıxha, Rəbbee Şamuelik'le uvhuyn
gırgın kar eyxhen. 20 Rəbbee Şamuelike hək'erar
peyğambar hı'iy, gırgıne İzrailik'lecad Danile Beer-
Şevalqamee ats'axhxhen. 21 Rəbb meer Şiloyee
gyagva giyğal. Mang'vee Cune cuvabıka Vucecar
Vuc Şamuelik'le hagva.

4 Şamuelin cuvab gırgıne İzrailis ıxha. Mane gahıl
İzrailybı, Filiştinaaşika saç'ivkasva qığeebaç'e.
İzrailybışe con çadırbı Even-Ezeree, Filiştinaaşeme
Afeqee giyxə. 2 Filiştinarıb İzrailybışika saç'ivkasva
giviyk'ananbı. Mane dəv'ee Filiştinar İzrailyaaşile
ğameebaxhenbı. Maa'ar İzrailyaaşike yoq'ud aazır
insan qek'a. 3 Millet çadırbı gı'xı'yne cigeeqa
siyk'almee, İzrailyne ağsaqqalaaşe sana-sang'uke
qiyghanan: – Nya'asdiyxan Rəbbee şi g'iyna
Filiştinaaşis avub avxav'u? Qudoora, Rəbbika
mugaavilenana q'utye Şiloyeençe şasqa qavaales.
Hasre mana şaka vuxhecen, şinab duşmanaaşine
xılençe g'attivxhan hee'ecen. 4 Milletın Şiloyeeqa
insanar g'uxoole. Manbışe Rəbbika mugaavilenana
q'utye qavayle. (Mane q'utyel oo keruvar ıxha.
Mane keruvaaşe Xəəne G'oşunbışde Rəbbina taxt
avqu vuxha.) Eliyna q'öyre dix, Xofniyiy Pinxasıb,
Allahıka mugaavilenane q'utyeyne k'ane vooxhe. 5
Rəbbika mugaavilenana q'utye co çadırbı g'ı'xı'yne
cigeeqa qabı hipxhırmee, İzrailybışe məxdın
ç'ak'ın ts'irbı ha'a, mançike dyunye ı'ğiykar. 6
Filiştinaaşik'le maana ts'ir g'avxhumee, eyhen: –
Cühüt'yarnane cigeena mana ts'ir nəxbınaniyxan?
Manbınane çadırbışeeqa Rəbbina q'utye qabıva
ats'axhxhamee, 7 Filiştinar qəpq'ı'n eyhen: –
Çadırbışeeqa allahaarıb abı, şalqa ver ables!
Həşdilqamee məxdın kar ıxhayncad deşdiy. 8 Şalqa
ver ables! Şavaane şi Mane gucnane allahaaşine
xılençe g'attivxhanaa'as? Sahree, Misirbışde
vuk'lelqa cos ıkkanan verbı exan allahar inbı vob.
9 Filiştinar, yik'eka vuxhe, qı'məəq'ən! Deşxheene,
cühüt'yar vuşun həmbalar vuxhaynbı xhinne,
şunab manbışin həmbalar vuxhes. Adameer
xhinne vuxhe, saç'uvke! 10 Filiştinar yugba
saç'uvku, İzrailybı avub avxu, cone çadırbışeeqa
heebaxa. Mane yiğıl geed xəppa insanar hapt'ı.
İzrailybışda maa'ar xhebts'al aazır insan qik'u. 11
Allahna q'utye xılelqa alğaaha, Eliyna q'öyursana
dix Xofniyiy Pinxasıb maa'ab habat'anbı. 12
Mane yiğılycar Benyaminne nasılena sa insan
dəv'eençe hixu Şiloyeeqa qarayle. Mang'vee culyun
tanalinbı qıtaxxı'ı, vuk'lelqab colqa ver abıva
nyaq'v k'yaa'a. 13 Mana qööne gahıl, Eliy yəqqı'ne
mıglek gyu'ur ilyakka ıxha. Mang'un Allahne
q'utyeyneme yik' əə ıxha. Mana insan şahareeqa
ikkeç'u cok ıxhaynbı yuşan hı'ımee, şaharıke ts'ir
g'oottal. 14 Eliyk'le man ses g'ayxhımee, «Mana
nəxbına ts'irneva?» mang'vee qiyghanan. Mana
insan zaara Eliysqa qarı, mang'us gırgın yuşan
ha'an. 15 Mane gahıl Eliyqa yüç'əle molyulle sen
eyxhe, mang'un uleppıd aqqı ıxha, vuççud g'ece
ıxha deş. 16 Mane insanee Eliyk'le eyhen: – Zı
dəv'ənane cigeençe qöö vor. Dəv'eençe zı g'iyna
hixu. Eliyee qiyghanan: – Dix, hucoon ıxha? 17
Mana xabar abıyne insanee eyhen: – İzrailybı
Filiştinaaşde ögiyle heepxıynbı, geeb insanar

hapt'ı. Yiğın dixbı Xofniyiy Pinxas q'öyursana
hapt'ıynbı. Allahna q'utyeb şenbışde xılyaqa
ılğevç'u. 18 Mana insan Allahne q'utyeyne hək'ee
yuşan ha'amee, Eliy şaharne akkabışisne gyu'urne
cigeençe yı'q'əlqa hı'ğəykar. Mana q'əsrayiy yı'q'ra
ıxhayke, mang'una gardan hapq'ır qek'ana. Mana
yoqts'al senna İzrailybışda haakim ıxha. 19 Eliyna
sos, Pinxasna xhunaşşe vuxhne yixha. Məng'ı'na
uxasda gahıb qabı hıpxhırniy vob. Allahna q'utye
mebınbışde xılyaqa ılğevç'u, abbatteyiy adamiyıb
hapt'ıynbıva məng'ı'k'le g'ayxhımee, məng'ı's
sayangada ık'arbı qayle, məng'ee k'yorzul uxooxan.
20 Mana qeek'ang'a, məng'ı's kumag ha'ane
zəiyfabışe eyhen: – Qı'meeq'ən, vas dix ıxha.
Məng'ee şavuscad alidghıniyıd qele deş, nişikacarır
sark'ıl ileeka deş. 21 Məng'ee «Nur İzrailike
apk'ınnava» uvhu, uşaxın do İkavod (nur deşda)
giyxhe. Məxüd məng'ee Allahna q'utye merıng'une
xılyaqa ılğevç'uva, abbatteyiy adamiyıb hapt'ıva
ha'a. 22 Məng'eecad meed eyhen: – Allahna q'utye
merıng'une xılyaqa ılğevç'uva İzrailike nurub
apk'ınna.

5 Filiştinaaşe Allahna q'utye cone xılyaqa alğavhu,
mana Even-Ezerğançe Aşdod eyhene şahareeqa
quvkekka. 2 Allahna q'utye Dagonna byutynane
xaaqa quvku, mang'une byuttyune k'anyaqa
giviyxhe. 3 Qinne yiğıl miç'eeb Aşdodğançenbı
oza qeepxhayng'a, Dagonna byuty Rəbbine
q'utyeyne ögil aq'vakkena quvxha g'ooce. Manbışe
Dagonun byuty alyaat'u, cine cigeeqa giyxhe. 4
Qinne yiğıl miç'eeb manbı oza qeepxhayng'a,
meeb Dagonna byuty Rəbbine q'utyeyne ögil
aq'vakkena quvxha g'ooce. İne yəqqees, Dagonna
vuk'uliy q'öyudsana xıl gyatxhı akkayne ghaleeqa
gixhxhı eyxhe. Mang'un saccu candakcad axu
eyxhe. 5 Mançil-allad g'iyniyne yiğılqamee
Dagonne kaahinaaşed, Aşdodeene Dagonne xaaqa
vüqqənbışed akkayne ghaleeqa g'el giyxhe deş.
6 Rəbbin xıl Aşdodğançenbışde oo yı'q' qexhe.
Manbışılqayiy hiqiy-allanbışılqa verbı allya'a,
tanbışık fırar qığa'a. 7 Aşdodğançenbışik'le
eyxhenbı g'acumee, eyhen: – İzrailyne Allahna
q'utye inyaa, şasnee vuxhes vukkan deş, Mang'un
xıl şaliy yişde allahne Dagonne oo yı'q' qıxha.
8 Manbışe gırgın Filiştinaaşin ç'ak'ınbı sav'u,
manbışike qiyghanan: – İzrailyne Allahne q'utyeyk
şi hucoona ha'as? Filiştinaaşine ç'ak'ınbışe eyhen: –
Hasre İzrailyne Allahna q'utye Gateeqa quvkeecen.
Məxüd ıxha İzrailyne Allahna q'utye Gat eyhene
şahareeqa quvkekka. 9 Manbışe q'utye Gatqa
qabiyle qiyğa Rəbbina xıl mane şaharıl oo
yı'q' qooxhe. Mane şahareebın insanar məxüb
qəvəyq'ən giviyğal, manbışın yik'bı qodasınçil
qeedaxhe. Rəbbee mane şaharın insanar xərıng'ule
otçu, k'ınıng'ulqamee fıraaşika gyavts'yaa'a. 10
Manbışe mançile qiyğa Allahna q'utye Ekron
eyhene şahareeqa g'uxoole. Allahna q'utye
Ekronqa qabı hipxhırmee, maane insanaaşe
ts'irbı ha'a: – Şiyiy yişin millet gyapt'asdemee,
manbışe İzrailyne Allahna q'utye şasqa qabı! 11
Mançil-allab manbışe gırgın Filiştinaaşin ç'ak'ınbı
sav'u eyhen: – İzrailyne Allahna q'utye yəqqı'l
hee'e huvooracen. Hasre şakıniy yişde milletıkın
mexhecen. Mane şahareebın gırgın insanar
məxüb qəvəyq'ən giviyğal, manbışın yik'bı qodu-
hapt'asınçil qeebaxhe. Rəbbin xıl manbışil oo geed
yı'q'da ıxha. 12 Hidyapt'ı üç'übba avxuynbışin
tanbı fıraaşika gyayts'e, mane şahareebınbışe
haa'an ts'irarıd xəybışeeqa hiyxhar ıxha.

6 Rəbbina q'utye Filiştinaaşine cigabışee yighıble
vazna avxu. 2 Filiştinaaşe kaahinariy falika
ilyaakanbı qopt'ul eyhen: – İne Rəbbine q'utyeyk
hucoona ha'as? Şak'le eyhe, şi nəxübiy mana çine
cigeeqa savaak'al haa'as? 3 Manbışe eyhen: –
İzrailyne Allahna q'utye yı'q'əlqa savaak'al haa'as
vukkanxhee, mana q'ərab savaak'al hımaa'a. Şu
mançinemee, taxsir şolyva Rəbbis pay haa'as
vukkan. Mane gahıl şunab yug qeepxhesınbı,
Mang'vee şoke nya'asiy xıl ts'ıts'dyaa'avad,
ats'axhxhesın. 4 Filiştinaaşe qiyghanan: – Şal
taxsirva nena payne Rəbbis haa'as vukkan?
Kaahinaaşeyiy falika ilyaakanbışe eyhen: –
Filiştinaaşika xhuleyre xərnayiy, hamanimen
k'ınəəğəykena fıriy q'öv hav'u g'axuvle. Mana ver
vuşdecab deş, vuşde ç'ak'ınbışdeb vuk'lelqa qabına.
5 Mançil-alla fıraaşinıd, vuşda ölka q'əra qaa'ane
q'övəəşinıd k'opyebı he'e, İzrailyne Allahısıb
hı'rmat givxhe. Sayid manke, Mang'vee şokeb,
vuşde allahaaşileb, vuşde cigabışileb xıl ts'ıts'aa'a. 6
Misirbışeyiy fironee q'ı't'y k'eççuyn xhinne, şunad
hıma'a. Allah manbışılqa rəhı'm dena qıxhamee,
manbışe İzrailybı g'avkkuynbı. 7 Həşdemee
sa ts'edın daşk'a hı'ı, mançik mısacab xamut
qidyav'una q'ıkar gyooqa'ana q'öble zer avt'le.
Q'ıkarmee mançike curu'u xaaqa qıkkee. 8 Rəbbina
q'utyeb alyapt'ı daşk'eeqa gyuvxhe, taxsir şolyva
Mang'us allesın k'ınəəğəyken karbıd mançine
k'anene yeşuk'eeqa gixhxhe. Qiyğaled daşk'a
yəqqı'l hee'e hooracen. 9 Yı'q'əle saccu ilyaake.
Man çine cigeeqa, Bet-Şemeşne suralqa atk'ınee,
mana ver şalqa ooxuna Rəbb vornava eyhen
vodun. Maqa idyapk'ınneeme, şak'le ats'axhxhesın,
şas ı'xı'yn xıl Mang'un deşud. Man çiled-alqa
ıxhayn kar vodun. 10 Nəxüdiy uvhu, insanaaşe
məxüdud ha'an. Q'öble zer qabı daşk'ayk iviyt'al,
mançin q'ıkarıd xaa g'alya'a. 11 Daşk'eeqa
Rəbbine q'utyeyka sacigee, manbışe k'ınəəğəyke

hı'iyn q'övərnanayiy fırarnana yeşuk giviyxhe.
12 Mançile qiyğa zerbı qotkuda ayk'ananbı
Bet-Şemeşne suralqa. Manbı sağılqa, solulqa
siditk'ıl, sa yəq avqu, heğa-heğa ayk'ananbı.
Filiştinaaşin ç'ak'ınbı mançiqab qihna Bet-Şemeş
giviyğalne cigeeqamee avayk'ananbı. 13 Mane
gahıl Bet-Şemeşğançenbı suk qiviyşal çolee
vooxhe. Manbı q'utye g'avcu şadeebaxhenbı.
14 Daşk'a Bet-Şemeşğançene Yeşuayne çoleeqa
qadı, sa xənne g'ayeyne k'ane ulyoyzaran.
İnsanaaşe daşk'a haq'var hı'ı mançike osbı ha'a.
Zerbışiked, Rəbbis gyooxhan haa'ana q'urban
ablyaa'a. 15 Leviyne nasıleençene insanaaşe
Rəbbina q'utye, k'ınəəğəyke hı'iyn q'övəriy fırar
sı'ına yeşuk'ub daşk'eençe gyaqqı, sa xənne g'ayel
ooqa giyxhe. Mane yiğıl Bet-Şemeşğançenbışe
Rəbbis gyooxhan haa'ane q'urbanıle ğayrı, medın
q'urbanbıd gyaat'anbı. 16 Filiştinaaşine maqa
abıyne xhone xərıng'uk'le man g'acu, mane
yiğılycab Ekronqa siviyk'al. 17 Filiştinaaşe taxsir
colyva Aşdod eyhene şaharne doyule, Gəzzə
eyhene şaharne doyule, Aşkelon eyhene şaharne
doyule, Gat eyhene şaharne doyule, Ekron eyhene
şaharne doyule Rəbbis k'ınəəğəyke hı'iyn fırar
adayle. 18 K'ınəəğəyke hı'iyn q'övərmee, hiqiy-
alla cabırbışikane şaharbışisiy çine hiqiy-allane
xivaaşis sik'ı adayle. Mane şaharbışiqa xhoyre
xərna ıxha. Bet-Şemeşğane Yeşuayne çoleena,
Rəbbina q'utye gyuvxhuna xəbna g'aye giyniyne
yiğılqamee avxu vob. 19 Rəbbine q'utyeyne aq'a
ilyaakıva, Allahee Bet-Şemeşğançenbışde vuk'lelqa
ver ooxa. Rəbbee manbışda yights'al insan gek'a.
Milletıd, Rəbbee cone vuk'lelqa ooxune verır-
alla geşşe ıxha. 20 Bet-Şemeşğançenbışe eyhen: –
İne muq'addasne Allahne, Rəbbine ögil şavusse
ulyozaras əxəye? Nyaqane ina q'utye quvkees?
21 Qiyğa manbışe Kiryat-Yearim eyhene şaharne
milletısqa xabar ana insanar g'axuvu, eyhen: –
Filiştinaaşe Rəbbina q'utye yı'q'əlqa savaak'al
hav'u, able mana quvkee.

7 Kiryat-Yearimne milletın abı Rəbbina
q'utye quvkekkana. Manbışe mana tepalyne
Avinadavne xaaqa alqavhu, çine k'anyaqar
mang'una dix Eleazar ulyozar ha'a. 2 Q'utye Kiryat-
Yearimeeqa qabıyne yiğıle geeb vaxt ulğooç'e:
g'alle sen g'ayts'e. İzrailin milletcad geşşe eyxhe,
manbışe Rəbb t'abal ha'a ıxha. 3 Şamuelee
İzrailyne milletık'lecad eyhen: – Şu yik'eençe
Rəbbilqa siviyk'alxhee, mebın allahar, Aştoret
donan byuttyar dağe'e. Vuşun yik'bı Rəbbis hele,
saccu Mang'us ı'bəədat he'e. Manke Mang'vee şu,
Filiştinaaşine xılençe g'attivxhan haa'asınbı. 4
Mane gahıl İzrailybışee, Ba'aliy Aştoret donan
byuttar dağı'ı, saccu Rəbbis ı'bəədat ha'a giviyğal.
5 Şamuelee eyhen: – Gırgın İzrailybı Mispa eyhene
şahareeqa see'e, zı şol-alla Rəbbis miz k'yaa'as.
6 Manbı Mispeeqa sabı, xhyan alqavhu Rəbbine
ögilqa k'ya'a. Mane yiğıl manbışe sivar aqqı eyhen:
– Şi Rəbbine ögil bınah hav'u. Şamuelee Mispee
İzrailybışis haakimiyvallaniy haa'a. 7 İzrailybı
Mispeeqa sabıva Filiştinaaşik'le g'ayxhımee,
manbışin ç'ak'ınbı İzrailybışilqa vüqqə giviyğal.
Man g'ayxhıyn İzrailybı qəvəyq'ənanbı. 8 Mançil-
allad manbışe Şamuelik'le eyhen: – Şi Filiştinaaşine
xılençe g'attivxhan haa'asdemee, Rəbbilqa, yişde
Allahılqa, hınva ehesse, miz k'ee'e. 9 Manke
Şamuelee gyooqana urg alyapt'ı, mançike Rəbbis
gyooxhan haa'ana q'urban ablyaa'a. Şamuelee
İzrailynemee Rəbbis miz k'yaa'a, Rəbbeeyid
mang'us alidghıniy qelen. 10 Şamuelee gyooxhan
haa'ana q'urban ablyaa'amee, Filiştinar İzraililqa
k'yooharasva k'ane qeepxha vooxhe. Rəbbee
mane yiğıl Filiştinaaşilqa məxüd man xəybı xənne
sesika g'əhədəqqə'ə, manbı mançile curaybacab
qəpq'ı'n İzrailybışile avub aaxva. 11 İzrailybı
Mispeençe qığeepç'ı, Bet-Qarne cigabışeeqa qabı
hivxharasmee, Filiştinaaşiqab qihna gyapk'ı,
manbı gyabat'a vuxha. 12 Şamuelee sa g'aye
alyapt'ı Mispayneyiy Şenne yı'q'neeqa giviyxhe.
Qiyğad «Rəbbee şas inyaqamee kumag hı'ıva»
uvhu, mane g'ayeyn do Even-Ezer (kumagna
g'aye) giyxhe. 13 Maa'ab avub avxuyn Filiştinar
sayıb İzrailyne cigabışeeqa abayle deş. Şamuel
ıxhaylette, Rəbbin xıl Filiştinaaşil oğa yı'q'da ıxha.
14 Filiştinaaşe, Ekronneyiy Gatıne yı'q'ne aqqıyn
İzrailybışin şaharbıyiy çine hiqiy-alladın cigabıd
Filiştinaaşine xılençe g'ayşu, yı'q'əlqa sak'al ha'a.
İzrailibışdeyiy Emorbışde əree sülyh eyxhe. 15
Şamuelee ı'mı'rvollette İzrailis haakimiyvalla
haa'a. 16 Mana seniys Bet-Elyqa, Gilgaleeqa,
Mispeeqa hark'ın maa İzrailybışis haakimiyvalla
haa'a vuxha. 17 Qiyğar mana cune Ramayeene
xaaqa siyk'al ıxha. Mançeb mang'vee İzrailis
haakimiyvalla haa'a vuxha. Mang'vee mane cigee,
Rəbbis q'urbanbı allya'an cigad ali'in.

8 Şamuel q'əs qıxhamee, dixbışike İzrailis
haakimar haa'a. 2 Mang'une ts'erriyne duxayn
do Yoel, q'ör'esıng'unud Aviya ıxha. Manbışe
Beer-Şevee haakimiyvalla haa'a vuxha. 3 Dixbı
dekkıne yəqqı'n avayk'an deş. Manbı haramne
pılıqab qihna gyabak'a, ruşvatbı alyaat'a, qotkuda
deşin q'aralybı hele ıxha. 4 Gırgın İzrailin
ağsaqqalar Ramayeeqa sabı, Şamuelyne k'anyaqa
abı, 5 mang'uk'le eyhen: – Ğu q'əs qıxha, yiğın
dixbımee yiğne yəqqı'n əlyhə deş. Həşdeme
menne milletbışika nəxürnayiy, şasdar həməxürna
sa paççah gixhxhe. Şas xəbvalla hee'ecen. 6
Manbışe: «Şasdar sa paççah gixhxhe, mang'vee

şas xəbvalla hee'ecenva» uvhuyng'a, Şamuelis
manbışe uvhuyn ıkkiykan deş. Mang'vee Rəbbis
düə haa'a. 7 Rəbbee Şamuelik'le eyhen: – Milletın
eyhene gırgınçil k'ırı alixhxhe. Manbışe ğu deş, Zı
əq'əna qa'a. Manbışis Zı cona Paççah ıxha ıkkan
deş. 8 Zı manbı Misirğançe qığav'uyne yiğıle,
g'iyniyne yiğılqamee manbışe menne allahaaşis
ı'bəədatbı hı'ı. Məxüb manbı Zake əq'əna qeepxha.
Zak hı'iyn kar, manbışe həşded vak ha'a. 9
Ğu manbışe eyhençil k'ırı alixhxhıyle qiyğa,
ğu manbışilqa yugda hixhar he'e, cos xəbvalla
haa'asde paççahee xəbvalla nəxübiy haa'as.
10 Şamuelee cuke paççah heqqane milletılqa,
Rəbbee uvhuyn cuvab hixhar ha'an. 11 Mang'vee
eyhen: – Şos xəbvalla haa'asde paççahee, xəbvalla
inəxüb haa'as: mang'vee vuşun dixbı sav'u,
quvkeesınbı. Dəv'əyne daşk'abışiliy balkanaaşil
cus g'ullux haa'as alivkas. Manbıb mang'une
daşk'abışde ögee g'adaaxvanas. 12 Manbışde
sanbışike aazırıng'us, sanbışikeb xhots'aling'us
ç'ak'ınbı haa'as. Mansanbıb cun cigabı ezas, şagav
sa'as g'axuvles. Avxuynbışisqad silahiy dəv'əyne
daşk'abışis kara'alesın karbı ha'as alikkas. 13
Mang'vee vuşun yişba ətirbıyiy otxhuniybı ha'as,
gıneybı qecesva vukkees. 14 Mang'vee vuşun
inekke yugun çolbıyiy t'ımıllığbı, zeytunun bağbı
xılençe g'ayşu, cune insanaaşis heles. 15 Mang'vee
vuşde sukukeyiy t'ımılike yits'ıb'esda pay alyapt'ı,
məmuraaşisiy cune insanaaşis hevles. 16 Vuşun
g'ular – adamer, yadar – vuşun mek'vunbı, vuşun
əmələrıd çikana mang'vee cus alyaat'as. 17 Vuşde
vəq'əbışda yits'ıb'esda pay mang'vee cus alyapt'as,
şunab mang'un nukarar vuxhes. 18 Yiğ qalesın,
şu g'əyxı'yne paççahne xıleençe, Allahılqa şucad
xıleppı aaqas, Mang'vee şu g'attivxhan hee'ecenva.
Rəbbeemee mane gahıl şos cuvab qeles deş. 19
Milletısmee, Şamuelyne cuvabıl k'ırı alixhxhes
diykkın, eyhen: – De'eş, şal oğa paççah ıxha şas
ıkkan. 20 Havaasre menne milletbışis nəxübiy, şasıb
paççahee xəbvalla hee'ecen. Dəv'ə gipxhımeeyib,
yişde ögee hooracen. 21 Milletın eyhen gırgın
yik'el aqqı, qiyğale man Şamuelee Rəbbis yuşan
ha'a. 22 Rəbbee Şamuelik'le eyhen: – Manbışe
eyhençil k'ırı alixhxhı, manbışis sa paççah gixhxhe.
Manke Şamuelee İzrailybışik'le «Gırgınbı vuşde
şaharbışeeqa savk'leva» eyhe.

9 Benyaminaaşiqa Giş donana sa insan ıxha.
Mana Avielna dix ıxha. Avielir Tserorna dix
ıxha. Tserorur Bekoratna dix ıxha. Bekoratır
Afiahna dix ıxha. Mana Gişva eyhena insan
geer qıvaats'ına ıxha. 2 Mane Gişiqar Şaulva
donana sa mek'vna dix ıxha. İzrailybışiqa mana
xhineena micagna merna deşdaniy. Mana cune
milletınbışde gırgıng'ule sa ç'ümna axtıra ıxha.
3 Yiğbışde sa yiğıl Şaulyne dekkın Gişin əmələr
iygval. Gişee duxayk'le Şauluk'le eyhen: – Oza
qixhe, nukaraaşina sayır vaka alyart'u, əmələr
t'abal ha'as hak'ne. 4 Manayiy cuna nukar
Efrayimıne suvabınane cigee iviykır, mançeb Şalişa
eyhene cigeeqa ılğeebaç'e. Maa'd manbışik'le
əmələr iveeke deş. Manbı mançe Şa'alim eyhene
cigeeqab abaylenbı, maayid manbışik'le əmələr
iveeke deş. Mançile qiyğa manbı Benyaminaaşine
cigabışeeqa qavayle, maayid manbışik'le əmələr
iveeke deş. 5 Manbı Tsufne cigabışeeqa qabı
hipxhıring'a, Şaulee cukane nukarık'le eyhen: –
Qora savk'alascab, dekkee əmələr yik'el hixan
hı'ı, həşde yişda haa'a giğalas. 6 Nukareeme
mang'uk'le eyhen: – İne şaharee sa Allahna insan
vorna. Mana geer hı'rmatnana insan vor, mang'vee
hucooyiy uvhu, manıd eyxhen. Qoralan maqa
vüqqəs, sayid mang'vee şak'le eyhe, nyaqayiy
vüqqəs vukkanva. 7 Şaulee nukarıke qiyghanan:
– Sayıb vüqqəs gyapk'ee, mang'us hucoona
ıkkee'es? Yişde q'oç'ebışee oxhanasın karıd axu
deş. Mane Allahne insanıs ıkkeesın karıd şaqa
deşin. Hucoona şaqa vod? 8 Nukaree mang'us
inəxdın alidghıniy qele: – Zaqa sık'ının nuk'ra
vod. Zı man Allahne insanıs heles, mang'veeyib
şak'le yəq haagvasda. 9 (Avaala İzrailee Allahee
nenvayiy eyheva ats'axhxhesdemee, inəxüd eyhe
ıxha: «Qora, ilyaakang'une k'anyaqa vüqqəs».
Mane gahıl peyğambaraaşik'le ilyaakanbıvaniyxhe
eyhen.) 10 Şauleeme nukarık'le eyhen: – Vüqqəsva
eyhexhee, qora vüqqəs. Məxüd ıxha, manbı Allahna
insannane şahareeqa avayk'an. 11 Manbı tepalyne
şahareeqa ı'lqəəmee, yəqqə manbışisqa xhinelqa
vüqqən içer qızaaxa. Manbışe içeeşike qiyghanan:
– İnyaa ilyakkana vornane? 12 İçeeşe manbışik'le
eyhen: – Ho'o, şole ögee vor. Mana həşde şahareeqa
arı, zaraba vuxhe. Milletın g'iyna q'urbanbı
allya'ane cigee, q'urbanbı allya'as. 13 Şahareeqa
ikkepç'ımee, mana kar oxhanas q'urbanbı allya'ane
cigeeqa ılqeç'essecar t'abal he'e. Mana qidyarı
milletın kar oxhanas deş. Mang'vee q'urbanıs
xayir-düə huvuyle qiyğa qopt'uluynbı kar otxhan
giviyğal. Zaraba ılqeepç'ee, mang'uqab qihna
avaaq'arasınbı. 14 Manbı şahareeqa ılqeepç'ımee,
manbışisqa Şamuel qızaxxa. Manar tepalyne
q'urbanbı allya'ane cigeeqa ı'qqə ıxha. 15 Şaul
ayresse sa yiğna ögee, Rəbbee Şamuelis man
ats'axhxhı'ı, uvhuynniy: 16 «G'iyqa ine gahbışil
yiğne k'anyaqa Benyaminaaşine cigabışeençe sa
insan g'axıles. Ğu mang'une vuk'lelqa q'ış qadğve.
Məxür ğu mang'uke Yizde milletna İzrailyna xərna
ha'as. Mang'vee Yizın millet Filiştinaaşde xılençe
g'attixhan ha'as. Yizde milletne vuk'lelqa qadıyn

Zak'le g'acuyn, manbışda ts'ırıb Zalqa hipxhırna».
17 Şamuelik'le Şaul g'acumee, Rəbbee mang'uk'le
eyhen: – Zı vak'le uvhuyne ine insanee, Yizın millet
aqqas. 18 Şaulee şaharne akkabışisnee ulyorzulyne
Şamuelisqa qıxha qiyghanan: – Hucoona ixhes,
ilyaakang'un xav nyaa ıxhay zak'le hagvelan.
19 Şamuelee, Şauluk'le eyhen: – İlyakkana zı
vorna, yizde ögil q'urbanbı gyaat'ane cigeeqa
ılqeç'e. Şu g'iyna zaka sacigee kar oxhanas. G'iyqa
miç'eedıd zı vak'le ats'axhxhes ıkkanan uvhu,
yəqqı'l ha'asda. 20 Xhebılle yiğna ögee aguyne
əməleeşinab hımaa'a, manbı aveykı vod. İzrailyne
milletıncad yik'bı şavulqayiy sak'ı? Nya'a, valqayiy
yiğne dekkıne xizanılqa dişeene? 21 Şaulee eyhen:
– Nya'a, zı İzrailyne nasılbışde nekke k'ınınçeençe,
Benyaminne nasıleençena dişde vor? Nya'a, yizda
xizanıb, mane nasılene xizanbışda nekke k'ınna
dişde vob? Nişisne ğu zak'le manva eyhe? 22
Şamuelee, Şaulıy mang'una nukar gozeeqa qabı,
qopt'ulne xhebts'alilqa ələəne insanne q'oma
gyaa'a. 23 Şamuelee otxhuniy ha'ang'uk'le eyhen:
– Zı vasqa curayda gixhxheva quvuyn çuru qale!
24 Otxhuniy ha'ang'vee guvu qadı, Şaulne ögilqa
giyxhe. Şamuelee eyhen: – İna vasva curav'una
pay vob. Oxhne, in yiğnimeeniy curu'u, qopt'ulne
mihmanaaşika sacigee ğu oxhnecenva. Mane
yiğıl Şaulee, Şamuelika sacigee kar oyxhan. 25
Manbı q'urbanbı allya'ane cigeençe şahareeqa
geepç'ımee, Şamuelee Şaulıka gaf cune xaane
daxal haa'a. 26 Manbı miç'eeb oza qeebaxhenbı.
Çakdacad, Şamuelee daxalyne Şaululqa onu'u
eyhen: – Oza qixhe, zı ğu yəqqı'l arçes. Manar oza
qıxha, Şamuelika sacigee xaançe g'aqa qığeç'e. 27
Manbı şaharne mıgleqqa geepç'ımee, Şamuelee
Şauluk'le eyhen: – Nukarık'le eyhe, şale ögee
hooracen. Nukarır ılğeç'ena ögilqa. Şamueleecad
meed eyhen: – Ğu ulyozre, zı valqa Allahın cuvab
hixhar ha'as.

10 Şamuelee zeytunun q'ışnan g'ab alyaat'u,
Şaulne vuk'lelqa k'yı'ı, mang'us ubba hı'ı
eyhen: – Rəbbee zak'le valqa q'ış qadğveva
uvhu, məxür ğu İzrailyna, Cune milletna,
xərna hı'ı. 2 G'iyna ğu zake curxhayle qiyğa,
Benyaminaaşine cigabışee, Tselytsax eyhene
şahareene Raahileyne nyuq'vnesne vasqa q'öyre
insan qızaaxas. Manbışe vak'le eyhesın: «Ğu
t'abala'asva hark'ınıyn əmələr aveykıynbı. Yiğne
dekkısse əmələr yik'el hitxın, həşde yiğna haa'a
girğıl: „Yizde duxayk hucooniyxan ıxha?“» 3
Mançer ğu Tavoreene mı'qəne yivusqa qales.
Maa'ab vasqa xhebiyre Bet-Eleeqa Allahıs ı'bəədatıs
vüqəən adamer qızaaxas. Manbışde sang'usnee
xheyible mısva, mansang'usnee xheyible gıney,
xhebır'esıng'usneeme sa tuluğ çaxıren ixhes.
4 Manbışe vas salam huvu, q'öble gıney
hevles. Ğunad alyaat'asınbı. 5 Mançile qiyğa
ğu əlyhəəsda Allahne Givea ehene şahareeqa,
maa'ab Filiştinaaşin eskerar vuxhes. Şahareeqa
ıkkəəmee, vasqa q'urbanbı allya'ane cigeençe
gəən peyğambarar qızaaxas. Manbışe maa'ab arfa,
dyaf, zurna, lira əlüvxəs. Coyib peyğambariyvalla
haa'as. 6 Manke Rəbbin Rı'h valqa giç'es, ğunab
manbışika sacigee peyğambariyvalla haa'as. Vake
maa sa mernacar insan qıxhes. 7 Man gırgın
əlaamatbı ıxhamee, ğu ha'asın kar he'e. Allahır
vaka ixhes. 8 Zale ögee Gilgaleeqa giç'e. Zınar
gyoxhxhan ha'an q'urbanbıyiy medın q'urbanbı
allya'asva maqa giç'es. Zı maqa qalesmee, yighılle
yiğna maa'ar axve. Zı vak'le hucooyiy ha'as
ıkkanva eyhesmee, vuççud hıma'a. 9 Şaul
Şamuelisse xaaqa sak'ımee, Allahee mang'un
yik' badal ha'a. Man gırgın əlaamatbıd mane
yiğılycad eyxhe. 10 Manbı Giveayeeqa qabımee,
manbışisqa peyğambarar qızaaxa. Maa'ad Allahın
Rı'h Şaululqa geç'e, Şauleeyib manbışika sacigee
peyğambariyvalla haa'a giyğal. 11 Mana şenkecar
ats'anbışik'le, mang'vee peyğambariyvalla haa'a
g'avcumee, sana-sang'uk'le eyhen: – Gişine
duxayk hucooniyxan ıxha? Nya'a, Şaulur
peyğambaraaşinane vor? 12 Maa eyxhene
insanaaşine sang'vee eyhen: – İlyaakende,
manbışın dekkar sa nəxbıncab insanaare? Mankiyle
axuyn vod: «Şaulukerne peyğambar ıxha?»
eyhen. 13 Şaulee peyğambariyvalla hav'uyle
qiyğa, q'urbanbı allya'ane cigeeqa ılqeç'u. 14
Şaulne emisee, mang'ukeyiy mang'une nukarıke
qiyghanan: – Nyaqaniy hapk'ın? Şaulee eyhen: –
Əmələr t'abal ha'asniy hapk'ın, ivdeeke g'acumee,
Şamuelyne k'anyaqa hapk'ın. 15 Şaulne emisee
eyhen: – Hucoona ixhes, Şamuelee şok'le uvhuyn
zas yuşan he'e. 16 Şaulee emisiyk'le eyhen:
– Mang'vee şak'le əmələr aveykiynbıva uvhu.
Paççahiyvaline hək'ee Şamuelee hucoovayiy
uvhuva, mang'vee emisiysne ağmişcad ha'a deş.
17 Şamuelee İzrailybı Rəbbine ögilqa, Mispeeqa
sav'u, 18 eyhen: – Rəbbee, İzrailyne Allahee,
inva vod eyhe: «Zı İzrailybı Misirğançe qığav'u.
Misirbışdeyiy menne şos xəbvalla haa'ane, əq'üba
hoolene paççahaaşine xılençe Zı şu g'attivxhan
hav'u. 19 Şu manimeene dağamiyvalybışike,
əq'übabışike g'attivxhan hav'une Allahılqa şu
g'iyna yı'q'bı sak'al ha'a. Şu Mang'uk'le „De'eş,
şas paççah gixhxheva“eyhe. Həşdemee Rəbbine
ögee nasılbışis, xizanbışis sik'ı ulyoozre». 20
Şamuelee İzrailin gırgın nasılbı, sassadna ögeeqa
qığı'ı çöp k'eççu. Çöp Benyaminne nasılılqa gitxhu.
21 Qiyğad Benyaminne nasılen xizanbı sassadna

ögeeqa qığı'ı çöp k'eççu. Çöp Matriyne xizanılqa
gitxhu. Matriyne xizanınbışik'led sassabna ögeeqa
qığeepç'eva eyhe. Manbışiker Gişna dix Şaul çöp
k'eççu, g'əxə. Şaul t'abal ha'a gibğılmee, mana
iveeke deş. 22 Manke manbışe Rəbbike qiyghan: –
Mana inyaqa qarı dişde? Rəbbee eyhen: – Hooşe,
yukbışde yı'q'nee dyugulyxha. 23 Manbı maqa
g'adapxhın, Şaul ana qavaylenbı. Şaul milletne
yı'q'nee ulyorzuling'a, mana gırgıng'ule sa ç'ümna
axtıra ıxha. 24 Şamuelee eyhen: – Rəbbee g'əyxı'na
insan, şok'le g'eceyee? Milletne yı'q'nee mang'uk
akarna sacar deşda. Milletın ts'ırıka eyhen: –
Paççah geer qa'ana! 25 Şamuelee milletıs paççahee
vuk'lek vukkekkane ölkayn q'aanunbı yuşan
ha'a. Mang'vee man q'aanunbı kitabeeqa otk'un
Rəbbine ögilqa giyxhe. Mançile qiyğa Şamuelee
millet cone xaybışeeqa g'ekka. 26 Şaulur cune
xaaqa Giveayeeqa ayk'an. Allahee məxüd ha'a,
sassa igidyar Şauluqab qihna avayk'an. 27 Sassa
karaı'dəəneme insanaaşe inəxüd eyhe ıxha: – İne
insanee şi nəxüb g'attivxhan haa'ayee? Manbışe
mana qizarır ha'a deş, mang'us paybıd ıkkekka
deş. Şaulee mançis nıq' qığayhe deş.

11 Ammonğançene Naxaşee, Gileadne
cigabışeena Yaveş eyhena şahar hiqiy-allançe
avqaaqqana. Yaveşne milletıncad Naxaşik'le
eyhen: – Şaka cuvab g'ats'ak'vne, şinad ğu eyhenbı
ha'as. 2 Ammonğançene Naxaşee manbışik'le
eyhen: – Vuşun gırgıng'un sağın uleppı alqı'ı,
məxüb İzrail g'eliqqa huvuyle qiyğa, zı şu
uvhuynçilqa qarayle. 3 Yaveşne ağsaqqalaaşe
mang'uk'le eyhen: – Şas sa yighılle yiğ hele, xabar
ana İzrailyvolle insanar g'axuvles. Şi şavussecab
g'attivxhan haa'as dəəxəxhee, manke şicab
şi yiğne xılyaqa qevles. 4 Xabar ana insanar,
Giveayeeqa Şaulusqa abı, milletıs hucooyiy ıxhava
yuşan ha'an. Milletıd ts'ırıka geşşe giyğal. 5 Mane
gahıl Şaul cune yastbışiqar qihna çoleençe qöö
ıxha. Mang'vee qiyghanan: – Milletık hucoona
ıxha, nya'a man geşşe? Manke Yaveşbışe cos
yuşan hı'ıynbı, manbışe mang'ulqa hixhar
ha'anbı. 6 Man eyhenbı g'ayxhımee, Allahın
Rı'h Şaululqa gexa. Şaul qəlın qoxa giyğal. 7
Mang'vee cuna q'öble yats givk'u, san-sanna qaa'a.
Qiyğad xabar ana abıynbışisqa man sanbı quvu,
İzrailyvolle in eyhe iviykaras ulyooka: – Şaulneyiy
Şamuelyne qihna qidyabıynbışde gırgıng'une
yatsbışilqab mana ver ooxasvude. Milletılqa
Rəbbile qəpq'ı'niyna g'iç' gyooç'e, manbışin
gırgınbı sanab oza qeebaxhenbı. 8 Şaulee manbı
Bezek' eyhene cigee gipk'ıning'a, İzrailybışiqa
xhebıd vəş aazır, Yahudeeşiqar xhebts'al aazır
adamiy ıxha. 9 Manbışe Yaveşğançe xabar ana
abıynbışik'le eyhen: – Gileadeene Yaveşbışik'le
inva eyhe: «G'iyqa verığ pıra quvxhesse, şu
g'attivxhanasınbı». Xabar ana abıynbışe mana
xabar Yaveşbışilqa hivxhar hav'umee, manbı
şadeebaxhenbı. 10 Yaveşbışe Naxaşik'le eyhen:
– G'iyqa şicab şi vuşde xılyaqa qevles, manke
şos hucooyiy ıkkan, şak he'e. 11 Qinne yiğıl
Şaulee cun insanar xhebne cigeeqa bit'al haa'a.
Miç'eed qixhesnang'a, manbı Ammonğançenbışin
g'oşunbınane cigeeqa akk'yapk'ı, yı'q'ı'hı'lqasmee,
manbı gyabat'a vuxha. Üç'übba avxuynbı sassabna
mançe heebaxanbı. Q'öyre-q'öyrena vuşucar
sacigee axu deş. 12 Milletın Şamuelik'le eyhen: –
Şaul yişda paççah ixhes dəxəsva eyhenbı nyavxha?
Qavaale şi man insanar gyapt'as. 13 Şaulee
eyhen: – G'iyna vuşucar gik'as deş. G'iyna Rəbbee
İzrail g'attivxhan hav'uyn yiğ vod. 14 Şamuelee
milletık'le eyhen: – Qudoora Gilgaleeqa sapk'ıl,
paççah vuşuyiyva sayid eyhes. 15 Gırgın milletcad
Gilgaleeqa atk'ın, Rəbbine ögil Şauluke paççah
ha'a. Maa'ad manbışe, Rəbbine ögil q'urbanbı
gyaat'a. Gırgıne İzrailybışe Şauluka sacigee mane
yiğıl yugda otxhun-ulyoğan.

12 Şamuelee İzrailybışde gırgıng'uk'le eyhen:
– Haane, zı şu eyhençil k'ırı alixhxhı şos
paççah gixhxhına. 2 Həşde şoqa vuşda paççah
vor, zımee q'əs qıxha, ç'ərbı cagvara qeetxha.
Yizın dixbımee şoka vob. Zı cehilyranang'ançile
g'iyniyne yiğılqamee vuşde ögee ark'ın. 3 G'iyna
zı vuşde ögil ulyorzuling'a, şu zak'le eyhelan,
zı şavna yatsne, əmələne alyapt'ı? Vuşune zı
horç'un? Vuşuyiy zı azırda hı'ı? Şavuke pıl
alyaat'uye, mang'une pisde işilqa ul gyapxı?
Rəbbineyiy Mangv'ee g'əyxı'ne paççahne ögee,
yizde aq'veeqa aqqe. Zı şoke alyat'uyn sak'al
ha'as. 4 Manbışe mang'us inəxüd alidghıniy
qele: – Ğu şi mısacab hopç'un deş, azırbab
g'alyav'uynbı deş, şavnecad xılençe vuççudud
g'ayşuyn deş. 5 Şamuelee manbışik'le eyhen:
– Şok'le g'iyna yizde aq'vee aqqasın vuççud
ivdeeke ıxhay, Rəbbik'led, Mang'vee g'əyxı'yne
paççahık'led g'acuyn. Manbışed «Ho'o, şaqa
yiğne aq'vee aqqasın kar deşinva» eyhe. 6
Şamueleecad meed milletık'le eyhen: – Mane
Rəbbee Haruniy Mısa g'əvxü, vuşun dekkarıb
Misirğançe Mang'veecab qığav'u. 7 Həşde Rəbbine
ögil ulyoozre. Zı şok'le Rəbbee şosiy vuşde
dekkaaşis hav'una yugvalla eyhes, mana vuşde
aq'val avqas. 8 Yaaq'ub Misireeqa qarayle. Qiyğa
mang'uke g'abıynbışilqa Misirbışe yiğbı examee,
manbışe Rəbbilqa xıleppı aaqa. Rəbbeeyib, Haruniy
Mısa vuşun dekkar Misirğançe qığav'u, inyaqa
qavaalesva g'uxoole. 9 Manbışemee Rəbb, cona
Allah, yik'el hixan ha'a. Rəbbeeyib manbı Xatsorne

g'oşunne xərıng'une Sisrayne, Moavne paççahne
sayib Filiştinaaşde xılyaqa qoole. Manbışe vuşde
dekkaaşika dəv'ə haa'a. 10 Manke milletın gyaaşe-
gyaaşe Rəbbilqa xıleppı aaqı, eyhen: «Rəbb, şi
Ğu yik'el hixan hı'ı, Ba'aliy Aştoret donane
byuttyaaşis ı'bəədat hı'ı, bınah hav'u. Ğu şi həşde
duşmanaaşine xılençe g'attivxhan hav'uynxhiy,
şi Vas ı'bəədat ha'ayiy». 11 Rəbbeeyib manke
Yerubba'al, Bedan, İftah, Şamuel g'uxoole. Şu
nişilecab qı'məəq'ənceva Mang'vee şu məxüb
hiqiy-allane duşmanaaşine xılençe g'attivxhan
haa'a. 12 Şok'le Ammonbışda paççah, Naxaş,
şolqa ı'qqə g'acumee, vuşda paççah Rəbb Allah
ıxhayka, şu ilydyaakkı, zak'le uvhuyn: «De'eş, şaqa
yişda paççah ıxha ıkkan». 13 Haane şos ıkkiykın,
şu g'əyxı'na paççah. İlyaake Rəbbee şos paççah
gixhxhına. 14 Rəbbile qəpq'ı'n Mang'us ı'bəədat
he'eene, Mang'vee eyhençil k'ırıbı alixhxhı,
Mang'une əmrbışeençe qığdepç'eene, şunab şol
oğa gixhxhına paççahır vuşde Allahee, Rəbbee,
eyhençika gyuv'ur oza qeepxheene, geed yugda
ixhes! 15 De'eş, şu Rəbbine cuvabıl k'ırı ilydiyxhı,
Rəbbine əmreençe qığeepç'eene, nəxdiy Rəbbin
xıl vuşde dekkaaşilqa satk'ıl, həməxdıd şolqad
sak'alas. 16 Həşdemee ulyobzur, Rəbbee vuşde
ulene ögil haa'asde xənne işiqa ilyaake! 17 G'iyna
suk qiviyşalan yiğ dişde vod? Zı həşde Rəbbilqa
xıleppı aaqı, Mang'uk'le xəybı g'əhətqe'eva, gyoğiy
g'axıleva eyhes. Manke şok'lecad ats'axhxhesın, şos
paççah heqqıyka, şu Rəbbine ögil nimeena bınahiy
hav'uva. 18 Şamuelee Rəbbilqa ona'a, Rəbbeyid
manecad yiğıl xəybı g'əhətqı'ı, gyoğiy gyoğa'a.
Manke millet Rəbbiled, Şamueliled qətqı'niyn.
19 Milletıncad Şamuelik'le eyhen: – Yişdemee,
yiğne g'ulaaşinemee, yiğne Allahılqa, Rəbbilqa, düə
hee'e, Mang'vee şi gimabat'acen. Şi yişde manisa
bınahbışilqa, paççah heqqıyka sayıb hexxav'una.
20 Şamuelemee milletık'le eyhen: – Qı'məəq'ən, şu
mana bınah hav'u vuxheeyib, Rəbbile sivmiyk'al,
Rəbbis ı'bəədat yik'eençe he'e. 21 Nişiscad
karaı'dəəne byutyaaşinemee, Rəbbile sivmiyk'al.
Manbı nişiscad karaı'dən karbı ıxhayke, mançisse
şos nəxbınacab yugvallab haa'as vəəxəs deş,
nişikecabıb g'attivxhan haa'as deş. 22 Rəbbee Cune
xənne doyunemee, şu dağaa'as deş. Rəbbis Cus
ıkkiykın, şoke Cun millet hı'ı. 23 Zalqa axvee, zı
şol-alla düə hav'uy g'aleççes deş. Mançike zas
Rəbbine ögil bınah vuxhes. Zı şos yugna, qopkuna
yəq haagvas. 24 Saccu Rəbbile qəvəq'ne, Mang'us
gırgıne gahbışil yik'eençe ı'bəədat he'e. Yik'el
aqqe, Rəbbee vuşdemee nəxdın ç'ak'ın işbı hı'ı
ıxhay. 25 Şu pisvalybışike xıl ts'its'dyav'eene,
şunab, vuşda paççahır ç'iyene aq'vayle havaakal
haa'asınbı.

13 Şaul paççah ıxhamee, mang'uqa xhebts'al
senniy vod. Mana yoq'ts'ale q'olle
senna İzrailyna paççah ıxha. 2 Şaulee cune
g'oşunbışeeqa xhebıd aazır İzrailyğançena g'əyxə.
Manbışda q'öd aazır insan cukasana Mikmas
eyhene şahareeyiy Bet-Elyne tepabışee vooxhe.
Aazır insanmee cune duxayka, Yonatanıka,
Benyaminna nasıl vooxhene Givea eyhene
şaharee vooxhe. Mansa axuyn milletmee Şaulee
cone xaybışeeqa yəqqı'l ha'a. 3 Yonatanee
Giveayeene Filiştinaaşde zastaaveebın eskerar
gyabat'a, manıd Filiştinaaşik'le ats'axhxhen.
Şauleeme: «Cühüt'yaaşik'le g'ayxhecenva!»
uvhu, ölkavolle şeypur hook'as ulyookka. 4
İzrailybışde gırgıng'uk'le Şaulee, Filiştinaaşde
zastaveebın eskerar gyapt'ıyıd, Filiştinaaşik'le
İzrailybı g'umooce qeepxhayıd g'ayxhiyn. Millet
Şaulne hiqiy-alla salecenva Gilgaleeqa qoyt'al. 5
Filiştinarıb İzrailybışika səvxəsva savayle. Manbışe
xhebts'al aazır dəv'əyn daşk'a, yixhıd aazırır
balkanılyna sa'a. Manbışda g'oşun deryahne
mıglekna g'um xhinne geeb vuxha. Manbı apk'ın
Bet-Aven eyhene şaharne şargıl Mikmasee çadırbı
giyxə. 6 İzrailybışik'le cok ixhesın g'acumee, co
ooşaa'a g'avcumee, manbı mağarabışee, axtıne
ok'bışee, suvabışee, k'oralybışee, kahrızbışee
dyuguleebaxhenbı. 7 Manbışiken sabarabı
İordanne damayne şene aqvalqa Qadne nasıleneyiy
Gileadne cigabışeeqa ılğeebaç'e. Şaul vuc Gilgalee
axva, cukane milletınıd qəpq'ı'niyvalin yik'bı
qoda eyxhe. 8 Şaulee, Şamuelee uvhuyn xhinne
yighılle yiğna gozet ha'an. Mane gahıl Şamuel
Gilgalqa arayle deş. Şaulne hiqiy-alla sabıyn
insanar heebaxa giviyğal. 9 Şaulee eyhen: –
Gyoxhxhan ha'asıniy medın q'urbanbı zasqa qale.
Mang'vee vuceecab gyooxhan haa'ana q'urban
ablyaa'a. 10 Gyooxhan haa'ana q'urban ablyav'u
ç'əveepxhamee, Şamuel qarı hiyxhar. Şaul salam
hevlesva mang'une ögilqa qığeç'e. 11 Şamuelee
eyhen: – Ğu in hı'iyn kar hucoone? Şaulee mang'us
cuvab qele: – Zak'le g'acuyn yizde hıqiy-alladın
millet hexva vod, ğunar ğu eyhene yiğıl arı
hirxhıl deş, Filiştinarıb Mikmasqa vob sabı. 12
Zı zaled-alqa uvhuyn: «Həşde xhinnee Filiştinar
Gilgalılqa zalqa k'yooharas, zımee Rəbbina xayir-
düə alyapt'ı deş». Mançil-allar zıcar zı gyooxhan
haa'ana q'urban ablyaa'as alikkı. 13 Şamuelee
Şauluk'le eyhen: – Ğu ək'el deşin kar hı'ı. Yiğne
Allahne, Rəbbine, əmrılqa əməl hı'ı deş. Ğu məxüd
hidi'iynxhiy, Rəbbee yiğna paççahiyvalla İzrailil
oğa gırgıne gahbışis havaacesdaniy. 14 Həşdemee
yiğna paççahiyvalla xıliyba ts'ıts'uvxhes deş.
Rəbbee Cus ıkkanna, Cune yik'es sik'ına insan
t'abal hı'ı. Ğu Rəbbine əmrılqa əməl hidi'iynçil-

alla, Rəbbee mana insan Cune milletna xərna
gixhxhı. 15 Mançile qiyğa Şamuel Gilgaleençe
qığeç'u, Benyaminaaşine Givea eyhene şahareeqa
ılqeç'e. Şaulee cun insanar qəpq'ı'mee, yixhıd
vəşilqa ələəna insan eyxhe. 16 Şaulıy cuna dix
Yonatan, cone insanaaşika Benyaminaaşine Givea
eyhene şaharee ulyobzur vuxha. Filiştinarmee
mane gahıl, Mikmasee çadırbı gı'xı', ulyobzur
vuxha. 17 Filiştinaaşin g'oşunbı xhebne cigeeqa
bit'aleetxha hücum haa'asva qığeedaç'e. Manbışda
sa deste Şualne cigabışeene Ofra eyhene şaharne
suralqa siviyk'al. 18 Manasa desteb Bet-Xoronne
yəqqı'lqa avayk'an. Xheyib'esda destemee
Tsevoimne q'adaalilqa, sarhadılqa avayk'an. Maa
sahraaniy vob. 19 Filiştinaaşe uvhuynniy: «Hasre
cühüt'yaaşe g'ılınciy nize hıma'acen». Mançil-
allad İzrailee sa ixheyir yiva getas əxəna insan
deşdaniy. 20 Gırgın İzrailybı kyotanbı, toxabı,
yak'vbı, ərabbı ek'a'asva Filiştinaaşde k'anyaqa
abayle vuxha. 21 Manbışike kyotan, yaba, yak'v,
rab, toxa ek'a'as sa pim nuk'raynaniy hooqqana.
22 Mançil-allad dəv'ənang'a Şaulneyiy Yonatanne
milletıqa g'ılıncbıyiy nizebı ıxha deş. G'ılınciy nize
saccu Şauluqayiy cune duxayqa Yonatanıqa ıxha.
23 Filiştinaaşda deste Mikmasısneene ı'lğəəne
cigeeqa qavayle.

14 Sa yiğıl Şaulne duxee Yonatanee cun silah
haqqane nukarık'le eyhen: – Qora derayne
şene suralyne Filiştinaaşine desteysqa ılğeepç'es.
Mançine hək'ee, mang'vee dekkık'le eyhe deş.
2 Şaulna çadırmee Givea ç'əvooxhene cigee
Migroneene sa narıne yivek avub güvxü vuxha.
Mang'une k'ane yixhıd vəşşilqa ələəna insan
eyxhe. 3 Manbışika sacigee kaahinaaşin ileylığ
givatxınna kaahin Axiyar eyxhena. Mana İkavodne
çocuna, Axituvna dix eyxhe. Axituvur, Şilo eyhene
cigee eyxhene Rəbbine kaahinna Eliyna neva,
Pinxasna dix eyxhe. Yonatanın ark'ıniy şavuk'lecad
ats'a ıxha deş. 4 Filiştinaaşina deste ulyobzurne
cigeeqa ı'qqəsdemee Yonatan q'öne ganznane
cigeençe ılğeç'e. Mane ganzbışin sançin do Botsets,
mansançinıd Sene ıxha. 5 Ganzbışin sa şimalne
surayle Mikmasıqa, mansa ganzmee canubne
surayle Giveayqa ilyakka ıxha. 6 Yonatanee
cune silah haqqane nukarık'le eyhen: – Qora ine
sunnat hıdyav'uynbışde desteysqa ılğeepç'es. Sayid
Rəbbee yişin sura aqqaqqa. Rəbbis ıkkanang'a,
geebnanbı ğamaa'a, ıkkanang'ab, k'ılybananbı
ğamaa'a. 7 Mang'une nukaree eyhen: – Yiğne
yik'es nəxüdiy ıkkan həməxüdud he'e. Hoora he'e,
ğu nyaqa ark'ınee, zı vaka vor. 8 Yonatanee eyhen:
– Qora şene insanaaşisqa ılğeepç'es, manbışik'le
şicab şi haagvas. 9 Manbışe şak'le «Şi şosqa
qavaalesmee ulyoozreva» uvheene, şi ulyobzurne
cigeençe ı'ğdiviykar, cosqab ılqıdebaç'e. 10 De'eş,
cone k'anyaqa ılqeepç'eva uvhee, şinab ılqeebaç'e.
Man yişdemee, Rəbbee man insanar yişde xılyaqa
quvuva işaara eyxhe. 11 Manbışda q'öyursana
şenbışde zastaveençe g'avcesde cigee ulyoozar.
Filiştinaaşe eyhen: – İlyaakende, cühüt'yar
dyuguleepxhayne q'əç'ürbışeençe qığəə vob. 12
Eskeraaşe Yonatanık'leyiy mang'un nukarık'le
eyhen: – Şasqa ılqeepç'e, vuşun darsbı qeles.
Yonatanee cune nukarık'le eyhen: – Zaqar qihna
qora, Rəbbee manbı İzrailyne xılyaqa quvu. 13
Yonatan g'elybışikayiy xıleppışika ilyt'iyq'an-
ilyt'iyq'an ooqa ılqeç'e. Cuqar qihnar cuna
nukar ılqeç'e. Yonatan ooqa ılqeç'u, Filiştinar
uvxü hı'ğəəkar haa'anbı, cuqar qihna qööne
nukareeyib manbı gyabat'anbı. 14 Ts'eppa
aldaaxhvan gibğılmee, Yonataneeyiy cune silah
haqqane nukaree g'ane insanılqa ələəna insan
gek'a. Manbı q'öne yatsısse sa yiğee ezas
əxəsde çolun surameene cigee aldaaxhvan vuxha.
15 Zastaveeneyiy çolbışeene milletne yik'eeqa
qəpq'ı'niy eç'e. Zastaveene eskeraaşineyiy ts'eppa
ögeeqa aldaaxhvanas avayk'ananbışde yı'q'nee
məxdın alikkiy-gikkiy gexha, mançike ç'iyecad
ı'ğiykar. Man qəpq'ı'niy Allahee g'axuvu eyxhe.
16 Benyaminaaşine Giveayee vooxhene Şaulne
mane cigayqa ilyaakane eskeraaşik'le, Filiştinaaşin
eskerar opt'ul-opxul heepxı əlyhəə g'ooce.
17 Şaulee cune hıqiy-alla sadıyne milletık'le,
eyhen: – Qəpqe, ilyaake vuşuyiy yişinbışda deş.
Qəpqı'mee, manbışik'le Yonatanıy mang'una silah
haqqana cokasana maa devxhay ats'axhxhen.
18 Şaulee Axiyayk'le eyhen: – Allahna q'utye
inyaqa qavaale. (Şene gahbışil Allahna q'utye
İzrailybışiqa vuxha.) 19 Şaulee kaahinık'le manva
eyhemee, Filiştinaaşine g'oşunnane cigee alikkı-
gikkiy sık'ıldad geed qexhe. Şaulee kaahinık'le
«Qımaaleva!» eyhe. 20 Şaulıy mang'une hiqiy-alla
sadıyn gırgın millet, dəv'ə əlyhəəne cigeeqa ayk'an.
Manbışik'le Filiştinar alivku-givku, sana-sanbı
g'ılıncbışika gyabat'a g'ooce. 21 Ts'eppiykecab
Filiştinaaşine suralqa, manbışde zastaveeqa
ılğeepç'ıyn cühüt'yar, Şaulneyiy Yonatanne
k'anene İzrailyne milletne suralqa ılğeebaç'e.
22 Efrayimaaşine suvabınane cigabışee dyugul
vuxhayne gırgıne İzrailybışik'led, Filiştinaaşin
heepxıy g'ayxhımee, manbıb conbışika sacigee
Filiştinaaşiqa qihna gyabak'a. 23 Məxüb mane
yiğıl Rəbbee İzrail g'attivxhanaa'ana. Dəv'əb
Bet-Avenısqa hiviyxhar. 24 İzrailybı mane yiğıl
geeb obzur vooxhe. Şaulee «Exhalilqamee, zı
duşmanaaşikın ha'asmee, şavaayiy gıney otxhun
bed-düə vuxhenava!» uvhu, g'oşunusqa k'ın
g'assaras ilekka. G'oşuneenbışike şavaacad ghalik

vuççud set'a deş. 25 G'oşun ç'alagaqa ikkeç'umee,
manbışik'le ç'iyel itv g'ece. 26 G'oşunuk'le ç'alagee
g'acuyne p'et'aybışike itv gyodatsts'e ıxheeyid,
şavaacad xıl ghalyaqa ıkkekka deş. Manbı co
g'assırne k'ınile qəvəyq'ən vuxha. 27 Yonatanık'le,
dekkee g'oşunusqa k'ın g'assaras alikkiy ats'a
deşdiy. Mang'vee xıledın t'at'aa hotku ç'iyelyne
ittveeqa k'yoq'u, qiyğad t'at'alyne ittulqa xıl qadğu,
ghalyaqa ıkkekka. Manke mang'une uleppışeeqa
işix qayle. 28 G'oşuneene sang'vee eyhen: – «G'iyna
şavaayiy kar otxhun mang'us bed-düə vuxhenava!»
uvhu, yiğne dekke g'oşunusqa it'umun k'ın
g'assarasniy alikkı. Mançil-allab eskerar g'elike-
xıleke g'a'apk'ı. 29 Yonatanee eyhen: – Dekkee,
g'oşunus əq'üba vob hoole. İlyaakende, zı mane
ittvuke sık'ınincad otxhun, uleppışeeqa işix qadı!
30 G'iyna eskeraaşe duşmanaaşike g'ayşuyne
otxhuniybışike avts'esınmeen otxhun ıxhaynxhiy,
hucoo dexheyiy? Nya'a, Filiştinaaşile sık'ılbab
yugba ğamdeebaxheyiy? 31 Mane yiğıl Şaulna
g'oşun, Mikmasıle Ayaloneeqamee Filiştinaaşile
ğameebaxhenbı. Mane yiğıl eskerar geeb obzur
vooxhe. 32 Eskeraaşe cone xılyaqa aytk'uyn
Filiştinaaşin vəq'əbı, yatsbı, vuç'ebı zarada maacad
gyat'u, ebakacad çuru oyxhan. 33 Man Şaululqa
hixhar ha'a: – İlyaakende, eskeraaşe çuru ebakacad
otxhun, Rəbbine ögil bınah haa'a. Şaulee eyhen: –
Şu Rəbb yik'el hixanı'ı, həşdeme zasqa sa xəbna
g'aye qa'aak'an hee'e. 34 Meed Şauleecad eyhen: –
G'oşunne yı'q'neençe ılğeepç'ı, manbışik'le eyhe:
«Gırgıng'vee cuna yats, vəq'ə zasqa abı, kara'əəba
yizde k'ane, mane g'ayel givk'u ooxhnecen. Çuru
ebaka otxhun, Rəbbine ögil bınah hımaa'a».
Mane xəmde gırgıng'vee, con yatsbıyiy vəq'əbı
maqa adı, cone xıleka gyaat'a. 35 Məxüd Şaulee
ts'etta Rəbbis q'urbanbı allya'an ciga ali'ı. 36
Şaulee eyhen: – Qudoora, Filiştinaaşiqab qihna
xəmdecab gyapk'as, miç'eediy qıxhesse, manbışin
vodun-deşin g'ayşu, con gırgınbıb gyapt'as.
Mang'uk'le «Vas nəxüdiy ıkkan həməxüdud
he'eva» eyhe. Kaahineeme «Qudoora, Rəbbike
qiyghanasva» eyhe. 37 Şaulee Allahıke qiyghanan:
– Zı Filiştinaaşiqa qihna gixhene? Ğu manbı
İzrailybışde xılyaqa qevlesınbıne? Mane yiğıl
Allahee mang'us alidghıniy qele deş. 38 Şaulee
eyhen: – G'oşunun ç'ak'ınbı, vuşun gırgınbı
inyaqa savaale. Şu g'iyna nena bınahiy hav'uva,
ats'axhxhes. 39 İzrail g'attivxhan hav'uyne, Vorne
Rəbbilqan k'ın ixhen, ine işee yizde duxayn,
Yonatanınıd, xıl ixheene, mana gik'as ıkkan.
Milletıke şavaacad nıq' qığavhu deş. 40 Şaulee
İzrailyne gırgınbışik'le eyhen: – Şu sa sural, zınar
yizde duxayka manesa sural ulyoozaras. Eskeraaşe
Şauluk'le: «Yiğne yik'es ıkkanəxüd he'eva» eyhe.
41 Şaulee İzrailyne Allahık'le, Rəbbik'le, eyhen:
– Zas qotkuyn alidghıniy qele! K'eççuyne çöpün
Şaulıy Yonatan haagva. Bınah milletıl aaxva deş.
42 Şaulee eyhen: – Yizdeyiy duxayne Yonatanne
yı'q'neeyid çöp k'eççe. Çöpün Yonatan hagva. 43
Şaulee Yonatanık'le eyhen: – Ğu hucoone hı'ı,
zak'le eyhe! Yonatanee mang'uk'le eyhen: – Xılene
t'at'aane sivelin sık'ının itv otxhun. Zı mançil-
alla qik'asda. 44 Şaulee eyhen: – Yonatan, ğu
g'iyna q'idek'vee, hasre Allahee zas mançiled pisın
he'ecen! 45 Milletınmee Şauluk'le eyhen: – İzrail
məxüb uftanba ğamav'una, Yonatanne qik'as?
De'eş! Vorne Rəbbilqan k'ın ixhen, mang'une
vuk'lelyna sa ç'ərıb ç'iyelqa g'a'avxhas deş. Nya'a,
mang'vee g'iyna Allahne kumaagıka iş g'avcu.
Məxür Yonatan milletın qik'uyke g'attixhan
ha'a, gik'as haysar deş. 46 Şaulur Filiştinaaşiqar
qihna gexha deş. Filiştinarıb cone cigabışeeqa
siviyk'al. 47 Şaul İzrailyna paççah ıxhayle
qiyğa, mang'vee hiqiy-allane cone duşmanaaşika:
Moavaaşika, Ammonaaşika, Edomaaşika, Tsovayne
paççahaaşika, Filiştinaaşika dəv'ə haa'a. Mana
nene suralqa ark'ınee duşmanaaşine vuk'lelqa
ver ooxa vuxha. 48 Mana yik'eka sacikku
Amalekaaşile ğamxha, İzrail q'əra qaa'anbışike
g'attivxhanaa'ana. 49 Yonatan, İşvi, Malki-Şua
Şaulun dixbı vuxha. Mang'une xənne yişşen
do Merav, k'ıning'ı'nıd Mikal ıxha. 50 Şaulne
xhunaşşeyn do Axinoam eyxhe. Mana Axima'atsna
yiş yixha. Şaulne g'oşunna xərna Avner ıxha.
Avner Şaulne emisiyna, Nerna dix ıxha. 51
Şaulna dek Gişiy Avnerna dek Ner Avielin dixbı
vuxha. 52 Şaulna ı'mı'rcab Filiştinaaşikane yı'q'ne
dəv'ee ılğevç'u. Gucukana, yik'ekana insan nyaariy
mang'usqa qızaxxı, mang'vee cusqa alyarat'a ıxha.

15 Şamuelee Şauluk'le eyhen: – Rəbbee zı
g'axuvuna, q'ış qadğu vake Cune milletıs
İzrailis paççah ha'as. Həşde ğu Rəbbee eyhençıl
k'ırı alixhxhe. 2 Xəəne G'oşunbışde Rəbbee, ınıd
eyhe: «İzrailybı Misireençe əlyhəəmee, Amalekaaşe
manbışda yəq avqu. Zı mançil-alla manbışilqa
yiğbı allya'as. 3 Hoora, hark'ın Amalekaar gyapxe.
Manbışiqa vodunmeen gırgın kar giyxvər he'e,
coyub oot'al-ooxal he'e. Manbı qivmiykkan,
manbışin adamerıb, yedarıb, uşaxarıb, gyooqanbıb
gyapt'e. Manbışin yatsbıd, vəq'əbıd, devabıd,
əmələrıd gyat'e». 4 Şaulee millet qot'ul, manbı
Telaim eyhene şaharee qəbəqqənbı: maa'ar q'öd
vəş aazır İzrailyne eskerıle hexxana, Yahudeeşina
yits'ıd aazır eskerır eyxhena. 5 Şaul Amalekaaşine
şaharısqana qarı, maane q'adaalil manbı gyapt'asva
dyugul eyxhe. 6 Mang'vee Genbışik'le eyhen: –
Amalekaaşisse hudoora, manbışike cureepxhe.

Şunab manbışika sacigee gidyapt'as. Şu, İzrailybı
Misirğançe qığəəmee, manbışis yugvallaniy hav'u.
Genbı Amalekaaşike cureepxha avayk'ananbı. 7
Şaul Xavila eyhene şahareençe girğıl, Misirne
şargılyne Şur eyhene şaharılqamee Amalekbı
gyabat'a ıxha. 8 Mang'vee Amalekaaşina paççah
Agag üç'ürra aqqaqqa, mang'un milletmee, gırgıda
g'ılıncıke alğayhe. 9 Amalekaaşina paççah Agagiy
manbışın nekke yugun vəq'əbı, yatsbı, kokuiyn
q'ıkariy urgbı Şaulusiy cune milletıs qiykkın,
gyat'u ak'an ha'a deş. Amalekaaşin gıranın, yugun
karbıd manbışis qiykkın, haq'var-hiyxvər ha'as
ıkkiykan deş. Nimeeniy Amalekaaşiqa karaı'dəən,
pisın kar vod İzrailybışe giyxvər hı'ı ak'an
ha'an. 10 Mane gahıl Rəbbee Şamuelik'le inəxüd
eyhe: 11 – Zı Şauluke paççah hı'ı paşmanxhana.
Mang'vee Zalqa yı'q' sak'al hı'ı, Yizın cuvab
ç'iyelqa g'a'aççu. Mançike Şamuelis qəl vuxha,
xəmvolle Rəbbilqa düə haa'a. 12 Şamuel miç'eeqana
Şaul g'acesva suğotsumee, mang'uk'le şavame
eyhen: – Şaul Karmel eyhene şahareeqa ark'ın.
Maa'ab mang'vee, cus haykal gyuvxhu, mançer
Gilgalqa ayk'an. 13 Şamuel Şauluqa avarq'ılymee,
Şaulee eyhen: – Hasre Rəbbee vas xayir-düə
hevlecen! Zı Rəbbee eyhen hı'iyn. 14 Şamueleeme
mang'uk'le eyhen: – Nya'a manke yizde k'ırıysqa
vəq'əbışiniy yatsbışın heghan sesbı qöö? 15
Şaulee eyhen: – Manbı Amalekaaşike adı. Milletıs
vəq'əbıyiy yatsbı qiykkınıynbı, manbışe inekke
yugunbı Rəbbis, yiğne Allahıs, q'urbanna allya'as
havacı. İnsanar gyapt'ıynbı, mansa axuyn karbımee
giyxvər hı'ı. 16 Şamuelee Şaulık'le eyhen: – Ç'əv,
g'iyna xəmde Rəbbee zak'le uvhuyn, zı vak'le
eyhes. Şaulee, «Eyheva» cuvab qele. 17 Şamuelee
eyhen: – Ğucar vasqa k'ırra qööng'ə, nya'a vake
İzrailyne nasılbışda xərna ıxha dişde? Rəbbee,
q'ış qadğu, vake İzrailyna paççah hı'ı dişde? 18
Rəbbee ğu g'ıxelemee, inva dişde uvhu: «Hark'ın
bınahıka gyavts'uyne milletıkın Amalekaaşikın
he'e, manbı gırgıba gyapt'e. Manbışde gırgınbışikın
ha'asdesmee, dəv'ə hee'e». 19 Nya'a ğu Rəbbil
k'ırı ilydiyxhı? Manbışike g'ayşuyne karal qıxha,
Rəbbee ilydyaat'asın kar hı'ı? 20 Şaulee Şamuelik'le
eyhen: – Zı Rəbbee eyhençil k'ırı gyaqqıyn.
Mang'vee eyhene cigeeqa hark'ınna. Manbışda
paççah Agag aqqı inyaqa qarı, gırgın Amalekbı
gyapt'ıynbı. 21 Saccu eskeraaşe şenbışike g'ayşuyne
çavra-vəq'əyke, gyat'u ak'an ha'asınçike, nekke
yugun yatsbıyiy vəq'əbı g'əyxı' Rəbbis, yiğne
Allahıs, Gilgalee q'urbanbı allya'asva havacı. 22
Şamueleeme mang'uk'le eyhen: – Gyoxhxhan
ha'aneyiy menne q'urbanbışile geed, Rəbbis Cune
cuvabıl k'ırı alixhxhıniy ıkkan. Rəbbine cuvabıl
k'ırı alixhxhiy, q'urbanbışileeyiy nekke kokun
g'argbışile nimeexheyid yugdaniy vod. 23 Rəbbee
eyhen hidi'iyna bınah, cadubı hı'iyna xhineecab
vob. Culed-alqan karbı hı'iyid, byuttyaaşis ı'bəədat
ha'an xhineecad vod. Ğu Rəbbin cuvab əq'əna
qı'ı, Mang'veeyir ğu paççahiyvalike hı'ı. 24 Şaulee
Şamuelik'le eyhen: – Zı bınah hav'u, Rəbbine
əmrıliy, yiğne cuvabıl k'ırı ilydiyxhı. Zı yizde
g'oşunule qərq'ı'nna, dişe manbışil k'ırı alixhxhı.
25 Hucoona ixhes, həşde ğu yizde bınahıle ilyheç'e,
qora zaka yıq'əlqa sak'le, zı Rəbbis ı'bəədat ha'as.
26 Şamuelee Şauluk'le eyhen: – Zı vaka sak'alas
deş. Ğu Rəbbee uvhuyn hı'ı deş, Mang'veeyib vasse
İzrailyna paççahiyvalla g'avşuna. 27 Şamuel mançe
əlyhəəsva sak'ımee, Şaulee mana plaşike aqqaqqa,
manıd qoxan. 28 Şamuelee mang'uk'le eyhen: –
Nəxdiy ğu yizın plaş qotxu məxbı'b g'iyna Rəbbee
yiğne xılençe İzrailyna paççahiyvalla qooxas.
Mang'vee vas k'anerıng'une, vale yugung'une
xılyaqa qevles. 29 İzrail Ğamaa'ane Allahee, horbıd
ha'a deş, fıkırıb badal haa'a deş, Mana insan
deş vor fıkır badal haa'as. 30 Şaulee eyhen: –
Zı bınah hav'u. Hucoona ixhes, həşde xalq'ıne
ağsaqqalaaşineyiy İzrailyne ögil zas hı'rmat givxhe.
Zakasana sak'le, yiğne Allahıs, Rəbbis, ı'bəədat
ha'as. 31 Şamuel Şauluqar qihna qaraylena,
Şauleeyid Rəbbis ı'bəədat ha'a. 32 Şamuelee eyhen:
– Amalekaaşina paççah Agag inyaqa yizde k'anyaqa
qale. Agagır vuççud dexhesda xhinne qaraylena.
Agagee culed-alqa eyhe ıxha: – Mıts'an, zı qik'uyke
g'attirxhınna. 33 Şamuelee eyhen: – Yiğne g'ılıncın
nəxübiy yedar kulyfatbı dena g'alyav'u, yiğna yedir
həməxür kulyfat dena eexvas. Şamuelee Gilgalee,
Rəbbine ögil Agag gyaraxana. 34 Mançile qiyğa
Şamuel ayk'anna Ramayeeqa, Şaulur Giveayeene,
cune xaaqa siyk'al. 35 Şamuelee, Şaulna geeb haa'a,
geed uts'ur ts'ıts'a'a. Mang'uk'le mana qik'asmee,
g'ece deş. Rəbbir Şauluke İzrailyna paççah hı'ıva
paşman eyxhena.

16 Rəbbee Şamuelik'le eyhen: – Ğu geebne
Şaulna haa'as, geedne uts'ur ts'ıts'a'as?
Zı mang'usse İzrailyna paççahiyvalla g'avşuna.
Gaç q'ışika gyavts'av'u, yəqqı'lqa gixhe. Zı ğu
Bet-Lexemğançene Yesseyne k'anyaqa g'ıxele. Zı
mang'une dixbışike Yizdemee paççah g'əyxı'. 2
Şamuelee eyhen: – Zı nəxürna ı'qqəs? Şauluk'le
g'ayxhee, zı gik'asda. Rəbbee eyhen: – Vaka sa
vuç'e vukkee, «Rəbbis q'urban ablyaa'as arıva»
eyhe. 3 Yesseyir q'urban ablyaa'asde cigeeqa qot'le,
qiyğa hucooyiy ha'as ıkkanva Zı vak'le eyhesın.
Zı eyhene insanne vuk'lelqa ğu q'ış qadğvas,
mang'uke Yizdemee paççah ha'as. 4 Şamuelee
Rəbbee eyhəxüd ha'a. Mana Bet-Lexemqa qarımee,
şaharın ağsaqqalar mang'une ögilqa qəvəyq'ən-

qəvəyq'ən qığeepç'ı, eyhen: – Ğu yugvalisne arı? 5 Mang'vee eyhen: – Ho'o, yugvalis arı. Zı
Rəbbis q'urban ablyaa'as arı. Mətteepxha, zakasana
q'urban ablyaa'ane cigeeqa able. Şamuelee
Yesseyik'leyiy mang'une dixbışik'led mətteepxha
q'urban ablyaa'asde cigeeqa ableva eyhe. 6 Manbı
vüqqəmee, Şamuel Eliavıqa ilyakkı culed-alqa
eyhen: «İna Rəbbee paççah ixhes g'əyxı'na vor!» 7
Rəbbeemee Şamuelik'le inəxüd eyhe: – Mang'une
micagiyvaliqayiy axtıvaliqa ilymakka, Zı mana
əq'ana qı'ı. Rəbb, insan ilyakkan xhinne deş ilyakka.
İnsan insanne aq'vayqa, tanaqa ilyakka, Rəbbmee
insanne yik'eeqa ilyakka. 8 Mane gahıl Yesseyee
Avinadav qort'ul, mana Şamuelyne ögiyle alğayhe.
Şamuelee eyhen: – Rəbbee inar g'əyxı' deş. 9
Manke Yesseyee Şamma qort'ul, mana alğayhe
Şamuelyne ögeençe. Şamuelee eyhen: – Rəbbee
inar g'əyxı' deş. 10 Yesseyee dixbışda yighırsana
qort'ul, manbı Şamuelyne ögiyle alğaa'a. Şamuelee
Yesseyk'le eyhen: – Rəbbee inbı g'əvxü deş.
11 Şamuelee Yesseyke qiyghanan: – İnbı yiğne
dixbışin gırgınbıne? Yesseyee eyhen: – Nekke
k'ınnar vorna, mang'vee vəq'əbı uxhiyxhan.
Şamuelee Yesseyk'le eyhen: – Mang'uqar qihna
insan g'axıle, hasre manar inyaqa qoracen. Mana
inyaqa qalesmee, şi sufranılqa savaales deş. 12
Yesseyee mang'uqar qihna insan g'axuvu mana
qalya'ana. Mang'uqa ç'ərəxən xhinnen danbı,
micagın uleppı, uftanınıd aq'va eyxhe. Rəbbee
Şamuelik'le eyhen: – Oza qixhe, mang'ulqa q'ış
qadğve, Zı eyhena mana vor. 13 Şamuelee
q'ışnana gaç alyapt'ı, çocaaşine k'ane Davudulqa
q'ış qadağva. Manke Rəbbin Rı'h Davudulqa
g'eç'e, mane yiğıled mang'ul oğa axva. Şamuel
mançe Ramayeeqa siyk'al. 14 Rəbbin Rı'h Şaulule
atk'ınmee, Rəbbee mang'ulqa sa medın pisın rı'h
g'ıxele ıxha. Mançinıb Şaulus əq'üba hoole vuxha.
15 Şaulne insanaaşe mang'uk'le eyhen: – Allahee
g'axuvuyne pisde rı'hı'n həşde vas əq'üba hoole.
16 Yişda xərna, yiğne insanaaşilqa əmr hee'e, vas
yugba lira əlivxəs vəəxəna insan t'abal he'ecen.
Allahee g'axuvuyn pisın rı'h valqa qadımee,
mang'vee lira əlivxee, vasıd yugda ixhes. 17 Şaulee
cune insanaaşik'le eyhen: – Manke yizdemee sa
yugba lira ilyviyxəna insan t'abal hı'ı zasqa ayre.
18 Mang'une insanaaşine sang'vee alidghıniy qele:
– Zak'le Bet-Lexemğançene Yesseyne dixbışde
sang'vee yugba lira ilyviyxə g'avcuna. Mana cehil,
yik'ekana, yugra siç'ekkvana, k'orara yuşan ha'ana,
micagna gadeyiy. Rəbbir mang'ukayiy. 19 Şaulee,
Yesseysqa xabar ana insanar g'axuvu, eyhen: –
Vəq'əbı uxhiyxhan ha'ana yiğna dix, Davud, zasqa
g'axıle. 20 Yesseyee əmələlqa gıney, çaxıren tuluğ,
mısva alivxhu, cune duxayka Davuduka Şaulus
g'uxoole. 21 Davud Şaulusqa qarı, mang'une ögil
ulyoyzar. Şaulus Davud geer ikkiykan, mang'uke
cuna silahdar ha'a. 22 Qiyğa Şaulee, Yesseysqa
cuna insan g'axuvu, eyhen: – Hucoona ixhes, hasre
Davud yizde k'ane axvecen, mana zasqa yugra qarı.
23 Allahee g'axuvuyn pisın rı'h Şaululqa qadıyne
gahbışil, Davudee cuna lira alyapt'ı əlivxümee,
mana yug qexhe ıxha. Pisın rı'hı'd mang'uke
əq'ana qexhe ıxha.

17 Filiştinaaşe dəv'ə haa'asdemee g'oşun sav'u,
Yahudayne Soko eyhene şahareeqa qavayle.
Sokoyneyiy Azeka eyhene şaharbışde yı'q'nee
Efes-Dammimee manbışe g'oşun ulyoozarasın ciga
ha'a. 2 Şauluy İzrailybı sabı Ela eyhene q'adaalil
g'oşun ulyoozarasın ciga hı'ı, Filiştinaaşika
dəv'ə vukkeesva manbışde ögee ulyoozar. 3
Filiştinar sa tepal, İzrailybıb manisa tepal ulyobzur
vuxha. Manbışde yı'q'nee q'adaal ıxha. 4 Gatne
şahareençena Golyat donana sa yugra siç'ekkvana
Filiştinaaşde g'oşuneençe ögeeqa qığeç'e. Mana
yixhne xılekkumneyiy sayid sa ç'umne axtıvalee
ıxha. 5 Mang'une vuk'lel tuncıke hı'iyn dəbilga
ıxha, tanalqad xhone aazır şekelyne yı'q'valeedın
zireh ali'ı ıxha. 6 Mang'une g'elybışiled tuncuke
hı'iyn zireh givatxın, mang'un yı'q'əlid mizrag
ıxha. 7 Mang'une nizeyn cık'rı qexhvane xhanayn
arğacın dal xhinne xətta ıxha, mançin yivayke
hı'iyn sivıd yixhıd vəş şekelyne yı'qvalee ıxha.
Mang'un g'alxan haqqanar cule ögil əlyhəə ıxha. 8
Golyat gipk'ınne İzrailybışde ögilqa qığeç'u, ts'ir
haa'a-haa'a eyhen: – Nişisne şu qığeepç'ı, dəv'ə
haa'asne? Zı Filiştinğançena, şunab Şaulun g'ular
dişde vob? Vuşde yı'q'neençe sa insan g'əyxə,
hasre mana zasqa giç'ecen. 9 Zaka siç'ekkvamee,
mang'usse zı gik'as əxee, manke şi vuşun g'ular
vuxhes. De'eş, zı ğamxha, zı mana gik'veene, şu
yişin g'ular vuxhes, şi eyhençika şu gyuv'ur oza
qeepxhes. 10 Filiştinğançeng'vee meed eyhen: –
G'iyna zı İzrailybışilqa cuvab ayhe! Zaka qığeç'u
saç'ikkvasda vuşde yı'q'neençe insan g'əyxe. 11
Filiştinğançeng'vee eyhen g'ayxhı, Şaulur cukan
İzrailybıb çiçis üvxüyxə, manbı geeb qəvəyq'ən.
12 Davud Yahudayne Bet-Lexem şahareençene
Yesseyna dix ıxha. Yessey Efratbışda sa ıxha.
Mang'uqa molyuyre dix ıxha. Şaulne gahıl Yessey
q'əs qıxha ıxha. 13 Mang'una xərna xhebiyre
dix Şauluka qihna dəv'eeqaniy apk'ın. Mang'une
dəv'eeqa apk'ınne dixbışin dobı inbıniy vod:
ts'erriyna Eliav, q'ör'esda Avinadav, xhebır'esdar
Şamma. 14 Davud Yesseyna nekke k'ınna dix
ıxha. Dixbışin çak'ınbı, xhebırsana Şauluqa qihna
avayk'an. 15 Davudur dekkın syuru uxhiyxhan
ha'ava, Şaulusqa Bet-Lexemqa hark'ın qarayle

ıxha. 16 Filiştinğançena Golyat, yoqts'al yiğna
exhaliy-miç'eer İzrailybışisqa qığeç'u, manbışılqa
cuvab ayhe ıxha. 17 Yiğbışde sa yiğıl Yesseyee
cune duxayk'le Davuduk'le eyhen: – Həşde yits'ıble
kokayiy sa maşuk' qootsune sukuna alyapt'ı,
g'oşun ulyobzurne cigeeqa yiğne çocaaşisqa
zaara hoora. 18 Manbışde xərıng'usub yits'ıble
guru nissenna alept'e. Çocaaşilir alycaxve, manbı
nəxübiyva zas xabar able. 19 Yiğın çocar Şaulukayiy
mang'une insanaaşika sacigee Ela eyhene q'adaalil,
Filiştinaaşika dəv'ə haa'a vob. 20 Davud miç'eer
çakra suğotsu, cun vəq'əbı menne çobanılqa
g'alya'a. Qiyğar mana, Yesseyee uvhuyn xhinne,
karbı alyaat'u, ayk'anna. Mana g'oşun ulyobzurne
cigeeqa qarı hirxhıling'a, g'oşun dəv'ə haa'asde
cigeeqa axtıne seseka giviyk'an g'ooce. 21
İzrailybıyiy Filiştinar sanasanbışde ögee ulyozar
haa'a. 22 Davudee, vucee adıyn karbı g'oşuneene
g'aravulyçilqa g'ali'ı, g'oşun gipk'ınne cigeeqa
çocaaşis xoşgelydiy haa'asva g'adayxhvan. 23
Davudee çocaaşika gaf haa'ang'a, Filiştinaaşine Gat
şahareençena Golyat donana sa yugra siç'ekkvana
hiqa qığeç'u, meed ögiylin xhinne cuvabbı ayhe.
Mang'vee eyhenbı Davuduk'le g'iyxhenbı. 24
Gırgın İzrailybıcab mana insan g'acumee it'umba
qəpq'ı'n heebaxa vuxha. 25 Manbışe eyhe ıxha:
– Şok'le mana ögilqa qığeç'una insan g'eceye?
Mana İzraililqa cuvab ahas qığeç'u. Mana gik'una
insan paççahee geed karnana ha'as, mang'us yişir
heylesda, mang'une dekkına xizanıb İzrailyne
nalok'bışike g'attivxhan haa'asda. 26 Davudee
cune k'ane ulyobzurne insanaaşike qiyghanan: –
İna Filiştinğançena gik'uyne, İzrail tesseriyvalike
g'attivxhan hav'uyne insanıs hucooy'e heles? İna
sunnat hidi'ına Filiştinğançena vuşuna eyxhe,
Vorne Allahne g'oşunbışilqa cuvab ayhe? 27
Milletın, mana gik'uyne insanık hucooyiy ha'asva,
sayid eyhen. 28 Davud insanaaşika yuşan ha'amee,
mang'vee eyhenbı xərne çocuk'le, Eliavık'le
g'iyxhe. Mançike çocus qəl vuxha qiyghanan: –
Nişisne ğu inyaqa arı? Çoleena yişda sa-q'öble
vəq'ə, ğu şavulqane g'alepçı? Zak'le ats'an, ğucar
ğu xərra ıkkekka ıxhayke, yiğne yik'eençed yugun
karbı ılğı'də ıxhayke, ğu inyaqa dəv'əyqa ilyakkas
arı. 29 Davudee eyhen: – Nya'a, zı hucoona hı'ı?
Nya'a, zas yuşan ha'asırne dexhes? 30 Davud çocuke
merıng'ulqa sak'ı, mançinacab gaf haa'a giyğal,
milletınıd ögiylin xhinne mang'us alidghıniy qele.
31 Davudee yuşan ha'anbı g'ayxhinbışe, mang'un
cuvab Şaululqa hixhar ha'a. Şauleeyir mana cusqa
qoyt'al. 32 Davudee Şauluk'le eyhen: – Hasre mane
insanıl-alla şavaacad aq'va havaxan hıma'acen.
Zı, yiğna g'ul, hark'ın mang'uka səyxəsda.
33 Şaulee Davuduk'le eyhen: – Vasse mane
Filiştinğançeng'uka saç'ikkvas əxəs deş, ğu uşax
vod, manamee k'ırranang'ançile otç'u dəv'əbışee
siç'ekkvana vor. 34 Davudee Şauluk'le eyhen: – Zı
dekkın syuru uxhiyxhana'asniy haykanna. Şirın,
syoyun abı syuruneençe urg avqu əlyhəəmee, 35
zı mançiqar qihna gyurxhu mançileğana kar ı'xı'
ghalençe urg g'ooşenaniy. Mane həyvanaaşina
sa zalqa g'opk'uluyng'amee, zı mana həyvan
gardanılyne xhayıke avqu mana gyook'ananiy.
36 Zı, yiğne g'ulee, şirıd, syoyub gyuvk'una.
Mana sunnat hidi'ına Filiştinğançenar mançina sa
xhinne ixhes, mang'vee Vorne Allahne g'oşunulqa
cuvab avhuva. 37 Şirneyiy syoyune ghalençe zı
g'attixhan hı'iyne Rəbbee, Filiştinğançeng'uner
xılençe g'attixhan ha'asda. Şaulee Davuduk'le
eyhen: – Hak'ne, Rəbb Vuc vaka ixhecen! 38
Şaulee cun silahbı Davuduk qa'a. Vuk'lelqa
tuncuna dəbilga giviyxhe, tanalqad zirehbı alya'a.
39 Davudee mane zirehıl ooğançe g'ılınc qı'ı
iykar. Mankilqamee mang'vee silah iykar hı'iyn
deşdiy. Qiyğa Davudee Şauluk'le eyhen: – Zasse
man karbı ali'ı iykaras əxə deş. Zı həşdilqamee
məxdın karbı ali'iynbıcad deşdiy. Davudee manbı
tanale g'eşşenbı. 40 Qiyğa xılyaqa əsaa alyaat'u,
arageençe cusda xhoble hamavarna g'ayeb g'əvxü,
manbıd q'oç'eeqa k'ı'ı xılene sapandıka mana
Filiştinğançeng'usqa qexhe. 41 Filiştinğançenar
cune g'alxan haqqang'uka mane gahıl Davudne
suralqa q'öö eyxhe. 42 Filiştinğançeng'uk'le Davud
ç'ərəne danbışika, aq'vayle uftanra, mek'vra
g'acumee, mana mang'uqa ooğançe-avqa ilyakka.
43 Mang'vee Davuduk'le eyhen: – Nya'a, zı
vas xvaane vob, ğu zalqa t'at'aaka ı'qqə?
Filiştinğançeng'vee cone allahaaşika Davudus bed-
düə hav'u eyhen: 44 – Zasqana qora, zı yiğne
ç'urunuke xəəne şit'yaaşisiy, çolane həyvanaaşis
heles. 45 Davudeeme Filiştinğançeng'uk'le eyhen:
– Ğu zalqa g'ılıncıka, nizeyka, mizragıka qöö,
zımee valqa ğu hokuyne İzrailyne g'oşunbışde
Allahne, Xəəne G'oşunbışde Rəbbine doyuka q'öö.
46 G'iyna Rəbbee ğu yizde xılyaqa qeles, zınar ğu
gik'asda. Zı yiğna vuk'ul tanake curaa'asda. G'iyna
Filiştinaaşde g'oşunbışın leşbı, zı xəəne şit'yaaşisiy
çolane həyvanaaşis heles. Mançile qiyğa gırgıne
dyunyeyk'lecad ats'axhxhesın İzrailee Allah vorna.
47 İnyaqa sabıyne gırgıng'uk'lecad ats'axhxhesın,
Rəbbee g'ılıncıkayiy nizeyka deş g'attivxhan
haa'a, ina Rəbbina dəv'ə vobna, Mang'veeyib şu
yişde xılyaqa qevles. 48 Filiştinğançena Davudne
ögeeqa qığeç'esva, mang'usqana qöömee, Davud
zaara ı'ğiykır Filiştinaaşde g'oşunbışde suralqana
g'adayxhvan. 49 Davudee q'oç'eeqa xıl k'eççu
g'aye alyabat'a, qiyğab sapandeeqa gyuvxhu
avhu, Filiştinğançeng'une ligaylek'ena üvxüyxə.

G'aye qipxhırmee mang'une ligayna bark'v
havayq'ar, vucur aqvakkena ç'iyelqa qukkyoyk'al.
50 Davud Filiştiğançeng'ule sapandıkayiy g'ayeyka
ğamexhe. Davudne xılee g'ılıncıd eyxhe deş,
mang'vee Filiştiğançena ı'xı' gek'ana. 51 Davud
g'adarxhun Filiştiğançeng'une k'ane ulyoyzar.
Filiştiğançeng'un g'ılınc qığayşu mana gik'u,
qiyğab vuk'ul tanıke curaa'a. Filiştinaaşik'le
cona yugra siç'ekkvana qik'u g'acumee, manbı
heebaxanbı. 52 İzrailiniy Yahudayn g'oşunbıd
ts'irbı ha'a manbışiqa qihna gyadak'va. Manbışe
Filiştinar Gateeqa ikkəəne cigeeqamee, Ekronne
akkabışisqamee g'e'eebaşenbı. Gateeqayiy Ekronqa
əlyhəəna Şaarayimna yəqvolle Filiştinaaşin
gyapt'ıynbı opt'ul-opxul vuxha. 53 İzrailybı
Filiştinaaşiqab qihna gyapk'ı, mançe sapk'ılıyle
qiyğa manbışin g'oşunbı ulyozzuriyn cigabı
q'əra qa'a. 54 Davudee Golyatna vuk'ul
alyapt'ı İyerusalimqa qavayle. Filiştiğançeng'un
g'ılıncmee adı, Davudne çadıreeqa giyxhe.
55 Şauluk'le Davud Filiştiğançeng'usqa qığəə
g'acumee, mang'vee g'oşunbışde xərıng'uke,
Avnerıke, qiyghanan: – Avner, ina cehil şavna
dixne? Avneree eyhen: – Paççah, geer qa'ana,
ats'a deş. 56 Paççahee eyhen: – Ats'axhxhelan,
mana cehil şavna dixiy. 57 Davud Golyat gik'u
qöömee, Avneree mana qort'ul, Şaulusqa ıkkekka.
Filiştiğançeng'una vuk'ulyub mang'une xıleecab
vooxhe. 58 Şaulee mang'uke qiyghanan: – Cehil, ğu
şavna dixne? Davudee «Yiğne Bet-Lexemğançene
g'uluna, Yesseyna dix vornava» alidghıniy qele.

18 Davud Şauluka yuşan hı'ı ç'əvxhayle qiyğa,
Yonatanne yik'esqa Davud yugra qarayle.
Mang'us Davud vuc xhinne ıkkiykan giyğal. 2
Mane yiğıle Şaulee Davud cune k'ane aqqaqqa,
dekkıne xaaqa əlyhəəs haysar deş. 3 Mana
vuc xhinne geer ıkkanva Yonatanee Davuduka
hambaziyvalla haa'asva cuvab g'ats'ayk'van. 4
Yonatanee tanalinbı g'ayşu, g'ılıncıka, vukuka,
zirehıka sacigee ts'irab Davudusqa qoole. 5 Şaulee
Davud nene işiqar qihna g'axuvee, mang'vee mana
iş yugba haa'a vuxha. Mançil-allar Şaulee Davuduke
cune g'oşunee ç'ak'ınbışda sa ha'a, man milletned,
Şaulne hiqiy-allanbışded ulesqa yugda qadayle. 6
Davudee Filiştiğançena gik'u yı'q'əlqa siyk'almee,
İzrailyne gırgıne şaharbışeençen yedar dyafbıyiy
t'amp'ırbı alyaat'u, şadeebaxhen mə'niybıyiy
mık'ar ha'a paççah Şaulne ögeeqa qığeebaç'e.
7 Yedaaşe mık'ar ha'a-ha'a, inəxdın mə'niybı
qədəqqə ıxha: – Şaulee aazırbışika, Davudemee,
yits'ıd aazırbışika gyapt'ı. 8 Şaulus mançike
geeb qəl vooxhe, manbışe eyhenbı mang'une
yik'eençe eyxhe deş. Mang'vee eyhen: – Davudee
yits'ıd aazırıka, zımee aazırıkava manbışe eyhe.
Sık'ınne gahıle manbışis mang'uke paççahcar
ha'as ıkkiykanas. 9 Mane yiğıle Şaul Davuduqa
sacurayracar ilyakka giyğal, mang'vee Davudus
paxıliyvalla haa'a. 10 Qinne yiğıl Allahee g'axuvuyn
pisın rı'h Şaululqa gexa. Mang'vee xaa nen qadiy
ha'a giyğal. Davudeeme, vucee ögiyl ha'an xhinne,
meeb xılyaqa lira alyapt'ı mana ilyviyxə vuxha.
Şaulne xıle nize eyxhe. 11 Şaulee «Hasre Davud ine
nizeyka baruguk at'iq'an ha'asva» culed-alqa uvhu,
man xıledın nize ayhen. Davudusse q'öne yəqqee
mançike hixvas əxəna. 12 Rəbbee Davudun sura
aqqıva, vucur g'alerçuva, Şaul Davudule qəyq'ənna.
13 Mançil-allar Şaulee Davud cuke əq'əna qı'ı,
mang'uke aazırıng'una xərna hı'ı. Mançile qiyğa
Davudee g'oşun dəv'eeqa vukku qadayle ıxha. 14
Rəbb Davuduka vorva, mang'une xılençe gırgın
işbı qöö ıxha. 15 Davudne xılençe gırgın qöö
g'acu, Şaul qəyq'ənna. 16 Gırgıne İzrailybışisiy
Yahudabışis Davudee co dəv'eeqa vukku qavayleva,
mana geer ıkkan ıxha. 17 Şaulee Davuduk'le eyhen:
– İna yizda xərna yiş, Merav vorna, mana zı
vas heyles. Saccu ğu yizde yəqqə yik'eka ixhe,
Rəbbinab dəv'ə vukkee. Şaulne fıkıreençe «Hasre
mana yizde deş, Filiştinaaşde xıle qik'ecenva»
ılğeç'e. 18 Davudee Şauluk'le eyhen: – Nya'a, zı
vuşune eyxhe? Yizda xizan hucoo eyhen karne,
dekkına xizanıb İzrailee şavunbışdane vob, zake
paççahıs yezne ixhes? 19 Şaulna yiş Merav, Davudus
heylesda gah qabımee, mana Mexolğançene
Adrielis heele. 20 Davudmee, Şaulne manisa
yişşis Mikalıs ıkkiykan. Mançina gaf Şaululqa
hivxhar hav'umee, mana mang'une yik'eençe
vooxhe. 21 Şaulne fıkreençe «Davudus Mikal
hiyvu, mang'us gugu haa'as, Davud Filiştinaaşde
xıleka gik'asva» ılğeç'e. Qiyğa Şaulee Davuduk'le
eyhen: – Vasse g'iyna meer yizda yezne ixhes
əxə. 22 Şaulee cone hiqiy-allanbışilqa əmr haa'a,
Davuduk'le dyugulenda inəxüd eyheva: – İlekke
paççahıs ğu nimeeyiy ıkkan, mang'une hiqiy-
allanbışisir ğu ıkkanna. Qora ğu həşde mang'us
yezne ixhe. 23 Şaulne hiqiy-allanbışe, Davudus
man g'ayxha'ang'a, Davudee manbışik'le eyhen: –
Paççahna yezne ıxhay, vuşdemee nəxdın ıxhay
karne vod? Zı kar deşda, şavuk'lecar dyats'ana
insan vor. 24 Şaulne hiqiy-allanbışe «Davudee
inva uvhuva» Şaululqa hixhar ha'a. 25 Şaulee
eyhen: – Davuduk'le eyhe: «Paççahee vake, yişşel-
alla pıl deş heqqa. Mang'vee vake, çine cigee,
cuna qəl qığaahasva, cune duşmanaaşin vəşne
Filiştiğançeng'un sunnat hı'iyn ç'ürüx heqqa».
Manıd Şaulee, Davud Filiştinaaşde xıleka gik'asva
ha'a. 26 Şaulne hiqiy-allanbışe man eyhenbı
Davudulqa hixhar ha'anbı. Davudusur yezne ixhes
ıkkiykkanna. Gyuvxhuna gah g'avalessecab, 27

Davud cune g'oşunıka hark'ın Filiştinaaşda q'öd
vəş adamiy gek'a. Paççahna yezne ixhesdemee,
Davudee manbı sunnat hav'u ıxhayn ç'ürüxbı
paççahısqa adayle. Manke Şauleeyir cuna yiş Mikal
Davudus heelena. 28 Şaululqa hitxhırmee, Rəbb
Davuduka vorva, yişşes Mikalısır Davud ıkkanırva,
29 mana mang'ule sık'ırar geer qəyq'ən giyğal.
Qik'asmeeyir mana Davudna duşman eyxhe. 30
Filiştinaaşde g'oşunbışde ç'ak'ınbışe dəv'ə ç'əvcab
haa'a vuxha deş. Manbışe dəv'ə hav'uylette, Davud
mane dəv'əbışee, Şaulne gırgıne hiqiy-allane
insanaaşile ək'elika ıxha. Mançile qiyğa milletın
mang'un do axtıda aqqaqqa.

19 Şaulee cune duxayk'le Yonatanık'leyiy cune
hiqiy-allanbışik'le Davud gik'eva eyhe.
Yonatanısmee, Davud geer ıkkan ıxha. 2 Yonatanee
Davudulqa xabar g'uxoole: – Yizde dekkıs Şaulus
ğu gik'asır ıkkan. Həşdiyle, hucoon ixhes, ğucar
ğu g'iyqa miç'eer havace. Sa ciga t'abal hı'ı,
çolee dyugulyxhe. 3 Zınar dekkıkasana çoleeqa,
ğu dyugulyxhayne cigaysqa, ayres. Mang'uka
yiğne hək'ee yuşan ha'as, mang'vee hucooyiy
uvhu zı valqa hixhar ha'asın. 4 Yonatanee
dekkıs Şaulus, Davudne hək'ee yugun karbı yuşan
hı'ı, eyhen: – Paççahee, cune nukarıs Davudus
pisvalla hımaa'acen. Mang'vee vas mısacab pisvalla
hav'u deş. Mang'vee hı'iyn gırgın işbıd, yiğne
yugvalinemee ıxha. 5 Mang'vee, qik'uyle qı'dərq'ı'n
Filiştinğançena Golyat gik'u, Rəbbeeyib İzrail
g'attivxhan hav'u. Ğunar man g'acu, şadxhana.
Nya'a ğu nişilycar-alla taxsir deşda Davud gik'u,
q'ərane cigeeqa eb k'yaavak'an hav'u, vasda bınah
haa'as? 6 Şaulee Yonatanne cuvabıl k'ırı alixhxhı,
«Zı mana gik'as deşva» uvhu, Vorne Rəbbine
hək'ee k'ın g'iysar. 7 Yonatanee Davud qort'ul, co
yuşan hı'iyn gırgın mang'us yuşan ha'a. Qiyğar,
Davud Şaulusqa ıkkekka. Davudur şenkiyn xhinne,
Şaulusnee axva. 8 Meeb dəv'ə giviyğal. Davudur
oza qıxha ayk'anna Filiştinaaşika saç'ikkvas. Davud
manbı ootal-ooxhal hav'u, ğamexhena, manbı
Davudne ögiyle heebaxanbı. 9 Yiğbışde sa yiğıl
Şaul xaa'ar xıle nizeyka gyu'uringa, mang'ulqa
Rəbbee g'axuvuyn pisın rı'hı'd qadı gexa. Davudee
mane gahıl lira ı'lyviyxə vooxhe. 10 Şaulus Davud
nizeyka barugus at'iq'an ha'as ıkkiykan. Davud
mang'une ögiyle hexvana, mang'vee avhuyn
nized qadı barugeeqa k'exa. Mane xəmde Davud
hixu g'ittiyxhanna. 11 Şaulee Davudne xaaqa
insanar g'ıxoole, mana nyaariyva ats'axhxha,
miç'eer g'ik'ecenva. Davudne xhunaşşee Mikalee,
mang'us xabar huvu eyhen: – G'iyna xəmde
vasse, hixu dyugulyxhes dəxeene, g'iyqa miç'eer
ğu g'ik'asda. 12 Qiyğa Mikalee Davud g'uleençe
gyaqqa, manar hixu g'ittiyxhanna. 13 Mikalee
xaana byuty alyapt'ı tyuleeqa giviyxhe, vuk'lelqad
ç'ərnan ts'e'ın g'ekva qali'ı, ooqad tanalinbı adaççe.
14 Şaulee, Davud aqqasva g'axuvuyn insanar
abımee, Mikalee «Mana ık'ar vorva» eyhe. 15
Şaulee mebın insanar g'axuvu, eyhen: – Mana
tyulyunukacar zasqa ayre, zı mana gik'as. 16
Man insanar aqa ikkeepç'ımee g'ecen, tyuleeqa,
vuk'lelqa ts'e'ın g'ekva qali'ıyn byutud hotku. 17
Şaulee Mikalık'le eyhen: – Nya'a zas horbı hı'ı?
Yizda duşman g'aykkı, manar hixu g'attirxhınna.
Mikalee Şaulus alidghıniy qele: – Davudee zak'le
uvhuyn, g'aykke zı əlyhəəs! Deşxheene, zı ğu
giyk'as! 18 Davud hixu g'attirxhınmee, Ramayeeqa
Şamuelyne k'anyaqa qarı, Şaulee cuk hı'iyn
gırgın mang'us yuşan ha'an. Mançile qiyğa
mana Şamuelika sacigee Nayot eyhene şahareeqa
ark'ın, maa aaxva. 19 Şaulus «Davud Ramayeene
Nayoturva» xabar qabayle. 20 Şaulee mana
aqqasva, maqa insanar g'ıxoole. İnsanaaşik'le,
Şamuel q'oma ulyorzulyne peyğambaraaşine
desteyn peyğambariyvalla haa'a g'ooce. Man
g'acumee, Şaulee g'axuvuyne insanaaşilqad Allahın
Rı'h geç'e. Manbışeb peyğambariyvalla haa'a
giviyğal. 21 Man ıxhaynbı Şaululqa hixhar hı'ımee,
mang'vee mebın insanar g'ıxoole. Manbışeb
peyğambariyvalla haa'a. Şaulee, xhebe'es insanar
g'uxoole, manbışeb peyğambariyvalla haa'a. 22
Nekke qiyğa vuccar Ramayeeqa arı, Seku eyhene
cigayne k'anene, xənne kahrızısqa qarı, maane
insanaaşike qiyghanan: – Şamueliy Davud nyaane
vob? Maane neng'veemee, «İnyaa'ab, Ramayeene
Nayotee vobva» eyhe. 23 Şaul Ramayeene Nayotqa
əlyhəəmee, mana Allahne Rı'hı'n aqqaqqa. Qıyğar
insanaaşe Şaul Ramayeene Nayotulqa qıkkeka.
Mang'veeyib peyğambariyvalla haa'a vuxha. 24
Qiyğa mang'vee tanalinbı qakki'ı, Şamuelyne ögil
peyğambariyvalla haa'a. Mana bıkırne yiğnayiy
xəmna ts'eler qukyork'ul axva. Mançil-alla
insanaaşe eyhe: «Şaulıkerne peyğambar ıxha?»

20 Davud Ramayeene Nayoteençe hixu,
Yonatanne k'anyaqa qarı eyhen: – Nya'a, zı
hucoona hı'ı? Yizın taxsir hucoona? Zı yiğne dekkıs
nəxbına pisvallane hav'u, mang'us zı gik'as ıkkan?
2 Yonatanee mang'us alidghıniy qele: – Məxdın
kar mısacad ixhes deş! Ğu qik'as deş. Yizde dekkee
nenacab iş, xəbna vuxheeyib k'ınna vuxheyib
zak'le ittevhu haa'as deş. Nya'asdiyxan dekkee,
mana iş zale dyugul hav'u? Məxdın kar ixhes
deş! 3 Davudee mang'us k'ın g'assır, eyhen: – Zı
vasqa yugra qarıynçina, yiğne dekkık'le ats'a vod.
Mançil-allad dişe mang'us vak'le dyats'axhxha
ıkkan. Ğu aq'va qa'asınçina mang'uk'le ats'an.
Vorne Rəbbilqaniy yiğne canılqan k'ın ixhen,
yizde qik'uys sa g'el qittasın ciga axu. 4 Yonatanee

Davuduk'le eyhen: – Yiğne yik'es hucooyiy ıkkan, zı vas ha'asın. 5 Davudee Yonatanık'le eyhen: – G'iyqa ts'ebna vaz giviyğalan bayram vod, zı paççahıka sa sufranıl gyu'ur kar oxhanas ıkkan. Həşde ğu zı hasre, qıtsıq exhalilqamee, hark'ın çolee dyugulyxhes. 6 Yiğne dekke zı qirghın he'ee, mang'uk'le eyhe: «Davudee cune şahareeqa Bet-Lexemqa alycaxxvas ı'qqəseeva zake geed qiyghın». Maa'ab, həşde cone xizanın seniysda q'urban gyook'a. 7 Mang'vee uvheene: «Yugdavud», manke zı, yiğna nukar, yugra ixhes. De'eş, mang'us mançike qəl vuxheene, vak'le ats'axhxhe, mang'uqa kara'əən fıkırbı deşud. 8 Zas yugvalla hee'e, ğu Rəbbine ögil zaka cuvab g'ats'atk'un. Zal bınah vobxhee, ğucar zı gik'e. Nişil-allane vas zı yiğne dekkısqa ıkkees ıkkan? 9 Yonatanee eyhen: – Man yiğne vuk'lelqa qales deş! Yizde dekkıqa karaı'dəən fıkırbı ıxhay, zak'le g'acuynxhiy, nya'a vak'le ittevhu g'alyadaççeyiy? 10 Davudee Yonatanık'le eyhen: – Dek vaqa qəlaka yuşan he'eene, man zalqa şavaane hixhar ha'as? 11 Yonatanee Davuduk'le eyhen: – Qora çoleeqa qığeepç'es. Manbışda q'öyursana g'aqa qığeepç'ı, çoleeqa avayk'an. 12 Qiyğa Yonatanee Davuduk'le eyhen: – İzrailyne Allahılqan, Rəbbilqan, k'ın ixhen, g'iyqayee, qıtsıqee ine gahılqasse, zak'le dekkına fıkır vaats'a vuxhesda. Mang'uqa yiğne hək'ee yugun fıkırbı ixheene, zı manbı valqa hixhar ha'asınbı. 13 De'eş, yizde dekkıne fıkreençe karaı'dəən karbı ılğəə ixheene, zınad man valqa hixhar hide'eene, ğunar yəqqı'l iderçveene, hasre Rəbbee yizde vuk'lelqa mançiled pısın yiğbı alle'ecen. Hasre Rəbb yizde dekkıka nəxüriy eyxhe, vakar həməxür ixhecen. 14 Zı nimeeletteyiy vor, ğunab zak'le Rəbbina g'idyabat'ana yugvalla haagve. Zı qik'uyng'ar, 15 Rəbbee Davudun gırgın duşmanar ç'iyene aq'vayle havaakal hav'uyleb qiyğa, mana yugvalla yizde xizanıle g'ıts'maak'vance. 16 Yonatanee Davudne nasılıka cuvab g'ats'atk'un, eyhen: – Hasre Rəbbee vucee, Davudne duşmanaaşıkın he'ecen! 17 Yonatanee Davuduk'le eyhen: – Vas zı ıkkanxhee, sayid k'ın g'aysre. Davudus Yonatan cus vuc ıkkanan xhinne ıkkan ıxha. 18 Qiyğa Yonatanee Davuduk'le eyhen: – G'iyqa ts'ebne vuzan bayram alğahas. Yiğna ciga q'ərab g'avcumee, ğu t'abal ha'asda. 19 Qıtsıq ğu şenke dyugul ıxhayne cigaysqana qarı, Ezel eyhene g'ayeysne gyu're. 20 Zı karalqa ayhen xhinne, mane suralqa vukeençe xhebılle ox ahas. 21 Qiyğa «Hoora, oxbı t'abal he'eva» zı maqa sa gade g'axıles. Zı gadeyk'le uvheene: «Oxbı yiğne k'ane vod, hoora manbı zasqa qaleva», manke ğunar qora. Vorne Rəbbilqan k'ın ixhen, manke ğu g'attirxhın ixhes, vak vuççud ixhes deş. 22 De'eş, zı gadeyk'le «Oxbı vake əq'əna'ad vodva» uvhee, ğu qığeç'u, yiğne yəqqı'n hoora. Man Rəbbee ğu əq'ənaqa g'ıxeleva eyhen vodun. 23 Zınay ğu, həşde yuşan hı'iynçilqamee qabımeeme, yik'el aqqe, Rəbb yizdayiy yiğna gırgıne gahbışiscar Şahad vorna. 24 Davud çolee dyugul eyxhe. Ts'ebne vuzan bayram giyğalang'a paççah otxhuniy oxhanasva sufranılqa giy'ar. 25 Mana ögiylin xhinne cune cigee barugusnee Yonatanne ögee giy'ar. Şaulne k'anyaqa Avner giy'ar. Davudna cigamee q'ərab aaxva. 26 Mane yiğıl Şaulee vuççud eyhe deş. Mang'usqa həməxüd qayle «Davudne vuk'lelqa hucoomecad qadı ixhes. Mançil-allad mang'un gicərxiy atk'ın ixhes». 27 Qinne, vuzane q'öd'esde yiğılib Davudna ciga meeb q'ərab aaxva. Şaulee Yonatanıke qiyghanan: – Nya'asdiyxan Yesseyna dix Davud sanıxhar, g'iynar kar oxhanas sufranılqa qidyarı? 28 Yonatanee alidghıniy qele: – Davudee Bet-Lexemqa ı'qqəsva, zake geed qiyghın. 29 Mang'vee uvhuyn: «Hucoona ixhes, hasre zı ı'qqəs. Yişde xizanın şaharee q'urban ablyaa'a, yizde çocee zak'le maa'ar ixheva uvhu. Hucoona ixhes, zı yiğne ulen aqqıxheene, g'aykke hark'ın çocar g'avces». Mançil-alla mang'usse paççahne sufranıl arı, gyu'aras dəxı'. 30 Şaulee Yonatanılqa qəl hav'u eyhen: – İykarne zəiyfayna dix, ğu eyhenniyxan, zak'le ğu Yesseyne duxayka hambaziyvalla haa'ava ats'a dişdiyxhan. Yiğne yedisıd, vasıd naş qixhecen. 31 Nimeeletteyiy Yesseyna mana dix ine ç'iyene aq'val vor, ğunar yiğna paççahiyvallab aaxvas deş. Mang'uqa qihna insan g'axıle, hasre mana yizde k'anyaqa ayrecen. Mana qidek'u ixhes deş. 32 Yonatanee dekkıs Şaulus alidghıniy qele: – Mana nişil allane qik'as ıkkan? Mang'vee hucoona hı'ı? 33 Şaulee Yonatan gik'asva nize ayhe. Manke Yonatanılqa hiyxharan, dekkıs Davud gik'asır ıkkan. 34 Yonatan qəlın qoxa, sufranıle oza qexhena. Ts'enne vuzane q'öd'esde yiğıl Yonatanee vuççud oyxhan deş. Dekkee Davud k'ap'ik'ıle avuqa qı'ı g'acu, mang'vee aq'va givaxana'a. 35 Yonatan qinne yiğıl miç'eer Davud g'acesva çoleeqa arayle. Mang'une k'aner sa k'ınna gade eyxhe. 36 Mang'vee gadeyk'le eyhen: – G'adaxhvne, hark'ın zı ayhen oxbı t'abal he'e. Gade g'adayxhvanmee, Yonatanee mang'une vuk'lel ooğançe ox ayhe. 37 Gade Yonatanee avhune oxasqa hiyxharmee, Yonatanee yı'q'əle onu'u eyhen: – Haaşe, ox vake şaqana vod, yiğne ögee vod! 38 Yonatanee meer gade qort'ul, eyhen: – Zaara ixhe, ulymoyzar, g'adaxhvne! Gadee ox alyaat'u, cune xərıng'usqa Yonatanne k'anyaqa siyk'al. 39 Gadeys nişikecab xabar vuxha deş. Man saccu Yonatanık'leyiy Davuduk'le ats'a ıxha. 40 Yonatanee cun silahbı gadeysqa quvu, eyhen: –

Hoora, inbı şahareeqa qıkkee. 41 Gade ark'ınıyle
qiyğa, Davud g'ayeyne canubne suralqa qarı,
q'aratsabışil gyu'ur xhebne yəqqees Yonatanne
ögee ç'iyelqamee k'yoyzarna. Manbışe sana-
sang'us ubbabı hı'ı, gyaaşenbı. Davud Yonatanıle
geer geşşe. 42 Yonatanee Davuduk'le eyhen:
– Vas yugna yəq vuxhena. Zınay ğu Rəbbine
doyule sana-sang'us k'ın g'assır, uvhunniy: Rəbb
yizdeyiy yiğne, yişde uşaxaaşine yı'q'neenar
gırgıne gahbışisda Şahad vorna. Mançile qiyğa
Davud oza qıxha, cune yəqqı'n ayk'an, Yonatanır
şahareeqa siyk'al.

21 Davud Nov eyhene şahareeqa kaahin
Aximelekne k'anyaqa qarayle. Davud g'acu
Aximelek qərq'ı'n, qiyghanan: – Nya'a ğucar
ıxha? Nya'a yiğne k'ane vuşucar deş? 2
Davudee Aximelekık'le eyhen: – Paççahee zas
iş huvu uvhuyn, zı nişisiy g'axuvu, zas nena
işiy huvuva neng'uk'lecad mats'axhxhecen. Zı
mançil-allad yizde insanaaşik'le, zı uvhuyne
cigabışee yizde ögilqa qığeepç'eva uvhu. 3 Vaqa
oxhanasın hucoona vod? Vaqa vobxhee, zas xhoble
komba gıneyna hevle. Deşxheene, vaqa hucooyiy
oxhanasın vod, man hele. 4 Kaahinee Davuduk'le
eyhen: – Zaqa məxdıncad gıney deşin, yiğne
k'anebın mek'vunbı yadaaşika devxhaxheene,
muq'addasın gıney vod. 5 Davudee kaahinıs
inəxdın cuvab qele: – Mısacab, şi nenemee işiqab
qihna vüqqəmee, şaka yedar vuxhaynbı deş. Yizın
insanar nenemecab işiqab qihna vüqqəmeeyib,
manbışe tanbı məttıda havace. G'iyna manbı
manisa yiğbışileb məttıba vob. 6 Rəbbis adıyne
gıneyle ğayrı maa'ad medın gıney dexhayke,
kaahinee mang'us muq'addasın gıney hele. Man
gıney Rəbbine ögiyle alyaat'uyn ıxha, çine cigee
manecad yiğıl g'ümən gik'anasva. 7 Mane yiğıl
Şaulne insanaaşina sa maa'ar eyxhe. Mang'vee
maa'ad Rəbbis ı'bəədat ha'a ıxha. Mana insan
Şaulne çobanaaşina xərna, Edomğançena Doeg
ıxha. 8 Davudee Aximelekık'le eyhen: – Deşinne
vaqa inyaa nize, g'ılınc? Paççahee zak'le zaraba
haa'asda iş uvhuynçil-alla, zasse yizın g'ılıncıd,
silahbıd alyaat'as əxı' deş. 9 Kaahinee eyhen: – Ğu
Elayne q'adaalil gik'uyne Filiştinğançene Golyatın
g'ılınc vod. Man tanalinçeeqa hitk'ır kaahinne
ileylığne yı'q'əl vod. Vas man ıkkanxhee aleet'e,
mançile ğayrı inyaa medın deşin. Davudee eyhen:
– Mançile yugun deşin, qale man zasqa. 10 Mane
yiğıl Davud Şauluke hixu, Gatne paççahne Akişne
k'anyaqa ayk'an. 11 Akişne insanaaşe mang'uk'le
eyhen: – İna şene ölkayna paççah Davud dişeene?
Mık'ar ha'amee yadaaşee ing'une hək'ee dişdiy
qədəqqə: «Şaulee aazırbışika, Davudeeme, yits'ne
aazırbışika gyapt'ı»? 12 Davuduk'le man eyhenbı
g'ayxhımee, mana Gatne paççahıle, Akişile qəyq'ən
giyğal. 13 Davudee vucecar-vuc manbışde ögil
bəç'ər xhinne hagva, mang'vee beynyava karbı
ha'a, qıç'ekku akkayk cıgabı hı'ı, rixhybı saqqalılqa
gekka. 14 Akişee cune insanaaşik'le eyhen: – Şok'le
g'ecen mana insan bəç'ərır. Nişisne şu mana zasqa
arı? 15 Zaqa bəç'ərarne k'ılyba, şu inar zasqa
bəç'əriyvalla haa'as arı? İnəxrına insan yizde xaaqa
ikkeç'es eyxheye?

22 Davud mançe qığeç'u, Adullamne mağaree
dyugul eyxhe. Mang'une çocaaşik'leyiy
dekkıne xizaneene mansabışik'le man g'ayxhımee,
gırgınbı sabı, mang'usqa abayle. 2 I'mı'r
yı'q'bananbı, borcbınanbı, hooç'an-g'ooç'ananbı,
gırgınbı Davudusqa savayle. Mana manbışda xərna
eyxhe. Mang'une k'ane yoq'ud vəşilqa ələəna insan
eyxhe. 3 Davud mançe Moavne Mitspa şahareeqa
arı, Moavne paççahık'le eyhen: – Hucoona ixhes,
Allahee zak ha'asın ats'axhxhesmee, dekkiy yed
abı, vuşde k'ane aaxvecen. 4 Davudee manbı
Moavne paççahne k'ane g'alyaa'a. Manbı maa'ab,
Davud dyugulyxhayne xıl hidixharasde cigeençe
qığeç'esmee, aaxva. 5 Qad peyğambaree Davuduk'le
eyhen: – Ğu ine dyugulyxhayne cigee ımaxva,
Yahudayne cigabışeeqa hoora. Davud mançe
ark'ın Xeretne ç'alageeqa ikkeç'e. 6 Şauluk'le
g'iyxhen, Davudıy cukan insanar aveekiynbı.
Mang'una çadır Giveayeene sa tepal, tamarisk
eyhene yivek avub güvxü. Şaul maa xılead nize
aqqı, gyu'ur ıxha. Mang'un gırgın insanarıb cune
hiqiy-alla sabı vooxhe. 7 Şaulee cune hiqiy-alla
sabıyne insanaaşik'le eyhen: – Benyaminaaşenbı,
həşde zal k'ırı alixhxhe. Nya'a, Yesseyne dixee,
Davudee, vuşde gırgıng'us çolbıyiy t'ımıllığbı
helesınbıne? Nya'a, mang'vee vuşun gırgınbı –
vəşı'ng'un, aazırıng'un k'omandirar haa'asınbıne?
8 Dişene, vuşun gırgınbı zalqa dyugulenba g'elil
qeepxha? Yizde duxee Yesseyne duxayka cuvab
g'ats'ayk'vanmee, şavaacad zalqa hixhar hı'ı deş.
Vuşde neg'veecab yizda hav'u deş. G'iyniyn xhinne
yizde duxee, yizde nukarıs dyugulxhayne cigeençe
zalqa g'ok'alas xər qa'a. Man şu zalqa hixhar
hı'iynne? 9 Şaulne insanaaşine k'ane ulyorzulyne
Edomğançene Doegee Şauluk'le eyhen: – Zak'le
Yesseyna dix, Nov eyhene şaharee, Axituvne
duxayne, Aximelekne, k'anyaqa arıyng'a g'acu. 10
Aximelekee mang'unemee Rəbbike qiyghın. Sayid
mang'vee Davudus otxhuniyiy Filiştinğançene
Golyatın g'ılınc huvu. 11 Paççahee Axituvne
duxayne, kaahin Aximelekneyiy mang'une
xizanne, Novee vooxhene avxuyne kaahinaaşine
qihna insan g'ıxele. Manbışin gırgınbı paççahısqa
abaylenbı. 12 Şaulee eyhen: – Axituvna dix, həşde

zal k'ırı alixhxhe. Aximelekee eyhen: – Yizda
xərna, k'ırı iliyxhe vod. 13 Şaulee mang'uk'le
eyhen: – Nya'a ğunayiy Yesseyna dix zalqa g'elil
qeepxha? Ğu Allahıke mang'unemee qiyghın.
G'iyniyn xhinne zalqa g'elil qa'asdemee, Yesseyne
duxayne xılyaqa gıneyiy g'ılınc huvu, nya'a zas
gugu hav'u? 14 Aximelekee paççahık'le eyhen:
– Yiğne gırgıne insanaaşee Davud xhineena
yı'q' qizarasda vornane? Mana paççahna yezne
eyxhe, yiğne g'aravulyçeeşinar xərna, yiğne
xaayir mana geer hı'rmatnana insan vor. 15
Zı ts'ette deş mang'unemee Allahıke qiyghan.
Hasre paççahee zalqa, cune nukarılqa, cune
nukarne xizanılqa bınah givmiyxhecen. Mançike
zas k'ınna vuxheeyib xabar vuxha deş. 16
Paççahee eyhen: – Aximelek, ğunar, yiğne
xizanın gırgınbı hapt'as vukkan. 17 Paççahee
cune hiqiy-alla ulyobzurne g'aravulyçeeşik'le
eyhen: – Hapk'ın Rəbbin kaahinar gyapt'e.
Manbı Davuduka sapçı. Manbışik'le Davudun
hixuy g'ayxhı, zalqa hixhar hı'ı deş. Paççahne
g'aravulyçeeşis Rəbbine kaahinaaşilqa xıl g'ot'alas,
manbı gyapt'as vukkiykan deş. 18 Paççahee
Edomğançene Doegık'le eyhen: – Hoora, man
kaahinar gyapt'e. Edomğançena Doegır hark'ın,
man kaahinar gyabat'anbı. Mane yiğıl mang'vee,
katanıke ileylığ ali'ına molyts'ale xhoyre kaahin
gek'a. 19 Qiyğa mang'vee kaahinaaşina şaharıb,
Novıb, g'ılıncıke alğaahana. Mang'vee maabın
gırgın adamer, yedar, uşaxar, gyooqanbı, yatsbı,
əməler, vəq'əbı g'ılıncıke alğaa'a. 20 Axituvna neva,
Aximelekna dix Evyatar hixu, Davudusqa qarayle.
21 Evyataree, Şaulee Rəbbin kaahinar gyapt'ıva
Davudus xabar abayle. 22 Davudee Evyatarık'le
eyhen: – Şene ögil Edomğançena Doeg zak'le şaa'ar
g'acumee, ats'anniy mang'vee gırgın Şaululqa
hixhar ha'as ıxhay. Yiğne dekkına xizan gyapt'ıyna
bınah zal vobna. 23 Yizde k'ane axve, qı'məyq'ən,
yizın can alişşes ıkkanang'us yiğınıd can alişşes
ıkkan. Yizde k'ane axvee, vak vuççud ixhes deş.

23 Davudus xabar abayle: – Filiştinar Qeilalqa
k'yoptul, maadın attabı vod q'əra qa'a.
2 Davudee Rəbbike qiyghanan: – Hark'ın
Filiştinaaşika səyxene? Rəbbee Davuduk'le eyhen:
– Hudoora k'yootle, Filiştinaaşike Qeila g'attivxhan
hee'e. 3 Davudne insanaaşemee, Davuduk'le
eyhen: – Şi inyaa'acab, Yahudayne cigabışeecab
q'əvəyq'ən. Filiştinaaşde Qeilayeene g'oşunbışde
ögeeqa şi nəxübne qığeepç'es? 4 Davudee
meed Rəbbike qiyghan, Rəbbeeyid mang'uk'le
eyhen: – Oza qıxha Qeilayeeqa hak'ne. Zı
Filiştinar yiğne xılyaqa qevles. 5 Davudun insanar
Qeilayeeqa hapk'ın, maane Filiştinaaşilqa k'yoohar.
Manbışin çavra-vəq'ə Davudee g'ahayşu qıkkekkan.
Davudee Filiştınbışilqa ver ablyav'u, Qeilayn millet
g'attixhan ha'an. 6 (Mançile oğiylid Aximelekne
dixee Evyataree Qeilayeeqa Davudne k'anyaqa
g'adayxhvan qöömee, kaahinaaşin ileylığ adayle.)
7 Davud Qeilayeeqa arıva Şaululqa hixhar ha'an.
Şaulee eyhen: – Allaheecar mana yizde xılyaqa
quvu. Mana ç'ak'ın akkabınaneyiy sat'ulbınane
şahareeqa ikkeç'u, vucee cun ögü ı'xı'. 8 Şaulee
Qeilayee Davudıy cukan insanar avqasva, gırgına
g'oşun dəv'əys sa'a. 9 Davuduk'le Şaulee cuk
qəlasın ha'as ıxhay ats'anniy. Mang'vee kaahin
Evyatarık'le eyhen: – Kaahinaaşin ileylığ inyaqa
qale. 10 Davudeecad meed sak'ı, eyhen: – İzrailyna
Allah eyxhena, Rəbb, zak'le g'ayxhiyn, zal-
alla Şaulus Qeilayeeqa arı şahar q'əra qaa'asıb
vukkan. 11 Qeilayne milletın zı mang'une xılyaqa
qelesdaniyxan? Zak'le, Yiğne nukarık'le, g'ayxhiyn
ixhesınne, Şaul inyaqa ayresdane? İzrailyna Allah
eyxhena, Rəbb, hucoona ixhes, man zak'le eyhe.
Rəbbee «Mana ayresdava» alidghıniy qele. 12
Mane gahıl Davudee meed qiyghanan: – Qeilayne
milletın, zınayiy yizın insanar mang'une xılyaqa
qevlesınbınıyxan? Rəbbee «Qevlesınbıva» eyhe. 13
Davud yixhıd vəşşılqa ələəne insanıka Qeilayeençe
qığeç'u, inyaa-şa axva giyğal. Davud Qeilayeençe
hixu ark'ınnava, Şaululqa hixhar hı'ımee, mang'vee
cuna fıkır badal haa'ana, maqa hayk'an deş. 14
Davud xılyaqa gidexhasde xhinene cigabışee, Zif
eyhene sahrayne tepabışee axva eyxhe. Şaulee
mana yiğıscar t'abal ha'a ıxha, Allaheemee Davud
mang'une xılyaqa gixhas haysar deş. 15 Davud
Zifne sahreene Xoreşnang'a mang'uk'le g'iyxhen,
Şaulee vucur gik'asva t'abal ha'a. 16 Şaulna
dix Yonatan Xoreşeeqa Davudne k'anyaqa arı,
mang'us Allahne doyule yik'bı hele. 17 Davuduk'le
mang'vee eyhen: – Qı'məyq'ən, yizde dekkıne
Şaulne xılyaqa ğu gixhas deş. Ğu İzrailyna paççah
ixhes, zınar vale qiyğiyna q'ör'esda insan. Man
yizde dekkık'le Şauluk'led çikana ats'an. 18 Qiyğa
manbışde q'öng'eesana sana-sang'us Rəbbine
ögil cuvab hele. Mançe Yonatan ayk'anna xaaqa,
Davudur Xoreş axva. 19 Zifğançenbı Giveayeeqa
Şaulusqa abı, eyhen: – Davud yişde k'anene,
Yeşimonne canubılyne Xakilayne tepalyne Xoreşee
xıl hidixharasde cigabışee dyugulyxha vor. 20
Paççah, vas mısayiy ıkkan, maqa ayre, şicar aqqı
mana yiğne xılyaqa qelesda. 21 Şaulee eyhen: –
Zas yugvalla hav'uynçil-alla, Rəbbee şos barakat
helecen. 22 Sayıb hapk'ın yugda ats'axhxhe,
mang'vee g'el nyaqayiy gixhxhı, şavuk'leyiy mana
maa'ar g'acu. Zak'le mana süvə xhinnena insan
vorva g'ayxhı. 23 Mana dyugulexhen cigabı gırgınbı
ats'axhxhe, yugda ats'axhxhad, zasqa savk'le.
Zınar maqa şoka ı'qqəsda. Mana nimeletteyiy ine

ölkee Yahudee, zı mana gırgınəəng'ə t'abal ha'asda.
Mana inçeğana ixheene, mana zı Yahudavolle
gırgınəəng'ə t'abal ha'asda. 24 Zifğançenbı oza
qeepxha Şaulne ögee Zifqa avayk'an. Davudıy
cun insanar Yeşimonne canubılyne, Arava eyhene
cigayne Maonne sahree vuxha. 25 Şaulıy cun
insanar mana t'abal ha'asva, mane cigeeqa
havayk'an. Man Davudulqa hixhar hı'ımee, mana
ganznane cigeeqa qarı, Maonne sahree ulyoyzar.
Şauluk'le man ats'axhxhamee, Maonne sahree
Davuduqar qihna gexha. 26 Şaul cune insanaaşika
suvane ine surale, Davudur cune insanaaşika
suvane şene surale əlyhəə vooxhe. Davudus, Şaulıle
hixu, dyugulyxhes ıkkiykan. Şaulusmee mang'un
ögü ı'xı', mana aqqas ıkkiykan. 27 Mane gahıl
Şaulusqa xabar ana sa insan arı eyhen: – Zaara ixhe,
yı'q'əlqa sak'le, yişde ölkalqa Filiştinar k'yoptul. 28
Şaulee, Davuduqa qihna girxhuy g'aletçu, mançe
ayk'anna Filiştinaaşika səyxəs. Mançil-alla mane
cigays Sela-Hammaxleqotva (Curepxhayn Ganz) do
giyxhe. 29 Davud mançe En-Gedi eyhene cigeene
xıl hidixharasde cigabışeeqa ayk'an.

24 Şaul Filiştinaaşikar qihna girxhu, mançe
yıq'əlqa qöömee, mang'uk'le eyhen: – Davud
En-Gedi eyhene sahree vor. 2 Şaulee İzrailğançe
xhebıd aazır yugra sıc'ekvana insan cuka qort'ul,
Davudıy mang'un insanar t'abal haa'asva suvayn
ts'e'bı uxiyxhanne suvabışeeqa hayk'an. 3 Mana
qaraylena yəqqı'ne mıglekne vəq'əbı akkya'ane
cigaysqa. Maa'ab mang'uk'le mağara g'avcu,
g'eline yəqqı'sva maqa ikkeç'e. Davudıy mang'un
insanarıb mane mağaree aqana gyuv'ur vooxhe. 4
Davudne insanaaşe mang'uk'le eyhen: – Rəbbee
vak'le eyhen yiğ haane: «Yiğna duşman yiğne
xılyaqa qeles, vas hucooyiy ıkkan he'e». Davud
dyugulenra Şaulusqa qıxha mang'une tanalinçın
siv gyadaxa. 5 Şaulne tanalinçın siv gyatxıva,
Davudun mang'uqa yik' gyoyxhan. 6 Mang'vee
cune insanaaşik'le eyhen: – Rəbbee g'əyxiyne
yizde xərıng'ulqa xıl g'ot'ul məxbına iş hav'uy
Rəbbee zake əq'əna qee'ecen. Mana nya'a, Rəbbee
g'əyxı'na dişde vor? 7 Məxüd uvhu Davudee cune
insanaaşin ögü ı'xı', Şaululqa k'yumootalcenva.
Şaulur mağareençe qığeç'u cune yəqqı'n ayk'an. 8
Mançile qiyğa Davud, Şauluqa qihna mağareençe
qığeç'u, mang'ulqa onu'u eyhen: – Yizda xərna,
paççah! Şaul sak'ı yı'q'əlqa ilyakkımee, Davud
mang'us aq'va ç'iyek qet'asmee k'yoyzarna. 9
Mang'vee Şauluk'le eyhen: – «Davudus yiğın yugun
ıkkan deşva» eyhene insanaaşine cuvabıl nya'a ğu
k'ırı iliyxhe? 10 G'iyna vak'le yiğne uleka g'acu,
Rəbbee ğu mağaree yizde xılyaqa quvu. Zı ittunçiliy
aqqaqqa, ğu gik'ecenva, yizdamee valqa rəhı'm
qabı. Zı manbışik'le uvhuyn «Zı yizde xərıng'ulqa
xıl g'ot'alas deş, mana Rəbbee g'əyxı'na paççah
vorna». 11 Dek, haane ilekke, yizde xılene yiğne
tanalinçine siveqa. Yiğne tanalinçin siv gyatxeeyid,
zı ğu gik'u deş. Vak'le g'ace, ats'axhxhe, vas qəlasın
ha'asıd, valqa insanar g'elil qaa'asıb yizde xılençe
qöö deş. Zı yiğne ögil bınah hav'u deş, vas meer zı
gik'as ıkkan. 12 Zasiy vas Haakim hasre Rəbb Vuc
ixhecen! Zal-alla hasre Mang'vee vakın he'ecen.
Zı valqa xıl g'ot'alas deş. 13 Avaala inəxüdniyxhe
eyhen: «Qəlnang'vee qəlasın ha'a». Mançil-allad
zı valqa xıl g'ot'alas deş. 14 Şavulqayiy İzrailyna
paççah ı'qqə? Ğu şavuqa qihnane girxhu? Qivk'una
xvaane g'ohooşe, deşxhee, genane? 15 Zasiy vas
haakimiyvalla havaasre Rəbbee Vucee hee'ecen.
Hasre Mana Vuc ilekkecen yizde işiqa. Hasre
Rəbbee, Vuce zı yiğne xıleençe g'attixhan hı'ı,
zı qorkurava hagvecen. 16 Davudee man uvhu
ç'əvxhamee, Şaulee qiyghanan: – Yizda dix Davud,
yuşan ha'ana mana ğune vor? Manıd qiyghın, Şaul
axtıra geşşe giyğal. 17 Qiyğa mang'vee Davuduk'le
eyhen: – Zı ğu xhinne qorkuna deş vor, zı vas
yugvalla hidyaa'ameeyib, ğu zas yugvalla hav'u.
18 Ğu g'iynar zaka yugra ıxha, Rəbbee, zı yiğne
xılyaqa quvuyng'ar, ğu zı gik'u deş. 19 Şavaa cuna
duşman aveykımee, vuççud hidyı'ı, g'ekkayiy?
Hasre ğu g'iyna zak hı'iynçil-alla, Rəbbee vas
yugun helecen. 20 Zak'le ats'an, vake İzrailyna
paççah ixhes. İzrailyna paççahiyvalla yiğne xılyaqa
ılğevç'umee, ğu mana xılya'ab it'umba avqas. 21
Zale qiyğa yizda nasıl g'itsdyaak'vanasva, zake
g'abıynbı gidyapt'asva, haşde ğu zas Rəbbilen k'ın
g'assre. 22 Davudee, Şaulus k'ın g'iysar. Mançile
qiyğa Şaul ayk'anna cune xaaqa. Davudıy cun
insanarıb xıl hidixharasde cigeeqa ılqeebaç'e.

25 Şamuel qik'umee gırgın İzrailybı sabı,
mang'us ak' avqaaqqa. Mana Ramayee cune
xaane k'ane k'eyxha. Davudmee mançe Paran
eyhene sahreeqa ayk'an. 2 Maoneençena sa insan,
Karmel eyhene şaharee geed karnana insan ıxha.
Mang'uqa xhebıd aazır vəq'ə, aazırıb ts'e' vooxhe.
Mang'vee vəq'əbı Karmel qoyşar ıxha. 3 Mane
insanın do Naval, cune xhunaşşeynıd Avigail ıxha.
Mang'una xhunaşşe geer ək'elikana, micagna
yixha. Kalevne nasıleençena cena adamiymee
geed yı'q'ı'n xasyatnana, qı'çına sa ıxha. 4
Davuduk'le sahreenang'a, Navalee vəq'əbı qoyşarva
g'iyxhe. 5 Mang'vee cuna yits'ıyre mek'vna
insan g'axuvu, manbışik'le eyhen: – Karmelqa,
Navalısqa ılqeepç'ı, zalena salam hivxhar hee'e. 6
Mang'uk'le eyhe: «Xıliyna ı'mı'r haa'ana! Yugra
ixhena! Ğunayiy yiğın xav, yiğınbışin gırgınbı
yugvalybışeecab vuxhenbı! 7 Zak'le g'ayxhiyn ğu

vəq'əbı'e qoyşar. Yiğın çobanar yişde k'anenang'a, şi manbışik soot'u deş. Manbı Karmel vuxhaylette, manbışin vuççud agu deş. 8 Man vasse yiğne nukaraaşiked qidghın ha'as əxə, manbışe cocad vas gırgın yuşan ha'asın. Həşde, hucoona ixhes, yizde mek'vne insanaaşika yugra ixhe, manbı vasqa bayramne yiğıl abı. Hucoona ixhes, şas, yiğne nukaraaşisiy yiğne dixes Davudus vaqa vodunçike vasse əxənmeen hele». 9 Davudun mek'vun insanar Navalısqa abı, Davudee cok'le uvhuyn gırgın mang'us yuşan ha'an. Qiyğad mang'vee hucoovayiy eyhesva, k'ane ulyoozar. 10 Navalee manbışis inəxdun alidghıniy qele: – Vuşune vor mana Davud? Vuşuna Yesseyna dix? Həşde cone ç'ak'ınbışisse heebaxan nukarar geeb qeepxha. 11 Vuşde uvhiyn, zı həşde gıneyke, xhineke, vəq'əbı qoyşaranbışisva gyatt'uyne həyvanaaşine çurunuke alyaat'u, şosne heles? Zak'le şu nençe vuxhaycad ats'a deş. 12 Davudun insanar xıl q'ərab cone yəqqı'n yı'q'əlqa sapk'ıl, şeng'vee uvhuyn gırgın Davudus yuşan ha'an. 13 Davudee cune insanaaşik'le «Gırgıngvee yı'qəqqa g'ılıncbı qe'eva» eyhe. Manbışde gırgınbışed yı'qəqqa g'ılıncbı qa'anbı. Yoq'ud vəş insan Davuduqar qihna ayk'an, q'öd vəşir coqa vonne karaka axva. 14 Navalne nukaraaşine sang'vee mana gaf, mang'une xhunaşşeys, Avigailıs, hivxhar haa'a: – Davudee, yişde xərıng'us salam hevlesva, cun insanar sahreençe g'axuvu. Yişde xərıng'veeme, manbışik'le ghalyaqa qadıyn uvhuyn. 15 Mane insanaaşe şas geeb yugvalla hav'u. Manbı şak mısacab soot'ıynbıb deş. Şi çolee sacigee vuxhayletteb, yişin vuççud aguyn deş. 16 Şi manbışde k'ane vəq'əbı uxhiyxhan ha'ang'a, xəmdeb yiğniyığınıb suvayne yı'q'əl xhinne vuxha. 17 Vasse hucooyiy ha'as əxəva, həşdiyle meer ğucar ilekke. Yişde xərıng'uned, mang'une xaane gırgıng'uned vuk'lel yığ höö vod. Mana Naval geer karaı'dəəna, şavussecad cuvab eyhes dəxəna insan vor. 18 Avigail zaara oza qiyxha, q'öd vəş gıney, q'ölle çaxıren tuluğ, xholle vəq'əyn laşşag, sa xəbna qootsuyne sukuna maşuk', vəş ts'ets' qeqquyne t'ımılena, q'öd vəş t'exa qeqqu'ıyne incileeşin sı'ı, əməleeşilqa iliyxhe. 19 Qiyğad nukaraaşik'le eyhen: – Şu ögee hudoora, zınar yı'q'əle qiyeelesda. Cene adamiyk'le, Navalık'lemee, məng'ee vuççud eyhe deş. 20 Avigail əməlelqa aliyxı, suvayle gəəmee, mana g'eece yixha deş. Məng'ı's Davudıy cun insanar sayangaba qızaaxa. 21 Davudee eyhe ıxha: – Nişisniy zı mang'une çoleene çavra-vəq'əyqa imiygvalycenva, ilyakka. Mang'vee zı hav'une yugvalis pisvalla hav'u. 22 Miç'eerilqasse Navalne insanaaşina sa adamiyxheyir zı üç'ürra g'alerçvee, hasre Allahee Davuduk mançile pisın he'ecen. 23 Avigailik'le, Davud g'aciykum, mana zaara əməleyle g'iyç'u, Davudus aq'va ç'iyek qet'asdemeene cigeeqa k'eezarna. 24 Qiyğar mang'une g'elybışeeqa qukkyork'ul eyhen: – Yizda xərna, havaasre mançina bınah zal vuxhecen. Həşde, hucoona ixhes, zı, yiğna nukar, vaka yuşan hee'es hiyeesre. Zı eyhençil k'ırı gyaqqe. 25 Mane karaı'dəəne insanın, Navalın cuvab, ğu yik'eeqacad ıkmekka. Mana, cun do xhineenacar vor. Mang'un do Naval (bəç'ər) vod, vucur do xhineenacar bəç'ər vor. Yizda xərna, zak'lemee, yiğne nukarık'le, ğu g'axuvuyn insanar g'avcucab deş. 26 Yizda xərna, Rəbbine doyuleyiy yiğne canalen zı k'ın g'iysar: ğu Rəbbee qəlas eb k'yav'uyke havacı. Hasre yiğne duşmanaaşikıd, valqa yiğbı allya'as ıkkananbışikıd Navalne vuk'lelqa qadıyn qoracen. 27 Zı vas adıyn karbı həşde hasre vaqa qihna qööne yiğne insanaaşisqa qeles. 28 Hucoona ixhes, yizde bınahıle ilyheç'e! Zak'le ats'a vod, vas Rəbbee yugna nasıl hevles, ğu Rəbbina dəv'ə vukkekka. Hasre ı'mı'rvolle vaqa nəxbınacab qəl mooxhecen. 29 Şavusmee ğu g'eheşşes, gik'as ıkkiykınee, yiğna ı'mı'r Rəbb Allahee Cune yut'elee havaaces. Yiğne duşmanaaşina ı'mı'rmee, Mang'vee sapandeençe aahana g'aye xhinne aahas. 30 Rəbbee vas Vucee eyhen gırgın yugvalybı ha'amee, ğu İzrailyna paççahna alğayhemee, 31 ğu eyhes deş: «Zı nişiscabniy qəl mang'uke qığaaha, merıng'una eb k'yaa'a, həşde mançike yizın yik' gyotxhan». Rəbbee vas yugvalla haa'amee, yiğna nukar, zı, yik'eliyxan himee'e. 32 Davudee, Avigailik'le eyhen: – İzrailyne Allahıs, Rəbbis, g'iyna ğu yizde ögilqa qığeyhıva, şukur vuxhena. 33 Ək'elikana iş g'avcuva, hasre Rəbbee vas xayir-düə hevlecen! G'iyna ğu, zı eb k'yav'uyke, yizde xılekacab qəl qığavhuyke g'attixan hı'ı. 34 Rəbbee zı şoke qəl qığavhuyke havacı. İzrailyne Allahılqa Vorne Rəbbilqan k'ın ixhen: ğu zaara ı'ğiykır, yizde ögilqa ittyarınaxhiy, miç'eerilqasse Navalne xaane adameeşina sacar axvas deşdiy. 35 Davudee, məng'ee adıyn karbı xılyaqa alyaat'u, eyhen: – Ğu geer qee'ena, həşde oşeday xaaqa sayk'le. Haane, zı yiğne cuvabıl k'ırı alixhxhı, ğu uvhuyn hı'iyn. 36 Mançe Avigail Navalısqa siyk'al. Navalne xaa paççahne xaadın xhinnen otxhun-ulyodğiy eyxhe. Mana geed ulyodğiyke kefaka eyxhe. Miç'eediy qixhesmee, xhunaşşee mang'uk'le vuççud eyhe deş. 37 Miç'eer Naval culqa qarımee, xhunaşşee mang'us gırgın yuşan ha'an. Navalne yik'eeqa ık'ar qayle, mang'un tan ittehesu g'ayelqa siyk'al. 38 Ooğançe yits'ılle yiğ kara ılğeç'umee, Rəbbee Navalıkın ha'an, mana gek'ana. 39 Davuduk'le Naval qik'uva g'ayxhımee, eyhen: – Zı tesser hı'iyne Navalıke, yizda qəl qığavhuyne Rəbbis

şukur vuxhena. Mang'vee zas, Cune nukarıs,
Navalıke qəl qığaahas hapsır deş. Navalna qəl
Rəbbee Navalıke cuke qığavhu. Qiyğa Davudee
cun insanar Avigailisqa gaxuvu, cus xhunaşşe
yixheva eyhe. 40 Davudun insanar Karmelqa,
Avigailyne k'anyaqa abı eyhen: – Davudee, ğu
cus hee'esva, şi inyaqa g'axuvu. 41 Avigail ç'iyek
qeet'asdemeene cigeeqa k'yorzul, eyhen: – Haane
zı, yiğne nukaree, vasıb k'ılyvalla ha'asda, yiğne
nukaraaşin g'elybıd hoğalasınbı. 42 Mana zaara oza
qiyxha əmələlqa ileexa. Ces nukariyvalla haa'ana
xhoyre mek'vna zəiyfar qort'ul, mana Davudne
insanaaşiqa qihna iyeek'an, mang'us xhunaşşe
yixhes. 43 Davudee İzre'elyğançena Axinoamır
hey'ı yixha. Mana q'öyursana Davudun xhunaşşer
vooxhe. 44 Şauleemee, cuna yiş Davudna xhunaşşe
yeexhena Mikal, Gallim eyhene şahareençene
Layişne dixes Paltiys hiyvu yixha.

26 Zifğançenbı Giveayeeqa, Şaulne k'anyaqa abı
eyhen: – Davud Yeşimonne şene aq'valyne
Xakila eyhene tepal dyugul eyxhe. 2 Şaulee, Davud
t'abal ha'asva xhebır aazır g'əyxı'na İzrailyğançena
insan qort'ul, manbışika sacigee Zifne sahreeqa
geç'e. 3 Mang'vee, Yeşimonne şene aq'valyne
Xakila eyhene tepal yəqqı'ne mıglek zastava
giviyxhe. Sahree axvane Davuduk'le, Şaul cuqar
qihna qöö g'ecena. 4 Davudee cun insanar
dyugulenba g'axuvu, hək'erar Şaul arıy ats'axhxha.
5 Mana Şaulee zastava gyuvxiyne cigeeqa arayle.
Maa'ar Davud, Şauliy g'oşunna xərna Nerna dix
Avner g'alyabak'ane cigayqa ilyakka. Şaul vuc
zastavayne yı'q'nee g'alirxhu eyxhe. Eskeraaşe
cosun cigabı mang'une hiqiy-alla qa'a. 6 Davudee
Q'etbışda eyxhene Aximelekıkeyiy Yoavne çocuke
Tseruya donane zəiyfayne duxayke Avişayke
qiyghanan: – Vuşune zakasana Şaulne k'anyaqa,
zastaveeqa ı'qqə? Avişayee «Zı vaka g'iç'esdava»
eyhe. 7 Davudıy Avişay zastavaysqa xəmde qabı
hiviyxhar. Manbışik'le Şaul zastavayne ar g'alirxhu
g'ece, cun nized cune vuk'lene k'anyaqacad
k'exı eyxhe. Avneriy eskerar cune hiqiy-alla
g'alyapk'ı vooxhe. 8 Avişayee Davuduk'le eyhen: –
G'iyna Allahee yiğna duşman yiğne xılyaqa quvu.
Həşde ğu zasqa hasre mana nizeyka ı'xı' ç'iyek
at'iq'an ha'as. Q'öd'es ı'xəsıd ıkkiykanas deş. 9
Davudee Avişayk'le eyhen: – Mana gimek'a! Rəbbee
g'əyxı'yng'ulqa xıl g'ot'uluyng'ukun Rəbbeecad
ha'asın. 10 Davudeecad meed eyhen: – Vorne
Rəbbilqa k'ın ixhen, Rəbbee mang'ukun hidyı'ı
g'alerçes deş. Mana vuccarme qik'as, deşxhee,
dəv'eeme gik'as. 11 Rəbbee g'əyxı'ng'ulqa xıl
g'ot'uluyle, Rəbbee Vucee zı havacecen. Hucoona
ixhes, həşde ğu mang'une vuk'lene k'anedın
nizeyiy parç aleet'e, əlyhəəs. 12 Davudee Şaulne
vuk'lene k'anedın nizeyiy parç alyaat'u, mançe
avayk'ananbı. Manbı şavuk'lecab g'avcu deş.
Manbışe ha'anıd şavuk'lecad ats'axhxhe deş,
vuşucarır muğur qexhe deş. Rəbbee manbışilqa
it'umun nyak' salat'ı'ıva, manbı g'alyapk'ı vooxhe.
13 Davud şene suralqa ılğeç'u, əq'ənane tepayne
q'omaqa ılqeç'e. Manbışde yı'q'nee xılece yəq
vuxha. 14 Davudee, milletılqayiy Nerne duxalqa
Avnerılqa ts'ir haa'a: – Avner, zas alidghıniy qele!
Avneree alidghıniy qele: – Ğu vuşune eyxhe,
paççah muğur qa'a? 15 Davudee Avnerık'le eyhen:
– Ğu adamiy dişde vor? İzrailee vak akarana
vuşune vor? Nya'a ğu yiğne xərıng'uqa paççahıqa
ilydyakka? Milletıkena sa insan yiğna xərna, paççah
gik'asvayiy arı. 16 Ğu valqa gyooxhana yugba haa'a
deşub. Vorne Rəbbilqan k'ın ixhen, vuşun gırgınbı
hapt'asın karbı vob, Rəbbee g'əyxı'ng'uqa ilyaaka
deşub. İlekkende, paççahne vuk'lene k'anedın
nizeyiy parç həşde nyaadiy? 17 Şauluk'le Davudun
ses qıvaats'ı, eyhen: – Yizda dix Davud, yuşan
ha'ana ğune vor? Davudee eyhen: – Ho'o, zı vorna,
yizda xərna paççah. 18 Qiyğa vuceecad meed eyhen:
– Nya'a, yizda xərna zaqar qihna girxhu? Nya'a, zı
hucoone hı'ı? Yizda bınah hucoone? 19 Hucoona
ixhes, həşde zal, yiğne nukarıl k'ırı alixhxhe?
Zalqa ğu g'elil qı'ına Rəbbxheene, zı Mang'us
q'urban ablyaa'as. De'eş, man insanaaşe hı'ıxhee,
hasre manbı Rəbbine ögil g'ulyootlecen! Manbışe
Rəbbike gexhan zı ılymat'acenva zı g'e'eşşuna.
Həşde zasse yizde Allahıs ı'bəadat ha'as əxə deş.
20 Hımaasar yizda eb Rəbbike əq'ənane cigabışee
k'yavaak'anas. Suvabışee nəxübiy g'ön üvxəsva
alycaaxva, həşde İzrailyna paççahır həməxür zı
gena xhinne ı'xəsva qığeç'u. 21 Şaulee eyhen: –
Yizda dix Davud, zı bınah hav'u, sak'le. G'iyna
yizda ı'mı'r yiğne ulesqa gıranba qabıynçil-alla, zı
vas sayid pisın ha'as deş. ək'elydeşiyvalla hav'u, zı
xəbna bınah hav'u. 22 Davudee eyhen: – Paççah,
yiğın nize haane! Hasre yiğne nukaraaşina sa
arı, man aleet'ecen. 23 Rəbbee, gırgıng'uscad
cune qopkuvaliys sik'ı hele. G'iyna Rəbbee ğu
yizde xılyaqa quvuyng'ar, zı Rəbbee g'əyxı'ng'ulqa
xıl g'ot'ul deş. 24 G'iyna nəxübiy yiğna ı'mı'r
yizde ulesqa gıranba qabı, havaasre yizda ı'mı'rıb
Rəbbine ulesqa həməxüb gıranba quvooracen.
Mang'vee zı gırgıne dağamiyvalybışike g'attixhan
he'ecen. 25 Şaulee Davuduk'le eyhen: – Yizda dix
Davud, ğu yugvalybışeecar ixhena! Ğu ç'ak'ın işbı
g'aces, gırgın işbıd ha'as həsilyxhesda. Mançile
qiyğa Davud cune yəqqı'n ayk'an, Şaulur xaaqa
siyk'al.

27 Mane gahıl Davudne ək'eleeqa in qayle:
– Sa yiğıl zı Şaulne xılençe qik'asda.

Yizdemee inekke yugun, Filiştinaaşde ölkeeqa
hixu, dyugulyxhay ixhes. Şauleeyir zı İzrailvolle
t'abal hı'iyle xıl ts'ıts'aa'a, zınar mang'une xılençe
g'ittiyxhaniy. 2 Davud cuka ı'ğviykarne yixhıd
vəş insanıka Gatne paççahne, Maokne duxayne
Akişne suralqa ılğeç'e. 3 Davud cune insanaaşiqa
Gatee, Akişne k'ane axva. Mang'une gırgıne
insanaaşiqa xizan vuxha. Davuduqa cuqamee
q'öyre xhunaşşe yixha: İzre'elyğançena Axinoam,
sayir Karmelyğançene Navalna sip'ırıy Avigail.
4 Davud Gatqa hixuva Şaululqa hixhar hı'ımee,
mang'vee sayır Davud t'abal ha'a deş. 5 Davudee
Akişik'le eyhen: – Zı yiğne ulen aqqıxheene,
hiqiy-allane şaharbışde sançee zas ciga hele,
zı maa'ar axvas. Nişisne zı, yiğna nukar, vaka,
paççahne şaharee axva? 6 Mane yiğıl Akişee
mang'usqa Tsiklag eyhena şahar qoole. G'iyniyne
yiğılqameeyib Tsiklag Yahudayne paççahaaşina
vob. 7 Davud Filiştinaaşde cigabışee sa sennayiy
yoq'uble vazna axva. 8 Davudıy cun insanar abı,
Geşurbışılqa, Girzbışılqa, Amalekbışılqa k'yootal
vuxha. Man milletbı avaalacad Şurulqayiy Misirılqa
hivxharasdemeene cigabışee eyxhe ıxha. 9
Davudee hücüm hav'uyne cigabışee adamerıb,
yedarıb üç'übba g'alyaa'a vuxha deş. Manbışin
vəq'əbı, yatsbı, əmələr, devabı, alya'an karbı
mang'vee alyaat'u, Akişisqa siyk'al ıxha. 10
Akişee mang'uke qidghın ha'ang'a «G'iyna
şavulqane k'yoptulva», Davudee mang'us inəxdın
alidghıniyniy qelen sassa yəqqees «Yahudabışde
cigabışde canubne suralqa», sassa yəqqees
«Yeraxmelybışde cigabışde canubne suralqa», sassa
yəqqees «Genibışde cigabışde canubne suralqa».
11 Davudee həməxüdud ha'a ıxha. Mang'vee cuna
iş inəxüb g'ooce vuxha: «Şi ha'anbı hasre hixhar
hıma'acenva» uvhu, manbışin adamerıb, yedarıb
gyabat'a vuxha. Manbışda nenacarır Gateeqa
arayle ıxha deş. Filiştinaaşde ölkee axuylette,
mang'vee həməxüd hı'ı. 12 Akiş, Davudul hayxha,
culed-alqa eyhe ıxha: – Mana cune milletne
İzrailyne ulele həməxür g'a'arxhu vor, mana
g'iyniyke şaqa yizda nukarcar ixhes.

28 Mane gahbışil İzrailybışika səvxəsva,
Filiştinaaşe con g'oşunbı sacigeeqa sa'a ıxha.
Akişee Davuduk'le eyhen: – İn vak'le ats'axhxhe,
ğunayiy yiğın insanar yizde sural, yişde g'oşunee
vuxhes. 2 Davudee Akişik'le eyhen: – Geed yugda!
Zasse, yiğne nukarısse hucooyiy ha'as əxəva,
vak'lecad g'acesın. Akişee Davuduk'le eyhen: –
Geed yugda, zı vake, zı qik'asmee, yizda can
gyuden ha'as. 3 Şamuel qık'uyng'a, gırgıne
İzrailyne xalq'ın mang'us ak' avqu. Mana Ramayee,
cune şahareecar, k'eyxhı. Mane gahıl Şaulee
ölkeençe cadubı ha'anbıyiy hapt'ıynbışin rı'hbı
qoot'alan gırgınbı ge'eepşı vuxha. 4 Filiştinar sabı-
qabı, Şunemee eyhene şaharee zastava giviyxhe.
Şauleeyib gırgın İzrailybı sav'u, Gilboa eyhene
suval zastava giviyxhe. 5 Şauluk'le Filiştinaaşda
zastava g'avcumee, qərq'ı'niyvalin mang'un yik'
sacuraycad qa'a. 6 Mang'vee Rəbbike qiyghan,
Rəbbeemee mang'us cuvab nik'eeyid, kaahinıle
ğanad, peyğambaraaşiled ğanad nəxüdcad qele
deş. 7 Şaulee cune insanaaşik'le eyhen: – Yizdemee,
hapt'ıynbışin rı'hbı qoot'alna sa zəiyfa t'abal hee'e.
Zı məng'ı'kexheeyid hark'ın qiyghanas. Mang'une
insanaaşe eyhen: – En-Doree sa məxürna zəiyfa
vorna. 8 Şaulee cune tanalin paççahaaşin karbı
g'ayşu, medınbı ali'ı, q'öyre insanır qort'ul, maqa
hayk'an. Mana xəmde mana zəiyfa eexvane cigeeqa
hiyxhar. Şaulee məng'ı'k'le eyhen: – Yizdemee, zı
eyhene qik'uyng'un rı'h qot'le. 9 Zəiyfee eyhen: –
Vak'lecad ats'an, Şaulee ine ölkee hı'iyn. Mang'vee
ine ölkeençe cadubı ha'anbıyiy hapt'ıynbışin
rı'hbı qoot'alan gırgınbı g'eepşıynbı. Nişil-allane
zı qiyk'ecenva, ğu zas gugu haa'a? 10 Şaulee
zəiyfayk'le eyhen: – Vorne Rəbbilqan k'ın ixhenva
eyhe, ine işil-alla vak vuççud ixhes deş. 11 Zəiyfee
eyhen: – Yiğnemee vuşune qot'le? Şaulee «Zasqa
Şamuel qot'leva» eyhe. 12 Zəiyfayk'le Şamuel
g'acuys it'umna bagaray hav'u, eyhen: – Voo, ğu
Şaulur, nya'a zas horbı hı'ı? 13 Paççahee məng'ı'k'le
eyhen: – Qı'meeq'ən, eyhe vak'le hucooyiy g'ece?
Zəiyfee eyhen: – Ç'iyek avğançe qı'ğəən rı'h g'ece.
14 Şaulee qiyghanan: – Mana şavukiy akar? Zəiyfee
eyhen: – P'laş ali'ına sa q'əsda adamiyır qığəə.
Şauluk'le mana Şamuel ıxhay ats'axhxha, mang'us
ç'iyelqamee k'yoyzarna. 15 Şamuelee Şauluk'le
eyhen: – Nişisne ğu zı ı'giykar ha'a? Nişisne
qoyt'al? Şaulee eyhen: – Zı xənne dağamiyvaleeqa
girxhu vor. Filiştinar zalqa k'yophur, Allaheeyid
zale aq'va sak'al hı'ı. Mang'vee peyğambaraaşile
ğanad, nik'eeyid zas cuvab qele deş. Mançil-allar zı
ğu qort'ul, zak'le eyheva, zı hucooyiy ha'as ıkkan.
16 Şamuelee eyhen: – Rəbbee vake aq'va sak'al hı'ı,
Mana yiğna duşman ıxha. Maa'ad zake qiyghanasın
hucooyiy? 17 Rəbbee zale ğana vak'le uvhuyn,
həşde hı'iyn. Mang'vee paççahiyvalla yiğne xılençe
g'avşu, yiğne k'anerıng'usqa, Davudusqa quvu. 18
Ğu Rəbbine cuvabıl k'ırı alixhxhı deş, Mang'una qəl
Amalekbışike qığavhu deş. G'iyna dişe, Mang'vee
valqa ina ver ablyav'u. 19 Rəbbee vaka sacigee
İzrailib Filiştinaaşde xılyaqa qevles. G'iyqa ğunar
yiğın dixbıb yizde k'ane vuxhes. Rəbbee İzrailyna
g'oşunub çikana Filiştinaaşde xılyaqa qevles. 20
Şamuelee eyhenbı g'ayxhı, Şaul qərq'ı'niyvalin
ç'iyelqa qukkyoyk'al. Mang'vee bıkırne xəmnayiy
yiğna kar udyotxhun ıxhayke, mang'uqa taq'at
axva deş. 21 Zəiyfa Şaulusqa qiyxhamee, mana

sacuray qıxha g'acu, eyhen: – Zı, yiğne nukaree, val
k'ırı alixhxhıyn. Zı qiyk'uyle qiyeeq'ən yixheeyir,
meed ğu uvhuyn hı'iyncad. 22 Hucoona ixhes,
həşde yiğne nukarne cuvabıl k'ırı alixhxhe, zı
yiğne ögeeqa sa ghaledın gıney gixhxhes, man
oxhne. Yəqqı'lqa qığəmee, taq'at ixhecen. 23
Şaulee «Deş ıkkanva» eyhe. Cune insanaaşed
zəiyfayka sacigee mana kar oxhanas ilekkamee,
mang'vee manbışil k'ırı iliyxhen. Mana ç'iyele oza
qıxha, tyulee g'iya'ar. 24 Zəiyfayqa xaa tavulyna
dana vooxhe. Məng'ee mana zaraba givk'u, urvad
alyaat'u balatıy deşin gıney ha'a. 25 Qiyğa məng'ee
man Şaulneyiy cune insanaaşine ögilqa giyxhe.
Manbışe man otxhun, manecab xəmde oza qeepxha
avayk'ananbı.

29 Filiştinaaşe gırgına cona g'oşun Afeq eyhene
şahareeqa saa'a. İzrailybışemee cos zastava
İzre'elyne xhyan ı'lqəəne cigaysne giviyxhe. 2
Filiştinaaşde g'oşunbışin ç'ak'ınbı vəşna, aazırna
g'oşunbışika əlyhəə vuxha. Davudıy cun insanarıb
Akişika sacigee yı'q'əle qöö vuxha. 3 Filiştinaaşde
ç'ak'ınbışe qiyghanan: – İne cühüt'yaaşin inyaa'ad
hucoone axu? Akişee manbışis inəxdın alidghıniy
qele: – İna İzrailyne paççahna Şaulna nukar
Davudur. Mana zasnee eyxhen sa senıle geed vod.
Mana Şaulusse hixu zasqa qarıyne yiğıle, zak'le
mang'uke pısın kar g'acuyn deş. 4 Filiştinaaşde
ç'ak'ınbışe Akişilqa qəl hav'u, eyhen: – Mana insan
yı'q'əlqa sak'al he'e, hasre ğu cuk'le uvhuyne cigee
axvecen. Mana dəv'eeqa ımmaylecen, deşxheene,
conbışika sarçu, şaka səyxəs. Cune xərıng'usqa,
Şaulusqa yugra qalesva, mang'vee yişde insanaaşin
vuk'ulybı gyatxhı, mang'us ıkkees. 5 İçeeşe mık'ar
ha'amee, «Şaulee aazırbışika, Davudeeme yits'ne
aazırbışika gyapt'ıva», mə'niybı qədəqqəng'a,
yik'el qalya'ana Davud ina vuc vor. 6 Akişee
Davud qort'ul, eyhen: – Vorne Rəbbilqan k'ın
ixhen, ğu qorkuna insanır. Yiğın zakasana g'oşunee
sacigee ark'ıniy zas ıkkanan. Ğu zasqa qarıyne
yiğıle, g'iyniyne yiğılqamee zak'le vake pısın
g'acuyn deş. Ç'ak'ınbışik'lemee, ğu yugracar
g'ece deşur. 7 Həşdiyle ğu, yugraxhinee yı'q'əlqa
sak'le. Filiştinaaşde ç'ak'ınbışde ulesqa yugda
qidyalesın kar hıma'a. 8 Davudee Akişik'le
eyhen: – Zı vasqa qariyne yiğıle, g'iyniyne
yiğılqamee zı vasqa yugda qidyalesın nya'a,
hucoona hı'ı? Nya'a zasse həşde hark'ın yizde
paççahne duşmanaaşika saç'ikkvas dəxə? 9 Akişee
Davudus inəxdın alidghıniy qele: – Zak'le ats'an,
ğu yizde ulesqa Allahın malaaik xhinne yugra qöö
vor. Filiştinaaşde ç'ak'ınbışemee eyhen: «Davud
şaka dəv'eeqa ımmaylecen». 10 Həşde vaka qööne,
yiğne xərıng'une, Şaulne, nukaraaşika miç'er
çakra oza qıxha, hoora. 11 Davudıy cun insanar
Filiştinaaşde cigabışeeqa savk'alasva miç'eeb çakba
oza qeebaxhe. Filiştinaarme İzre'elyqa avayk'an.

30 Davudıy cun insanar Tsiklag eyhene
şahareeqa xhebı'esde yiğıs qabı hiviyxhar.
Mane gahıl Amalekbı abı, Negevılqayiy Tsiklagılqa
k'yoohar. Manbışe Tsiklag q'əra qav'u, qiyğab
gyooxhan haa'a. 2 Manbışe, maane zəiyfabışda
nenacar geek'a deş. Xərıng'ule k'ıning'ulqamee
manbışin gırgınbı avqu, cokasana quvkekka. 3
Davud cune insanaaşika şahareeqa ikkeç'umee,
mang'uk'le şahar gyooxhan hav'u, con dixbı,
yişba, yedar şenbışe cone ögeeqa gyavhu
quvku, g'ooce. 4 Man g'acu, Davudıy cun
insanar uledın nağbı qeqvasmee gyaaşenbı. 5
Şenbışe avqu quvkiynbışde yı'q'nee, Davudna
q'öyursana xhunaşşe: İzre'elyğançena Axinoamiy
Karmelyğançene Navalna sip'ıriy Avigailir
yeexhena. 6 Davudun yik' qoxa eyxhe, milletın
mana g'ayeqqa helesva uvhuva. Maane insanaaşin
cone uşaxaaşiqa yik' gyotxhan ıxhayke, məxüd
eyhe ıxha. Davudeeyid yı'q' cune Allahılqa
Rəbbilqa qiyzar. 7 Mang'vee, Aximelekne
duxayk'le kaahin Evyatarık'le uvhuyn: – Hucoona
ixhes, yizdemee kaahinaaşin ileylığ inyaqa alle.
Evyatareeyid man kar Davudne k'anyaqa adaylen.
8 Davudee Rəbbike qiyghan: – Zı ine şaharılqa
kyophuriynbışiqa qihna gyurxheene, avayq'aree?
Rəbbee mang'uk'le eyhen: – Gixhe qihna. Ğu
manbışiqa avaq'arasdar, manbışe avquynbıb
g'attivxhan haa'asınbı. 9 Davud cukane yixhıd vəş
insanıka Amalekbışiqar qihna gexha. Manbı Besor
eyhene qadaalisqa qabı hipxhırmee, q'öd vəş insan
maacab aaxva. 10 Davudıy manasa cukasanana
yoq'ud vəş insanmee maa'ab ulyoozarcab deş,
manbı Amalekbışiqab qihna gyabak'a. Manasa q'öd
vəş insan manimee obzur vooxhe, Besor eyhene
qadaalikecab manbışisse ılğeepç'es vəəxə deş. 11
Çolee manbışisqa sa Misirğançena qızaxxa, mana
manbışe Davudusqa arayle. Manbışe mang'us
gıneyıd xhyanıd helen. 12 Qiyğa manbışe mang'us
qooqqav'una inciliyiy q'öble ts'ets'y t'ımılena
hoole. Mang'vee man karbı otxhuniyle qiyğa
culqa qarayle. Xhebılle yiğnayiy xheyible xəmna
mang'vee mankilqasse gıneyid otxhun ıxha deş,
xhyanıd ulyodğu eyxhe deş. 13 Davudee mang'uke
qiyghanan: – Ğu vuşune vor, nençena arı? Mang'vee
Davuduk'le eyhen: – Amalekbışde sang'una zı
nukar vor. İxhesır zı, Misirbışda eyxhe. Hiyyiğna
zı ık'iyk'ırna, yizde xərıng'veeyir zı g'alerçuna.
14 Şi canubulynang'a, Keretbışde, Yahudayne,
Kalevne cigabışeeqa k'yophur. Tsiklagıs ts'a ı'xı',
gyooxhan hav'una. 15 Davudee mang'uk'le eyhen:
– Vasse zı, mane şaharbışilqa k'yophuriynbışisqa
ıkkees əxəyee? Mane insanee eyhen: – Ğu zı

gidek'asvayiy yizde xərng'une xılyaqa qidelesva
Allahılqan k'ın g'assıreene, zınar ğu maqa
ıkkeesda. 16 Mang'vee Davud mane insanaaşisqa
qarayle. Mane gahıl şaharbışilqa k'yophuriynbı
inyaa-şaa opt'ul vuxha. Manbışe Filiştğançeyiy
Yahudeençe geed kar qıkkı. Qiyğad inyaa-şaa
otxhan-ulyoğa, mık'ar ha'a, cos ıkkananbı ha'a
vuxha. 17 Davud verığ k'yooçuyle qiyğa, qinne yiğıl
exhalilyqamee manbı gyabat'a ıxha. Devabışilqa
aleepxı, hepxıyne yoq'ud vəş mek'vung'ule ğayrı,
mançe şavussecar hixu g'attixhanas əxı' deş. 18
Mang'vee Amalekbışe qıkkiyn gırgın karıd, cuna
q'öyursana xhunaşşer yı'q'əlqa siyeek'al hee'ena.
19 Ç'ak'ınbı, k'ıninbı, gırgın dixbıyiy yişba, şenbışe
cone xılelqa qı'iyn gırgın kar Davudee yı'q'əlqa
sak'al ha'an. Mançike vuççud inyaqa-şaqa ıxha
deş. 20 Davudee manbışisse gırgın çavra-vəq'ə
g'eşşen. Çavra-vəq'ə ha'aykı qıkkekkamee «İnbıd
Davudee g'ayşunbı vodva» eyhe ıxha. 21 Davud,
obzurva coqab qihna qavaales dəvxüyne, Besorne
qadaalil avxuyne q'öd vəş insanısqa siyk'al. Man
insanar Davudneyiy cukane insanaaşine ögilqa
qığeebaç'e. Davudee cosqana qabıyne insanaaşis
salam hoole. 22 Davuduka sacigee hapk'ınne
qüvçüneyiy karaı'dəəne insanaaşe eyhen: –
Manbı şaka hidyapk'ınınçil-alla, şi Amalekbışike
g'ayşuyne karan manbışis vuççud heles deş.
Manbışde gırgıng'usqa saccu con yedariy uşaxar
qevles. Hasre manbıb alyapt'ı, inençe hudooracen.
23 Davudeeme manbışik'le eyhen: – De'eş, yizın
çocar! Rəbbee şas huvuyne karak, şosse man
ha'as əxəs deş. Şi Rəbbee havaacı. Mang'vee, yişin
cigabı q'əra qı'iynbıb yişde xılyaqa quvu. 24 Şavaa
vuşde mane cuvabıl k'ırı iliyxheyee? Dəv'eeqa
hark'ıning'uqab, yişde karane k'ane axuyng'uqab
akaranacab pay vuxhes vukkan. Gırgıng'us akaraba
bit'al haa'as vukkan. 25 Mane yiğıle, Davudee mana
q'aanun bıkırne İzrailynemee haa'a. Mana q'aanun
İzrailil g'iyniyne yiğılqameeyib avxuna. 26 Davud
Tsiklageeqa qarımee, mang'vee Amalekbışike
g'ayşuyne karbışin sık'ınınbı, cus hambazar
vooxhene Yahudayne ağsaqqalaaşis g'axuvu,
eyhen: – Hayna Rəbbine duşmanaaşike g'ayşunçike,
şos hav'una pay vobna. 27 Mang'vee man paybı
g'ıxelenbı Bet-Elee, canubul Ramoteeyiy Yattiree,
28 Aroeree, Sifmotee, Eştemoayee, 29 Rakalee,
Yeraxmelybışdeyiy Genbışisde şaharbışee, 30
Xormayee, Bor-Aşanee, Ataxee, 31 Xevronee
vooxhenbışisiy vuciy cun insanar nyaabiy vuxha
mane cigaynbışis.

31 Mane gahıl Filiştinariy İzrailybı siviyxənbı.
İzrailybı, mane Filiştinaaşika siviyxəne
cigeençe heepxı avayk'ananbı. İzrailybışin
xəppananbı Gilboa eyhene suval gyapt'ıynbı. 2
Filiştinar Şaulneyiy mang'une dixbışde qihna
gyapk'ı, mang'un dixbı Yonatan, Avinadav, Malki-
Şua gyabat'anbı. 3 Şaulne hiqiy-alla əlyhəəna
dəv'ə yı'q' qooxhe. Vuk ayhenbı mang'ulqa
k'yophur, mana qik'asde yiğıl araççe. 4 Şaulee
cun silah haqqang'uk'le eyhen: – G'ılınc qığavhu
zı gik'e, deşxheene, mane sunnat deşde karbışe
con g'ılıncbı zak eta'a, zı demalqa gixhxhes.
Mang'una silah haqqana geer qəyq'ən ıxhayke,
mang'usse man ha'as əxə deş. Manke Şaulee cun
g'ılınc alyaat'u, vuc çilqa hı'ğəkkar ha'a. 5 Şaul
qik'u g'acumee, mang'une silah haqqang'veeyir
vuceecar-vuc g'ılıncılqa hı'ğəkkar hı'ı, Şauluka
sacigee qek'ana. 6 Mane yiğıl Şaul vucur,
mang'una xhebiyre dixır, cuna silah haqqanar,
cun gırgın insanarıb habat'anbı. 7 Q'adaalyne
şene aq'valyneyiy İordanne damayne şenesa
sural vooxhene İzrailybışik'le İzrailyna g'oşun
hooxa, Şaulıy cun dixbıb hapt'ı g'avcumee,
con şaharbı g'ali'ı, heebaxa giviyğal. Filiştinar
qabı, manbışde cigabışee aaxva. 8 Qinne yiğıl
Filiştinar hapt'ıynbışilin karbı g'ayşesva abıyng'a,
manbışik'le Gilboa eyhene suval Şauluniy cune
xhebne duxayn mayıtbı iveeke. 9 Manbışe
Şaulna vuk'ul g'ats'apk'ın, silahbıd alyaat'anbı.
Manbışe byuttyaaşis ı'bəədat ha'ane xaybışeeqayiy
milletılqa mana xabar hivxhar haa'asdemee,
manbışe Filiştinne ölkayne gırgıne surabışilqa
insanar g'uxoole. 10 Şaulun silahbı manbışe
alyaat'u, cone byutyne Aştoretne xaaqa giyxhe,
Şaulun mayıtıd Bet-Şean eyhene şaharne cabırbışis
g'adaxbışika ı'xiyxə. 11 Gileadeene Yaveş eyhene
şahareene milletık'le Filiştinaaşe Şauluk hı'iyn
g'iyxhe. 12 Man g'ayxhımee şaharın gırgın cehilyar
g'elil qepxha, xəmvolle yəq apk'ın, Şauluniy
mang'une dixbışin mayıtbı Bet-Şeanne cabırbışile
g'eşşenbı. Yaveşeeqa qabı, manbışe man mayıtbı
gyoxhxhan ha'a. 13 Qiyğale xhinnee manbışe,
mane mayıtbışike axuyn bark'vbı sı'ı, Yaveşeene
tamarisk yivek avud k'eyxha. Coyud yighılle yiğna
sivar aqqaqqa.

2-Şamuelin

1 Şaul qik'uyle qiyğa, Davud Amalekbışile ğamxha
siyk'almee, mana Tsiklageeqa qarayle. Ma'ar
mana q'ölle yiğna axva. **2** Xhebıd'esde yiğıl
Şaulne zastaveençe sa insan arayle. Mang'vee
culqa abına ver haagvasva tanalinbı qıt'axxa'a,
vuk'ulelqa nyaq'v kyaa'a. Mana insan Davudusqana
qarı, mang'une ögil ç'iyelqamee k'yoyzarna. **3**
Davudee mang'uke qiyghanan: – Nençene qöö?
Mane insanee eyhen: – İzrailyne zastaveençe hixu,
zıcar zı g'attixhan hı'ı. **4** Davudee mang'uk'le
eyhen: – Maa'ad hucoona ıxha? Hucoona ixhes,
zak'le eyhe. Mane insanee eyhen: – Eskerar dəv'ə
əlyhəəne cigeençe heepxıynbı, con g'ellesınbıb
hapt'ıynbı. Şaulıy cuna dix Yonatanıb hapt'ıynbı.
5 Davudee cus xabar abıyne insanıke qiyghanan:
– Şaulıy Yonatan hapt'ıva vak'le nençene ats'a?
6 Mang'vee Davuduk'le eyhen: – Mane gahıl
nəxüdme ıxha, zı Gilboayne suvaliy. Zak'le
maa'ar cune nizeyk qirzıl Şaul g'acu. Balkanaaşil
aleepxıynbıyiy dəv'əyn daşk'abıd mang'usqayiy
hiyxhar. **7** Şaul yı'q'əlqa sak'ı ilyakkımee, zı
g'acu mang'vee onı'ıyn. Zı mang'uk'le «Hooyva»
uvhu. **8** Mang'vee zake qiyghıniyn: «Ğu vuşune
vor?» Zınad mang'uk'le, «Zı Amalekbışda vorva»
uvhu. **9** Şaulee zak'le uvhuyn: «Zasqana qıxha,
zı gik'e. Zı sakaratee vorna, zas ine ık'arbışike
g'attixhanas ıkkan». **10** Zı mançil-alla mang'usqa
qıxha, mana g'ik'una. Zak'le ats'anniy, mang'usse
avur axuyle qiyğa, ı'mı'r haa'as vəəxəs deş.
Qiyğa zı mang'une vuk'lelin taciy xılelin lexa
g'ayşu, inyaqa yizde xərıng'unemee, vasqa adı.
11 Man g'ayxhımee, Davudeeyiy cune k'anenbışe
ts'ıts'ı'ı colyun tanalinbı qıt'axxa'a. **12** Manbışe
Şaulnemee, mang'une duxayne Yonatannemee,
gırgıne Rəbbine milletnemee exhalilqamee ak'
avqu. Manbışe gyaaşe-gyaaşe sivar aqqaqqa,
geebınbı g'ılıncıke alğav'u gyapt'ıva. **13** Davudee,
cus mana xabar abıyne mek'vung'uk'le eyhen:
– Ğu nençenane vor? Mang'vee alidghıniy qele:
– Zı menne cigeençena vor, zı Amalekbışde
sang'una dix vor. **14** Davudee mang'uk'le eyhen:
– Nəxürne ğu qı'dərq'ı'n Rəbbee g'əyxı'ng'ulqa
gik'asva xıl g'ott'ul? **15** Ğu gik'uyna bınah val
vob! Ğucad, yiğne ghaleka, gardanaqa alyaat'u,
«Zı Rəbbee g'əyxı'na paççah gik'uva». Davudee
cune insanaaşina sa qort'ul eyhen: – Hoora,
mana gik'e. Mang'veeyir ı'xı' mana g'ek'ana. **17**
Davudee, Şaulneyiy cune duxayne Yonatanee
ak'ee ina mə'niy qəpqı'. **18** Qiyğab mana «Vukuna
mə'niy» Yahudabışik'le xəp quvxheva əmr haa'a
(mana mə'niy «Qorkuyng'une kitabee» opk'un
vobna): **19** İzrail, yiğna xəbvalla, yiğnecab axtıne
cigabışee güvk'una. Nəxbın cehilyar hapt'ıynbı!
20 Filiştinaaşin içeer şadmeebaxhecenva, Sunnat
hıdyav'uynbışde içeeşe bayrambı hıma'acenva.
İn Gatee ats'axhxhıma'a, Aşkelonne şahrabışee
mançina hımaa'a. **21** Gilboayn suvabı, Şolqa çiyiy
gyoğıy hasre mexhecen, Vuşde q'adaalybışee
hasre şagavıd ılymaylecen. Maa'ad cehilyaaşiniy
Şaulun g'alxan g'eliqqa huvu, maa'ad çilqa q'ış
qıdyadğu. **22** Gyapt'ıynbışde ebake, gucnanbışde
tanıke, Yonatanın vuk yı'q'əlqa siyk'alan deşdiy,
Şaulunıd g'ılınc idyats'ı qadaylen deşdiy. **23** Şaulıy
Yonatan, şu üç'übnang'a manimee vukkananbı,
yugunbı vuxha. Habat'ameeyib cureepxha deş. Şu
q'aacirıleb ek'ınbı, Aslanaaşileb gucukanbı vuxha.
24 İzrailin içeer, Şaulnemee gyaaşe! Mang'vee
şolqa ç'ərəxən, gıranın tanalinbıniyxhe alya'anbı.
Tanalinçılqad k'ınəğəyken karbıniyxhe qa'anbı.
25 Siç'ookkane cigee nəxbın cehilyar hapt'ıynbı!
Yonatan şene axtıne tepabışil qik'u. **26** Yizda
çoc Yonatan, yiğnemee yizın yik' gyotxhan. Ğu
yizdemee, geer gıranra ıxha. Yiğın zı ıkkiykıniy,
yedar vukkiykıniyle zı ooqaniy aqqaqqa. **27** Nəxüb
cehilyar hapt'ıynbı! Dəv'əyn silahbıd aguynbı!

2 Sabara gah ılğevç'uyle qiyğa, Davudee Rəbbike
qiyghanan: – Zı Yahudayne nenemecar
şahareeqa hak'nene? Rəbbee eyhen: – Hak'ne.
Davudee qiyghanan: – Nyaqane hak'ne?
Rəbbee eyhen: – Xevroneeqa. **2** Davudur
maqa cune q'öyursana xhunaşşeyka hayk'anna:
İzre'elyğançena Axinoamır, Karmelyğançena
Navalna sip'ıriy Avigailer. **3** Davudee cukan
insanarıb cone xizanbışika Xevronqa qabı, mançine
hiqiy-allane şaharbışee manbışis aaxvasın cigabı
hele. **4** Yahudayeençen insanar abı, Davudulqa
q'ış qadğu, maa'ar mang'uke Yahudayne nasılına
paççah ha'a. Maa'ad Davuduk'le uvhumee, Şaul
Gileadeene Yaveşne milletın k'eyxhıva, **5** Davudee
maqa cun insanar g'uxoole. Mang'vee cune
insanaaşik'le eyhen: – Maane milletılqa in yizın
cuvab hixhar he'e: «Rəbbee şos xayir-düə hevlecen,
vuşda xərna eyxhene Şaulus, şu yugvalla hav'u,
mana k'eyxhıva. **6** Hasre mane vuşde işil-alla
Rəbbee Cuna badal dyooxhena yugvalla şos
haagvecen. Zınad mane vuşde işil-alla şos yugun
ha'as. **7** Vuşda xərna eyxhena Şaul qik'uva şu
həşde xıleppı avqa qıma'a, it'umba ulyoozre.
Yahudayne nasılen, cosda paççah zake hı'ı». **8**
Şaulne g'oşunbışde q'oma ulyorzuling'vee Nerne
duxee Avneree, Şaulna dix İşboşet cukasana
Maxanayimeeqa qıkkı ıxha. **9** Maa'ar Avneree
mana Gileadne, Aşuriyne, İzre'elyne, Efrayimne,
Benyaminne cigabışee vooxhene insanaaşde –
gırgıne İzrailyna paççah ha'a. **10** Şaulne duxayqa,
İşboşetıqa, İzrailyna paççah ıxhayng'a yoq'ts'al

senniy vod. Mang'una paççahiyvalla q'ölle senna
ts'ıts'avxha. Yahudayne nasılınmee, Davudun sura
aqqı ıxha. 11 Davudee Xevronee, Yahudayne nasıles
paççahiyvalla yighılle sennayiy yixhıble vazna
hav'u. 12 Yiğbışde sa yiğıl Nerna dix Avner, Şaulne
duxayne İşboşetne insanaaşika Maxanayimğançe
Giveoneeqa hayk'an. 13 Tseruya donane zəiyfayna
dix Yoavmee, Davudne insanaaşika Giveonusneene
xhyan sadıyne cigaysqa, manbışde ögilqa qığeç'e.
Yoav cune insanaaşika xhyan sadıyne cigayne sa
aq'val, Avnerır cune insanaaşika – manisa aq'val
giy'ar. 14 Avneree Yoavık'le eyhen: – Havaasre
mek'vunbı suğootsu, yişde ögil saç'ivkvecen.
Yoaveeyid eyhen: – Havaasre saç'ivkvecen. 15
Şaulne duxayne İşboşetne sural sıç'ookvan
Benyaminaaşin mek'vunbı qəpqı'mee, yits'ıq'vayre
insan eyxhe. Davudne suraler yits'ıq'vayre eyxhe.
16 Manbışe sana-sananbı vuk'ulbışike avqu,
g'ılıncbı hiyxə. Manbışin gırgınbı habat'anbı.
Mançil-allad Giveoneene mane cigayk'le Xelqat-
Hatsurimva (G'ılıncbışin çol) eyhe. 17 Mane yiğıl
ma'ad geed it'umın saç'ikkvuy ıxha. Avneriy
İzrailybı, Davudne insanaaşis maa'ab avub avxu.
18 Tseruya donane zəiyfayna xhebırsana dix:
Yoav, Avişay, Asahelib maa'ab vooxhe. Asahel,
çolana ceyran xhinne, g'elike ek'ra ıxha. 19
Mana neng'uqacar ilydyakkı, Avnerıqa qihna
girxhu. Mang'uqar qihna g'adayhvanmee, 20
Avner yı'q'əlqa ilyakkı, eyhen: – Asahel, ğune vor?
Mang'vee eyhen: – Ho'o, zı vorna. 21 Avneree
mang'uk'le eyhen: – Yiğne sağıqa, soluqa sa
ilekke. Mane mek'vunbışda sa aqqı, manbışin
silahbı g'ayşe. Asaheleemee Avnerıke xıl ts'ıts'a'a
vuxha deş. 22 Avneree, Asahelik'le meed eyhen: –
Zaqar qihna gimexha, zake xıl ts'ıts'ee'e! Nişil-
allane zı ğu gik'as? Qiyğa zı yiğne çoçune Yoavne
aq'veeqa nəxürna ilyakkas? 23 Asahelee meeb
mang'uke xıl ts'ıts'aa'a deş. Manke Avneree cun
nize alyat'u, cık'rıhiyna mang'une vuxhnele k'ena
məxüd ı'xiyxə, cık'rı mang'une yı'q'ək ciga hı'ı
qığeç'e. Asahel qukkyorkul cigeecar qek'ana.
Mançile qiyğa Asahel qik'uyne cigaysse ı'lğən
gırgınbı, maa'ab ulydyobzur ılğeebaç'e vuxha deş.
24 Yoaviy Avişay Avnerıqa qihna g'adaaxhvan.
Verığ k'yooçemee, manbı qabı hiviyxharanbı
Giveonne sahrayne yəqqı'lyne Giahne ögilyne
Ammava eyhene tepalqa. 25 Benyaminaaşinbı
Avnerne hiqiy-alla savayle. Qiyğab apk'ın, sa
tepayne q'omaqa ılqeepç'ı, maayib ulyoozaranbı. 26
Avneree ts'ırıka Yoavık'le eyhen: – Şi mısılqameene
g'ılıncıke hapt'as? Nya'a, vak'le ats'a dişdiy, nekke
qiyğa yugdacad ixhes deş? Ğu yiğne insanaaşik'le
mısane eyhes, cone çocaaşiqab qihna gimabak'va?
27 Yoavee eyhen: – Vorne Allahılqa k'ın ixhen,
ğu manva ittevhuynxhiy, yizın insanar cone
çocaaşiqa qihna miç'eebilqamee gyapk'asınbıniy.
28 Qiyğa Yoavee şeypur əlüvxümee, manbışin
gırgınbı ulyoozaranbı. İzrailybışiqa qihna gyapk'iy
ç'əvə'an, manbışika sayib sıç'ookka deş. 29 Avneriy
cun insanar xəmvolle Arava eyhene q'adaalile
k'ena avayk'an. Manbı İordanne damayle ılğeepç'ı,
Bitronule k'ena qabı, Maxanayimeeqa hiviyxhar.
30 Yoavee, Avnerıqa qihna girxhuy ç'əv hı'ı
sark'ılymee, cuna g'oşun sa'a. Asahelıle ğayrı
Davudne insanaaşike yits'ıyüç'ər insan hiyxhar
deşiy. 31 Davudne insanaaşemee, Benyaminaaşina,
Avnerne insanaaşina, xhebıd vəşşe yixhts'al insan
gek'a. 32 Asahel Bet-Lexemqa qıkkı, cune dekkına
nyaq'vanane mağaree k'eyxha. Yoaveeyiy cune
insanaaşe xəmvolle yəq avayk'an, miç'eebiys
manbı qabı Xevronqa hiviyxhar.

3 Şaulneyiy Davudne nasılen səvxı'y xıliyda
ts'ıts'exhe. Vaxt apk'ınıylette, Davudne nasılena
guc hexxooxhe, Şaulnemee nasılena k'ıl qooxhe
vuxha. 2 Xevronee Davudus dixbı vooxhe.
Ts'erriyna dix İzre'elyğançene Axinoamee uxuna
Amnon ıxha. 3 Q'ör'esda Karmelyğançene Navalne
sip'ıree Avigailee uxuna Kilav ıxha. Xhebır'esda
Geşurne paççahne Talmayne yişşee Maakayee
uxuna Avşalom ıxha. 4 Yoq'ur'esda Haggitee uxuna
Adoniya, xhor'esda Avitalee uxuna Şefatya, 5
yixhır'esdar Davudne xhunaşşee Eglayee uxuna
İtream ıxha. Davudus man gırgınbı dixbı Xevronee
vuxha. 6 Şaulnayiy Davudna nasıl siviyxəmee,
Avneree Şaulne sural guc saa'a vuxha. 7 Şauluqa
Ayyayna yiş Ritspa donana caariye yixha. İşboşetee
Avnerık'le eyhen: – Nya'a ğu, yizde dekkıne
caariyeyka g'ılexha? 8 İşboşetne mane cuvabıke
Avnerıs geeb qəl vuxha, eyhen: – Nya'a zı vas,
Yahudaabışin sura aqqına xvaana vuk'ulyne vob?
Zı g'iyna yiğıniy yiğne dekkıne Şaulne nasılen,
mang'une hambazaaşin sura aqqı. Zı ğu Davudne
xılyaqa quvu deş. Ğu həşde mane zəiyfal-alla
yizde gardanaqa bınah giviyxhe! 9 Zı Davudus,
Rəbbee mang'us k'ın g'assırıyn hide'eene, hasre
Allahee Avnerne vuk'lelqa yiğbı alle'ecen! 10 Zı
paççahiyvalla Şaulne nasılıke g'avşu, Davudusqa
qevles. Mana İzrailynayiy Yahudeyayna, Danile
Beer-Şevalqamee, paççah ixhes. 11 İşboşetık'le
man eyhenbı g'ayxhımee, mana Avnerıle qəyq'ən
ıxhayke, mang'us alidghınıycad qeles dəxə axva.
12 Qiyğa Avneree, Davudusqa cun insanar g'axuvu,
eyhen: – İn ciga şavunne vod? Qora, zınayiy
ğu cuvab g'ats'ak'vanas. Qiyğa gırgınacab İzrail
yiğne suralqa ts'ıts'aa'as zı vas kumag ha'asın.
13 Davudee eyhen: – Geed yugda, zı vaka
cuvab g'ats'ak'vanasın. Saccu ğu zasqa ı'qqəmee,
vakasana Şaulna yiş Mikal ayre. Mana dena zasqa

ımmayle. 14 Davudee, İşboşetısqa Şaulne dixesqa
cun insanar g'axuvu, eyhen: – Zı vəş sunnat hıdi'ına
Filiştinğançena gik'ul-alla zas Şaulee hiyvuna
yizda xhunaşşe Mikal zasqa seek'al hee'e. 15
İşboşetee, insan g'axuvu, zəiyfa adamiysse Layişne
dixesse Paltielsee g'ayşes ileeka. 16 Məng'ı'na
adamiy geşşe-geşşe Baxurimqamee xhunaşşeyqa
qihna ayk'an. Maa'ad Avneree mang'uk'le eyhen:
– Yı'q'əlqa sak'le. Manar siyk'alna. 17 Avner
İzrailyne ağsaqqalaaşika yuşanxha, eyhen: –
Şos mısa ıkkannaniy vor, Davuduke şos paççah
ha'as! 18 Həşde vuşde yik'eençe ı'lğəən he'e!
Rəbbee Davuduk'le dişdiy uvhu: «Zı Yizde nukarne
Davudne xıleka, İzrail Filiştinaaşdeyiy gırgıne
duşmanaaşine xılençe g'attivxhan haa'as». 19
Avneree man, hark'ın, Benyaminaaşik'led eyhen.
Qiyğa İzrailyneyiy Benyaminaaşde yik'eençe ılğəən
Davudus yuşan ha'asva, mana Xevronqa hayk'an.
20 Xevroneeqa, Avnerıka sacigee Davudusqa g'ayre
insan arayle. Davudee, Avnerısiy cune insanaaşis
otxhun-ulyodğiy hele. 21 Avneree Davuduk'le
eyhen: – Hasre zı həşde hark'ın, gırgına İzrail yizde
xərıng'usqa, paççahısqa, saa'as. Ğunar manbışika
cuvab g'ats'ak'vne. Qiyğab vas nişşisiy vukkan,
xəbvalla hee'e. Məxüd ıxha Davudee Avner vuççud
hidi'ı g'ekkana. 22 Mane gahıl Yoav, Davudne
insanaaşika dəv'eençe sark'ıl eyxhe. Manbışe
mebınbışike g'ayşuyn geed kar adayle. Mane
gahıl Avner, Davudusse Xevronğançe ark'ın eyxhe.
Davudee, Avner vuççud hidi'ı, g'aykkı ıxha. 23
Yoav, gırgıne g'oşunuka sark'ıling'a, mang'uk'le
eyhen: – Nerna dix Avneriy arı. Paççahee mang'uk
vuççud hidi'ı, g'aykkına. 24 Yoav, paççahne
k'anyaqa qarı, eyhen: – Ğu hı'iyn kar hucoone?
Yiğne k'anyaqa Avnerniy'e arı? Ğu nya'a mana
g'aykkı? Həşde mana ark'ınna. 25 Vak'lecar Nerna
dix Avner ats'ana. Mang'vee vas horbı ha'asva,
yiğın hark'ın-qaraylen cigayiy ğu g'ecen işbı
ats'axhxhesvacar arı ıxha. 26 Yoav Davudusse
qığeç'umee, mang'vee Avnerıqa qihna cun insanar
g'uxoole. Manbışer Avner Sira eyhene kahrızısse
yı'q'əlqa sak'al ha'a. Davuduk'le man ats'acad
eyxhe deş. 27 Avner Xevronqa sak'ımee, Yoavee
cona q'öyrecab, yuşan haa'asın xhinne, mana
şaharne akkabışiyle aqa akkyayhe. Qiyğad cune
çocul Asahelil-alla, mang'une vuxhnes g'ılıncıqa
ı'xı', gek'ana. 28 Davuduk'le, man ats'axhxhamee,
eyhen: – Rəbbine ögil Nerne duxayne Avnerne
ebal-alla, mısacab zaliy yizde ölkal bınah aaxvas
deş. 29 Havaasre mana bınah Yoavılqayiy mang'une
xizanılqa vuxhecen. Hasre Yoavne nasılee maşika
gyatsts'ıyn ı'xnabınana insan deşda, əsaka iykarna
insan deşda, g'ılıncıke qek'ana insan deşda,
mıssınçika qek'ana insan deşda gah mooxhecen.
30 Yoaveeyiy cune çocee Avişayee Avner gek'ana.
Manbışe mana cona çoc Asahel Giveonee əlyhəəne
dəv'ee gik'uynçil-alla gek'a. 31 Qiyğa Davudee
Yoavık'leyiy cune k'anene insanaaşik'le eyhen:
– Tanalinbı qıt'axxı, palanbı ale'e, Avnernemee
gyaaşe. Avner qıkkek'ane mıghırıqa qihna vuc
paççah Davud ayk'an. 32 Avner Xevronee k'eyxha.
Paççah mang'une nyuq'vnel oo axtıra geşşena.
Mang'uka sacigee milletıd geşşen. 33 Paççah Davud
Avnerne nyuq'vnel oo inva eyhe-eyhe geşşu: Avner
məxür, g'eliqqa huvu, gik'as dexheyiy. 34 Yiğın
xıleppı ayt'ıl ıxha deş, G'elybışisıb zincır üvxü
vuxha deş. Ğu sixnareeşine ögil qukkyoyk'alan
xhinne qukkyork'ul. Manva uvhumee, millet meed
Avnernemee geşşen. 35 Qiyğa manbışın gırgınbı
abı, Davudee, exha qixhesse, kar oxhnecenva mana
ittunçil aqqaqqa ıxha. Davudeeme, k'ın g'assır,
eyhen: – Verığ k'yooçesse, yizde ghalek gıney,
medın kar set'veene, havaasre Allahee zalqa ver
ablee'ecen! 36 Milletık'le paççahee ha'an g'acu,
man gırgın manbışde yik'eençe eyxhe. Paççahee
ha'an gırgıncad milletıs ıkkiykanan. 37 Mane
yiğıl gırgıne milletık'leyiy gırgıne İzrailik'lecad
ats'axhxhen, Nerna dix Avner paççahee gidek'u
ıxhay. 38 Paççahee cune insanaaşik'le eyhen: –
G'iyna İzrailee xərna, qıvaats'ına insan qik'uva
ats'a dişde? 39 G'iyna zı g'əyxı'na paççahır ixheene,
zaqa guc k'ılyba vob. Tseruyayn dixbı, Yoaviy
Avişay, zale nimee vuxhee gucuka vob. Havaasre
Rəbbee pisvalla haa'ang'us, haa'ane pisvallays sik'ı
helecen!

4 Şaulne duxayk'le İşboşetık'le, Avner Xevron
eyhene şaharee gik'uva ats'axhxhamee,
mang'us zeze ooxha. İzrailin milletıd man
g'ayxhı qəyq'ən giyğal. 2 Şaulne duxayqa
İşboşetıqa q'öyre cune destebışda xərna ıxha.
Manbı Benyaminaaşinbı vooxhene Beerotğançene
Rimmonun dixbı vuxha. Manbışde sang'un
do Baana, mansang'unud Rexav ıxha. Beerot
vucub Benyaminaaşinacab vuxha. 3 Beerotbı
Gittayimeeqa heepxı qabı vuxha, g'iyniyne
yiğılqameeyib manbı maa'ab menne cigaynbı
xhinne aaxva. 4 (Şaulne duxayqa Yonatanıqa
q'öyudsana g'el k'aana Mefiboşet donana dix
ıxha. İzre'elyğançe Şaulıy Yonatan gyapt'ıva
xabar qabımee, mang'uqa xholle sen ıxha. Mane
k'ıning'uqa ileekang'vee mana mançe alyart'u,
zaara heexvava, gade xılençe g'a'araççe mang'un
g'elybı hayq'var.) 5 İşboşetee yı'q'ı'hna manzil
haa'amee, Beerotğançene Rimmonun dixbı Rexaviy
Baana yəqqı'l gyabak'va. Manbı pırane gahıl
qabı mang'une xaasqa hiviyxhar. 6 İşboşet cune
gozee tyulee g'alirxhu eyxhe. Rexaviy cuna çoc
Baana suk alyabat'anbı xhinnee xaaqa ikkeepç'ı,

mang'une vuxneeqa xincal hi'yxə. Qiyğab vuk'ul g'ats'pk'ın, vucub alyapt'ı, mançe heebaxanbı. Xəmvolle manbı Arava eyhene qadaalyne yəqqı'le k'ena avayk'ananbı. 8 İşboşetna vuk'ul manbışe Xevroneeqa Davudne k'anyaqa abı, paççahık'le eyhen: – İna Şaulne yiğne duşmanna duxayna İşboşetna vuk'ul vob. Mane Şaulısniy ğu gik'as ıkkan. G'iyna Rəbbee, yişde xərıng'ul – paççahıl-alla Şaulukeyiy cune nasılıke in hı'ı, qəl qığavhu. 9 Davudee Beerotğançene Rimmonne dixbışis Rexavısiy cune çocus Baanays inəxdın alidghıniy qele: – Zı Tsiklageenang'a culygena ixheene zas yugna xabar ana insanniy arı: «Şaul qik'unava». Zı mançil-allar mana aqqı gik'as alikkı. Mang'vee zas abıyne xabarın mukaafat mang'us man ıxha. Həşde karaı'dəən insanar qopkune insanne xaaqa ikkeepç'ı, mana cune tyulee gik'uyng'a, şosqa nəxüdiy qöö, zı mang'una eb ç'iyel g'alepçı, manbı ç'iyene aq'val gidyapt'ı g'alyaa'aye? Zı gırgınçike g'attixhan ha'ane Vorne Rəbbilqan k'ın ixhen məxdın kar ixhes deş! 12 Davudee cune insanaaşilqa əmr haa'a, manbışeb manbı avqu gyabat'anbı. Qiyğad manbışın g'elybıyiy xıleppı gyatxı, Xevroneene xhyan səəne cigayne k'ane k'eyxə. İşboşetna vuk'ulyub alyapt'ı, Xevroneene Avnerne nyuq'vneeqa k'evxhu.

5 İzrailin gırgın nasılbı Xevronqa Davudne k'anyaqa abı inəxüd eyhe: – Şi vaka sa milletınbı, sa ebanbı vob. 2 Şenke yişda paççah Şaulnang'a, ğucabniy İzrailybı dəv'eeqa vukku qavaylenbı. Rəbbee vak'leniy uvhu, ğu Cune milletıs çobaniyvalla haa'as, şi vuk'lek vukkeekana ixhes. 3 İzrailin gırgın ağsaqqalar Xevronqa paççah Davudne k'anyaqa abayle. Paççahee maa'ad Rəbbine ögil manbışika cuvab g'ats'ayk'van. Ağsaqqalaaşe Davud İzrailyna paççah ixhecenva mang'ulqa q'ış qadağva. 4 Davud paççah eyxheng'a mang'uqa xhebts'al senniy vod. Mang'vee İzrailis yoq'ts'al senna paççahiyvalla haa'a. 5 Davudee, Xevronee Yahudays yighılle sennayiy yixhıble vazna paççahiyvalla haa'a. İyerusalimeençeb mang'vee bıkırne İzrailisiy Yahudays xhebts'ale xhebılle senna paççahiyvalla hav'u. 6 Paççahiy cun insanar İyerusalimqa hapk'ın, maane avaalacab vooxhene Yevusbışilqa k'yoohar. Yevusbışe Davuduk'le eyhen: – Vasse inyaqa ikkeç'es əxəs deş. Ğu inyaqa areene yişde bı'rq'ı'nbışisser, k'aanbışisser ğu inençe g'e'eşşes əxəsda. Manbışisqa məxüd qöö ıxha, Davudusse mane şahareeqa ikkeç'es əxəs deş. 7 Davudee maana Sion eyhena g'ala avqaaqqana. Həşde mançik'le «Davudna Şaharva» eyhe. 8 Davudee mane yiğıl eyhen: – Vuşuyiy Yevusbışilqava arı, hasre xhyan qööne tuneleençe ılğeç'u qoracen. Məxüb şu Davud g'ımece eyxhene «bı'rq'ı'nbışileyiy k'aanbışile» ğameepxhes. Həşde dişe eyhe: «Bı'rq'ı'nayiy k'aana xaaqa ikkeepç'es deş». 9 Davud mane g'aleecar axva, mançil-allad mane g'alayk'le Davudna Şaharva eyhe. Mang'vee g'alayn hiqiy-alladın cigad Millo eyhene tepaysqamee adın cigad ali'ı qa'an. 10 Xəəna G'oşunbışda Rəbb Davuduka ıxhal-alla, mang'una guc yiğ-yiğıle hexxooxhe vuxha. 11 Sur eyhene şaharne paççahee Xiramee, Davudne k'anyaqa cun insanar, sidırne yiven os, osanayiy g'ayeyna iş haa'as vəəxən insanar g'uxoole. Manbışe Davudus saray alya'a. 12 Manke Davuduk'le ats'axhxhen, Rəbbee vuc İzrailyna paççah hı'ı, cuna paççahiyvallab axtı qav'u. 13 Davud Xevronğançe İyerusalimqa qarıyle qiyğa, mang'vee cus mançe mebın xhunaşşeriy caariyebı haa'a. Manbışeb Davudus dixbıyiy yişba vuxooxa. 14 Mang'us İyerusalim vuxhayne dixbışin dobı inbı vod: Şammua, Şovav, Natan, Sıleyman, 15 İvxar, Elişua, Nefeg, Yafia, 16 Elişama, Elyada, Elifelet. 17 Filiştinaaşik'le g'iyxhen, Davud İzrailyna paççah ha'asva mang'ulqa q'ış qadğu. Manke manbışın gırgınbı Davud t'abal ha'asva avayk'an. Davuduk'le man ats'axhxhamee, yı'q'əlqa g'aleeqa siyk'al. 18 Filiştinarıb Refaimne q'adaalilqa qabı, maa'ab aaxva. 19 Davudee Rəbbike qiyghanan: – Zı Filiştinaaşika səyxene? Ğu manbı yizde xılyaqa qevlesınbıne? Rəbbee Davuduk'le eyhen: – Ho'o, hoora səyxe, zı manbı yiğne xılyaqa qıdevu g'alepçes deş. 20 Davud Ba'al-Peratsimeeqa arı, Filiştinar gyapxı-gyapt'ı, eyhen: – Selin çine ögeedın kar haq'var hiyxvər ha'an xhinnee, Rəbbeeyib yizde ögiylin duşmanar oot'al-ooxal hav'u. Mançil-allad mane cigayn do Ba'al-Peratsim (ot'al-oxal ha'ana iyesiy) giyxhe. 21 Filiştinar heepxı əlyhəəmee, con byuttyar maa'adcad g'alya'a. Davudeeyiy cune insanaaşed man byuttyar sı'ı, qıkkekkanbı. 22 Filiştinar meeb Refaimne q'adaalilqa abı, maa'ad çadırbı giyxə. 23 Mançinemee Davudee Rəbbike qiyghan, Rəbbeeyid Davuduk'le eyhen: – Ts'erriykecar manbışde ögilqa qığmeç'e. Yı'q'əle apk'ın, totan yivarnane surale manbışilqa k'yoohre. 24 Totane yivaaşine q'ombışile g'elybışin sesbı qöö gidğılmee, ğu zaara ı'ğiykre. Filiştinaaşde g'oşunukun ha'asva, mane gahıl Rəbb yiğne ögil əlyhəəs. 25 Davudee gırgın, Rəbbee cuk'le uvhuyn xhinnee ha'a. Mang'vee Gevayeençe Gezereeqa hivxharasdee cigeeqamee Filiştinar gyabat'a ıxha.

6 Davudee İzrailyğançe meer yugna, siyxənə xhebts'al aazır insan g'əyxı', saa'a. 2 Davud, Yahudeene Ba'ala eyhene şahareençe Allahna q'utye qavaalesva, cune insanaaşika sacige maqa

ayk'an. Mana q'utye Rəbbine doyul vuxha. Mane
q'utyel oo keruvar ıxha. Xəəne G'oşunbışde
Rəbbina taxt mane keruvaaşil oo vuxha. 3 Allahna
q'utye ts'enne daşk'eeqa alivxhu, Avinadavne
tepalyne xaançe qığaahana. Daşk'ad Avinadavne
dixbışe Uzzayeeyiy Axioyee he'ekka ıxha. 4
Manbışe Allahna q'utye daşk'eeqa gyuvxhu
qığaaha. Q'utyeyne ögiylir Axio ayk'an. 5 Davudur,
gırgın İzrailin milletıd gıranne osake hı'iyn
t'ampırbı, lirabı, dafbı, medın aalyatbı əlixı',
Rəbbine ögil şadba mık'ar hı'ı. 6 Naxonne attayle
ı'lğəəmee, yatsbı qaçayxaranbı. Uzzeeyib xıl hotku,
g'ı'moxhacenva Allahna q'utye avqaaqqa. 7
Rəbbina Uzzalqa qəl avqaaqqa, mang'vee hı'rmat
deşvaala hav'uva mana maacar ı'xı' gek'ana.
Uzza Allahne q'utyeyne k'ane qek'a. 8 Davudus,
Rəbbee Uzza gik'uva qəl vooxhe. Mane cigayn do
g'iyniyne yiğılid Perets-Uzza (Uzzayn qik'uy) vod.
9 Mane yiğıl Davud Rəbbile qərq'ı'n, eyhen: – Zasqa
Rəbbina q'utye nəxüb ables vooxheye? 10 Davudus
Rəbbina q'utye cusqa, Davudne Şahareeqa quvkees
vukkiykan deş. Mang'vee mana Gatğançene Oved-
Edomne xaaqa quvkees ulyookka. 11 Rəbbina
q'utye xheyible vazna Oved-Edomne xaa aaxva.
Rəbbee Oved-Edomusub, mang'une xizanısıb yugna
barakat hoole. 12 Paççah Davudulqa «Rəbbee
Oved-Edomne xizanıb, mang'une gırgıne karasıb
Allahne q'utyel-alla barakat huvuva» hixhar
ha'a. Manke Davud Oved-Edomne xaaqa hark'ın,
mançe Allahna q'utye cun do huvuyne Davudne
şahareeqa şadba qavayle. 13 Rəbbina q'utye
haaqqanbışe yixhnəqqees g'el qittumee, Davudee
sa yats'iy tavulyna q'ıka gyook'a. 14 Davudee
katanıken ileylığ ali'ı, Rəbbine ögil vəəxəxüb
g'oyk'al-ulyoyk'al mık' haa'a. 15 Davuduka sacigee
gırgıne İzrailyne milletın şadvalin ts'irbı ha'a-
ha'a, şeypur ı'lyviyxə Rəbbina q'utye quvkeeka
vuxha. 16 Rəbbina q'utye Davudne Şahareeqa
quvkekkamee, Şaulna yiş Mikal g'uleençe ileeka
yixha. Məng'ı'k'le paççah Davudee Rəbbine ögil
g'oyk'al-ulyoyk'al mık' haa'a g'avcumee, məng'ee
mana k'ap'ik'ıle avqa qa'a. 17 Rəbbina q'utye qabı,
Davudee mançinemee g'üvxüyne çadrene ab, çisva
qav'uyne cigeeqa giviyxhe. Davudee Rəbbine ögil
gyoxhxhan ha'aniy medın q'urbanbı allya'a. 18
Davudee q'urbanbı alli'iyle qiyğa, milletıs, Xəəne
G'oşunbışde Rəbbine doyule xayir-düə hoole. 19
Qiyğa mang'vee İzrailyne milletne adameeşisıb,
yadaaşisıb gırgıng'uscab sa gıney, sık'ının çuru,
sa ts'ets'ib qooqqune t'ımılena hoole. Mançeb
gırgınbı xaybışeeqa siviyk'al. 20 Davud cune
xaabınbışis xayir-düə hevlesva xaaqa sak'ımee,
Şaulna yiş Mikal mang'une ögilqa qığeyç'u, eyhen:
– İzrailyne paççahee g'iyna vuceecar-vuc nəxür
haguna! Mana cune insanaaşineyiy cune g'ulluxçiy
içeeşine ögil bəç'ər xhinne ts'ele qıxha. 21 Davudee
Mikalık'le eyhen: – Zı man Rəbbine ögil hı'ı.
Mang'vee zı yiğne dekkıneyiy mang'une bıkırne
nasılene cigee g'əyxı', Cune milletıs, İzrailybışis,
xərna hı'ı. Zı inçile qiyğar Rəbbine ögil şadxhesda.
22 Zı yizde ulene ögil sık'ırar uleke g'a'ayxhasda.
Ğu eyhene g'ulluxçiy içeeşemee zı axtı qa'as. 23
Şaulne yişşeqa, Mikalıqa, qiyk'asde yiğılqamee
uşax eyxhe deş.

7 Paççah cune sarayeeqa sarımee, Rəbbee
mang'us cune hiqiy-allane duşmanaaşike macal
hele. 2 Mane gahıl paççahee Natan donane
peyğambarık'le eyhen: – İlekke, zı sidırne gıranne
yiveke ali'ıyne sarayee axva, Allahna q'utyemee
çadıree vob. 3 Natanee paççahık'le eyhen: – Rəbb
vaka vor, hoora yiğne yik'eedın he'e. 4 Mane
xəmde Rəbbee Natanık'le inəxdun cuvab eyhe:
5 – Hark'ın yizde nukarık'le Davuduk'le eyhe,
Rəbbee inıd eyhe: «Ğune, Zı axvasın, Zasın xav
alya'as? 6 İzrailybı Misirğançe qığav'uyne yiğıle,
g'iyniyne yiğılqamee Zı nenecar xaa axu deş. Zı
nyaqa ark'ınee, Yizde çadıree axu. 7 Zı gırgıne
gahbışilycar İzrailyne milletıka sacigee ı'ğiykır. Zı
mısacad İzrailyne milletna haa'ane ç'ak'ınbışik'le
uvhu deş: „Zas sidrıke xav ale'e“». 8 Həşde Yizde
nukarık'le Davuduk'le eyhe, Xəəne G'oşunbışde
Rəbbee inıd eyhe: «Zı ğu vəq'əbı uxhiyxhanne
cigabışeençe qarı, vake İzrailis xərna hı'ı. 9 Ğu
hark'ınne gırgıne cigabışee, Zı vaka ıxha. Yiğne
ögiylin duşmanar oot'al-ooxal hav'u. Həşded yiğın
do menne qıvaats'ıyne insanaaşin do xhinne
qıvaats'a'asın. 10 G'iyniyke şaqa cone cigabışee
gyuv'recenva, şavaacabıb manbı mançe ı'ğviykar
hımaa'acenva, Zı yizde milletne İzrailynemee sa
ciga qa'as. Zı haakimar milletın ç'ak'ınbı xhinne
gyuvxhuyng'a, qəlnane insanaaşe manbı hooç'an-
g'ooç'ananbıniy. Həşde məxdın kar ixhes deş: Zı
vas duşmanaaşine xılençe rəhətiyvalla hevles.
Vake g'abıynbı paççahar vuxhesva, Rəbbee vak'le
g'ayxha'a. 12 Yiğna ı'mı'r ç'əvuvxhamee, ğunar
yiğne dekkaaşisqa ark'ınmee, yiğne cigeeqana
yiğna dix ha'as. Zı mang'una paççahiyvalla it'umba
haa'as. 13 Mang'vee Yizde doyulyun xav alya'as.
Zınab mang'una paççahiyvalla gırgıne gahbışis
it'umaa'asda. 14 Zı mang'unemee Dek ixhes, manar
Yizdemee dix ixhes. Mang'vee bınah hav'umee, Zı
mang'us, insanaaşe cone uşaxaaşis caza hoolena
xhinnena, caza hevles. 15 Zı mang'uke Yizda badal
dyooxhena yugvalla, Şauluke g'avşuna xhinne,
g'avşes deş. 16 Zı məxüd ha'as yiğna nasılıb, yiğna
paççahiyvallab gırgıne gahbışis vuxhes. Yiğna
paççahiyvalina taxtıb gırgıne gahbışiscab vake
g'abıynbışisne vuxhes». 17 Natanee gırgın Allahee

haguyn Davudus yuşan ha'an. 18 Paççah Davud
Allahne çadıreeqa ikkeç'u, Rəbbine ögil gyu'ur
eyhen: – Ay Xudaavanda Rəbb, zı vuşune vor, yizda
nasılıb şavnane vob, Ğu zı inimee axtı qı'ı? 19
Ya Xudaavanda Rəbb, Yiğne ulesqa manıd k'ılda
qadı, Ğu zake g'abıynbışde vuk'lelqa qalesınıd
uvhu. Xudaavanda Rəbb, inıd insanaaşinemee
ı'brat ixhes. 20 Davudusse medın Vak'le hucoo
eyhes əxəyee? Ya Xudaavanda Rəbb, Vak'lecar
zı, Yiğna g'ul, ats'ana! 21 Ğu in gırgın ç'ak'ın
işbı, Yiğne cuvabnemee, Vas ıkkanəxüd zak'le
hagvasdemee hı'ı. 22 Ğu nimeecar Xərrayiy, ya
Xudaavanda Rəbb! Şak'le yişde k'ırıbışika g'ayxhı,
Vak akarana sacar deşda, Vale ğayrı Allahır deşda.
23 Yiğın İzrail millet xhinnen, ç'iyene aq'val, medın
millet vodunne? Ğu manbı Misirğançe qığavhu,
gattivxhan hav'u. Yiğın do ats'axhxhecenva Ğu
manbışde ögil ç'ak'ın əlaamatbı hagu, ç'ak'ın işbı
g'acu. Manbışike Vas millet ha'asva, Ğu manbışde
ögiylin milletbıyiy manbışin allahbı g'e'epşi. 24
Gırgıne gahbışis Ğu İzrailike Vasın millet hı'ı,
Ğunar, Rəbb, manbışda Allah ıxha. 25 Həşdiyle, Ya
Rəbb Allah, zasiy zake g'abıynbışis huvuyn cuvab
həməxüd he'e, gırgıne gahbışis axvecen. Gırgınıd
hasre Ğu eyhəxüd ixhecen. 26 Hasre insanaaşe
«Xəəna G'oşunbışda Rəbb İzrailyna Allah vorva»
uvhu, Yiğın do gırgıne gahbışis axtı qe'ecen!
Yiğne g'uluna, Davudna nasılıb Yiğne ögil havaasre
it'umba ulyoozrecen. 27 Xəəna G'oşunbışda Rəbb,
İzrailyna Allah, Ğu man zak'le hagu, uvhuyn:
«Yiğna nasıl it'umba vuxhes». Mançil-alla zı yik'
hı'ı Vas məxübna düə hav'u. 28 Ya Xudaavanda
Rəbb, Ğu Allah vorna, Yiğın cuvabıd qotkuyn vod.
Ğu həşde Yiğne g'ulus ina yugna xabar huvu. 29
Gırgıne gahbışil Yiğne ögil vuxhecenva, Yiğne
g'ulune nasılıs xayir-düə huvuy Vasqa yugda
qalecen. Ya Xudaavanda Rəbb, Ğu məxdın cuvabniy
huvu. Yizde nasılen Yiğne xayir-düəyka gırgıne
gahbışisda xayir-düə alept'ecen!

8 Mançile qiyğa Davud Filiştinaaşile ğamxha,
manbı cus vukkanəxüb vuk'lek vukkeeka.
Manbışde xılençe Meteg-Ammahıb g'ooşena. 2
Qiyğa Davud Moavbışiler ğamexhena. Mang'vee
manbı ç'iyelqa g'alyapk'as alivku, baağıka
ulyoopku, manbı xhebne desteeqa bit'al ha'a.
Xhebne desteyna q'öble deste mang'vee
gyabat'anbı. Sa destemee mang'vee g'ookana.
Moavbı Davudus nukarar vooxhe, mang'us nalok'bı
qele giviyğal. 3 Tsovayna paççah eyxhena Rexovna
dix Hadadezer, Fərat eyhene damayne hiqiy-
alladın ciga meed cune xılyaqa alğahasva arayle.
Maa'ar Davud mang'ule ğamexhena. 4 Davudee
Hadadezerna aazıriy yighıd vəş balkanılyna, g'ad
aazırır hoyhar arına esker aqqaqqa. Mang'une
balkanaaşina vəş Davudee cus avqu, axuyne
daşk'ayk qı'iyne balkanaaşinıd g'elin damarbı
gyatxas ilekka. 5 Damask vooxhen Arambı
Tsovayne paççahıs Hadadezerıs kumagıs abımee,
Davudee manbışda g'ayeq'vəd aazır insan gek'a.
6 Davudee Damask vooxhene Arambışde ölkee
cun g'oşunbı ulyozar ha'a. Mang'vee manbışike
nukarar haa'a, manbışe Davudus nalok'bı qele
giviyğal. Davud nyaqa hark'ıneeyir, Rəbbee mana
ğama'ananiy. 7 Mang'vee Hadadezerıne insanaaşin
k'ınəəğəken g'alxanbı alyaat'u, İyerusalimqa
qadayle. 8 Paççah Davudee, Hadadezerne
Betaxiy Berotay donane şaharbışeençe geed yez
adayle. 9 Xamatne paççahık'le Toik'le Davud
Hadadezerne gırgıne g'oşunulecar ğamxhava
g'iyxhe. 10 Hadadezeree hammaşee Toika dəv'ə
haa'a vuxha. Hadadezerıle ğamxhava Davud
nəxüriyva qiyghanas, sayir mana tabrik ha'asva
paççah Toiyee dix Yoram mang'une k'anyaqa
g'ıxele. Yoramee Davudus k'ınəəğəyn, nuk'rayn,
yezan karbı adayle. 11 Paççah Davudee in cus adıyn
k'ınəəğəyken, nuk'rayken, yezaken, vucee menne
milletbışike g'ayşuyn karbı Rəbbis g'iysar. 12
Mang'vee Edombışike, Moavbışike, Ammonbışike,
Filiştinaaşike, Amalekbışike g'ayşuyn karbı Rəbbis
g'iysar. Davudee Tsovayne paççahısse Rexovna
dix eyxhene Hadadezerıssed g'ayşuyn karbıd
Rəbbis g'iysar. 13 Davudee Q'evane q'aadalil
Edombışda yits'ımoled aazır insan oot'al-ooxal hı'ı
siyk'almee, mana gırgıng'uk'le ats'axhxhena. 14
Edomne gırgıne suralqa mang'vee cun g'oşunbı
ulyoozar hı'iyle qiyğa, Edombı mang'un g'ular
vooxhe. Davud nyaqa hark'ıneeyir Rəbbee mana
ğama'ananiy. 15 Davud İzrailynacar paççah
eyxhe. Mang'vee millet qotkuda vuk'lek ıkkekka,
gırgıngunemeeyir mana qorkura ıxha. 16 Tseruya
donane zəiyfayna dix Yoav g'oşunna xərna ıxha.
Axiludna dix Yehoşafat taarix oyk'anna ıxha. 17
Axituvna dix Tsadokiy Evyatarna dix Aximelek
kaahinar vuxha. Seraya mirza ıxha. 18 Yehoyadayna
dix Benaya Keretbışdayiy Peletbışda xərna ıxha.
Davudun dixbı kaahinar vuxha.

9 Davudee eyhen: – Şaulne nasılena üç'ürra
axuna vornane? Yonatannemee, zı mang'us
yugvalla haa'as. 2 Şaulne nasılıs g'ulluxçiyvalla
haa'ana Tsiva donana sa insan ıxha. Mana Davudne
k'anyaqa qoyt'al, paççahee mang'uke qiyghanan:
– Tsiva ğune vor? Mang'vee eyhen: – Ho'o, yizda
xərna, zı vorna. 3 Paççahee eyhen: – Şaulne
nasıleençe saxheyir üç'ürna insan vornane, zı
mang'us Allahne yəqqee yugvalla haa'ayiy? Tsivee
paççahıs alidghıniy qele: – Ho'o, Yonatanıqa
q'öyudsana g'el k'aana dix vor. 4 Paççahee
mang'uk'le eyhen: – Həşde mana nyaane vor?

Tsivee paççahık'le eyhen: – Mana həşde Lo-Devar
eyhene şaharee, Ammielyne duxayne Makirne
xaa vorna. 5 Paççah Davudee insan g'axuvu,
Lo-Devarğançe Makirne xaançe Mefiboşet cusqa
ayra'a. 6 Şaulna neva, Yonatanna dix eyxhena
Mefiboşet Davudne k'anyaqa arı, mang'us hı'rmat
gyuvxhu, k'yoyzarna. Davudee ona'an: – Mefiboşet!
Mang'vee «Zı, yiğna nukar, inyaa vorva» alidghıniy
qele. 7 Davudee mang'uk'le eyhen: – Qı'məyq'ən,
yiğne dekkıne Yonatannemee, zı vas yugvalla
hidyav'u g'alerçes deş. Yiğne q'əsde dekkın Şaulun
gırgın cigabı zı vas sak'al ha'as. Ğu gırgıne gahbışil
yizde sufranıle otxhuniy oxhanas. 8 Mefiboşet
Davudus k'yorzul, eyhen: – Nya'a, zı, yiğna
g'ul, vuşune eyxhe? Ğu, zına xhineene qivk'une
xvaana haa'a? 9 Paççahee Şaulna g'ulluxçiy
Tsiva qort'ul, eyhen: – Şaulıniy mang'une nasılen
gırgın kar, yiğne xərıng'une nevaysqa quvu. 10
Yiğne xərıng'une nevayn cigabı ğunayiy yiğne
dixbışeyiy yiğne nukaraaşe mang'unemee ezu-
qiyşalas. Şagavıd mang'usqa qeles, mang'uqa
oxhanasın kar ixhecenva. Vuşde xərıng'une nevee,
Mefiboşetee, gırgıne gahbışil yizde sufranıle kar
oxhanas. (Tsivayqa yitsıxhvayre dixıy g'ayrer
nukar vor.) 11 Tsivee paççahık'le eyhen: – Yizda
xərna, paççah, ğu uvhuyn gırgın zı, yiğne g'ulee,
ha'asın. Mefiboşetee, paççahne dixbışde sang'vee
xhinne, Davudne sufranıle otxhuniy oyxhan ıxha.
12 Mefiboşetıqa sa k'ınna Mika donana dix ıxha.
Tsivayne xaabın gırgınbı Mefiboşetın nukarar
vuxha. 13 Mefiboşetee paççahne sufranıle kar
otxhan ıxhayke, mana mançile qiyğa İyerusalimee
axva. Mang'un q'öyudsana g'el k'aada ıxha.

10 Sabara gahıle Ammonbışda paççah qek'a.
Mang'une cigee paççah mang'una dix Xanun
eyxhe. 2 Davudee eyhen: – Dekkee zas badal
dyooxhena yugvalla hav'uva, zınab mang'une
dixes Xanunus yugvalla haa'as. Davudee cun
insanar Naxaşne duxayne Xanunne k'anyaqa,
dekkıs baş-sağlığıyvalla hevles g'uxoole. Davudun
insanar Ammonne ölkeeqa qabı hipxhırmee,
3 Ammonbışde ç'ak'ınbışe cone xərıng'uk'le
Xanunuk'le eyhen: – Vak'le həməxüdmede ats'a,
Davudee baş-sağlığıyvalla hevles insanar yiğne
dekkıs hı'rmatnemeene g'uxoole? Davudee yiğne
k'anyaqa insanar şahar uleke alğaahas, mana
vaats'a vuxha, qiyğab hı'ğəəkar haa'as g'axuvu!
4 Xanunee Davudun insanar avqu, manbışin
saqqalbı suralqamee, tanalqa ali'iyn karbıd avğançe
giviy'arne cigeeqamee gyatxas ilekka. Qiyğab
mang'vee manbı cone xaybışeeqa yəqqı'l haa'a. 5
Man kar Davudus yuşan hı'ımee, manbı naşvalin
habat'ava, Davudee manbışde ögilqa insanar
g'uxoole. Paççahee eyhen: – Saqqalbı aleelesmee
Yerixoyee aaxve, qiyğa savk'le. 6 Ammonbışik'le co
Davudne ulele gyapk'ı g'ooce. Manke manbışe Bet-
Rexoveeneyiy Tsova eyhene cigeene Arambışike
cos g'ad aazır hoyharna esker pılıke kumagıs
qot'alecenva insanar g'uxoole. Manbışe Maaka
eyhene cigayna paççah aazırne insanıka, sayir Tov
eyhene cigeençe yits'ıq'vəd aazır insan qoyt'al. 7
Davuduk'le man ats'axhxhamee, Yoavıka gırgın
yugba sıç'ookan cehilyarnana g'oşun mang'ul
ooqa g'uxoole. 8 Ammonbı qığeepç'ı, şaharne
akkabışde ögil saç'uvkasınbı xhinne giviyk'an.
Tsovayniy Rexovın Arambı, Tov eyhene cigayneyiy
Maaka eyhene cigayne insanaaşika qığeepç'ı, g'ab
curayba ulyoozar. 9 Yoavık'le cune g'oşunne
ögiyleyiy yı'q'əle duşmanar gipk'ın g'avcumee,
mang'vee İzrailyne gırgıne g'oşunuke yugun
gəvxüyn cehilyar curav'u, Arambışde ögilqa
giviyk'an. 10 Avxuyne insanaaşilqar cuna çoc
Avişay xərna gixhxhı, manbı Ammonbışde ögiyl
giviyk'an. 11 Yoavee Avişayık'le eyhen: – Arambı
zale gucuka vuxheene, ğu zas kumagıs ayre.
De'eş, Ammonbı vale gucuka vuxheene, zı vas
kumagıs ayres. 12 Yik'eka ixhe. Qora, yişde
milletnemee, yişde Allahne şaharbışdemee, yişda
adamiyvalla haagvas. Hasre Rəbbeyid Cusqa neniy
yugda qöö, man he'ecen. 13 Yoaviy mang'una
g'oşun Arambışika sıç'ookka gibğılmee, Arambı
Yoavne ögiyle heebaxanbı. 14 Ammonbışik'le
Arambı heebaxa g'avcumee, coyub Avişayne ögiyle
heepxı, şahareeqa ikkeebaç'e. Ammonbışikan
saç'ivkuy ç'əvxhamee, Yoav İyerusalimqa siyk'al.
15 Arambışik'le co İzrailybışile avub aaxva
g'avcumee, manbı sacigeeqa savayle. 16 Manbışde
paççahee, Hadadezeree, insan g'axuvu, Fərat
eyhene damayne şene aq'valin Arambı dəv'eeqa
qığaa'a. Manbıb Hadadezerne g'oşunne xərıng'uka,
Şovakıka, sacigee Xelam eyhene şahareeqa
abayle. 17 Mançina xabar Davudus abımee,
mang'vee gırgın İzrailybı sav'u, İordanne damayle
ılğeç'u, Xelameeqa arayle. Arambı Davudne ögil
saç'uvkasva giviyk'an. 18 Arambı İzrailybışde
ögiyle heebaxanbı. Davudee Arambışda yighıd
vəş dəv'əyn daşk'a he'ekkana, yoq'ts'al aazırır
balkanıl alixı arına esker gek'a. Manbışda g'oşunna
xərna Şovakır, Davudee ı'xı' maacar gek'ana. 19
Hadadezerne xılek avubne paççahaaşik'le con
gırgınbı İzrailybışis avub avxu g'avcumee, manbışe
İzrailybışikana dəv'ə ç'əv hav'u, manbışis nukarar
vooxhe. Mançile qiyğa Arambı qəvəyq'ənanbı
Ammonbışis kumagbı ha'as.

11 Yuxhxhan qadımee, paççahar dəv'əys
qığeebaç'ene gahıl, Davudee Yoav cune
insanaaşikayiy gırgıne İzrailyne g'oşunuka
dəv'eeqa yəqqı'l ha'a. Manbışe Ammonbışikın hı'ı,

manbışda paytaxt Rabba hıqiy-allançe avqaaqqa.
Davud vucmee İyerusalimcar axva. 2 Sa yiğıl
exheeqana, Davud tyuleençe suğotsu, cune
paççahaaşine sarayne daxalqa ılqeç'u maa'ar
iykar giyğal. Mana daxayle ilyakkımee, mang'uk'le
sa zəiyfa əyeexər g'eece. Mana zəiyfa geer
uftanna yixha. 3 Zəiyfayne hək'ee qiyghanasva
Davudee insan g'ıxele. G'axuvuyne insanee
eyhen: – Mana zəiyfa Q'etbışda eyxhene Uriyna
xhunaşşe, Eliamnar yiş Bat-Şeva vor. 4 Davudee
insanar g'axuvu mana cusqa ayree'e. Mana
zəiyfa Davudusqa arımee, məng'ı'n yadaaşik
eyxhenbı manke ç'əveetxha ıxha. Davud məng'ı'ka
g'ılexhana. Mançile qiyğa zəiyfa cene xaaqa
siyk'al. 5 Zəiyfa vuxhne eexva. Məng'ee Davudusqa
insan g'ıxele «Zı vuxhne vorva» eyhes. 6
Davudee Yoavne k'anyaqa insan g'axuvu eyhen:
– Q'etbışda eyxhena Uriy yizde k'anyaqa g'axıle.
Yoavee Uriy Davudne k'anyaqa g'ıxele. 7 Uriy
Davudne k'anyaqa arımee, Davudee mang'uke
Yoaviy g'oşun nəxübne, dəv'ə nəxübne əlyhəəva
qiyghan. 8 Qiyğa Davudee Uriyk'le eyhen: –
Xaaqa hoora, sık'ırra g'alixhe. Uriy paççahne
sarayeençe qığeç'umee, paççahee yı'q'əle mang'us
pay g'uxoole. 9 Uriymee xaaqa ayk'an deş. Mana
paççahne manesa nukaraaşika sacigee sarayne
akkayne ghalee g'ılexha. 10 Davuduk'le «Uriy
xaaqa ark'ın deşva» uvhumee, mang'vee Uriyke
qiyghanan: – Nya'a, ğu yəqqı'le dişde qarı?
Nya'a xaaqa idyark'ın? 11 Uriyee Davuduk'le
eyhen: – Allahıka mugavilenana q'utye, İzrailybı,
Yahuder çadırbışee aaxvamee, yizda xərna eyxhena
Yoaviy eskerar g'ab çolbışee aaxvamee, ho'ne zı
xaaqa ark'ın otxhan-ulyoğa xhunaşşeyka g'alixhe?
Valqaniy yiğne canılqan k'ın ixhen, zı məxdın kar
mısacad ha'as deş. 12 Davudee Uriyk'le eyhen:
– Ğu g'iynar inyaa axve, zı ğu g'iyqa yəqqı'l
ha'asda. Uriy mane yiğılir, qinne yiğılir İyerusalim
axva. 13 Davudee mana cusqa qort'ul yugda
otxhun-ulyoğu'ı keçe xhinne qa'a. Uriy paççahısse
exheeqana qığeç'e. Mana g'alixhasva meer cune
ögilynecar cigeeqa, paççahne nukaraaşisqa ayk'an.
Mana cune xaaqa meer ayk'an deş. 14 Miç'eed
qıxhamee, Davudee kağız otk'un, Yoavısqa hixhar
he'ecenva Uriysqa qele. 15 Kağızee inva otk'un
eyxhe: «Uriy it'umba dəv'ə əəne cigeeqa yəqqı'l
he'e. Mana ögil ulyozar he'e, qiyğa zaraba şu
yı'q'əlqa ts'ıts'eepxhe, hasre mana ı'xı' gik'ecen».
16 Yoavee şahar hiqiy-allançe avqumee, mang'uk'le
şenbışin yugba aldaaxhvananbı nene surak
vuxhay ats'anniy. Mançil-allar mang'vee Uriy
mane suralqa salat' ha'a. 17 Şaharın insanar
Yoavıka səvxəsva, şaharıke g'aqa qığeebaç'e.
Manke Davudne g'oşunun sabarabı habat'anbı,
habat'anbışde yı'q'nee Q'etbışda eyxhena Uriyer
ıxhana. 18 Yoavee Davudne k'anyaqa dəv'ə nəxübiy
ılğevç'uva xabar ana insan g'ıxele. 19 Mang'vee
xabar ana g'ıxelene insanıs xət qa'an: – Ğu dəv'əyne
hək'ee yuşan hı'ı ç'əvexhemee, 20 paççahıs sayıb
mançike qəl vuxha vake qiyghınee: «Nya'a şu
səvxəsva şaharısqa manimee k'ane qeepxha? Nya'a
şok'le ats'a dişdiy, manbışe cabırbışile vukbı ahas
ıxhay? 21 Şavaane Yerubbeşetna dix Avimelek
gik'u? Nya'a, cabırıle dişdiy mang'ulqa sa zəiyfee
yöxxəyna g'aye g'a'apçı, mana Tevetsee gik'u?
Nya'a şu manimee cabırbışisqa k'ane qeepxha?»
Manva paççahee vak'le uvheene, ğu mang'uk'le
eyhe: «Yiğna nukar Q'etbışda eyxhena Uriyer
qik'una». 22 Xabar ana ı'qqəna insan yəqqı'lqa
gexha. Mana qarı Davudusqa hirxhıl, Yoavee cuk'le
uvhuyn gırgın mang'us yuşan ha'an. 23 Xabar ana
arıyne insanee Davuduk'le eyhen: – Şen insanar
şalqa k'yoptul, şaka saç'uvkasva şaharıke g'aqa
qığeepç'ı. Şinab manbı şaharne akkabışisqamee
yı'q'əlqa g'ee'epşiynbı. 24 Vukbı ayhenbışee
cabırbışile paççahne eskeraaşilqa vukbı gyoğu'u,
paççahne eskeraaşike habat'anbıb vuxhaynbı.
Yiğna nukar Q'etbışda eyxhena Uriyer maa'ar
qik'una. 25 Davudee xabar abıyng'uk'le eyhen:
– Yoavık'le eyhe: «Mançil-alla aq'va havaxan
hıma'acen. G'ılıncın ina-şena geer gik'u. Həşdiyle
guc sacigeeqa sav'u, mane şaharılqa sayıb k'yoohre,
mana hı'ğəəkar hee'e». Məxüd ğu Yoavıs yik'bı
hele. 26 Uriyne xhunaşşeyk'le Bat-Şevayk'le Uriy
qik'uva g'ayxhımee, mang'us ak' avqaaqqa. 27 Ak'
ç'əvuvxhayle qiyğa, Davudee insan g'axuvu, Bat-
Şeva cune xaaqa qiyelee'e. Məng'ı'ke cus xhunaşşe
hee'e. Qiyğa məng'ee Davudus dix uxooxa. Davudee
hav'una mana iş Rəbbine yik'eençe vooxhe deş.

12 Rəbbee Natan peyğambar Davudne k'anyaqa
g'ıxele. Natan mang'une k'anyaqa arı,
inəxüd eyhe: – Sa şaharee q'öyre insan vooxhe.
Manbışda sa karnana manasar kar deşda eyxhe. 2
Karnane insanıqa geed çavra-vəq'ə eyxhe. 3 Kar
deşdang'uqamee alivşu xəp qaa'ane vughulyne
bederıle ğayrı, vuççud eyxhe deş. Mang'vee
mana beder cune uşaxaaşika sacigee xəp qaa'a
vuxha. Mançin mang'une xılençe kar oyxhan
ıxha, mang'une k'oleençed xhyan ulyoğa ıxha.
G'alyuvxhasıb mana mang'ul oo g'ulyoxha vuxha.
Mana mang'unemee yişşene cigee vuxha. 4
Sayəqees karnane insanısqa menne cigabışeençe
mihman arayle. Karnane insanıs cong'əə arıyne
mihmannemee otxhuniy ha'asva cune çavra-
vəq'əyke həyvan avqu givk'as qiviykkanna.
Mang'vee hark'ın kar deşing'una beder avqu abı,
cong'əə arıyne mihmanıs otxhuniy ha'a. 5 Davudna

mane insanılqa qəl avqu, Natanık'le eyhen: –
Vorne Rəbbilqan k'ın ixhen, man hı'iyne insanıs
qik'uyud avaak'a. 6 Rəhı'm hidyav'u, məxbına iş
g'avcuva, mang'vee mane bederıl-alla yoq'nəqees
geed kar qeles. 7 Natanee Davuduk'le eyhen: –
Mana insan ğu vorna! İzrailyne Allahee Rəbbee
inəxüdud eyhe: «Zı ğu İzrailyna paççah xhinne
g'əyxı', Zı ğu Şaulne xılençe g'attixhan hı'ı. 8 Zı
vas yiğne xərıng'un xav huvu. Mang'un yadar Zı
yiğne xhılibışeeqa quvu. Zı vas İzrailiniy Yahudayn
milletbı huvu. Man vak'le k'ılda g'acuxhee, Zı vas
mançile hexxanıd helesınniy. 9 Nya'a ğu Rəbbine
ulesqa pisba qööna iş hav'u? Nya'a ğu Mang'un
cuvab g'eliqqa huvu? Q'etbışda eyxhene Uriyne
xhunaşşeyke vas xhunaşşe hee'esva, ğu mana
g'ılıncıqqa huvu. Ğu mana Ammonbışde xıleka
gik'u. 10 G'iyniyke şaqa yiğne xaake mısacad
g'ılınc əq'əna qixhes deş. Ğu Yizın cuvab g'eliqqa
huvu, Q'etbışda eyxhene Uriyne xhunaşşeyke
vas xhunaşşe hey'ı». 11 Rəbbee inəxüdud eyhe:
«Zı vakın divan yiğne xaabınbışisqacad qaqqas
alikkas. Zı yiğne ulene ögil, yiğın yadar alyapt'ı,
vas delesne insanısqa qevles. Manar yiğne-yiğın,
ulek'le g'ece-g'ece yiğne yadaaşika g'alixhas. 12 Ğu
man kar dyugulenda hı'ı, Zımee man kar yiğene
yı'q'ı'hne gahıl gırgıne İzrailybışde ulene ögil
ha'as alikkas». 13 Davudee Natanık'le eyhen: –
Zı Rəbbine ögil bınah hav'u. Nataneeyid sak'ı,
Davuduk'le eyhen: – Rəbbee yiğna bınah havaakal
hav'una, ğu qik'as deş. 14 Ğu məxdın kar hı'iyle
qiyğa, Rəbbine duşmanaaşisser Mana k'ap'ik'ıle
avqa qa'as əxə. Mançil-allar vake ıxhana dix
qik'asda, axvas deş. 15 Mançile qiyğa Natan cune
xaaqa siyk'al. Rəbbee, Davudna dix ık'iyk'ara'ana.
Man uşax qik'uyne Uriyeyne xhunaşşeyken ıxha.
16 Davudee uşaxnemee Allahıs düə haa'a. Mana
sivacı xəmbı cune gozee q'ərane ç'iyel alğa'a.
17 Sarayn ağsaqqalar mana ç'iyele oza qa'asva
qabı k'ane ulyoozar. Mana ozar qexhe deş, karıd
oyxhan deş. 18 Yighıd'esde yiğıl uşax qek'an.
Davudun nukarar uşax qik'uva mang'uk'le eyhes
qəvəyq'ənanbı. Manbışisqa məxüd qayle: – Uşax
üç'ürnang'a, şi mana ittunçil aqqeyir, mang'vee
şal k'ırı alixhxhı deş. Həşde uşax qik'uva şi
mang'uk'le nəxüdne eyhes? Sayid cuk sa kar
ha'a. 19 Davuduk'le cune nukaraaşe ğud-ğud haa'a
g'avxhumee, uşax qik'uva ats'axhxhen. Mang'vee
manbışike «Uşax qik'uynneva?» qiyghan. Manbışe
«Ho'ova» eyhe. 20 Man g'ayxhı, Davud ç'iyele
oza qıxha, əyxı'r-səyxı'r vuk'lelqa zeytunun q'ışid
qadğu, tanalinbıd badal hı'ı, Rəbbine xaaqa
hark'ın, Mang'us kyoyzarna. Qiyğa mana mançe
cune xaaqa sak'ı, cus otxhuniy heleva eyhe. Cus
oxhanas hucooyiy huvu, mang'vee oyxhanan. 21
Nukaraaşe mang'uke qiyghanan: – Ğu in ha'an
kar hucoone? Uşax üç'ürnang'a, ğu sivacı geşşu-
gyaxvananiy, həşde uşax qik'umee, ğu oza qıxha
kar otxhan girğıl? 22 Davudee manbışis inəxdın
alidghıniy qele: – Uşax üç'ürnang'a, zı sivacı geşşu-
gyaxvananiy. Zalygena ixhee, Rəbbis zı qiykkın,
uşax gidek'avaniy eyhe. 23 Həşde uşax qik'uyn,
zı nişisne siv aqqas? Nya'a mana zasse yı'q'əlqa
sak'al ha'as əxəyee? Mana zasqa sak'alas deş, zı
mang'usqa əlyhəəs. 24 Qiyğa Davudee xhunaşşeys
Bat-Şevays yik'bı hele, ikkeç'u məng'ı'ka g'ılexha.
Mana vuxhne ayxu dix uxooxa. Davudee mang'un
do Sıleyman giyxhe. Rəbbis man uşax ıkkiykanan.
25 Mang'vee maqa Natan peyğambar g'ıxele,
mangv'eeyid uşaxın do Yedidiyah (Rəbbis ıkkanna)
giyxhe. 26 Yoavee Ammonbı vooxhene Rabba
eyhene şaharılqa cuna g'oşun k'yoohar hav'u,
maana paççahna g'ala avqaaqqa. 27 Qiyğa Yoavee
Davudne k'anyaqa ina xabar ana insanar g'uxoole:
– Şi Rabba eyhene şaharılqa k'yophur, manbışe
xhyan havacen cigabı aqqı. 28 Həşdiyle ğu avxuna
g'oşun sav'u, arı mane şaharın hiqiy-alladın cigabı
aqqe. Qiyğab vuc şahar alept'e. Deşxheene, zı mana
şahar avqee, mançis yizın do heles. 29 Davudeeyib
avxuna g'oşun sav'u, Rabbeeqa arı, dəv'əyka mana
avqaaqqana. 30 Mang'vee manbışde paççahne
vuk'lele tac alyaat'u, cune vuk'lelqa giyxhe. Man
tac k'ınəəğəyke hı'ı ıxha, çina yı'q'vaalab sa talant
vuxha. Mançine hiqiy-allançed gıranın g'ayebıyiy
gitk'ın. Davudee mane şahareençe geed gıranın
kar qığa'a. 31 Mane şahareedın millet mang'vee
qığatxhu, ayxaaka, yivayne kılıngıkayiy yak'uka
işbı gaces ilekka. Qiyğale xhinne manbışisqa
karpıç ha'as ilekka ıxha. Davudee Ammonbışde
gırgıne şaharbışik man hı'iyle qiyğa, qığeç'u cune
g'oşunuka İyerusalimqa ayk'an.

13 Qiyğa in ıxha. Davudne duxayqa Avşalomuqa
Tamar donana micagna yiçu yixha. Davudne
menne dixes Amnonus mana Tamar yikkiykan.
2 Amnonus cuna duvuxna yiçu Tamar manimee
yikkiykan, mana mançike ık'iyk'arna. Mana
adamiys hidyark'ınna içiy yixhayke, Amnonus
məng'ı'k hucoomecad ha'as dağamda qöö ıxha.
3 Amnonuqa Yonadav donana sa hambaz ıxha.
Yonadav Davudne çocuna, Şimayna dix ıxha. Vucur
geer bicna kar ıxha. 4 Yonadavee Amnonuk'le
eyhen: – Ay paççahna dix, nya'a ğu yiğ-yiğıle k'eçe?
Ğu man zak'le eyhelan! Amnonee mang'uk'le
eyhen: – Zas yizde çocuna Avşalomna yiçu Tamar
yikkan. 5 Yonadavee mang'uk'le eyhen: – Tyuleeqa
k'iç'u, ğucar ğu ık'arna xhinne hagve. Dek ğu
g'acesva vasqa arımee, mang'uk'le eyhe: «Hucoona
ixhes, yuçeyk'le Tamarık'le eyhe arı zas kar
oxhan he'ecen. Yizde ulene ögil zas otxhuniy

he'ecen, zak'ler mana g'ayces, məng'ı'ne xılençe
kar oxhanas». 6 Amnon tyuleeqa k'iç'u, vuceecar
vuc ı'kar hag'va. Paççah mana g'acesva arımee,
mang'vee paççahık'le eyhen: – Hucoona ixhes,
yizda yiçu Tamar ayrecen, yizde ulene ögil
zas q'öble kokay hee'ecen, zınad manbı cene
xılençe oxhanas. 7 Davudee xaaqa insan g'axuvu,
Tamarık'le eyhen: – Həşde yiğne çocune Amnonne
xaaqa hiyek'ne, mang'us oxhanasın kar he'e.
8 Tamar çocune Amnonne xaaqa hark'ıning'a,
mana g'alirxhu eyxhe. Tamare xamır hı'ı, çocune
ulene ögil kokaybı qece. 9 Qiyğa məng'ee tava
alyapt'ı, çocune ögilqa otxhanan kar giyxhe.
Mang'us oxhanas ıkkiykan deş. Amnonee eyhen:
– Hasre gırgınbı zasse qığeepç'ecen. Gırgınbı
mang'usse qığeebaç'enbı. 10 Amnonee Tamarık'le
eyhen: – Otxhanan kar anne gozeeqa qıkkee,
maa'ad zı yiğne xılençe alyaat'u oxhanasın. Tamare
çocusva hı'iyn kokaybı alyaat'u, anne gozeeqa
qıkkekka. 11 Kokaybı Amnonee oxhnecenva
cusqana qıkkekkamee, Amnon Tamarık at'irq'ın
eyhen: – Yiçu, qeera zaka g'aliyxhe. 12 Tamare
mang'uk'le eyhen: – De'eş çoc, yizın do qığmayhe!
İzrailee məxdın karbı ha'anbı deşxhe. Məxbına
beynyavavalla hımaa'a. 13 Məxdıne doyuka zı
nyaqana yixhes? Yiğınıd İzrailee beynyavava
do qığeç'es. Həşde hucoona ixhes, ğu hark'ın
paççahıka yuşanxhe, mang'vee zı vas heylesda.
De'eşva eyhes deş. 14 Amnonee məng'ı'l k'ırı
ilydixhı, guc geeb vuxhayke mana qıkkeek'val
hey'ı, məng'ı'ka g'ılexhana. 15 Mançile qiyğa
Amnonuk'le Tamar g'ımeece qeexhe. Amnonus
Tamar cus yic yikkanançiler geer g'imeece qeexhe.
Mang'vee Tamarık'le «Oza qiyxha ğadariyxheva»
eyhe. 16 Tamare mang'uk'le eyhen: – De'eş, yizda
çoc! Ğu zı g'e'eyşuyka, mançile ögil hav'uyne
pisvalileb, sık'ılbab xəbna pisvalla zas haa'a.
Amnonee məng'ı'l k'ırı ilydiyxhı, 17 cuna nukar
qort'ul eyhen: – İna zasse g'e'eyşu, akka qe'e!
18 Nukareeyir içiy g'aqa qığeyhı, akka qa'an.
İçiyne tanal gıranın micagın gurt eyxhe. Məxdın
gurtbı paççahne adamiys hidyapk'ınne yişbışe
alya'a ıxha. 19 Tamaree vuk'lelqa yı'q k'yaa'a.
Qiyğad tanalin gurt qıt'axı'ı, vuk'lelqa xıleppıd
aqqı hülöörəxə geeşe-geeşe iyeek'anna. 20 Çocee
Avşalomee məng'ı'kle eyhen: – Vaka, yiğna çoc
Amnonne g'alirxhu? Yiçu, həşde nıq' qığmayhe,
mana yiğna çoc vorna. Man ıxhayn yik'eeqa
ıkmekka. Məxür Tamar cene çocune Avşalomne
xaa gırgıng'vee dağerçuna xhinne eexva. 21
Paççah Davuduk'le mana gaf g'avxhumee, mana
qəlın əq'əna. 22 Avşalomee Amnonuk'le yugunud
pisınıd cuvab eyhe deş. Mang'vee yiçu mıc
hey'ı, məng'ı'ka g'alirxhuynçil-alla Avşalomuk'le
Amnon g'ımece ıxha. 23 Ooğançe q'ölle sen
ılğeç'uyle qiyğa, Efrayim eyhene şaharıs k'anene
Ba'al-Xatsoree Avşalomee vəq'əbı qoyşar eyxhe.
Avşalomus paççahın gırgın dixbı maqa otxhun-
ulyoğas qoot'alas vukkiykan. 24 Mana paççahısqa
arı, eyhen: – G'iyna zı, yiğne nukaree, vəq'əbı
qoyşar. Hucoona ixhes, g'iyna paççahiy cun insanar
zasqa savaale. 25 Paççahee Avşalomuk'le eyhen: –
De'eş dix, yişin gırgınbı abee, vas yı'q'da gyuaras.
Avşalomee mana nimee ittunçil aqqeyir, paççah
maqa arayle deş. Paççahee Avşalomus xayir-
düəyib huvu, mana yəqqı'l araççe. 26 Avşalomee
meed eyhen: – Manke yizda çoc Amnonxheeyir
şaka g'axıle. Paççahee mang'uke qiyghanan: –
Nişisne mana şoka ıkkekka? 27 Avşalomee xıl
ts'ıts'aa'a deş. Davudee manke Amnonur gırgın cun
dixbıb mang'uka g'uxoolenbı. 28 Avşalomee cune
insanaaşilqa əmr haa'a: – İlyaake Amnonee çaxır
ulyodğu vuc xhinne qıxhamee, zı şok'le «Amnonus
ı'xeva!» eyhes. Manke şu mana gik'e, qı'məəq'ən.
Zı şos əmr hoole! Adamer vuxhe, yik'eka vuxhe!
29 Avşalomee nəxüdiy uvhu, nukaraaşed həməxüd
Amnonus ı'xiyxən. Paççahne dixbışik'le eyxhenbı
g'acu, zaraba cone g'atiraaşilqa aleepxı, mançe
heebaxanbı. 30 Manbı yəqqənang'a Davudulqa
inəxübna gaf hiviyxhar: – Avşalomee paççahın
gırgın dixbı gyapt'ıynbı, manbışda nenacar üç'ürra
g'alerçu deş. 31 Paççah oza qıxha, tanalin qıt'axxı'ı,
ç'iyelqa gizyaraççe. Mang'une k'anene gırgıne cune
insanaaşed tanalinbı qıt'axxa'anbı. 32 Davudne
çocune Şimayne dixee Yonadaveeme inəxüd eyhe:
– Yizde xərıng'usqa həməxüd qımaylecen, cune
dixbışin gırgınbıniyxan hapt'ı. Saccu Amnoncar
qik'u. Avşalomuqa məxbına fıkır cuna yiçu Tamar
Amnonee cuka g'aliyxhas aliykkıyne yiğile vuxha.
33 Hasre yizde xərıng'un paççahın gırgın cun dixbı
hapt'ıva gaf g'avxhuva yik' gimoyxhancen. Saccu
Amnoncar qik'u. 34 Avşalommee hixu ark'ın ıxha.
G'aravulee, vuk'ul ooqa qav'umee, tepayle geeb
insanar gəə g'ooce. 35 Yonadavee paççahık'le
eyhen: – Haane paççahın dixbı qöövub! Zı, yiğne
nukaree, nəxüdiy uvhu, həməxüdud eyxhen. 36
Mang'vee cuvab uvhu g'attirxhınmee, axtıba
gyaaşe-gyaaşe maqa paççahın dixbı ikkeebaç'e.
Paççahır gırgın cun insanarıb hülööbəxə gyaaşe
giviyğal. 37 Davudee yiğıs-yiğıs dixes, Amnonus,
ak' avqaaqqa vuxha. Avşalomeeme hixu Geşurne
paççahne Talmayne k'anyaqa ayk'an. Talmay
Ammihudna dix ıxha. Geşureeqa hixuna Avşalom
maa'ar xhebılle senna axva. 39 Amnon qik'u,
ooğançe sabara gah ılğevç'ule qiyğa, paççah Davud
culqa qarayle. Mana Avşalomuke qəl qığahasva
qihna gexha deş.

14 Tseruyayne duxayk'le Yoavık'le ats'anniy,
paççahın yik' Avşalomuqa gyotxhan ıxhay.
2 Yoavee Teqoayeeqa insan g'ıxele mançe
ats'alynana zəiyfa ayres. Mang'vee arıyne
zəiyfayk'le eyhen: – Hucoona ixhes, ğucar ğu ak'
avquyn xhinne heegve. K'aarın tanalinbı ale'e,
vuk'lelqa zeytunun q'ış qımadağva, ğucar ğu
qik'uyng'unemee geer yiğbına geeşen xhinne
heegve. **3** Paççahne k'anyaqa hark'ın, inəxüd
eyhe. Yoavee, paççahık'le hucooyiy eyhesva, xət
qa'an. **4** Teqoayeençena zəiyfa paççahısqa ikkeyç'u,
mang'une ögee aq'vak k'ena ç'iyelqa gizerçu,
eyhen: – Ay paççah, kumag he'e! **5** Paççahee
mang'uk'le eyhen: – Vak hucoona ıxha? Zəiyfee
eyhen: – Zalqa yiğ adı, yizda adamiy qik'u. Zı
sip'ıriy vorna. **6** Zaqa, yiğne nukarıqa, q'öyre
dixniy vor. Sa yiğıl manbışda q'öyre çolee sana-
sang'uka aldapxhininbı. Maa'ar manbı curaa'asda
vuşucar ıxha deş. Sang'vee manasa ı'xı' gik'una.
7 Həşde gırgınacab xizan zalqa g'elil quvxha,
manbışe eyhen: «Çoc gik'una şasqa qale, şi mana
çoc gik'yunçil-alla gik'as. Dekkın kar şavusiy axvas
manar gik'as». Manbışe məxüd zaqa vodun-deşin
man ts'ünq' q'ətqa'as. Məxüb manbışe çiyeyne
aqval yizde adamiyke g'abıynbı g'alepçes deş.
8 Paççahee zəiyfayk'le eyhen: – Xaaqa sayk'le.
Zı yiğne hək'ee əmr haa'asda. **9** Teqoayeençene
xhunaşşee paççahık'le eyhen: – Yizda xərna
paççah, hasre mançina bınah zalqayiy yizde
xizanılqa vuxhecen! Paççahılqayiy cune taxtılqa
bınah gyumooxhacen! **10** Paççahee eyhen: –
Şavaayiy vak'le sa cuvab uvhu, mana zasqa ayre.
Mançile qiyğa mana vak sayır set'as deş. **11** Zəiyfee
eyhen: – Hucoona ixhes, paççahee, Rəbbilqa,
cune Allahılqa k'ın g'aysrecen, şavusqacad yizde
dixıke qəl qığaahas havaasaras deşva. Deşxhee,
manbışe yizda dix gik'as. Davudee eyhen: – Vorne
Rəbbilqan k'ın ixhen, yiğne duxayne vuk'lele
ç'ərıb g'a'avxhas deş. **12** Zəiyfee Davuduk'le eyhen:
– Hucoona ixhes, zasqa sa cuvab eyhes hasre.
Paççahee «Eyheva» eyhe. **13** Zəiyfee eyhen: –
Nya'a manke ğu, Allahne milletne ögil məxbına
iş hav'u? Ğu məxüd uvhuyka, valqa bınah qaa'a.
Menne cigeeqa hixu ark'ınna yiğna dix ğu vasqa
sak'al hı'ı deş. **14** Yişin gırgınbı hapt'asınbı, şi
ç'iyelqa ott'ulne yı'q'əlqa sa'as dexhene xhyanık
akar. Allaheeyid insanıke ts'ıts'ı'ı can g'eşşe deş,
Mang'veeyib Cuke əq'ənaqa girxhuna nəxürne Cus
k'ane qa'asva fıkır ooxhan. **15** Zı milletın qı'yeeq'ən
hey'ı, çil-allar zı həşde vasqa, yizde xərıng'usqa
paççahısqa arı. Yizde fıkreeqa qadıyn: «Hark'ın
paççahıka gaf haa'as, sayid mang'vee zı uvhuyn
ha'a. **16** Paççahee, zı uvhunçil k'ırı alixhxhı, zınayiy
yizda dix, şi gyapt'as vukkanang'une xıleençe
g'attivxhan haa'a. Məxüb şi Allahne milletne
yı'q'neençe hakkal hidyaa'a». **17** Mançil-alla zı
məxüd uvhu: «Yizda xərna paççah, sa cuvab
eyhe, yizın yik' cigeeqa qoracen». Vasse Allahne
malaaikısse xhinne yugun pisınçike cura'as əxən.
Hasre Rəbb, yiğna Allah, vas kumagxhecen! **18**
Paççahee zəiyfayk'le eyhen: – Zı vake sa cuvab
qiyghanas, mançin alidghıniy zake dyugul hıma'a.
Zəiyfee eyhen: – Yizda xərna paççah, hucoona
ixhes qiyghne. **19** Paççahee qiyghanan: – İne
yiğne işee Yoavna xılyne alivku vob? Zəiyfee
alidghıniy qele: – Yizda xərna paççah, valqan k'ın
ixhen, şavussecad val k'ırı ilydiyxhı t'ub cigeençe
ı'ğviykar haa'as vəəxəs deş. Ho'o, yiğne nukaree
Yoavee zas əmr hav'u, zı hucooyiy eyhes ıkkanvad,
mang'vee xət qı'ı. **20** Məxüd yiğne nukaree Yoavee
mana iş qa'asva hı'ı. Yizde xərıng'una paççahna
ək'el, Allahne malaaikna ək'elymee geeb vob,
mang'uk'le dyunyel eyxhen gırgın ats'an. **21**
Paççahee Yoavık'le eyhen: – Ho'o, zı man kar
ha'asın. Hoora, şena mek'vna Avşalom yı'q'əlqa
sak'al he'e. **22** Yoav aq'vakkena ç'iyelqa gizerçu, «Ğu
paççah geer qa'anava» uvhu. Qiyğa Yoavee meed
eyhen: – G'iyna paççahee, cune nukaree uvhuyn
hı'ı. Həşde zak'le, yiğne nukarık'le, ats'axhxhayn,
vasqa zı yugra qarı ıxhay. **23** Yoav Geşureeqa
hark'ın, Avşalom İyerusalimeeqa sak'al ha'a. **24**
Paççaheeme eyhen: – Hasre mana cune xaaqa
sak'lecen, yizde ulesqa qımaylecen. Avşalom cune
xaaqa siyk'al, mana paççahne ulesqa qarayle deş. **25**
İzrailyvolle Avşalom xhinne micagna adameeşina
insan ıxha deş. Gırgıng'us mana ıkkan ıxha.
Vuk'lele kıts'alqamee mang'uqa qəlan ciga ıxha
deş. **26** Senıs, ç'ərbışe mang'us yı'q'valla haa'ava,
mang'vee manbı gyadaxa ıxha. Qiyğad g'apanıl
gyoodkumee, q'öd vəş şekel qadayle ıxha. (Şekel
paççahee gixhxhiyn standart ıxha.) **27** Avşalomuqa
xhebiyre dixiy Tamar donana sa yiş yixha. Tamar
geer micagna içiy yixha. **28** Avşalom q'ölle
senna İyerusalim axveeyir, mang'uk'le paççahın
aq'va g'ece deş. **29** Avşalomee Yoavıqar qihna
insan g'ıxele. Avşalomus ıkkananniy, Yoavee vuc
paççahısqa ıkkı. Yoavıs mang'une k'anyaqa ayres
ıkkiykan deş. Avşalomee q'ör'es Yoavne k'anyaqa
insan g'ıxele. Mang'us meer mang'une k'anyaqa
ayres ıkkiykan deş. **30** Avşalomee manke cune
nukaraaşik'le eyhen: – İlyaake, Yoavın xhıt'anan
çol yizde çoluk at'itq'ın vod. Hapk'ın, maqa ts'a
ı'xe. Avşalomne nukaraaşed hapk'ın, maqa ts'a
ı'xiyxən. **31** Manke Yoav Avşalomne xaaqa arı,
qiyghanan: – Nya'a yiğne nukaraaşe abı, yizde
çolus ts'a ı'xı'? **32** Avşalomee Yoavık'le eyhen: –
Zasqa ayreva zı yiğne k'anyaqa insan g'axuvu.
Eyhelan zak'le, zı inyaqa Geşureençe nişisniy qarı?

Zı şaacar axunaxhiy inçile nimeexheyid yugda
eyxheyiy. Hasre zak'le paççah g'aces. Zaqa bınah
vobxhee, gik'ecen. 33 Yoavee hark'ın, man gırgın
paççahılqa hixhar ha'an. Paççaheeyir Avşalom
cusqa qoyt'al. Avşalom paççahısqa arı, mang'une
ögil aq'va ç'iyek qet'asmee k'yoyzarna. Paççahee
mang'us ubba ha'a.

15 Sabara gah ılğevç'uyle qiyğa, Avşalomee cus
dəv'əyn daşk'a, balkanar, xhots'al cune ögil
g'adaxhvanasda insan t'abal ha'a. 2 Mana miç'eer
çakra suğots'u, şaharne akkabışisqa əlyhəəne
yəqqəniy ulyoyzarna. Mançe cone yı'q'nee
gipxhına gaf paççahee məhkama alğehecenva
vüqqən insanar ı'lğəəmee, mang'vee manbı cusqa
qopt'ul, qiyghan ıxha: – Ğu nene şahareençene?
Mane insaneeyid alidghıniy qele ıxha, vuc sa
neneme İzrailyne nasıleençena vorna. 3 Avşalomee
mane insanık'le inəxüd eyhe ıxha: – Yiğna iş
yugnab, qopkunab vuxheeyib, paççahısnee val
k'ırı alixhxhesda insan deşda. 4 Avşalomee meed
eyhe ıxha: – İne ölkayna haakim zıcarxhiy hı'ına.
Manke zı, vuşuyiy zasqa məhkamee he'eva arı,
mang'une işiqa qorkuraniy ilyakkas. 5 Vuşumecar
k'yozarasva Avşalomusqa qexhemee, mang'vee xıl
hotku, mana insan cusqa ts'ıts'ı'ı, ubba ha'a ıxha.
6 Avşalomee məxüd paççahısqa məhkama ha'asva
vüqqəne gırgıne İzrailybışikcad ha'a ıxha. Məxüb
mang'vee İzrailybı culqa saa'a vuxha. 7 Yoq'ulle
sen ılğeç'uyle qiyğa, Avşalomee paççahık'le eyhen:
– Hucoona ixhes, hasre zı Xevronqa hark'ın,
Rəbbis cuvab huvuyn kar ha'as. 8 Zı, yiğna nukar,
Aramne cigabışeene Geşurne şaharee axvamee,
k'ınniy g'assır: «Rəbbee zı İyerusalimqa sak'al
he'ee, zı Mang'us ı'bəədat ha'as Xevronqa ı'qqəs».
9 Paççahee mang'uk'le «Yugna yəq vuxhenava»
eyhe. Avşalomur Xevronqa ayk'an. 10 Avşalomee
dyugulenba gırgıne İzrailyne nasılbışeeqa cun
insanar g'axuvu, maabınbışik'le eyhen: – Gaçeençe
qı'ğəəne süttyun ses g'ayxhımee, «Avşalom
Xevron paççah ıxhava» eyhe. 11 İyerusalimğançe
Avşalomuka sacigee q'öd vəş insan ayk'an.
Manbı məttıne yik'eka mang'uqab qihna əlyhəə
vuxha. Manbışis nişikecab xabar vuxha deş.
12 Avşalomee q'urbanbı allya'amee, mang'vee
Davudna muşaavir Giloonçena Axitofel cune
şahareençe, Giloonçe, cusqa qoyt'al. Avşalomne
suralqa ı'lğəənbı yiğ-yiğıle geeb qeebaxhe vuxha.
Manbışis Davudne yı'q'əle qeepxhes vukkan
vuxha. 13 Sa insan Davudusqa arı, mang'uk'le
eyhen: – İzrailybışin yik'bı Avşalomulqa vod
satk'ıl. 14 Davudee İyerusalimeene cune gırgıne
insanaaşik'le eyhen: – İnçe heepxas! Deşxheene,
Avşalomne xılençe yişde neng'ussecar g'attixhanas
əxəs deş. Zaraba vuxhe əlyhəəs. Deşxheene,
mana şaka avarq'ıl, yişde vuk'lelqa yiğbı exas,
şaharıb g'ılıncike alğaahas. 15 Paççahne insanaaşe
eyhen: – Şi yiğın nukarar vob, hasre ğu, yişde
xəring'vee, eyhen ixhecen. 16 Paççahıqab qihna
mang'un gırgın xaabınbı qığeebaç'enbı. Mang'vee
saccu yits'ıyre caariye xaaqa ilyaakasva g'alyaa'a.
17 Paççahıqad qihna gırgın milletcad qığeç'u,
şahareençe qığəəne xaasqamee qadı, ulyoyzaran.
18 Gırgın mang'un insanar Keretbışika, Peletbışika,
yixhıd vəş Gateençe cuqab qihna qabıyne Gatbışika
sacigee, cune ögiyle ılğeebaç'e. 19 Paççahee
Gatğançene İttayk'le eyhen: – Ğu nya'a şaka ı'qqə?
Sak'le, ixhesde paççahıka Avşalomuka axve. Ğu
menne cigeençe g'e'eşşu qarına vor. 20 Ğu inyaqa
həşdebışee qarı. G'iyna zı ğu zaka əlyhəəsne
alikke? Zak'le zı nyaqa əlyəsvacar ats'a deş.
Ğumee sak'le, yiğın insanarıb vaka quvke. Hasre
Rəbbee Cuna badal dyooxhena yugvalla vak'le
haagvecen! 21 İttayee paççahıs alidghıniy qele:
– Vorne Rəbbilqaniy yizde xəring'une paççahne
canılqan k'ın ixhen, ğu, yizda paççah, nyaa'ar
ixhee, zınar qik'u ixheeyir, üç'ür ixheeyir, maa'ar
ixhes. 22 Davudee İttayk'le eyhen: – Qora manke
ögilqa ılğeç'e, ögee hoora. Gatğançene İttaykan
gırgın mang'un insanar, cone k'anebın gırgın
uşaxar qabı, ılğeebaç'enbı. 23 Paççahın insanar
əlyhəəmee, ölkeebın gırgın insanar okur aletçu
gyaaşenbı. Paççahee Qidronna q'adaal ılğevç'umee,
mang'ukan gırgın milletcad sahrayne suralqa
ayk'an. 24 Maa'ar Tsadokır ıxhana. Mang'une k'ane
Leviyke g'abıynbı vuxhaynbı. Manbışe Allahıka
mugaavilenana q'utye quvkekka vuxha. Allahna
q'utye manbışe ç'iyelqa giviyxhe. Evyataree gırgın
millet şahareençe qığeç'esmee q'urbanbı allya'a.
25 Paççahee Tsadokuk'le eyhen: – Allahna q'utye
şahareeqa savk'al hee'e. Zı Rəbbine ulesqa yugra
qaree, Mang'vee meer zı yı'q'əlqa sak'al hı'ı, Cuna
q'utyeyiy Cuna çadır zak'le hagvasın. 26 De'eş,
«ğu Zas ıkkanna deşurva» uvheene, hasre zak Cus
hucooyiy ıkkan he'ecen. Zı Mang'une xıle vorna.
27 Paççahee kaahin Tsadokuk'le eyhen: – İlekke,
hucooyiy eyxhe. Ğunayiy yiğna dix Axima'ats,
Evyatarne duxayka Yonatanıka sacigee hexxan
hidi'ı şahareeqa savk'le. Ğunar, Evyatareeyib
q'öyursana vuşun dixbı şoka vukkee. 28 Zı şoke
xabar qavaalesmee, İordanne damayle ılğəəne
cigee, sahree ixhes. 29 Tsadokeeyiy Evyataree
Allahna q'utye İyerusalimeeqa savaak'al haa'a.
Cona q'öyursanab İyerusalimee axva. 30 Davud
Zeytunne suvalqa geşşe-geşşe ılqeç'e. Mang'vee
vuk'lelqa kar atçu eyxhe, g'elilqamee kar ali'ı
ıxha deş. Mang'uka sacigee suvalqa ı'lqəənbıb
vuk'lelqa kar atçu gyaaşe-gyaaşe ılqeebaç'e. 31
Şavaame «Axitofel Avşalomne k'ane vorva, g'elil

qeepxhaynbışde suralirva» xabar hoole. Davudee
Rəbbis düə haa'a: – Ya Rəbb, zı Vake heqqa,
Axitofelin mı'sləhətbı nişiscad karaı'dəənbı he'e.
32 Davud milletın Allahıs ı'bəədat ha'ane suvane
q'omaqa hirxhılymee, Arkibışda Xuşay mana
g'aces arayle. Mang'vee culqa abına ver haagvasva
tanalinbı qıt'axxa'a, vuk'ulelqa nyaq'v kyaa'a.
33 Davudee mang'uk'le eyhen: – Ğunar zaka
sacigee əlyhəəsxhee, ğu zas dağamra ixhes. 34
İnekke yugun, ğu şahareeqa sak'ı, Avşalomuk'le
eyhe: «Paççah, zınar yiğna nukar ixhes. Şenke
nəxübiy yiğne dekkıs nukariyvalla hav'u, həşdeb
vas haa'as». Məxüd vasse zas kumag ha'as əxə.
Vasse Axitofelin mı'sləhətbı alyt'ik'al ha'as əxə.
35 Kaahin Tsadokiy kaahin Evyatar maa'ab vaka
vuxhes. Paççahne sarayee g'ayxhiyn gırgın kar, ğu
kaahinaaşilqa Tsadokılqayiy Evyatarılqa hixhar
ha'as. 36 Manbışda q'öyre dix – Tsadokna dix
Axima'ats, Evyatarna dix Yonatan – manbışde
k'ane vob. Şok'le g'ayxhiyn gırgın manbışde xıleka
zalqa hixhar he'e. 37 Avşalom İyerusalimeeqa
ı'kkəəmee, Davudna hambaz Xuşayır şahareeqa
ikkeç'e.

16 Davud suvayle gəə girğılmee, mang'us
Mefiboşetna nukar Tsiva qızaxxa. Mang'vee
q'öd vəş gıney, vəş t'exa qeqqvuyne t'ımılin, vəş
t'exa incilyna, sa tuluğ çaxıren alyaat'u, manbıd
q'öne əməlelqa alixhxhı, Davudne ögilqa arayle.
2 Paççahee Tsivayk'le eyhen: – İnbı nyaqane
ıkkekka? Tsivee eyhen: – Əmələr paççahın xaabınbı
aleepxecenva, gıneyiy incilerıd yiğne nukaraaşe
oxhnecenva, in çaxırıd sahreene obzuruynbışe
ulyoğecenva adı. 3 Paççahee Tsivayk'le eyhen:
– Yiğne xərıng'una neva, Mefiboşet, nyaane
vor? Tsivee paççahık'le eyhen: – Mana «G'iyna
İzrailybışe yizde q'əsde dekkına paççahiyvalla
zasqa savaak'al haa'asva» uvhu, İyerusalimee
axu. 4 Paççahee Tsivayk'le eyhen: – Manke
Mefiboşetın gırgın kar yiğın eyxhe. Tsiva paççahıs
k'yorzul, alidghıniy qele: – Saccu zı yiğne
ulesqa yugra qoracen. 5 Paççah Davud Baxurim
eyhene şahareeqa qarayle. Mançe mang'usqa
Şaulne xınıbışda Gerayna dix Şimey qığeç'e.
Şimey Davudus bed-düə haa'a-haa'a qığeç'e.
6 Davudne hiqiy-alla cehilyaariy cun esker
vuxhayka ilydyakkı, mang'vee Davudulqayiy
Davudne insanaaşilqa g'ayebı ayhe. 7 Şimeyee
Davudulqa inəxübna bed-düə haa'a: – Agvle,
agvle, insanar gyabat'ana, karaı'dəəna insan! 8
Ğu Şaulne cigee paççah ıxha. Rəbbeeyid vak in
Şaulne nasılıke k'yapk'ınne ebal-alla hı'ı. Həşde
Rəbbee paççahiyvalla yiğne dixesqa Avşalomusqa
quvu. Valqa mana ver ğu insanar gyabat'anava
abı. 9 Tseruya donane zəiyfayne duxee Avişayee
paççahık'le eyhen: – Nya'a mane xvaan yizde
xərıng'us, paççahıs, məxbına bed-düə hav'u? Hasre
zı hark'ın mang'una vuk'ul qooxas. 10 Paççahee
eyhen: – Tseruyayn dixbı, zake şos hucoone?
Mang'vee, Rəbbee «Davudus bed-düə hee'eva»
uvhu, bed-düə haa'axhee, şavusse mang'uk'le
«məxüd hıma'ava» eyhes əxəyee? 11 Davudee
Avişayk'leyiy gırgıne cune insanaaşik'le eyhen: –
Zake g'ariyne yizde dixes zı gik'as ıkkan. Mane
Benyaminyaaşikeng'uk'le hucoo eyhes eyxheyee!
Mana culer-alqa g'alerçe, hasre heecen bed-düə.
Mang'uk'le məxüd Rəbbee uvhu. 12 Həməxüd
eyxhe, Rəbbik'le zak ıxhayn g'acu, şeng'vee
g'iyna zas hav'uyne bed-düə-alla, zas yugun ha'a.
13 Davudıy cun insanar cone yəqqı'n əlyhəə
vuxha. Şimeyeeme suvayne sirtıle bed-düə haa'a-
haa'a aykan. Mang'vee manbışilqa g'aye, toz
dağa'a. 14 Paççahiy cukan gırgın insanar İordanne
damaysqa hipxhır, obzurva maa'ad manzilybı
ha'a. 15 Avşalomiy gırgına İzrailybışda g'oşun
İyerusalimeeqa qabayle. Axitofelir mang'uka
sacigee ıxha. 16 Davudna hambaz, Arkibışda
Xuşay, Avşalomusqa arı «Paççah geer qa'ana!
Paççah geer qa'anava!» eyhe. 17 Avşalomee
Xuşayk'le eyhen: – Manane yiğne hambazılqana,
Davudulqana, yiğna badal dyooxhena yugvalla?
Nya'a hambazıka sacigee idyark'ın? 18 Xuşayee
Avşalomuk'le eyhen: – De'eş, zı saccu Rəbbee, ine
milletın, gırgıne İzrailincar, g'əyxı'yne insanın
sura aqqas. Zı mang'uka axvas. 19 Ğu zak'le
eyhelan zı şavusne nukariyvalla haa'as? Hambazne
dixes dişde? Yiğne dekkis nəxbına nukaruyvallayiy
hav'u, vasıb həməxübna nukariyvalla haa'as. 20
Avşalomee Axitofelik'le eyhen: – Şi hucooyiy
ha'as ıkkanva mı'sləhət g'avcelan! 21 Axitofelee
Avşalomuk'le eyhen: – Yiğne dekkee xaaqa
ilyaakasva g'alyav'uyne cune caariyeeşika g'alixhe.
Manke gırgıne İzrailik'lecad ğu dekkıs g'ımece
qıxhava ats'axhxhesın. Yiğne suralyne gırgınbışeed
yiğın sura sık'ıldad geed aqqas. 22 Avşalomee
dekkıne sarayne oğa çadır güvxü, maa'ar gırgıne
İzrailyne ulene ögil dekkıne caariyeeşika g'ılexha.
23 Mane gahbışil Axitofelee g'avcuna mı'sləhət,
Allahıken cuvab xhinne ıxha. Axitofelee g'avcuna
mı'sləhət Davudnemeeyib Avşalomnemeeyib
həməxüb vuxha.

17 Axitofelee Avşalomuk'le eyhen: – Hasre
zı yits'ıqvəd aazır insan g'əyxı', xəmde
Davuduqa qihna gixhas. 2 Mana orzul, rı'hı'le
g'a'arxhung'a, şi manbışilqa k'yophur mang'una
ul qəvəəq'ənaa'as. Manke mang'une k'anebın
gırgınbı heepxasınbı. Zınar manke saccu paççah
Davud gik'as. 3 Qiyğale gırgın millet zı vasqa

sak'al ha'as, istağ tsumaysqa seek'al hee'en
xhinne. Gırgınbı valqa savk'lecenva, ğu mana
t'abal ha'ana insan gidek'u g'alerçes ıkkan deş.
Manke milletıkıd vuççud ixhes deş. 4 Man cuvab
Avşalomusud gırgıne İzrailyne ağsaqqalaaşisıd
yugda qadayle. 5 Avşalomee eyhen: – Qudoora,
həşde Arkibışda Xuşayır qot'alas, sa mang'vee
eyhenıçilid k'ırı alixhxhes. 6 Xuşay Avşalomusqa
arımee, Avşalomee mang'uk'le eyhen: – Axitofelee
şas inəxübna mı'sləhət g'avcu. Şi mang'vee
eyhəxüd ha'asee? De'eş, hidya'asxhee, ğu hucoo
he'evane eyhe? 7 Xuşayee eyhen: – Axitofelee
həşde huvuna mı'sləhət yugna deşub. 8 Vak'lecad
ats'an, yiğna dekkiy mang'ukan insanar igider vob.
Manbı həşde balabı g'ayşu axuyn syobı xhinne
vob. Yiğna dek ək'elika siç'ekkvana insan vor,
mana mısacar g'oşunne yı'q'nee g'alixhas deş.
9 Mana həşde mağarabışde sançeeye, deşxhee,
menne cigeeye dyugulyxha vor. Mang'una g'oşun
yiğne eskeraaşilqa ts'eppa k'yophur, ğamuvxhee,
man g'ayxhiynbışe eyhesın: «Avşalomuqa qihna
apk'ınınbı avub avxu». 10 Manke aslanaaşin
xhinnen yik'bınan igiderıb qəvəəq'ənasınbı.
Gırgıne İzrailybışik'lecad ats'an, yiğna dek nəxruna
g'oçax ıxhay, cukanbıb nəxbın igider vuxhay. 11
Zı vas inəxübna mı'sləhət g'ooce: Danile Beer-
Şevalqamee gırgın İzrailybı deryahne mıglena
g'um xhinne vasqa savaalecen. Ğunab yiğne xılen
manbı dəv'eeqa vukkee. 12 Mana axvane cigabışde
sançee şi mang'ulqa xəənçe ç'iyelqa g'e'exhxhan
şeh xhinne k'yooharas. Manar, cukane insanaaşina
sacarır üç'ürra g'ılydyaraççe. 13 Mana menne
şahareeqa ark'ın ixheene, gırgıne İzrailybışe mane
şaharısqa t'ü'ər adı, mana şahar habğı, dameeqa
g'a'apçes. Mane şaharıke sa k'ınna g'ayeb g'alepçes
deş. 14 Avşalomeeyiy cukane gırgıne İzrailybışe
eyhen: – Arkibışda Xuşayna mı'sləhət, Axitofelyne
mı'sləhətile yugba vob. Məxüd Rəbbee Avşalomne
vuk'lelqa ver ablyaa'asdemee, Axitofelyna yugna
mı'sləhət havaakal haa'a. 15 Xuşayee kaahinaaşik'le
Tsadokık'leyiy Evyatarık'le eyhen: – Axitofelee
Avşalomusiy İzrailyne ağsaqqalaaşis inəxübna
mı'sləhət g'avcu. Zımee manbışik'le inva uvhu.
16 Həşde şu ina xabar ana Davudusqa zaara
insan g'axıle. Şu mang'uk'le eyhe: «G'iyna xəm
İordanne damayne ine aqval sahree hımaa'a.
Damayne şene aq'valqa ılğeepç'e. Deşxheene,
paççahır cukan gırgın insanarıb hapt'asınbı». 17
Yonataniy Axima'ats En-Rogelee aaxva vuxha.
Sa nukar içee manbışis xabar abayle vuxha,
manbışeb mana xabar paççah Davudus hivxhar
haa'a vuxha. Manbı şaharee neng'uk'lecab g'avces
vukkan deşdiy. 18 Sa gadeyk'le manbı g'ooce,
mang'veeyid man hark'ın Avşalomulqa hixhar
ha'a. Mançil-allab manbı mançe zaraba qığeepç'ı
Baxurimee eyxhene sa adamiyne xaaqa qavayle.
Mane adamiyne məhlee kahrız vooxhe. Manbı
maqa k'eebaç'e. 19 Mang'une xhunaşşee örtyug
alyaat'u kahrızılqa aççu, çilqab xhıt'a gyooka,
şavuk'lecad vuççud g'ımececenva. 20 Avşalomun
insanar mane xaaqa abı, zəiyfayke qiyghanan:
– Axima'atsiy Yonatan nyaane vob? Zəiyfee
manbışik'le eyhen: – Damayke ılğeepç'ı. Mane
insanaaşe manbı t'abal haa'a. Vuşucar ivdeykımee,
sapk'ıl İyerusalimqa avayk'an. 21 Avşalomun
insanar apk'ınıyle qiyğa, Yonataniy Axima'ats
kahrızeençe qığeepç'ı, paççah Davudus xabar
hevlesva avayk'an. Manbışe mang'uk'le eyhen: –
Oza qeepxhe, damayke zaraba ılğeepç'e. Manke
manbışe Axitofelee uvhiynçina gaf ha'a. 22 Davudıy
cun insanar İordanne damayle ılğeebaç'enbı.
Miç'eerilqasse damayle ılğıdeç'una sa insan axva
deş. 23 Axitofelik'le iş cune mı'sləhətıka hidyav'u
g'avcumee, mang'vee cune əməleys palan ı'xı' cune
şahareeqa, xaaqa siyk'al. Mang'vee cune karak
hucooyiy ha'as ıkkanvad uvhu, ark'ın vuceecar vuc
givayxanna. Mana, cuna dek k'eyxiyne mağaree
k'eyxha. 24 Davud Maxanayimeeqa qarayle.
Avşalomur cune k'anene gırgıne İzrailybışika
İordanne damayle ılğeç'e. 25 Avşalomee, Amasa
Yoavne cigeeqa g'oşunbışda xərna giyxhe.
Amasa, Yitra donane İzrailyğançeng'una dix
ıxha. Mang'una yed Naxaşna yiş Avigailiy yixha.
Yoavna yed Tseruya Avigailiynar yiçu yeexhe. 26
Avşalomee İzrailybışika Gilead eyhene cigee çadırbı
giyxə. 27 Davud Maxanayimeeqa arayle. Maqa
mang'usqa Ammonne Rabba eyhene şahareençene
Naxaşna dix Şovi, Lo-Devareençe Ammielyne dix
Makir, Rogelim eyhene şahareençe Gileadğançena
Barzilay abayle. 28 Manbışe Davudusiy cune
g'oşunus doşagbı, k'olabı, nyuq'vneke hı'iyn g'abbı,
ooxhanas suk, xhıt'a, urva, qoots'una suk, hüvə,
29 itv, şor, zerane nikneke hı'iyn nisse, vəq'əbı
adayle. Manbışisqa məxüd qayle, g'oşun çolee
mıssıbaniyxan, obzur, xhyan denamee avxu.

18 Davud cune hıqiy-allane g'oşunuqa ilyakka.
Mang'vee g'oşun aazırna, vəşna bit'al
hav'u, manbışilqa ç'ak'ınbı giviyxhe. 2 Davudee
g'oşun xhebne cigeeqa bit'al haa'a. Ts'eppiyne
destel ooqa Yoav, q'öd'esde destel ooqa Yoavna
çoc, Tseruyayna dix Avişay, xhebıd'esde destel
ooqar Gatğançena İttay xərna giyxhe. Paççahee
g'oşunuk'le eyhen: – Zı şoka dəv'eeqa hidyark'ın
gyuaras deş. 3 Eskeraaşe mang'uk'le eyhen:
– Hımayk'an, şi heepxas gyapk'eene, manbı
şaqa sapk'ıl ilyaakas deş. Yişinbışin surabı
hapt'eeyib, manbı şaqa meeb sapk'ıl ilyaakas
deş. Ğu yişde yits'ne aazırıng'ule ooqana vor.

Mançilesa, ğu şas şahareençe kumag he'e. 4
Paççahee manbışik'le eyhen: – Şosqa nəxüdiy
yugda qöö, zı həməxüdud ha'asın. Gırgına g'oşun
vəşna, aazırna şahareençe qığevç'esmee, paççah
şaharne akkabışisne ulyoyzar. 5 Paççahee Yoavılqa,
Avişayalqa, İttayalqa əmr haa'a: – Hucoona
ixhes, yizdemee şene gadeyka, Avşalomuka,
g'üvənaba vuxhe! Paççahee g'oşunbışde vuk'lel
ulyobzuriynbışis Avşalomne hək'ee huvuna q'arar
gırgıne eskeraaşik'le g'avxhuna. 6 Davudna
g'oşun, İzrailybışka dəv'ə haa'asva qığooç'e. Dəv'ə
Efrayimne ç'alagee vooxhe. 7 Maa'ab İzrailyna
g'oşun Davudne insanaaşile avub aaxva. Mane yiğıl
maa'ab geeb eb k'yapk'ın, g'ad aazır insan qik'u.
8 Maana dəv'ə hiqiy-allane gırgıne cigabışeeqab
hiviyxharna. Mane yiğıl ç'alagın g'ılıncıle geeb
insanar gyabat'a. 9 Avşalom Davudne insanaaşisqa
qızaxxa. Mana cune g'atiril alixı, xənne mı'qəne
yivek avğançe ı'lğəəmee, mang'una vuk'ul yivene
geed bıtağbınane cigayk açayxar. Məxür mana
xəə'ər givarxın axva, vuc alixına g'atirme qığevç'u
avayk'anna. 10 Eskeraaşine sang'uk'le man g'acu,
Yoavıs yuşan ha'a: – Zak'le həşde Avşalom
mı'qəne yivele qı'xı' g'acu. 11 Yoavee cus
man yuşan hı'iyne insanık'le eyhen: – Hucoo?
Vak'le manayee g'acu? Nya'a ğu mana mankecar
ı'xı' gidek'u? Zı vas mançil-alla yits'ılle şekel
nuk'rayniy sayib ts'iraniy hevles. 12 Mane insanee
Yoavık'le eyhen: – Yizde xılyaqa aazır şekelib
huvunaxhiy, zı paççahne duxaylqa xıl g'udyoyt'alıy.
Vak'le, Avişayk'le, İttayk'le, «Yizdemee mana
gade Avşalom havaceva» paççahee əmr haa'a
zak'le g'ayxhiyn. 13 Zı paççahne cuvabıke qığeç'u,
Avşalom gik'unaxhiy, vuççud nəxüdcad paççahıke
dyugul ha'as eyxhe deş. Ğunad yizın sura aqqas
deşdiy. 14 Yoavee mang'uk'le eyhen: – Zaqa, vaka
avaak'an haa'asda gah deşda. Avşalom mı'qəne
yivele qı'xı'carniy vor, mana qik'u deşiy. Yoavee
xılyaqa xhebılle mizrag alyat'u, mang'une yik'eeqa
hiyxə. 15 Yoavın silah haqqana yits'iyre gade
Avşalomusqa yoq'ne surale qeepxha, mana ı'xı'
gek'ana. 16 Qiyğa, g'oşunun İzrailybışiqa qihna
gyapk'iy ç'əv he'ecenva, Yoavee şeypur ı'lyviyxə.
17 Avşalomur yivele g'ayşu, ç'alageene sa xənne
g'uyeeqa dağaraççe. Ooqab g'ayebışda anbar saa'a.
Manke gırgın İzrailybı cone xaybışeeqa heebaxa.
18 Avşalomee üç'ürnang'a sa xəbna g'aye alyapt'ı,
mana Paççahaaşine Q'adaalil cus aabida xhinne
ulyoozar haa'a. Mang'vee mane g'ayel «Zas yizın
do havacesda dix ıxha deşva» uvhu, mane g'ayeys
cun do hele. G'iyniyne yiğılid mançik'le Avşalomna
haykalva eyhe. 19 Tsadokne duxee, Axima'atsee
eyhen: – Hasre zı g'adayxvan paççahısqa hark'ın,
Rəbbee vuc duşmanaaşine xılençe g'attixhan hı'ıva
xabar hevles. 20 Yoavee mang'uk'le eyhen: – Ğu
mana gaf g'iyna deş, sa menne yiğıl sa mebna yugna
gaf paççahıs hee'e. G'iyna mang'una dix qik'u. 21
Yoavee Kuş eyhene cigeençene adamiyk'le eyhen:
– Hoora, paççahısqa hak'ne, g'iyna g'acuynbı
mang'us yuşan he'e. Mana insanır Yoavıs kyorzul,
mançe g'adayxvan ayk'anna. 22 Tsadokne duxee
Axima'atsee meed Yoavık'le eyhen: – Hucooyiy
eyxhe ixhecen, hasre zınar şene adamiyqa qihna
g'adaxvanas. Yoavee eyhen: – Nya'a, dix, vasır
şeng'uqar qihna g'adaxvanas ıkkan? Ğu mana
gaf hav'uva vas mukaafat heles deş. 23 Mang'vee
eyhen: – Hasre hucooyiy eyxhe ixhecen, zı
g'adaxvanasda. Yoavee mang'uk'le «G'adaxvneva»
eyhe. Axima'ats Q'adaaline yəqqı'n g'adarxhun,
Kuş eyhene cigeençene adamiyle ögee qexhe.
24 Mane gahıl Davud anneyiy g'anne akkabışde
yı'q'nee gyu'ur eyxhe. G'aravulyçiy şaharne
akkayne oone cabırılqa ılqeç'umee, mang'uk'le
sa insan g'adayxvan qöö g'ece. 25 Mang'vee
paççahılqa onu'u, cuk'le g'acuyn paççahıs yuşan
ha'a. Paççahee eyhen: – İnsan saxhee mang'vee,
xabar vukkekka vuxhes. Mana insan hiyxhar ıxha.
26 G'aravulyçiyk'le g'adayxvan qööna sa merna
insanır g'ece. Mang'vee akkee ulyorzuling'ulqa
onu'u, eyhen: – Meer sa merna insanır g'adayxvan
qöö. Paççahee eyhen: – Manar xabar vukkekkana
vor. 27 G'aravulyçee eyhen: – Ts'erriyng'un
g'adarxhuniy Tsadokne duxayne Axima'atsne
g'adarxhuniyıkıd akar. Paççahee eyhen: – Mana
yugna insan vor, mana yugne xabarıka ı'qqə. 28
Axima'atsee paççahık'le it'umda eyhen: – Gırgın
yugda vod! Qiyğa mana paççahne ögil ç'iyelqamee
k'yorzul eyhen: – Yuğne Allahıs, Rəbbis şukur
vuxhena! Rəbbee valqa, yizde paççahılqa, xıl
g'ott'uluynbı yuğnecab xılyaqa quvuynbı. 29
Paççahee eyhen: – Yizda dix Avşalom yugrane
vor? Axima'atsee eyhen: – Yoavee zınay sa merna
paççahna nukar g'uxoolemee, zak'le maa'ad alikkı-
gikkıy gitxhu g'acu. Zak'le maa hucoome ıxhay,
nenme ıxhay ats'a deş. 30 Paççahee eyhen:
– Sa suralqana qıxha, maa'ar ulyozre. Manar
sa suralqana qıxha ulyoyzarna. 31 Kuş eyhene
cigeençena qarı eyhen: – Yizde xərıng'us, paççahıs
zaqa yugna xabar vobna! Rəbbee g'iyna valqa g'elil
qeepxhaynbışde xılençe ğu g'attixhan hı'ına. 32
Paççahee mang'uk'le eyhen: – Yizda dix Avşalom
yugrane vor? Kuş eyhene cigeençeng'vee eyhen: –
Hasre yizde xərıng'une paççahne duşmanaaşikiy,
mang'ulqa g'elil qeepxhayne gırgıng'uk Avşalomuk
ıxhayn ixhecen. 33 Paççah sacuraycar qa'a. Mana
şaharne akkabışde oone gozeeqa ılqeç'u, geşşena.
Mang'vee ooqa ılqə-ılqə eyhe ıxha: – Yizda dix,

yizda dix Avşalom! Dix, yiğne cigee zıcarxhiy
qik'una! Yizda dix Avşalom!

19 Yoavılqa «Paççah Avşalomuqa vor geşşe,
mang'vee ak'ıb avquva» hixhar ha'a. **2** Mane
yiğıliyn duşmanaaşile ğamepxhay ak'ılqa siyk'al.
Eskeraaşik'le paççahın yik' duxayqa gyotxhanva
g'iyxhe. **3** G'oşun mane yiğıl şahareeqa, dəv'eençe
hixu qööna, naş qexhe dyugulenra şahareeqa
ı'kkəəna xhinne ikkyooç'e. **4** Paççahee aq'valqa kar
atçu, it'umba ts'ir haa'a: – Yizda dix Avşalom, ay
Avşalom! Dix yizda, ay dix! **5** Yoav paççahne xaaqa
ikkeç'u, eyhen: – G'iyna yiğın can, dixbışin, yişbışin,
yiğne yadaaşin, caariyebışin canbı g'attixhan hı'iyn
yiğın insanar ğu k'ap'ik'ıle avqa qav'u. **6** Vas ğu
g'ımecenanbı vukkan, ğu ıkkananbı vukkan deş.
G'iyna ğu yişde gırgıng'uk'le haguyn, g'oşunbışin
ç'ak'ınbıyiy manbışin insanar yiğnemee vuççud
deşin kar vodun. G'iyna zalqa hitxhır, Avşalom
axu yişin gırgınbı g'iyna hapt'ıynbıxhiy, man
yiğnemee yugdaniy ixhes. **7** Həşde milletısqa
qığeç'e, manbışis yik'bı hele. Rəbbilqan k'ın ixhen,
ğu g'iyna milletısqa qığdeç'vee, vaka exhalilqasse
sacar insan axvas deş. Manıd mek'valile g'iyniyne
yiğılqamee yiğne vuk'lelqa qadıyn nekke pisın kar
ixhes. **8** Paççah oza qıxha, şaharne akkabışisda
giy'ar. G'oşunuk'led «Paççah şaharne akkabışisne
gyu'urva» uvhumee, g'oşun paççahısqa savayle.
Gırgın İzrailybıme cone xaybışeeqa apk'ın vooxhe.
9 İzrailyne gırgıne nasılbışe sana-sang'uka xıliyn
ha'a, eyhe ıxha: – Paççahee şi yişde duşmanaaşine
xılençe g'attivxhan hav'u! Filiştinaaşde xılençeb
mang'vee şi g'attivxhan hav'u. Həşder Avşalomul-
alla mana vuccar ölkeençe hixu. **10** Şas xəbvalla
hee'ecenva şi g'əyxı'na Avşalomur dəv'ee qik'una.
Həşde paççah Davud yı'q'əlqa sak'al hı'iynemee,
şu nya'a vuççud itteyhe? **11** Paççah Davudee
kaahin Tsadokusqayiy kaahin Evyatarısqa in
cuvab hixhar ha'as insan g'ıxele: – Yahudayne
ağsaqqalaaşik'le inəxüd eyhe: «Paççah yı'q'əlqa
sak'al ha'amee, şu nya'a nekke qiyğiynbı vooxhe?
İzrailycad yuşan ha'an karbı paççahılqa, mang'une
xaalqa hiyxhar. **12** Yizın çocar, şi sa ebanbı vob.
Nya'a paççah sak'al ha'ang'a şu nekke qiyğiynbı
vooxhe?» **13** Amasayk'led eyhe: «Nya'a şi sa ebanbı
dişde vob? Yizde k'ane gırgıne gahbışis Yoavne
cigeena g'oşunbışda xərna ğu dexheene, hasre
Allahee zalqa mançileb pisda ver ablee'ecen».
14 Mang'vee məxüd gırgıne Yahudeeşin yik'bı
sang'un yik' xhinne culqa sak'al ha'a. Manbışe
paççahısqa insan g'axuvu, eyhen: – Paççah, ğunar,
yiğın gırgın insanarıb savk'le. **15** Paççah sak'ı,
İordanne damaysqa hiyxhar. Yahuder paççahne
ögeeqa, mana damayke alğahasva Gilgal eyhene
cigeeqa abayle. **16** Baxurimğançene Benyaminne
nasıleençene Gerayna dix Şimeyir Yahudeeşika
sacigee zaara paççah Davudne ögeeqava geç'e.
17 Mang'uka Benyaminaaşina aazır insan arayle.
Qiyğa Şaulne xaana nukar Tsiva, yits'uxhvayre
mang'una dix, g'ayrer nukar arayle. Manbı zaraba-
zaraba İordanne suralqa paççahısqava avayk'an.
18 Coyub paççahısqa yugba qudoorabacenva
mang'una xizan damayle alğaahas, damayne
şena aq'valqa ılğeebaç'e. Gerayna dix Şimey,
paççah İordanne damayle ılğeç'umee, Davudne
ögil ç'iyelqa gizyaraççe. **19** Mang'vee paççahık'le
eyhen: – Hasre yizde xərıng'uk'le zal bınah
g'umoocecen. Ğu, yizda paççah, İyerusalimğançe
qığeç'uyne yiğıl zı, yiğne nukaree, hav'una bınah
yik'el qavaale hımaa'a. **20** Zak'le hav'una bınah
vaats'ana. Mançil-allar zı g'iyna paççahne ögilqa
gırgıne İzrailybışile ögee arı. **21** Tseruyayne duxee
Avişayee eyhen: – Şimeyee Rəbbee g'əyxı'ng'uk'le
eyhesınbı-ittehesınbı axu deş. Mançil-allar mana
gik'as ıkkan. **22** Davudee eyhen: – Tseruyayn
dixbı, zake şos hucoone? Nya'a zas duşmanna
g'ats'apk'ın? Zak'le zı İzrailyna paççah ıxhay yugda
ats'a vod, mançil-allar g'iyna İzrailee vuşucar
gik'as deş. **23** Paççahee qiyğa Şimeyk'le eyhen: – Ğu
gik'as deş. Paççahee mang'us k'ın g'iysar. **24** Şaulna
neva Mefiboşet paççahne ögilqa arayle. Paççah
ark'ınne yiğıle, xaaqa sağra-salamatra sak'alasde
yiğılqamee, mang'vee g'elybıyiy tanalinbı hodğul
deş, muç'ru gyapxhı deş. **25** Mana paççahne
ögilqa İyerusalimeeqa arımee, paççahee mang'uke
qiyghanan: – Nya'asdiy, Mefiboşet, ğu zaka qidyarı?
26 Mefiboşetee eyhen: – Yizda xərna paççah! Zı,
yiğna nukar, k'aarava, zas əməleys palanbı ı'xı',
vaka sacigee əlyhəəsniy ıkkan. Yizde nukaree,
Tsiveeme, zas horbı hı'ı. **27** Man k'ıldanan xhinne,
mang'vee paççahne ögil zalqa zı hidi'iyncad karbı
qı'ı. Yizda xərna paççah, ğu Allahna malaaik
xhinnena insan vor. Həşde vas hucooyiy ıkkan
manıd he'e. **28** Yizde q'əsde dekkıne nasılen
gırgınbı ğu gyapt'askanniy. Ğumee zı, yiğna nukar,
yiğne sufranıl gi'ı. Zaqa medın cuvab eyhesın ghal
deşin. **29** Paççahee mang'uk'le eyhen: – Nya'a
xıliy qa'a? Zı vak'leyiy Tsivayk'le çolbı q'öna
qe'eva eyhe. **30** Mefiboşetee paççahık'le eyhen:
– Yizda paççah xaaqa salamatra sak'iyle qiyğa,
hasre gırgın vuceecad aleet'ecen. **31** Gileadğançena
Barzilayır Rogelimğançe arı ıxha. Paççah İordanne
damayke alğahasva, manar paççahıqa İordanne
damaysqamee qaraylena. **32** Barzilay geer q'əsda,
molyts'alyne seneeqa hirxhılyna sa adamiy ıxha.
Mana geed karnana insan ıxha. Paççah Maxanayim
eyhene cigee axvamee, paççahısın gırgın kar
Barzilayee adayle ıxha. **33** Paççahee Barzilayk'le
eyhen: – Zaka sacigee damayke ılğeç'e, vasın

gırgın kar zı İyerusalimee helesın. 34 Barzilayee
paççahık'le eyhen: – Zaqa nimeena ı'mı'rne avxu
zı vaka İyerusalimeeqa ı'qqəs? 35 Həşde zaqa
molyts'al sen vod. Zı nişincar şada'a deş. Zasqa
ulyoğançıniy otxhaxhançin evad qöönne? Zak'le
mə'niy qədəqqəne adameeşiniy zəiyfabışin sesıd
g'ayxhes əxəyee? Manke zı nişisne hexxara yizde
xərıng'us paççahıs yuk ixhes? 36 Zas paççahıka
İordanne damayle ılğeç'u sık'ınna yəq əlyhəəs
vukkan. Nişisınne zas məxdın mukaafat? 37 Hasre
zı sak'ı, yizde şaharee dekkıneyiy yedine k'ane
qik'as. Yiğna nukar, yizda dix Kimham hasre
vaka damayle ılğeç'ecen. Yiğne yik'eençe nena
yugvallayiy qöö mang'us manab hee'e. 38 Paççahee
eyhen: – Kimham zaka sacigee damayne şene
aq'valqa ılğeç'es, yiğne yik'esqa yugda qöön zı
ha'asın. Vas zake hucooyiy ıkkan, vas ıkkanan
gırgın zı ha'asın. 39 Gırgın millet İordanne damayle
ılğeç'uyle qiyğa, paççahır damayle ılğeç'ena.
Qiyğa paççahee Barzilayıs ubba hı'ı, mang'us
xayir-düə hoole. Manar cune xaaqa siyk'al.
40 Paççah Gilgaleeqa ayk'an. Cuka sacigeeyir
Kimham hayk'an. Yahudeeşina goşunna gırgına,
İzrailybışdeme goşunna sura paççahıka avayk'an.
41 Gırgın İzrailybı paççahısqa abı, eyhen: – Nya'a
yişde çocaaşe Yahudeeşe ğu qöqü? Nya'a manbışe
ğu, yiğna xizan, yiğne k'anebın insanar İordanne
damayle alğav'u? 42 Gırgıne Yahudeeşe alidghıniy
qele: – Paççah yişda xını eyxhe. Nya'a, mançike şos
qəl vooxhe? Nya'a, şi paççahne sufranıle otxhuniy
otxhuninne? Deşxhee, şi paççahıke hucoomecadee
alyaat'u? 43 İzrailybışe Yahudeeşis alidghıniy
quvu, eyhen: – Paççah şas şole yits'ne yəqqees geer
k'ane eyxhe. Davud şole şas geer eyxhe. Nya'a şu
şaqa ooğançe avqa ilyaaka? Paççah yı'q'əlqa sak'al
ha'asva, nya'a şi dişdiy ts'etta uvhu? Yahudeeşin
cuvab İzrailybışde cuvabıle qetan eyxhe.

20 Mane yiğbışil Benyaminaaşina Bikriyna dix
Şeva donana sa karaı'dəəna insan Gilgalee
eyxhe. Mang'vee şeypur əlixı', eyhen: – Şaka
Davuduka, Yesseyne duxayka, sacigeedın kar
deşin! Yişda mang'uka avqas deş! İzrailybı,
gırgınbı xaybışeeqa savk'le! 2 Gırgıne İzrailybışe
Davud g'alerçu, Bikriyne duxayqa Şevayqa qihna
avayk'an. Yahudermee cone paççahıke Davuduke
cureebaxhe deş. Manbı İordanne damaysse
İyerusalimqamee Davuduqa qihna avayk'an. 3
Davud cune İyerusalimeene sareeqa siyk'al.
Mang'vee sarayqa ilyaakasva g'alyav'uyn caariyebı
sa xaaqa akkyaa'a. Qiyğa mane xaane hiqiy-
alla g'aravulyçer giviyxhe. Mang'vee manbışis
gırgıncad helen. Mana saccu manbışika g'ılexha
deş. Manbı sip'ırer xhinne vuxha. Manbı
hapt'asmee mane xaançe qığeebaç'e deş. 4
Paççahee Amasayk'le eyhen: – Xhebne yiğee
Yahuder zasqa see'e, ğunar cone k'ane ixhe. 5
Amasa, Yahuder sacigeeqa qoot'alasva ark'ıneeyir,
cus gyuvxhuyne gahıl yı'q'əlqa siyk'al deş. 6
Davudee Avişayk'le eyhen: – Həşde Bikriyne duxee,
Şevayee, şas dekkanan Avşalomuled geed ha'as.
Yizın insanarıb alyapt'ı, ğu mang'uqar qihna
hoora. Deşxheene, sayıb mang'vee hiqiy-allançe
cabırbışika it'um hı'iyn şaharbı t'abal hı'ı, yişde
uleke aygval. 7 Yoavın insanar, Keretbı, Peletbı,
gırgın yugun cehiler Bikriyna dix Şeva t'abal
ha'asva İyerusalimeençe mang'uqa qihna gyabak'a.
Manbışil ooyur Avişay ıxha. 8 Manbı Giveoneene
xənne g'ayeyne k'anenang'a Amasa manbışde
ögilqa arayle. Yoavıl dəv'əyn tanalinbı ıxha,
yıq'eeqab ts'ira qav'u vuxha. Mane ts'iraylid g'ılınc
givatxın ıxha. Mana ögilqava əlyhəəme, g'ılınc
givatxınne cigeençe qakkitxhu, g'e'exhxhan. 9
Yoavee Amasayk'le eyhen: – Yizda çoc, ğu yugrane
vor? Qiyğa Yoavee Amaseys ubba ha'asva, mana
sağne xıleka muç'ruyke aqqaqqa. 10 Amasee,
Yoavne solne xılene g'ılıncılqa fıkır hoole deş.
Yoavee xılen g'ılınc Amasayne vuxhnyaqa hı'xı'
mang'un iç'alatbı ç'iyelqa ehekka'a. Q'öd'es g'ılınc
hı'xəsda iş aaxva deş, mana mankecar qek'ana.
Yoaviy cuna çoc Avişayıb Bikriyne duxayqa,
Şevayqa, qihna avayk'an. 11 Yoavne insanaaşine
sang'vee Amasayne k'ane ulyorzul, eyhen: –
Şavusiy Yoav ıkkan, vuşuyiy Davudne sural Yoavıqa
qihna qoracen. 12 Amasa yəqqı'ne yı'q'nee eban
alyart'u ıxha. Mane insanık'le g'ecen, Amasayne
mayıtısqa qarına-qarına maa'ar ulyoyzarır. Millet
mang'usne ulyoyzar g'ecemee, mang'vee Amasayn
mayıt yəqqı'ne yı'q'neençe alyaat'u, çoleeqa qıkkı,
ooqad tanalin kar adaççe. 13 Amasa yəqqı'le
alyart'uyle qiyğa, gırgınbı Bikriyna dix Şeva
aqqasva Yoavne qihna avayk'an. 14 Yoav Avel-
Bet-Maaka eyhene şaharılqasse gırgıne İzrailyne
nasılbışde yı'q'neençe ılğeç'e. Maane cigabışeençeb
g'oşun sabı, mang'uqab qihna avayk'an. Sayib
mang'uqab qihna Berim eyhene cigeençenbı
avayk'an. 15 Yoavna g'oşun k'yoptul, Avel-Bet-
Maaka hiqiy-allançe avqaaqqana. Manbışe şaharne
cabırbışde hiqiy-alla nyuq'vneke sa axtın ciga
hı'ı, cabırbı qukkyok'al ha'as havayk'an. 16 Mane
gahil sa ək'elikane zəiyfee şahareençe ts'ir hav'u,
eyhen: – K'ırıbı alixhxhe! K'ırıbı alixhxhe! Hucoona
ixhes, Yoavık'le inyaqana qoracen, cuk'le eyhesın
cuvab vodun. 17 Yoav məng'ısqana qarımee,
məng'ee qiyghanan: – Yoav ğune vor? Mang'vee,
«Ho'o, zı vornava» eyhe. Zəiyfee meed eyhen: –
K'ırı alixhxhe, zı, yiğne nukaree, vak'le hucooyiy
eyhes. Mang'vee «Yizın k'ırı val vodva» alidghıniy
qele. 18 Zəiyfee eyhen: – Şenke «Mı'sləhət Avel

eyhene şahareençe hevqevaniyxhe» eyhen. İş manbışe məxüb g'ooce vuxha. 19 Mana İzrailyna yugvalla vukkanna qopkuna sa şahar vobna. Vas İzrailyne xəbne şaharbışda sane hı'ğəəkar haa'as vukkan? Nişil-allane vas Rəbbis vukkanne şaharbışda sa hı'ğəəkar ha'as vukkan? 20 Yoavee alidghıniy qelen: – Hı'ğəəkaraa'asdayiy avaak'an haa'asda fıkır zake əq'əna quvxhecen! 21 Man ğu eyhen xhinne deş vod. Efrayimne suvabınane cigeençe Bikriyne dix Şeva paççah Davudılqa g'elil qıxha. Saccu mana şasqa qele, zınar ine şaharısse qığeç'u, əlyhəəsda. Zəiyfee Yoavık'le eyhen: – Mang'una vuk'ul şaharne cabırıle valqa dağepçes. 22 Zəiyfa ək'elika ı'ğiykır milletne k'anyaqa iyeek'an. Milletınıb Bikriyne duxayna Şevayna vuk'ul gats'apk'ın, mang'usqa dağabaççe. Mançile qiyğa Yoavee şeypur ı'lyviyxə, g'oşunub şaharne hiqiy-allançe ts'ıts'ooxhena. Gırgınbı cone xaybışeeqa siviyk'al. Yoavır İyerusalimqa paççahne k'anyaqa siyk'al. 23 Yoav gırgıne İzrailyne g'oşunna xərna ıxha. Yehoyadayna dix Benaya Keretbışdayiy Peletbışda xərna ıxha. 24 Adoram həmbalaaşına xərna ıxha. Axiludna dix Yehoşafat taarix oyk'anna ıxha. 25 Şeva mirza ıxha, Tsadokiy Evyatarıb kaahinar vuxha. 26 Yair eyhene şahareençena İra Davudusne kaahin ıxha.

21 Davudee paççahiyvalla haa'ane gahıl, xhebille sen çiçiqad qihna q'ittin ıxha. Mançinemee Davudee Rəbbike qidghın ha'a. Rəbbee Davuduk'le eyhen: – Man Şauleeyiy cune nasılen k'yav'uyne ebal-alla vod. Mang'vee Giveonğançenbıniy gyapt'ı. 2 Paççahee Giveonbı qopt'ul, manbışika yuşan ha'ana. Giveonbı İzrailybı deş vuxha. Manbı Emor eyhene milletıke avxuynbı vuxha. İzrailybışe manbı üçübba g'alya'asva k'ın g'assır ıxha. Şaulusmee manbı gyapt'ı avaak'an haa'as vukkiykın. Mang'us mane cigabışee saccu İzrailybıyiy Yahuder avxu vukkan vuxha. 3 Davudee Giveonaaşike qiyghanan: – Zasse vuşdemee hucoo ha'as əxəyee? Şu, Rəbbee g'əyxı'yne milletıs xayir-düə huvuynemee, şi hav'una bınah zasse nəxüb havaakal haa'as vəəxəyee? 4 Giveonbışe mang'uk'le eyhen: – Şas Şaulıniy cune nasılen k'ınəəğəyiy nuk'ra ıkkan deş. İzrailir şas vuşucar gik'as ıkkan deş. Davudee manbışik'le eyhen: – Şos hucooyiy ıkkan, zı manıd ha'asın. 5 Manbışe paççahık'le eyhen: – Şi İzrailil ımaaxvacenva Şaulee şake öc alyapt'ı, şi gyapt'ı. 6 Mang'uke g'arına yighıyre adamiy şasqa hele. Şinab manbı Rəbbee g'əyxı'yne Şaulne Givea eyhene şaharee Rəbbine ögil givaaxanas. Paççahee «Manbı zı şosqa qevlesınbıva» eyhe. 7 Paççah Davudus Şaulne ühatsühat Yonatanna dix Mefiboşet qiykkanna. Mang'us mana qiykkanna Rəbbine ögil Yonatanıs k'ın g'assırva. 8 Paççahee Armoniyiy merna Mefiboşet alyabat'a. Manbı Ayyayne yişşee Ritspee Şauluke vuxuyn dixbı vuxha. Sayıb mang'vee Şaulne yişşee Meravee Mexolğançene Barzilayne duxayke Adrielike vuxuyn xhoyre dix alyabat'a. 9 Mang'vee manbı Giveonbışisqa qoole. Giveonbışe manbı Rəbbine ögil suval givaaxananbı. Manbışda yighırsana sacigee habat'anbı. Manbı xhıt'a qiviyşalne ts'eppiyne yiğbışil givaaxan. 10 Ayyayne yişşee Ritspee cesva palan alyaat'u, ganzıl gyadaççe. Ritspa xhıt'abı qiyşal gibğılıne yiğbışile, givapxınınbışilqa gyoğiy gyoğasde yiğılqamee maa'ar ayxu. Məng'ee manbışde mayıtbışisqa yiğniyığın xəybışin şit'yar, xəmded çolan həyvanar qeetxhes hassır deş. 11 Şaulne caariyee, Ayyayne yişşee Ritspee ha'ana mana iş Davudulqa hivxhar haa'ana. 12 Davudee hark'ın, Şaulıniy mang'une duxayn Yonatanın bark'vbı Gileadne Yaveşne ç'ak'ınbışike g'eşşenbı. (Filiştinaaşe Gilboa eyhene suval Şaul gik'uyne yiğıl manbışin mayıtbı Bet-Şeane maydama givayxananbı. Yaveşğançene insanaaşeb abı, manbışin mayıtbı qöqənbı.) 13 Davudee Şauluniy mang'une duxayn Yonatanın bark'vbı mançe alyaat'anbı, şene givapxınne yıghıng'unud bark'vbı sa'anbı. 14 Davudne insanaaşe Şaulıniy mang'une duxayn Yonatanın bark'vbı Benyaminaaşine cigabışeene Tsela eyhene şaharee, Şaulne dekkıne, Gişine, mağareene nyuq'vnesnee k'eyxha. Paççahee manbışik'le uvhuyn gırgın, mane insanaaşe ha'an. Mançile qiyğa Allahee ölkaynemee ha'ane gırgıne düəbışis alidghıniy qelen. 15 Meeb Filiştinaaşda İzrailybışika dəv'ə gyooxha. Davud cune insanaaşika Filiştinaaşika səyxəsva ayk'an. Manbı Filiştinaaşika siviyxəmee Davud oyzarna. 16 Rafayke g'arıyne İşbi-Benovusus Davud gik'as ıkkiykan. Mang'une nizeyn siv tuncuke xhebıd vəş şekel yı'q'vəlee ıxha. Yı'q'eeqad mang'vee ts'edın g'ılınc qı'ı eyxhe. 17 Tseruyayna dix Avişay Davudusqa kumagıs qarı, Filiştinğançena mang'vee ı'xı', gek'ana. Mane gahıl Davudne insanaaşe mang'us k'ın g'assır, eyhen: – İzrailin işix k'imədəqqəcenva, sayır ğu şaka dəv'eeqa ayres deş. 18 Mançile qiyğa Filiştinaaşika Gov eyhene cigee meed səvxiy gexha. Mane gahıl Xuşa eyhene cigeençene Sibbekayee Rafayke g'arına Saf gek'ana. 19 Filiştinaaşika Gov eyhene cigee meed səvxiy gexha. Manke Bet-Lexemğançene Yareyne duxee Elxananee Gatğançena Golyatna çoc gek'ana. Mang'une nizeyn cık'rı qexhvane xhanayn arğacın dal xhinne xətta ıxha. 20 Gat eyhene şaharne k'ane sa menne yəqqees gitxhuyne səvxee, Rafayke g'arına sa axtına canakana insan ıxha. Mane insanne xıleppışilib, g'elybışilib yixhıble

t'ubiy. Mang'uqa gırgıba g'ayeyoq'ab t'ub vuxha.
21 İzrailybışik'le mang'vee nen qadiy eyhemee,
Davudne çocune Şimayne duxee Yonatanee mana
gek'ana. 22 Mana Rafayke g'arına yoq'uyre insan
Gatğançenbı vuxha. Manbı Davudneyiy Davudne
insanaaşine xıleke hapt'ı.

22 Rəbbee Davud gırgıne cune duşmanaaşineyiy
Şaulne xılençe g'attixhan hı'ımee, Davudee
Rəbbis ina mə'niy qəbəqqə: 2 Rəbb yizda suva
vobna, yizda g'ala, zı g'attixhan ha'ana vorna. 3
Allah yizın ganz vodun, Mang'usne zı dyugul ixhes.
Yizın g'alxan, zı g'attixhanasda suva, it'umun
ciga Mana vor. Allahee zı g'attixhan ha'a. Ğu,
Rəbb, zı eb ulyooğanbışde xılençe g'attixhan
ha'a! 4 Şukur gyooxhane Rəbbilqa ona'as, yizde
duşmanaaşine xılençer g'attixhanasda. 5 Yizde
hiqiy-alla gyabat'an mırtar ıxha, zı gek'ane
damabışile zı qəyq'ən ıxha. 6 Ahalın t'ü'bı zalqa
alitk'ır ıxha, gyapt'asde gugubışeqar zı girxhu
ıxha. (Sheol h7585) 7 Dağamiyvalee zı Rəbbilqa
onu'iyn, Allah kumagıs qort'ul. Mang'uk'le yizın
ses Cune xaa g'ayxhiyn, yizın uts'ur Mang'une
k'ırıysqa hitxhıriyn. 8 Mang'us qəl vuxhal-alla
ç'iye oyt'al, ı'ğiykaran, xəən xhebbı iğiykar, manbı
hoyharanbı. 9 Mang'une quşeençe kuma qığeç'u,
ghalençe gyooxhan haa'an ts'a ı'xiyxə. Mançikeb
gyopxhanna ghadır k'yoohar. 10 Mang'vee xəybı
qaxı, ç'iyelqamee geç'ena. Miç'axiyvalla Mang'une
g'elybışik avub vuxha. 11 Sa keruvulil alixı, mıtsıne
xılibışil ilexa. 12 Hiqiy-allan ciga xəmdilqa sak'al
ha'a, xhineka gyatsts'ıyne k'aarıne buludbışike
Culqa aççesın kar ha'a. 13 Mang'une nuruke
gyotxhanan ts'a qı'ğəə ıxha. 14 Rəbbee xəybı
g'əhətqə'ə, Haq'-Ta'aalee ses gyayhe. 15 Vukbı
avhu, duşmanar ehevkaa'anbı, ts'ayılpan ı'xı'ı',
manbı oot'al-ooxal haa'anbı. 16 Qəvəəq'ənasde
Rəbbine sesıke, quşeençene qı'ğəəne it'umne
nafasıke, deryahın k'oralybı g'ece giyğal, dyunyeyn
xhebbı g'ece giyğal. 17 Mang'vee xəybışeençe xıl
hotku, zı aqqı, zı k'orane xhyanbışeençe qığavhu. 18
Zı gucnane duşmanıke Mang'vee g'attixhan hı'ı, zı
g'ımece eyxhenbışike, yizdemee geeb gucnanbışike
g'attixhan hı'ı. 19 Yizde pisde yiğıl manbı yizde
ögilqa qığeepç'ı, Rəbbeeme zı aqqı. 20 Mang'vee zı
dağamiyvalike hixu'u, zı ıkkiykın, zı g'attixhan
hı'ı. 21 Yizde qopkuvalis sik'ı Rəbbee zas huvu,
yizde xılene məttıvalis sik'ı huvu. 22 Mang'vee
məxüd hı'iyn zı Rəbbina yəq' avquva, pisda ıxha
Allahılqa yı'q' sak'al hidi'ıva. 23 Mang'un gırgın
q'aanunbı yizde ögil vod, Mang'une g'aydabışiler
hixu deş. 24 Zı Mang'une ögil məttıne yik'eka
ıxha, zıcar zı bınahıke havacına. 25 Rəbbee yizde
qopkuvalis sik'ı huvu, Cune ulene ögil yizde
məttıvalis sik'ı huvu. 26 Ğu saadik'ranang'uka
saadik'ra eyxhe, kaamilinbışika kaamilyra vor.
27 Məttınbışika məttıra, quç'opkuriynbışika,
cone quç'opkuriys sik'ı eyxhe. 28 Hooç'an-
g'ooç'ananbı Ğu g'attivxhan haa'a, cocab-co axtıba
vukkekanbışilqab Ğu ul giviyxhe, manbı k'ap'ik'ıle
avqa qaa'a. 29 Rəbb, Ğu yizın işiğ vod, Ğu
yizda miç'axiyvalla nurulqa savaak'al haa'a. 30
Zı Vakasana duşmanaaşikın ha'a, yizde Allahıka
şaharbı aqqaqqa. 31 Allahna yəq kaamilyba
vob, Rəbbin cuvab mətdıda vod! Mang'ulqa yı'q'
qizzırna gırgına, Mang'vee g'attixhan ha'ana. 32
Rəbbile ğayrı, Allah vuşune vor? Yişde Allahıle
ğayrı, medın ganz nenne vod? 33 Allah yizda
it'umna g'ala vobna, Mang'vee yizda yəq qopku
qaa'a. 34 Mang'vee yizın g'elybı maralın g'elybı
xhinne ek' qa'a, Zı axtıvalee it'umra aqqaqqa. 35
Mang'vee yizın xıleppı dəv'əysın xhinne qa'a, zasse
tuncıke hı'iyn vuk quç'okara'as əxən. 36 Ğu zas
g'attixhanasın g'alxan huvu, Ğu hı'iyne kumaagıka
zı axtı qı'ı. 37 Zasse saccu Vaka əq'ra iykaras
əxə, zı məxür qaçayxarır deş. 38 Zı duşmanar
g'ee'epşiynbı, manbı gyapxıynbı, manbışikın
ixhesmee yı'q'əlqar sak'ı deş. 39 Zı manbı hööq'əv'u
ç'əvxhana, manbışisse suğoots'asıb vəvxü deş,
yizde g'elybışik avqa manbı qukk'yopk'ul. 40
Dəv'əynemee Ğu zalqa guc alipk'ır, zalqa g'elil
qeepxhaynbı Ğu yizde g'eliqqa huvu. 41 Duşmanar
zalqa yı'q'ı'hina qav'u, zı g'ımecenanbışikınıd
zı hı'iyn. 42 Manbışe uleppı ooqa qe'eeyid,
manbı g'attivxhan haa'anbı vuxha deş, Rəbbilqa
onu'eeyid, Mang'vee alidghıniy quvu deş. 43 Zı
manbı k'ööq'ü, toz xhinne qav'u, şahrabışeedın
battağ xhineeyib k'ööq'üynbı. 44 Ğu zı, yizde
milletne g'elil qepxhayke g'attixhan hı'ı, zake
milletbışda xərna hı'ı, zak'le dyats'ancad milletbı
yizde xılyaqa quvu. 45 Menne cigeençenbı yizde
ögil k'yozarav'uynbı, yizın do g'ayxhımee, eyhen
ha'a. 46 Menne cigeençenbı yizde ögil hapq'ıriynbı.
Qəpq'ı'n zezebı atk'u, dyuguleepxhayne cigeençe
qığeepç'iynbı. 47 Rəbb vorna! Yizde Ganzıs şukur
vuxhena! Zı g'attixhan hı'iyn Ganz, Allah, axtı
qe'e! 48 Allahee zal-alla qəl qığaaha, milletbı yizde
xılyaqa qele. 49 Mang'vee zı yizde duşmanaaşine
xılençe g'attixhan ha'a, Mang'vee zı yizde
duşmanaaşile ooqana ha'a, Zı eb ulyooğanbışde
xılençe g'attixhan hı'ı. 50 Rəbb, mançil-alla zı Ğu
menne milletbışde yı'q'nee axtı qa'as, zı Yiğne
doyus şukur haa'as! 51 Allahee Cune paççahıs
xədın ğamxhaybı heles, g'əyxı'yne Davudne nasıles
gırgıne gahbışilycab yugvalla haagvas.

23 Davudee nekke qiyğa inva uvhu: – Yesseyne
duxee Davudee, Allahee axtı qı'ıne insanee,

Yaaq'ubne Allahee g'əyxı'ng'vee, ittune miznane
mə'niybı İzrailee qədəqqəng'vee inəxüdud eyhe: 2
Rəbbine Rı'hı'n zale ğana uvhu, Mang'un cuvab
yizde mizel vod. 3 İzrailyne Allahee inəxüd uvhu,
İzrailyne Ganzın zak'le inəxüd uvhu: «Allahıle
qəyq'ənang'vee insanaaşis qopkuba xəbvalla
haa'a. 4 Mana buludbı deşde miç'eeb ılqəəne,
gyoğiyle qiyğa hits'aagharne, ok' aleylyaa'ane
verığne ulek akar». 5 Hək'ebab, Allahee yizda
xizan g'əvxüna! Mang'vee zaka gırgıne gahbışisın
cuvab dişde g'ats'atk'un? Man cuvab bıkırın,
badal dexhen ıxha. Mang'vee zas ıkkananbı hele,
Mang'vee zı g'attixhan ha'a. 6 Gırgın karaı'dəənbı
zazabı xhinne dağaa'as. Manbışilqa şavaacad xıl
hotkas deş. 7 Manbışik soot'asınbışe, nizeyl,
g'ılıncıl alyapt'as vukkan. Manbışin gırgınbı
cigeecab gyooxhan haa'asınbı. 8 Davudne igideeşin
dobı inbı vod: Taxmonne şahareençena Yoşev-
Başşevet xhebne igidna xərna ıxha. Sa dəv'ee
mana molyud vəş insanılqa nizeyka hark'ın,
manbı gyapt'ıynbı. 9 Mang'ule qiyğa Axoxiyna
neva, Dodoyna dix Eleazar ıxha. Mana xhebne
igidna sa ıxha. Filiştinaaşine g'oşunulqa cuvab
ayhemee, mana Davuduka ıxha. İzrailybı yı'q'əlqa
ts'ıts'eepxhamee, 10 saccu sa Eleazar cune
cigeençe ı'ğdiykar. Mang'vee g'ılıncıd alyaat'u,
xıleppı rı'hı'le g'a'atk'vasmee, Filiştinar gyabat'a.
Dəv'ə ç'əvuvxhayle qiyğa, mang'usse xıl aaqı,
g'ılınc dağeççes əxə deş. Mane yiğıl Rəbbee
İzrailybışis xədın ğameepxhay hele. İzrailybı
mane yiğıl Eleazarısqa saccu maa'ab avxuyn
hapt'ıynbı q'əra qaa'asvacab siviyk'al. 11 Mang'ule
qiyğiyna Harar eyhene şahareençena Ageyna
dix Şamma ıxha. Sa yəqqee Filiştinar Lexi
eyhene cigee sabayle. Maad hüvə oozıyn çol
ıxha. İzrailybışin millet Filiştinaaşile q'ətq'ı'n,
mançe hexvan. 12 Saccu Şamma çolune yı'q'nee
ulyoyzar. Mang'vee Filiştinaaşisqa çol qele deş,
manbı gyabat'anbı. Mane yiğıl Rəbbee İzrailybışis
xədın ğameepxhay hele. 13 Suk qiviyşalne
gahıl xhebts'alyne xərıng'una xhebiyre Davudne
k'anyaqa Adullamne mağaraysqa abayle. Mane
gahıl Filiştinaaşina g'oşun Refaimne q'adaalilqa
savayle. 14 Davudmee xıl hidixharasde cigee
ıxha. Filiştinaaşikene sabaranbı manke Bet-
Lexem vuxha. 15 Davud xhyanıka gyorxhan
ıxhayke eyhen: – Zas Bet-Lexemne akkaysneene
kahrızeençe xhyan ıkkekkanaxhiy ıxhana! 16
Manke mane xhebne igidee Filiştinar sabıyne
cigayne yı'q'neençe g'ılıncbışika cosda yəq hav'u,
Bet-Lexemne akkabışisneene kahrızeençe xhyan
gyatsts'ı, paççah Davudus adayle. Davudus man
xhyan ulyoğas diykkın, man xhyan Rəbbis
helen xhinne ç'iyelqa ot'al ha'a. 17 Mang'vee
eyhen: – Rəbb, Ğu zı mançike havace. Nya'a,
yizdemee hapt'ıyle qı'dəpq'ı'n xhyan gyatsts'es
hapk'ınınbışda zı eb ulyooğayee? Mançil-allad
mang'vee man xhyan ulyoğa deş. Man xhebne
igidee hı'ı. 18 Yoavna çoc Tseruyayna dix Avişay
xhebts'alyne igidna xərna ıxha. Mana cune
nizeyka xhebıd vəş insanıka saçikku, manbışin
gırgınbıb mang'vee gyapt'ıynbı. Mançile qiyğa
mang'un do xhebne igidin do xhinne qıvaats'ıyn
eyxhe. 19 Mana xhebts'alyne igidiler qıvaats'ına
ixheeyir, şene xhebne igidika avayq'ar deş. 20
Yehoyadayna dixır Benayır ç'ak'ın işbı g'ecena
qıvaats'ına insan ıxha. Mana Qavtse'el eyhene
şahareençe qarı ıxha. Benayee q'öyre Moavğançena
inekke yugna igid gek'a. Mang'vee yiznane
yiğıl k'orane cigeeqa giç'u, şir gik'u. 21 Sayır
mang'vee sa geer xərna Misirğançena gik'u.
Misirğançeng'une xıle nize ıxha. Benaya mang'ulqa
t'at'aka ark'ın, Misirğançeng'une xılençe ts'ıts'ı'ı
mang'un nize g'eşşen. Qiyğar Misirğançeng'une
nizeykacar mana gek'ana. 22 Man gırgın
Yehoyadayne duxee Benayee ha'a. Mançil-alla
mana xhebiyre igid xhinne qıvaats'ına ıxha. 23
Mana xhebts'alyne igidiler qıvaats'ına ixheeyir,
şene xhebne igidika avayq'ar deş. Davudee mana,
cus g'aravuliyvalla ha'anbışda xərna giyxhe.
24 Mane xhebts'alyne igidne yı'q'nee inbıb
vuxhaynbı: Yoavna çoc Asahel, Bet-Lexemğançene
Dodoyna dix Elxanan, 25 Xarodğançena Şammayiy
Eliqa, 26 Peletğançena Xelets, Teqoağançena
İqqeşna dix İra, 27 Anatotğançena Aviezer,
Xuşabışda Mevunnay, 28 Axoxibışda Tsalmon,
Netofğançena Maharay, 29 Netofğançene Baana dix
Xelev, Benyaminne nasılena Giveağançene Rivayna
dix İttay, 30 Piratonğançena Benaya, Gaaşne
q'adaalile Hidday, 31 Aravğançena Avi-Alvon,
Barxumğançena Azmavet, 32 Şaalvonğançena
Eliaxba, Yaşenın dixbı, Hararğançene Şammayna
dix Yonatan, Ararğançene Şararna dix Axiam, 34
Maakağançene Axasbayna dix Elifelet, Giloğançene
Axitofelyna dix Eliam, 35 Karmelyğançena Xetsray,
Aravğançena Paaray, 36 Tsovağançene Natanna
dix İgal, Gadne nasılena Bani, 37 Ammonğançena
Tseleq, Tseruyayne duxayn Yoavın silah ı'ğiykar
ha'ana Beerotğançena Naxaray, 38 Yeterğançena
İrayiy Garev, 39 Q'etbışda Uriy. Manbı gırgıba
sacigee xhebts'ale yighiyre insan ıxha.

24 Rəbbina qəl meeb İzraililqa avqaaqa.
Mang'vee Davuduk'le eyhen: «Hoora,
İzrailybıyiy Yahuder qəpqe». Məxür Mang'vee
Davud İzrailybışilqa g'elil qı'ı. 2 Davudee cune
k'anene g'oşunne xərıng'uk'le Yoavık'le eyhen: –
Həşde Danile Beer-Şevalqamee, gırgıne İzrailyne
nasılbışde yı'q'nee iviykre, manbı qəpqe. Zak'le

manbı nimeenbı vuxhay ats'axhxhes ıkkan. **3**
Yoavee paççahık'le eyhen: – Yiğın millet nimeeniy,
hasre Rəbbee, yiğne Allahee, manbı vəş nəqqees
mançile geeb qee'ecen. Yiğne ulek'led man
g'acecen. Nya'a, nişil-allane yizde xərıng'us
paççahıs məxbına iş haa'as vukkan? **4** Paççahın
cuvab Yoavneyiy g'oşunne ç'ak'ınbışde cuvabıle
ooqan ıxha. Yoaviy g'oşunun ç'ak'ınbı İzrailin
millet qətqəs vüqqəva paççahısse qığeebaç'enbı. **5**
Manbışe İordanne damayle ılğeepç'ı, Aroer eyhene
şaharne k'ane çadırbı giyxə. Mana şahar q'adaalyne
yı'q'nee vuxha. Qiyğa manbı Qadıne nasılene
cigabışile k'ena Yazer eyhene şahareeqa avayk'an.
6 Mançe manbı Gileadeeqa, Taxtim-Xodşi eyhene
cigeeqa havayk'an. Mançeb Dan-Yaan eyhena şahar
ılğevç'u, Sidonne şahareeqa qabı hiviyxhar. **7** Sur
eyhene g'aleeqa, Q'ivbışdeyiy Kana'anbışde gırgıne
şaharbışeeqa manbı hapk'ın, hiviyxharanbı. Nekke
qiyğab manbı qavaylenbı Yahudayne canubulyne
Beer-Şeveeqa. **8** Yüç'ne vuzeyiy g'ane yiğee
manbışe ölka k'anençe-qomaqamee gits'ibaxhana.
Mançe İyerusalimeeqa siviyk'al. **9** Yoavee nimeeniy
insanar vuxhava paççahık'le eyhe. İzrailee mane
gahıl g'ılıncıka səyxəs əxəsda molyud vəş aazır,
Yahudeeyir xhod vəş aazır igid ıxha. **10** Davudee
millet qətqəs alikkıyle qiyğa, mang'us culecad cus
naş qexhe. Mang'vee Rəbbik'le eyhen: – Mana
iş hav'u, zı xəbna bınah opxhun. Rəbb, həşde
hucoona ixhes ine g'ulune taxsirıke ılyheç'e,
zı bəç'əriyvalla hav'u. **11** Davud qinne yiğıl
miç'er oza qıxesse, Rəbbee Davudulqa hixhar
ha'ane Qad peyğambarık'le eyhen: **12** – Hoora,
Davuduk'le eyhe, Rəbbee inva vod eyhe: «Yiğne
ögilqa xhebılle kar gixhxhes. Mançin sa g'əyxe,
Zı vak ha'as». **13** Qad Davudusqa arı, mang'uk'le
eyhen: – G'əyxe, yighılle senna yiğne ölkee
mısvalybı ıxhane vas ıkkan? Xheyible vazna hixu
yiğne duşmanaaşine xılençe iykarasne ıkkan?
Deşxheene, xhebılle yiğna yiğne ölkee yı'q'ı'n
ık'arbı ıxhane ıkkan? Həşde yugba fıkır opxhun, ğu
yiğın cuvab eyhe. Zı hark'ın zı G'axuvuyng'uk'le
eyhes. **14** Davudee Qadık'le eyhen: – Yizdemee
geed dağamda vod. İnsanne xılyaqa gyapk'asse
hasre Rəbbine xılyaqa gyapk'ecen. Rəbbiqa rəhı'm
geeb vob. **15** Mane yiğıl miç'ediyle otçu, Vucee
gyuvxhuna gah ç'əvuvxhesmee, Rəbbee İzraililqa
yı'q'ı'n ık'arbı g'ıxele. Danile Beer-Şevalqamee
yights'al aazır insan qek'a. **16** İyerusalimeen
insanar gyapt'asva malaaikın xıl hodakkemee,
Rəbbis maabın insanar qiviykkın, malaaikık'le
eyhen: – Ç'əv, xıl g'ayşe! Rəbbin malaaik mane
gahıl Aravna donane sa insanne attayne k'ane
ıxha. Aravna Yevusbışda ıxha. **17** Davuduk'le millet
gek'an malaaik g'acumee, Rəbbik'le eyhen: – Bınah
hav'una zı vor, taxsir zal vod. Nya'a ine syuru
xhineene insanaaşe hucoone hı'ı? Manbışil-alla
zasiy yizde xizanıs caza hevle. **18** Mane yiğıl
Qad Davudusqa arı, eyhen: – Hark'ın Yevusbışda
eyxhene Aravnayne attal Rəbbis q'urbanbı allya'an
ciga ale'e. **19** Qadıne cuvabıka, Davud, Rəbbee əmr
hav'uyn xhinne maqa hayk'an. **20** Aravna avqa
ilyakkımee, Davudıy cun insanar cusqa qöö g'ooce.
Mana g'aqa qığeç'u, paççahne ögil ç'iyelqamee
k'yorzul, **21** eyhen: – Nəxürkenane yizda xərna
paççah zasqa arı? Davudee eyhen: – Rəbbis
q'urbanbı allya'an ciga alya'asdemee zı vake yiğna
atta alivşes arı. Milletılin yı'qı'n ıkar ulyoozrecenva
zı Rəbbis q'urbanbı alya'as. **22** Aravnee Davuduk'le
eyhen: – Hasre yizde xərıng'vee, paççahee cune
ulesqa yugda qöönmeen alyaat'u, Rəbbis q'urbanbı
alle'ecen. Haane gyoxhxhan hı'ı q'urbanna
allya'asın yatsbı aleet'e. Gyoxhxhan ha'asde osune
cigee mıgrabıyiy yatsbışde gardanaqa qa'an karbı
aleet'e. **23** Paççah, man gırgın zı vas hele. Aravnee
meed eyhen: – Hasre Rəbb, yiğna Allah, vaka yugra
ixhecen. **24** Paççaheeme Aravnayk'le eyhen: – Zı
vake man ciga məxüdcad deş alyaat'as, zı mançike
vas hək' qevles. Zas q'ərad gitxhuyn kar zasse
Rəbbis, yizde Allahıs, gyooxhan haa'ana q'urban
xhinne ablyaa'as dəəxə. Davudee attaykeyiy
yatsbışike xhots'al nuk'ra qele. **25** Davudee
maa'ad Rəbbis q'urbanbı allya'an ciga ali'ı, maa'ad
gyoxhxhan ha'aniy medın q'urbanbı allya'a.
Rəbbee ölkaynemee haa'ana düə q'abıl haa'ana,
mançikad İzrailee yı'q'ı'n ık'arbı ç'əveedaxhenbı.

Daniyal

1 Yahudayne paççahee Yehoyakimee paççahiyvalla haa'ane xhebıd'esde sen, Baabilyna paççah Navuxodonosor, cune g'oşunuka İyerusalimısqa qarı. Mang'una g'oşun şaharne hiqiy-alla ulyoozar, mana avqas vukkiykan. **2** Xudaavandee Yahudayna paççah Yehoyakim Navuxodonosorusqa qele. Navuxodonosoree Allahne xaançe sabara karbıd alyaat'anbı. Navuxodonosoree manbı Şinareeqa, Baabilyva eyhene cigabışeeqa, cune byutybışde xaaqa qıkkı, maane xazineeqa giyxhe. **3** Qiyğa paççah Navuxodonosoree cune sarayne işçeeşine vuk'lel ulyorzulyne Aşpenazılqa əmr haa'a: «Paççahne nasılençenbıyiy qıvaats'ıyne İzrailyne xizanbışeençen, **4** vuk'dyak'aran, micagın, ək'elikan, ats'alynan, kar xət qıxhes əxəsın, sarayee paççahıs, paççahee eyhen ha'as əxəsın mek'vunbı see'e. Manbışis ğu Baabilyna miziy kitabbı xət qe'e». **5** Paççahee manbışis vucee otxhanne otxhuniykeyiy çaxıreke yiğısiysta pay curaa'a. Manbışed xhebılle senna qətqiyle qiyğa, paççahıs xidmat haa'aniy givğalas. **6** Mang'vee sav'uynbışika sacigee cühütyar Daniyal, Xananya, Mişael, sayır Azarya eyxhe. **7** Paççahne işçeeşine vuk'lel ulyorzuling'vee manbışis medın dobı giyxhe: Daniyalılqa Belyteşassar, Xananyalqa Şadrak, Mişaelilqa Meşak, Azaryalqad Aved-Nego. **8** Daniyalee culed-alqa eyhen: «Zıcar zı paççahee otxhanne otxhuniykayiy mang'vee ulyoğane çaxıreka mı'q'ı' qidya'as». Vucecar vuc mı'q'ı' qıdyı'iynemee, mang'vee sarayne işçeeşine vuk'lel ulyorzuling'ulqa ghal aaqa. **9** Allahee həməxüd ha'a, Daniyal sarayne işçeeşine vuk'lel ulyorzuling'une ulen aqqaqqana, mana mang'usqa yugra qarayle. **10** Sarayne işçeeşine vuk'lel ulyorzulyung'vee, Daniyalık'le eyhen: – Şos otxhuniyiy çaxır heleva uvhuyne yizde xərıng'ule, paççahıle zı qəyq'ənna. Paççahne ulesqa şu manesa mek'vunbışile zaifba qabee, manke mang'vee yizda vuk'ul g'ats'aak'vanas. **11** Sarayne işçeeşine vuk'lel oo ulyorzulyung'vee, Daniyalne, Xananyanne, Mişaelyne, Azaryanne vuk'lel ooqa insan giyxhe. Daniyalee mang'uk'le eyhen: **12** – Qora ğu, yits'ne yiğna şi, yığın nukarar, siliys üvxe. Hasre şas, oxhanas saccu alyadıynçike allecen, ulyoğasıd xhyan helecen. **13** Nekke qiyğab ilyaake, şiyee aq'vayle yugba deşxheene, paççahın kar otxhanan mek'vunbıyee. Mançile qiyğa vas nəxüdiy ıkkan həməxüdud he'e. **14** Mana manbışe eyhençilqa qarı, manbı yits'ılle yiğna siliys üvxiyxə. **15** Yits'ne yiğıle manbı, paççahın otxhuniybı otxhunne, maane menne mek'vunbışile yugbab, ç'ak'ıbab g'ooce vuxha. **16** Man g'acu, mane nukaree, manbışin paççahee helen otxhuniyiy çaxır, manbışisse g'ayşu, alyadıynbı hele. **17** Allahee mane yoq'ne mek'vung'us ats'al, ı'limbı ats'axhxhesda ək'el huvu. Daniyalıs gyagvad ıxhayn, nik'ek g'acuynıd hucoo eyheniyva eyhesıd əxı'yn. **18** Paççah Navuxodonosoree manbı cusqa ableva eyhen yiğ qadı hitxhıring'a, sarayne işçeeşine vuk'lel ulyorzulyung'vee manbı paççahısqa abayle. **19** Paççah manbışde gırgıng'uka yuşan ha'ana, mang'uk'le manbışde yı'q'nee Daniyalıka, Xananyayka, Mişaelika, Azaryayka sa aqqasda merna iveeke deş. Mançile qiyğa manbı paççahısqa işilqa alyabat'a. **20** Paççahee manbışike gırgıne ats'alybışdeyiy ək'elikane karbışde hək'ee qidghın hı'ımee, g'ecen, manbışik'le cune ölkeene gırgıne sehırbazaaşileyiy cadubı ha'anbışile yits'ne yəqqees geedıd ats'a. **21** Daniyal Kir eyhene paççahee, paççahiyvalla haa'asde senilqamee maa axva.

2 Navuxodonosoree paççahiyvalla haa'ane q'öd'esde sen, mang'uk'le nyak'bı g'ece. Mançile qiyğa mang'un yik' sacuray qa'a, nyak'cad hexva. **2** Paççahee əmr haa'a, cuk'le nik'ek g'acuyn nen eyheyiyva ats'axhxhesva, mang'vee cusqa sehirbazar, nyak'bı qa'as əxənbı, cadubı ha'anbı, sayıb Baabilin k'oran ək'elynan insanar qoot'leva eyhe. Manbı paççahısqa sabıyng'a, **3** mang'vee manbışik'le eyhen: – Zak'le sa nyak' g'acu, mançinıd yizın yik' sacuray qa'a. Zas ats'axhxhes ıkkan, man hucoo eyheniy. **4** Baabilyne k'orane ək'elynanbışe, paççahıs Arami mizel alidghıniy qele: – Paççah, geer qa'ana! Vak'le g'acuyn nyak' şas, yiğne nukaraaşis, yuşan he'e, şinad eyhes man nenva eyheniy. **5** Paççahee manbışik'le eyhen: – De'eş! Zı inəxüd ha'as: şu zak'le nik'ek g'acuynud, yizın nyak'ıd nen eyheniyva ittevheene, şoke xüvəbı ha'as, vuşun xaybıd yı'qqı'lqa sak'al ha'as. **6** Şu zak'le nik'ek g'acuynud, yizın nyak' nen eyheniyvad uvheene, zı mançil-alla şos paybı, mukaafatbı, xəbnab hı'rmat haa'as. Həşde şu zak'le nik'ek g'acuynud, yizın nyak' nen eyheniyvad eyhe. **7** Manbışe meed alidghıniy qele: – Hasre paççahee şas, cune nukaraaşis, cuk'le g'acuyn nyak' yuşan he'ecen, şinad man nen eyheniyva eyhes. **8** Manke paççahee eyhen: – Zak'le ats'an, şos vaxtcab xıliy qaa'as vukkan. Şok'le zı uvhuyn yugda ats'an: **9** yizın nyak' zas yuşan hidee'ene, şos sa caaza vuxhes. Vuşde ək'eleeqa qımaylecen, şu şoled-alqan karbı qığı'ı, zas horbı he'eene, zı qiyğa mançil-alla fıkır badal haa'as. Həşde şu zas nyak' yuşan he'e. Qiyğa zak'led ats'axhxhes, man nyak' nen eyheniy şosse eyhes əxəvudva.

10 Baabilyne k'orane ək'elynanbışe paççahık'le
inəxüd eyhe: – Ç'iyene aq'valycar, paççahee eyhen
ha'as əxəna insan deşda. Nenecad paççahee,
vuc nimee xərrar, gucukar ixheene, məxdın
kar şehirbazaaşike, nyak'bı qa'as əxənbışike,
Baabilyne k'orane ək'elynanbışike heqqiyn deşdiy.
11 Paççahee eyhen kar geed dağamın kar vod. Man
paççahık'le allahaaşile ğayrı şavussecad eyhes
əxəs deş. Allaharmee insanaaşile əq'əna vooxhe.
12 Man cuvab g'ayxhı, Baabilyna paççah əq'əna.
Baabilin gırgın k'oran ək'elynanbı gyapt'ecenva
mang'vee əmr haa'a. 13 K'oran ək'elynanbı
gyapt'eva əmr qığevç'umee, Daniyalıy cun
hambazarıb gyapt'asva t'abal haa'a vuxha. 14
Paççahne g'aravulyçeeşine oo ulyorzulyna Ariox,
Baabilin k'oran ək'elynanbı gyapt'asva ı'qqəmee,
Daniyal mang'uka k'orane ək'elika, ats'alika
yuşan ha'a. 15 Mang'vee Arioxuke qiyghanan: –
Paççahee nya'asdiyxan inəxüb qəvəəq'ənasda
əmr hav'u? Manke Arioxee gaf vuxhana xhinne
Daniyalıs haa'ana. 16 Manke Daniyal paççahısqa
hark'ın, mang'uke cun nyak' nen eyheniyva,
yuşan ha'asda gah hooqa. 17 Daniyal xaaqa sak'ı,
cune vuk'lelqa qadıynçine hək'ee hambazaaşis:
Xananyeys, Mişaelıs, Azaryeys yuşan ha'a. 18
Mang'vee manbışik'le eyhen: – Xəybışde Allahıke
heqqe, Mang'una zas rəhı'm qabı, zı mançine
sirrılqa hixhare'ecen. Manke şi, Baabilyne k'orane
ək'elynanbı gyapt'as deş. 19 Rəbbee, Daniyalıs
xəmde man sir gyagva'an. Mançil-allab Daniyalee
xəybışde Allahıs inəxüb şukur haa'a: 20 – K'orana
ək'eliy guc Mang'una vuxhal-alla Allahın do
hammaşe axtıvalee ixhecen! 21 Vaxtıy dyovur
badal haa'ana Mana vor! Paççahar taxtılqa
gyaa'anar, g'a'anar meer Mana vor. Mang'vee
ək'elynanbışis k'orana ək'el, kar ats'anbışisıd
ats'al hele. 22 K'oraaleedın, dyugulenıd aaqana
Mana vor, nurud Mang'uka vod, miç'axvaleedınıd
g'ecenar meer Mana vor! 23 Ğu zas k'orana
ək'eliy guc huvil-alla zı Ğu axtı qa'a, zı Vas
şukur haa'a, Yizde dekkaaşina Allah. Şi Vake
heqqıyn kar, Ğu zak'le haguyn. Paççahın nyak'
nen eyheniyva Ğu şak'le uvhuyn! 24 Mançile qiyğa
Daniyal Baabilin k'oran ək'elynanbı gyapt'ecenva
paççahee gixhxhiyne Arioxne k'anyaqa arı,
eyhen: – Baabilin k'oran ək'elikanbı gimabat'a. Zı
paççahne k'anyaqa ıkkee, zı mang'us cun nyak'
nen eyheniyva yuşan ha'as. 25 Arioxee Daniyal
mankecar paççahısqa ıkkı eyhen: – Zak'le paççahın
nyak' nen eyheniyva, eyhes əxəsda aveykına. Mana
insan Yahudeyeençe aqqı, qarıynbışda sa vorna.
26 Paççahee Daniyalıke (mang'us mankilqasse
Belyteşassarva do gixhxhı) qiyghanan: – Vasse
zak'le g'acuyn nyak' yuşan ha'as əxəyee? Sayid
man nen eyheniyva eyhes əxəyee? 27 Daniyalee
eyhen: – Nenecad k'orane ək'elynang'usse,
cadu ha'ang'usse, nyak' qa'angusse, sehirbazısse
paççahık'le g'acuyne nyak'ın sir, mang'us yuşan
ha'as əxəs deş. 28 Xəə'ədme, sirbı aaqas əxəna
Allah vor. Mang'vee vuk'lelqa qalesınbıd paççah
Navuxodonosoruk'le hagva. Ğu nik'eenang'a vak'le
g'acuyn nyak'bı inəxdınbı ıxha: 29 Paççah, ğu
yiğne tyulee g'alirxhuyng'a, yiğne fıkreençe ı'lğəə
ıxha, vuk'lelqa hucooniyxan qales, inçile qiyğa
nenniyxan ixhes. Sirbı Aaqqang'veeyid vak'le
hucooyiy ixhesva haguyn. 30 Zı mane sirrılqa
dyunyel gırgıng'ule ək'elikananava deş hirxhıl. Zı
man nyak' paççahılqa hixhar he'ecenva, vak'led
yiğne yik'eençe ı'lğəənbı ats'axhxhecenva, zas man
nyak' aaqı. 31 Paççah, vak'le nik'ek sa xəbna haykal
g'avcu. Geeb xəbna, qəvəəq'ənasda xhinnena,
huç'omç'arna haykal yiğne ögee ulyobzur vuxha.
32 Mane haykalna vuk'ul məttıne k'ınəəğəyke,
t'ap'anbıyiy xıleppı nuk'rayke, vuxhuniy umabıd
yezake ıxha. 33 G'elybıd yivayke, mı'q'lebışinmee
sık'ının cigabı yivayke, sık'ınınbıd qoocune
g'ı'bı'ne nyuq'vneke ıxha. 34 Ğu mançiqa ilyakkane
gahıl, xıl sidet'ucab çileb alqa g'aye qopxu qabı,
mançine yivaykeyiy g'ı'bı'ne nyuq'vneke hı'iyne
mı'q'lebışis qipxhır manbı xüvə-xüvəna qa'a. 35
Mankecad yivayke, g'ı'bı'ne nyuq'vneke, yezake,
nuk'raykeyiy k'ınəəğəyke xüvəbı ıxha, g'ı'lina
attayl eyxhene balybiyk akara qaa'a. Qabıyne
mıts'ınıd man alixa'an, maa'ad mançike vuççud
g'alyadaççe deş. Haykalıs qipxhırne g'ayeyke sa
xəbna suva qooxhe, mane suvaynıd dyunyecad
aqqaqqa. 36 Vak'le g'acuyn nyak' məxdın ıxha.
Həşded paççahıs man nen eyheniyva yuşan
ha'as. 37 Ğu paççahaaşina paççah vorna. Xəybışde
Allahee vas paççahiyvalla, guc, xəbvalla, manimee
xədın do huvu. 38 Mang'vee yiğne xılyaqa
insanaaşina nasıl, çolun həyvanar, xəədın şit'yar
quvu. Mane gırgınçına paççah, Mang'vee ğu hı'ı.
Şena k'ınəəğəykena vuk'ul ğu vorna. 39 Qiyğa,
vale avqana sa mebna paççahiyvalla vuxhes.
Mançileb qiyğa yezakena, dyunyecad vuk'lek
ıkkeesda, xheyıb'esda sa mebnab paççahiyvalla
vuxhes. 40 Yoq'ub'esda paççahiyvallamee yiva
xhinne it'umba vuxhes. Yivayn gırgın kar haq'var-
hiyxvər ha'an xhinne, mane paççahiyvallınıd
gırgın man paççahiyvallabı haq'var-hiyxvəra'asın.
41 Mı'q'lebışiniy g'elybışde t'ubaaşin sa sura
qoocune g'ı'bı'ne nyuq'vneke, mansa surad
yivayke ıxhay vak'le g'acuyn. Həməxbıb mana
paççahiyvalla sura-surana vuxhes. Mançika
yivayna it'umiyvalla vuxheeyib, g'ı'bı'na nyaq'v
alivkiyıd vak'lecad g'acuyn. 42 Nəxüdiy g'elybışde
t'ubaaşin sık'ının ciga yivayke, sık'ınınıd g'ı'bı'ne

nyuq'vneke ıxha, həməxdıd mane paççahiyvalin
sa sura it'umda, mansa sura kavrakda ixhes.
43 Nəxdiy vak'le yival g'ı'bı'na nyaq'v alivku
g'avcu, həməxdıd mang'un milletbı ixhes. Manbışe
sana-sang'us yişşar adameeşis huveeyib, manbı
sana-sang'uk at'ivq'anas deş, yivayiy g'ı'bı'na
nyaq'v sana-sançil itt'idiyq'anan xhinne. 44
Mane paççahaaşine gahıl xəybışde Allahee
mısacab ilykidevxhasda, menne milletbışde
xılyaqa ılğıdevç'esda xhinnena paççahiyvalla
alyaa'as. Mançin çile ögiylin gırgın paççahiyvallabı
alykyahasınbı, vucmee mısacab alykivxhas deş.
45 Vak'lecad g'acuyn suvayk xıl sidet'ucab g'aye
qopxu qabı, yivayke, yezıke, g'ı'bı'ne nyuq'vneke,
nuk'rayke, k'ınəəğəyke xüvəbı hı'ı. Məxüd xənne
Allahee g'iyniyke şaqa ixhesınbı paççahılqa
hixhar hı'ı. Man nyak' qotkuyn vodun, man nen
eyheniyvad qotkuda yuşan hı'ı. 46 Mankecar
paççah Navuxodonosor aq'vakkena gizerçu,
Daniyalıs k'yorzul, mang'unemee paybı alleva,
ətirbı gyoxhxhan he'eva eyhe. 47 Paççahee
Daniyalık'le eyhen: – Vasseke mane sirrılqa
hixharas əxı'na, vuşda Allah hək'erar allahaaşina
Allahır, paççahaaşinar Xərna vor, sirrılqar hixhar
ha'ana Mana vor. 48 Mane yiğıle paççahee
Daniyal xənne işbışilqa giyxhe, mang'us geed
xədın paybı hele. Mang'une xılyaqa Baabilyna
şahariy mançine hıqiy-allan cigabı qele, Baabilyne
k'orane ək'elynanbışdar xərna ha'a. 49 Daniyalee
paççahıke heqqa, paççaheeyib Şadrak, Meşak,
Aved-Nego Baabilyne cigabışee ç'ak'ıne işbışilqa
giviyxhe. Daniyal vucmee paççahne sarayeecar
axva.

3 Paççah Navuxodonosoree k'ınəəğəyna haykal
haa'a. Mançina axtıvalla yixhts'al, əq'vallab
yixhılle xılekkum ıxha. Haykalıb gyuvxhu vuxhana
Baabilyne cigabışeene Dura eyhene çoleeqa.
2 Qiyğa paççah Navuxodonosoree caanişinar,
emırar, valibı, muşavirar, xazinadarar, haakimar,
məmurar, sa cuvabıka, mane cigayne gırgın vuk'lel
ulyobzurıynbı vucee gyuvxhuyne haykalısqa,
mana g'avsaras savalecenva xabar g'uxoole. 3
Mane gahıl paççah Navuxodonosoree gyuvxhiyne
haykalne k'anyaqa, haykalıs g'avsrencenva
caanişinar, emırar, valibı, muşavirar, xazinadarar,
haakimar, məmurar, mane gırgıne cigayne vuk'lel
ulyobzırıynbı savayle. 4 Xabar hooleng'vee axtıda
eyhen: – Menne milletbışin, xalq'bışin, menne-
menne mizyaaşil yuşan haa'an insanar, şolqa əmr
haa'a: 5 şeypur, zurna, lira, arfa, naq'ra, tulugna
zurna, menne neneyiy ı'liyxəne instrumentbışin
ses g'ayxhıyne gahıl paççah Navuxodonosoree
givxhiyne k'ınəəğəyne haykalne ögee aq'vakkena
qukkyopk'ul mançis k'yoozre. 6 Vuşuyiy
aq'vakkena qukkyudyork'ul mançis k'idyorzul,
xəbne gyopxhanne peşteeqa g'uvoxharas. 7 Məxüd
gırgıne milletbışee, xalq'bışee, menne-menne
mizyaaşil yuşan haa'anbışe şeypurun, zurnayn,
lirayn, arfayn, naq'rayn, tulugne zurnayn, menne
neneyiy ı'liyxəne instrumentbışin ses g'ayxhiyne
gahıl ç'iyelqa gizepçı, paççah Navuxodonosoree
gyuvxhuyne k'ınəəğəyke hav'uyne haykalıs
k'yobzur. 8 Mane gahıl Baabilyaaşiken sabarabı
sabı, cühüt'yaaşine hək'ee hexxan karbı yuşan
ha'a. 9 Manbışe paççah Navuxodonosoruk'le
eyhen: – Paççah, geer qa'ana! 10 Ğu əmr
hav'u, şavuk'leyiy şeypurun, zurnayn, lirayn,
arfayn, naq'rayn, tulugne zurnayn, menne
neneyiy ı'liyxəne instrumentbışin ses g'ayxhı,
k'ınəəğəyke hav'uyne haykalne ögee ç'iyelqa
gizerçu mançis k'yozrecen. 11 Vuşuyiy mançine
ögil ç'iyelqa gizderçu mançis k'yudyorzul, xəbne
gyopxhanne peşteeqa g'uvoxharas. 12 Ğu
Baabilyne cigabışee ç'ak'ıne işbışilqa gyuvxhuyne
çühüty'aaşe Şadrakee, Meşakee, Aved-Negoyee val
k'ırı iliyxhe deş. Manbışe yiğne allahaaşis ı'bəədat
ha'a deş, ğu hav'uyne k'ınəəğəyne haykalne
ögee gizepçi mançis k'yoozar deş. 13 Mançike
Navuxodonosorus qəl vooxhe. Mang'vee Şadrak,
Meşak, Aved-Nego cusqa ableva əmr haa'a. Man
insanar paççahısqa abaylenbı. 14 Navuxodonosoree
manbışik'le eyhen: – Şadrak, Meşak, Aved-Nego,
man hək'enne, şu yizde allahaaşis ı'bəədat
hidya'ava, zı gyuvxhuyne k'ınəəğəyne haykalne
ögee gizepçi, mançis k'idyoozarva? 15 Vuşdemee
yugdaniy ixhes, şok'le şeypurun, zurnayn, lirayn,
arfayn, dyafın, tulugne zurnayn, menne ı'liyxəne
instrumentbışin ses g'ayxhıyne gahıl, zı hav'uyne
haykalne ögee gizepçi mançis k'yobzuree. Mançine
ögee gizepçi mançis k'idyobzureene, xəbne
gyopxhanne peşteeqa g'uvooxharas. Mane gahıl
nene allaheene şu yizde xılençe g'attivxhan haa'as?
16 Şadrakee, Meşakee, Aved-Negoyee paççahıs
inəxdın alidghıniy qele: – Ay Navuxodonosor, ine
işee şicab şi vake g'attivxhan hav'iy nişisınne?
17 Şi xəbne gyopxhanne peşteeqa hüvxəv'ee, şi
ı'bəədat ha'ane Allahısse şi peşteençe g'attivxhan
haa'as vəəxəsınbı. Mang'vee şi yiğne xılençe
g'attivxhan haa'asbı. 18 Şas, vak'le in ats'axhxha
ıkkan, şi eyhencadıd dexheene, meeb şi yiğne
allahaaşis ı'bəədat ha'as deş, ğu gyuvxhiyne
k'ınəəğəyne haykalne ögee gizepçi mançis
k'yoozaras deş. 19 Manke Navuxodonosorus
Şadrakıke, Meşakıke, Aved-Negoyuke qəl vooxhe.
Mang'un qəlıke aq'vacad badal eyxhe. Mang'vee
əmr haa'a, peşt hammaşee qahaançile yighne
yəqqees hissaxaba vuxhecen. 20 Cune g'oşunne
nekke gucukane eskeraaşilqa əmr haa'a Şadrakın,

Meşakın, Aved-Negoyn g'elybı-xıleppı ayt'ıl
xəbne gyopxhanne peşteeqa dağee'ecenva. 21
Şadrakee, Meşakee, Aved-Negoyee tanalqa cübbabı,
şalvarbı ali'ı ıxha, vuk'lelqad çalmabı qı'ı ıxha.
Manbı cone tanalinçikacab g'elybı-xıleppı ayt'ıl
xəbne gyopxhanne peşteeqa hiviyxə. 22 Paççah
cune əmrel oğa it'umra ulyorzulyva, peşt geeb
g'ooxhaa'a. Eskeraaşe xhebiyre hambaz peçteeqa
hiviyxəng'ə, mançike qı'ğəəne yalavın eskerar
gyabat'anbı. 24 Mane gahıl paççah Navuxodonosor
peşteeqa horzulymee, ghal aaqı axva. Qiyğa mana
zaara g'elilqa suğotsu, cune mı'sləhətçeeşike
qiyghanan: – Nya'a, şi g'el-xıl ayt'ılna xhebiyre
insan dişde ts'ayeeqa dağav'u? Manbışe paççahıs
inəxdın cuvab qele: – Ay paççah, ğu hək'en eyhe!
25 Paççahee manbışik'le eyhen: – Zak'le ts'ayee,
vuççud dexhayn xhinne iykarna, g'el-xıl idiyt'ılna
yoq'uyre insan g'ece. Manbışda yoq'ur'esda
allahaaşine duxaykır akar. 26 Navuxodonosor
peştıne k'anyaqa qarı, onu'u eyhen: – Allah
Ta'aalayn g'ular, Şadrak, Meşak, Aved-Nego,
qığeepç'e, inyaqa qudoora. Manke Şadrakır,
Meşakır, Aved-Negoyır ts'ayeençe qığeebaç'enbı.
27 Hiqiy-alla sabıyne canişinaaşık'le, emıraaşık'le,
vaalibışik'le, paççahne mı'sləhətçeeşik'le g'ecen,
ts'ayın mane insanaaşine tanık vuççud hı'ı deşud.
Manbışde ç'ərbışikıd, tanalqa ali'iynçıkıd ts'a set'u
deşud, manbışike gyotxhuniyn evad qöö deşud. 28
Navuxodonosoree eyhen: – Şadrakne, Meşakne,
Aved-Negoyne Allahıs şukur vuxhena! Mang'vee
Cun malaaik g'axuvu, Culqa yı'q'bı qizzıriyn g'ular
g'attivxhan hav'u. Manbı paççahne əmıreençe
qığeepç'ı hapt'ıyle qəpq'ı'n deş. Manbışis cone
Allahıle ğayrı menne allahaaşis k'yoozarasiy
ı'bəədat ha'as ıkkiykın deş. 29 Mançil-allab zı
həşde əmr gırgıne xalq'bışis, milletbışis, menne-
menne mizyaaşil yuşan ha'anbışis əmr ha'a:
Şadrakne, Meşakne, Aved-Negoyne Allahıs kufr
hı'ıne insanıke xüvəbı ha'as. Manbışın xaybıd
yı'qqı'lqa sak'al ha'as. Məxüb g'attivxhan haa'as
vəəxəna merna allah dexhal-alla. 30 Mançile qiyğa
paççahee Baabileeyiy çine hiqiy-allane cigabışee
Şadrakıs, Meşakıs, Aved-Negonus sık'ıldad ç'ak'ın
işbı hele.

4 Paççah Navuxodonosoree gırgıne dyunyelyne
xalq'bışik'le, milletbışik'le, menne-menne
mizyaaşil yuşan haa'ane insanaaşik'le eyhen:
«Vuşun barakat geed qixhen! 2 Zas ıkkanniy
Allah Ta'aalee yizdemee hı'iyn əlaamatbıyiy
mö'cuzabı şos yuşan ha'as. 3 Nimeena xəbvallayiy
Mang'une əlaamatbışee, Nimeenacab guciy
Mang'une mö'cuzabışee! Mang'una paççahiyvalla
gırgıne gahbışista paççahiyvalla vobna, Mang'vee
vuk'lek vukkiy nasılıle nasılılqa ılğeç'es!» 4 «Zı,
Navuxodonosoree, xaa, yizde sarayee nişinacab
hidya'ana yugna, karnana ı'mı'rniy haa'a vob. 5
Yiğbışde sa yiğıl, zı qəq'ənı'iyn sa nyak' g'acu.
Nik'ek g'acuyne karbışda zı fıkır opxhanmee, zı
mane fıkırbışee geer qəq'ən hı'ı. 6 Zı, mançil-
allab əmr hav'u, yizın nyak' nen eyheniyva
ats'axhesdemee, zasqa Baabilin gırgın k'oran
ək'elynanbı see'eva. 7 Manke zasqa sehirbazar,
cadubı ha'anbı, falçeer abayle. Zı manbışis yizın
nyak' yuşan he'eeyid, manbışisse man nyak'
nen eyheniyva eyhes əxı' deş. 8 Nekke qiyğa
zasqa Daniyal donana arayle, zı mang'usud yizın
nyak' yuşan ha'an. (Mang'un do Belyteşassar
vod, yizde allahne doyulyna, muq'addasne
allahaaşin rı'h mang'une ad vod). 9 Zı uvhuyn: –
Sehirbazaaşina nekke xərna eyxhena Belyteşassar!
Zak'le ats'an, yiğne ad muq'addasne allahaaşin
rı'h vod, yiğnemee sirrılqa hirxhıliy dağamın
deş vod. Həşde zı vas zak'le nik'ek g'acuyn
yuşan ha'as. Ğu yizın nyak' zas qe'e. 10 Zak'le
nik'ek, dyunyeyne yı'q'nee sa geeb axtına yiv
g'avcu. 11 Yiv manimee xəb qooxhe, manimee
it'umooxhe, mançin q'om xəybışeeqa hiyxhar.
Mana yiv dyunyeyne gırgıne surabışile g'ooce
vuxha. 12 Mançil uftanna t'ele, geed meyvabı,
gırgıng'uscad oxhanasın kar eyxhen. Mançine
avud çolun həyvanar, yivelid xəybışeedın şit'yar
eyxhe ıxha. Gırgıne üç'üdunçıncad mançile
kar otxhan ıxha. 13 Zı nik'eenang'a zak'le,
xəybışeençe muq'addasın malaaik gəə g'acu. 14
Mane malaaikee axtıne sesika eyhen: „Mana
yivub, çilin bıtağbıd gyatxe, mançilyna t'eleb
g'ılymabaççe ulyoode, meyvabıd inyaqa-şaqa
dağe'e. Hasre mançik avudun həyvanarıd, cilin
şit'yarıd hetxvecen. 15 Saccu mançin dunk
kokbışika sacigee yivaykayiy yezaka alitk'ır, çolee
ələəne ok'bışee hasre. Hasre man xəybışde çiyin
çüvə qe'ecen, həyvanaaşika sacigeeyid ok'bışee
ixhecen. 16 Hasre mane yiveke insanna ək'el g'avşu,
mançis həyvanna ək'el hevlecen. Hasre yighılle
senna məxüd ixhecen. 17 Həşdiyne insanaaşik'le
ats'axhxhecenva, muq'addasne malaaikaaşe əmr
hav'u: insanaaşine paççahiyvalis Allah Ta'aalee
xəbvalla haa'a. Mang'veeyib paççahiyvallab
şavusqayiy Cus vukkan mang'usqab qoolena.
Mang'usser insanaaşine yı'q'nee nekke avqanar
manbışda xərna ha'as əxəna". 18 Zak'le –
paççah Navuxodonosoruk'le – məxdın nyak'
g'acu. Belyteşassar, man zak'le g'acuyn nyak' nen
eyheniyva zak'le eyhe. Yizde paççahiyvaleene
k'orane ək'elynanbışde sang'ussecad man nen
eyheniyva eyhes əxı' deş. Vasse man ha'as
əxəsın, val muq'addasne allahaaşin rı'h vod».
19 «Mane gahıl Belyteşassar donana Daniyal,

sabara gahna ghal aaqıcar axva, mana cunecar
fıkırbışile qəyq'ənna. Paççahee mang'uk'le eyhen:
– Belyteşassar, nik'enır, mançine mə'naynır
ğu qəq'ən hıma'acen. Belyteşassaree eyhen:
– Yizda xərna, ğu şavuk'leyiy g'ımece, man
nyak' manbışin ıxhaynxhiy, man nen eyheniyvad
yiğne duşmanaaşine vuk'lelqa qadınxhiy! 20
Vak'le g'avcuna axtına, it'umna, q'om xəybışeeqa
hiviyxharna, dyunyeyne gırgıne surabışile
g'oocena, 21 çılin t'ele micagna, meyvabı
geednana, gırgıng'vee otxhanna, çolan həyvanar
əqeeeqa qadaylena, xəəne şit'yaaşe çil akvaabı
ha'ana 22 yiv, paççah, ğu vorna. Ğu xər qıxha
it'umxhana, yiğna xəbvalla xəybışeeqa, yiğın
vuk'lek vukkiyid dyunyeyne gırgıne surabışilqa
hitxhır. 23 Paççahık'le xəənçe giç'una muq'addasna
malaaik g'acu. Mang'vee eyhenıd g'iyxhen: «Mana
yiv gyapxı oot'e. Saccu mançin dunkiy kokbı
yivaykayiy yezaka alitk'ır nyuq'vnee, çolane
ok'bışee g'aletçe. Hasre mançis xəəne çiyin
xhyan helecen, yighılle sen ılğeç'esmeeyib çolane
həyvanaaşika aaxvecen». 24 Paççah, haane zı
vak'le nyak' hucoo eyheniyva eyhe. İn Allah
Ta'aalee, yizde xərıng'une, paççahne vuk'lelqa
qalesın uvhu. 25 Ğu insanaaşine yı'q'neençe
g'e'eşşesda, ğu çolune həyvanaaşika sacigee ixhes.
Vas yatsıs xhinne ok' ooxhan haa'as, ğu xəəne
çiyın əyxəra'as. Ğu məxür yighılle senna axvas.
Allah Ta'aalee insanaaşine paççahiyvallabışis
xəbvalla haa'ava, Mang'veecadıd manbı Cus
neng'uneyiy xılyaqa ıkkanıd qeleva, manke vak'le
ats'axhes. 26 Vak'le nik'ee yivene dunkuka
sacigee kokbıd havaceva uvhuyn eyhe g'ayxhiyn,
man yiğna paççahiyvalla vasqa savaak'alasdava
eyhen vodun. Valqa gırgınçis Xəybışee xəbvalla
haa'ava hitxhıring'a, man ixhes. 27 Mançil-allad,
paççah, ğu zal yugda k'ırı alixhxhe: bınahbışike
xıl ts'ıts'ee'e. Bınah haa'asse, kardeşinbışis
rəhı'm, qopkuvalla he'e. Ğu məxüd he'eene,
sayıb, yiğna yugvalybışeena gah xıliy qooxhe».
28 Man gırgın kar paççah Navuxodonosorne
vuk'lelqa qadaylen. 29 Ooğançe yits'ıq'vəble vaz
ılğevç'uyle qiyğa, paççah Baabileene sarayne daxal
iykarang'a, 30 eyhen: – Hayna xəbna paççahaaşina
paytaxt Baabil, zı yizde xənne gucuka, yizın do
axtıda ixhenceva alyav'u. 31 Cuvab paççahne
ghalençe qığeç'u ç'əvxha deşdiy, xəybışeençe
ses qaadayle: – Paççah Navuxodonosor, yiğna
paççahiyvalla xılençe g'avşesdava q'arar huvu.
32 Ğu insanaaşine yı'q'neençe g'e'eşşesda,
çolane həyvanaaşika ixhes, yatsın xhinneyib
ok' ooxhanas. Ğu məxür yighılle senna axvas.
Allah Ta'aalee insanaaşine paççahiyvallabışis
xəbvalla haa'ava, Mang'veecadıd manbı Cus
neng'uneyiy xılyaqa ıkkanıd qeleva, manke vak'le
ats'axhes. 33 Navuxodonosorne hək'ee uvhiyn
karbı mankecad vuk'lelqa qadaylenbı. Mana
insanaaşine yı'q'neençe g'e'eşşena, mang'veeyib
yatsan xhinne ok' ooxhan giyğal. Mang'un ç'ərbı
q'aacirna vusun xhinne xıliy qıxhesmee, xhınt'arıd
şit'yaaşin xhınt'ar xhinne xıliy qıxhesmee xəybışde
çiyın mana əyxər ha'a ıxha. 34 «Zı Navuxodonosor,
man yiğbı çəveedaxheng'a, xəəqa ilyakkı. Manke
yizda ək'el zalqa sapk'ıl. Zı Allah Ta'aalays şukur
hav'u, Gırgıne gahbışil Vorung'un do axtı qı'ı. 35
Mang'unemee, dyunyeyn gırgın insanar vuççud
deşin kar vod. 36 Yizda ək'el zalqa sapk'ılne gahıl,
zalqa paççahaaşina xəbvalla, axtın do satk'ıl. Yizın
mı'sləhətçeerayiy zas k'anenbınbı meeb zasqa
sapk'ıl. Manbışe zı meer paççahiyvalilqa sak'al
hı'ı. Zı şenkiynçıler qıvaats'ına ıxha. 37 Xəybışde
Paççahın gırgın işbı yugunbı, yəqbıd qotkuynbı
ıxhal-alla, həşdiyle zı, Navuxodonosoree, Mang'us
şukur haa'a, Mana axtı qa'a. Mang'usse co axtıba
avqaaqanbı avqa qa'as vəəxənbı».

5 Paççah Belyşassaree aazırne cune insanıs xədın
otxhun-ulyodğiy hele, manbışika çaxır ulyoğa.
2 Belyşassaree çaxır ulyodğuyle qiyğa əmr haa'a,
cune dekkee Navuxodonosoree İyerusalimeene
Allahne xaançe qığı'iyn k'ınəəğəyniy nuk'rayn
g'abbı cusqa alleva. Paççahıs, cune k'anebınbışika,
cune yedaaşika, cune caariyebışika mançee
çaxır ulyoğas ıkkiykan. 3 Manke maqa Allahne
İyerusalimeene xaançe qığı'iyn k'ınəəğəyn g'abbı
adayle. Paççahee vucee, cus k'anebınbışe, cune
yedaaşe, cune caariyebışe mançee çaxır ulyoğa.
4 Manbışe çaxır ulyoğa-ulyoğa k'ınəəğəyke,
nuk'rayke, yezıke, yivayke, yiveke, g'ayeyke
hav'uyn allahar axtı qaa'a vuxha. 5 Mane gahıl
maa'ad, insanne xılen t'ubar g'ece giyğal, paççahne
sarayne xənne axtıne şamdamıs k'anene cabırıl,
mane t'ubaaşe hucoomecad oyk'anan. Paççahık'le
mane xılen oyk'anang'a, g'ece ıxha. 6 Man g'acu,
paççahne aq'vaylin rangcad ayk'an, mana mançile
məxı'r qəyq'ən giyğal, q'aratsabı çiçıs qiyxhar,
iykaras dəxə axva. 7 Paççahee it'umna ts'ir
hav'u eyhen: – Cadu ha'anbı, Baabilin k'oran
ək'elynanbı, falçer zasqa see'e! Abıyne Baabilyne
k'orane ək'elynanbışik'le paççahee inəxüd eyhe: –
Şavaayiy man otk'unin, nenvayiy uvhu mang'ulqa
paççahaaşin karbı alya'as, gardanaqab k'ınəəğəyna
tsep qaa'as, cuker paççahiyvalina xhebır'esda insan
ha'as. 8 Paççahın gırgın k'oran ək'elynanbı aqa
ikkepç'eeyiyb, manbışisse man qətqəsıd əxə deş,
paççahık'le maa nenvayiy otk'unva eyhesıd əxə
deş. 9 Manke paççah sık'ırar geer qəyq'ən, aq'vad
hak xhinne qexhe. Mang'us k'anebınbıb nyaqame
vuxhesınbı aaxva. 10 Kraliçayk'le paççahıniy cune

k'anenbışin sesbı g'ayxhı mihmanarnane gozeeqa
qiyeele. Kraliçee eyhen: – Paççah, geer qa'ana!
Nişilecar qı'məyq'ən, hak xhinne qımexhe. 11
Yiğne paççahiyvalee, muq'addasne allahaaşin
rı'hnana sa insan vor. Yiğne dekkıne gahıl, mana
gırgın kar ats'anava, ək'elikanava, allahaaşına
xhinne k'orana ək'elynanava qıvaats'a ıxha.
Yiğne dekkee, paççah Navuxodonosoree, mana
sehirbazaaşina, cadu ha'anbışda, Baabilyne k'orane
ək'elynanbışda, falçeeşina xərna gixhxhı. 12
Mane insanın do Daniyalniy vod. Qiyğa paççahee
mang'un do badal hı'ı, Belyteşassar ha'a. Mana
k'orana ək'elynana, ats'alynana, geer ək'elikana,
nyak'bı nen eyhenbıyiy eyhes əxəna, dağamne
karbışde sirrılqa hixharas əxəna, alikkı-gikkiyke
vuk'ul qığaahana insan ıxha. Eyhe, vasqa mana
Daniyal qot'lecen, mang'veeyid vak'le maa'ad
nenvayiy otk'un eyhesın. 13 Manke paççahısqa
Daniyal ayra'a, paççahee mang'uke qiyghanan: –
Yizde paççah dekkee, Yahudeençe ögilqa gyapq'ır
qabıyne çühüt'yaaşina dişde Daniyal ğu vor? 14
Zak'le yiğne hək'ee g'ayxhiyn, vaqa allahaaşin
rı'h, nuraaniyvalla, ats'al, k'orana ək'el vobva.
15 Zasqa k'oran ək'elynanbıyiy sehirbazar abı,
maa'ad hucooyiy otk'unva qətqı' eyhesva. Man
nen eyhenenva manbışisse zak'le eyhes əxı' deş.
16 Yiğneme hək'ee zak'le g'ayxhiyn, ğu alikkı-
gikkiyke vuk'ul yugba qığahava. Həşdemee vasse
maa'ad otk'uniyn qətqı', maa'ad nenvayiy otk'un
eyhes əxeene, yiğne tanalqa paççahaaşin karbı
alya'as, gardanaqab k'ınəəğəyna tsep qaa'as.
Yizde paççahiyvaleyir xhebır'esda insan ha'as. 17
Daniyalee paççahık'le eyhen: – Ğu helesın paybı
vascad ixhe, helesva eyhen mukaafatbıd maa
sang'us hele. Maa'ad otk'uniynıd zıcad qətqı' vak'le
eyhesın. 18 Paççah, Allah-Ta'aalee yiğne dekkıs
Navuxodonosorus paççahiyvalla, xəbvalla, guc,
qıvaatsıvallaniy huvu. 19 Allahee mang'us huvuyne
xəbvalike gırgın xalq'bı, milletbı, menne-menne
mizyaaşil yuşan haa'anbı mang'ule qəvəyq'ən
vuxha. Manava uvhumee, manbışde caneeqa
zeze ooxha vuxha. Paççahıs gyapt'as vukkananbı
gyabat'a, g'avkkas vukkanbı g'ookka, axtı qaa'as
vukkananbı axtı qaa'a, avqa qaa'asınbıb avqa qaa'a
vuxha. 20 Mang'une yik'en zale ğayrı deşdava
eyhemee, mang'vee q'ı't'y keççumee, mana
paççahne taxtıle gyaqqana, xəbvallab xıleençe
g'ooşena. 21 Mana insanaaşençer g'e'eşşena,
mang'una ək'elib həyvanaaşina ək'el xhinnecab
qooxhe. Mana əməleeşika axva ıxha, yatsın
xhinneyib mang'vee ok' opxhan vuxha. Mang'un
tanıd xəəne çiyin hoyğal ıxha. Allah Ta'aalee
insanaaşin paççahiyvallabıd vuk'lek ıkkekkava
qiyğa mang'ulqa hiyxhar. Mang'vee, Cus ıkkanar
paççahiyvalina xərna ha'ana. 22 Vak'lemee,
mang'une duxayk'le Belyşassarık'le man gırgın
ats'a ıxha. Ğumee, Allahne ögil k'ıl qıxhesde
cigee, 23 ğucar ğu xəəne Xudavandayne ögil
axtı qı'ı. Mang'une xaadın g'abbı vasqa allyı'ı
ğunad, vas k'anebınbışed, yiğne yedaaşed, yiğne
caariyebışed mançeençe çaxırbı ulyodğu. Ğu
k'ınəəğəyke, nuk'rayke, yezake, yivayke, yiveke,
g'ayeyke hav'une allahaaşilqa şukur hav'u. Mane
allahaaşik'le g'iyxhed deş, g'eced deş, manbışik'le
vuççudud ats'a deş. Vas nafas huvuna, ğu haa'ana
gırgına işib vaats'ana Allah ğu axtıcar qı'ı deş. 24
Mançil-allad Mang'vee, xıl g'axuvu, man ok'anas
alikkı. 25 Cabırıl invaniy otk'un vod: MENE, MENE,
TEKEL, PARSİN. 26 Otk'uninçina mə'na ina vob:
MENE (qətqəs) – Allahee ğu paççahnan yiğbı
qətqı', manbı ç'əvı'iynbı. 27 TEKEL (gyoorkas)
– ğu terezyugul gyoorku geer sibıkra qarı. 28
PARSİN (bit'al ha'as) – yiğna paççahiyvalla bit'al
hav'u, Midiyabışisiy Farsbışis huvu. 29 Manke
Belyşassarne əmrıka Daniyalılqa paççahaaşin
tanalinbı alya'a, gardanaqa k'ınəəğəyna tsep qaa'a,
mang'uke paççahiyvalina xhebır'esda insan hı'ıva
ses adaççe. 30 Manecar xəmde Baabilyna paççah
Belyşassar g'ek'ana. 31 Mang'une cigee yixhts'ale
q'ölle sennana Midiyabışikena Dara donana paççah
eyxhe.

6 Darays ölka q'omançe-k'anyaqqamee vuk'lek
vukkeesdeme vəşşe g'ayre xərna gixhxhes
ıkkiykan. 2 Manbışilqar xərna xhinne xhebiyre
vazir gixhxhes ıkkiykan. Mane xhebne vazirna
sayir Daniyal ıxhaniy ıkkan. Mane vəşşe g'ayre
ç'ak'ınbışe vaziraaşis hı'sabniy qeles ıkkan,
paççahın vuççud ımaykancenva. 3 Mana Daniyal,
manisa vaziraaşilee ək'elika ıxha, mang'uka
geeb k'orana ək'el vuxha. Paççahne ək'leeqa
qaylen, mançil-allar mang'uke ölkayna cule
qiyğiyna q'ör'esda insan ha'as. 4 Manke
vaziraaşisiy ç'ak'ınbışis Daniyalne gardanaqa
taxsir gixhxhes ıkkiykan. Daniyal qorkuna,
yı'q' qizarasda, yugba iş haa'ana insan ıxha.
Mang'vee paççahıs horbı ha'anbı deşdiy. 5
Nekke qiyğa mane insanaaşe eyhen: – Şasse
saccu mang'vee cune Allahna Q'aanun haa'ava,
mang'une gardanaqa bınah gyuvhes vəəxə. 6
Manke vazirariy ç'ak'ınbı paççahne k'anyaqa sabı
eyhen: – Paççah Dara, geer qa'ana! 7 Ölkeebın
gırgın vazirar, emirar, ç'ak'ınbı, mı'sləhətçer,
vaalibı mı'sləhətılqa qabayle, paççahee sa əmr
hevlecen: şavaayiy xhebts'al yiğna, paççahıle ğayrı
allahıs, insanıs düə hav'u, şirarnane g'uyeeqa
dağerçecen. 8 Paççah, q'adağa haa'ana q'aanun
givxhe. Çik avğançeb yiğna g'ol ts'ıts'ee'e. Mana

q'aanun Midiyanaaşinayiy Farsaaşina q'aanun
xhinne badal haa'as mooxhecen. 9 Paççah Daree
məxbına q'aanun giviyxhena, mançik avub g'olıb
ts'ıts'aa'ana. 10 Daniyalık'le məxbıne q'aanunus
g'ol ts'ıts'av'uva g'ayxhımee, mana cune xaaqa
ayk'an. Mang'une oone gozen İyerusalimne
suralqan g'uleppı aaqı ıxha. Daniyalee vucee ögil
ha'an xhinne, yiğıs xhebne yəqqees q'arats'abışil
gyu'ur cune Allahıs düə, Mang'us şukur haa'a.
11 Daniyalne yı'q'əle qeepxhes vukkanan insanar
maqa sacigee abıyng'a, Daniyalee Allahıs düə haa'a,
Allahılqa axva g'ece. 12 Manke manbı paççahısqa
abı, paççahee ha'as hidyaysarne karane hək'ee
yuşan haa'a: – Ay paççah, nya'a ğu dişdiy xhebts'al
yiğna, vale ğayrı allahısee, insanısee düə hav'una
ixheene, şirarnane g'uyeeqa dağerçeva əmr huvu?
Paççahee eyhen: – Man hək'edad həməxüd vod,
ina q'aanun midiyabışinayiy farsaaaşina q'aanun
xhinne badal dyooxhena vob. 13 Mane gahıl
manbışe paççahık'le eyhen: – Ay paççah, ha'avku
qabıyne cühüt'yaaşina eyxhene Daniyalee ğunar,
ğu q'adağa haa'ana əmırıb qivzar hidyav'u, ögiylin
xhinne xhebne yəqqees meeb cune Allahıs düə
vob haa'a. 14 Paççahık'le man g'ayxhımee aq'va
qa'a, mang'une yik'eençe Daniyal g'attixhan hı'iy
ı'lğəə. Paççahıs mana, ixheene verığ k'yooçassecar
g'attixhan ha'as ıkkiykan. 15 Daniyalne yı'q'əle
qeepxhes vukkananbı, sabı paççahısqa abı eyhen:
– Paççah, vak'le man ats'axhxhe, midiyaanaşiniy
farsaaşin q'aanunbı xhinne, paççahee huvuna
nenacab q'aanuniy q'adağa haa'ana əmır badal
haa'as vooxhe deş. 16 Man g'ayxhımee paççahee
əmr haa'a: «Daniyalır qale, şirarnane g'uyeeqa
huvoxhre». Paççahee Daniyalık'le inəxüd eyhe:
– Hasre ğu yik'eençe ı'bəədat ha'ane, yiğne
Allahee g'attixhan he'ecen! 17 Qiyğab sa xəbna
g'aye abı, g'uyne ghalilqa giviyxhe. Daniyalıs
huvuyne hökmun vuççudcad badal mexhecenva
paççahee, cune t'ucvaykayiy cune k'anebınbışde
t'ucvabışika mane g'ayelqa peçat giyxə. 18
Qiyğa paççah cune sareeqa sark'ıl, xəmvolled
ghalek vuccud set'a deş. Mane xəmde mang'us
mə'niybıd qədəqqə deş. Mana nyak' hixu axva.
19 Miç'eediy qıxhamee, paççah cigeençe ek'ra
suğotsu, şirarnane g'uyusqa hayk'an. 20 Mana
g'uyusqana qıxha Daniyalıke qəyq'ən-qəyq'ən
qiyghanan: – Daniyal, Vorne Allahna g'ul! Ğu
yik'eençe ı'bəədat ha'ane Allahısse, ğu şiraaşike
g'attixhan ha'as əxı'nane? 21 Daniyalee eyhen:
– Paççah, geer qa'ana! 22 Yizde Allahee Cun
malaaik g'axuvu, şiraaşin ghalybı ayt'ılıynbı. Zaqa
Allahne ögil taxsir dexhayke, mançisse zak set'as
əxı' deş. Zı, paççah, mısacad vas qəlasın hı'ı
deş. 23 Paççah mang'ul-alla geer şadxha, Daniyal
g'uyeençe qığeheva əmr haa'a. Mang'vee cune
Allahılqa yı'q' qizzır ıxhayke, Daniyal g'uyeençe
alqavhumee, mang'une tanal sa lagara qıxhaynva
ciga eyxhe deş. 24 Paççahee əmr haa'a, Daniyalne
gardanaqa man karbı gixhxhes ıkkanan insanar
cusqa able. Manbı cone uşaxaaşika, yedaaşika
sacigee g'uyeeqa dağaa'a. G'uyune xhanelqa
hivxharassecab şiraaşe manbı avqu, manbışin
gırgın bark'vbı qiçaqvanbı. 25 Mane gahıl paççah
Daree dyunyeyne gırgıne xalq'bışilqa, milletbışilqa,
menne-menne mizyaaşil yuşan haa'anbışilqa
inəxüd oyk'an: Barakat vuşun geed qixhen! 26
Zı fərman hoole yizde paççahiyvaleebın gırgın
insanar, Daniyalne Allahıle qəpq'ı'n ı'bəədat
he'ecen. 27 Mang'vee g'attivxhanıb haa'anbı,
havacenbıb. 28 Daniyalee Darayne gahılib,
farsaaşine paççahne Kırıne gahılib yugna ı'mı'r
hav'u.

7 Baabilyne paççahee Belyşassaree paççahiyvalla
haa'ane ts'eppiyne sen, Daniyal g'alirxhumee,
mang'uk'le sa nyak' g'ece. Mang'vee cun nyak'
oyk'anan. Daniyalee cun nyak' inəxüd yuşan ha'a:
2 – Zak'le xəmde nik'ek, xəybışde yoq'ne mıtsen
xəbna deryah ı'ğviykar haa'a g'avcu. 3 Deryaheençe
sana-sançık idyakarna yoq'uble həyvan qığeevç'u.
4 Ts'eppiyna həyvan şırık akaraba vuxheeyib,
mançiqa q'acırın xhinnen xılibıyiy. Zı ilyakkamee,
mançin xılibı qodu, mana ç'iyele oza qav'u, insan
xhinne g'elil ulyoozar hav'u. Mançis insanın xhinne
ək'el huvu. 5 Qöb'esda həyvanmee, syoyukiy
akar. Mana sa suraqqa axtıbayiy, mançine ghalene
silibışde yı'q'neençeb xheyible barkviy k'yaqqı.
Mançik'le eyhe ıxha: «Oza quvxha, avts'esınmeen
çuru oxhne». 6 Mançile qiyğa zak'le vaşaq'ık akarna
sa həyvan g'avcu. Mançiqa yoq'uble vuk'uliy,
mançine yı'q'əkıd şit'ençik akaran yoq'ulle xılıyiy.
Mançine xılyaqa xəbna hökum quvu vuxha. 7
Nekke qiyğa zak'le nik'ek xəmde g'avcuna sa
curaynacab, geeb qəlana, geeb gucnana həyvaniy.
Mançiqa ç'ak'ın yivayn silibıyiy. Mançe gırgın qodu
otxhan, axuynıd g'elybışika k'öq'ə ıxha. Mana
menne həyvanaaşik akarcab deşiy, sayıb mançiqa
yits'ıble gaçiy. 8 Zı gaçbışiqa ilyakkamee, sayıb
manisa gaçbışde yı'q'neençe sa mebna k'ınna gaç
ələə g'avcu. Mançis qığevç'esda ciga haa'asdemee,
mançile ögil qığeevç'una xheyible gaç ulqopxu
dağepçı vuxha. Mane k'ınne gaçıqa insanıqa
xhinne ghaliy uleppıyiy. Mançine ghalin yic geed
xədın kar xhinneyiy ıkkeka. 9 Zak'le qiyğa in
g'acu: Maqa paççahaaşin taxtbı giyk'an, Avalacar
Vorna qarı, mançine sançil giy'ar. Mang'une tanal
nyak xhinne cagvaran karbıyiy, vuk'lelin ç'ərbıd
xha xhinne cagvaradayiy. Mang'una paççahaaşina
taxt ts'ayiniy alyapt'ı əə, Mang'une paççahaaşine

taxtın tekarbıd ts'ayeeyiy. 10 Mang'une ögüyleb
ts'ayına damayiy gyobatstse. Qəpqəs-ələpqəs
devxhesdemeene insanaaşe Mang'vee uvhuynbıyiy
ha'a. Gırgın man insanar Mang'une ögiyl
ulyoozar. Kitabbı aaqa, məhkama giyğal. 11
Gaç ghal gyatsts'ı yuşan haa'amee, zı ilyakka
k'ırıniy iliyxhe vod. Mana gaçnana həyvan yizde
ulene ögil gyuvk'u, ts'ayeeqa dağepçı, gyooxhan
hav'u. 12 Manisa həyvanaaşin haakimiyyat
xılençe g'ayşu, mançina ı'mı'r sabara gahıs xıliy
qav'u. 13 Zak'le xəmde nik'ek, İnsanne Duxayk
akarana xəybışeene buludbışika sacigee qöö g'acu.
Mana Avalacar Vornang'une suralqa qöömee,
ıkekkana Avalacar Vornang'usqa. 14 Mang'us
xədın doyiy haakimiyyat, paççahiyvallaniy huvu,
gırgıne xalq'bışe, milletbışe, menne-menne
mizyaaşil yuşan haa'anbışe Mang'us k'ılyvalla
he'ecenva. Mang'un haakimiyyat ç'əvcad dexhen
haakimiyyat vodun. Mang'una paççahiyvalla
mısacab hığəəkaras deş. 15 Zı, Daniyal, hucoome
ha'asda axuna, mane nik'ek g'acuyne karbışe
zı qəq'ən hı'ı. 16 Zı maa'ar ulyorzulinbışde
sang'usqa qıxha, «İn gırgın hucoo eyheniyva?» –
qidghın hı'iyn. Maane sang'vee man gırgın nen
eyheniyva zak'le uvhuyn: 17 – Mana yoq'uble xəbna
həyvan, dyunyelyne aq'val vuxhesda yoq'uble
paççahiyvalla vobna. 18 Qiyğa paççahiyvalla Haq'-
Ta'aalayne muq'addasne insanaaşina vuxhes,
gırgıne gahbışiscab manbışde xıle aaxvas.
19 Manke zı mang'uke, manisa həyvanaaşik
idyakarne yivayn silibınane, yezan xhınt'arnane
yoq'ub'esde həyvanne hək'ee qiyghın. Mana
həyvan gırgın insanar qəvəq'ənaa'asda xhinnena
həyvan vuxha. Mançin yivayne silibışikayiy yezane
xhınt'aaşikayiy qıtt'axı'ı otxhan. Çike axuyn
karıd g'elybışik avqa qı'ı k'öq'ə ıxha. 20 Zas
ats'axhxhesniy ıkkan, mançine vuk'lelyna mana
yits'ıble gaç nen eyhenniy vod. Sayid zas nekke
qiyğa qığevç'uyne gaçıne hək'eeniy ats'axhxhes
ıkkan. Mana qığevç'umee, mançine ögilyna
xheyible gaç g'oo'oxhana. Mana, uleppınana,
ghal gyatsts'ı yuşan haa'ana, mansane gaçbışile
xəppa g'oocena gaçniy vob. 21 Zak'le, mana
gaç muq'addasne insanaaşika sıç'ooka, manbışile
ğamooxheniy g'ooce vob. 22 Sayır mane
gahıl Avalacar Vorna qarı, Haq'-Ta'aalayne
muq'addasne insanaaşine xayıreeqan cuvab uvhu.
Qiyğab paççahiyvalla muq'addasaaşine xılyaqa
ılğooç'ena gah qabı hipxhır. 23 Mang'vee zak'le
inəxüd uvhu: «Yoq'ub'esda həyvan, ç'iyene
aq'val vuxhesda yoq'ub'esda paççahiyvalla vobna.
Mana manisançik akaraba vuxhes deş, mançin
gırgın ç'iyeyn aq'vacad höğəsın, gırgın karıd
k'öq'ü, haq'vara'asın. 24 Yits'ıble gaç, ine
paççahiyvaleençe qığeç'esda yits'ıyre paççah
vorna. Manbışile qiyğa, manbışik idyakarna sa
merna paççah qığeç'u, mana xhebiyre paççah
hığəkkar ha'asda. 25 Mang'vee Haq'-Ta'aalayk
idvaak'ıyn cuvabbı eyhes, Mang'une muq'addasne
insanaaşilqa yiğbı allya'as. Gırgın g'at'u, mang'us
bayrambıyiy Q'aanun badal haa'as vukkiykanas.
Muq'addasın insanar mang'usqa sa seniys,
q'öne seniys, sura seniys qevles. 26 Qiyğaleme
məhkama ixhes, mang'un haakimiyyatcad xılençe
g'ayşu, vucur ot'al-oxal hı'ı, ak'ana'asda. 27
Paççahiyvalla, haakimiyyat, ç'iyene aq'valyne
gırgıne paççahiyvalybışda guccab Haq'-Ta'aalayne
muq'addasne milletne xılyaqa qevles. Mana
paççahiyvalla gırgıne gahbışisdacab paççahiyvalla
vuxhes, gırgıne hökumdaraaşe Mang'us xidmat
haa'as, Mang'vee eyhen ha'as». 28 İnçikab gaf
ç'əvooxhena. Zı Daniyal, yizde fıkırbışilecar geer
qərq'ı'n, aq'va hak xhinne qıxha. Man eyhenbımee,
zı yik'el aqqıynbı.

Yunus

1 Rəbbee Amitayne duxayk'le Yunusuk'le
inəxdun cuvab eyhe: **2** – Oza qıxha Nineva
eyhene xənne şahareeqa hark'ın maabınbışılqa
hixhar he'e: co ha'an nyaayid deşin karbı
Zak'le ats'a vodunbı. **3** Yunususmee oza qıxha,
Rəbbile hixu menne suralqa, Tarşişeeqa əlyhəəs
ıkkiykan. Mana ghal-k'ena Yafeeqa qarayle. Ma'ad
mang'vee Tarşişeeqa əlyhəən gamı t'abal ha'a.
Yəqqı'na hək'ib quvu, Rəbbile hixvasva mana
manbışika gameeqa giy'ar. **4** Rəbbemee mane
gahıl deryahılqa məxübna it'umna mıts g'uxoole,
gamı haq'varasınçil qexhe. **5** Gameebınbı qəpq'ı'n
cone allahbışılqa ona'a giviyğal. Gamı sibık
qa'asva manbışe gırgın kar deryaheeqa dağa'a.
Yunusmee mane gahılqasse gamıyne avudne
cigeeqa giç'u it'umra g'alirxhu eyxhe. **6** Gamıyna
xərna mang'usqa qarı eyhen: – Ğu nya'a g'alirxhu?
Oza qıxha yiğne Allahılqa one'e. Sayid Mang'vee
şas kumag ha'a, hapt'ıyke g'attivxhan haa'a. **7**
Gameebınbışe sana-sang'uk'le eyhen: – Qudoora
çöp k'eçç'u ilyaakas şavul-allayiy şalqa in yiğbı
ı'qqə. Çöp k'eçç'umee, man Yunusulqa g'e'exha. **8**
Manbışe mang'uke qiyghanan: – Həşde ğu şak'le
eyhelan, in şak qitxhuyn divan şavul-allane vod?
Ğu hucoonexhe ha'an? Nençene qöö? Vatan
nyaa'ane vob? Nene milletnane vor? **9** Mang'vee
eyhen: – Zı cühüt' vorna. Zı ç'iyeyiy deryah
itxhıning'us, xəybışde Allahıs, Rəbbis, ı'bəədat
ha'a. **10** Mang'vee manbışik'le eyhen, vuc Rəbbile
hexvava. Manbı it'umba qəpq'ı'n qiyghanan: – Ğu in
hı'iyn hucoone? **11** Deryaheena mıts it'um qooxhe
g'avcu, manbışe mang'uke qiyghanan: – Mana mıts
huvoracenva şi vak hucoone ha'as? **12** Yunusee
manbışik'le eyhen: – Zı alyart'u deryaheeqa
huvoxhre. Manke mıts ulyoozarasda. Zak'le ats'an,
məxübne it'umne mıtseeqa şu zal-alla gyapk'ı.
13 Gameebınbışis avarbı it'umda alik'arı'ı xhyan
g'ıttiyxhane cigeeqana əlyhəəs vukkiykıneeyib,
geeb g'ooxhene mıtsın əlyhəəs havaasar deş.
14 Manke manbı giviyğalanbı Rəbbilqa ona'a:
– Hucoone ixhes, Rəbb, mane insanın şi tan
ileşşeva şi gimabat'a. Bınah deşung'un hı'sab şake
qımeqqa. Ğu, Rəbb, Vas ıkkanəxüd hı'ı. **15** Manbışe
Yunus aqqı deryaheeqa g'uvorxhulymee, mıtsıb
ulyoozarna. **16** Gameebınbı it'umba qəpq'ı'n, Rəbbis
cuvab huvu q'urban ablyaa'a. **17** Rəbbee geed xədın
baluğ qali'ı Yunus k'öğəs ilekka. Yunus baluğne
vuxhnee xhebılle yiğnayiy xheyible xəmna axva.

2 Yunusee baluğne vuxhnenang'a cune Rəbbis
Allahıs inəxübna düə haa'a: **2** Rəbb, zı
dağamiyvalenang'a Valqa onu'u, Ğunad alidghıniy
quvuyn. Zı ahaleençe ts'ir hav'u, Vak'le yizda
ts'ir g'avxhuna. **(Sheol h7585)** **3** Ğu zı deryahne
k'oralybışeeqa g'uvorxhul, Zı xhyanbışde yı'q'nee
axu, Yiğın gırgın xhyanbıyiy dalğabı Zal ooğançe
ılğeeç'u. **4** Manke zı uvhuyn: «Ğu zı Vake əq'əna qı'ı,
Meed zak'le Yiğın muq'addasın xav İyerusalimee
g'acesıncad». **5** Nafas əlyhəəsme xhyanbı zalqa
qadı, K'oralybışeeqa qıkkı, Vuk'lelqad xavsiy
alitk'ır. **6** Suvabışde avqamee zı giç'una, İttehesu Ğu
dunyeyn akkabı zal oğa it'umetxha. Ğumee yizda
Rəbb Allah Yizın tan k'oralybışeençe g'attixhan
hı'iyn. **7** Yizda ı'mı'r k'yabat'amee, Zı Rəbb yik'el
qali'ı, Yizda düə Valqa, Yiğne muq'addas xaalqa
hipxhırna. **8** Şavaayiy nişiscad karaı'dəəne bütbışis
ı'bəədat ha'a, Manbışe Ğu yik'el hixan ha'a, Colqana
rəhı'm avaak'an haa'a. **9** Zımee şukur haa'ane
mə'niybışika Vas q'urbanbı allya'as. Zı huvuyn
cuvab cigeeqa qalya'asın. G'attivxhan haa'ana sa
Rəbb Vuc vorna! **10** Rəbbee baluğuk'le uvhuyng'a,
mançin Yunus ghalençe xhyan deşde cigeeqa
qığayhe.

3 Rəbbee Yunusuk'le q'ö'es inəxdun cuvab eyhe:
2 – Oza qıxha Nineva eyhene xənne şahareeqa
hark'ın, Zı uvhuynbı maabınbışılqa hixhare'e. **3**
Rəbbee uvhuynçil k'ırı gyaqqı, Yunus Ninevalqa
ayk'an. Nineva geeb xəbna şahar vuxha, mançe
ılğeç'esdemee xhebılle yiğniyxhe ıkkiykanan. **4**
Yunus giyğalna şaharvolle iykar. Ts'ettiyne yiğıl
ı'qqəs əxənemene cigabışeeqa hark'ın, mang'vee
eyhen: – Yoq'ts'alyne yiğile Nineva kunfa-yakun
haa'asda! **5** Ninevağançenbışe Allahılqa inyam
hı'ı, siv aqqeva ses qığayhe. Manbışe xərıng'ule
otçu k'ıning'ulqamee palanbı alya'a. **6** Mana
xabar Ninevayne paççahılqa hipxhırmee, mana
cune taxtıle giç'u, paççahaaşin tanalinbı g'ayşu,
palan alyı'ı yı'qqıl giy'ar. **7** Paççahee əmr
haa'a cuneyiy ağsaqqalaaşine doyule Nineval
inəxüd eyhecenva: «İnsanaaşe, həyvanaaşe,
çavra-vəq'əyn vuççud umoyxhancen, xhyanbı
ulymoğacen, uxhiyxhanasıd hımayk'ancen. **8**
İnsanaaşilqa, həyvanaaşilqa palanbı ale'ecen.
Gırgıng'vee Allahıs geeb düə he'e. Havaasre
manbışe karaı'dəəne işbışikeyiy insanaaşis haa'ane
pisvalike xıl ts'ıts'ee'ecen. **9** Şavuk'lene ats'a,
Allahee sayıb şalqana qəl rəhı'mılqa savaak'alav'u,
şi hapt'ıyke g'attivxhan haa'a». **10** Allahık'le manbı
karaı'dəəne işbışile sapk'ıl g'avcumee, manbışilqa
rəhı'm haa'a. Manbışilqa ablyaa'asva uvhuna ver,
ablyaa'a deş.

4 Yunusus man diykın, qəlın qoxa eyxhe. **2**
Mang'vee Rəbbis inəxübna düə haa'a: – Ya
Rəbb, zı hamanva nya'a xaanang'acar dişdiy uvhu?
Mançil-allar zı Tarşişeeqaniy hixu. Zak'le ats'anniy

Yiğna yugvalla avayk'an deş, Ğu rəhı'mnana,
xədın sabırnana, ablyaa'asva uvhuna ver, ablyaa'as
devkanna Allah vor. 3 Rəbb, hucoone ixhes,
həşdiyle yizın can alişşe, zas ı'mı'r haa'as vukkan
deş, qik'as ıkkan. 4 Rəbbee mang'uk'le eyhen:
– Deşxhee, vas mançike geebne qəl vuxha?
5 Yunus qığeç'u şaharne şargne sural giy'ar.
Ma'ad mang'vee cusun verığ qıdyoot'asın xhinnen
cigad ali'ı, şaharık hucooyiy ixhesva ilyakka
giy'arna. 6 Rəbb Allahee, Yunusus yugda ixhecenva,
maa'ad əq gyaahasın sa ala aleylya'a. Yunus
man ala g'acu geer şadexhena. 7 Qinne yiğıl
miç'eeqana mane alalqa Allahee mı'q g'ıxoolee.
Mane mı'qən ala adğançe otxhunmee, ala qeqqvan.
8 Verığ ılqevç'umee, Allahee maqa kar qeqqva'ana
g'ümana mıts g'ıxoole. Verığın mang'una vuk'ul
gyooxhanav'u, mana sa curay qa'a girğılymee,
mang'vee cus qik'uy heqqa: – Zas ı'mı'r haa'as
vukkan deş, qik'as ıkkan! 9 Allahemee Yunusuk'le
eyhen: – Deşxhee, vas alayl-alla geebne qəl vuxha?
Yunusee eyhen: – Ho'o! Zas qik'asda xhinnena qəl
vuxha! 10 Rəbbee mang'uk'le eyhen: – Ğu idezuyn,
ğu ilydyakkıyn sa xəmne əəre alyadı-qeqquyn ala
vas qiykkan! 11 Nəxübne Zas qidivkvanas manimee
xəbna Nineva eyhena şahar, maadın vəşşe g'alle
aazır sağıy sol dyats'an milletiy manimeen çavra-
vəq'ə?

Malakiya

1 Rəbbee Cun cuvab İzraililqa, Malakiya
peyğambarıle ğana hixhar ha'a. **2** Rəbbee «Zas
şu vukkiykıninbıva» eyhe. Şossemee «Şi nəxübne
vukkiykınva?» qiyghanas əxə. Rəbbeeyid inva
eyhe: – Nya'a, Esav Yaaq'ubna çoc dişdiy vor?
Zımee, Yaaq'ub ıkkanaalin şu, cuke g'abıynbı,
g'əvxü, **3** Esaviy mang'uke g'abıynbımee, Zı əq'əna
qav'u. Zı manbı vooxhen suvabı q'əra qa'as hassır,
manbışde doyulin cigabı çaq'alaaşis huvu. **4** Edom
vooxhene, Esavıke g'abıynbışisse eyhes əxə: – Şakın
ıxheeyid, şi meed man hatq'ur-hiyxürin cigabı
qa'asınbıcad. Saccu Xəəne G'oşunbışde Rəbbee
inva vod eyhe: – Hasre, manbışe ale'ecencad,
Zımee meed hı'ğəkkar ha'asın. Gırgıne gahbışil
manbışde ölkayk'le g'ulyopt'ulna ölkava eyhes,
coyub Rəbbina qəl avquyn millet xhinne qıvaats'as.
5 Şok'le man vuşdecad uleppışika g'acumee,
şucad eyhes: «İzrailiked şaqana, Rəbbin do axtıda
vod!» **6** Xəəne G'oşunbışde Rəbbee eyhen: –
Ay Yizın do qizar hidya'an kaahinar! Duxee
dekkıs, g'uleeyib cune iyesiys hı'rmat giviyxhe. Zı
Dekxheene, nyavxha şu Zas giviyxhena hı'rmat?
Zı İyesiyxhee meeb nyavxha şu Zas giviyxhena
hı'rmat? Şosse «Nəxüdne şi Yiğın do qizar
hidi'ıva?» qiyghanas əxə. **7** – Şu Yizde q'urbanbı
allya'ane cigalqa kara idyalesın Zasın otxhuniy
adı giyxhe. Mançikad, «Şi Vas dekkanan nəxüdne
ha'ava?» qiyghan. Şu Rəbbin q'urbanbı allya'an
ciga qizar hidi'ı, məxüd Mang'us dekkanan ha'a. **8**
Şu bı'rq'ı'n həyvanar q'urbanna alli'iy yugunne
vod? K'aana, vuk'arna həyvan q'urbanna ablyav'uy
nya'a yugunne vod? Məxbına sa həyvan yiğne
ölkayne xərıng'us hevle, ilekke mang'us ğu
ikkiykanaseeva, mang'vee yiğna haa'asee? Məxüd
Xəəne G'oşunbışde Rəbbee eyhe! **9** Həşde Allahıs
düə hee'e, Mang'vee şos rəhı'm hee'ecen. Şu
məxdın q'urbanbı allya'amee, Mana şoqa yugra
eyxheye? Məxüd Xəəne G'oşunbışde Rəbbee eyhe!
10 Vuşde sang'vee, Yizde q'urbanbı allya'ane cigee,
q'ərane cigeeqa ts'a gyoxhxhan ha'asse, Yizde
xaan akkabıcad qı'iynxhiy yugda eyxheyiy! Yizın
yik' şoka gyotxhan deş, şu allya'an q'urbanbıd
alyaat'as deş! Məxüd Xəəne G'oşunbışde Rəbbee
eyhe! **11** Verığ ılqəəne cigeençe, k'yooçene
cigeeqamee, Yizın do milletbışde yı'q'nee axtıda
vod! Gırgınəəng'ə Yizde doyule ətirbı gyoxhxhan
ha'a, məttın paybı adayle! Man Yizın do milletbışde
yı'q'nee, axtıda ıxhayke ha'a! Məxüd Xəəne
G'oşunbışde Rəbbee eyhe! **12** Şumee, «Rəbbine
q'urbanbı allya'ane cigaylin otxhuniy muq'addasın
deş vod, man qizar hide'eeyid eyxheva» uvhu,
mançina muq'addasiyvalla avaak'an haa'a. **13**
Ooğançe «İnimeena əq'übavad!» uvhu, şu mançilqa
yı'q' sak'al ha'a! Məxüd Xəybışde Xərıng'vee
Rəbbee eyhe! Şu Zas q'urbanna ablyaa'asva
q'ööq'üna, k'aana, vuk'arna həyvan abeene, Zı
mana şoke alyabat'aye? Məxüd Rəbbee eyhe!
14 Syuruneençe g'apsırne yugne g'argıne cigee,
Xudaavandays q'ı'bı'lyna həyvan abıyne horalays
bed-düə vuxhena! Zı inekke xərna Paççahva,
gırgıne milletbışe Yizın do axtı qa'a! Məxüd Xəəne
G'oşunbışde Rəbbee eyhe!

2 Xəəne G'oşunbışde Rəbbee eyhe vod: – Kaahinar,
ina əmr həşde vuşdemee vob: Yizde cuvabıl k'ırı
ilydiyxheene, Yizın do yik'eençe axtı qıde'eene,
şolqa bed-düə gyooğav'u, vuşun xayir-düəbı bed-
düəlqa sak'al ha'as. Şu Yizın do yik'eençe axtı
qıdi'ıva, şu Yizda bed-düə alyapt'ınacab. **3** Zı şol-
alla şoke g'abıynbışikınıd ha'asın. Bayrambışil
şu q'urbanna alli'iyne həyvanaaşin xhidbı Zı
vuşde aq'vabışile k'ena ı'xəs, mançika sacigee şu
dağaa'as. **4** Manke şok'le ats'axhxhes, Zı mana
əmr şoka, Leviyne nasılıka, hav'una mugaavile
aaxvecenva g'axuvu. Məxüd Xəəne G'oşunbışde
Rəbbee eyhe! **5** Zı Leviyne nasılıka barakatnana
ı'mı'r hoolena mugaavileniy hav'u. Zas hı'rmat
gyuvxhuva, Zı manbışis man gırgın huvuyn.
Manbıb Zale qəpq'ı'ninbı, Yizde doyusub hı'rmat
gyuvxhuna. **6** Manbışde mizel qopkuna Q'aanun
vuxha, ghaleençed horbı qığeeç'enbı deşdiy.
Manbışe Yizde ögil yugnayiy qopkuna ı'mı'r hav'u.
Geebınbı manbışe yəqqı'lqa sav'u. **7** Kaahinaaşine
ghalen ats'al havaces ıkkan, insanaaşisse manbışde
mizele Q'aanun t'abal haa'as vəəxecenva. Kaahinar
Xəəne G'oşunbışde Rəbbee g'axuvuynbı vob. **8**
Şumee, kaahinar, yəqqı'le qığeepç'ıynbı, şu helene
ats'aalybışika mansanbıb şoqab qihna habğı. Zı
Leviyne nasılıka hav'una mugaavile şu havakkal
hav'una. Məxüd Xəəne G'oşunbışde Rəbbee eyhe!
9 Şu Yizde yəqqı'n apk'ın deş, Q'aanunuka g'acesde
işbışee, şu gırgıng'uqa sa uleka ılyaakı deş.
Mançil-allab Zı şu milletnecab g'eliqqa hevles,
k'ap'ik'ıle avqa qaa'as. **10** Yişda gırgıng'una
Dek sa dişde vor? Şi sa Allahee dişde ipxhın?
Nya'a manke şi dekkaaşika hav'una mugaavileyna
muq'addasiyvalla avaakan haa'a, sana-sang'us
horbı ha'a? **11** Yahudayne milletın Allahıs xayaanat
hı'ı. İzraileeyiy İyerusalimee həlyvəəq'ənasın işbı
hı'ı: Yahudabışee menne allahbışis ı'bəədat ha'an
yedar hav'u, Rəbbis ıkkananne, muq'addasne
cigayna muq'addasiyvalla avaakan hav'u. **12** Man
hı'ına insan vuşu ıxhay ixhecen, Xəəne G'oşunbışde
Rəbbis q'urban ablyaa'ana çikana ixheeyir, Rəbbee
mana Yaaq'ubne çadırbışisse g'e'eşşecen. **13** Şu
in karıd ha'an: gyaaşu-gyaaxu, Rəbbin q'urbanbı
allya'an cigad ulene nağıka gyats'a'an. Məxüd,

şu adıyne q'urbanıqa Rəbb sak'ı ilydakkava,
manbı şoke ilydyaat'ava ha'a. 14 Şosse «Nişil
allavane?» qidghın ha'as əxə. Ğu mek'vranang'a
hey'iyne zəiyfayneyiy yiğne yı'q'nee Şahad Rəbb
vorna. Ğu, mana yiğna nikahıkana xhunaşşe
yixhayka ilydyakkı, məng'ı's xayaanat hı'ı. 15
Allahee şu sa tan, sa rı'h xhinne dişde ipxhın?
Nya'asdiyxan Mang'us şu sa vuxha vukkan?
Mang'us Cunemee nasılniy vukkan. Mançil-allab
şucab şu havaace. Hasre şavaacad mek'vranang'a
hey'iyne xhunaşşeys xayaanat hıma'acen. 16
İzrailyne Allahee, Rəbbee eyhen: – Xhunaşşeyka
yugra dexhena, mana qıxeelena Zak'le g'ımece vor.
Mançil-allad şucab şu havaace, xayaanat hıma'a!
Məxüd Xəəne G'oşunbışde Rəbbee eyhe! 17 Vuşde
yuşan hav'uyn Rəbb ozar ha'a. «Nəxürne şi Mana
ozar ha'ava?» şosse qiyghanasıd əxə. Şu eyhen:
– Qəlasın ha'anbı Rəbbine ulesqa yugba qöö,
Rəbbis manbı vukkananbı. Şucadıd meed eyhen: –
Qopkuvalin məhkama alğayhena Allah nyaane?
Mançikar şu Mana ozar ha'a.

3 Haane, Zı g'axuvuna ı'qqə vor. Mana Zale ögee
ark'ın yəq qaa'as. Şu t'abal ha'ana Xudaavand
sayangara Cune İyerusalimeene xaaqa qales. Şos
g'aces ıkkanna, mugaavileyn cuvab allesda qales.
Məxüd Xəəne G'oşunbışde Rəbbee eyhe! 2 Vuşune
öörxəs Rəbb qarıne yiğıl? Vuşune öörxəs Mana
qarımee? Mana xhiməə qa'an ts'a xhinneyiy
mətta'an sap'ın xhinne ixhes. 3 Rəbbee Leviyna
nasıl mətta'as. Mang'vee man k'ınəəğəyiy nuk'ra
ts'ayıka rışşi qı'ı, mətta'ane insanee xhinne
ha'as. Mançile qiyğa manbışe Rəbbis qotkuyn
q'urbanbı allya'as. 4 Manke Yahudayne ölkeeyiy
İyerusalimee avaalıyne yiğbışil allya'an, ögiylyne
senbışil allya'an q'urbanbı xhinne Rəbbisqa yugda
qales. 5 Zı vuşun məhkama alğahasdemee, şosqa
ayres. Cadubı ha'anbı, zina ha'anbı, horbışika k'ın
g'iysaranbı, işçiyn pıl qidelenbı, adamer hapt'ı
avxuyn yedariy dek, yed dena avxuyn uşaxar
t'yaats'axal haa'anbı, menne cigeençe qabıynbı
g'e'eebaşenbı, Zale qı'dəəq'ənanbı man şu ha'an
karbı Zı sık'ınne gahıle aq'valqa qığahas! Məxüd
Xəəne G'oşunbışde Rəbbee eyhe! 6 Zı Rəbb vorna,
badaldexhena. Yaaq'ubıke g'abıynbı, şunab badal
meebaxhe! 7 Yizde əmrbışilqa şu dekkaaşine
gahıle gibğıl yı'q'bı sak'al ha'a. Zalqana savk'le,
Zınar şolqa sak'alasda! Məxüd Xəəne G'oşunbışde
Rəbbee eyhe! Şossemee «Nəhı'bna savk'alasva?»
qidghınıd ha'as əxə. 8 İnsaneeyid Allahıke qöqəyee?
Şumee Zake qöqən. «Vake hucoona qöqəva?»
şosse qiyghanas əxə. Yits'ınçina sa pay, sayid Zas
ikkekan. 9 Milletıncad Zake qöqənçil-alla, vuşde
gırgıng've bed-düə alyapt'ı. 10 Yits'ınçina sa pay
bıkırba able, Yizde xaa oxhanasın kar ixhecen.
Şu mançika Zı siliys ı'xe! Nya'a, Zı mançile qiyğa
şos xəən g'uleppı aaqas dişde, hexxalika barakat
hevles dişde? Məxüd Xəəne G'oşunbışde Rəbbee
eyhe! 11 Zı ts'irtyaaşisqa vuşun ezuyn kar oxhanas
hassaras deş, vuşde tayangbışile t'ımılid nyaqacad
ixhes deş. Məxüd Xəybışde Xərıng'vee Rəbbee
eyhe! 12 Vuşda ölka micagne cigalqa savk'uva,
gırgıne milletbışecad şok'le baxtivarva eyhes.
Məxüd Xəəne G'oşunbışde Rəbbee eyhe! 13 «Şu
Zak'le ivdyaak'asın cuvabbı uvhuva» Rəbbee eyhe.
Şossemee «Nya'a, şi Vak'le hucoone uvhuva?»
qiyghanas əxə. 14 Şu uvhuyn: «Allahıs ı'bəədat hı'iy,
nişiscad karaı'dəən kar vodun. Mang'vee eyhenbı
hı'ı, Xəəne G'oşunbışde Rəbbine ögil hapq'ır
iviykıriyke nya'a, şas hucoone ıxha? 15 Şi həşde
cocab-co axtıba vukkekanbışik'le baxtivararva
eyhe. Qəlasın ha'anbışin işbıd yugda ayk'an, Allah
siliys ı'xı'yxənbıb cazaake g'ittiviyxhananbı».
16 Mane gahıl Rəbbile qəvəyq'ənanbı sana-
sang'uka yuşan haa'a vooxhe. Manbışe yuşan
ha'an Rəbbik'le g'iyxhe ıxha, Mang'vee mançil
yugda k'ırı iliyxhe. Rəbbile qəpq'ı'n Mang'une
doyus hı'rmat giviyxhenbışdemee, Mang'une ögil
manbışin işbı oyk'anan kitab aaqı eyxhe. 17
Xəəne G'oşunbışde Rəbbee eyhen: – Mane yiğıl
Zı manbışike Zas gıranın insanar haa'as. Dekkıs
vucee eyhen ha'ana dix nəxüriy qiykkan, Zasıb
manbı məxüb qivikkanasınbı. 18 Mane gahıl şosse
qorkung'uke pisda, Allahıs g'ullux ha'ang'uke
hidya'ana meer curaa'as əxəsda.

4 Xəəne G'oşunbışde Rəbbee eyhen: – Peşt
xhinne gyotxhanan yiğ k'ane qexhe vod.
Gırgın cocab co axtıba vukkekanbıyiy pisvalla
haa'anbı, mane yiğıl balybiy xhinne gyooxhanas.
Mane k'ane qexhene yiğın manbı gyooxhan
haa'asınbı. Manbışike kokbıd, bıtağbıd axvas
deş. 2 Zale qəvəyq'ənanbışdemeeme, Qopkuvalina
verığ ılqevç'es. Mançine şü'ülee yug qav'iy ixhes.
Ağıleençe g'aykkiyn q'ıkar xhinne şu huvaagas.
3 Pısınbı şu kööq'əsınbı. Zı man ha'asde yiğıl,
manbı vuşde g'elybışik avub yı'q xhinne vuxhes.
Məxüd Xəəne G'oşunbışde Rəbbee eyhe! 4 Yizda
nukar Mısa Xorevne suvalynang'a, Zı mang'us
İzrailyne milletnemeecab huvuna Q'aanun, Yizın
g'aydabıyiy əmrbı şu yik'el aqqe. 5 İlyaake,
Rəbbin xədın, dağamın yiğ qalesse, Zı şosqa İlyas
peyğambar g'axıles. 6 Zı qarı in cigabı kunfa-
yakun hıma'acenva, Mang'vee dekkaaşin yik'bı
dixbışilqa, dixbışinbıd dekkaaşilqa sak'al ha'as.

NEW TESTAMENT

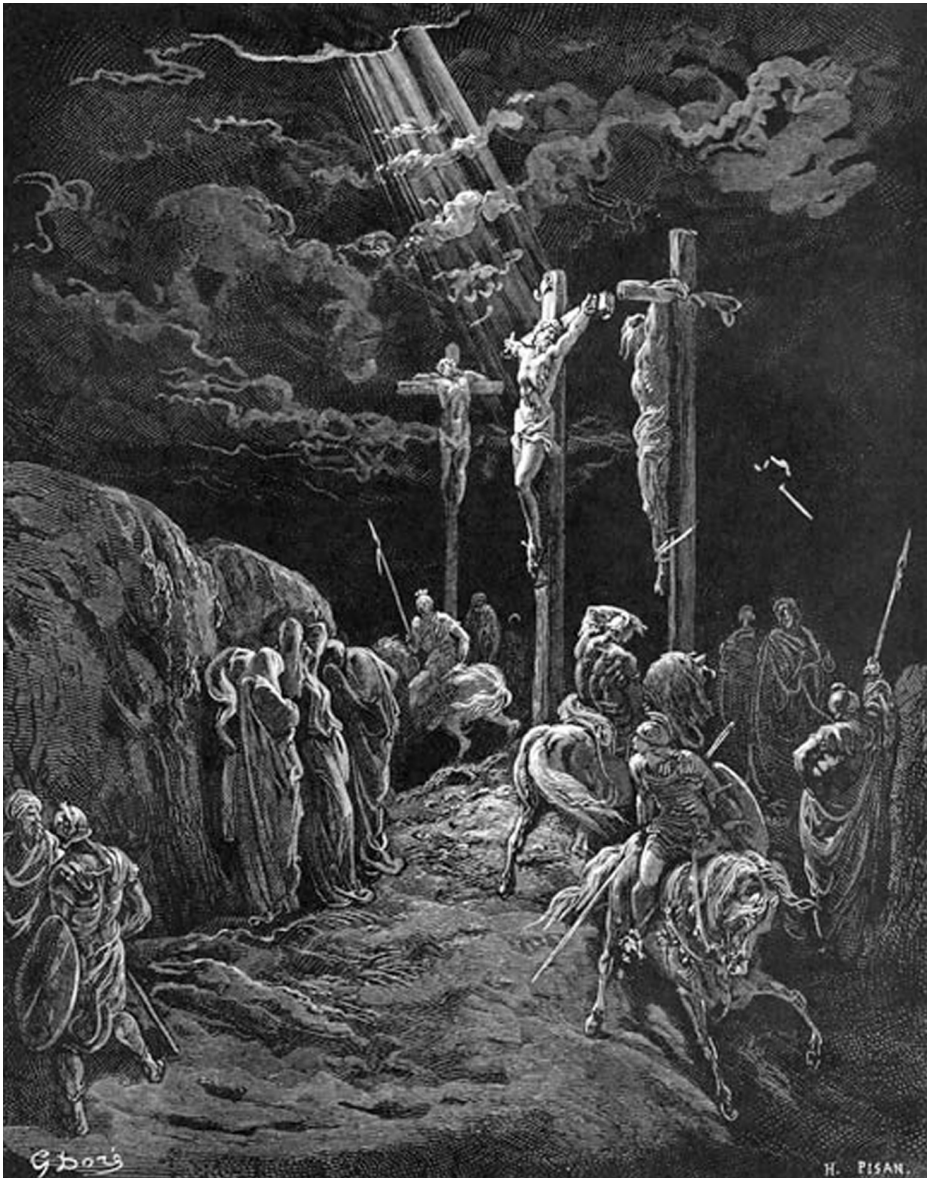

The Crucifixion

"Jesus said, 'Father, forgive them, for they don't know what they are doing.'
Dividing his garments among them, they cast lots."
Luke 23:34

Matta

1 İbrıhımaaşina, Davudaaşina eyxhena I'sa
Masixhna nasıl: **2** İbrıhımıke I'saq' g'arı.
I'saq'ıke Yaaq'ub g'arı. Yaaq'ubukeb Yahudiy
mang'un çocar g'abı. **3** Yahudukeb Tamaree
vuxuyn Peresiy Zarax g'avayle. Peresıker Xetsron
g'arayle. Xetsronuker Ram g'arayle. **4** Ramıker
Amminadav g'arayle. Amminadavıker Naxşon
g'arayle. Naxşonıker Salmon g'arayle. **5** Salmonıker
Raxavee uxuna Boaz g'arayle. Boazıker Rutee
uxuna Oved g'arayle. Ovedıker Yessey g'arayle.
6 Yesseyker paççah Davud g'arayle. Davuduker
Uriyeyne xhunaşşee uxuna Sıleyman g'arayle.
7 Sıleymanıke Rexavam g'arayle. Rexavamıke
Aviya g'arayle. Aviyadıker Asaf g'arayle. **8**
Asafıker Yehoşafat g'arayle. Yehoşafatıke Yehoram
g'arayle. Yehoramıker Uzziya g'arayle. **9**
Uzziyeker Yotam g'arayle. Yotamıker Axaz
g'arayle. Axazıker Xizqiya g'arayle. **10** Xizqiyeker
Menaşşe g'arayle. Menaşşeyker Amos g'arayle.
Amosuker Yoşiya g'arayle. **11** İzrailin millet
Baabil eyhene ölkeeqa g'e'eşşemee, Yoşiyayke
Yekonyayiy mang'un çocar g'avayle. **12** Baabileençe
qabıyle qiyğa, Yekonyayke Şealtiel g'arayle.
Şealtieliker Zorubbabil g'arayle. **13** Zorubbabiliker
Avihud g'arayle. Avihuduker Elyaqim g'arayle.
Elyaqimıker Azor g'arayle. **14** Azoruker Tsadok
g'arayle. Tsadokuker Axim g'arayle. Aximiker
Elihud g'arayle. **15** Elihuduker Eleazar g'arayle.
Eleazarıker Mattan g'arayle. Mattanıker Yaaq'ub
g'arayle. **16** Yaaq'ubuke Mayramna adamiy
Yusuf g'arayle. Mayrameeyir I'sa, insanaaşe
Masixhva eyhena uxoxa. **17** Gırgıda İbrıhımılee
Davudulqameen nasılbı qədəqqəxhee yits'ıyoq'ab
vooxhe, Davudulee Baabilqa g'e'epşesmeen
nasılbıd qədəqqəxhee yits'ıyoq'ab vooxhe,
Baabilqa g'eepşiyled Masixhılqameen nasılbı
qədəqqəxheeyid yits'ıyoq'abcab nasıl vooxhe.
18 I'sa Masixhın yedike ıxhay inəxüd ıxha:
mang'una yed Mayram Yusufne doyulyniy qey'ı.
Manbışe davatbı ha'assecad, məng'ı'n vuxhne
yixhay aq'valqa qığeç'e. Məng'ee uxasın Uşax
Muq'addasne Rı'hı'ke eyxhe. **19** Yusuf qorkuna
insan eyxhe, Mayram insanaaşine k'ane tesser
hidee'esva, mang'us mana dyugulenra galerç'es
yikkiykan. **20** Mang'vee man kar ək'leeqa
k'eççumee, mang'us nik'ek Rəbbin malaaik
dyagu eyhen: – Davudaaşda dix Yusuf! Mayram
hee'es qıməyq'ən, məng'ı'ne vuxhnedın Uşax
Muq'addasne Rı'hı'ken vodun. **21** Mayramee Dix
uxas, ğu Mang'un do I'sa (Rəbbee g'attixhan
ha'a) gixhxhe, Mang'vee Cun millet manbışde
bınahbışike g'attixhan ha'as. **22** İn gırgın kar,
Rəbbine mizele yuşan ha'ane peyğambaree
otk'unin xhinne eyxhe: **23** «Haane, içiy vuxhne
ayxu sa Dix uxas, Doyud İmmanuel gixhxhes».
(İmmanuel «Allah şaka vornava» eyhen vodun.)
24 Yusuf muğur qıxhamee, mang'vee Rəbbine
malaaikee uvhuyn xhinne ha'a: Mayramıke cus
xhunaşşe hee'e. **25** Mayramee Dix uxasmee, Yusuf
məng'ı'ka g'ılexha deş. Məng'ee uxuyne Uşaxın
doyud, Yusufee I'sa giyxhe.

2 I'sa Hirodee paççahiyvalla haa'ane gahıl,
Yahudeyayne Bet-Lexem eyhene şaharee
yedike ıxha. I'sa yedike ıxhamee, şargılee
İyerusalimqa geed ats'alynan insanar abı, **2** maane
insanaaşike qiyghanan: – Nyaaxha Yahudeeşda
həşde yedike ıxhana paççah? Şak'le şargıle
Mang'una xəne g'avcu, Mang'us k'yoozaras abı. **3**
Man g'ayxhımee, paççah Hirodiy İyerusalimeedın
millet nyaqame ixhesın axva. **4** Hirodee
cusqa gırgın kaahinaaşin ç'ak'ınbıyiy Q'aanunun
mə'əllimar sav'u qiyghanan: – Nyaane Masixh
yedike ixhes? **5** Manbışe eyhen: – Yahudeyayne
Bet-Lexemne şaharee. Məxüd peyğambaree otk'un:
6 «Yahudeyayne cigabışeena Bet-Lexem, Ğu
Yahudeyayne ç'ak'ıne şaharbışda nekke k'ınna deş
vob. Yiğne arğançe Yizde milletıs İzrailis Çoban,
Xərna qığeç'es». **7** Manke Hirodee geed ats'an
insanar cusqa dyugulenba qopt'ul, manbışike
xəne qığevç'una qopkuna gah qiviyghan. **8**
Mang'vee manbı Bet-Lexemqa g'uxoolemee, eyhen:
– Hapk'ın mane Uşaxne hək'ee yugda ats'axhxhe.
Aveykımeeyir, zas xabar g'axuvle, zınar arı Mang'us
k'yozaras. **9** Manbışe paççahee uvhuyençil k'ırı
gyaqqı yəqqı'lqa gyabak'a. Mane gahıl şargıle
g'avcuyne xəneynıb manbışik'le yəq haagva vuxha.
Mana xəne apk'ın, Uşaxnane cigayne oo ulyoozar.
10 Geed ats'ane insanaaşik'le xəne g'avcu, geeb
şadebaxhenbı. **11** Manbı xaaqa ik'eepç'ı, Uşaxiy
mang'una yed Mayram g'avcu, Uşaxne ögiyl
gugaybışil gyuv'ur ç'iyelqamee k'yoozaranbı.
Qiyğad co adıyn xazinanan balagbı aaqı, Mang'us
k'ınəəğə, yugun evanan gıranın gətraniy gıranın
ətirbı hele. **12** Manbışik'le nik'ek Hirodusqa
nyaggah sivmiyk'alva g'acuva, manbı menne
yəqqı'ncab cone ölkeeqa siviyk'al. **13** Geed ats'an
insanar apk'ınmee, Yusuf nik'enang'a mang'usqa
Rəbbin malaaik adı eyhen: – Oza qıxhe, Uşaxiy
cuna yedir alyart'u zaara Misirqa hixvee. Hirodıs
Uşax t'abal hı'ı gik'asıd ıkkan, mançil-allar zı
vak'le eyhesmee maa'ar axve. **14** Mane xəmdecar
Yusufee Uşaxiy cuna yed alyapt'ı Misirqa ayk'an.
15 Goone Hirod qik'asmee, manbı ma'ab aaxva.
Məxüd Rəbbine mizele yuşan ha'ane peyğambaree
otk'unin xhinne eyxhe: «Zı Yizda Dix Misirğançe

qort'ul». 16 Hiroduk'le geed ats'ane insanaaşe cus
horbı hı'ıva ats'axhxhamee, mang'us k'yabaylena.
Mang'vee Bet-Lexemneyiy mançine hıqiy-allane
cigabışeebın q'öne senılqameen gırgın gadebı
gyapt'eva eyhe. Uşax yedike ıxhana gah mang'uk'le
geed ats'alynane insanaaşine cuvabıke, ögilycab
vats'a vooxhe. 17 Məxüd Yeremiya peyğambaree
otk'unin xhinne eyxhe: 18 «Raamee ses qadayle,
Mana Raahileyna uşaxaaşiqa geeşena, Uts'urna
ts'ir vooxhe. Manbı devxhal-alla, Ces yik'bı huvuyid
ıkkiykan deş». 19 Hirod qik'uyle qiyğa, Yusuf
Misirnang'acar mang'usqa nik'ek Rəbbin malaaik
adı 20 eyhen: – Oza qixhe, Uşaxiy cuna yed
alyapt'ı İzrailyqa sak'le. Şen Uşax gik'as ıkkananbı
hapt'ıynbı. 21 Yusuf oza qıxha Uşaxiy cuna yedir
alyapt'ı, İzrailyqa siyk'al. 22 Yusufuk'le, Hirodne
cigee mang'une duxee Arxelayee Yahudeya eyhene
cigee paççahiyvalla haa'a g'avxhumee, mana
qəyq'ənna maqa sak'alas. Mang'uk'le sa medın
nyak' g'acuyle qiyğa, mana Galileya eyhene cigeeqa
ayk'an. 23 Maqa qarı, mana Nazaret eyhene şaharee
axva. Məxüd peyğambaree otk'unin xhinne eyxhe:
«Mang'uk'le Nazaretğançenava eyhes».

3 Mane yiğbışil Yahudeyayne sahree, xhineeqa
k'yooq'ana Yəhye giyğalna Allahın cuvab
insanaaşilqa hixhar ha'a. 2 Mang'vee eyhe ıxha:
– İnsanar, bınahbışike xıl ts'ıts'ee'e, Allahne
yəqqı'lqa savk'le! Xəybışda Paççahiyvalla k'ane
quvxha! 3 İnva Yeşaya peyğambareecadniy
Yəhyeyne hək'ee otk'un: «Sahreençe ses g'iyxhe:
Rəbbis yəqbı he'eva, Mana ılğeç'esın cigabı qotku
qe'eva!» 4 Yəhyee devayne xhayıken tanalinbı
alya'a ıxha, yı'q'eeqab g'ekvayna ts'ira iviyt'al
vuxha. Mang'un otxhuniyıd ts'irtyariy çolane
t'ot'aaşe hı'iyn itv ıxha. 5 Mang'usqa geeb
insanar İyerusalimğançe, Yahudeyne cigabışeençe,
İordanne damayne hiqiy-allançe vüqqə vuxha.
6 Manbışe bınahbı gardanaqa alyat'umee,
mang'veeyib manbı İordanne dameeqa k'yooq'u
gicərxı'ybı alyaat'a'a ıxha. 7 Geeb fariseyariy
saddukeyar mang'usqa, co dameeqa k'yooq'u
gicərxı'ybı aleet'e'eceva vüqqə vuxha. Yəhyeeyid
manbışik'le eyhe ıxha: – Xoçebışda nasıl! Şavaane
vuşde ək'leeqa k'eççu, Allahıke qöönçile şosse
heepxas vəxəsınbıva? 8 Qotkuyn işbı he'e, şu
bınahıke xıl ts'ıts'av'uy hagve. 9 Vuşde ək'leeqa
qımaylecen «Nya'a, İbrıhım yişda dek dişdeva?»
eyhes! Zı şok'le eyhen, Allahısse ine g'ayebışikeb
İbrıhımıs uşaxar haa'as vəəxəsınbı. 10 Haane,
yak'vud yivaaşik avudcad vod. Yugna meyva
hudyoolena yiv, gyapxı ts'ayeeqa g'uvoxharas. 11
Zı, şu bınahıke xıl ts'ıts'av'uva, xhineeqa k'yooq'u
gicəpxı'ybı alyaat'a'a. Zale qiyğa Qarınamee zale
geer gucuka ixhes. Zı Mang'un g'elilinbı haqqasır
kara idyayle. Mang'vee şu, ts'ayeeqa, Muq'addasne
Rı'heeqa k'yooq'u, gicəpxı'ybı alyaat'a'as. 12
Attayl sukuke həpır-çüpır cura'asva mang'un
kurak xıle vod. Cuna suk anbareeqa sa'as, çike
qığeç'uyn həpır-çüpırıd k'idəbəqqəne ts'ayiqqa
heles. 13 Mane gahıl Galileyençe İordanne
damaysqa Yəhyeysqa, Cus gicərxı'y ale't'e'ecenva
I'sa arayle. 14 Yəhyeys man hassaras diykın eyhen:
– Ğu zasqa gicərxı'y alyaat'a'asde cigee, zıne Vasqa
gicərxı'y alyaat'as? 15 I'see mang'us inəxdun
alidghıniy qele: – Hasre həşdiys məxüd ixhecen.
Şi Allahıs ıkkanan ha'as ıkkan. Mançis Yəhyee
«Ho'ova» eyhe. 16 I'sa gicərxı'y alyaat'u xhinençe
qığeç'umee, xəybı q'öna qeedaxhe. Mang'uk'le
Allahın Rı'h qı'nerke xhinne qadı Culqa gexa g'ece.
17 Sayid xəybışeençe ses qadayle: – İna Zas geer
ıkkanna Dix vorna, Mang'vee Yizde yik'es şadvalla
hoole!

4 Qiyğa I'sa iblisın siliys ı'xecenva Allahne Rı'hı'n
mana sahreeqa ıkekka. 2 I'sa sahreenang'a,
Mang'vee yoq'ts'al yiğnayiy yoq'ts'al xəmna kar
udyotxhan ıxhayke, Mana it'umra mıs qexhe. 3
Manke siliys ı'xı'yxəna Mang'usqa qarı eyhen: – Ğu
Allahna Dixxhee, mane g'ayebışik'le eyhe gınelqa
sak'lecen. 4 I'see mang'us inəxdun alidghıniy qele:
– «İnsanee saccu gıneykacab deş, Allahne ghalençe
qığəəne cuvabıkab çikana ı'mı'r haa'ava» otk'un.
5 Qiyğa iblisın Mana muq'addasne İyerusalimne
şahareeqa arı, Allahne Xaane nekke axtıne cigeeqa
giyxhxhı, 6 eyhen: – Ğu Allahna Dixxhee,
Ğucar-Ğu ince avqa ehe. Nya'a, otk'un dişde:
Allahee «Yiğnemee malaaikaşilqa əmr haa'as, Ğu
xılibışil qıkkecen, Yiğın g'elybı g'ayebışile k'ena
qimiyxharcenva». 7 I'see mang'uk'le eyhen: –
«Yiğna Rəbb Allah siliys ı'xmiyxəvad» otk'un
vod. 8 Manke iblisın I'sa sa geed axtıne suvalqa
alqavhu, Mang'uk'le dyunyeyn gırgın paççaharnan
cigabı hits'ayghar hagu eyhen: 9 – Ğu kyorzul zas
ı'bəədat he'eene, in gırgın Vak'le g'ecen zı Vas
heles. 10 Manke I'see mang'uk'le eyhen: – Şeyt'an,
Zake əq'əna qixhe! Nya'a otk'un dişde: «Rəbbis
Allahıs k'yozre, saccu Mang'us ı'bəədat he'e». 11
Mançile qiyğa iblisın Mana Culer-alqa g'alyaraççe.
Mang'usqa malaaikar g'ullux haa'as adayle. 12
I'sayk'le Yəhye aqqı aqa arçuva g'ayxhımee, Mana
Galileyeeqa siyk'al. 13 Mana Nazaretğançe qığeç'u,
Zevuluniy Naftaliyne nasılbışde cigabışeeqa,
golyune mıglekne Kefernahum eyhene şahareeqa
qarı, maa axva. 14 İnəxüd Yeşaya peyğambaree
otk'unin xhinne eyxhe: 15 «Zevulunneyiy
Naftaliyne cigabışee, Deryahısqane yəqqı'l,
İordanne damayne şene aq'val, Allah dyats'ane
milletbı eyxhene Galileyee, 16 Miç'axiyvalee
eyxhene milletık'le, Xədın işiğ g'ece. Hapt'asde

əqı'n avquynbışilqa Nur gyoğa». 17 Mane gahıle I'sa
giyğalna Allahın cuvab hixhar ha'a. Mang'vee eyhe
ıxha: – Bınahbışike xıl ts'ıts'ee'e, Allahne yəqqı'lqa
savk'le! Xəybışda Paççahiyvalla k'ane quvxha.
18 Yiğbışde sa yiğıl I'sa Galileyayne golyusse
ı'lğəəmee, Mang'uk'le q'öyre çoc g'ooce: Pyoturva
eyhena Şimoniy mang'una çoc Andrey. Manbı
baluğ ar aqqaqqanbı vuxha. Manbışe xhineeqa tor
ayhe ıxha. 19 I'see manbışik'le eyhen: – Zaqab qihna
qudoora, Zı şoke Xəybışeene Paççahiyvaleeqa
insanar avqqaqqanbı haa'as. 20 Çocaaşe mankecad
tor g'aleççu, I'sayqab qihna qavayle. 21 I'sa sık'ırra
ögiylqa ark'ınmee, Mang'usqa sa mebın çocar,
Zavdayna dix Yaaq'ubiy mang'una çoc Yəhye
qızaaxa. Manbışe cone dekkıka, Zavdayika, sacigee
lotk'ee tor qa'a eyxhe. I'see manbı Cusqa qoot'al.
22 Mang'vee qopt'uluykum, manbışe dekkır, lotk'ad
g'aletçu, Mang'uqab qihna qavayle. 23 I'sa
Galileyavolle iykır maane, manbışde sinagogabışee
xət qa'a ıxha. Mang'vee Xəybışde Paççahiyvalina
yugna xabar insanaaşilqa hivxhar haa'a vuxha,
insanar gırgıne ık'arbışike, ç'irvalybışike yug
qaa'a vuxha. 24 Mang'une hək'ee Suuriyeevolled
ats'axhxhen. Mançile qiyğa Mang'usqa gırgın
it'umun ık'arbınanbı, cinaaşe avquynbı, cole əəmbı,
paralic ı'xhı'ynbı abayle vuxha. Mang'veeyib
manbı yug qaa'a vuxha. 25 Galileyeençe,
Dekapolis eyhene cigeençe, İyerusalimeençe,
Yahudeyayeençe, İordanne damayne şene aq'vayle
Mang'uqab qihna insanaaşin t'arat'cad qöö ıxha.

5 İnsanaaşin t'arat' g'acu, I'sa suvalqa ılqeç'u
giy'arna. Mang'usqa Cun telebabı qavayle, 2
Mana manbışis ine cuvabıka xət qa'a giyğal: 3
– Nimee baxtivarariy, «Allahdena co nişiscab
karaı'dəənbıva» eyhenbı! Xəybışda Paççahiyvalla
manbışda vuxhes. 4 Nimee baxtivarariy, gyaaşenbı!
Allahee manbışis yik'bı helesınbı. 5 Nimee
baxtivarariy, cocab co ögeeqa hudyoolenbı! Allahee
manbışis cuvab huviyn ciga heles. 6 Nimee
baxtivarariy, Allahna qopkuna yəq otxhuniyleyiy
ulyodğuyle geeb vukkananbı! Allahee manbışis
cos ıkkanan helesın. 7 Nimee baxtivarariy, rəhı'm
haa'anbı! Allaheeyib manbışis rəhı'm haa'as. 8
Nimee baxtivarariy, yik' məttınbı! Manbışik'le
Allah g'aces. 9 Nimee baxtivarariy, uğooduyiy
duşmaniyvalla ç'əv haa'anbı! Allahee manbışik'le
Cun uşaxarva eyhes. 10 Nimee baxtivarariy,
qotkuda ha'ava vuk'lelqa yiğbı ı'k'əənbı! Xəybışda
Paççahiyvalla manbışda vuxhes. 11 Şu nimee
baxtivarariy Zal-alla cuvab alyaat'anbı, Zal-alla
dağamiyvaleeqa gyapk'ıynbı, Zal-alla horbışika
gardanaqa kar giyxhenbı. 12 Şadepxhe, şoqa
xəybışee xəbna hək' vuxhes. Həməxüdıd şole ögee
vuxhayne peyğambaraaşine vuk'lelqa yiğbı alli'ı.
13 Şu ç'iyena q'ev vobna. Q'evan çina q'ızmalla
avaak'an hav'eene, nişisse mançina q'ızmalla
savaak'al ha'as vəxəye? Mana mançile qiyğa
saccu insanaaşine g'elybışeeqa g'aqa dağaa'asın
xhinne qooxhe, menne nişiscab kara avayle
deş. 14 Şu ine dyunyeyn nur vod. Suvane
q'oma alyav'una şahar dyugul ha'as vooxhen
kar deş vodun. 15 Neng'vecab qavhuna lyampa
g'abık avqa giviyxhe deş, mana axtıne cigeeqa
gırgıng'ulqa xaa'ad işix gixhecenva giviyxhe.
16 Hasre həməxüdud vuşun nur insanaaşilqa
gixhecen, manbışik'led vuşun yugun işbı g'acu,
Xəybışeena vuşda Dek axtı qe'ecen. 17 Vuşde
ək'leeqa qımaylecen, Zı peyğambaraaşe uvhuniy
Q'aanunee ot'kunin ak'an ha'aasniyxan qarıva. Zı
manbı ak'an ha'as deş, cigeeqa qalya'as, nişisiy
manbı ıkkanva hagvas qarı. 18 Zı şok'le hək'en
eyhe, xəybıyiy ç'iye hığəkkarasse Q'aanunee
otk'unin gırgın kar ixhesın, Mançee otk'unin
gırgın kar dexha, Mançençe sa k'ınna hərfib, sa
k'ınin xat'ıd hakkalas deş. 19 Şavaayiy Q'aanunee
opk'unna sa k'ınna əmr xheeyib hidyav'u, vucee
hı'iynıd mebınbışis xət qı'ı, mana Xəybışde
Paççahiyvallee nekke avqana ixhes. Q'aanunee
otk'unin ha'ana, man mebınbışis xət qa'ana
Xəybışde Paççahiyvallee axtına ciga avqas. 20 Zı
şok'le eyhen, vuşda qopkuvalla fariseyaaşineyiy
Q'aanunne mə'əllimaaşine qopkuvalile hexxaba
devxheene şu Xəybışde Paççahiyvaleeqa eepç'es
deş. 21 Yişde dekkaaşik'le şenkecad uvhu «İnsan
gimek'a», şavaayiy gik'u mang'uqad məhkama
ilyakkas. 22 Zımee şok'le eyhen, şavaayiy
çoculqa qəl hav'u, hasre mang'uqad məhkama
ilekkecen. Şavaayiy çocuk'le «Bəç'ərva» uvhu,
hasre mang'uqad nekke xədın məhkama ilekkecen.
Çocuk'le «Nişiscar karaı'dəən karva» uvhunar
cehinyamne ts'ayee gyoxhxhanas. (Geenna g1067) 23
Mançil-allad, q'urbanbı allya'ane cigeeqa Allahıs
pay abıyne gahıl vas yik'el qadeene, çoc vale
ts'imisra vor, 24 pay ma'ab g'alepçı, hark'ın ts'erra
çoc mizel aqqe. Mançile qiyğa sark'ıl yiğna pay
hevle. 25 Vake borc qeqqang'uka yəqqəcab miz
t'abal hee'e, deşxhee, mang'vee ğu haakimısqa
hixhara'as, haakimeeyir g'aravulyçiysqa qeles,
g'aravulyçeeyir zindaneeqa arçes. 26 Zı vak'le
hək'en eyhe, ğu mançe borc bıkırda qıdeqqı
g'aykkas deş. 27 Şok'le «Zina hıma'ava» uvhuyn
g'ayxhiyn. 28 Zımee şok'le eyhen, vuşuyiy menne
zəiyfayqa ghalençe xhyan k'əə ilyakkı, yik'ee
zina hı'ınacar xhinne eyxhe. 29 Yiğne sağne
ulen ğu karaı'dəəne yəqqı'lqa ts'ıts'a'axhee, mana
ul alqavhu dağepçe. Yiğnemee tanan sa sura
atk'ınıy, tan bıkırdacad cehinyameeqa dağeççuyle

yugda ixhes. (Geenna g1067) 30 Yiğne sağne xılen
ğu karaı'dəəne yəqqı'lqa ts'ıts'a'axhee, man xıl
gyatxı dağeççe. Yiğnemee tanan sa sura atk'ınıy,
tan bıkırdacad cehinyameeqa atk'ınıyle yugda
ixhes. (Geenna g1067) 31 «Şavaayiy xhunaşşe qıxeele,
məng'ı's qaxiyvunava xılyaqa kağız heleva» uvhu.
32 Zımee şok'le eyhen, şavaayiy zinal deş, menne
k'aral-alla xhunaşşe qıxeele, məhrıng'vee xhunaşşe
zina ha'as haly'eehena xhinne eyxhe. Merıng'uke
qığeyç'una xhunaşşe hey'ınar zina hı'ına xhinne
eyxhe. 33 Şok'le, yişde dekkaaşik'le şenkecad
uvhuyn g'ayxhiyn: «Horbışika k'ın g'ımiysar,
nişinemeeyiy Rəbbilqa k'ın g'assır, manıd he'e».
34 Zımee şok'le eyhen, nişilqacad k'ın g'ımiysar.
Xəəlqan k'ın g'ımiysar, mana Allahna taxt vobna, 35
ç'iyelqan k'ın g'ımiysar man Allahın g'elik avudun
ciga vodun, İyerusalimılqanıd k'ın g'ımiysar
mana xənne Paççahna şahar vobna. 36 Yiğne
vuk'lelinıd k'ın g'ımiysar, vasse mançilyna ç'ərıb
cagvarayiy k'aarı qaa'as vəəxə deş. 37 Vuşun
«ho'o» ho'o ixhecen, «de'eşıd» de'eş ixhecen.
Mançile hexxan şeyt'anıken vodun. 38 Şok'le
«Ulene cigee ul, siliyne cigee sili qeqqeva» uvhuyn
g'ayxhiyn. 39 Zımee şok'le eyhen, şos pısın
ha'axhee hasre he'ecen. Şavaayiy yiğne aq'vayn
sağın sura g'oxhxhu'u, mang'ulqa aq'vayn mansa
surad sak'al he'e. 40 Ğu məhkameeqa huvu
yiğın tanaalin gurt g'ayşes ıkkanxhee, məhrıng'us
mançil ooğançe ali'iynıd hele. 41 Vasqa, şavamecad
cun kar sa kilometırna haqqas ilekkaxhee,
məhrıng'un kar q'ölle kilometır haqqe. 42 Vake kar
heqqang'us hele, vake borc hekkang'uked aq'va
sak'al hıma'a. 43 Şok'le «Vas k'anena ıkkiykne,
duşmanır g'ımece ixheva» uvhuyn g'ayxhiyn. 44
Zımee şok'le eyhen, vuşun duşmanar vukkiykne,
şoqa qihna gyapk'ıynbışdemeeyib düə hee'e.
45 Manke şu, vuşde Xəybışeene dekkın hək'en
uşaxar vuxhes. Mang'una verığ yugunbışilqab,
pısınbışilqab akaraba gyooxha, Mang'un gyoğiyid
qopk'uynbışilqab g'ahapk'iynbışilqad akaradacad
gyoğa. 46 Şu vukkananbıcab şos vukkanva, mançike
şos nəxdun mukaafatne ixhes? Nya'a, məxüd şene
karaı'dəəne nalok'bı sa'anbışed ha'a dişde? 47 Şu
saccu vuşde çocaaşiscab salam hoolexhee, nya'a
man curayn karee? Nya'a, Allah qıvdyaats'anbışe
həməxüd ha'a dişee? 48 Hasre vuşdab yugvalla
Xəybışeene Dekkına yugvalla xhinne ç'əvcab
dyooxhena vuxhecen.

6 İlyaake, şu yugvalla haa'ang'a, mana insanaaşine
ulene ögiyl manbışik'le haagvasva hımaa'a.
Deşxheene, şu vuşde Xəybışeene Dekkıke
nəxbınacab mukaafat alyapt'as deş. 2 Kasibıs
sadaq'a helemee, man dyak'v haa'a himele.
Məxüd aq'vasın ha'anbışe, cone hək'ee yugda
yuşan he'ecenva, sinagogbışeeyiy şahrabışee ha'a.
Zı şok'le hək'en eyhe, manbışe con mukaafat
alyaat'uyn. 3 Ğumee sadaq'a helemee, solne xılek'le
sağınçın hucoome ha'acad mats'axhxhecen. 4
Hasre ğu huvuyn sadaq'a dyugulenda axvacen.
Dyugulenıd g'ecene yiğne Dekkee vas mukaafat
helesın. 5 Düə haa'ameeyib, aq'vasın ha'anbışe
haa'na xhinne hımaa'a. Məxbınbışis sinagogbışee,
şahrayne vutbışik insanaaşik'le g'ecene cigabışee
ulyobzur düəbı ha'asxhe ıkkiykananbı. Zı şok'le
hək'en eyhe, manbışe con mukaafat alyaat'uyn. 6
Ğumee düə haa'ang'a, yiğne gozeeqa ikkeç'u, aqqad
qı'ı dyugulenba yiğne Dekkıs düə hee'e. Manke
dyugulenıd g'ecene yiğne Dekkee vas mukaafat
helesın. 7 Düə haa'amee, menne dınıne milletbışe
xhinne sa kar hakkee himeqqa. Manbışisqa
həməxüd qöö, co sa kar geed eyheng'aniyxan,
Allahık'le g'ayxhes. 8 Şu manbışik akaraba mooxhe!
Vuşde Dekkık'le şos hucooyiy ıkkan, şu Cuke
heqqassecad ats'a. 9 Mançil-alla şu inəxüb düə
hee'e: «Xəybışeena Dek yişda! Hasre gırgıng've
mizel Yiğın do axtıda aqqecen! 10 Havaasre
Yiğna Paççahiyvalla quvooracen, Xəybışee nəxübiy
Hasre ç'iyelid Vas ıkkanəxı'd ixhecen! 11 Hucoone
ixhes, g'iyniysın şas oxhanasın gıney hele. 12
Şi qotkuda hidi'iynçile, Ğu ılyheç'e, Nəxüdiy
şi şak qotkuda hidi'iyn yik'el hixan ha'a. 13
Həməxüd he'e, şi bınahın hımoot'alcen, Şeyt'anıke
şi g'attivxhan hee'e». 14 Şu insanaaşe şok hı'iynbı
yik'el hixan he'eene, vuşda Xəybışeena Dekkır
vuşde bınahbışile ılyheç'es. 15 Şu insanaaşe şok
hı'iynbı yik'el hixan hide'eene, vuşda Dekkır
vuşde bınahbışile ılyheç'es deş. 16 Siv aqqımee
aq'vasın ha'anbışe xhinne, aq'va havaxan hı'ı
ivmiykar. Manbışe siv aqqiy hagvasdemee məxdıne
aq'vabışika iviykar. Zı şok'le hək'en eyhe, manbışe
con mukaafat alyaat'uyn. 17 Ğumee siv aqqımee,
ç'ərılqa əğəə hadğve, aq'va hoğle. 18 İnsanaaşik'le
ğu siv aqqıvacad mats'axhxhecen. Məxür ğu
insanaaşik'le deş, dyugulen g'ecene Dekkik'le
g'aces, mançil-alla Mang'veeyid vas mukaafat
heles. 19 İne dyunyel kar sıma'a. Maa'ad kar guvayn
otxhan, pasın aqqaqqa, sixnareeşe xaybı q'əra
qa'a. 20 Mançine cigee şu şosun kar xəybışee se'e.
Maa'ad man guvaynıd otxhan deş, pasınıd aqqaqqa
deş, sixnareeşeb ikkepç'ı qöqə deş. 21 Yiğın kar
nyaadiy, yiğın yik'ıd maa'ad ixhes. 22 Ulen tanıs işix
hele. Yiğna ul yugba vuxheene, yiğın tanıd nurun
gyatsts'ı ixhes. 23 Yiğne mıssıne ulek'le yugda
g'idecexheene, yiğın tancad miç'axiyvalee ixhes.
Yiğın «nur» miç'axvallaxhee, mana miç'axiyvalla
nimeenaniyxan vob! 24 Şavussecab q'öne xərıng'us
g'ullux haa'as vəəxəs deş. Mang'us manbışda sa

ıkkiykanasda, manasame g'ımece ıxhes. Manbışde sang'un, mang'vee sura aqqasın, mansang'uqa sark'ılir ilyakkas deş. Şosse sayangaba Allahısıb vardevletısıb g'ullux haa'as dəəxə. 25 Mançil-alla Zı şok'le eyhen, hucoone oxhanas, hucoone ulyoğas, hucooniyxan alya'asva mançina hımaa'a. Nya'a, ı'mı'r otxhuniyle, tanıd tanalinçile gıranda dişde vod? 26 Xəəne şit'yaaşiqa ilyaake: mançin ezad deş, gyoxad deş, anbarbışeeqa sa'ad deş. Vuşde Xəybışeene Dekkemee manbı mıssıda g'alya'a deş. Nya'a şu şit'yaaşile nimeexheyib ooqa dişde vob? 27 Vuşde şavussene nişinamecab haa'a, sa sə'ət ı'mrena hexxa'as vəəxə? 28 Nişisne şu tanalqançina haa'a? Çolune t'et'ybışiqa ilyaake nəxüdiy ələə: mançin işib ha'a deş, uxarad ha'a deş. 29 Şenmeen karnane Sıleymaneeyid mançine sançilin xhinne uftanın tanalinbı ali'ı deş. 30 İnyam k'ıldananbı, çoleene g'iyna vobne, g'iyqab peşteeqa apçesde ok'alqa Allahee məxdın tanalinbı alya'axheene, nya'a şolqa alya'as dişde? 31 Mançil-allad «Hucooniyxan oxhanasva?», «Hucooniyxan ulyoğasva?», «Hucooniyxan alya'asva?» mançina hımaa'a. 32 Mane karbışde gırgınçına Allah qıdvyaats'anbışe haa'a. Şoqamee Xəybışee Dek vorna, şos man karbı ıkkananbıva Mang'uk'le ats'an. 33 Şumee ts'eppe Allahna Paççahiyvallayiy Mang'una qopkuvalla t'abal hee'e. Mançile qiyğa man gırgın kar şoqa ixhesın. 34 Mançil-allab g'iyqiyna hımaa'a, mançin çincab-çina haa'asda. Yiğısiysta-yiğısiysta əq'üba vuxhesdacab.

7 Merıng'ulena hımaa'a, şolenab hıma'acenva. 2 Şu nəxübiy merıng'ulena haa'a, şolenab həməxüb haa'as. Şu nəxüdiy ulyoodakke, şosud həməxüd ulyootkes. 3 Nya'a, vak'le çocune uledın çöp g'ece, yiğne ulena ç'il g'udyooce? 4 Yiğne ulee ç'ilynang'a, nəxüdne ğu yiğne çocuk'le eyhes: «Hasre zı yiğne uledın çöp qığahasva!» 5 Aq'vasın ha'ana, ts'eppa yiğne ulena ç'il qığeehe! Mançile qiyğa vak'lecad g'acesın, nəxüdiy çocune uledın çöp qığahas eyxheva. 6 Muq'addasın xvaabışis himele, deşxhee mançin satk'ılıd şu qoodas. Vuşun mirvaribı vokbışde ögiylqa k'ima'a, deşxhee mançin manbı k'öq'əsınbı. 7 Heqqee – şos helesın, t'abal he'ee – aveykesın, akka k'etvee – şos aaqasın. 8 Hekkang'us helenxhe, t'abal ha'ang'uk'le iveekenxhe, akka k'etvang'usud aaqanxhe. 9 Vuşde yı'q'nee məxrına vornane, duxee gıney heqqamee, g'aye hevlecen? 10 Şavaane, dixee baluğ heqqamee, xoçe hevles? 11 Vuşun yik'bı nimee pisınbı ixheeyid, şosse vuşde uşaxaaşis yugun paybı heles əxənbı, nya'a, vuşde Xəybışeene Dekkee şu Cuke heqqeene yugun karbı hidevune g'alyaa'as? 12 Gırgıne karee şos insanar şoka nəxübiy vuxha vukkan, şunab insanaaşika həməxüb vuxhe. Q'aanununud, peyğambaraaşed uvhiyn man yic vodun. 13 Muğne akkayle ikeepç'e. İnsanar gyabat'ana yəqı'b, mançin akkabıd əq'ı'nbı vod. Gellesınbı mane yəqqı'n avayk'an. 14 I'mrena yəqqı'b, çin akkabıd muğunbı vod. Manbı iveykenbı geeb k'ılybabı vob. 15 Horalay peyğambaraaşike şucab şu havaace. Manbı şosqa gevane g'ekvee abayle, abğançemee mıssına umul xhinne vooxhe. 16 Manbı şok'le cone işbışike vaats'a vuxhes. Nya'a, şok'le g'ara tikanıl t'ımıl, zazaaleb inciliy saa'a g'avcunane? 17 Yugne yiven yugnab meyvaxhe hoolena, qööçene yivenıb qööçena meyvaxhe hoolena. 18 Yugne yivel qööçena meyva aleylena deşxhe, qööçene yivelib yugna meyvaxhe ilydyaalena. 19 Yugna meyva hudyoolena yivıb gyapxı ts'ayeeqaxhe huvooxharna. 20 İşbışike şok'le horalay peyğambarar vaats'a vuxhes. 21 Zak'le «Yişda Xərna, yişda Xərnava» eyhen gırgınbı Xəybışeene Paççahiyvaleeqa ikeepç'es deş. Saccu Xəybışeene Yizde Dekkıs ıkkanan hı'ına maqa ikkeç'es. 22 Q'iyaamatne yiğıl gellenbışe Zak'le eyhesın: «Yişda Xərna, yişda Xərna, şi Yiğne doyuka dişdiy peyğambariyvalla haa'a? Yiğne doyuka dişdiy cinar qığa'a? Nya'a, Yiğne doyuka dişdiy gellesın əlaamatbı hagva?» 23 Manke Zı manbışik'le eyhesın: «Pisvalla ha'anbı, Zak'le şu vaats'a deş, Zake əq'əna qeepxhe!» 24 İn Zı eyhenbı g'ayxhı, mançil k'ırı alixhxhına, it'umne cigee xav ali'iyne ək'elikane insanık akar. 25 Nimeen gyoğuybı gyoğeeyid, nimee damabı qakkyatk'ıneeyid, nimee mıtsbı e'eeyid man xav cigee ulyozzuriyn. Man suval alyı'il-alla hı'ğətkır deş. 26 İn Zı eyhenbı g'ayxhı mançil k'ırı ilydiyxhına insan, g'umul xav ali'ıyne beynyavayk akar. 27 Gyoğiybı gyoğas, damabı qakkyak'anas, mıtsbı a'as mane gırgınçin xaakın ha'asın. Xavıd qukkyok'alasın, mançike vuççud axvas deş. 28 I'sa yuşan hı'ı ç'əvxhamee, millet Mang'vee yuşan hı'iyençile matxha axva. 29 Mang'vee Q'aanunne mə'əllimaaşe xhinne deş xət qı'ı. Mang'vee gırgın kar Cune xıle vod xhinne xət qı'ı.

8 I'sa suvayle giç'umee, Mang'uqab qihna geeb insanar qavayle. 2 Maa'ar Mang'usqa maşnane ı'xnabışe gyatsts'ına sa insan qıxha: «Yizda Xərna, Vas zı məttı qa'as ıkkiykınee, əxəsdava» uvhu Mang'us k'yoyzarna. 3 I'see xıl hotku mang'uk set'u eyhen: – Ho'o, Zas ıkkanan, məttı qıxhe! Mana insan mankecar məttı qexhena. 4 I'see mang'uk'le eyhen: – Nyaggah neng'uk'lecad vuççud immeyhe. Ğunar kaahınısqa hak'ne mang'uk'le ğu hagve. Qiyğab Mısee uvhuyn xhinne q'urban ablee'e. Məxüd yiğın yug qıxhay insanaaşik'le g'acesın. 5 I'sa Kefernahumqa arımee, Mang'usqa vəşıng'una

k'omandir qıxha, miz k'yaa'a: 6 – Yizda Xərna,
yizde nukarıs paralic ı'xı' xaa g'alirxhu vor,
mang'vee xəppa əq'üba opxhan. 7 I'see mang'uk'le
eyhen: – Zı arı mana yug qa'asda. 8 Vəşıng'une
k'omandiree Mang'une cuvabıs eyhen: – Yizda
Xərna, zı Vak avaak'ına deş vor, Ğu yizde
akkalqa ayres. Ğu sa cuvabcad uvhee, yizda
nukar qixhesda. 9 Zaqa ç'ak'ınbıb vobunbı,
yizdeb xılek avub eskerar vob. Zı manbışde
sang'uk'le «Hoorava!» uvhee, mana əlyhəəsda,
mansang'uk'led «Qorava!» uvhee, manar qalesda,
nukarık'le «İn he'eva!» uvhee mang'veeyid ha'asın.
10 Mang'une cuvabıle I'sa mattexhena. Mang'vee
Cuqad qihna q'ööne milletık'le eyhen: – Zı
şok'le hək'eda eyhe, Zak'le İzrailee məxdın xədın
inyam neng'uqacad g'acu deş. 11 Zı şok'le
eyhen, Xəybışeene Paççahiyvalleeqa şargıleyiy
garbıle menne milletbışinbı geebbı ables. Manbı
İbrıhımıka, I'saq'ıka, Yaaq'ubuka sa sufranıl
savaales. 12 Co ine Paççahiyvalinbıva eyhenbımee
ine Paççahiayvaleençe miç'axne cigeeqa dağaa'as.
Mançe geşşuybıyiy ık'arıke silibı sana-sançil
qadaxan ses qöö ixhes. 13 Qiyğa I'see vəşıng'une
k'omandirık'le eyhen: – Hoora! Yiğne inyamıs
sik'ı vas heles. Mang'una nukar mankecar yug
qexhena. 14 I'sa Pyoturne xaaqa arımee, mang'una
abay g'ızdırmayn gyorxhan tyulee g'eece. 15 I'sa
məng'ı'ne xılek set'umee, g'ızdırma avayk'anna.
Mana siğeetsu, Mang'us sufra qa'a. 16 Exha
qıxhameeyid I'saysqa cinaaşe avquyn geeb insanar
abayle. Mang'vee cuvabıka cinaarıd qığa'anbı,
vuk'aranbıb yug qaa'anbı. 17 Məxüd Yeşaya
peyğambaree otk'unin xhinne eyxhe: «Mang'vee
yişin ık'arbı ts'ıts'ı'ı, Yişin ç'irvallabı Culqa
alyaat'u». 18 I'sayk'le Cune hiqiy-alla geed millet
sadı g'acumee, Mang'vee Cune telebabışik'le
golyune şene suralqa ılğeepç'eva eyhe. 19
Maa'ar Mang'usqa Q'aanunne mə'əllimaaşina sa
qıxha eyhen: – Mə'əllim, Ğu nyaqa ark'ınee, zı
Vaqar qihna qales. 20 I'see mang'uk'le eyhen: –
Süvəbışiqad, xəə'əd ileedaxvane şit'yaaşiqad akvaa
vodun. İnsanne Duxayqamee vuk'ul apçesınıd
ciga deşin. 21 I'sayne sa menne telebee I'sayk'le
eyhen: – Yizda Xərna, hasre zı ts'erra hark'ın dek
k'eyxhas. 22 I'see mang'uk'le eyhen: – Zaqa qihna
qora. Havaasre hapt'ıynbışecab con hapt'ıynbı
k'evxhecen. 23 I'sa lotk'eeqa gyu'urmee, Mang'un
telebabı Cuqab qihna qavayle. 24 Sayangaba golee
xəbna t'ufan g'ooxa, mançin hı'iyne mırtbışin
lotk'a gyayts'en. Mane gahıl I'sa g'alirxhu eyxhe.
25 Telebabı Mang'usqa qeepxha Mana muğur
qı'ı eyhen: – Yişda Xərna, şakın eyxhe vod, şi
g'attivxhan hee'e! 26 I'see manbışik'le eyhen: –
İnyam k'ıldananbı, nya'a şu qəvəyq'ən? Mana oza
qıxha t'ufanık'leyiy mırtbışik'le «İleezreva!» eyhe.
Manbıd ileezaranbı. 27 Mançile telebabı mattepxha
eyhen: – Mana nəxrına İnsanne? T'ufanınıd,
mırtbışinıd Mang'vee uvhuyn ha'a? 28 I'sa golyune
şene aq'valqa ılğeç'u, Gadarbışde cigabışeeqa
qarımee, maane mağarabışeene nyaq'vbışeençe,
q'öyre cinaaşe aqqına insan Mang'une ögiylqa
qarayle. Manbışiqa məhbına qəl vuxha, insanar
qəpq'ı'niyvalin mane yəqqı'le ı'lğəə vuxha deş.
29 Manbışe ts'ir üvxü eyhen: – Allahna Dix, Vas
şake hucoone ıkkan? Ğu şas əq'üba hevlesne, gah
hidipxhırcar qarı? 30 Manbışike sık'ılda şaqana
vokbışin turuğ uxhiyxhan eyxhe. 31 Cinaaşe I'says
miz k'yaa'a vuxha: – Ğu şi qığa'asxhee, vokbışde
turuğeeqa g'e'eepşe. 32 I'see mançik'le «Hiderava!»
eyhe. Manbıd insanaaşine adğançe qığeeç'u,
vokbışde turuğeeqa ayk'an. Vokbışin turuğcad
ganzıle goleeqa ayhe, mançina sacab üç'übba aaxva
deş. 33 Vokbı uxhiyxhan ha'anbı hepxı şahareeqa
qabı, cinaaşe avq'uyne insanaaşine vuk'lelqa
qadıyn gırgın yuşan ha'an. 34 Mançile qiyğa şaharın
cəmə'ətcad I'sayne ögiylqa qığeç'u, Mang'uk'le
eyhen: – Hucoone ixhes, yişde cigabışeençe
qığeç'e.

9 I'sa lotk'eeqa gyu'ur, golyune şene aq'valyne
Cune şahareeqa qarayle. 2 Mang'usqa paralic
ı'xı'na tyuleena sa insan ıkkekka. I'sayk'le
manbışin inyam g'acumee, paralic ı'xı'yng'uk'le
eyhen: – Dix, qı'məyq'ən, yiğne bınahbışile
ılyheepç'ıynbı. 3 Manke maa'ane sabara Q'aanunne
mə'əllimaaşe coled-alqa uvhuyn: – Mang'vee
kufurud ha'a! 4 Manbışde fıkıreençe ı'lğəən
g'acu I'see eyhen: – Nya'a vuşde yik'eençe pısın
karbı ı'lğəə? 5 İnçin neniy eyhes dağamda:
«Bınahbışile ılyheepç'ıynbıvane», deşxhee, «Oza
qıxha iykrevane»? 6 Şok'le ınıd ats'axhxhe,
ç'iyeyne aq'val İnsanne Dixısse bınahbışile
ılyheç'es əxəna. Qiyğa Mana paralic ı'xı'yng'ulqa
sak'ı eyhen: – Oza qıxhe, tyulyud alyaat'u yiğne
xaaqa hoora. 7 Manar oza qıxha cune xaaqa ayk'an.
8 Milletık'le man g'acu qətq'ı'n, insanaaşis məxbına
guc hoolena Allah axtı qa'a. 9 I'sa mançe ı'lğəəmee,
nalok'bı sa'ane cigee gyu'urna Matta donana sa
insan g'acu, mang'uk'le eyhen: – Zaqar qihna
qora. Manar suğotsu I'sayqar qihna qarayle. 10 I'sa
sufranılqa qarımee, nalok'bı sa'anbıyiy bınahnanbı
abı, Mang'ukayiy Mang'une telebabışika sacigee
kar otxhan ıxha. 11 Fariseyaaşik'le man g'acumee,
Mang'une telebabışik'le eyhen: – Nya'a vuşde
Mə'əllimee nalok'bı sa'anbışikayiy bınahnanbışika
sacigee kar oyxhan? 12 I'sayk'le man g'ayxhı eyhen:
– Vuk'dyak'arne insanaaşis doxtur ıkkiykkanna
deşxhe, mana vuk'aranbışisxhe ıkkiykkanna. 13 Şu
ts'eppa hudoora havak'ne «Zas q'urban deş, rəhı'm

vukkan» eyhene cuvabına mə'na vaats'a vuxhe. Zı
qopkuynbı deş, bınahnanbı qoot'alasva arı. 14 Mane
gahıl Yəhyeyn telebabı I'saysqa abı qiyghanan:
– Nya'a şiyiy fariseyaaşe geed sivar aqqaqqa,
Yiğne telebabışe ıqdyaqqa? 15 I'see manbışik'le
eyhen: – Tsuma k'anenang'a, davatbışeeqa abıyne
mihmanaaşe nya'a aq'vabı qa'as eyxheyee?
Tsuma manbışisse alyart'asın yiğbı qadımee,
manke manbışed sivar aqqasınbı. 16 Neng'veecab
yisseyne tanalinçilqa ts'enne parçeykena yamax
üvxiyxə deş. Ts'ebna parçe yisseyınçik avqas deş,
curuvxhesda. Q'əç'ür sık'ılbab xəp quvxhes. 17
Ts'edın çaxırıd yisseyne tuluğbışeeqa haç'a'an
deşxhe. Deşxheene tuluğbı qodu çaxırıd ehekkasın,
tuluğbışikınnıd ixhesın. Ts'edın çaxır, ts'enne
tuluğbışeeqaxhe haç'a'an. Məxüd he'eene tuluğbıd,
çaxırıd axvasın. 18 I'sa yuşan ha'amee, Mang'usqa
sinagogna xərna qarayle. Mana I'says k'yorzul
eyhen: – Yizda yiş həşde xhinne qiyk'u, Ğu həşde
arı məng'ı'lqa xıl gixhxheene, mana eexvasda. 19
I'sa suğots'u, telebabışika sacigee mang'uqar qihna
ayk'an. 20 Mane gahıl yıts'ıq'vəlle senna eb k'əən
ık'arnana sa xhunaşşe, I'saysqa yı'q'əle qiyxha
Mang'une tanalinçine baağık seet'a. 21 Məng'ee
celed-alqa eyheva: – Mang'une tanalinçikcar
seet'unaxhiy, yug qeexheyiy. 22 I'sa sak'ımee mana
g'aycu eyhen: – Yiş, qimeeq'ən, yiğne inyamın ğu
yug qey'ı. Zəiyfa hamankecar yug qeexhena. 23
I'sa sinagogne xərıng'une xaaqa arımee, maadın
alikkı-gikkıyiy ak'ıma mə'niy dyutyak'ee hook'anbı
g'avcu, 24 eyhen: – G'eepç'e ögiyle, içiy qiyk'u-
karey'ı deşur, mana g'alirxhu vor. Manbışe I'sayne
cuvabıs əqənabı ha'a. 25 Cəmə'ət g'aqa qığavhu, I'sa
aqa ikkeç'u, içiyne xıleke aqqımee içiy sığeets'ana.
26 Mana xabar, mane cigabışde gırgıne surabışilqa
hiviyxharna. 27 I'sa mançe qığeç'umee, Mang'uqab
qihna q'öyre bı'rq'ı'na «Davudna Dix, şalqa rəhı'm
hee'eva!» ts'ir haa'a qöö vuxha. 28 Mana xaaqa
ikkeç'umee, bı'rq'ı'nbı Mang'usqa qavayle. I'see
manbışik'le eyhen: – Zasse man ha'as əxəva şu
inyam ha'anne? Bı'rq'ı'nbışe Mang'uk'le eyhen:
– Ho'o, yişda Xərna! 29 I'sa manbışde uleppışik
qet'u eyhen: – Vuşde inyamıs sik'ı helen. 30
Manbışin uleppı mankecad qeedaxhenbı. I'see
manbışik'le «Nyaggah şavuk'lecad immeyheva»
eyhe. 31 Manbışemee mana xabar, mançe qığeepç'ı
mane cıgayne gırgıne surabışilqa hivxhar haa'ana.
32 Manbı mançe qı'ğəəne gahıl, I'saysqa cinaaşe
aqqına, yuşan ha'as dəxəna insan arayle. 33
I'see cin qığavhumee, mana insan yuşan ha'a
giyğal. Cəmə'ət mane işile mattıxha eyhen: –
İzrailil inəxdun kar mısacad ıxhayn deşdiy! 34
Fariseyaaşemee eyhe ıxha: – Mang'vee cinar,
cinaaşine xərıng'une kumagıka qığa'a. 35 I'sa
gırgıne xivaaşeeyiy şaharbışee alycaxva maane
sinagogbışee xət qa'a ıxha. Mang'vee Xəybışeene
Paççahiyvalina yugna xabar yuşan haa'a, gırgıne
ık'arbışikeb yug qaa'a vuxha. 36 Cuqa qihna qöön
cəmə'ət g'acu, I'sayna manbışilqa rəhı'm qavayle:
manbı çoban dena axuyn vəq'əbı xhinne obzur-
opt'ul, hucoome ha'asınbı avxu vuxha. 37 Mang'vee
Cune telebabışik'le eyhen: – Şagav geedıd, işçermee
k'ılyba. 38 Mançil-allab şagavne İyesilqa miz k'ee'e,
Cun şagav sa'asın işçer g'axuvlecenva.

10 I'see yıtsıq'vəyre teleba Cusqa sav'u, manbışis
cinaaşis əmr haa'as vəəxəsda guc hoole.
Manbı qığa'as, ık'arbışike, vuk'arbışike yug
qaa'asda xhinnena guc. 2 Mane yıts'ıq'vəne
g'axuvuyngun dobı inbı vod: ts'erriyna Pyoturva
eyhena Şimoniy mang'una çoc Andrey, Zavdayna
dix Yaaq'ubiy mang'una çoc Yəhye, 3 Filippiy
Bartalamay, Tomasiy nalok'bı sa'ana Matta, Alfayna
dix Yaaq'ubiy Tadday, 4 Kanançiy Şimoniy I'sa
merıng'une xılyaqa quvuna Kariotğançena Yahuda.
5 I'see, mana yıtsıq'vəyre teleba in xət qı'ı g'uxoole:
– Menne milletbışisqa ımaak'an, Samariyebışde
nenecab şahareeqa ikkimeebaç'e. 6 Ts'eppa aguyne
vəq'əbışisqa xhinne İzrailyne milletısqa havak'ne. 7
Hapk'ınne cigabışee «Xəybışda Paççahiyvalla k'ane
quvxhava» eyhe. 8 Vuk'aranbı yug qee'e, hapt'ıynbı
üç'üb qee'e, ı'xnabışe gyavts'uynbı məttee'e,
cinarıd qığe'e. Şos man q'ərad huvu, şunad q'ərad
hele. 9 Şu şoka yı'q'eeqa qı'ı k'ınəəğayn, nuk'rayn,
medın nencad pıl ılymaat'a. 10 Yəq'ısva torbaniy,
badal ha'asın gurtniy, çarıxbıniy, əsaaniy ılymaat'a.
İşçiys otxhanan kar gexha. 11 Nene xiveeqa,
şahareeqa ikkepç'ee, maa'ar şos sik'ına insan
t'abal he'e, mançe əlyhəəsmeeyib manbışəəng'ə
aaxve. 12 Xaaqa ikkepç'ımeeyib gırgıng'us salam
hevle. 13 Xav şos sik'ınxhee, vuşda xayir-düə
mançil vuxhes, şos sik'ın deşxhee, vuşda xayir-
düəyib mançil aaxvas deş. 14 Şavusmecab şu
abı devkanxhee, şol k'ırı ilydiyxhexhe məxdıne
xaançe, şahareençe əlyhəmee, vuşde g'elybışilin
tooz gikke. 15 Zı şok'le hək'en eyhe, Q'iyaamatne
yiğıl mane şaharıs Sodomuliy Homorayle dağamda
ixhes. 16 Haane, Zı şu vəq'əbı xhinne umulybışisqa
g'ıxoole. Mançil-allab xoçebı xhinne ək'elika,
qı'nerkebı xhineyib ziyan hudyoolenbı vuxhe.
17 İnsanaaşike şucab şu havaace, manbışe şu
məhkamabışeeqa ts'ıts'aa'as, cone sinagogbışee
çümqbışika gyootas. 18 Şu Zal-alla ç'ak'ınbışisqayiy
paççahaaşisqa vukkees. Şunad manbışisiy menne
milletbışis Yizde hək'ee yuşan haa'as. 19 Şu
mebınbışde xılyaqa qoolemee, nəxüdne eyhes,
hucoone eyhesva, mançina hımaa'a. Hucooyiy
eyhes ıkkanva mane gahıl şok'le hagvasın. 20
Mankeb şu deş yuşan haa'as, vuşde adın Xəybişeene

Dekkın Rı'h yuşan ha'as. 21 Çocee çoc, dekkee
dix merıng'une xılyaqa gyapt'ecenva qevles.
Uşaxaarıb dekkılqayiy yedilqa g'elil qeepxa, manbı
merıng'une xılyaqa gyapt'ecenva qevles. 22
Şu gırgınbışik'le Zal-alla g'ımooce qeepxhes.
Vuşuyiy k'anyaqqamee örxü g'attixhanasda. 23 Şu
sa şaharee dağamiyvaleeqa gyapk'ımee, manisa
şahareeqa heepxe. Zı şok'le hək'en eyhe, şu
İzrailyne şaharbışee alycaaxu ç'əveepxhesse,
İnsanna Dix qalesda. 24 Teleba mə'əllimıle,
nukarır cune xərıng'ule xərra eyxhena deşxhe.
25 Teleba cuna mə'əllim xhinne, nukarır cuna
xərna xhinne ixhee ç'əv. Xaane xərıng'uk'le Ba'al-
Zevulva eyhexheene, mang'une xaabınbışik'le
man cuvab nimeexheeyid geed eyhes! 26 Mançil-
allab manbışile qı'məəq'ən. Məxdın ooqa kar
aletçuyn, kar eyxhen deş, man mats'axhxhecen.
Məxdınıd dyugulenın deşin, aq'valqa qığmeç'ecen.
27 Zı şok'le miç'axiyvalee uvhuyn, şu yiğniyığın
eyhe, vuşde k'ıreeqa uvhuynud şu daxabışile eyhe.
28 Can gik'as əxənbışile, rı'h gik'as dəxənbışile
qı'məəq'ən. Canıkınıd, rı'hı'kınıd cehinyamee
ha'as Əxəsıng'ule qəvəəq'ne. (Geenna g1067) 29
Q'öble maççariy, nya'a sa yezane pılıs massa hoole
dişde? Mançina sacab vuşde Xəybişeene Dekkee
ittevhu ç'iyelqa g'a'avxhas deş. 30 Mang'uk'le
vuşde vuk'lel xhuleble ç'ər vuxhayıd ats'a vod.
31 Mançil-allab qı'məəq'ən, şu qətqəs-ələtqəs
dexhesde maççareeşileb nimeexheyib gıranba
vob! 32 Şavaayiy insanaaşine ulene ögiyl Yizın
sura aqqı, Zınad Yizde Xəybışeene Dekkıne ögiyl,
mang'un sura aqqas. 33 Şavaayiy insanaaşine
ulene ögiyl Yizın sura ıqdyaqqı, Zınad Yizde
Xəybışeene Dekkıne ögiyl, məxrıng'un sura aqqas
deş. 34 Vuşde fıkreeqa qımaylecen, Zı ç'iyene
aq'valqa sülyh allesvaniyxan arı. Zı sülyh deş,
g'ılınc allesva arı. 35 Zı dix dekkıke, Yiş yedike,
Sosur abayke curaa'asva arı. 36 İnsanın xaabınbı,
mang'un duşmanar vuxhes. 37 Dekkiy yed Zale
geer ıkkanna, Zas sik'ına deş vor. Dixiy yiş Zale
geer ıkkannar, Zas sik'ına deş vor. 38 Cun çarmıx
alyaat'u Zaqar qihna qıdyarınar, Zas sik'ına deş vor.
39 Şavusiy cuna ı'mı'r havaaces vukkan, mang'vee
cuna ı'mı'r avaak'an haa'asda. Şavaayiy cuna
ı'mı'r Zal-alla huvu, mang'vee cuna ı'mı'r meeb
alyapt'asda. 40 Şos akka aaqang'vee, Zasıd aaqasın.
Zas akka aaqang'vee, Zı G'axuvuyng'usud aaqasın.
41 Peyğambarıs, peyğambarva akka aaqang'vee
peyğambarıs sik'ınab mukaafat alyapt'as. Qorkune
insanıs, qorkunava akka aaqang'vee, qorkuyng'us
sik'ınab mukaafat alyapt'as. 42 Zı şok'le hək'eda
eyhe, şavaayiy Yizde qıvdyaats'ıyne telebays sa
k'oleedın mık'an xhyan huvu, mana mukaafat
dena axvas deş.

11 I'see, Cune yıtsıq'vəne telebayk'le hucooyiy
ha'as ıkkanva uvhu, mançe İzrailybışde
şaharbışee xət qa'asvayiy maabınbışilqa Allahın
cuvab hixhara'as ayk'an. 2 Yəhye zindaneenang'a
Masixhee ha'ane işbışde hək'ee g'ayxhı,
mang'vee cun telebabı Mang'usqa qiyghanas
g'uxoole: – Qalesda Ğuniy vor, deşxhee,
mernane gozet ha'as? 4 I'see manbışis
inəxdun alidghıniy qele: – Hudoora, g'acu-
g'ayxhiyn Yəhyeys yuşan he'e: 5 bı'rq'ı'nbışik'le
g'ecen, k'aanbı iviykaranbı, maşikan ı'xnabınanbı
mətteebaxhenbı, g'idiyxhenbışik'le g'iyxhen,
hapt'ıynbı üç'üb qeebaxhe, kar deşinbışilqa yugna
xabar hivxhar haa'a. 6 Zalqa şak hidi'ına nimee
baxtivariy! 7 Yəhyeyn telebabı apk'ınmee, I'sa
cəmə'ətıs Yəhyeyne hək'ee yuşan ha'a giyğal: –
Sahreeqa nişiqa ilyaakasniy hapk'ın? Q'amışiqane,
mıtsın ı'ğiykar ha'ane? 8 Nişiqaniy şu ilyaakas
hapk'ın? İnsanıqane, micagın tanalinbı ali'ıyne?
Micagın tanalinbı ali'ıynbı paççahaaşde saraybışee
vooxhe. 9 Manke nişiqa ilyaakasniy hapk'ın?
Peyğambarıqane? Ho'o, Zı şok'le eyhen, mana
peyğambarıler ooqana vor. 10 Mana şena insan vor,
cune hək'ee otk'unna: «Haane, Vale ögiyl xabar
ana Yizda insan g'ıxele, Mang'vee Vas yəq haa'as».
11 Zı şok'le hək'eda eyhe, yadaaşe vuxuynbışde
yı'q'nee məxrına xhineeqa k'yoq'ana Yəhye xhinne
xərna ıxha deş. Xəybışeene Paççahiyvaleenamee
nekke qıvdyaats'ına, mang'ule xərna ixhes.
12 Yəhyeyne yiğbışile g'iyniyne yiğılqamee,
Xəybışeene Paççahiyvaleeqa gucuka gyabak'a,
şavaayiy maqa gixhasva əq'üba opxhan manar
gexhana. 13 Q'aanununud, gırgıne peyğambaraaşed
Yəhyelqasse uvhu. 14 Şu q'abıl ha'axhee, Yəhye
sak'alasda. Mana İlyas peyğambar vorna. 15
K'ırıbınang'vee k'ırı alixhxhecen! 16 Şavukne Zı
ine gahılin insanar akar haa'as? Manbı maydama
gyuv'urne menne uşaxaaşilqa cuvab ayhene
uşaxaaşik akar: 17 «Şi şos dyutyak' hook'u,
şumee mık'ar hı'ı deş! Şi şos ak'ına mə'niy
qəpq'ı', şumee gyaaşu deş!» 18 Yəhye qarıyng'a,
mang'vee kar udyotxhanva, çaxırıd ulydyoğava,
«Mana cinın aqqıva» eyhe ıxha. 19 İnsanna
Dixmee qarıyng'a Mang'vee otxhan-ulyoğava,
«İne vuxhnat'ay, ulyoğane insanıqa ilyaakende,
nalok'bı sa'anbışikayiy bınahnanbışika hambaz
ıxha!» K'orana ək'elymee ha'ane işbışike vaats'a
vooxhe. 20 Qiyğa I'see Vucee əlaamatbı haguyne
şaharbışee, bınahbışike xıl ts'ıts'di'iynbışis,
Allahne yəqqı'lqa sidipk'ılıynbışis güx haa'a: 21
– Şolqa ver ooxas, Xoraziniy Bet-Tsayda! Şok'le
haguyn əlaamatbı, Allah qıvdyaats'anbışik'le Suriy
Sidonul haguynbıxhiy, maabınbışe noots'acabniy
bınahbışike xıl ts'ıts'aa'as, Allahne yəqqı'lqa

savk'alas, p'erk'iybıd ali'ı yı'qqı'l gyuv'aras. 22
Zı şok'le hək'eda eyhe, Q'iyaamatne yiğıl şos
Suruleyiy Sidonıle dağamda ixhes. 23 Kefernahum,
vak'le yiğna ciga xəybışee vuxhesvane ats'a?
De'eş, yiğna ciga cehinnyamee vuxhes. Vak'le
haguynmeen əlaamatbı Sodomıl haguynbıxhiy,
mana şahar g'iyniyne yiğılqamee aaxvasdaniy.
(Hadēs g86) 24 Zı şok'le sayid eyhen, Q'iyaamatne
yiğıl vas Sodomule dağamda ixhes. 25
Manke I'see eyhen: – Dek, Ğu in karbı,
k'orana ək'elynanbışikeyiy aalimaaşike dyugul hı'ı
uşaxaaşik'le haguva, Zı Ğu, xəybışdayiy-ç'iyebışda
Rəbb, axtı qa'a! 26 Ho'o, Dek, Ğu man Vas məxüd
ıkkiykın hı'ı. 27 Yizde Dekkee gırgıncad Yizde
xılyaqa quvu. Dekkıle ğayrı, Dix şavuk'lecar ats'a
deş. Dekkır Duxayle ğayrı şavuk'lecar ats'a deş.
Dixesır Dek şavusiy hagvas ıkkan, manbışik'ler
haagvana. 28 Obzuriynbıyiy xev yı'q'dananbı,
Zasqa able, Zı şu sibık qaa'as. 29 Zıcar Zı axtıra
ıkdekkana vor, Yizın yik'ıd güvənada vod. Zı
hoolena xamut alept'e, Zaked şos xət qixhe. Manke
şok'leb rəhətiyvalla aveekesda. 30 Zı hoolena
xamut yı'q'ba deş vob, xevıd sibıkın vod.

12 Mane gahıl, I'sa Şabbatne yiğıl suk qevhuyne
çolbışile k'ena ı'lğəə eyxhe. Mang'un telebabı
mıssıba vuxhal-alla, manbışe gıt'y (sunbul) qoodu
abna suk opxhan giviyğal. 2 Fariseyaaşik'le
man g'acu, Mang'uk'le eyhen: – İlekkende,
Yiğne telebabışe Şabbatne yiğıl hidya'asın işbı
vod ha'a! 3 I'see manbışik'le inəxüd eyhe: –
Nya'a şu qətqı' dişde, Davudıy cukanbı mıs
qeepxhayng'a, mang'vee hucooyiy hı'ıva? 4
Mana Allahne xaaqa ikkeç'u, muq'addasın gıney
alyaat'u, cukanbışika sacigee oyxhanan. Man
gıney kaahinaaşile ğayrı şavuscad oxhanas ıkkan
deşdiy. 5 Şu Q'aanune qətqı' dişde, kaahinaaşe
Şabbatne yiğıl Allahne Xaa iş hav'eeyib, manbışıl
taxsir axva deş? 6 Zı şok'le eyhen, Allahne
Xaaler Doyukana inyaa vor. 7 Şok'le «Zas q'urban
deş, rəhı'm vukkan» cuvab hucoo eyhen ıxhay
atsts'axhanxhiy, şu taxsir deşinbışılqa bınah qaa'as
deşdiy. 8 İnsanna Dix, Zı Şabbatne yiğınar Xərna
vorna. 9 I'sa mançe sinagogeeqa qarayle. 10
Maa'arır xıl qeqquna sa insan eyxhe. Fariseyaaşe
I'salqa taxsir qaa'asın kar t'abal ha'a ıxhayke,
manbışe Mang'uke qiyghanan: – Nya'a, Q'aanunun
Şabbatne yiğıl yug qaa'as havaysaranbıne?
11 I'see manbışis inəxdun alidghıniy qele: –
Vuşde neng'ukamecab sa vəq'ə vuxheene, vucub
Şabbatne yiğıl g'uyeeqa g'a'aybxheene, nya'a, şu
mana mançe alqaahas dişde? 12 İnsan vəq'əyle
nimeexheyir gıranra vor! Mançil-allab Şabbatne
yiğıl yugvalla haa'as havaysarna. 13 Mançile
qiyğa Mang'vee ık'arang'uk'le eyhen: – Xıl hotke!
Mang'veeyid xıl hotkumee, xıl yug qexhe, mansa
xıl xhinne qexhe. 14 Fariseyar sinagogeençe
qığeepç'ı, I'saykın nəxüdne ha'asva gaf haa'a.
15 I'sayk'le man ats'axhxha mançe ayk'anna.
Mang'uqab qihna geeb insanar avayk'an, Mang'vee
manbışin gırgınbı yug qaa'anbı. 16 I'see Cune
hək'ee neng'uk'lecad eyhes ixhes deşva uvhu.
17 Məxüd Rəbbine mizele yuşan ha'ane Yeşaya
peyğambaree otk'unin xhinne eyxhe: 18 «Haane
Zı g'əyxı'na G'ul! Zas Mana geer ıkkan, Yizde
yik'es ıkkanəxrına Mana vor. Zı Yizın Rı'h Mang'us
heles. Mang'vee milletbışis qotkuyne məhkamayne
hək'ee yuşan haa'as. 19 Mang'vee ts'ırıb haa'as
deş, hı'ccatıd ha'as deş, Mang'un sesid şahrabışee
g'ayxhes deş. 20 Mang'un qotkuyn məhkama
ğamdexha, Mang'vee hoççunin q'amışid haq'var
ha'as deş, K'ətqəs qexhen pelyted k'ətqə'əs deş.
21 Milletbışda umud Mang'une doyulqa vuxhes».
22 Mançile qiyğa I'sayne k'anyaqa cinaaşe aqqına
bı'rq'ı'na, miz avquna sa insan arayle. I'see mana
yug qa'ana. Mang'uk'le g'ecenıd, yuşanır ha'ana. 23
Gırgın insanar mançile mattepxha sana-sang'uke
qiyghanan: – Deşxhee, inane vor Davudna Dix,
Masixh? 24 Fariseyaaşik'le man g'ayxhı eyhen:
– Mang'vee cinar, cinaaşine xərıng'une Ba'al-
Zevulne gucuka qığa'a. 25 Fariseyaaşine ək'leençe
ı'lğəən I'sayk'le ats'axhxha, Mang'vee manbışik'le
eyhen: – Sa ölka q'öne cigeeqa quvxhaxhee mana
q'əra quvxhes, q'öne cigeeqa quvxhana şaharıb,
xavıd geed aaxvas deş. 26 Şeyt'anın şeyt'an
qığayhexheene, man adğançe q'öna qıxhava
eyhen vodun. Məxüdxheene, nəxübne mançina
paççahiyvalla aaxvas? 27 Zı cinar Ba'al-Zevulne
gucuka qığa'axheene, manke vuşde telebabışe
şavne gucukane qığa'a? Mançil-allab manbı şos
haakimara vuxhes. 28 De'eş, Zı cinar Allahne
Rı'hı'ka qığa'axheene, Allahna Paççahiyvalla şolqa
qabınava eyhen vodun. 29 Şavusse gucnane insanne
xaaqa ikkeç'u, mang'un g'el-xıl idiyt'ıl sixbı ha'as
əxəyee? Məxrıng'un ts'etta g'el-xıl ayt'alas ıkkan,
qiyğad sixbı ha'as. 30 Yizın sura ıqdyaqqına, Zaka
parxaçra vor, Zaka sidya'ang'veeyid dağa'anxhe.
31 Mançil-allad Zı şok'le eyhen, insanaaşine gırgıne
bınahbışileyiy kufurıle ılyheepç'esınbı, saccu
Allahne Rı'hı's hı'iyne kufurıle ılyhıdeepç'es. 32
Şavaayiy İnsanne Duxayk'le cuvab uvhu mang'une
bınahıle ılyheepç'esınbı, Muq'addas Rı'hı'k'le
cuvab uvhuyng'unemee bınahıle ine dyunyeylib
şene dyunyeylib ılyheepç'es deş. (aiōn g165) 33
Yivek'le yugnava eyhexhee, mançine şagavık'led
yugnava eyhe. De'eş, yivek'le qüvçunava eyhexhee,
mançine şagavık'led qüvçunava eyhe. Yiv çine
şagavıkexhe vaats'a vooxhena. 34 Xoçebışda
nasıl, şu pisınbınang'a, vuşde ghalyaqa yugun

qayleyee? İnsanne yik'eedın mizelyxhe eyxhen.
35 Yugne insanee yugvaline xazineençe yugun
karbıxhe qığa'anbı, pısıng'veeyid pisde xazineençe
pısınbıxhe qığa'anbı. 36 Zı şok'le eyhen,
Q'iyaamatne yiğıl nişil-alla qadiy uvhuyne cuvabıl-
alla, insanaaşe cuvab qeles. 37 Ghaleençe
qığeç'uyne sa cuvabıl-alla vak'le qorkunavad
eyhesın, menne cuvabıl-alla valqa taxsırıd
gixhxhesın! 38 Manke Q'aanunne mə'əllimaaşeyiy
fariseyaaşe I'sayk'le eyhen: – Mə'əllim, şas Ğu
əlaamat hagu ıkkan. 39 I'see manbışis inəxdun
alidghıniy qele: – Allahne yəqqı'le qıkk'epç'iyne,
ine gahıne pisde insanaaşe əlaamat t'abal ha'a.
Manbışis Yunus peyğambarne əlaamatıle ğayrı
nencad əlaamat heles deş. 40 Nəxüriy Yunus
peyğambar xhebılle yiğnayiy xheyible xəmna
xənne baluğne vuxhne axu, həməxürur İnsanna
Dix, Zı xhebılle yiğnayiy xheyible xəmna ç'iyene
k'oralybışee axvas. 41 Ninevayne milletın Yunus
peyğambarne cuvabıl k'ırı alixhxhıva, bınahbışike
xıl ts'ıts'av'uva, Allahne yəqqı'lqa satk'ılva,
Q'iyaamatne yiğıl manbı oza qeepxha mane
insanaaşilqa taxsir gixhxhes. Həşdemee inyaa
Yunusuler Xərna vor. 42 Canubne kraliçeeyid
dyunyeyne şene q'omançe arı Sıleymanne k'orane
ək'elil k'ırı alixhxhıva, məng'eeyid Q'iyaamatne
yiğıl oza qiyxha mane insanaaşilqa taxsir gixhxhes.
Həşdemee inyaa Sıleymanıler Xərna vor. 43 Cin
insanne adğançe qığeç'uyle qiyğa xhyanbı deşde
cigabışee iliyk'ar axva, çısın manzil haa'asın ciga
t'abal ha'a, yicıd iveeke deş. 44 Mane gahıl mançin
eyhen: «Zı dorala, qığeç'uynecar xaaqa sak'alas».
Mane xaaqa sak'ımee, mançik'le xav qatxhu,
vuşucar dena, məttıda g'aces. 45 Manke man atk'ın
çikasana yighılle çiled pısın cinar qott'ul qales.
Manbıd maqa adı, maayıd axvasınbı. Məxrune
insanıs qiyğa ıxhayn, ts'etta ıxhaynçile pisda qales.
İne gahıne pisde insanaaşine vuk'lelqad man qales.
46 I'sa cəmə'ətıka yuşan ha'amee, Mang'una yediy
Mang'un çocar Mang'uka yuşan haa'asva abı, g'ab
ulyoozar. 47 Şavaamee Mang'uk'le eyhen: – Yiğna
yediy Yiğın çocar g'abıb ulyobzur, Vakavub yuşan
haa'as vukkan. 48 I'see mane insanıs inəxdun
alidghıniy qele: – Yizda yediy Yizın çocar vuşbıne?
49 Mang'vee xıleka Cun telebabı haagu eyhen: –
Yizda yedir, Yizın çocar inbı vob. 50 Şavaayiy Yizde
Xəybışeene Dekkıs ıkkanan ha'a, manar Yizda çoc,
Yizda yiçu, Yizda yed yeexhe.

13 I'sa manecar yiğıl xaançe qığeç'u, golyune
k'ane giy'ar. 2 Mang'une hiqiy-alla manimeen
millet sadıva Mana ark'ın lotk'ee giy'ar, milletmee
deryahne mıglekcad axva. 3 I'see manbışis
misaalabı ts'ıts'a-ts'ıts'a'a geed kar yuşan ha'a:
– Sa insan toxum oozasva qığeç'e. 4 Mang'vee
toxum oozamee, toxumen sabarabı yəqqı'ne
mıgleqqa g'a'adak'va. Maqad şit'yar aletxu
qadı, manbı oyxhananbı. 5 Mane toxumın
sabarabıd g'a'adak'vanbı nyaq'v k'ılybanane
g'ayenane cigeeqa. Nyaq'v maa'ab k'ılybava,
manbı zaradacad aleylenbı. 6 Verığ üvxümeeyib
kokbı deşva manbı qeqvanbı. 7 Mançike sassabıd
ğı'ç'iybışeeqa g'a'adak'va. Ğı'ç'iyid axtı qıxha,
manbı çik avud g'alya'a, aleyles haysar deş. 8
Yugne cigeeqa g'a'atk'uyne toxumbışemee yugun
şagav hele. Mançine sassançin vəş nəqqees,
sassançin yixhts'al, sassançinıd xhebts'al nəqqees
ezuynçile geed şagav hele. 9 K'ırıbınang'vee
k'ırı alixhxhecen! 10 Telebabı I'saysqa qeepxha
qiyghanan: – Nişil-allane cos misaalabı ts'ıts'a'a?
11 Mang'vee manbışis inəxdun alidghıniy qele:
– Şos Xəybışeene Paççahiyvaleene dyugulene
karbışin ats'axhxhay huvu, şenbışismee huvu
deş. 12 Şavuqayiy vod, məxrıng'us sık'ıldad
geed heles, məxrıng'uqa gırgın hexxaalika ixhes.
Şavuqayiy deş, məxrıng'une xılençe vodunıd
g'ayşesın. 13 Zı misaalabı ts'ıts'aa'a-ts'ıts'aa'a
mançil-alla manbışika yuşan ha'a, manbışik'le
ilyaakamee g'ece deş, k'ırı iliyxhemeeyid g'iyxhe
deş, manbışilqa hiyxharıd deş. 14 Məxüd Allahne
mizele yuşan ha'ane Yeşaya peyğambaree otk'unin
xhinne eyxhe: «G'ayxhiylette g'ayxhesın, şolqamee
yic hixharas deş, İlyaakıylette ilyaakasınbı,
şok'lemee yic g'aces deş. 15 İne milletın
yik'bı g'ayelqa sak'ı, K'ırıbışik'led dağamda
g'iyxhe, Manbışe uleppı gyatxıynbı, Uleppışik'led
g'ımececenva, K'ırıbışik'led g'imiyxhecenva,
Yik'bışik'led haymexhecenva, Zalqab siviyk'al deş,
Zı co yug qeecenva». 16 Şu nimee baxtivarariy,
vuşde uleppışik'led, k'ırıbışik'led g'ece-g'iyxheva!
17 Zı şok'le hək'en eyhe, peyğambaraaşine
g'ellesınbışik'led, qopk'une insanaaşik'led, şok'le
g'ecenbı g'acu ıkkaniy, g'acesme manbışik'le
əxı' deş, şok'le g'iyxhenıd manbışik'le g'ayxhes
ıkkaniy, g'ayxhesıd əxı' deş. 18 Həşde şu k'ırı
alixhxhe mane ezang'une misaalayka hucooyiy
eyhes ıkkiykınva. 19 Şavuk'leyiy Xəybışeene
Paççahiyvaline hək'ee eyhen g'ayxhı, mang'ulqa
man hidiyxhar, mang'une yik'eeqa ezuyn şeyt'anın
qöqən. Yəqqı'ne mıgleqqa g'a'aypxhına toxum
mana vob. 20 G'ayenane cigeeqa g'a'aypxhınamee,
eyhen g'ayxhı, şadvalin zarada «Ho'ova» eyhene
insanık akar. 21 Məxrı'ng'uqa kok deşva
mana sık'ınna gahna axva. Dağamın yiğbı
qadımee, Allahne cuvabıl-alla mang'uqa qihna
gyapk'ımee, mana yəqqıle qığeç'esda. 22 Ğı'ç'eeqa
g'a'aypxhınamee, eyhen g'iyxhene, yiğısiysın işbı
ha'ava, var-devletın hoyt'alva, man g'ayxhiyn

cuvab cune adcad gek'ane insanık akar. Mançil-
allad toxumen şagav hele deş. (aiōn g165) 23
Yugne cigeeqa g'a'aypxhınamee, eyhen g'iyxhene,
vuk'leeqa k'yadaççene insanık akar. Məxrıng'vee
sassa yəqqees vəş, sassa yəqqees yixhts'al, sassa
yəqqeesıd xhebts'al nəqqees ezuynçile geed
şagavxhe helen. 24 I'see manbışis sa mebna misaala
ts'ıts'aa'a: – Xəybışda Paççahiyvalla nişikne akar?
Haane, insanee cune çoleeqa yugna toxum üvxü.
25 İnsanar g'alyapk'ıyng'a mane insanna duşman
arı, sukeeqa xarvak' oozu ayk'anna. 26 Suk ələə
gibğılmee xarvak' g'ooce giviyğal. 27 Nukarar
xaane iyesiysqa qabı eyhen: «Yişda xərna, nya'a
ğu çoleeqa yugna toxum dişde üvxü? İna xarvak'
nençeniyxan vuxha?» 28 Mang'vee nukaraaşik'le
eyhen: «Man duşmanee hı'ı». Nukaraaşe mang'uke
qiyghanan: «Vas ıkkanxhee, şi hapk'ın mana
ulyoodas?» 29 İyesee eyhen: «De'eş, şu xarvak'
ulqodamee, sayıb g'idevcu sukcab ulyooda. 30
Hasre qiyşalasmee manbı sacigeecad aleeylecen.
Qiyşalne gahıl, zı qiyşalanbışik'le ts'etta xarvak'
sav'u, gyoxhxhan haa'asın xhinnen bafabı he'eva
eyhes. Qiyğab suk yizde anbareeqa üvxeva eyhes».
31 I'see manbışis sa mebnab misaala ts'ıts'aa'a:
– Xəybışda Paççahiyvalla insanee cune çoleeqa
üvxüyne xardalne toxumek akar. 32 Xardalna
toxum gırgıne toxumbışda nekke k'ınna vuxheeyib,
mana alyabımee dirigee ələəne alabışde nekke
axtınçilqa siviyk'al. Mançike xəə ileedaxvane
şit'yaaşe akvaabı ha'asda xhinnena sa yiv vooxhe.
33 I'see manbışis sa mebnab misaala ts'ıts'aa'a:
– Xəybışda Paççahiyvalla xamırılqa ilekkane
acıxamırık akar. Zəiyfee man alyaat'u xhebne
vexhxheene urveeqa alikkı'ı bıkırda aleylesmee
g'alyadaççen. 34 I'see man gırgın misaalabı
ts'ıts'a'a-ts'ıts'a'a eyhe ıxha, Mang'vee milletıs
misaala ts'ıts'dyav'u vuççud eyhe ıxha deş. 35
Məxüd peyğambaree otk'unin xhinne eyxhe:
«Zı ghal misaalabı ts'ıts'a'asva aaqas, Dyunye
itxhıniyle inyaqa Dyugulenda axuyn karbı Zı
şos yuşan ha'as». 36 I'sa milletıke curxha,
xaaqa ikkeç'e. Mang'un telebabı Mang'usqa qabı
eyhen: – Çolee alyabıyne xarvak'na misaala
hucoo eyheniyva şas yuşan hee'e. 37 I'see
manbışis inəxdun alidghıniy qele: – Yugna toxum
oozana İnsanna Dix vorna. 38 Çolud dyunye vod.
Yugun toxumbıd Paççahiyvalin uşaxar. Xarvak'ıb
şeyt'anın uşaxar vob. 39 Xarvak' oozuna duşmanır,
iblis vorna. Qiviyşalna gahıb dyunyeyn axır
vodun, qiviyşalanbıb malaaikar vobınbı. (aiōn g165)
40 Xarvak' ulyoodu gyooxhan haa'an xhinne,
məxüd dyunyeyn axır qadıyng'a ixhes. (aiōn
g165) 41 İnsanne Duxee Cun malaaikar g'axuvles,
mançinıd pisde yəqqı'lqa ts'ıts'aa'an karbıyiy
pisvalla ha'an gırgınbı Mang'une Paççahiyvaleençe
saa'as. 42 Manbı geşşuybıyiy ık'arıke silibı sana-
sançil qadaxan ses qööne gyopxhanne peşteeqa
dağaa'as. 43 Qopkuynbımee mane gahıl cone
Dekkıne Paççahiyvalee verığ xhinne hits'aaghar
vuxhes. K'ırıbınang'vee k'ırı alixhxhecen! 44
Xəybışda Paççahiyvalla çolee dyugulyav'uyne
xaziynayk akar. İnsanık'le mana aveykımee dyugul
haa'a. Qiyğa man çol alişşes əxecenva, şadra
ayk'anna cuqa vodun gırgıncad kar massa heles.
45 Xəybışda Paççahiyvalla nişikne akar? Haane,
sa taaciree micagın mirvaribı t'abal ha'a. 46
Mang'uk'le geeb gıranna mirvari aveykımee, mana
sa mirvari alivşes vəəxecenva, ayk'anna cuqa
vodunmeen gırgın kar massa heles. 47 Sayib
Xəybışda Paççahiyvalla deryaheeqa avhuyne,
curayn-curayn baluğar gyatk'uyne toruk akar.
48 Tor gyatsts'ımee, man hadğu deryaheençe
qığayhen. Qiyğab gyuv'ur yugun baluğar g'əyxı'
ç'emç'ebışeeqa sa'a, pisınbıd dağa'anbı. 49
Dyunyeyn axır hitxhıring'ad həməxüd ixhes.
Malaaikar adı pisınbı qopkuynbışde əreençe
g'əvxü, (aiōn g165) 50 manbı geşşuybıyiy ık'arıke
silibı sana-sançil qadaxan ses qööne gyopxhanne
peşteeqa dağaa'as. 51 I'see manbışike «İn
eyhen gırgın şolqa hitxhırinneva?» qiyghan.
Manbışe «Ho'ova» eyhe. 52 I'see manbışik'le
eyhen: – Xəybışeene Paççahiyvaline hək'ee
uvhuyn hitxhırna Q'aanunna mə'əllim, mançil-
allar xaazineençe ts'edıniy yisseyn qığayhene
xaane iyeseeşik akar. 53 I'see man misaalabıd
ts'ıts'ı'ı mançe ayk'anna. 54 Mana Cune şahareeqa
sark'ıl, maane sinagogee cəmə'ət xət qa'a giyğal.
Cəmə'ət mançile mattıxha eyhen: – Nençeniyxan
Mane İnsanıqa manimeena k'orana ək'el vuxha?
Nəxüdniyxan Mang'usse man ələamatbı hagvas
əxə? 55 İna ustadna Dix dişee? Mang'une yedinıd
do Mayram dişde vod? Nya'a Yaaq'ub, Yusuf,
Şimon, Yahuda Mang'un çocar dişde vob? 56
Nya'a Mang'un gırgın yiçubı inçeğana dişde
vooxhe? Nençeniyxan Mane İnsanıs man gırgın
ıxha? 57 Manbışe I'salqa inyam ha'a deş. I'seemee
manbışik'le eyhen: – Peyğambarıs Cune vatanıleyiy
Cune xaale ğayrı gırgınəəng'ə hı'rmat giviyxhena.
58 Manbışe inyam hidya'ava, Mang'veed maa geed
ələamatbı hagva deş.

14 Mane gahıl I'sayne hək'eedın xabarbı
Galileyayne xərıng'uk'le Hiroduk'le g'iyxhe.
2 Mang'vee cune nukaraaşik'le eyhen: –
Mana xhineeqa k'yooq'ana Yəhye vorna. Mana
hapt'ıynbışde əreençe üç'ür qı'ı qarıva, Mang'usse
məxdın ələamatbı hagvas əxə. 3 Hirodee vucee
ögeecar dişdiy, çocune Filippne xhunaşşeyne

Hirodiadaynemee, Yəhye aqqı'ı g'elybı-xıleppı
ayt'ıl, zindaneeqaniy dağerçu. 4 Nya'askanniy
Yəhyee Hiroduk'le uvhuva: «Vas Hirodiada
hee'es yixhes deşva». 5 Hirodus Yəhye gik'as
ıkkiykıneeyir, mana cəmə'ətıle qəyq'ənnaniy.
Cəmə'ətıd Yəhyeyqa peyğambarıqa xhinneniy
ilyakkan. 6 Hirodın yedike ıxhayn yiğnang'a,
Hirodiadayna yiş yı'q'neeqa qığeyç'u mang'usva
mık' haa'a. Man Hirodne yik'eençe eyxhe. 7
Mang'vee k'ın g'iysar, içee cuke heqqıyn helesınva.
8 İçeeyid yedee xət qı'iyn eyhe: – Zas xhineeqa
k'yooq'ane Yəhyeyna vuk'ul sinee qavaale. 9 Man
g'ayxhı paççahın yik' sacurayıd qe'eene, mang'vee
mihmanaaşinee ögee k'ın g'assırva içee heqqiyn
«Alleva» eyhe. 10 Mang'vee zindaneeqa insan
g'axuvu Yəhyeyna vuk'ul gyapxas ulyooka. 11
Mang'una vuk'ul gyapxı sineeab içiys abayle.
İçeeyib mana yedis vukkekka. 12 Yəhyeyne
telebabışe abı mang'un candak alyaat'u, k'eyxhan.
Qiyğab mançina xabar ana I'saysqa abayle. 13
Man g'ayxhı, I'sa lotk'eeqa gyu'ur vuşucar deşde
sa cigeeqa ayk'an. Şaharbışeene insanaaşik'le
Mana nyaqa ark'ınıy ats'axhxha, Mang'uqab
qihna iviykar avayk'an. 14 I'sa lotk'eençe
giç'uyng'a, Mang'uk'le maqa sadıynmeen millet
g'acu, manbışis rəhı'm qavayle. Mang'vee maabın
vuk'aranbı yug qaa'anbı. 15 Exha qexhemee, I'sayn
telebabı Mang'usqa qeepxha eyhen: – İnyaa hiqiy-
alla vuççud deşin. Gecdad vod. Millet g'aykke
hapk'ın hiqiy-allane xivaaşeençe cosun oxhanasın
kar alişşecen. 16 I'seemee manbışik'le eyhen:
– Imaak'ancen manbı. Manbışısın otxhuniy şu
hele. 17 Telebabışe I'sayk'le eyhen: – İnyaa şaqa
xhone gıneyleyiy q'öne baluğule ğayrı vuççud
deşin. 18 I'see «Şoqa vodun Zasqa qaleva» eyhe.
19 Milletık'led «Şunab ok'ul gyuvreva» eyhe.
I'see Vuce xhoble gıneyiy q'ölle baluğ aqqı,
xəəqə ilyakkı, Allahıs şukur haa'a. Qiyğad man
gıney hatq'ur telebabışisqa qele, telebabışed
man milletıs bit'al ha'a. 20 Gırgınbı otxhun
avts'uyle qiyğa, yıts'ıq'vəbleb xəbna gyavts'una
ç'emç'e hexxada axuyne gıneyna saa'a. 21
Uşaxariy yedar qı'dəbəqəxhee, man otxhuniy
xhone aazırılqa ılqəəne insanee otxhun. 22 I'see
mankecab Cun telebabı ulyookanbı lotk'eeqa
gyuv'ur şene aq'valqa ılğeepç'es. Vucur, insanar
mançe əlyhəəsmee maa axva. 23 I'sa cəmə'ət
atk'ınıyle qiyğa, Vuccar axumee, exheeqana düə
haa'asva suvalqa ılqeç'e. 24 Mane gahılqasse
lotk'a mane cigayke əq'əna qıxha eyxhe. Manbışde
suralqa mıts aa'ava, lotk'ayle k'enad mırtar qiyxhar
ıxha. 25 Miç'eed qıxhesse, I'sa goleene xhinel
iykar, manbışisqa qarayle. 26 Telebabışik'le Mana
xhinel oo iykar g'acu, qəvəyq'ənanbı. Manbı
qəpq'ı'n ts'irbı ha'a: – Man rı'hı'd! 27 Mankecar
I'sa manbışika yuşan ha'a giyğal. Mang'vee
manbışik'le: «Qı'məəq'ən, Zı vorva» eyhe. 28
Pyoturee Mang'us inəxdun cuvab qele: – Yizda
Xərna, Mana Ğuxheene, zak'le xhinel oo iykar
Vasqa «Qorava» eyhe. 29 I'see «Qorava» eyhe.
Pyoturur lotk'eençe qığeç'u xhinel oo iykar
I'saysqana ayk'an. 30 Mıts it'umba aa'a g'avcu,
mana qərq'ı'niyvalin xhinek avqa əə giyğal. Manke
«Yizda Xərna, zı g'attixhan he'eva!» mang'vee
ts'ir haa'a. 31 I'see mankecad xıl hotku mana
aqqaqqana. I'see mang'uk'le eyhen: – K'ılda
inyamnana, nya'a ğu ək'leeqa əxəsee-dəxəseeva
qali'ı? 32 Manbı lotk'eeqa ılqeepç'ımee mıts k'ıl
qooxhe. 33 Lotk'eebınbışe «Ğu hək'erar Allahna
Dixırva» uvhu Mang'us k'yoozaranbı. 34 I'sayiy
Cun telebabı golyune şene aq'valqa, Genisaretne
suralqa ılğeebaç'e. 35 Maa vooxhene insanaaşik'le
I'sa qıvaats'ı, hiqiy-alla Mana arıva ses adaççe.
İnsanaaşeb gırgın vuk'aranbı Mang'usqa abayle.
36 Vuk'aranbışe I'salqa miz k'yaa'a: – Hucoone
ixhes, Yiğne tanalinçine baağık xheeyib şi soot'as
havaasre. Mang'une tanalinçine baağık soot'uyn
gırgınbı yug qeebaxhe vuxha.

15 Mane gahıl I'saysqa İyerusalimğançe
fariseyariy Q'aanunun mə'əllimar abı eyhen:
2 – Nya'a Yiğne telebabışe yişde baba-dideeşe
uvhiyn hidya'a? Nya'a manbışe gıney otxhanang'a
xıleppı hudyoyğal? 3 I'see manbışik'le eyhen:
– Nya'a şu manke baba-dideeşin ədatbı ha'ava,
Allahee uvhiyn hidya'a? 4 Nya'a Allahee dişde
uvhu: «Dekkısiy yedis hı'rmat gyuvxhe», «Şavaayiy
dekkıqayiy yediqa hoku, məxrına gik'eva»? 5
Şumee eyhen: sa insanee «Dekkiy yed, zı şos
helesın Allahıs huvuva» uvhee, 6 məxring'vee
dekkısiy yedis hı'rmat givdiyxheeyib vooxhe. Şu
məxüd hı'iyka Allahne Cuvabıle heepxı, baba-
dideeşin ədatbı ha'a. 7 Ay q'öbvalla haa'anbı!
Nimee yugda dişee Rəbbine mizele yuşan ha'ane
Yeşaya peyğambaree şuna xhinnenbışde hək'ee
otk'un: 8 «Mane milletın Zas ghalekacab hı'rmat
giviyxhe, Manbışin yik'bı Zaka deş vod. 9 Manbışın
Yizde ögiyl k'yobzuriy nişiscad karaı'dəən kar
vod, Co xət qa'anıd, insanaaşe cokecad qığavhuyn
karbı vod». 10 I'see millet Cusqa sı'ı eyhen:
– Yugda k'ırı alixhxhe, vuk'leeqa k'eççe. 11
İnsan ghalyaqa ıkkekançin deş əq'əə'ə, mang'une
ghaleençe qığəənçe əq'əə'ə. 12 Mane gahıl
Mang'usqa telebabı qeepxha eyhen: – Vak'le
ats'anne, Ğu eyhenbı fariseyaaşik set'uynbı. 13
I'see manbışik'le eyhen: – Yizde Xəybışeene Dekkee
idezuyn kar kokeençe g'ı'ttitğəsın. 14 Manbı coleb-
alqa g'alee'e, manbışe cok akaran bı'rq'ı'nbıcab
hoot'al. Bı'rq'ı'ng'vee bı'rq'ı'na hoytalxhee, manke

q'öyursana xandak'eeqa g'a'apk'as. 15 Pyoturee
Mang'uk'le «Mana misaala şas yugba yuşan
he'eva» eyhe. 16 I'see eyhen: – Vuşded vuk'leeqa
k'iç'u dişde? 17 Nya'a vuşde vuk'leeqa k'idə,
ghalyaqa ıkkiyn gırgın vuxhneqa ayk'anva, mançile
qiyğa qığeç'e ıxhay? 18 Ghaleençe qı'ğəən
cuvab, yik'eençexhe qaylen, mançinıb insanar
əvq'əə'ənbı. 19 Pisın fıkırbı, gyapt'iy, zina, sixbı,
horbışika aq'val aqqiy, qəlasın uvhiy gırgın man
kar insanne yik'ee eyxhe. 20 İnsan əq'ə'ən karbı
manbı vod. Hidyodğılne xıleppışika insanee kar
otxhunva mana əq'ən kar deş vod. 21 I'sa mançer
Suriy Sidon eyhene cigabışeeqa ayk'an. 22 Maa'ar
Mang'usqa mane cigabışee yeexhena, kana'anbışda
sa xhunaşşe ts'ir haa'a qeexhe. Məng'ee Mang'uk'le
eyhe ıxha: – Yizda Xərna, Davudna Dix, zalqa
rəhı'm hee'e! Yizda yiş cinaaşe ayqı, məng'ee geeb
əq'üba ts'ıts'aa'a! 23 I'see məng'ı's cuvabcad qele
deş. Manke Man'gusqa telebabı qeepxha «Hucoone
ixhes, g'aykke mana, deşxhee mana şaqar qihna
ts'ir haa'a qööva» eyhe. 24 I'see zəiyfayk'le eyhen:
– Zı saccu İzrailyne aguyn vəq'əbı xhinnene
insanaaşisqa g'axuvu. 25 Zəiyfa Mang'usqana
qiyxha, kyorzul eyhen: – Yizda Xərna, zas kumag
he'e! 26 I'see məng'ı'k'le eyhen: – Uşaxaaşine
xılençe gıney g'ayşu, xvaabışis k'eçvee yugda
dexhe. 27 Zəiyfee eyhen: – Ho'o, yizda Xərna, Ğu
qotkuda eyhe! Xvaabışemee, iyeseeşine sufranıle
g'a'atk'uyn xüvəbıxhe oyxhan. 28 Məng'ı'ne mane
cuvabıs I'see eyhen: – Ay zəiyfa! Vaqa xədın
inyamıd, hasre vas ıkkanəxüd ixhecen. Məng'ı'na
yişir mankecar yug qeexhena. 29 I'sa mançe
qığeç'u, Galileyayne golyune mıglekğançe ılğeç'u,
maane suvabışde sançilqa ılqeç'u giy'arna. 30
Mang'usqa maqa geeb insanar sabayle. Maqa
sabıynbışiqa k'aanbı, bı'rq'ı'nbı, quç'opkuriynbı,
yuşan haa'as dəəxənbı, geed ık'arnanbı vooxhe.
Manbı I'sayne g'elybışisqa qaa'a, I'seeyib manbı
yug qaa'a vuxha. 31 Yuşan haa'as dəəxənbı
– yuşan haa'a, quç'opkuriynbı – yug qeepxha,
k'aanbı – iviykar, bı'rq'ı'nbışik'le – g'ece, g'acumee,
millet mattıxha İzrailyna Allah axtı qa'a. 32
I'see Cun telebabı qopt'ul eyhen: – Zalqa mane
cəmə'ətnavub alipxhı, xhebılle yiğna manbı Zaka
vuxha, manbışiqa oxhanasın karıd axu deş. Zas
manbı kar udyotxhun yəqqı'l taq'atıle g'a'apk'ı
vukkan deş. 33 Telebabışe Mang'uk'le eyhen: – Şi
inimeene hiqiy-alla insanar deşde cigee, inimeen
cəmə'ət ats'ya'asın gıney nençene ha'as? 34 I'see
manbışike qiyghanan: – Şoqa xhuleble gıneyne
vob? Manbışe eyhen: – Yighıble gıneyiy sık'ınınbıd
baluğar vod. 35 I'see cəmə'ətık'le ç'iyel gyuv'reva
eyhe. 36 Qiyğa Mang'vee yighıble gıneyiy baluğar
alyaat'u, mançil-alla Allahıs şukurub hav'u, manbı
hatq'ur telebabışisqa qele. Telebabışed milletıs
bit'al ha'a. 37 Gırgınbı otxhun aats'enbı. Mançile
hexxana yighıble gyavts'una ç'emç'eb aaxvana. 38
Uşaxaaşileyiy yadaaşile ğayrı, gıney yoq'ne aazır
insanee oyxhan. 39 I'sa insanar mançe əlyhəəsmee
maa axva. Qiyğale xhinne, Vucur lotk'eeqa gyu'ur
Magdan eyhene cigeeqa ayk'an.

16 Maa'ab Mang'usqa fariseyariy saddukeyar
sabayle. I'sa siliys ı'xəsva manbışe Mang'uk'le
xəənçen cok'le sa əlaamat hagveva eyhe. 2
I'semee manbışik'le eyhen: – Exha qexhemee,
xəv ç'əraxəda g'acu şu eyhen: «Hava yugba
vuxhes». 3 Miç'eedmee xəybı sadı g'acveene
«G'iyna t'ufan vuxhesva» şu eyhe. Şok'le xəə
eyxhen karbı nen eyheniyva, eyhes əxeeyid,
ine gahbışin işaaratbımee vuşde vuk'leeqa
k'əə deş. 4 Allahne yəqqı'le qıkk'epç'iyne,
ine gahıne pisde insanaaşe əlaamatbı t'abal
he'eeyid, manbışis Yunus peyğambarne əlaamatıle
ğayrı medın əlaamat hagvas deş. I'see manbı
g'alyav'u ayk'anna. 5 Telebabışe golyune şene
aq'valqa ı'lğəəmee, oxhanasın gıney alyaat'as
yik'el hixan hı'ı. 6 I'see manbışik'le eyhen:
– Fariseyaaşineyiy saddukeyaaşine acıxamırıke
əq'əna qeepxhe. 7 Telebabışe sana-sang'uk'le eyhe
ıxha: – Mang'vee manva, şi gıney ılydyaat'uva
eyhe. 8 I'sayk'le manbışe yuşan ha'an ats'axhxha
eyhen: – Ay inyam k'ıldananbı, nya'a şu şoscad,
şoqa gıney deşva yuşan haa'a? 9 Man vuşde
vuk'leeqa k'iç'u dişde? Xhod aazırıng'us xhoble
gıney g'aypxhırna gah, nya'a şosse yik'elyne
hipxın? Şu manke xhuleble ç'emç'eniy hexxaba
avxuyne gıneyna sav'u? 10 Yoq'ud aazır, yighne
gıneyka ats'ı'iyle qiyğa, xhuleble ç'emç'e gıneyna
hexxaba avxuy şos yik'el dişee? 11 Nya'a vuşde
vuk'leeqa k'idə, fariseyaaşineyiy saddukeyaaşine
acıxamırıke əq'əna qeepxheva eyheng'a, Zı gıney
deş eyhe. 12 Manke telebabışde vuk'leeqa k'əə,
əq'əna qeepxheva, I'see gıney ha'ane acıxamırıke
deş, fariseyaaşeyiy saddukeyaaşe xət qa'ane
karbışike ooxhud eyhe ıxhay. 13 I'sa Filippne
Keysariyayne cigabışeeqa qarımee, Mang'vee Cune
telebabışike qiyghanan: – İnsanaaşine uvhiyn,
İnsanna Dix vuşiyiy? 14 Telebabışe eyhen: – Sanbışe
xhineeqa k'yooq'ana Yəhyeva, mansanbışe İlyas
peyğambarva, şensanbışe Yeremiya peyğambarva,
sa mebınbışe peyğambaraaşina nenameeva eyhe.
15 I'see manbışike qiyghanan: – Şosqa nəxüdiy
qöö Zı vuşune vor? 16 Şimon-Pyoturee eyhen:
– Ğu Vorne Allahna Dix, Masixh vorna. 17 I'see
mang'uk'le eyhen: – Yuhanna dix Şimon, ğu
nimee baxtivariy, man vak'le insanaaşe deş, Yizde
Xəybışeene Dekkee haguva! 18 Zı vak'le eyhen, ğu
Pyotur (ganz) vorva, Zınab Yizda ummat mane

ganzıl oab alyaa'as. Mane ganzıl alyav'uyne Yizde
ummatıle, cehinnyamın gucbıd ğameedxhes deş.
(Hadēs g86) 19 Xəybışeene Paççahiyvalin mık'eybı
Zı vasqa qeles. Ğu ç'iyel ha'as eyxheva uvhuyn
kar, Xəybışeene Dekkeeyid ha'as hassarasın. Ğu
ç'iyel ha'as dexhesva uvhuyn karıd, Xəybışeene
Dekkee ha'as hassaras deş. 20 Qiyğa I'see
əmr haa'a, Vuc Masixh ıxhay neng'uk'lecad
immeyheva. 21 Mançile qiyğa I'sa giyğalna
telebabışis yuşan ha'a, Vuc İyerusalimqa əlyhəəs
ıkkanva, maane ağsaqqalaaşine, kaahinaaşine
ç'ak'ınbışde, Q'aanunne mə'əllimaaşine xılençe
Vucee geeb əq'üba ooxhanasva, Vuc gik'asdava,
xhebıd'esde yiğılir Vuc üç'ür qa'asdava. 22
Pyoturee I'sa sık'ırra şaqana qıkkı eyhen: – Yizda
Xərna, Vascar Ğu qiykne! Hasre man Yiğne
vuk'lelqa qımaylecen! 23 I'semee Pyoturuk'le
eyhen: – Ögiyle g'eç'e, şeyt'an! Ğu Yizda yəq
avqaaqqa! Ğu Allahne işbışda deş, insanne işbışda
haa'a! 24 Qiyğa I'sa Cune telebabışilqa sak'ı eyhen:
– Şavusiy Yizda teleba ixhes ıkkan, vucee cuna
hımaa'acen. Məxrıng'vee culqa gexhan çarmıxıd
alyaat'u Zaqar qihna qoracen. 25 Şavaayiy cuna
ı'mı'r havaace, mang'vee mana avaak'an haa'as.
Yizdemee ı'mı'r avaak'an hav'uyng'veeme, cuna
ı'mı'r havaacesda. 26 İnsanee gırgın dyunye xılel
qı'ı, ı'mı'r havaaq'ar hav'eene, mançike hucoo
xayirne? I'mı'r yı'q'əlqa savaak'al haa'asdemee,
insanısse hucoo heles əxəyee? 27 İnsanna Dix, Zı,
Dekkıne nuree malaaikaaşika qarımee, Mang'vee
gırgıng'us co hı'inçil-alla gexhan qeles. 28 Zı şok'le
hək'en eyhe, inyaa ulyobzurne sabaranbışik'le,
İnsanna Dix Paççahiyvalika qariy g'ıdecu hapt'as
deş.

17 Ooğançe yixhılle yiğ ılğeç'uyle qiyğa,
I'see Pyoturiy Yaaq'ubiy mang'una çoc
Yəhyer qort'ul sa axtıne insanar deşde suvalqa
ılqeebaç'e. 2 Manbışde ulene ögiyl Mana
sayangara badalexhena. Mang'un aq'va verığ
xhinne hits'ayghar giyğal, tanalqa ali'ıyn karbıd
işiğ xhinne capmee-cagvara qeedaxhe. 3 Mane
gahıl manbışik'le Mısayiy İlyas I'sayka gaf haa'a
g'ooce. 4 Pyoturee eyhen: – Yizda Xərna, yişin inyaa
vuxhay nimeecad yugda ıxhayn! Vas ıkkanxhee, zı
inyaa xhebılle paga alya'as, sa Vas, sa Mısays, sayid
İlyasıs. 5 Pyotur yuşan ha'ane gahıl, manbışilqa
sa hits'aagharna bulud qabı, əq haa'a. Qiyğa
mançençe ses qadayle: – İna Zas geer ıkkanna
Dix vorna, Mang'vee Yizde yik'es şadvalla hoole!
Mang'ul k'ırı alixhxhe! 6 Telebabışik'le man
g'ayxhı it'umba qəpq'ı'n, aq'vakkena ç'iyelqa
dizyabatçe. 7 I'sa manbışisqana qarı, manbışik
xıl set'u «Oza qeepxhe, qı'məəq'ənva» eyhe. 8
Manbışe vuk'ulybı ooqa qı'ımee, I'sayle ğayrı
vuşucar g'ece deş. 9 Suvayle g'əəmee I'see
telebabışik'le eyhen: – İnsanna Dix qik'u üç'ür
qa'asmee, şok'le həşde g'acuyn şavuscad yuşan
hıma'a. 10 Telebabışe Mang'uke qiyghanan: –
Nya'a manke Q'aanunne mə'əllimaaşe, ts'erra
İlyas peyğambar qales ıkkanva eyhe? 11 I'see
manbışis inəxdın alidghıniy qele: – Hək'erar İlyas
peyğambar qarı gırgın kar qa'as ıkkan. 12 Zımee
şok'le eyhen, İlyas qarına, saccu manbışik'le mana
qıvats'ı deş, manbışe mang'une vuk'lelqa yiğbı exı.
İnsanne Duxeeyib manbışde xılençe geeb əq'üba
ts'ıts'aa'as. 13 Manke telebabışde vuk'leeqa k'eç'e,
Mang'vee xhineeqa k'yooq'ane Yəhyeyne hək'ee
ooxhud eyheva. 14 Manbı insanar sabıyne cigeeqa
qabımee, I'saysqa sa adamiy qarı Mang'une ögiyl
q'aratsabışil gyu'ur 15 eyhen: – Yizda Xərna,
yizde duxalqa rəhı'm hee'e, mang'vee sudurğayke
geeb əq'üba opxhan. Mang'vee vuceecar-vuc
ts'ayeeqa, xhineeqa huvoyxhar. 16 Zı mana Yiğne
telebabışisqaniy arı, manbışisse mana yug qa'as
əxı' deş. 17 I'see eyhen: – Yəqqı'le qıkkeepç'iyn,
inyam deşin ine gahılyın insanar, Zı mısilqameene
şokanacar ixhes? Zı mısilqameene şos öörxəs?
Uşax inyaqa, Yizde k'anyaqa qale. 18 I'see
cinık'le gadeyne adğançe qığeç'eva əmr haa'a.
Manıd qığeç'en. Gader mankecar yug qexhena.
19 Telebabı I'sayka cocab avxumee, manbışe
qiyghanan: – Nya'a şasse man qığahas dəxı'?
20 I'see manbışik'le eyhen: – Şoqa inyam k'ılda
ıxhal-alla. Zı şok'le hək'edacad eyhe, şoqa sa
k'ınna xardalna toxumeen inyam ıxha, şu mane
suvayk'le «ciga badal hee'eva» uvheene, mançin
ciga badal haa'asda. Şossed ha'as dəxən kar axvas
deş. 22 Manbı Galileyeenang'a I'see telebabışik'le
eyhen: – İnsanna Dix insanaaşine xılyaqa qelesda
gah k'ane qooxhe. 23 Manbışer Mana gik'asda.
Xhebıd'esde yiğısmee Mana üç'ür qa'as. Man
g'ayxhı telebabışe aq'vabı qa'a. 24 Manbı sapk'ıl
Kefernahumqa qabımee, Allahne xaan nalok'bı
sa'anbı Pyoturusqa qeepxha qiyghanan: – Vuşde
Mə'əllimee nalok'bı qelenbı dişde? 25 Pyoturee
«Qelenva» eyhe. Pyotur xaaqa ikkeç'uykum, I'see
mang'uke qiyghanan: – Şimon, vasqa nəxüdiy qöö,
ine dyunyeyne paççahaaşe nalok'bı şavukene sa'a?
Cune dixbışikene, deşxhee, menne cigaynbışikene?
26 Pyoturee «Menne cigaynbışikeva» uvhumee,
I'see mang'uk'le eyhen: – Yiğne uvhuyn məxdud
qığəə, manbışde dixbışe nalok'bı qele deşud. 27
İnyaabın insanar tsimis qimebaxhecenva, golyusqa
hark'ın tilov eehe, ts'etta gitxhuyn baluğ aleet'e.
Ğu mançin ghal aaqımee, nuk'rayn pıl g'aces. Man
alyaat'u, Zalid, valid-alla qele.

18 Mane gahıl telebabı I'saysqa qeepxha
qiyghanan: – Xəybışeene Paççahiyvalee

nekke xərna vuşune vor? 2 I'see Cusqa sa
k'ının uşax qott'ul, telebabışde yı'q'nee ulyozar
ha'a. 3 I'see manbışik'le eyhen: – Zı şok'le
hək'edacad eyhe, şu badaleepxha in k'ının
uşaxar xhinne qideepxheene, şosse Xəybışeene
Paççahiyvaleeqa mısacab ikkepç'es vəəxəs deş. 4
Şavaayiy vuc ine uşaxın xhinne xərra ıkdekka,
Xəybışeene Paççahiyvalee nekke xərna mana
ixhes. 5 Şavaayiy Yizdemee məxrıne uşaxıs akka
aaqa, məxrıng'ee akka Zasıd aaqasın. 6 Zalqa
inyam ha'ane k'ınınbışda saxheeyir şavaamecar
yəqqı'le qığavhee, məxrıng'une gardanaqa xəbna
yöxxəyna g'aye qav'u, deryaheeqa dağerçve
yugda eyxhe. 7 İne dyunyel pisde yəqqı'lqa
hoot'alne karbışil-alla, insanaaşilqa ver ooxas!
Məxdıne karbışin ögü ı'xəs eyxhen deş, man
karbı ha'as kumag hı'iyng'ulqame ver ooxas. 8
Yiğne xılen, g'elin ğu pisde yəqqı'lqa hoyt'alxhee,
man gyatxı dağetçe. Qik'uyle qiyğa, Allahne
k'ane, xıl, g'el dena ıxhay, q'öne xılekayiy q'öne
g'elika gırgıne gahbışis ts'ayeeqa huvorxhuliyle
nimeexheeyid yugda eyxhe. (aiōnios g166) 9 Ğu,
yiğne ulen pisde yəqqı'lqa hoyt'alxhee, mana
alqavhu dağepçe. Qik'uyle qiyğa, Allahne k'ane, sa
uleka ıxhay, q'öne uleka cehinyamne ts'ayeeqa
gırgıne gahbışis huvorxhuliyle nimeexheeyid
yugda eyxhe. (Geenna g1067) 10 İne k'ınınbışiqa
nenacar ooğançe avqa ılymakka. Zı şok'le eyhen,
manbışde malaaikaaşik'le xəybışee Yizde Dekkın
aq'va gırgıne gahbışil g'ecen. 12 Şosqa nəxüdiy
qöö? Şavuqame vəş vəq'ə vobxhee, mançina
sa nyaqamecab apk'ınee, nya'a mang'vee mana
yüç'əle yüç'üb suval g'alepçi mana apk'ınna
t'abal haa'as ı'qqəs dişde? 13 Zı şok'le hək'eda
eyhe, mana mang'uk'le aveykeene, aveykınçil-alla,
mana şene idyapk'ıniyne yüç'əle yüç'ünçile geer
şadxhes. 14 Məxdıd vuşde Xəybışeene Dekkis, mane
k'ınınbışda sacar agu ıkkan deş. 15 Yiğne çocee
vas qəlasın he'ee, hark'ın mang'uk'le, mang'vee
hav'una bınah eyhe. Hasre man gırgın karıd, vuşde
q'öng'ünecad əree axvecen. Mang'vee val k'ırı
alixhxheene, ğu çoc agval ha'a deş. 16 De'eş,
mang'vee val k'ırı ilydiyxheene, vakasana sayee,
q'öyreyee insan ıkkee. Qiyğa ğu uvhiyn gırgın
kar, q'öng'vee, xhebıng'vee tastiq' he'ecen. 17
Mang'vee mane insanaaşilid k'ırı ilydiyxheene,
Yizde ummatık'le eyhe. De'eş, mang'vee ummatılid
k'ırı ilydiyxheene, hasre mana yiğnemee nalok'bı
sa'anayiy Allah qıvdyaats'anbışda sa xhinne
ixhecen. 18 Zı şok'le hək'eda eyhe, şu ç'iyel ha'as
eyxheva uvhuyn kar, Xəybışeene Dekkeeyid ha'as
hassarasın. De'eş, şu ç'iyel ha'as dexheva eyhen
karıd Xəybışeene Dekkee ha'as hassaras deş. 19
Meed Zı şok'le eyhen, ine dyunyel hucoomeecad
sa kar heqqasva, vuşda q'öyre sa fıkrelqa qabee,
Yizde Xəybışeene Dekkee manbışis ıkkanan kar
hidevu g'alepçes deş. 20 Q'öyre xhebiyre insan
Yizde doyule nyaabiy sabı, Zınar maa manbışde
yı'q'nee ixhesda. 21 Mane gahıl Pyotur I'saysqa
qıxha eyhen: – Yizda Xərna, çocee zas qəlasın
hı'ıxhee, zı xhulene nəqqeesne mang'une bınahıle
ılğeç'es ıkkan? Yighne nəqqeesmeene? 22 I'see
mang'uk'le eyhen: – Zı vak'le eyhen, yighne
yəqee deş, yighne nəqees yights'alyna (7x70). 23
Mançil-allab, Xəybışda Paççahiyvalla nişikiy akar?
Haane, paççahee cune nukaraaşike hı'sab qeqqa.
24 Paççahee hı'sab qeqqa girğılymee, mang'usqa
ts'erra, cus yits'ıd aazır talant borcnana arayle.
25 Mang'uqa qelesın kar dexhal-alla, paççahee
əmr haa'a vucur, xhunaşşer, uşaxarıb, cuqa vodun
gırgın karıd massa huvu borc qelecen. 26 Man
g'ayxhı nukar ç'iyelqa gizerçu eyhen: «Zas sık'ınna
gah hevle, zı gırgın sak'al ha'asın». 27 Paççahna
nukarılqa rəhı'm qabı, vucur g'ekkana, borcud
qımeleva eyhe. 28 Mana nukar g'aqa qığeç'umee,
mang'usqa cus nuk'rayn vəş pıl borcnana sa merna
nukar qızaxxa. Mang'vee mana gardanıke aqqı
«Zaara ixhe, həşde xhinne borc qeleva» eyhe. 29
Borcnana mang'une g'elybışeeqa qukkyork'ul miz
k'ya'a: «Zas sık'ınna gah hevle, gırgın zı sak'al
ha'asın». 30 Mang'us məxüd ha'as ıkkiykan deş.
Mançil-allar mang'vee «Borc qelesmee, mana insan
zindaneeqa arçeva» eyhe. 31 Menne nukaraaşik'le
mang'vee ha'anbı g'acu aq'vabı qa'a. Qiyğab apk'ın
cok'le g'acuynbı paççahıs yuşan ha'a. 32 Paççahee
mana nukar cusqa qort'ul eyhen: «Karaı'dəəna
nukar, nya'a ğu zas miz k'yav'u, zı yiğın borc hakkal
hı'ı dişde? 33 Nya'a vasse, zı vas rəhı'm hav'una
xhinne, ğunab yiğne hambazıs rəhı'm haa'as
vəəxəs dişdiy?» 34 Mançike paççahıs qəl vuxha,
gırgın borc quvu ç'əvxhesmee, mana nukar əq'üba
hoolenbışde xılyaqa qele. 35 Vuşde girging've
vuşde çocaaşe hı'iynbı yik'eençe yik'el hixan
hide'eene, Yizde Xəybışeene Dekkeyid şok man
ha'as.

19 I'sa yuşan hı'ı ç'əvxhamee, Galileyeençe
qığeç'u İordan damayne şargılyne
Yahudeyeeqa ayk'an. 2 Mang'uqab qihna geeb
insanar qavayle. I'see manbı maa'ab yug qaa'anbı.
3 I'saysqa fariseyar qeepxha Mana siliys ı'xəsva
qiyghanan: – Nişil-alla qariy adamiys cuna
xhunaşşe qaxiyles yeexheye? 4 I'see manbışis
inəxdun alidghınıy qele: – Nya'a, şu qətqı'
dişde, İpxhıning'vee ts'eppiykecab «adamiyiy
zəiyfa ipxhın». 5 «Mançil-alla insanee dekkiy
yed g'alyabaççe, xhunaşşeyka eyxhe. Adamiyiy
xhunaşşe sa vuxhesva». 6 Həşde manbı q'öyre deş,
sa vooxhe. Mançil-allad hasre Allahee at'iq'an

hı'iyn insanaaşe curma'acen. 7 Fariseyaaşe
I'sayk'le eyhen: – Nya'a manke Mısee insanaaşik'le
uvhu: «Xhunaşşeyne xılyaqa qaxiyvunava kağız
huvu, qaxiyles yeexhe»? 8 I'see manbışik'le
eyhen: – Vuşun yik'bı g'ayebı xhinneva Mısee
şosqa xhunaşşer qaxuvles hapsır. Ts'etta məxüd
deşdiy vod. 9 Zımee şok'le eyhen, şavaayiy
zinayle ğayrı menne karal-alla cuna xhunaşşe
qaxiyvu, merna xhunaşşe hey'ı, mana zina hı'ına
xhinnecar eyxhe. 10 Telebabışe I'sayk'le eyhen:
– Adamiynemee xhunaşşe hiveeciy manimee
dağamın karxhee, xhunaşşe hidey'iycad mançile
yugda eyxhe. 11 I'see manbışik'le eyhen: – Zı
man uvhuyn gırgıng'usse ha'as əxəs deş. Şavusiy
man Allahee huvu, mang'usse ha'as əxəs. 12
Məxbınbı vobınbı, yedike vuxhayng'acab xadimba
vuxha, məxbınbıb vobınbı, insanaaşe məxüb
qav'u, sassanbışed Xəybışeene Paççahiyvalinemee
xhunaşşe hee'ecar deş. Hasre şavusseyiy əxə,
mang'veeyid he'ecen. 13 Mane gahıl insanaaşe
I'saysqa uşaxar abayle, Mang'vee manbışilqa xıl
gixhxhı düə hee'ecenva. Telebabışe manbışik'le
cuvabbı eyhe ıxha. 14 I'seemee manbışik'le eyhen:
– Uşaxar Zasqa qeepxhes havaasre! Manbışda
yəq uvqımaaqqa! Xəybışeena Paççahiyvalla
məxbınbışda vob. 15 I'see manbışilqa xıl gixhxhı,
düə hav'u, mançe ayk'anna. 16 Sa insan I'saysqa
arı qiyghanan: – Mə'əllim, zı nəxbına yugvalane
haa'as vukkan, zaqa exır ixhecenva? (aiōnios
g166) 17 I'see mang'uk'le eyhen: – Nya'a ğu Zake
yugvaline hək'ee qidghın ha'a? Yugna Sa Allah
vorna. Vas məxbına ı'mı'r vukkanxhee, Mang'une
əmırbışil k'ırı alixhxhı, Mang'vee eyhen he'e. 18
Mane insanee I'sayke «Nene əmırbışilyneva?»
qidghın ha'a. I'see mang'uk'le eyhen: – Gimek'a,
zina hıma'a, sixbı hıma'a, hıdi'ıyn karaı'dəən
kar insanne gardanaqa gimiyxhe, 19 dekkısiy
yedis hı'rmat gyuvxhe, yiğne k'anena ıkkiykne,
nəxüriy vas ğu ıkkan. 20 «Zı man gırgın ha'anva,
medın zas hucooyiy g'idiyxharva?» mane mek'vne
insanee I'sayke qiyghan. 21 I'see eyhen: – Vas
yiğın gırgın işbı yugunbı ıxha ıkkanxhee, hark'ın
yiğın gırgın kar massa hele. Qiyğad çike ıxhayn pıl
kar deşinbışis bit'al he'e. Manke vaqa xəybışee
xaziyna vuxhes. Mançile qiyğa Zasqa sak'le, Zaqar
qihna qora. 22 Mane mek'vne insanıqa geed kar
ıxhal-alla, I'see uvhuyn g'ayxhımee, mang'vee
aq'va qı'ı mançe ayk'anna. 23 Mançile qiyğa I'see
telebabışik'le eyhen: – Zı şok'le hək'edacad eyhe,
karnane insanın Xəybışeene Paççahiyvaleeqa
ikk'eç'uy dağamda vod. 24 Zı meed şok'le eyhen,
devayn veebayne q'əç'eençe ılğevç'uy, karnane
insanın Allahne Paççahiyvaleeqa ikk'eç'uyle
rəhətda ixhes. 25 Man I'see eyhen g'ayxhı,
telebabı mançile mattebaxhenbıcab. Manbışe
qiyghanan: – Şavussene manke g'attixhanas
əxəs? 26 I'sa manbışiqa ilyakkı eyhen: – Man
insanısse ha'as əxəs deş, Allahıssemee ha'as
dəxən kar deşin. 27 Pyoturee I'sayk'le eyhen:
– Haane, şi gırgın g'aletçu Vaqab qihna q'öö,
mançil-alla şas hucoone ixhes? 28 I'see manbışis
inəxdun alidghıniy qele: – Zı şok'le hək'edacad
eyhe, dyunye ts'ed qıxhamee, İnsanna Dix Cune
nurune taxtıl gyu'urmee, şu, Zaqab qihna qabıynbı
İzrailyna yıts'ıq'öble nasıl vuk'lek vukkeesva
yits'ıq'öne taxtıl gyuv'aras. 29 Şavaayiy Yizdemee
xaybı, çocar, yiçubı, dek, yed, uşaxar, con cigabı
g'ali'ı məxrıng'us vəş nəəqees mançile geed heles,
gırgıne gahbışisda ı'mı'rıb mang'una vuxhes.
(aiōnios g166) 30 Tseppiynbışin gellesınbı, nekke
qiyğiynbı vuxhes, nekke qiyğiynbıb tseppiynbı
vuxhes.

20 Xəybışda Paççahiyvalla nişikiy akar? Haane,
iyesiy miç'eeqana cune t'ımıllığeeqa işçer
t'abal ha'as ı'qqəna. 2 Mana işçeeşika yiğısiys
sa nuk'rayn pıl hevlesva yuşanxha, manbı cune
t'ımıllığeeqa g'uxoole. 3 Sə'ət yüç'ülle eexheng'a
mana meer maydamaqa qığeç'e. Mang'uk'le
maa'ab iş dena avxuyn insanar g'ooce. 4
Mang'vee manbışik'le eyhen: «Şunab yizde
t'ımılyne bağeeqa işlemişeepxhes havak'ne. Şolqa
gyooxhana hək'ib zı qopkuba qevlesda». 5 Manbıb
avayk'ananbı. Sə'ət yits'ıq'vəble vooxheng'ayiy
sə'ət xheyible vooxheng'a, mana meer qığeç'u
man kar ha'an. 6 Sə'ət xhoble vooxheng'a
mana meer qığeç'ena. Mang'uk'le maa'ab meeb
ulyobzuriyn insanar g'ooce. Mang'vee manbışike
qiyghanan: «Nya'a şu yiğ iş dena ulyobzur exha
qa'a?» 7 Manbışe «Şavacab şas iş hidevunava»
eyhe. Mang'vee manbışik'led «Şunab yizde
t'ımılyne bağeeqa işlemişeepxhes havak'neva»
eyhe. 8 Exha qexhemee, bağıne iyesee cun işçeer
vuk'lek vukkekang'uk'le eyhen: «Gırgın işçer
qopt'ul, manbışda hək' qevle. Ts'erra nekke qiyğa
abıynbışile giğle. Nekke qiyğab miç'eeb abıynbışda
qevle». 9 Sə'ət xhonçul abıyne işçeeşis sa nuk'rayn
pıl hele. 10 Ts'eppa abıynbışisqa həməxüd qadayle
cos geedme heles. Manbışisıd sa nuk'rayke pıl qele.
11 Manbışe colqa gyooxhana hək' alyapt'ımee,
iyesiylena haa'a giviyğal. Manbışe eyhe ıxha: 12
«Nekke qiyğa abıynbışe sa sə'ətna iş hav'u, ğu
verığık avub nekke dağamne gahıl işlemişeepxhayn
şinayiy manbı sa avqu». 13 İyesee manbışde sang'us
inəxdun alidghıniy qele: «Hambaz, zı vas horbı hı'ı
deş. Ğu zaka sa nuk'rayne pılıke dişdiy yuşanxha?
14 Vas quvuna hək'ib alyapt'ı hoora. Zasmee nekke
qiyğa arıyng'usub vas xhinnenacab hək' qevles
vukkan. 15 Nya'a zasse yizde pılıke, yik'es ıkkanan

ha'as dəxəyee? Deşxhee, yiğne mıssıne ules, yizda
yugvallane qiviykkan?» 16 Həməxübıb nekke
qiyğiynbı tseppiynbı vuxhes, tseppiynbıb nekke
qiyğiynbı vuxhes. 17 I'see İyerusalimqa əlyhəəmee,
yits'ıq'vəyre teleba sa suralqa qopt'ul eyhen: 18
– Həşde şi İyerusalimqa ılqəə, maa'ar İnsanna
Dix, Zı, kaahinaaşine ç'ak'ınbışdeyiy Q'aanunne
mə'əllimaaşine xılyaqa qeles. Manbışe Mang'us
məhkama hı'ı, Mana gik'as ıkkanva yuşaneepxhes.
19 Manbışe Mana menne milletbışde xılyaqa
demalqa gixhxhesiy çümqbı ı'xı' çarmıxılqa
ts'ıts'e'ecenva qeles. Xhebıd'esdemee yiğıys Mana
üç'ür qa'as. 20 Mane gahıl Zavdayne dixbışda
yed, cene dixbışika sacigee I'saysqa qeexhe. Mana
Mang'us k'yorzul, Mang'uke hucoomecad heqqan.
21 I'see zəiyfayke «Vas hucoone ıkkanva» qiyghan?
Zəiyfee Mang'uk'le eyhen: – Hasre ina yizda q'öyre
dix Yiğne Paççahiyvalee sa Yiğne sağne sural,
manasar solne gyuv'recen. 22 I'see eyhen: – Şos
hucoome ıkkan, şok'le ats'a deş. Zı ulyoğasde
k'oleençe, şosse əxəyee? Manbışe «Şasse əxəsınva»
eyhe. 23 I'see manbışik'le eyhen: – Zı ulyoğasde
k'oleençe, şunad ulyoğasın. Saccu vuşume sağıl,
vuşume solul gyu'arasva Zı deş eyhe. Yizde
Dekkee man cigabı şavunbıvayiy uvhu, manbıb
gyuv'arasınbı. 24 Man g'ayxhiyne yits'ne telebayna,
mane q'öne çoculqa qəl avqaaqqa. 25 I'see telebabı
Cusqa qopt'ul eyhen: – Şok'le ats'an, milletbışde
ç'ak'ınbışe con milletbı vuk'lek ıkkekka, xəbvallab
milletbışis conecab qıvaats'ıynbışe haa'a. 26 Şu
məxüd hidya'as ıkkan. Vuşde yı'q'nee xərna ixhes
ıkkanang'vee, hasre şos k'ılyvalla he'ecen. 27 Vuşde
yı'q'nee ts'erriyna ixhes ıkkannar vuşdacar nukar
ixhecen. 28 İnsanna Dixır Cus k'ılyvalla hee'ecenva
deş, Vucee mebınbışis k'ılyvalla haa'asva, Vuc
qik'u, geebınbı gattivxhan ha'asva qarı. 29 I'sayiy
telebabı Yerixon eyhene şahareençe əlyhəəmee,
manbışiqab qihna geeb insanar qavayle. 30
Yəqqı'ne mıglek q'öyre bı'rq'ına insan gyu'ur
eyxhe. Manbışik'le mançe I'sa ı'lğəəva g'ayxhımee
«Yişda Xərna, Davudna Dix! Şalqa rəhı'm hee'eva!»
ts'irbı ha'a. 31 Cəmə'ətın manbışik'le nimee nıq'bı
aqqeva uvheeyid, manbışe «Yişda Xərna, Davudna
Dix! Şalqa rəhı'm hee'eva!» sık'ıldad ç'ak'ın ts'irbı
ha'a. 32 I'sa ulyorzul, manbıb Cusqa qopt'ul
qiyghanan: – Hucoone Zı vuşdemee he'e, hucoone
şos ıkkan? 33 Manbışe eyhen: – Yizda Xərna, şas
ıkkanan yişde uleppışik'le g'acecen. 34 I'sayna
manbışilqa rəhı'm qabı, manbışde uleppışik xıl
set'a. Mankecad bı'rq'ı'nbışde uleppişeeqa işix
qayle. Manbıb I'sayqa qihna avayk'an.

21 Manbı İyerusalimısqa hiviyxharne cigee,
Zeytunne suvalyne Bet-Fage eyhene xiveeqa
qavayle. Mançe I'see q'öyre teleba g'axuvu,
2 eyhen: – Ögilyne xiveeqa havak'ne. Şok'le
maqa ikkepç'ımeecab avt'ulna əməleyiy çina
q'udux g'avces. Manbı Zasqa alle. 3 Şoke
şavaamecad «Hucoone ha'ava» qiyghıneene,
«Manbı Xərıng'usqa ıkkanva» eyhe. Mane insanee
mankecad şosqa ıkkees hassarasınbı. 4 Man
karbı peyğambaree otk'unin xhinne eyxhe: 5
«İyerusalimeene milletık'le eyhe: Şosqa vuşda
Paççah qöö vor. Mang'vee Vucecar Vuc axtıra
ıkkeka deş, Mana xev ıxı'yxəne əmələl, əməleyne
q'uduxul gyu'ur qarayle». 6 Telebabı hapk'ın gırgın
I'see uvhuyn xhinne ha'a. 7 Əməleyiy çina q'udux
qabı, çilqa con tanalinbı adaççe. Mançil ooğançer
I'sa giy'ar. 8 Maqa sabıyne gellesınbışe tanalin
karbı g'ayşu yəqqı'lqa gyadaççe, avxuynbışed
yivaaşin bıtağbı hatq'ur yəqqı'lqa gyoka. 9 I'sayle
ögiyl, yı'q'əl əlyhəənbışe ts'irbı ha'a inəxüd
eyhe ıxha: – HosannaDavudne Dixes! Rəbbine
doyuka Qarıyng'us şukur vuxhenava! Nekke axtıne
xəybışee hosanna! 10 I'sa İyerusalimqa ikkeç'umee
«İna Vuşuneva?» gırgına şaharcab g'elil qooxhe.
11 Cəmə'ətınıd eyhe ıxha: – İna Galileyayne
Nazaret şahareençena I'sa Peyğambar vor. 12 I'sa
Allahne Xaane məhleeqa ikkeç'u, maa kar alişşu-
massa helen gırgınbı g'e'eebaşenbı. Mang'vee
pılbı badal ha'anbışin istolbı, qı'nerker massa
helenbışin riyadbı alyt'ik'al hı'ı, 13 eyhen: – «Yizde
xaan do düəyn xav ixhesva» otk'un, şumee man
g'ulduraaşine akvaalqa sak'al hı'ı. 14 Mang'vee
Allahne Xaane məhlee Cusqa qeepxhayn k'aanbıyiy
bı'rq'ı'nbı yug qaa'anbı. 15 Uşaxaaşe Allahne
Xaane məhlee «Davudne Dixes hosannava!» ts'irbı
ha'a. Kaahinaaşine ç'ak'ınbışik'leyiy Q'aanunne
mə'əllimaaşik'le Mang'vee hı'iyn əlaamatbıyiy
uşaxaaşe ha'an man ts'irbı g'ayxhımee, manbışda
I'salqa qəl avqaaqqa. 16 Manbışe I'sayk'le eyhen:
– Manbışe eyhen Vak'le g'iyxheye? I'seeyid
manbışik'le eyhen: – Ho'o. Nya'a şu qətqı' dişde:
«Uşaxaaşeyiy yedik gyooqanbışe Ğu axtı qa'as»?
17 Mang'vee manbı g'alyav'u, şahareençe qığeç'u
Bet-Anya eyhene cigeeqa ayk'an. Xəmder maa
axva. 18 Qinne yiğıl miç'eer, I'sa şahareeqa
siyk'almee, mısniy qıxha vor. 19 Yəqqı'ne mıglek
Mang'uk'le inciliyna yiv g'avcu, çisqa qexhe.
Mang'uk'le yivel t'eleyle ğayrı vuççud ivdeeke
g'acumee, I'see yivek'le eyhen: – Hasre val
sayib meyva ılymaalecen! İnciliyna yiv mankecab
qooqqana. (aiōn g165) 20 Telebabışik'le man ıxhayn
g'acu, mattepxha eyhen: – Nimee zaarabane
inciliyna yiv qooqqu? 21 I'see manbışis inəxdun
alidghıniy qele: – Zı şok'le hək'edacad eyhe, şu
şakkee idyavxu yik'eençe inyam he'eene, şene
inciliyne yivene vuk'lelqa qadıynçiled hexxanbı

şosse ha'as əxəs. Şu ine suvayk'lecad «Oza
quvxha deryaheeqa g'ook'leva!» uvhee, həməxüdıd
ixhesın. 22 Vuşde yik'ee inyam vodxhee, düə
haa'amee hucooyiy heqqı man gırgın ixhesın. 23
I'sa Allahne Xaane məhleeqa arı maa insanaaşis
xət qa'amee, Mang'usqa kaahinaaşin ç'ak'ınbıyiy
ağsaqqalar qeepxha eyhen: – Şavaane Vasqa
man işbı ha'as hassır? Şavaane Ğu Xərna hı'ı?
24 I'see manbışis inəxdun alidghıniy qele: –
Zınad şoke sa kar qiyghanas, şu Zas alidghıniy
quveene, Zınad Şavaayiy Zasqa man işbı ha'as
hassırva şok'le eyhes. 25 Yəhyeysqa insanaaşis
gicəpxı'ybı alyaat'a'as Şavaaniy hassır, Allaheenyiy
insanaaşeniy? Manbışe sana-sang'uk'le eyhe ıxha:
– Şi «Allaheeva» uvhee, «Nya'a şu mang'ulqa inyam
hidi'ıva?» eyhes. 26 «İnsanaaşeva» uvheeyid,
cəmə'ətıle qəvəyq'ən. Manbışde gırgıng'vee
mang'uk'le peyğambarva eyhe. 27 Manbışe I'sayk'le
«Şak'le ats'a deşva» eyhe. I'seeyid manbışik'le
eyhen: – Zınad Şavaayiy Zasqa man işbı ha'as
hassırva şok'le eyhes deş. 28 I'see meed eyhen: –
Şu inçik'le hucoova eyheyiy: Sa adamiyqa q'öyre
dixniy vor. Mana dixbışde sang'usqa qıxha, «Dix,
g'iyna hark'ın t'ımılene bağee iş he'eva» eyhe. 29
Ts'etta dixee «Zas ıkkan deşva» eyhe. Qiyğalemee
fıkır badal hav'u, hayk'annacar. 30 Mana insan
q'ör'esde dixesqa qıxha, manva eyhe. Q'ör'esde
dixemee «Xərna, ı'qqənava» uvhu hayk'an deş.
31 Mane q'öng'üne neng'veene dekkıs ıkkanan
ha'a? Manbışe «Ts'erriyng'veeva» eyhe. I'see
manbışik'le eyhen: – Zı şok'le hək'edacad eyhe,
nalok'bı sa'anbıyiy gocebı şole ögiyl Allahne
Paççahiyvaleeqa əlyhəə vob. 32 Yəhye şosqa
qopkuna yəq haagvasniy qarı. Şumee mang'ulqa
inyam hı'ı deş, nalok'bı sa'anbışeyiy gocebışemee
mang'ulqa inyam hı'iyn. Şok'le man gırgın
g'acuyled qiyğa, fıkır badal hav'u mang'ulqa inyam
hı'ı deş. 33 Sa menne misaalal k'ırı alixhxhe: Sa
xaane iyesee t'ımılen bağ ezu, çine hiqiy-allad cabır
alya'a. Qiyğad mane cabırıke ad t'ımıl hoyç'anan
ciga hı'ı, k'aneb hiqiy-allan ciga g'acecenva talvar
alya'a. Qiyğad man t'ımılen bağ arendays menne
işçeeşisqa quvu, vucur menne ölkeeqa ayk'an.
34 Şagav sa'ana gah hipxhırmee, mang'vee cun
nukarar culqa gyooxhana pay alyapt'asva mane
işçeeşisqa g'ıxoole. 35 Mane işçeeşemee maqa
abıyne mang'une nukaraaşine vuk'lelqa yiğbı exa.
Manbışin sassabı gyootanbı, sassabı gyabat'anbı,
sassabıb g'ayeqqa hoole. 36 Manesa nəqqee xaane
iyesee sık'ılbab geeb nukarar g'ıxoole. İşçeeşemee
manbışikıd, cole ögiyl abıyne nukaraaşik hı'iyn
ha'a. 37 Nekke qiyğa mang'vee manbışisqa dix
g'ıxele: «Duxaylexheeyid manbışis naş qexheva»
uvhu. 38 İşçeeşik'le dix g'acumee, manbışe sana-
sang'uk'le eyhen: «Dekkın in gırgın kar ing'us
axvas. Qudoora manar gik'as, şascad axvecen». 39
Manbışe mana aqqı t'ımılene bağeençe qığavhu
gek'ana. 40 Bağına iyesiy arıyng'a, mang'vee mane
işçeeşik hucooniyxan ha'as? 41 Manbışe I'sayk'le
eyhen: – Mang'vee manbı əq'üba hoole-hoole
gyapt'as. Qiyğad cun t'ımılen bağ mebınbışisqa
arendays qeles, şagavbı hiyxharne gahıl culqa
gyooxhana pay manbışe qevlecenva. 42 I'see
manbışik'le eyhen: – Nya'a şu Muq'addasda
Otk'ununçee in qətq'ı' dişde: «Ustadaaşe dağepçina
g'aye Nekke kara əəne vutteeqa gyuvxhune
g'ayelqa sapk'ıl. Mana Rəbbina iş vuxha,
Şi mançile matteepxhaynbı.» 43 Zı mançil-
alla şok'le eyhe, Allahna Paççahiyvalla şosse
g'avşu, Cun şagav hixhara'asde menne milletısqa
qevles. 44 Mane g'ayelqa qutyork'ulyung'uke
xüvəbı ixhes, şavulqayiy mana g'a'aypxhıb
hoç'anasda. 45 Kaahinaaşine ç'ak'ınbışik'leyiy
fariseyaaşik'le Mang'vee ts'ıts'an misaalabı
g'ayxhımee, manbışilqa hiyxharan, Mang'vee cone
hək'ee vod eyheva. 46 Mançil-alla manbışis Mana
aqqas ıkkiykıneeyir, milletıle qəvəyq'ən aaxvanbı.
Milletık'ler I'sa peyğambar xhinneniy ats'a.

22 I'see manbışik'le meed misaalabı ts'ıts'a'a-
ts'ıts'a'a eyhe ıxha: 2 – Xəybışda
Paççahiyvalla nişikne akar? Haane, paççahee
dixes davatbı ha'a. 3 Mang'vee davatbışeeqa
insanar qoot'alasva cun nukarar g'ıxoole.
Qopt'uluynbışismee ables vukkiykan deş. 4
Manke paççahee cun mebın nukarar g'axuvu
eyhen: «Qopt'uluynbışik'le eyhe, sufranılqa
otxhun-ulyodğuy gixhxhı vod, congariy medın
koki'iyn həyvanarıd gyatt'uynbı, gırgın hı'iyn,
davatbışeeqa able». 5 Qopt'uluynbı mançil bacit
deepxha avayk'ananbı cone işbışqab qihna.
Manbışin sassabı avayk'ananbı cone çolbışeeqa,
mansanbı avayk'ananbı kar alişşu massa heles. 6
Avxuynbışemee qəlas xhinne mang'un nukarar
k'ap'ik'ıle avqa qav'u, gyabat'anbı. 7 Paççahıs
mançike qəl vuxha cuna g'oşun g'axuvu,
cun nukarar gyapt'ıynbı gyapt'as, manbışda
şaharıb gyooxhan ha'as ulyookka. 8 Mançile
qiyğa paççahee cune nukaraaşik'le eyhen:
«Sufranılqa otxhun-ulyodğuy gixhxhı vod, zı maqa
qopt'uluynbımee mançis avak'ıynbı devxhaynbı. 9
Həşde şu yəq'bı ilekkane cigabışeeqa havak'ne, maa
şosqa vuşuyiy qızaxxı davatbışeeqa qoot'le». 10
Nukararıb havayk'ananbı. Manbışisqa yəq'ı'l-q'ı't'ıl
vuşuyiy qızaxxı, yugna-pisda gırgına qoyt'alna.
Məxüd davatbı ılğeeç'esın ciga mihmanaaşe
gyayts'en. 11 Paççah mihmanaaşiqa ilyakkamee,
mang'uk'le davatbışis sik'ıyn tanalinbı ılydyı'ına
sa insan g'ece. 12 Paççahee mang'uk'le eyhen:

«Hambaz, ğu nəxürne inyaqa davatbışin karbı ılydyı'ı iç'u?» Mana insan hucoome eyhesva axvana. 13 Paççahee cune nukaraaşik'le eyhen: «Mang'un g'elybıyiy xıleppı ayt'ıl, yizde xaançe miç'axne cigeeqa dağerçe. Mançe geşşuybıyiy ık'arıke silibı sana-sançil qadaxan ses qöö ixhes». 14 Mançil-allab qopt'uluynbı geebbı vuxhes, g'əvxüynbıme k'ılbabı. 15 Mançile qiyğa fariseyar avayk'ananbı mı'sləhətbı ha'as, nəxürne I'sa cuvabıl aqqasva. 16 Manbışe irodianaaşika sacigee I'saysqa con telebabı g'axuvu eyhen: – Mə'əllim, şak'le ats'an Ğu qorkuna, Allahna yəq qopkuba haagvana, şavuncad sura ıqdyaqqana, Ğu gırgıng'uqacar akarara eyxhe. 17 Həşde Ğu şak'le eyhelan, Vasqa nəxüdiy qöö, şi imperatorus nalok' qeles ıkkanee, deşxhee dişee? 18 I'sayk'le manbışiqa karaı'dəən fıkırbı ıxhay ats'axhxha eyhen: – Q'öbvalla haa'anbı, nya'a şu Zı siliys ı'xiyxə? 19 Zak'le hagvelan, şu nene k'apik'ıkayiy nalok' qele. Manbışed Mang'usqa sa nuk'rayn pıl adayle. 20 I'see manbışike qiyghanan: – Vuşuyiy çil ts'ıts'ı'ı, şavuniy mançil do otk'un? 21 Manbışe «İmperatorunva» eyhe. Manke I'see manbışik'le eyhen: – İmperatorun imperatorusqa, Allahınıd Allahısqa qele. 22 I'see uvhiynçile manbı mattebaxha, Vucur g'alerçu avayk'ananbı. 23 Manecab yiğıl I'saysqa saddukeyar abayle. Manbışe insan qik'umee üç'ür qeexhe deşvaniy eyhe. Saddukeyaaşe I'sayke qiyghanan: 24 – Mə'əllim, Mısee inəxüdniy uvhu: «Vuşumecar uşax dexha qik'veene, qik'uyng'une çocee mang'una xhunaşşe hey'ı, çocus nasıl haa'as vukkan». 25 Yighıyre çocniy vob. Ts'erriyng'vee xhunaşşe hey'ı uşax ixhessecar qik'una. Mang'una xhunaşşe çocee hey'ı. 26 Man kar mang'une q'öd'esded, xhebıd'esded gırgınecad çocaaşine vuk'lelqa qaylen. 27 Gırgıng'ule qiyğa mana zəiyfar qeek'ana. 28 Hapt'ıynbı üç'üb qeebaxhemee mana yighne çocuna neng'unane xhunaşşe yixhes? Man gırgın çocar məng'ı'n adamer vuxha. 29 I'see manbışis inəxdun alidghıniy qele: – Şok'le Muq'addasın Otk'uniybıyiy Allahna guc dyaats'ançil-alla şu qopkuba yuşan haa'a deş. 30 İnsanar üç'üb qeepxhayng'a xhunaşşer haa'asıb, adamiysıb vüqqəs vuxhes deş. Gırgınbı Xəybışeen malaaikar xhinne vuxhes. 31 Allahee hapt'ıynbı üç'üb qeepxhesva uvhiynçine hək'ee şu qətqı' dişde: 32 «Zı İbrıhımna, I'saq'na, Yaaq'ubna Allah vorna?» Mana hapt'ıynbışda deş, üç'übınbışda Allah vorna. 33 Mang'vee xət qa'ançile cəmə'ət mattexhen. 34 Fariseyaaşik'le I'see saddukeyar ghalybı sa'as alivkuva g'ayxhımee, Mang'une hiqiy-alla savayle. 35 Mane Q'aanunne mə'əllimaaşine sang'vee I'sa siliys ı'xəsva Mang'uke inəxdun kar qiyghan: 36 – Mə'əllim, Q'aanuneena nekke xəbna əmr nenane? 37 I'see mang'uk'le eyhen: – «Yiğna Rəbb Allah yik'eençe, rıhı'kacar, gırgıne ək'elika ıkkıykne.» 38 Mana nekke xəbna ts'eppiyna əmr vob. 39 Mançik akarna q'öb'esda ina vob: «Vas k'anena, vas ğu nəxüriy ıkkan həməxür ıkkiykne». 40 Gırgına Q'aanuniy peyğambaraaşin uvhiybı mane q'öne əmıreke giyğal. 41 Fariseyar sacigeeqa sabıyng'a I'see manbışike qiyghanan: 42 – Şosqa nəxüdiy qöö Masixh vuşune vor? Mana Şavna Dixne? Manbışe «Mana Davudna Dixva» eyhe. 43 I'see manbışik'le eyhen: – Nya'a, manke Allahne Rı'hı'n hoyt'alne Davudee Masixhık'le «Yizda Xərnava» eyhe: 44 «Rəbbee yizde Xəring'uk'le eyhen: Yizde sağıl gyu're, Zı duşmanar Yiğne g'elik avqa qaa'asmee»? 45 Davudee Mang'uk'le «Yizda Xərnava» eyhexhee, Mana nəxürna Davudna Dix eyxhe? 46 Mançin alidghıniy I'says şavussecad qeles əxə deş. Mane yiğıled neng'veecad yik' hı'ı, Mang'uke sa kar qiyghan deş.

23 I'see cəmə'ətık'leyiy Cune telebabışik'le eyhen: 2 – Q'aanunne mə'əllimaaşeyiy fariseyaaşe Mısayne doyule xət qa'a ıxha. 3 Şu mançil-allad manbışe eyhençil k'ırı alixhxhı, şok'le uvhuyn gırgın he'e. Saccu manbışe ha'an şu hıma'a, manbışe uvhiyn ha'a deş. 4 Manbışe yı'q'ı'n, haqqas dağamda eyxhen karbı insanaaşine yı'q'əlqa iliyxhe. Come man xev cigeençe ı'ğiykar ha'asvaxheyib, t'ub ı'ğviykar haa'a deş. 5 Gırgıncad manbışe insanaaşik'le g'acecenva ha'a. Mançınemeeyid manbışe colyna q'ut əq', tanalinçilin bağar xıliy qa'a. 6 Manbışis otxhan-ulyoğane cigabışeeyiy sinagogbışee nekke qoma gyuv'aras, 7 maydambışee salam alyapt'as, insanaaşe cok'le «Mə'əllimva» uvhiy geedxhe ıkkiykan. 8 Vuşun gırgınbıb çocar vob. Şoqar sa Mə'əllim vor. Mançil-allad hasre şolqa şavaacad «Mə'əllimva» on hıma'acen. 9 Şoqa sa Dek vor, Vucur Xəybışee vor. Mançil-allad ç'iyene aq'val şavuk'lecad «Dekva» immeyhe. 10 Şoqa sa Rəhbər vor, Manar Masixh vor. Şok'le hasre şavaacad «rəhbərva» immeyhecen. 11 Vuşde yı'q'neene nekke xərıng'vee hasre şos k'ılyvalla he'ecen. 12 Vucecar vuc axtı qa'ana Allahee avqa qa'as, vucecar vuc avqa qa'anar Allahee axtı qaa'as. 13 Şolqa ver ooxas, q'öbvalla haa'an Q'aanunun mə'əllimariy fariseyar! Şu Xəybışeene Paççahiyvalin akkabı insanaaşine aq'vabışeeqa qa'a. Maqa şunab ikkəə deş, ikkeepçes vukkananbıb havaysar deş. 15 Şolqa ver ooxas, q'öbvalla haa'an Q'aanunun mə'əllimariy fariseyar! Şu çiyebı-deryahbı gits'idaxhva dınılqa sa xheyir insan sak'ala'asva. Dınılqa sak'al hı'ımeeyir, şu məxrına insan şole q'önəqqees geer cehinyamıs

avak'ı ha'a. (Geenna g1067) 16 Şolqa ver ooxas,
bı'rq'ı'n rəhbərar! Şu eyhen: «Şavaayiy Allahne
xal k'ın g'iysar, man k'ın eyxhe deş. De'eş,
Allahne xaane k'ınəəğəl g'assıreene, man eyxhen».
17 Ay ək'el deşin bı'rq'ı'nbı! Allahne xaadın
k'ınəəğəne yugda, deşxhee Allahın xavne, man
k'ınəəğə muq'addasın ha'an? 18 Şucad meed
eyhe: «Şavaamecad q'urbanbı allya'ane cigaylen
k'ın g'assıreene, man k'ın eyxhe deş. De'eş,
ablya'ane q'urbanılqan k'ın g'assıreene, man
eyxhen». 19 Ay bı'rq'ı'nbı, q'urbanne yugba,
deşxhee, q'urbanbı allya'an cigane, mana q'urban
muq'addasna ha'an? 20 Q'urban ablyaa'ane
cigayle k'ın g'iysarang'vee, mançilqayiy mançilyne
gırgıne karalqacad k'ın g'iysar xhinne eyxhe. 21
Allahne xaalqa k'ın g'iysarang'veeyid, mançilqad,
mançine Arıng'ulqad çikana k'ın g'iysaran xhinne
eyxhe. 22 Xəybışilen k'ın g'iysarang'veeyid Allahne
taxtılqaniy mançil Gyu'uring'ulqad k'ın g'iysaran
xhinne eyxhe. 23 Şolqa ver ooxas, q'öbvalla
haa'an Q'aanunun mə'əllimariy fariseyar! Şu
naaneyna, şyuyutna, zirayna yits'ınçina sa pay
Allahıs quveeyib, Q'aanunee otk'unin nekke ç'ak'ın
işbı ha'a deş: şu qopkuvalla, rəhı'm, inyam
yik'elycad hixan ha'a. Şu şençika sacigee ınıd
ha'askanniy. 24 Ay bı'rq'ı'n rəhbərar! Şu ulyoğasın
kar miçak curaa'asva vexhxheençe alğayhe,
devamee bıkırbacab k'öögə. 25 Şolqa ver ooxas,
q'öbvalla haa'an Q'aanunun mə'əllimariy fariseyar!
Şu k'olayiy g'ab g'adğançe hoyğal, adğançemee
manbı vuşde q'ı'rq'ı't'iyvalika, mıssıne uleka
sı'iyne karaka gyatsts'ı vod. 26 Bı'rq'ı'na farisey,
ğu ts'etta k'olayiy g'ab adğançe hoğle, manke
manbı g'adğançed məttı qeetxhesınbı. 27 Şolqa ver
ooxas, q'öbvalla haa'an Q'aanunun mə'əllimariy
fariseyar! Şu g'abğançe cagvara qav'uyne micagba
g'oocene mağareene nyuq'nek akar. Mana micagba
g'abğançe vuxheeyib, abğançe hapt'ıynbışde
bark'vbışikayiy nəxdıne ıxheeyid mı'q'ı'ne
karbışika gyavts'u vooxhe. 28 Şunab həməxüb
insanaaşik'le g'abğançe qopkuba g'avceeyib,
yik'ee şu q'öbvalla haa'a, pisın işbı g'ece. 29
Şolqa ver ooxas, q'öbvalla haa'an Q'aanunun
mə'əllimariy fariseyar! Şu peyğambaraaşine
nyaq'vbışil mavzoleybı alya'a, qopkuynbışinbıd
gutsybı uftan qa'a. 30 Qiyğad şu eyhen: «Şi
baba-dideeşine gahıl vuxhaynbıxhiy, manbışika
sacigee peyğambaraaşina eb k'yaa'as deşdiy». 31
Məxüd şu peyğambarar gyapt'ıynbışin uşaxar
vuxhay gardanaqa alyaat'a. 32 Məxüdxheene,
baba-dideeşe gibğılna iş şu g'attivxhan hee'e!
33 Şu xoçebışike g'adıyn xoçebı vod! Nəxübne
şu cehinyamıke g'attivxhvanas? (Geenna g1067) 34
Mançil-allab Zı şos peyğambarar, k'orana ək'elynan
insanar, mə'əllimar g'uxoole. Şunab, manbışin
sabarabı gyapt'asınbı, çarmıxılqa ts'ıts'aa'as.
Mansanbıb vuşde sinagogbışee çümqüqqa huvu,
şahareençe şahareeqa g'e'eepşes. 35 Mançil-
allab ç'iyeyne aq'val gyapt'ıyne gırgıne qopkuyne
insanaaşine ebal-alla şu cuvab qeles. Şu Habilile
gibğıl Berekiyeyna dix Zakariyelqameen qopkuyn
insanar gyabat'a vuxha. Mana Zakariyır şu
Allahne xaaneyiy q'urbanbı allya'ane cigayne
yı'q'nee gik'u. 36 Zı şok'le hək'edacad eyhe,
mane gırgıne karbışil-allana caza mane gahıne
insanaaşilqa gyuvxhas. 37 Ay İyerusalim,
İyerusalim, peyğambarar gyabat'ana, vasqa
g'axuvuynbı g'ayeqqa hoolena şahar! Xhulene
yəqqeesne şit'en çin şit'yaler, xılibışik avqa
saa'anbı xhinne Zas yiğın insanar sa'as vukkiykın!
Şosmee man ıkkiykın deş! 38 Həşde ilyaake, vuşun
xav g'ulyottul axvas. 39 Zımee şokl'e eyhen:
«Rəbbine doyuka Qarıyng'us şukur vuxhenava!»
şu eyhesmee, şok'le Zı g'aces deş.

24 I'sa Allahne Xaane məhleençe qığeç'umee,
Mang'usqa telebabı qeebaxhe. Manbışis
Allahne Xaana binaa Mang'us bıkırba haagvas
vukkiykan. 2 I'see manbışik'le eyhen: – Şok'le
in gırgın g'ecenne? Zı şok'le hək'edacad eyhe,
mançina g'aye-g'ayel aaxvas deş, man gırgın ot'al-
oxal ha'asın. 3 I'sa Zeytunne suval gyu'uring'a,
Mang'usqa telebabı qabı qiyghanan: – Ğu şak'le
eyhelan, man Ğu eyhen karbı mısane ixhes? Sayır
Ğu qalesnang'a hucoone ixhes, dyunyeyn exır
hiyxharang'a? (aiōn g165) 4 I'see manbışis inəxdun
alidghıniy qele: – Yugba ilyaake, şu neng'veecad
yəqqı'le qığmaa'acen. 5 «Zı Masixhva» geed
insanaaşe qabı eyhes. Manbışe məxüb geebbı
yəqqı'le qığaa'as. 6 Şok'le muhariba əəva, muhariba
vuxhesva g'ayxhes. Şu mançile qımməəq'ən. Man
gırgın ixhes ıkkan. Man gırgın eyxhenbı –
dyunyeyn exır k'ane qıxhava eyhen vodun. 7 Millet
milletılqa, devlet devletılqa g'elil qixhes. Sassa
cigabışee mısvalybı ixhes, ç'iyebı ı'ğiykaras. 8 Man
gırgın «k'oybı giyğalanbıva» eyhen vodun. 9 Mane
gahıl şos əq'übabı heles, gyapt'asınbı. Zal-alla şu
gırgıne milletbışik'le g'umooce vuxhes. 10 Manke
gellesın insanar Allahne yəqqı'le savk'alasınbı,
manbışik'le sana-sanbı g'umooce qeepxhes,
manbışe sana-sanbı duşmanaaşine xılyaqa qevles.
11 Horalay geeb peyğambarar qavaales, manbışe
geebbı yəqqı'le qığaa'as. 12 Pisvalla geeb
quvxhaylette gellesınbışin sana-sanbı vukkiykıniy
k'ıl qıxhes. 13 Vuşuyiy k'anyaqqamee örxür
g'attixhanasda. 14 Mana Xəybışde Paççahiyvaline
hək'eena yugna xabar dyunyevollete yuşan
haa'asda. Gırgıne milletbışilqa mana xabar
hipxhırmee, dyunyeyn exır ixhes. 15 Şok'le Daniyal

peyğambaree uvhuna xhinnena, «Muq'addasne
cigeena həlyvəəq'ənasda xhinnena q'əralla»
g'avcumee (hasre qədəqqəng'ulqa hixherecen),
16 yahudeebınbı manke suvabışilqa heepxecen.
17 Hasre mane gahıl, daxalyna xaadın karbı
aalyat'asva avqa gimeç'ecen, 18 çoleenar
tanalinçılqava xaaqa sımiyk'alcen. 19 Vuxhne
avxuynbışeyiy uşax gyoqa'anbışe mane yiğbışil
əq'üba ts'ıts'a'as. 20 Düə hee'e, vuşun heepxiy
q'ı'dmilqayiy Şabbatne yiğılqa gimexhacen. 21
Mane yiğbışil məxdın divan qixhas, dyunye
itxhıniyle həşdilqameeyid həşdiyle şaqad mısacad
ixhes deş. 22 Man yiğbı cit'a qıdi'iynbıxhiy,
sang'ussecar g'attixhanas əxəs deşdiy. Allahee
g'əvxüynbışil-alla man yiğbı cit'a qa'as. 23 Mane
gahıl şok'le şavaamecad, «İlyaakende, Masixh
inyaa vor, şaa vor» uvheene, mançil haymeebaxhe.
24 Horalay peyğambarariy horalay masixhar
qavaales. Manbışe ç'ak'ın əlaamatbıyiy gorsatmabı
hagvas. Manbışis g'əvxüynbıb yəqqı'le qığa'as
vukkiykanas. 25 İlyaake, Zı şok'le vuşde vuk'lelqa
qalesınbı uvhu. 26 Mançil-allad şavaamecad
şok'le uvhee «Mana şaa'ar sahree vor», «Mana
anne gozee vor» mançilqa haymeebaxhe, maqa
hımaak'an. 27 Nəxüdiy ts'ayılpan şargıl ı'xı'mee
garbıl g'ece, həməxüdud İnsanna Dix, Zı, siyk'almee
ixhes. 28 Leşnane cigeeqa mayit otxhanan
şityarxhe sadaylenbı. 29 Mane yiğbışil qitxhuyne
divanıle qiyğa, «Verığ avqas, Vaz k'yooçes,
Xənebı k'yoharas, Xəybışeedın gucbı ı'ğiykaras».
30 Manke İnsanne Duxayn əlaamat xəybışee
g'aces. Ç'iyeyne aq'valin gırgın milletbı ts'irbı
ha'a geşşes. Manbışik'le İnsanna Dix xəybışeene
buludbışil xənne gucukayiy nuruka qöö g'aces. 31
Mang'vee Cun malaaikar g'axuvles, malaaikaaşed
gaçeençe qığəəne it'umne syuttyuka Mang'un
g'əvxüynbı dyunyeyne yoq'ne surale, q'omançe
k'anyaqqamee sa'asınbı. 32 İnciliyne yiveyne
hək'eene misaalal k'ırı alixhxhe: mançin t'ur
g'avhu t'ele aleylya'ang'a, g'ı'l k'ane qexheva
şok'le ats'axhxhen. 33 Şok'led man gırgın kar
g'acumee ats'axhxhe, İnsanna Dix k'ane vor, Mana
akkayne ghalee vor. 34 Zı şok'le hək'edacad eyhe,
ine gahılyın insanar əlyhəəssecad man gırgın kar
ixhes. 35 Xəybıyiy ç'iye əlyhəəsınbı, Zı uvhuyn
cuvab əlyhəəs deş. 36 Man yiğ mısayiy ixhesva, sə'ət
xhulençiliy ixhesva xəybışeene malaaikaaşik'leyiy
Allahne Duxayk'le ats'a deş. Man saccu Dekkık'le
ats'a. 37 Nüh peyğambarıne gahıl nəxüdiy ıxha,
həməxüdud İnsanna Dix siyk'almeeyid ixhes.
38 Q'ıfrımıle ögiyl, Nüh gameeqa ikkeç'esde
yiğılqamee, insanaaşe otxhan-ulyoğa, adameeşe
xhunaşşer haa'a, yedarıb adameeşis əlyhəə vuxha.
39 Q'ıfrım qabı manbışin gırgınbı vukkeesmee,
manbışik'le vuççud ats'a deşdiy. Həməxüdud
İnsanna Dix sak'alasnang'a ixhes. 40 Mane gahıl
çolee iş haa'anbışda sa alyart'u, sa g'alerçesda.
41 Yöxxee suk g'iviyxərne q'öne zəiyfayna sa
alyart'u, sa g'alerçesda. 42 Mançil-allab muğurba
vuxhe, şok'le vuşda Xərna mısa ayres ıxhay ats'a
deş. 43 Şok'le innıd ats'axhxhe, xaane iyesiyk'le
sixnariy mısa ayresva ats'axhxhanxhiy, mana
g'ilydirxhu, sixnariy xaaqa ikkeç'escar hassaras
deşdiy. 44 Mançil-allab yugba ilyaake, sok'le
İnsanna Dix mısa ayres ıxhay ats'a deş. 45
Nukaraaşis cine gahıl otxhuniy helecenva, manbışil
ooqa iyesee gixhxhına qorkuna, ək'elynana nukar
vuşune? 46 İyesiy xaaqa sak'ımee, vucee uvhuna
iş haa'a g'oocena nukar nimee baxtivariy! 47 Zı
şok'le hək'edacad eyhe, iyesee mang'uke cune
gırgıneecar karana xərnaniy ha'as. 48 Hucooniyxan
ixhes manacar nukar pisda ıxhanaxhiy? Mang'vee
«Yizda xərna həşdebışee qales deşva» uvhu,
49 giğalasdaniy vuc xhinnen nukarar gyoota,
p'iyanınbşika otxhun-ulyoğa. 50 Mang'una xərna,
mang'une ək'eleeqacar qidyalesde yiğıl, sə'ətıl qarı,
51 mang'us yı'q'na caza huvu q'öbvalla haa'anbışika
sacigeeniy havaces. Mançe geşşuybıyiy ık'arıke
silibı sana-sançil qadaxan ses qöö ixhes.

25 Mane gahıl Xəybışda Paççahiyvalla nişikiy
akaraba vuxhes? Haane, yits'ıyre içiy bazirbı
alyaat'u tsumayne ögiylqa qığeepç'ı. 2 Mane
içeeşina xhoyre ək'elikana, xhoyrer bəç'ər kar
yeexhe. 3 Bəç'ərne içeeşe bazirbı alyaat'anbı,
yicbı gyoxhxhan ha'asın q'ışmee alyaat'a deş.
4 Ək'elikanbışemee bazirbışika sacigee, q'ışıd
alyaat'an. 5 Tsuma qarı hidiyxharva, manbışin
gırgınbı nik'en avqu g'alyabak'anbı. 6 Xəmne
yı'q'nee «Tsumay qöövur, mang'une ögiylqa
qığeepç'eva» ts'ir qavayle. 7 Mane gahıl, mane
içerşin gırgınbı oza qeepxha con bazirbı qa'a
giviyğal. 8 Bəç'ərne içeeşe ək'elynanbışik'le eyhen:
«Vuşde q'ışıke şasıd hele, yişin bazirbı k'ədəqqə
vod». 9 Ək'elynane içeeşe eyhen: «Deş hele, şi
yişde q'ışıke şosud huvee, şasıd şosud g'ayxharas
deş. Mançin nekke yugun, şu şosun hapk'ın
massa helenbışike alişşe». 10 Manbı q'ış alişşes
hapk'ınne gahıl tsumay qaraylena. Manasa xhoyre
içiymee, mang'uka sacigee davatbı ixhesde cigeeqa
ikkeepç'ı, akkabı qa'anbı. 11 Qiyğa bəç'ər içer qabı
«Yişda xərna! Yişda xərna! Şasıd akka eeqeva!»
eyhe. 12 Tsumee manbışik'le eyhen: «Zı şok'le
hək'en eyhe, zak'le şu vaats'a deş». 13 Mançil-allab
muğurba vuxhe. Şok'le Mana qalesın yiğıd, sə'ətıd
ats'a deş. 14 Mane gahıl eyxhenbı yəqq'ılqa qığəəne
insanık akarda ixhes. Mang'vee yəqqı'lqa qığeç'esse
cusqa cun nukarar sav'u, cuqa vodunmeen
gırgın kar manbışilqa amaanatna g'alyadaççe. 15

Mang'vee manbışis sik'ı, sang'us xholle, sang'us
q'ölle, mansag'usud sa talant pılın huvu ayk'an. 16
Xholle talant pılın ıxhayng'vee, zara ark'ın man
pıl sa menne işeeqa gixhxhı, mançilqa xhobled
hexxa'an. 17 Q'ölle talant pılın ıxhayng'veeyid
həməxüd hı'ı, mançilqa q'ölled hexxa'an. 18
Sa talant pılın ıxhayng'veeme xandak' alitk'ur,
xərıng'vee cusqa amaanat xhinne huvuyn pıl
maqa dyugul ha'a. 19 Xılece gah ılğevç'uyle qiyğa,
mane nukaraaşina iyesiy sak'ı, vucee manbışisqa
amaanat xhinne huvuyne pılıne hək'ee qiyghan.
20 Xholle talant pılın amaanatna alyaat'ıyng'vee,
xholled hexxada adı eyhen: «Yizda xərna, ğu
zalqa xholle talant pılınniy g'aletçu. Haane, zı
mançilqa xholled hexxı'iyn». 21 İyesee eyhen:
«A ğu geer qa'ana! Ğu yugna, qorkuna nukarır!
Ğu k'ınna iş haa'ang'ab zaqa qorkura ıxhava, zı
ğu xənne işbışilqa gixhxhes. Mançil-allar ikkeç'e
zaka, yiğne xərıng'uka sacigee, şadxhe!» 22 Q'ölle
talant pılına alyaat'unar arı eyhen: «Yizda xərna,
ğu zalqa q'ölle talant pılınniy amaanatna g'aletçu.
Haane, zı mançilqa q'ölle talantıd hexxı'iyn».
23 Xərıng'vee mang'uk'le eyhen: «A ğu geer
qa'ana! Ğu yugna, qorkuna nukarır! Mançil-allar
ikkeç'e zaka, yiğne xərıng'uka sacigee, şadxhe!»
24 Sa talant pılına alyaat'unar arı eyhen: «Yizda
xərna, zak'le ğu it'umna insan ıxhay ats'anniy, ğu
üvxüdivxı'yne cigeençe qiviyşalna, udyoozuyne
cigeençeb saa'anaxhe. 25 Zı mançile qərq'ı'n,
mançil-allar hark'ın ğu huvuyn sa talant pılın
ç'iyek avqa dyugul hı'ı. Ğu huvuyn haane, həşde
yı'q'əlqa aleet'e». 26 Xərıng'vee mang'uk'le eyhen:
«Ğu iş haa'as devkanna, pisda nukarır! Ho'ne vak'le
ats'anniy, zı üvxdüvxı'yne cigeençe qiviyşalna,
udyoozuyne cigeençeb saa'anava? 27 Manke ğu,
zı huvuyn pıl faizısxheeyid huvu, zı qalesse
yizdemee hexxa'askanniy! 28 Həşde mang'usse
mana talant alyapt'ı yits'ıble talantnang'usqa
qevle! 29 Şavuqayiy vod, məxrıng'us sık'ıldad
geed heles, məxrıng'uqa gırgın hexxalika ixhes.
Şavuqayiy deş, məxrıng'une xılençe vodunıd
g'ayşesın. 30 Mana nişiscar karaı'dəəna nukar,
xaançe qığavhu, sa miç'axne cigeeqa dağerçe.
Mançe geşşuybıyiy ık'arıke silibı sana-sançil
qadaxan ses qöö ixhes». 31 İnsanna Dix Cune
gırgıne malaaikaaşika, Cune nuree qarımee,
Mana Cune nurune taxtıl gyuaras. 32 Gırgın
milletbı Mang'une ögiylqa sales. Mang'veeyib
vəq'əbı ts'e'bışike cura'ane çobanee xhinne,
manbı sana-sang'uke curaa'asınbı. 33 Mang'vee
Cune sağılqa vəq'əbı, solulqad ts'e'bı sa'as. 34
Mane gahıl Paççahee Cune sağne suralinbışik'le
eyhesın: «Yizde Dekkee xayir-düə huvuynbı! Zasqa
qudoora, dyunye itxhıniyng'acad şosva hav'una
Paççahiyvalla gırgıne gahbışiscab şos alept'e. 35
Zı mıssıranang'a, şu Zas oxhanasın kar huvu,
Yizın ghal-miz xhyanıka gyotxhanang'a şu Zas
xhyan huvu, Zı menne cigeençenaniy vor, Şu
Zake vuşda hı'ı. 36 Zı ts'elerniy vor, şu Yizde
tanalqan kar huvu, Zı ık'armee, şu Zaqa ilyaakıynbı,
Zı zindaneenang'a, şu Zal alycaaxvas abı». 37
Manke qopkuynbışe Mang'uke qiyghanasın: «Yişda
Xərna, Ğu mısane mıssıra axu, şi mısane Vasın
oxhanasın kar huvu? Mısane Yiğın ghal-miz
xhyanıka gyotxhanang'a, şi Vas xhyan huvu?
38 Mısane şak'le Ğu menne cigeençena xhinne
g'acu yişda hı'ı? Mısane şak'le Ğu ts'eler g'acu
tanalqan kar huvu? 39 Mısane şak'le Ğu ık'ar,
zindanee g'acu Vasqa abı?» 40 Paççaheemee
manbışik'le eyhesın: «Zı şok'le hək'edacad eyhe,
şu Yizde nekke k'ınne çocaaşine sang'us hı'iyn,
Zas hı'iyn xhinne eyxhe». 41 Manke Mang'vee
Cune solne suralinbışik'led eyhesın: «Bed-düə
alyapt'ıynbı, Yizde ögiyle ts'ıts'eepxhe! İblisısiy
çine malaaikaaşis qı'iyn ts'a vod, şunab maqa
hudoora. (aiōnios g166) 42 Manıd Zı mıssırang'a, şu Zas
oxhanasın kar hidevuva, Yizın ghal-miz xhyanıka
gyotxhanang'a, ulyoğasın xhyan hidevuva, 43 Zı
menne cigeençena xhinne g'acu, vuşda hıdyı'ıva, Zı
ts'elernang'a tanalqan kar hidevuva, Zı ık'arang'a,
zindaneenang'a Zasqa ityabıva». 44 Manbışed
qidghın ha'asın: «Yişda Xərna, mısane şak'le Ğu
mıssıra, ghal-miz xhyanıka gyotxhan, menne
cigeençena xhinne, ts'eler, ık'ar, zindanee g'acu,
Vas ıkkanan hidi'ı?» 45 Mane gahıl Mang'vee
manbışis inəxdun alidghıniy qeles: «Zı şok'le
hək'edacad eyhe, şu Yizde nekke k'ınne çocaaşine
sang'us man hıdyı'ıva, Zak hı'iyn xhinneecad
eyxhe». 46 Manbışis gırgıne gahbışisda cazaa
hevles, qopkuynbışismee gırgıne gahbışisda ı'mı'r
hevles. (aiōnios g166)

26 I'sa yuşan hı'ı ç'əvxhamee, telebabışik'le
eyhen: 2 – Şok'le q'öne yiğile Peesax ixhesva
ats'an. İnsanna Dixır çarmıxılqa ts'ıts'e'ecenva
mebınbışde xılyaqa qeles. 3 Mane gahıl kaahinaaşin
ç'ak'ınbıyiy milletın ağsaqqalar Kayafa donane
xərne kaahinne məhleeqa savayle. 4 Manbışe fı'ı'l
hav'u I'sa aqqı, gik'asva yuşaneepxha. 5 Manbışe
eyhe ıxha: – Man saccu bayramnang'a hidya'as,
sayid millet g'elil qexhe. 6 I'sa Bet-Anyee maşnan
ı'xnabınane Şimonne xaanang'a, 7 Mang'usqa
sa zəiyfa ayreele. Mane zəiyfayne xılya'ad geed
gıranın ətirnan marmarın g'ab eyxhe. I'see kar
otxhanang'a, zəiyfee man ətir I'sayne vuk'lelqa
qadağva. 8 Telebabışis mançike qəl vuxha eyhen: –
Hexxan kar nişisne ha'a? 9 Nya'a, man ətir gıranda
massa huvu, çike ıxhayn pılıd kar deşinbışis heles
ixhesınniy. 10 I'sayk'le manbışe eyhen ats'a-ats'a,

manbışik'le eyhen: – Nya'a şu zəiyfa t'yats'exal
hee'e? Məng'ee Yizdemee yugna iş hav'u. 11
Kar deşinbı gırgıne gahbışil şoka vuxhes, Zımee
gırgıne gahbışil şoka ixhes deş. 12 Məng'ee Zalqa
man ətir qadğu, k'eyxhas ixhesın xhinne qı'ı. 13
Zı şok'le hək'edacad eyhe, dyunyeyne ıkkanne
cigee ina yugna xabar mısa yuşan hav'ee, ina
zəiyfar yik'el qiyele'esda, yicee hı'iynıd. 14 Mane
gahıl yits'ıq'vəne telebayke, Kariotğançene Yahuda
donane sang'vee, kaahinaaşine ç'ak'ınbışisqa arı
eyhen: 15 – Zı Mana vuşde xılyaqa quvee, şu
zas hucoona heles? Manbışed mang'us xhebts'al
nuk'rayn pıl hele. 16 Mane yiğıle Yahudee
I'sa manbışde xılyaqa qelesda gah t'abal ha'a
giyğal. 17 İlydyadıyne gıneybışde bayramne
ts'ettiyne yiğıl, telebabışe I'sayke qiyghanan:
– Vasın exhaliysın Peesaxın otxhuniy nyaane
he'e? 18 I'see manbışik'le eyhen: – Şahareeqa
hapk'ın inəxrıng'usqa ikkeepç'ı, mang'uk'le eyhe:
«Mə'əllimeevud eyhe, Cuna gah hipxhırna, Vucee
Cune telebabışika sacigee Peesax yiğne xaa
alğahas». 19 Telebabışe I'see uvhuyn gırgın
hı'iyle qiyğa, Peesaxısın oxhanasın kar ha'a. 20
Exha qexhemee I'sa Cune yits'ıq'vəne telebayka
sufranılqa savayle. 21 Manbışe kar otxhanmee, I'see
eyhen: – Zı şok'le hək'edacad eyhe, vuşde sang'vee
Zı merıng'une xılyaqa qeles. 22 Telebabışe aq'vabı
qı'ı, Mang'uke sana-sang'uqad qihna qiyghanan: –
Yizda Xərna, zı deş ho'oçee? 23 I'see eyhen: – Zaka
sacigee g'abeeqa xıl k'yoq'uyng'vee, Zı merıng'une
xılyaqa qeles. 24 İnsanna Dix Cune hək'ee
Muq'addasne Otk'unınçee otk'unin xhinne əlyhəə.
İnsanna Dix merıng'une xılyaqa quvuyng'ulqa
ver ooxas! Mang'unemee yedike dexhaycadniy
yugda ixhes. 25 Manke I'sa merıng'une xılyaqa
qeles ıkkanne Yahudeeyid qiyghanan: – Mə'əllim,
zı deş ho'oçee? I'see mang'uk'le eyhen: – Manva
ğucad uvhu! 26 Manbışe karbı otxhanang'a,
I'seeyid gıney alyaat'u, Allahıs şukur hav'u
gıney hatq'ur telebabışis huvu eyhen: – Alyaat'u
oxhne, in Yizın can vod. 27 Qiyğa Mang'vee
k'ola alyaat'a, mançil-allab Allahıs şukur hav'u,
telebabışisqa quvu eyhen: – Mançeençe gırgıng'vee
ulyoğe! 28 İna Yizda eb vob, insanaaşine geebne
bınahbışile ılyhepç'esdemee k'yaa'ana. Mana eb
mugaavile yugba vuxhecenva k'yapk'ın. 29 Zı
şok'le eyhen, Dekkıne Paççahiyvalee şoka sacigee
ts'edın ulyoğasde yiğılqamee, Zı sayid t'ımılene
ine meyvayke hı'iynçike ulyoğas deş. 30 Manbışe
Zabureençen mə'niybı qətqı', Zeytunne suvalqa
avayk'an. 31 Qiyğa I'see manbışik'le eyhen: –
G'iyna xəmde vuşde gırgıng'vee Zı g'alerçesdava
otk'un: «Zı Çobanıs ı'xəs, Syuruneedın vəq'əbıd
heetxvasınbı». 32 Zı üç'ür qı'ımeeme, Galileyeeqa
əlyhəəs, şu maa'ab gozet haa'as. 33 Pyoturee
Mang'us inəxdın alidghıniy qele: – Gırgıng'veecar
Ğu g'alerçveene, zı Ğu mısacar g'alerçes deş! 34
I'see mang'uk'le eyhen: – Zı vak'le hək'edacad
eyhe, g'iyna xəmde dadal hook'asse, vak'le Zı
dyats'ava ğu xhebne yəqqees eyhes. 35 Pyoturee
Mang'uk'le eyhen: – Zı Vaka qik'as gyurxheeyir,
zı man ha'as deş! Telebabışde gırgıng'veecad
manva eyhe. 36 I'sa manbışika Getsemaniye
eyhene cigeeqa qarı, telebabışik'le eyhen: – Zı
hark'ın düə haa'as, şu inyaa gyuv're. 37 Mang'vee
Cukasana Pyoturiy Zavdayna q'öyre dix ıkkekka.
Mang'un yik' sacuraycad qa'a giyğal. 38 Manke I'see
manbışik'le eyhen: – Yizın rı'h qik'asde xhineene
uts'urun gyatsts'ı. İnyaa aaxve, Zakasana muğurba
gyuv're. 39 Mana sık'ırra şaqana ark'ın aq'vakkena
ç'iyelqa g'alirxhu, düə haa'a: – Dek Yizda!
Hasre eyxhexhee, Zı mane əq'übayne k'oleençe
ulydyoğas! Zas ıkkan xhinne deş, hasre, saccu
Vas ıkkanan xhinne ixhecen! 40 I'sa telebabışisqa
sak'ımee, g'ecen manbı g'alyapk'ı vob. Mang'vee
Pyoturulqa onu'ı eyhen: – Nya'a şosse Zakasana
sa sə'ətna xheeyib muğurba gyuv'aras dəəxə?
41 Qopkune yəqqı'le sivmiyk'alcenva muğurba
avxu düəbı he'e. Rı'h it'umda, canmee guc deşin
vodun. 42 I'sa q'ör'es ark'ın meeb düə haa'a:
– Dek Yizda! Zas mane əq'übayne k'oleençe
ulydyoğas dexhexheene, hasre Vas ıkkanan xhinne
ixhecen. 43 I'sa sark'ıling'a manbı meeb g'alyapk'ı
g'ooce. Manbı geeb obzur vuxhayke uleppı aaqas
əxə ıxha deş. 44 Mang'vee manbı g'alyav'u
xhebır'es manacab düə ha'as ayk'an. 45 Qiyğa
I'sa telebabışisqa sak'ı eyhen: – Vuşun gırgınbı
g'alyapk'ı manzilybıne ha'a? Haane, gah k'ane
quvxha, İnsanna Dix bınahnanbışde xılyaqa qele.
46 Oza qeepxhe əlyhəəs. Haane, Zı merıng'une
xılyaqa qelesda qöö vor. 47 Yitsıq'vəne telebayna
sa eyhena Yahuda qööng'ə, I'sa yuşan ha'acarniy
vor. Mang'uka sacigee geeb g'ılıncnanayiy dalnan
insanar vooxhe. Manbı kaahinaaşine ç'ak'ınbışeyiy
milletne ağsaqqalaaşe g'axuvuynbı vuxha. 48 I'sa
manbışde xılyaqa qelesde Yahudee işaara huvu
uvhunniy: – Zı Şavus ubba hee'ene, I'sa Mana vor,
Mana aqqe. 49 Mane gahıl mana I'saysqa qıxha
«Salam, yizda Mə'əllimva!» uvhu Mang'us ubba
ha'a. 50 I'see mang'uk'le eyhen: – Hambaz, ğu
nişisiy arı, man he'e. Mankecab I'saysqa insanar
qeepxha, Mana aqqaqqana. 51 Manke I'saykane
sang'vee g'ılınc hı'tdidxı', xərne kaahinne nukarne
k'ırıyle k'ena ı'xı', mang'un k'ırı g'a'adaççen. 52
I'see mang'uk'le eyhen: – G'ılınc cigeeqa gixhxhe.
G'ılınc xılyaqa alyaat'uyn gırgınbı g'ılıncikecab
hapt'as. 53 Deşxhee, vasqa həməxüdee qöö
Zasse Dekkıkee kumag heqqas əxəs dişdiyxan? Zı

uvhuynxhiy, Mang'vee Zas mankecad yits'ıq'vəne legionıle geed malaaikarniy g'axıles. 54 İn karbı ixheskaniy deşxhee, nəxüdniy Muq'addasne Otk'uniybışee otk'uniynbı ixhes? 55 Mane gahıl I'see cəmə'ətık'le eyhen: – Nya'a g'uldurulqa vüqqənbı xhinne g'ılıncbışikayiy dalbışika Zı aqqas abı? Zı yiğıs Allahne Xaane məhlee gyu'ur xət qa'amee, şu Zı aqqı deş. 56 İn gırgın karbı peyğambaraaşine otk'uniybışee, otk'uniynbı ixhecenva eyxhe. Manke gırgıne telebabışe I'sa g'alerçu, heepxı avayk'ananbı. 57 I'sa aqqıynbışe Mana xərne kaahinne Kayafayne k'anyaqa qarayle. Q'aanun mə'əllimariy ağsaqqalarıb maqa savayle. 58 Pyotur əq'ənançecar xərne kaahinne məhlaysqamee I'sayqa qihna qarayle. Hucooyiy eyxheva g'acesva, Pyotur məhleeqa ikkeç'u xərne kaahinne g'aravulyçeeşika giy'ar. 59 Kaahinaaşin ç'ak'ınbıyiy Aali Şuureene gırgıng'vee I'sa gik'asdemee horbışika Mang'une aq'val ulyoozarasınbı t'abal haa'a vuxha. 60 Horbışika aq'val ulyoozarasınbı geebbı abeeyib, manbışis ıkkanəxrına iveeke deş. Nekke qiyğa q'öyre insan qığeç'u 61 eyhen: – Mang'vee «Zasse Allahın xav qukkyok'al hı'ı, xhebne yiğee alya'as əxəva» uvhu. 62 Xərna kaahin suğotsu, I'sayk'le eyhen: – Manbışe Yiğne hək'ee eyhençis nya'a Ğu cuvabcad qidele? 63 I'see mang'une cuvabısıd vuççud eyhe deş. Xərne kaahinee meed Mang'uke qiyghanan: – Zı Vake, Vorne Allahne doyule qiyghan: Allahna Dix, Masixh Ğune? 64 I'see mang'uk'le eyhen: – Ğu qotkuda uvhu. Zımee şok'le mançiled hexxada eyhes, inçile qiyğa şok'le İnsanna Dix, Gırgın əxəng'une sağne sural gyu'uriy buludbışil qööcar g'aces. 65 Manke xərne kaahinee culyun tanalinbı qıtaxı'ı eyhen: – Mang'vee kufur hı'ı! İnçile qiyğa şas aq'val ulyoozarasınbı nişisınbıne? Mang'vee hı'iyn kufur şok'led g'ayxhiyn! 66 Şu mançik'le hucoovane eyhe? Manbışed «Mana taxsirkarır, gik'as eyxheva» eyhe. 67 Mankecabıb giviyğalanbı I'sayne aq'vays xudaariy tyubı ı'xiyxə. Sassanbışe Mang'une aq'veeqa çapalaxbı ı'xiyxə 68 eyhe ıxha: – Ay Masixh, şas peyğambar xhinne yuşan hı'ı eyhelan, şavaayiy Vas ı'xiyxə? 69 Mane gahıl məhlee gyu'urne Pyoturusqa gulluxçiy zəiyfa qiyxha eyhen: – Ğunar Galileyeençene I'sayka sacigeeniy vor. 70 Gırgıng'une ögiyl man Pyoturee gardanaqa ilydyaat'u eyhen: – Ğu hucoome eyhe, zak'le ats'a deş! 71 Qiyğa mana akkabışisqa qarımee, sa menne gulluxçiy zəiyfayk'le g'acu eyhen: – İna insanır Nazaretğançene I'sayka sacigeeniy vor. 72 Pyoturee meed gardanaqa ilydyaat'u, k'ın g'assır eyhen: – Zak'le mana İnsan ats'acar deş! 73 Sahavule, şaqana ulyobzuriyn insanar mang'usqa qabı eyhen: – Hək'erar ğu şenbışda vor. Manva yiğne yuşan hı'iyncadıd eyhe. 74 Pyoturee cuqacad g'arğışbıd hı'ı, k'ınyıd g'assır, eyhen: – Zak'le mana İnsan ats'a deş! Mane gahılyıb dadal hook'a. 75 Pyoturuk'le I'see «Dadal hook'asse vak'le Zı dyats'ava ğu xhebne yəqqees eyhesva» uvhiy yik'el qayle. Mana mançe qığeç'u, hülöörəxə geşşe giyğal.

27 Miç'eed qıxhamee, gırgıne kaahinaaşine ç'ak'ınbışeyiy milletne ağsaqqalaaşe I'sa gik'u ak'an ha'as ıkkanva eyhe. 2 Manbışe I'sayn g'el-xıl ayt'ıl, Romeençe xərna xhinne g'axuvuyne Pilatne xılyaqa qele. 3 I'sa merıng'une xılyaqa quvuyne Yahudayk'le Mana gik'as ıkkan g'acumee, mang'us vucee hı'iynçile naş qexhe. Vucee alyaat'uyn xhebts'al nuk'ra kaahinaaşine ç'ak'ınbışisqayiy ağsaqqalaaşisqa qadı, 4 «Zı bınah hav'u, taxsir deşda İnsan gik'asva vuşde xılyaqa quvuva» eyhe. Manbışemee mang'uk'le «Mançike şas hucoone? Vak'le ats'ava» eyhe. 5 Yahudee vucee mane işil-alla alyaat'uyn pıl Allahne xaa dağı'ı, mançe ark'ın vuceecar-vuc givayxanna. 6 Kaahinaaşine ç'ak'ınbışe mang'vee dağı'iyn pıl sı'ı eyhen: – İna ebake quvuna q'iymat vuxhayke, Allahne xaane q'utyeeqa gyuvxhes vuxhes deş. 7 Manbışe conecab əree gaf hav'u, mane pılıke menne cigeençe qabıynbı k'eepxhesın, nyuq'vneke k'olabı ha'ang'un çol ileşşe. 8 Mançil-allad, mane cigayk'le g'iyniyne yiğılqamee «eban çolva» eyhe. 9 İnəxüd Yeremiya peyğambaree otk'unin xhinne eyxhe: «İzrailybışe Mang'us gyuvxhuna q'iymat, xhebts'al nuk'ra, manbışe alyapt'ı 10 mançike k'olabı ha'ang'un çol ileşşe. Manva zak'le Rəbbeeniy uvhu». 11 I'sa Pilatısqa, mane cigayne xərıng'usqa arımee, mang'vee I'sayke qiyghanan: – Yahudeeşina Paççah Ğune? I'seeyid mang'uk'le «Ğucad məxüd eyheva» eyhe. 12 Kaahinaaşine ç'ak'ınbışeyiy ağsaqqalaaşe Mang'une gardanaqa taxsir giyxhemee, I'see nıq'cad qığayhe deş. 13 Manke Pilatee Mang'uke qiyghanan: – Yiğne gardanaqa giyxhenmeen karbı Vak'le g'iyxhe dişee? 14 I'see mang'une nenecad cuvabıs alidghıniy qele deş. Mançile Pilat geer mattexhena. 15 Gırgıne Peesaxne bayrambışil, mane cigayne xərıng'vee, Pilatee sa aqqına insan g'ekkan ədatniy vod. Məxrına insan cəmə'ətıniy g'əxəna. 16 Mane yiğbışil sa qıvaats'ına, I'sa Barabba eyhena insan aqqı eyxhe. 17 Mançil-allad millet sacigeeqa sadımee Pilatee qiyghanan: – Şos zı vuşu g'aykkıne ıkkan? I'sa Barabbane deşxhee, Masixhva eyhena I'sane? 18 Mang'uk'le ats'anniy, manbışe I'sa paxılıyvalin cune xılyaqa quvuva. 19 Pilat cune taxtıl gyu'urmee, mang'une xhunaşşee mang'usqa ina xabar ana insan g'ıxele: – Mane qorkune İnsanıkana vaqa iş

mooxhecen, g'iyna zı nik'ek, Mang'unemee geeb
əq'üba opxhun. 20 Kaahinaaşine ç'ak'ınbışeyiy
ağsaqqalaaşe millet mizel aqqı, manbışe Barabba
g'aykeva, I'sar gik'eva eyhecenva. 21 Pilatee
manbışike qiyghanan: – Zı vuşdemee q'öng'una
nenane g'aykke? Manbışed «Barabbava!» eyhe.
22 Pilatee manbışike «Masixhva eyhene I'sayk
hucoo he'evane?» qiyghan. Manbışde gırgıng'vee
«Çarmıxılqa ts'ıts'e'eva!» eyhe. 23 Pilatee «Nişil-
allane? Hucoone Mang'vee qəlasın hı'ıva?»
qiyghan. Milletınmee «Çarmıxılqa ts'ıts'e'eva!»
sık'ılbab xəbna ts'ir haa'a. 24 Pilatık'le cune
xılençe vuççud qüdöö, millet sık'ıldad g'elil
qexhe g'acumee, mang'vee xhyan alyaat'u
milletne ögiyl xıleppı hodğul eyhen: – Şok'lecad
g'ecen, Mang'uke k'yapk'ıyne ebal-alla zalqa
taxsir deşin. 25 Milletıncad mang'us inəxdın
alidghıniy qele: – Mang'uke k'yapk'ınne ebal-
alla şinayiy yişde uşaxaaşee cuvab qeles! 26
Manke Pilatee manbışdemee Barabba g'aykka'ana.
I'sar çümqbı ı'xı', çarmıxılqa ts'ıts'a'as qeleva
eyhe. 27 Eskeraaşer I'sa Pilatne sareeqa qıkkekka.
Maa'ad Mang'une vuk'lelqa legioncad sadayle. 28
Manbışe Mang'une tanalinbı qakkyı'ı, Mang'ulqa
ç'əran p'laş alya'a. 29 Zazalxumbışike tac
hootxur vuk'lelqa gyavhu, sağne xılyaqad q'amış
hele. Qiyğab q'aratsabışil gyuv'ur «Yahudeeşine
paççahıs salam vuxhenava!» uvhu Mana demalqa
giyxhe. 30 Mang'us tyubı ı'xiyxə, q'amış alyapt'ı
vuk'lele k'ena üvxiyxə. 31 Mana demalqa
gixhxhıyle qiyğa, Mang'ulyun p'laş g'avşu tanalqa
Cuncad karbıd alyı'ı çarmıxılqa ts'ıts'a'asva g'aqa
qığayhe. 32 Manbı g'aqa qığəəng'ə, manbışisqa
Şimon donana Kireneençena sa insan qızaxxa.
Eskeraaşe mang'usqa I'sa givaxanasın çarmıx
haqqas ilekka. 33 Golgota donane cigeeqa qavayle.
Golgota «vuk'lena bark'v» eyhen vodun. 34
Mang'us ödüka alikkı'iyn çaxır hele. I'see man
ghalek set'umee, ulyoğas ıkkiykan deş. 35 Eskeraaşe
Mana çarmıxılqa ts'ıts'ı'iyle qiyğa, çöp k'eççu
Mang'un tanalinbı cone əree qa'a. 36 Qiyğab
maa gyuv'ur Mang'uqa ilyaaka. 37 Vuk'lel ooqad
«Yahudeeşina Paççah I'sa haaneva», mana nişil-
allayiy çarmıxılqa ts'ıts'ı'ıva otk'un gixhxhı ıxha. 38
Mane gahıl I'sayka sacigee, Mang'une sağıliy solul
q'öyre g'uldur çarmıxılqa ts'ıts'aa'a. 39 K'anençe
ı'lğəəmbışe vuk'ulybı g'uvoyxhar, Mang'uk'le
cuvabbı eyhe ıxha. 40 «Allahın xav qottul, xhebne
yiğee alya'ana! Ğu Allahna Dixxhee, Ğucar Ğu
çarmıxıle gyaqqe, Ğucar Ğu g'attixhan he'eva!»
eyhe ıxha. 41 Kaahinaaşine ç'ak'ınbışer, Q'aanunne
mə'əllimaaşer, ağsaqqalaaşer I'sa demalqa gixhxhı
eyhe ıxha: 42 – Mebınbı g'attivxhan haa'anbıniy,
Cusse Vucme g'attixhan ha'as əxə deş! İzrailyna
Paççah vorna, hasre çarmıxıle giç'ecen şinad
Cus inyam ha'as. 43 Mang'vee yı'q' Allahılqaniy
qizzır, Allahısır Mana ıkkanxhee, hasre g'attixhan
he'ecen. Nya'a Mang'vee «Vuc Allahna Dixvaniy»
eyhen! 44 I'sayka sacigee çarmıxılqa ts'ıts'av'uyne
g'ulduraaşed I'sayk'le həməxdun cuvabbı uvhu.
45 Yı'q'ı'hı'le sə'ət xhebınçilqamee ç'iyeyn aq'va
miç'ax qexhe. 46 Sə'ət xheyible vooxhemee, I'see
ts'ırıka eyhen: – Eli, Eli, lema savaxtani? (İn
«Yizda Allah, Yizda Allah, nya'a Ğu Zı g'alerçuva?»
eyhen vodun.) 47 Maa k'ane ulyobzurune
sabaranbışik'le man g'ayxhı eyhen: – İng'vee İlyas
peyğambarır qoyt'al. 48 Manbışda sa mankecar
g'adarxhun, gupk'a alyaat'u ç'ürç'üməne çaxıreeqa
k'yooq'u, q'amışilqa qav'u Mang'une ghalesqa
qaa'a, ulyoğecenva. 49 Mansanbışemee eyhe
ıxha: – Mana Culer-alqa g'alerçe, ilyaakas İlyasee
arı Mana g'attixhan ha'asee? 50 I'see meeb
xəbna ts'ir hav'umee, nafas qığeç'een. 51 Mane
gahıl Allahne xaab gyuvapxınna örtyug q'omançe
k'anyaqqamee qıt'aaxı, q'öne cigeeqa qooxhe.
Ç'iyebı ı'ğiykar, ganzbı q'öne cigeeqa qeedaxhe. 52
Nyaq'vbı çiled-alqa aaqı, maabın gellesın qopkuyn
insanar suğoots'anbı. 53 Manbı I'sa üç'ür qıxhayle
qiyğa, nyaq'vbışeençe qığeepç'ı muq'addasne
şahareeqa, İyerusalimeeqa ikkeebaç'e. Maa'ab
manbı xılece insanaaşik'le g'ooce. 54 I'sayne vuk'lel
oğa ulyorzulyne k'omandırık'leyiy eskeraaşik'le
ç'iyebı ı'ğiykar, maa eyxhen karbı g'acumee,
manbı mançile it'umba qəpq'ı'n, «Hək'erar,
Mana Allahna Dix ooxhurva!» eyhe. 55 Maa'ab
əq'ənançe ilyaakan xılece yedarıb vuxhaynbı.
Manbı Galileyeençecab I'sayqab qihna, Mang'us
g'ullux haa'as qöönbı vuxha. 56 Maa'ar manbışde
yiq'ne Magdaleençena Mayram, Yaaq'ubnayiy
Yusufna yed Mayram, Zavdayne dixbışda yedir
vuxhaynbı. 57 Exha qexhemee, sa karnana
insan arayle. Mana I'sayne telebabışda sa,
Arimateeğançena Yusuf eyxhe. 58 Mana Pilatne
k'anyaqa hark'ın, I'sayn mayit qeqqa. Pilateeyib
I'sayn mayit mang'usqa qeleva əmr haa'a. 59
Yusufee I'sayn mayit alyaat'u, məttıne kafaneeqa
hiyk'ar. 60 Qiyğar Mana ganzıne ab hipk'ırne
cune ts'ebne nyuq'vneeqa gixhxhı, mançeeqa
ikkəəne cigeeqab xəbna g'aye qavaak'an haa'a.
61 Magdaleençena Mayramyiy manasa Mayram
nyuq'vnene ögee gyuv'ur vooxhe. 62 Qinne yiğıl,
man Şabbatın yiğ eyxhe, kaahinaaşin ç'ak'ınbıyiy
fariseyar Pilatne k'anyaqa sabı 63 eyhen: – Xərna,
şene horalee üç'ürnang'a uvhuynniy «Vuc xhebne
yiğıle üç'ür qixhes». 64 Mançil-allab əmr hee'e
xhebıd'esde yiğılqamee nyuq'vneqa ılyaakecen.
Deşxhee telebabı abı Mana qöqü milletık'le «Mana
hapt'ıynbışde yı'q'neençe üç'ür qıxhava» eyhes.

Man qiyğiyn hor, ts'ettiynçile pisın ixhes. **65** Pilatee manbışik'le eyhen: – G'aravulyçerıb alyapt'ı havak'ne, şos nəxüdiy ıkkan, he'e. **66** Manbıb hapk'ın nyuq'vneeqa ikkəəne cigeene g'ayelqa peçat gyı'xı', maa g'aravulyçer ulyoozar haa'a.

28 Şabbatın yiğ ılğeç'uyle qiyğa, ülycümne ts'ettiyne yiğıl çakba miç'eeb Magdaleençena Mayramiy manasa Mayram abaylenbı nyaq'v g'avces. **2** Sayid sayangada, it'umda ç'iyebı ı'ğiykır, manıd Rəbbin malaaik xəənçe giç'u nyuq'vneeqa ikkəəne cigeena g'aye qavaak'an hav'u, çil gyu'urva ıxha. **3** Malaaik yic ts'ayilpanık, çin tanalin karbıd cagvarada yiz xhinne ıxha. **4** Maa ulyobzuruyne g'aravulyçeeşik qəpq'ı'niyvalin zeze ooxha, manbı hı'ğəpkır hapt'ıynbı xhinne aaxva. **5** Malaaikee zəiyfeeşik'le eyhen: – Qı'məəq'ən, zak'le ats'an şu çarmıxılqa ts'ıtsı'ına I'sa t'abal ha'a ıxhay. **6** Mana inyaa deşda, Vuce eyhəxür Mana üç'ür qa'a. Qudoora şok'led Mana g'alirxhuyn ciga g'ace. **7** Zaraba apk'ın Mang'une telebabışik'le eyhe: «I'sa hapt'ıynbışde yı'q'neençe üç'ür qı'ı, şole ögee Galileyeeqa ark'ın. Şok'le Mana maa g'acesda». Haane, zı şok'le eyhen. **8** Yadar qəvəyq'ənanbı. Manbı I'sayne telebabışis xabar hevles, nyuq'vnesse şadeepxha g'adaaxvananbı. **9** Sayır manbışde ögeeqa I'sa Vuccar qığeç'u, «Şos salamva» eyhe. Yadarıb Mang'usqa qeepxha Mang'un g'elybı xhılibışeeqa sı'ı, Mang'us k'yoozaranbı. **10** I'see manbışik'le eyhen: – Qı'məəq'ən! Hapk'ın Yizde çocaaşik'le eyhe, Galileyeeqa qudooracen. Manbışik'le ma'ar Zı g'acesda. **11** Yadar telebabışisqa vüqqəmee, g'aravulyçeeşin sabarabı şahareeqa abı cok'le g'acuyn karbı kaahinaaşine ç'ak'ınbışis yuşan ha'a. **12** Kaahinaaşine ç'ak'ınbışe ağsaqqalaaşika gaf hav'uyle qiyğa, g'aravulyçeeşis geed pılbı huvu **13** eyhen: – Eyhe «şi xəmde g'alyapk'ımee Mang'une telebabışe abı Mana qöqüna». **14** Mana gaf Pilatne k'ıriysqa hipxhıreene, şi mang'uqa gaf hav'u, gyapk'ıyne dağamiyvalike şu g'attyuvxhan haa'asınbı. **15** G'aravulyçeeşed pılbı alyaat'u, gırgın cok'le uvhuyn xhinne ha'a. G'iyniyne yiğılqameeyib yahudeeşe mana gaf məxüb haa'a. **16** Yits'ıssar teleba Galileyeeqa, I'see manbışik'le uvhuyne suvalqa avayk'an. **17** Manbışik'le maa'ar I'sa g'acu Mang'us k'yoozaranbı. Sabarabıb şakkalycab aaxva. **18** Manke I'sa manbışisqa qıxha eyhen: – Xəybışeenayiy çiyeyne aq'valyna gırgına xəbvalla Yizde xılyaqa quvu. **19** Mançil-allab hapk'ın gırgıne milletbışike Yizın telebabı hee'e, manbı Dekkıne, Duxayne, sayıb Muq'addasne Rı'hı'ne doyuka xhineeqa k'yooq'u gicəpxı'ybı aleet'e'e. **20** Manbışis Zı şos əmr hav'uyn xhinne, gırgın ha'as xət qe'e. Zınar dyunyeyn axır qalesmee, gırgıne gahbışil şoka ixhes. **(aiōn g165)**

Yəhye

1 Ts'etta Cuvab ıxha. Cuvab Allahıka sacigee
ıxha. Cuvabcad Allah ıxha. **2** Man Cuvab
ts'ettacad Allahıka ıxha. **3** Gırgın kar Mançile
ğana itxhın, itxhınne karbışin nencad Man dena
itxhın deş. **4** I'mı'r Mançeeniy vob, mane ı'mı'rınıb
insanaaşis Nurniy hele. **5** Nurun miç'axiyvalee
işixniy gyayhe, man miç'axiyvalisse höğəs əxə
deş. **6** Allahee Yəhye donana insan g'ıxele. **7** Mana
şahad xhinne qarı, Nurune hək'ee yuşan ha'asva,
gırgıng'veeyib mang'ule ğana inyam he'ecenva. **8**
Mana vuc Nur deş ıxha, Nurune hək'ee yuşan ha'as
qarı. **9** Hək'en Nur dyunyelqa qadı. Mane Nuren
gırgıne insanaaşilqa işixniy gyayhe. **10** Nurun in
dyunye itxhın. Man Nur ine dyunyelqa qadeeyid,
ine dyunyeyk'le Man qıvaats'a deş. **11** Mana
Cunbışisqar qareene, manbışe Mana k'ane qı'ı
deş. **12** Mana k'ane qı'ıyne gırgınbışis, Mang'une
doyulqa inyam hı'iynbışis, Manbışis Mang'vee
Allahın uşaxar vuxhes vəvxüy huvu. **13** Manbı
insanıke, insanne xuruşuke vuxhaynbı deş vob.
Manbı Allahıke vuxhaynbı vob. **14** Cuvabıke İnsan
qıxha, Mang'un xav yişde yı'q'nee ıxha. Şak'le
Mang'un Nur g'acuyn, Mane vorne-deşde Dixes
Dekkee man Nur huvu. Mana Dix hək'ene yugvalin
gyatsts'ı ıxha. **15** Yəhyee Mang'une hək'ee axtıda
yuşan ha'a ıxha: – Zı Mang'une hək'ee eyhe ıxha:
«Zale qiyğa Qalesda, zaler ögee ıxha. Mançil-
allar Mana zaler xərna vor». **16** Yişde gırgıng'vee,
Mang'une g'ıdyabat'ane yugvalil-alla çiçiqad qihna
xayir-düəbı alyaat'u. **17** Q'aanun Mısayle ğana
huvu, hək'ena yugvallab I'sa Masixhıle ğana qabı.
18 Allah neng'uk'lecar, mısacar g'acu deş. Mana
saccu şak'le vorne-deşde Cune Dixee hagu. Mana
Dix Dekkıne yik'eesnee vor. **19** İna Yəhyeyna
I'sayne hək'eena şahaadat vobna. Yahudeeşine
ç'ak'ınbışe Yəhyeyke «Ğu vuşuneva?» qidghın
ha'asdemee İyerusalimğançe kaahinariy Leviyke
g'abıynbı mang'une k'anyaqa g'uxoole. **20** Mane
gahıl Yəhyee manbışike dyugul hidi'ı, qotkun
uvhuyn: – Zı Masixh deş vorna. **21** Manbışe
Yəhyeyke qiyghınin: – Manke ğu vuşune vor?
Deşxhee İlyas peyğambarne? Yəhyee, «De'eş, zı
mana deş vornava» eyhe. – Manke ğu Mısee eyhena
peyğambarne? Yəhyee «De'eşva» eyhe. **22** – Manke
ğu vuşune? Şi g'axuvuynbışik'le şi hucoovana
eyhe? Ğu yiğne hək'ee şas hucoona yuşan ha'as?
23 Yəhyee manbışis alidghıniy qele: – Yeşaya
peyğambaree in yizde hək'ee uvhu: «„Rəbbis yəq
qopku qee'eva“Zı sahree ts'ir haa'ang'un ses vod.»
24 G'axuvuynbı fariseyaaşinbı vuxha. **25** Manbışe
Yəhyeyke qiyghanan: – Ğu Masixhır deşxhee,
İlyasır deşxhee, qalesda peyğambarır deşxhee,
nya'a ğu xhineeqa k'yooq'u, gicərxı'ybı alyaat'a'a?
26 Yəhyee manbışis inəxdın alidghıniy qele: – Zı
xhinekacad gicərxı'iy alyaat'a'a. Vuşdeme yı'q'nee
Sa vor, şok'le dyats'ana, **27** Mana zale qiyğa
qalesda vor. Zı Mang'une çarıxbışin baağarıd
aaqas kara idyayle. **28** İn yuşan ha'an gırgın
kar, İordanne damayne şene aq'val, Bet-Anyee
ıxha. Maab Yəhyee xhineeqa k'yooq'u, gicəpxı'ybı
alyaat'a'a ıxha. **29** Qinne yiğıl Yəhyeyk'le I'sa
cune suralqana qöö g'acu, eyhen: – Dyunyeyna
bınah Culqa alyapt'asda Allahna Urg haane! **30**
Zı Mang'une hək'eeniy eyhe: «Zale qiyğa qööna
zaler xərna vor, Mana zaler ögee ıxhal-alla». **31**
Zak'ler Mana ıxhay ats'a deşdiy. Mana İzrailyne
milletık'le qıvaats'ecenva, zı insanar xhineeqa
k'yooq'u gicəpxı'ybıniy alyaat'a'as qarı. **32** Yəhyee
I'sayne hək'ee şahaadatiyvalla hav'u, eyhen:
– Zak'le, Allahın Rı'h xəənçe qı'nerke xhinne
qadı, Mang'ulqa gixu, axva g'acuyn. **33** Zak'ler
Mana ıxhay ats'a deşdiy. Zı xhineeqa k'yooq'u
gicəpxı'ıybı alyaat'as G'axuvuyng'vee Vucee zak'le
uvhu: «Rı'h şavulqayiy gexa, Mang'ulyud axu
vak'le g'acveene, ats'axhxhe, Muq'addasne Rı'hı'ka
gicəpxı'ybı alyaat'a'ana Mana vor». **34** Zak'led
man g'acu «Allahna Dix Mana vorva» şahaadat
hav'u. **35** Qinne yiğıl Yəhye meer cune q'öne
telebayka ulyorzuliy. **36** I'sa yəqqı'le ı'lğəəmee,
Yəhye Mang'uqa ilyakkı, eyhen: – Allahna Urg
haane! **37** Mane q'öne telebayk'le, man eyhen
g'ayxhı, I'sayqa qihna avayk'an. **38** I'sayk'le
manbı Cuqab qihna qöö g'avcu, qiyghanan: – Şos
hucoona ıkkan? Manbışe I'sayke qiyghanan: –
Ravvi, Ğu nyaane axva? (Ravvi mə'əllim eyhen
vodun.) **39** I'see manbışik'le eyhen: – Zaqab
qihna qudoora, şok'lecad g'acesın. Manbıb hapk'ın
Mana nyaayiy axvava ilyaakanbı. Manke sə'ət
yoq'uble vuxha. Mane yiğıl manbı exhalqamee
Mang'usne giviy'ar. **40** Yəhyee eyhenbı g'ayxhı,
I'sayne qihna apk'ınne q'öng'una sa Andrey ıxha.
Mana Şimon-Pyoturna çoc eyxhe ıxha. **41** Qiyğa
mang'vee cuna çoc Şimon t'abal hı'ı, «Şak'le
Masixh avaykınava» eyhe. (Masixh g'əyxı'nava,
q'ış qadğunava eyhen vodun.) **42** Andreyee Şimon
I'sayne k'anyaqa ıkkekka. I'sa Şimonuqa ilyakkı,
eyhen: – Ğu Yuhanna dix Şimonur, yic vak'le
g'iyniyke şaqa Kefa eyhes. (Kefa ganz eyhen vodun.
Ganzıd yunanne mizel Pyotur eyhen vodun.) **43**
Qinne yiğıl I'says Galileyeeqa ı'qqəs ıkkiykan.
Mang'vee Filipp t'abal hı'ı, «Zaqar qihna qorava»
eyhe. **44** Filippır Andreyiy Pyotur xhinne Bet-
Tsayda eyhene şahareençe eyxhe. **45** Filippeeyir
Natanael t'abal hı'ı, mang'uk'le uvhuyn: – Şak'le
Mısayne Q'aanune ork'unna, peyğambaraaşer
uvhuna İnsan, Yusufna dix Nazaretğançena I'sa

aveykı. 46 Natanaelee eyhen: – Nazaretğançe yugun
kar qığeç'eye? Filippeeme mang'uk'le eyhen:
– Arı ğucar ilekke. 47 I'sayk'le Natanael Cune
suralqana qöö g'acu, eyhen: – İna hək'erar yik'ee
bicvalla deşda İzrailyğançenavur. 48 Natanaelee
Mang'uk'le eyhen: – Vak'le zı nençena ats'a? I'see
mang'us inəxdın alidghıniy qele: – Filippee ğu
qot'alassecar, Zak'le ğu inciliyne yivek avurniy
g'acu. 49 Natanaelee Mang'uk'le eyhen: – Mə'əllim,
Ğu hək'erar Allahna Dixır, İzrailynar Paççahır! 50
I'see eyhen: – Zak'le ğu inciliyne yivek avur g'acuva,
uvhuvane ğu Zas inyam hı'ı? Vak'le mançiled
ç'ak'ın karbı g'aces. 51 Zı şok'le hək'edacad eyhe,
xəybı q'öna qeedaxhe, Allahın malaaikar İnsanne
Dixesqa gəə-ı'lqəə şok'le g'aces.

2 Mançine xhebıd'esde yiğıl Galileyayne Kana
eyhene şaharee davatbı eyxhe. I'sayna yedir
maa yeexhe. 2 I'sayka sacigee Cun telebabıb
davatbışeeqa qopt'ul vooxhe. 3 Məxüd eyxhe
otxhan-ulyoğane gahıl çaxır g'aat'an. I'sayne
yedee Mang'uk'le eyhen: – Manbışiqa çaxır axu
deş. 4 I'see eyhen: – Yed, mançike şas hucoone?
Yizda gah qabı deş. 5 I'sayne yedee nukaraaşik'le
eyhen: – Mang'vee şok'le hucooyiy uvhu, şu
man he'e. 6 K'anya'ad Yahudeeşe gicəpxı'ybı
alyaat'an g'ayeyke hı'iyn yixhılle xədın g'ab eyxhe.
Mane g'abbışde sançeeqa molyts'al-vəşşe g'alle
litra xhyanın əə eyxhe. 7 I'see nukaraaşik'le
eyhen: – Man g'abbı xhinen gyatsts'e'e. Manbışe
g'abbı ghalelqamee gyats'a'anbı. 8 Mang'vee
nukaraaşik'le meed eyhen: – Həşdiyle sık'ınin
alyaat'u, tamadaysqa ıkkee. Manbışed ıkkekkan.
9 Tamadar çaxırelqa sak'al hı'iyne xhinene
dadıqa ilyakkana. Mang'uk'le man nençe adıvacad
ats'a deşdiy. Man saccu xhyan alyaat'uyne
nukaraaşik'leniy ats'a. Tamadee tsuma qort'ul
eyhen: 10 – Gırgıng'vee ts'etta yugun çaxırxhe
helen. Qiyğa mihmanar yugba qeepxhamee,
pisınxhe çaxır qadayle. Ğumee yugun çaxır
həşdilqamee havacıyn. 11 I'see Galileyayne
Kana şaharee man ts'ettiyn əlaamat hagu,
Cuna axtıvalla haagva. Telebabışed Mang'ulqa
inyam ha'a. 12 Mançile qiyğa Mana yedikayiy
çocaaşika, telebabışika sacigee Kefernahumqa
ark'ın, sa-q'ölle yiğna maa axva. 13 Yahudeeşin
Peesax bayram k'ane qexhemee, I'sa İyerusalimqa
ayk'an. 14 Mang'uk'le Allahne Xaane hiqiy-alla
boğabı, vəq'əbı, qı'nerker massa helenbıyiy pılbı
badal haa'anbı g'ooce. 15 Mang'vee bağaaşike
çümky hav'u, maabın gırgınbı cone vəq'əbışikayiy
boğabışika sacigee Allahne Xaane hiqiy-allançe
g'ee'ebaşenbı. Pılbı badal ha'anbışınıd iskambı
alytik'al hı'ı, pılbı ç'iyelqa ot'al ha'a. 16 Qı'nerker
massa helenbışik'led eyhen: – Manbı inençe aleet'e,
Yizde Dekkın Xav bazarılqa sak'al hıma'a. 17
Mang'une telebabışde yik'el Muq'addasne kitabee
otk'unin qadayle: «Zas Yiğın Xav geed ıkkan.
Mane ıkkiykıniyn Zı gyoxhxhan ha'a». 18 Manke
Yahudeeşine ç'ak'ınbışe Mang'uke qiyghanan: –
Vasse in karbı ha'as əxəva, Vasse nene əlaamatıka
hagvas əxəyee? 19 I'see manbışis inəxdın alidghıniy
qele: – Şu in Allahın Xav hı'ğəkkar he'e, Zımee man
xhebne yiğee q'omançe alya'asın. 20 Yahudeeşine
ç'ak'ınbışe Mang'une cuvabıs eyhen: – İn Allahın
Xav yoq'ts'ale yixhne senee ali'ı, Ğu man xhebne
yiğee alya'asvane eyhe? 21 I'see, Allahın Xav
eyheng'a, Cun tanva eyhe ıxha. 22 Qiyğa, I'sa
hapt'ıynbışde yı'q'neençe üç'ür qıxhane gahıl,
telebabışis Mang'un man cuvab yik'el qayle.
Manbışe manke Muq'addasne Otk'uniysiy I'see
uvhuyne cuvabıs inyam ha'a. 23 I'sa Peesaxın
bayramnang'a, İyerusalim haguyn əlaamatbı
g'acuyne gellesde insanaaşe Mang'ulqa inyam
ha'a. 24 I'sayk'le gırgıncab insanar yugba vaats'ava,
Mang'vee manbışilqa yı'q' qiyzaran deşdiy. 25
Mang'us, nenemecad insanne hək'ee ats'a ixhes
ıkkanmee, Mang'vee şavuk'lemecad mane insanne
hək'ee yuşan he'eva eyhen deşdiy. Mang'uk'le
Cuk'lecad insanaaşine yik'eençe ı'lğəəmbı ats'a
ıxha.

3 Fariseyaaşine yı'q'nee sa Nikodim donana insan
eyxhe. Mana Yahudeeşine ç'ak'ınbışda sa eyxhe.
2 Mana xəmde I'saysqa arı, eyhen: – Mə'əllim, şak'le
ats'an Ğu Allahne k'anençe qarına sa mə'əllim vor.
Şavussecad Vasse hagvas əxən əlaamatbı hagvas
əxə deş. Allah Vaka dexhanaxhiy, Vasse məxdın
əlaamatbı hagvas əxəs deşdiy. 3 I'see mang'us
inəxdın alidghıniy qele: – Zı vak'le hək'en eyhe,
sa insan dyunyeelqa meer qidyareene, Allahna
Paççahiyvalla g'avces vəəxəs deş. 4 Nikodimee
Mang'uke qiyghanan: – Q'əs qıxhane insanısse
nəxı'r meer yedike ixhes əxəyiy? Mang'usse yedine
vuxhneeqa k'iç'u, meer yedike ixhes əxəyee? 5
I'see inəxdın alidghıniy qele: – Zı vak'le hək'en
eyhe, xhinekeyiy Allahne Rı'hı'ke dexhayng'usse
Allahne Paççahiyvaleeqa ikkeç'es əxəs deş. 6
Tanıke ıxhana tan eyxhe, Rı'hı'ke ıxhanar rı'h.
7 Ğu mançile matmexhe: şu meeb dyunyeelqa
qavales vukkan. 8 Mıts çis vukkanne cigee aa'a.
Vak'le mançin ses g'ayxheeyid, nençe qabı nyaqa
apk'ınıy ats'a deş. Həməxürır Rı'hı'ke ıxhane
insanıqa eyxhe. 9 Nikodimee qiyghan: – Man
karbı nəxüdne ixhes? 10 I'see mang'us inəxdın
cuvab qele: – Ğu İzrailyna mə'əllim vor. Man
karbı vak'le ats'a dişde? 11 Zı vak'le hək'en
eyhe, şi şak'le ats'an eyhe, g'acuynçusub şahaadat
haa'a, şume yişda şahaadat şos k'ane qaa'a deş.
12 Zı şos ç'iyelyne karbışike yuşan ha'amee, şu

mançilqa inyam ha'a deş, xəybışeene karbışike
yuşan ha'axhee, şu inyam ha'ayee? 13 İnsanne
Duxayle ğayrı vuşucar xəybışeeqa ılqeç'u deş.
Xəənçer giç'una Mana vor. 14 Mısee sahree yezake
hav'una xoçe ooqa qav'uyn xhinne, İnsanna Dixır
məxür ooqa qa'as ıkkan. 15 Man ixhesın, Mang'ulqa
inyam ha'ane gırgınbışis gırgıne gahbışisda ı'mı'r
vuxhecenva. (aiōnios g166) 16 Allahıs dyunye
manimee ıkkiykan, Mang'vee vorna-deşda Cuna
sa Dix huvu. Manıd mançil-alla ha'a, Mang'ulqa
inyam ha'an nenbıcab hımabat'acenva, manbışiqa
gırgıne gahbışisda ı'mı'r vuxhecenva. (aiōnios g166)
17 Allahee dyunye muhaakima ha'asva deş Dix
g'axuvu, Mang'vee Dix dyunye g'attixhan ha'asva
g'axuvu. 18 Mang'ulqa inyam hı'ına muhaakima
ha'as deş. İnyam hidyı'ınar muhaakima hı'ınacar,
Allahne vorne-deşde Duxalqa inyam hidi'inçil-
alla. 19 Dyunyelqa Nur qadı ixheeyid, insanaaşe
pisın ha'ava, manbışis miç'axiyvalla Nurule geeb
vukkiykan. Mançil-allab manbı muhaakima haa'as.
20 Pisın ha'ane gırgıng'uk'le Nur g'ımece eyxhe.
Vuce hı'inbı aq'valqa qığmeç'ecenva, Nurnane
suralqa qarayle deş. 21 Qotkuyn ha'aname
Nurnane suralqa qarayle, vuce hı'inbı aq'valqa
qığeeç'ecenva Allahnemee hı'ıva. 22 Mançile
qiyğa I'sayiy Cun telebabı Yahudayne cigabışeeqa
qabayle. I'sa manbışika maa'ar sabara gahna
axu, maabınbışis xhineeqa k'yooq'u gicəpxı'ybı
alyaat'a'a ıxha. 23 Yəhyeeyib Salim eyhene şaharne
k'anene Aynon eyhene cigee geed xhyanva,
gicəpxı'ybı maa'ad alyaat'a'a ıxha. 24 Yəhye
manke zindaneeqa arçu deşdiy. 25 Mane gahıl
Yəhyeyne telebabışdeyiy sa Yahudiyne əree,
gicəpxı'yne hək'eena gaf gyooxha. 26 Telebabı
Yəhyeysqa qabı, eyhen: – Mə'əllim, İordan
damayne şene aq'vayl vaka sacigeene, ğu Cune
hək'ee şahaadat hav'une İnsanee, həşde Vucee
gicəpxı'ybı alyaat'a'a. Gırgınbıb Mang'usqavub
abayle! 27 Yəhyee manbışde cuvabıs eyhen: –
İnsanısqa Xəənçe hucooyiy ha'as hassır, mang'usse
saccu man ha'as əxə. 28 Şu zı uvhuyne cuvabın
şahadar vobınbı: «Zı Masixh deş vorna. Zı Mang'ule
ögiyl g'axuvu». 29 İstağ tsumayna vor. Tsumayna
hambazme mang'une k'ane ulyorzul, mang'un
şadexhen ses g'ayxhı vucur şadexhena. Məxürur
zı şadexhe. 30 Həşdiyle Mana axtı qixhes ıkkan,
zıme k'ıl. 31 Ooğançe Qarına gırgıng'ule xərna
vor. Ç'iyene aq'valyna ç'iyena vorna, mana ç'iyene
karbışde hək'ee yuşan ha'a. Xəənçe Qarıname
gırgıng'ule xərna vor. 32 Mang'vee Cuk'le hucooyiy
g'acu-g'ayxhı, mançis şahaadat haa'a, şavaacabıb
Mang'una şahaadat k'anyaqacab qaa'a deş. 33
Mang'una şahaadat k'anyaqa qaa'ane insanee,
Allah qorkunavad peçat giyxən. 34 Allahee
G'axuvung'vee, Allahın cuvabxhe hixhar ha'an.
Allahee Məxrıng'us Cun Rı'h qidiykkın hele. 35
Dekkıs Dix ıkkanva, gırgın kar Mang'une xılyaqa
quvu. 36 Duxalqa inyam hı'ına gırgıne gahbışisde
ı'mrena ixhes. Duxal k'ırı ilydiyxhing'uk'leme
ı'mı'r g'avces deş. Allahna qəlıb mang'ul ooğacab
vuxhes. (aiōnios g166)

4 Fariseyaaşik'le I'see, Cus Yəhyeyle geeb telebabı
sav'u, gicərxı'iybı alyat'a'ava g'ayxhiyn. 2 Yic
gicərxı'iybı I'see deş, Cune telebabışe alyat'a'a
ıxha. 3 I'sayk'le, Cune hək'ee yuşan haa'ava
g'ayxhımee, Yahudeyayeençe qığeç'u Galileyeeqa
meer ayk'an. 4 Mang'una yəq Samariyeençe
ı'lğəə vuxha. 5 Mana, Yaaq'ubee cune dixes
Yusufus huvuyne cigabışis k'anene Samariyeyne
Sixar eyhene şahareeqa qarayle. 6 Yaaq'ubna
kahrızıb mane cigabışe vob. Yəqqı'n I'sa ozar
hı'ıva, Mana mane kahrızısne giy'ar. Mana
yı'q'ı'hiyna gah vuxha. 7 Kahrızısqa xhyan
alqahasva sa Samariyeençena xhunaşşe ayreele.
I'see məng'ı'k'le, «Hucoona ixhes, Zas ulyoğasın
xhyan heleva» eyhe. 8 Mane gahıl, Mang'un
telebabı oxhanasın kar alişşesva şahareeqa
apk'ın vooxhe. 9 Samariyeeğançena xhunaşşee
Mang'uke qiyghanan: – Ğu Yahudiy vorna, zımee
Samariyeençena zəiyfa. Nəxüd Ğu zake xhyan
heqqayiy? (Yahudeeşeyiy Samariyeebışe sana-
sang'uka işbı g'ece ıxha deş.) 10 I'see məng'ı's
inəxdın alidghıniy qele: – Vak'le Allahna payiy «Zas
ulyoğas xhyan heleva» Uvhuna vuşu ıxhay ats'a
deş. Vak'le Zı vuşu ıxhay ats'axhaynxhiy, ğucadniy
Zake xhyan heqqas. Zınad vas ı'mı'r hoolen
xhyanniy heles. 11 Zəiyfee Mang'uk'le eyhen: –
Xərna, Vaqa xhyan alqahasın g'abıd deşin, kahrızıb
k'oraba vob. Vas nençene ı'mı'r hoolen xhyan
ixhes? 12 Nya'a Ğu, ina kahrız şas g'alepçiyne yişde
dekkaaşina eyxhene Yaaq'ubuler ooqanane vor?
Mang'veeyid cune dixbışed, cune çavra-vəq'əynıd
inençe xhyan ulyodğu. 13 I'see məng'ı's inəxdın
alidghıniy qele: – İne xhineke ulyodğuyng'us
meed xhyan ıkkiykanan. 14 Zıme helesde xhineke
şavaa ulyodğveene, mang'us sayid xhyan mısacad
ıkkiykanas deş. Zı huvuyn xhyan mang'une ad
gırgıne gahbışis ı'mı'r hoolene xhyan ı'lqəəne
cigalqa sak'alas. (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Zəiyfee
Mang'uk'le eyhen: – Xərna, zas məxdın xhyan
hele, zas sayid xhyan ıkmiykancen, zınar xhyan
alqahasva inyaqa ayres gimeexhacen. 16 I'see
zəiyfayk'le eyhen: – Yeera, adamiyır qort'ul, inyaqa
qeera. 17 Zəiyfee Mang'uk'le eyhen: – Zaqa adamiy
deşda. I'see məng'ı'k'le eyhen: – «Adamiy deşdava»
ğu qotkuda eyhe. 18 Vaqa xhoyre adamiy ıxha,
həşder vaka sa xaa eyxhenar, yiğna adamiy eyxhe
deş, ğu man qotkuda eyhe. 19 Zəiyfee Mang'uk'le

eyhen: – Xərna, zak'le g'ecen Ğu peyğambarır.
20 Yişde dekkaaşe ine suval ı'bəədatniy ha'an.
Şumee, Yahudeebişe, eyhen, ı'bəədat ha'asın ciga
İyerusalim vodun. 21 I'see məng'ı'k'le eyhen: –
Zəiyfa, Zal k'ırı alixhxhe, məxbına gah qavaales,
Yizde Dekkıs ı'bəədat ine suvaylid İyerusalimıd
ha'as deş. 22 Şu, Samariyeebişe nişismecad
ı'bəədat ha'ava şok'le ats'a deş. Şak'leme şi nişisiy
ı'bəədat ha'ava, ats'an. Yic, g'attipxhıniyıd şaken,
Yahudeeşiken vod. 23 Gah qavaalesda, mana
qabınab, yik'eençe ı'bəədat ha'anbişe, Dekkis
hək'eda Mang'une Rı'hı's sik'ı ı'bəədat ha'as.
Dekkeeyib Cus məxüd ı'bəədat ha'anbı t'abal haa'a.
24 Allah Rı'h vorna. Mang'us ı'bəədat ha'anbişe
hək'eda Rı'hı's sik'ı ı'bəədat ha'as ıkkan. 25 Zəiyfee
Mang'uk'le eyhen: – Zak'le ats'an, Masixhva eyhena
qales. («Masixh» q'ış Qadğuna eyhen vod.) Mana
qarımee, Mang'vee şas gırgın yuşan ha'asın. 26
I'see məng'ı'k'le eyhen: – Zı Mana vor, vaka yuşan
ha'ana. 27 Mane gahıl I'sayn telebabı siviyk'al.
Manbışik'le Mana zəiyfayka yuşan ha'a g'acu,
mançile mateepxheeyıb, Mang'uke neng'vecad
«Hucoona Vas məngı'ke ıkkan?» «Nya'a mane
zəiyfayka yuşan ha'ava?» qiyghan deş. 28 Manke
zəiyfee xıledın parç ç'iyelqa gixhxhı, şahareeqa
qarı, insanaaşik'le eyhen: 29 – Qudoora, zı hı'iyn
gırgın zas yuşan hı'ına, İnsan g'ace. Deşxhee,
Masixh Mananiyxan vor? 30 İnsanar şahareençe
qığeepç'ı I'saysqa qavayle. 31 Mane gahıl Mang'une
telebabişe «Hucoona ixhes, Mə'əllim, sık'ınin
kar oxhneva» eyhe. 32 I'seeme manbışik'le
eyhen: – Zaqa məxdın otxhuniy vod, şok'le man
ats'a deş. 33 Manke telebabişe sana-sang'uke
«Şavamecad Mang'us otxhanan adıyniyxanva?»
qiyghan. 34 I'see manbışik'le eyhen: – Yizın
otxhuniy, Zı G'axuvuyng'vee uvhuyn hı'iyiy
Mang'una iş bə'əttam hav'uy vodun. 35 Şu «Yoq'ne
vuzale qiyşalasınbıva» eyhe. Zıme şok'le eyhen,
vuk'ulybı ooqa qı'ı, çolbışiqa ilyaake, manbı
hitxhırıd, qiyşalasınbı xhinnevud qeetxha! 36
Qiviyşalang'vee cuna hək' alyabat'a, mang'vee
şagav sa'a. Man şagav gırgıne gahbışisda ı'mı'r
alyapt'ıyn insanar vob. Oozunar, qiviyşalnar
sacigee şadepxhesınbı. (aiōnios g166) 37 Manke mane
işis sik'ı uvhuyn cuvab «Sang'vee oozanaxhe,
mansang'veeyib qiviyşalnaxheva» qotkun vodun.
38 Zı şu, şu əq'üba idyopxhuniyn, şagav qiyşalas
g'axuvu. Mebınbişe əq'üba opxhun, şume manbişe
əq'übayka ezuynçin şagav alyaat'u. 39 Mane
zəiyfee «Mang'vee, zı hı'iyn gırgın işbı zak'le
uvhuynbıva» Samariyebişik'le uvhu. Manke mane
şaharee vooxhene geebne insanaaşe I'salqa inyam
ha'a. 40 Qiyğa Samariyebı I'sayne k'anyaqa abı,
Mang'us miz k'yaa'a, sik'ırra cone k'ane axveceva.
Manar maa'ar q'ölle yiğna axvana. 41 I'see
eyhenbı g'ayxhı, Mang'ulqa inyam ha'anbı sık'ılbab
geeb qeepxha. 42 Samariyebişe zəiyfayk'le eyhe
ıxha: – Şi saccu ğu uvhuyne cuvabıl-allacad deş
Mang'ulqa inyam ha'a. Həşde şak'led g'ayxhiyn,
ats'axhxhaynıd hək'erar İna dyunye g'attixhan
ha'asda vor. 43 Q'öne yiğıle, I'sa mançe Galileyayne
suralqa ayk'an. 44 Mang'vee Vucecadniy uvhu,
peyğambarıqa vuc yedike ıxhayne cigabışee
hı'rmat voxhena deşva. 45 I'sa Galileyeeqa
qarımee, Galileyğançenbişe Mana q'abıl ha'ana.
Manbışik'le İyerusalim bayramnang'a Mang'vee
hı'iyn gırgın kar g'acuyn. 46 I'sa xhyan
çaxırelqa sak'al hı'iyne Galileyayne Kana eyhene
xiveeqa sayır araylena. Kefernahumeene paççahne
insanıqa sa dix eyxhe, vucur ık'ar eyxhe. 47
Mang'uk'le, I'sa Yahudeyayeençe Galileyeeqa arıva
g'ayxhımee, mana I'saysqa arı, Mang'us miz
k'yaa'a, cong'əə arı, cuna qek'ana dix yug qe'eva.
48 I'see mang'uk'le eyhen: – Şok'le əlaamatbıyiy
gorsatmabı g'acesmee, şu inyam ha'as deş. 49
Paççahne insanee Mang'uk'le eyhen: – Xərna,
yizda dix qik'asse ayre! 50 I'see mang'uk'le eyhen: –
Hoora, yiğna dix axvasda. Mane insaneeyid I'sayne
cuvabılqa inyam hı'ı ayk'anna. 51 G'ulluxçer
mang'une ögilqa abı, yiğna dix üç'ür vorva
eyheng'a, Mana yəqqəniy vor. 52 Mang'vee
manbışike «Yizda dix mısane yug qexhe girğılyva»
qiyghan. Manbışe eyhen: – Sanıxha sə'ət sançil
mang'un gyorxhuniy k'ıl qıxha. 53 Dekkılqa
hiyxharan, I'see mane gahılyniy «Hoora, yiğna dix
axvasdava» uvhu. Manke vuceeyid, cune xaane
gırgınbışeb I'salqa inyam ha'a. 54 Man I'see
Yahudeyeençe Galileyeeqa arıyle qiyğa haguyn
q'öd'esın əlaamatniy vod.

5 Sabara gah ılğevç'uyle qiyğa, I'sa Yahudeeşine
bayramısva İyerusalimqa hayk'an. 2
İyerusalimeene Vəq'əbışin akkava eyhene cigee,
cühüt'yaaşine mizel Bet-Zata donana hovuzniy
vobna. Mançine hiqiy-alla xholle oad daxanan
dirakbışilin ciganiy vod. 3 Mane cigabışee
vuk'aranbı, bı'rq'ı'nbı, k'aanbıyiy paralic ı'xı'yn
geeb insanar g'alyapk'ı vuxha. Manbişe xhinen
ı'ğiykıriy gozet ha'a ıxha. 4 [Rəbbin malaaik
gahıle-gahılqa avqa giç'u, xhyan ı'ğiykar ha'a
ıxha. Mane gahıl xhineeqa ts'erra ikkeç'uyng'un
gırgın ık'arbı yug qeedaxhe ıxha.] 5 Maa'ar
manbışde k'ane xhebts'ale molyulle senna ık'arna
insan ıxha. 6 I'sayk'le mana g'alirxhu g'acu
ats'axhxhen, mana ık'arna geeb gahıbva. I'see
mang'uke qiyghanan: – Yug qixhes ıkkannane? 7
Ik'arang'vee Mang'us inəxdın alidghıniy qele: –
Xərna, yizde k'ane, xhyan ı'ğı'ykırmee, zı xhineeqa

k'erçesda insan deşda. Zı xhinesqa hixharasse,
merna zale ögee qıxha k'eç'e. 8 I'see mang'uk'le
eyhen: – Oza qıxhe, ğu galirxhuyn karıd alyaat'u,
hoora! 9 Mana insan mankecar yug qexhena. Vuc
galirxhuyn karıd alyaat'u, ayk'anna. Man Şabbatın
yiğ eyxhe. 10 Mançil-allad Yahudeeşine ç'ak'ınbışe
yug qıxhayne insanık'le eyhen: – G'iyna Şabbatın
yiğ vod, ğu galirxhuyn kar g'iyna haqqas ıkkan
deş. 11 Mane insanee eyhen: – Zı yug qı'iyne
İnsanee, zak'le «Ğu galirxhuyn karıd alyaat'u
hoorava» uvhu. 12 Manbışe qiyghanan: – Vak'le
«Alyapt'ı hoorava» eyhena İnsan vuşuyiy? 13
Mang'uk'le Mana vuşu ıxhaycad ats'a deşdiy. I'see
mana yug qı'iyle qiyğa, maane insanaaşil alikkı
ayk'anna. 14 Sahavule I'see mana insan Allahne
Xaasne t'abal hı'ı, eyhen: – Həşde ğu yug qıxhana.
Ğu sayıb bınah hımaa'a, vuk'lelqa mançiled pisın
kar qımaylecenva. 15 Manke mana insan ark'ın,
Yahudeeşine ç'ak'ınbışik'le, vuc yug qı'ına İnsan
I'sava eyhe. 16 I'see man Şabbatne yiğıl hı'ıva,
Yahudeeşine ç'ak'ınbışe Mang'une vuk'lelqa yiğbı
alya'a. 17 I'seeme manbışik'le eyhen: – Yizde
Dekkee həşde iş g'ooceva, Zınab haa'ana. 18
Mançile qiyğa Yahudeeşine ç'ak'ınbışis Mana
sık'ırar geer gik'as ıkkiykan. Mang'vee Şabbatne
yiğıl iş hav'uy k'ıldanan xhinnee, Allahık'le Cuna
Dekva uvhu, Mang'uka Vuc sa aqqı. 19 I'seeme
manbışik'le eyhen: – Zı şok'le hək'en eyhe, Dixek'le
Dekkee hucooyiy ha'ava g'ıdecveene, Cuked ğana
vuççud ha'as deş. Dekkee hucooyiy ha'a, Dixeeyid
man ha'a. 20 Dekkis Dix ıkkanva, Vucee ha'an
gırgın kar Mang'uk'le hagvan. Şu ghalybı aaqı
aaxvecenva Dekkee Mang'uk'le mançiled ç'ak'ın
işbı hagvas. 21 Dekkee hapt'ıynbı üç'üb qav'u,
manbışis ı'mı'r hoolen xhinne, Dixeeyib Cus
vukkananbışis ı'mı'r hoole. 22 Dekkee vuşucar
muhaakima ha'a deş. Mang'vee məhkama Dixelqa
g'aleççu, 23 Dekkis hı'rmat giviyxhena xhinne,
Dixesıb hı'rmat gyuvxhecenva. Dixes hı'rmat
givdiyxheng'vee, Mana g'axuvuyne Dekkisıb
hı'rmat giviyxhe deş. 24 Zı şok'le hək'en eyhe,
Yizde cuvabıl k'ırı alixhxhı, Zı G'axuvuyng'ulqa
inyam hı'iyne insanıqa gırgıne gahbışisda ı'm'ır
vob. Məhrıng'uqa məhkamad ilyakkas deş.
Mana qik'uyke g'attirxhın, üç'ür qıxha. (aiōnios
g166) 25 Zı şok'le hək'en eyhe, Allahne Dixen
ses hapt'ıynbışik'le g'iyxhena gah qavaalesda,
qabıcab vob. Man g'ayxhıynbı üç'üb qeepxhes. 26
Dekkıne ab ı'mı'r vobnan xhinnee, Dixesıb Cune
ab ı'mı'r Mang'vee hoole. 27 Mana İnsanna Dixva,
məhkama hı'iyid Mang'unecad xılyaqa quvu. 28
Mançile ghalybı aaqı ımaaxva, məhbına gah qöö
vob, nyuq'vnee g'alyapk'ıynbışde gırgıng'uk'le
Mang'un ses g'ayxhes. 29 Nyuq'vneençe
qığeepç'esınbı, yugvalla hav'uynbı ı'mrenbı
vuxhesva üç'üb qeepxhes. Pisvalla hav'uynbımee
Allahee məhkamee eyhenbı g'ayxhes üç'üb
qeepxhes. 30 Zasse Zaled-alqa vuççud ha'as əxə
deş. Zı Zak'le Dekkee uvhuyn xhinnee muhaakima
haa'a, Zı alğavhuyn məhkamad qotkuyn vod.
Zı Zas ıkkanan deş ha'a, Zı G'axuvuyng'vee
uvhuyn ha'a. 31 – Zı Yizdecab hək'ee şahaadat
haa'anaxhiy, Yizda şahaadat qopkuna vuxhes
deşdiy. 32 Yizde hək'ee şahaadat haa'ana Merna
vor. Yizde hək'ee haa'ana mana şahaadat qopkuna
vuxhay Zak'le ats'an. 33 Şu Yəhyeyne k'anyaqa
insanar g'axuvu, mang'veeyib qopkuna şahaadat
hav'u. 34 Zas insanna şahaadat vukkanıb deş,
şu g'attivxhnecenva Zı man şok'le eyhe. 35
Yəhye gyopxhannayiy işix helena çirax vuxha.
Şos sabara gahna mançine işiğee şadepxhes
vukkiykın. 36 Yizde hək'ee sayib şahaadat vob.
Mana şahaadat Yəhyeyne şahaadatıleb ooqana
vob. Zı Dekkee Zak'le uvhuyn işbı ha'a. Mane
işbışed Yizde hək'ee şahaadat haa'a Dekkee Zı
g'axuvuva. 37 Zı g'axuvuyne Dekkeyib Yizde
hək'ee şahaadat haa'a. Şok'le mısacad Mang'un
sesid g'ayxhı deş, Mang'un aq'vad g'acu deş.
38 Mang'un cuvabıd vuşde yik'bışee axva deş,
Mang'vee G'axuvuyng'ulqa şu inyam hidya'ava. 39
Şos Muq'addasın Otk'uniybı xət qeedaxhe. Şosqa
həməxüd qöö, mançile ğana şu gırgıne gahbışisde
ı'mrenbıme vuxhes. Yic, Mançınıb Yizde hək'ee
şahaadat haa'a. (aiōnios g166) 40 Şosmee gırgıne
gahbışisde ı'mrenbı vuxhesdemee Zasqa qavaales
vukkan deş. 41 İnsanaaşine axtı qı'ilqa, Zı axucar
deş. 42 Zak'le şu vaats'anbı, vuşde yik'ee Allah
ıkkiykıniy deşin. 43 Zı Yizde Dekkıne doyule
qareeyir, şu Zı k'ane qa'a deş. Sa merna cune
doyule qareene, şos mana ıkkiykanasda. 44 Şos
sana-sang'vee şu axtı qav'u vukkan. Vorne sa
Allahee şu axtı qav'iy şu t'abalcab ha'a deş.
Məxüd, şosse nəxüd inyam ha'as əxəyee? 45
Şosqa həməxüd qımaylecen, Zı Dekkıne ögil şolqa
taxsirniyxan gixhxhes. Şolqa taxsir gixhxhesda,
şu umud haa'ana Mısa vorna. 46 Şu Mısal inyam
hı'iynxhiy, Zalid ha'asınniy. Mang'veeyid Yizde
hək'ee otk'uninniy. 47 Şu Mısee otk'uninçilqad
inyam hidya'axhee, Zı eyhençilqa nəxüd inyam
ha'aye?

6 Mançile qiyğa I'sa Galileyne (Tiberiyayne)
eyhene golyune şene aq'valqa ılğeç'e. 2
Mang'vee vuk'aranbışik'le haguyn əlaamatbı g'acu,
Mang'uqab qihna geeb insanar qöö vuxha. 3
I'sa suvalqa ılqeç'u, Cune telebabışika giy'ar. 4
Yahudeeşin Peesax bayram k'ane qexhe ıxha. 5
I'see vuk'ul ooqa qav'umee, Cusqa geeb insanar

qöö g'avcu, Filippık'le eyhen: – İne insanaaşe
oxhanasın gıney, nençene şi alişşes? 6 I'see manva
Filipp siliys ı'xəsdemeevacad uvhu, deşxheene
Mang'uk'le Vucee ha'asın ögilycad ats'a ıxha. 7
Filippee alidghıniy qele: – Manbışde gırgıng'vee
sa ghaledın gıney oxhnecenva, q'öd vəş dinarısın
gıneyıd alişvee, g'idiyxhar! 8 Telebabışde sang'vee
Şimon-Pyoturne çocee Andreyee I'sayk'le eyhen:
9 – İnyaa'ar xhoble xhıt'ayna gıneynanayiy q'ölle
baluğnana sa gade vor. Nya'a, inimeene insanıs
man giyxharee? 10 I'see eyhen: – Millet gyu'ar he'e.
Maa'ab geeb ok' vuxhayke, insanar çilycab giviy'ar.
Maa'ar xhod aazırılqa ələəna adamiycar eyxhe. 11
I'see maadın gıneybı alyaat'u, Allahıs şukur haa'a.
Sahavuled maane insanaaşis man gıney bit'al
ha'a. Gırgıng'vee cus nimeeniy ıkkan manimeenıd
alyaat'a ıxha. I'see baluğaaşikıd mancad ha'a.
12 Gırgınbı otxhun avts'uyle qiyğa, I'see Cune
telebabışik'le eyhen: – Hexxada axuyn gırgın se'e,
vuççud xarab mexhecen. 13 Manbışe, insanaaşine
ögiyle xhone xhıt'ayne gıneyke otxhun hexxada
axuyn sı'ımee, yits'ıq'vəble ghalilqamee gyavts'una
ç'emç'e vooxhe. 14 Mane gahıl I'see haguyn ələamat
g'acuyne insanaaşe eyhen: – Hək'erar dyunyelqa
qalesda peyğambar İna vor. 15 I'sayk'le insanar
abı, Cuke gucuncar paççah ha'asva ats'axhxhen.
Mançil-allar Mana Vuccar suvalqa ayk'an. 16 Exha
qıxhamee, I'sayn telebabı golyusqa geepç'ı, 17
lotk'eeqa giviy'ar. Manbı golene şene aq'valyne
Kefernahumqa vüqqə vuxha. Miç'axıd qıxha eyxhe,
I'sa qarı eyxhe deş. 18 İt'umna mıts aa vuxhayke,
goleedın xhyan ı'ğiykar eyxhe. 19 Manbı lotk'ee
yoq'ulle-xholle kilometırmee apk'ıniyle qiyğa,
g'ecen I'sa xhinel iykar-iykar cone lotk'aysqana
vor qöö. Mançile telebabı qəvəyq'ənanbı. 20 I'see
manbışik'le eyhen: – Qı'məəq'ən, Zı vorna. 21
Manbışis Mana lotk'eeqa alyart'as ıkkiykan. Ul
aaqı gyapxasse, manbı xhinene mıgleqqa, cos
ıkkanne cigeeqa qabı hipxhıriynbı. 22 Qinne yiğıl
golyune şene surak axuyne milletıs, maa saccu sa
lotk'a ıxhay yik'el qayle. Manbışik'le I'sa mane
lotk'eeqa Cune telebabışika gyudyu'urvar, telebabı
cocab apk'ınvab ats'anniy. 23 Yişde Xəring'vee
I'see şukur hav'uyle qiyğa gıney otxhunne cigayne
k'anyaqa Tiberiya şahareençe medın lotk'abı
qadayle. 24 İnsanaaşik'le I'sayiy Cun telebabıb
maa'ab g'idevcumee, lotk'abışeeqa gyuv'ur I'sa
t'abal haa'asva Kefernahumqa avayk'an. 25 Golyune
şene aq'val manbışik'le I'sa aveykımee, qiyghanan:
– Mə'əllim, Ğu inyaqa mısane qarı? 26 I'see
manbışis inəxdın alidghıniy qele: – Zı şok'le hək'en
eyhe, şu Zı ələamatbı haguva deş, avts'esınmeen
gıney otxhunva t'abal ha'a. 27 Sık'ınne gahıle qı'çı'
əlyhəəsde otxhuniyna hımaa'a. Gırgıne gahbışis
ı'mı'r hevlesde otxhuniyna hee'e. Man şos İnsanne
Dixee heles. Mang'ul Dekkın Allahın peçat vod.
(aiōnios g166) 28 Manbışe I'sayke qiyghanan: – Allahıs
ıkkanan işbı g'acesdemee, şi hucoona ha'as? 29 I'see
eyhen: – Allahıs vukkanna iş ina vob: Mang'vee
G'axuvuyng'ulqa inyam he'e. 30 Manbışe I'sayk'le
eyhen: – Vasse nəxdın ələamat hagvas əxəyee, şi
mançiqa ilyaakı Valqa inyam ha'as? Vasse hucoo
ha'as əxəyee? 31 Yişde dekkaaşe sahree manna
opxhun, mançine hək'ee Muq'addasne Otk'unee
inəxüd otk'un vod: «Manbışis oxhanas xəybışeençe
gıney huvu». 32 I'see manbışik'le eyhen: – Zı
şok'le hək'en eyhe, şos xəənçe gıney huvuna
Mısa deşdiy vor. Xəənçe şos hək'en gıney həşde
helena Yizda Dek vor. 33 Xəənçe qadıyn Allahın
gıney dyunyeys ı'mı'r hoolen vod. 34 Manbışe
Mang'uk'le eyhen: – Xərna, Ğu şas hammaşe
man gıney hele. 35 I'see manbışik'le eyhen: –
I'mren gıney Zı vorna. Zasqa arına mısacar mıs
qıxhes deş, Zalqa inyam hı'iyng'unud mısacad
ghal qeqvas deş. 36 Zı şok'le ögee uvhiyn xhinnee,
şok'le Zı həşde g'acveeyir, şu inyam ha'a deş. 37
Dekkee Zas huvuyn gırgın insanar Zasqa ables.
Zasqa abıynbıb, Zı mısacab g'ee'epşes deş. 38 Zı,
Zas ıkkanan ha'as deş, Zı G'axuvuyng'us ıkkanan
ha'as xəənçe qarı. 39 Zı G'axuvuyng'us ıkkanan,
Zasqa quvuyne insanaaşina, Zı nenacar agval
hıma'acen, nekke qiyğiyne yiğılyıb Zı manbı
üç'üb qee'ecen. 40 Yizde Dekkıs ıkkanan, Dix
g'acu inyam hı'iyne gırgıng'uqa gırgıne gahbışisda
ı'mı'r vuxhecen. Zınab manbı nekke qiyğiyne
yiğıl üç'üb qee'ecen. (aiōnios g166) 41 Maane
Yahudeeşine ç'ak'ınbışe I'sayne cuvabıke «Zı
xəənçe qadıyn gıney vodva» əəq'ənbı. 42 Manbışe
eyhen: – Nya'a, Mana Yusufna dix I'sa dişee? Şak'le
Mang'una dekkır yedir vaats'anbı! Nəxüd mançile
qiyğa Mang'usse eyhes əxəyee «Zı xəənçe qarına
vorva»? 43 I'see manbışis inəxdın alidghıniy qele:
– I'məəq'ə. 44 Zı g'axuvuyne Dekkee, insan Zasqa
ts'ıts'de'eene, mane insanısse Zasqa ayres əxəs
deş. Zasqa arınamee, Zı nekke qiyğiyne yiğıl üç'ür
qa'as. 45 Peyğambaraaşine kitabbışee otk'un vod:
«Manbışde gırgıng'us Allahee xət qa'as». Dekkıke
g'ayxhı, xət qepxhaynbı gırgınbı Zasqa abayle. 46
Allahısse Qarıyng'ule ğayrı, menne şavuk'lecar
Dek g'acu deş. Dek saccu Mang'uk'le g'acu. 47
Zı şok'le hək'en eyhe, inyam hı'iyne insanıqa
gırgıne gahbışisda ı'mı'r vuxhes. (aiōnios g166) 48
I'mren gıney Zı vorna. 49 Vuşde dekkaaşe sahree
manna opxhuneeyib, hapt'ıynbı. 50 İnmee xəənçe
qadıyn məxdın gıney vod, mançike otxhunna insan
mısacar qik'as deş. 51 Xəənçe qadıyn ı'mı'r hoolen
gıney Zı vorna. Şavaamecad ine gıneyke otxhunee,
gırgıne gahbışisde ı'mrena ixhes. Dyunyeyne

ı'mrenemee helesın gıney Yizın tan vodun. (aiōn g165) 52 Manke Yahudeeşin ç'ak'ınbı cuvabılqa abayle: – Şi oxhnecenva, Mang'usse nəxüd Cun tan şas heles əxəyee? 53 I'see manbışik'le eyhen: – Zı şok'le hək'en eyhe, şu İnsanne Duxayne tanıke idyotxhun, ebıke ulydyodğvee, vuşde ab ı'mı'r vuxhes deş. 54 Yizde çurunuke otxhun, ebake ulyodğuyng'uqa gırgıne gahbışisda ı'mı'r vuxhes. ZI məxrına nekke qiyğiyne yiğıl üç'ür qa'as, (aiōnios g166) 55 Yizın tan hək'en otxhuniyva, Yizda ebıb hək'en ulyodğuyva. 56 Yizde tanıke otxhun, ebake ulyodğuna Yizde ar axva, Zınar mang'une ar axva. 57 Üç'ürne Dekkee Zı g'axuvu. Dekkeeyib Zas ı'mı'r huvu. Məxbıb Zı, Zı orxhuniyng'us ı'mı'r hevles. 58 İn gıney xəənçe qadıyn vod. Man otxhuning'uqame gırgıne gahbışisda ı'mı'r vuxhes. İn gıney vuşde dekkaaşe otxhuniyn xhinnen deş vod. Manbışe man otxhuneeyid, hapt'ıynbı. (aiōn g165) 59 Manva I'see, Kefernahumne sinagogee xət qa'amee uvhu. 60 Man eyhen g'ayxhımee telebabışde sabaranbışe eyhen: – İn nimee dağamın cuvabıy. Şavusse mançil k'ırı alixhxhes əxəyee? 61 I'sayk'le telebabı əəqə g'avcu, eyhen: – Mane cuvabılyne şu qaçapxır? 62 Şok'le İnsanna Dix şenke Vuc eyxhene cigeeqa ı'lqəə g'acveene, manke hucoone eyhes? 63 I'mı'r hoolena Allahın Rı'h vod, insanısse man ha'as əxə deş. Zı şok'le eyhen cuvab Rı'hiy ı'mı'r vob. 64 Şoqa inyam hidya'anbıb vobunbı. I'sayk'le inyam hidya'asınbıb, Vuc merıng'une xılyaqa qelesdar ögeecarniy ats'a. 65 Mang'vee eyhen: – Zı mançil-allaniy şok'le eyhe, Dekkee vuşumecar hidyaysarxhee, mang'usse Zasqa qıxhes əxəs deş. 66 Mançile qiyğa geeb telebabı I'sayke cureepxha, Mang'uka iviykar deş. 67 Manke I'see yits'ıq'vəne telebayk'le eyhen: – Deşxhee şosubne Zake cureepxhes vukkan? 68 Şimon-Pyoturee Mang'us cuvab qele: – Xərna, şi şavne k'anyaqane əlyhəəs? Yiğne cuvabın gırgıne gahbışisda ı'mı'r hoole. (aiōnios g166) 69 Şi inyamıd hı'iyn, şak'le ats'anıd, Allahna Muq'addas Ğu vorna. 70 I'see manbışik'le eyhen: – Zı şu, yits'ıq'vəyre teleba, g'əvxü. Vuşda same iblis vorna. 71 Mang'vee manva Kariotğançene Şimonne dixıne, Yahudayne hək'ee uvhu. Mana yits'ıq'vəne telebayna sa ixheeyir, mang'us I'sa merıng'une xılyaqa qeles ıkkiykan.

7 Mançile qiyğa I'sa Galileyee ı'ğiykar. Yahudeeşine ç'ak'ınbışis I'sa gik'as ıkkanva, Mana Yahudeyayeeqa hayk'an deş. 2 Yahudeeşin K'odiybışin bayram k'ane qıxha ıxha. 3 Çocaaşe I'sayk'le eyhen: – İnyaa ımaxva, Yahudeyayeeqa hoora. Ğu ha'an karbı Yiğne telebabışik'led g'acecen. 4 Vuc qıvaats'as ıkkanne insanee karbı dyugulenda ha'anbı deşxhe. Ğu in karbı ha'axhee, Ğucar Ğu dyunyeys qıvaats'e'e. 5 Mang'une çocaaşed Mang'ulqa inyam ha'a ıxha deş. 6 Manke I'see manbışik'le eyhen: – Yizda gah qabı deş, şosme mısa qadiy ha'as eyxhen. 7 Dyunyeys şu g'umooce qeepxhes deş. Zıme g'ımece qıxha, Zı mançin işbı pisınbı ıxhay aq'val aqqaqqava. 8 Şu bayrameeqa havak'ne, Zıme, Yizda gah qidyabıynçil-alla, maqa ı'qqəs deş. 9 I'see manıd uvhu, Galileyee axva. 10 Mang'un çocar bayrameeqa hapk'ıniyle qiyğa, Manar şavuk'lecar g'ıdecesın xhinne, dyugulenra bayrameeqa hayk'an. 11 Yahudeeşine ç'ak'ınbışe I'sa t'abal ha'a-ha'a, «Mana nyaane vorva?» qidghın ha'a ıxha. 12 I'sa milletne ghalecar ıxha. Sassanbışee «Yugna insan vorva», mansanbışed «De'eş, milletıs horbı ha'ava» eyhe ıxha. 13 Yahudeeşine ç'ak'ınbışile qəvəyq'ənva, Mang'une hək'eena gaf, gırgıng'uk'le g'avxhesın xhinne, neng'ussecab haa'as vəəxə vuxha deş. 14 Bayramın sura ıxhayle qiyğa, I'sa Allahne Xaasqa arı, xət qa'a giyğal. 15 Yahudeeşin ç'ak'ınbı mançile ghalybı aaqı avxu, eyhen: – Mang'vee nyaacad qətqı' deş! Nençene Mang'uk'le manimeen kar ats'a? 16 I'see manbışis alidghıniy qele: – Zı helen ats'al Zaken deş vod, Zı G'axuvuyng'uken vod. 17 Şavusiy Allahee eyhen ha'as ıkkan, Zı helen ats'al Mang'uken, Zaken deş ıxhay ats'axhxhesın. 18 Cukedğana eyheng'us, vuc axtı qa'as ıkkan. Vuc G'axuvuname axtı qa'as ıkkanna qorkuna vor, Mang'uqa horud eyxhen deş. 19 Mısee şos Q'aanun huvu. Vuşde neng'veecad Q'aanunun eyhen ha'a deş. Nya'a şos Zı gik'as ıkkan? 20 Milletın alidghıniy qele: – Yiğne ad cinıd. Şavusiy Ğu gik'as ıkkan? 21 I'see manbışik'le eyhen: – Zı sa iş hav'u, vuşun gırgınbı ghalybı aaqı avxu. 22 Mısee şok'le sunnat ha'as vukkanva uvhu. Yic man ha'a, Mısayle ögilyne dideeşecad gibğıl. Şu Şabbatne yiğılib sunnat haa'a. 23 Mısayne Q'aanunun eyhen ixhecenva, şu insan Şabbatıl sunnat ha'a. Nişil-allane Zı Şabbatıl insan bıkırra yug qı'ıva, şu Zalqa qəl haa'a? 24 Şu aq'vale g'ecen xhinnee muhaakima haa'a. Qopkuvalika ilyaakı, muhaakima hee'e. 25 Manke İyerusalimne milletın eyhen: – Gik'as ıkkanna mana dişde vor? 26 Haane, Mang'vee gırgıng'uk'le g'iyxhe-g'iyxhe gırgın yuşan he'eeyid, Mang'uk'le vuççud eyhe deş. Mıts'an, ç'ak'ınbışik'le Mana hək'erar Masixh ıxhay ats'axhxha ixhes. 27 Yic mana İnsan nençe ıxhay şak'le ats'an. Masixh qöömeeme, Mana nençe ıxhay şavuk'lecad ats'a ixhes deş. 28 Allahne Xaasne xət qa'amee, I'see axtıda eyhen: – Şok'le hək'erar Zı ats'anane, nençe qariyid ats'anne? Zı Zakecar deş arı, Zı G'axuvuna qorkuna vor.

Şok'le Mana ats'a deş, 29 Zı Mang'usse qariyl-
alla, Zak'le Mana ats'a. Mang'vee Zı g'axuvu.
30 Manbışis I'sa aqqas ıkkiykan. Mang'una gah
qidyabıva, şavaacadıd Mang'ulqa xıl g'oyt'al deş.
31 Milletıkene geebınbışe Mang'ulqa inyam hı'ı,
eyhen: – Masixh qarımee, əlaamatbı İng'uled geed
deş hagvas. 32 Fariseyaaşik'le milletın I'sayne
hək'ee eyhen g'iyxhen. Kaahinaaşin ç'ak'ınbışeyiy
fariseyaaşe Mana aqqasva g'aravulyçer g'uxoole.
33 I'see eyhen: – Zı şoka geer ixhes deş. Mançile
qiyğa Zı G'axuvuyng'une k'anyaqa əlyhəəs.
34 Şu Zı t'abala'asda, aveekes deş. Zı ark'ınne
cigeeqar şosse ables vəəxəs deş. 35 Maane
Yahudeeşine ç'ak'ınbışe sana-sang'uke qidghın
ha'a: – Şak'le ivdeekesde cigeeqa nyaqaniyxan
Mana ı'qqəs? Yunanaaşine yı'q'nee vooxhene
cühüt'yaaşine k'anyaqa hark'ın, Yunanaaşisniyxan
xət qa'as? 36 «Şu Zı t'abala'asda, aveekes deş.
Zı ark'ınne cigeeqar şosse ables vəəxəs deş»
mane cuvabıka hucooniyxan eyhes ıkkan? 37
Bayramne nekke qiyğiyne yiğıl I'sa oza qıxha,
axtıda eyhen: – Şavuniy ghal qeqqu, Zasqa qarı
ulyoğecen. 38 Muq'addasne Otk'uniybışee otk'unin
xhinnee, Zalqa inyam hı'iyng'une yik'eençe,
ı'mı'r hoolene xhinen damabı gyotstses. 39
Mang'vee manva, Cul inyam ha'anbışe alyaat'asde
Allahne Rı'hı'ne hək'ee eyhe ıxha. Allahee I'sayna
xəbvalla mankilqame hidyag'uyençil-alla, inyam
ha'anbışis man Rı'h huvu ıxha deş. 40 Milletıkene
sabaranbışik'le man eyhenbı g'ayxhımee,
«İna hək'erar qalesda peyğambar ooxhurva»
eyhe. 41 Sabaranbışemee «İna Masixhır» eyhe,
samebınbışemee eyhen: – Masixh Galileyeençe'e
qales deş. 42 Nya'a Muq'addasne Otk'uniybışee
otk'un dişde, Masixh Davudne nasılençena, Davud
eyxhene Bet-Lexemne xiveençe qales? 43 İnsanar
I'sayl-alla cuvabılqa abayle. 44 Sabaranbışis Mana
aqqas ıkkiykıneeyir, nenacar Mang'uk set'a deş.
45 G'aravulyçer kaahinaaşine ç'ak'ınbışisqayiy
fariseeyaaşine k'anyaqa sapk'ılmee, manbışe
g'aravulyçeeşike qiyghanan: – Nya'a şu Mana
qidyarı? 46 G'aravulyçeeşe eyhen: – Həşdilyqamee
sacar insan məxür yuşan hı'ı deş. 47 Fariseyaaşe
manbışik'le eyhen: – Deşxhee Mang'vee şunabne
yəqqı'le qığavhu? 48 Sa xəring'veexheyid sa
fariseyexheyid Mang'ulqa inyam hı'ıye? 49 İne
milletık'le Q'aanunne hək'ee hucoona ats'a?
Manbı gulyoptulıynbı! 50 Ögilycar I'sayne
k'anyaqa arıyne Nikodim donane fariseyee
manbışik'le eyhen: 51 – Yişde Q'aanunus sik'ı,
insanıl k'ırı ilydiyxhı, mang'vee hucooyiy ha'ava
dyats'axhxha, mana muhaakima hı'iy qotkuda deş.
52 Manbışe Nikodimık'le eyhen: – Deşxhee, ğunar
G'alileyeençene vor? Otk'uneeqa ilekke, vak'lecad
g'acesın, sacar peyğambar Galileyeençe qöö deş.
53 Mançile qiyğa gırgınbı cone xaaqa avayk'an.

8 I'same Zeytunne suvalqa ayk'an. 2 Miç'eer
Mana çakra meer Allahne Xaasqa arayle.
Gırgın millet Mang'une k'anyaqa sadayle, Manar
gyu'ur milletıs xət qa'a giyğal. 3 Q'aanunne
mə'əllimaaşeyiy fariseyaaşe zina ha'ang'a ayqına
zəiyfa maqa ayreele. Mana yı'q'neeqa qığeyhı, 4
I'sayk'le eyhen: – Mə'əllim, ina zəiyfa zina ha'ane
cigee ayqı. 5 Q'aanunee Mısee şalqa əmr hav'u,
məxbınbı g'ayeqqa hevleva. Ğu mançik'le hucoona
eyhe? 6 Man I'sa siliys ı'xəsdemee eyhe ıxha,
Mang'une gardanaqa taxsir gixhesdemee ha'a
ıxha. I'same k'yorzul t'ubeka ç'iyel oyk'an giyğal. 7
Mang'uke meed qidghın ha'amee, I'sa qorku qıxha,
manbışik'le eyhen: – Vuşde neng'ukayiy bınah deş,
hasre mang'vee ts'eppa zəiyfalqa g'aye eehecen. 8
Qiyğa meer k'yorzul, ç'iyel oyk'an. 9 Man eyhen
g'ayxhımee, ç'ak'ınbışile otçu k'ınınbışilqamee
sassabna mançe qığeepç'ı avayk'ananbı. Nekke
qiyğa I'sayiy zəiyfacab aaxva. 10 I'sa qorku qıxha,
eyhen: – Zəiyfa, şenbı nyaqane apk'ın? Nya'a
şavaacab yiğne gardanaqa bınah givxhu dişde?
11 Zəiyfee eyhen: – Şavaacab, Xərna. Manke I'see
eyhen: – Zınab yiğne gardanaqa bınah giviyxhe
deş. Yeera, sayıb bınah hımaa'a.] 12 Qiyğa I'see
milletık'le eyhen: – Dyunyeyn Nur Zı vorna. Zaqar
qihna qööna mısacar miç'axiyvalee iykaras deş,
mang'uqa ı'mı'r hoolen Nur ixhes. 13 Fariseyaaşe
Mang'uk'le eyhen: – Yiğne hək'ee Ğucab şahaadat
haa'a, mançil-allab Yiğna şahaadat qopkuba deş
vob. 14 I'see manbışis alidghıniy qele: – Zı Yizde
hək'ee şahaadat hav'eeyib, Yizda şahaadat qopkuba
vob, Zak'le Zı nençe qarı nyaqayiy əlyhəəsva
ats'ançil-alla. Şok'leme Zı nençe qarı, nyaqame
əlyhəəs ats'a deş. 15 Şu aq'vale g'ecen xhinnee
muhaakima haa'a. Zıme vuşucar muhaakima ha'a
deş. 16 Zı muhaakima haa'axhee, Zı Zaler-alqa
deş vor, Zı g'axuvuna Dek Zaka vor. Mançil-
allad Yizın məhkama qotkuyn vod. 17 Vuşde
Q'aanuneeyid otk'un vod, q'öng'una şahaadat
qopkuba vob. 18 Zı Yizde hək'ee şahaadat haa'a,
Zı g'axuvuyne Dekkeeyib Yizde hək'ee şahaadat
haa'a. 19 Manke I'sayke qiyghanan: – Yiğna Dek
nyaane vor? I'see alidghıniy qele: – Şok'le Zınar,
Yizda Dekkır ats'a deş. Şok'le Zı ats'a ıxhanaxhiy,
Yizda Dekkır ats'axhxhesdaniy. 20 I'see manva
nezirna q'utyenane cigee Allahne Xaasne xət
qa'amee eyhe. Mang'una gah qabı hidipxhırva,
şavaacarır Mana aqaqqa deş. 21 Qiyğa meed
I'see manbışik'le eyhen: – Zı əlyhəəna, şu Zı
t'abal ha'asda. Şu vuşdecab bınahee hapt'as. Şosse
Zı əlyhəəsde cigeeqa qavaales vəəxəs deş. 22
Manke Yahudeeşine ç'ak'ınbışe eyhen: – Nya'a

Vuc əlyhəəsde cigeeqa şasse qavaales vəəxəs deşva
eyhe? Mang'us Vucecar Vucne gik'as ıkkan? 23 I'see
manbışik'le eyhen: – Şu avğançe vob, Zı ooğançe,
şu ine dyunyeençe vob, Zı ine dyunyeençe deş
vor. 24 Zı mançil-allad şok'le «Şu vuşde bınahbışee
hapt'asınbıva» uvhu. Şu, Zı Yizde hək'ee eyhençilqa
inyam hide'eene, şu vuşde bınahbışee hapt'as.
25 Manbışe I'sayke «Ğu vuşuneva?» qiyghan.
I'see manbışik'le eyhen: – Zı şok'le q'omançecad
uvhuyn Zı Vuşuyiyva. 26 Vuşde hək'ee eyhesımıd,
şu muhaakima haa'asımıd geed kar ixheeyid,
Zı man ha'as deş. Zı G'axuvuna qorkuna vor.
Zınad Mang'uke g'ayxhin dyunyeyk'le eyhe. 27
I'see manbışik'le Mang'une Dekkıne hək'ee eyhen
manbışilqa hiyxhar deş. 28 Manke I'see manbışik'le
eyhen: – İnsanna Dix şu ooqa qa'amee, şok'le Zı
vuşuy ıxhay ats'axhxhes. Zı Zaled-alqad vuççud
ha'a deş. Dekke Zas nəxüdiy xət qı'ı, Zı man eyhe. 29
Zı G'axuvuna Zaka vor. Zı gırgıne gahbışil Mang'us
ıkkanan ha'ava, Mang'vee Zı Zaler-alqa g'alerçu
deş. 30 I'see man cuvab uvhuyle qiyğa, geebbışe
Mang'ulqa inyam ha'a. 31 Mane gahıl I'see Culqa
inyam hı'iyne Yahudeeşik'le eyhen: – Şu Yizde
cuvabıka gyuv'ur oza qeepxheene, şu hək'ebab
Yizın telebabı vob. 32 Manke şok'le hək'enbı ats'a
ixhes, mane hək'ençinıb şu g'attivxhanaa'as. 33
Yahudeeşe I'says alidghıniy qele: – Şi İbrıhımne
nasıleençe vob, mısacabıb neng'uscab nukariyvalla
hav'u deş. Ğu nya'a «Şu g'attivxhanaa'asva»
eyhe? 34 I'see manbışik'le eyhen: – Zı şok'le
hək'en eyhe, neng'veeyiy bınah hav'u, bınahnar
nukar vorna. 35 Nukar xizanee gırgıne gahbışil
deş axva, dixme gırgıne gahbışil axva. (aiōn g165)
36 Mançil-allab Dixee şu g'attivxhan hav'ee, şu
hək'ebab g'attivxhanasınbı. 37 Zak'le şu İbrıhımne
nasıleençeva ats'a. Şu Yizın cuvab k'ane qidya'ava,
şos Zı gik'as ıkkan. 38 Zı Dekkıne k'ane g'acuyn
şok'le eyhe, şumee vuşde dekkıke g'ayxhiyn ha'a.
39 Manbışe I'sayne cuvabıs «Yişda dek İbrıhımva»
eyhe. I'see manbışik'le eyhen: – İbrıhımin uşaxar
vuxhaynbıxhiy, İbrıhımee ha'anniy ha'as. 40 Şosme
həşde Zı, Allahıke g'ayxhiyn hək'enbı yuşan ha'ana
İnsan, gik'as ıkkan. İbrıhımee məxüd hı'ı deşdiy.
41 Şumee, vuşde dekkee ha'an ha'a. Manbışee
Mang'uk'le eyhen: – Şi zinayke vuxhaynbı deş
vob, şaqa sa dek vor. Manar Allah vor. 42 I'see
manbışik'le eyhen: – Allah vuşda dek ıxhaynxiy,
şos Zı ıkkiykanasdaniy, Zı Allahısse qarına vorva.
Zı Zaler-alqa deş qarı, Mang'vee g'axuvu, Zı
qarı. 43 Şos Zı eyhençil k'ırı alixhxhes dəxəva, Zı
eyhen şolqa hidiyxhar. 44 Şu vuşde dekkıkenbı –
iblisıkenbı vob, şos vuşde dekkee eyhen ha'as ıkkan.
Mang'uqa hək'en kar deşva, mana q'omançecar
insan gek'ana ıxha, hək'ençilir mana ulyorzul deş.
Mang'vee horbı ha'amee, cuk avaak'an ha'a. Mana
horalay vor, gırgın horbıd mang'ukenbı vod. 45 Zı
şok'le hək'enbı eyhençil-alla, şu Zal inyam ha'a deş.
46 Vuşde neng'usse aq'val aqqas əxəyee, Zı bınah
hav'uva? Zı hək'enbı eyhexhee, nya'a şu Zal inyam
hidya'a? 47 Allahne insanee, Allahee eyhençil
k'ırıxhe iliyxhen. Allahın insanar devxhal-alla,
şume Zal k'ırı iliyxhe deş. 48 Yahudeeşe I'says
inəxdın alidghıniy qele: – Ğu Samariyeğançena
vor, Yiğne adıd cinıd. Nya'a şi qotkuyn dişee eyhe?
49 I'see alidghıniy qele: – Yizde ad cin deşin, Zı
Yizde Dekkıs hı'rmat haa'a, şume Zı k'apik'ıle avqa
qa'a. 50 Zıcar Zı axtı qa'a deş, Zı axtı qa'ana Sa
vor. Mang'veeyib muhaakima haa'a. 51 Zı şok'le
hək'en eyhe, şavaayiy Zı uvhuyn hı'ı, mısacar
qik'as deş. (aiōn g165) 52 Yahudeeşe Mang'uk'le
eyhen: – Şak'le həşde ats'axhxhayn, Yiğne ad cinıd.
İbrıhımır qik'una, mansa peyğambararıb. Ğumee
«Şavaayiy Zı uvhuyn ha'a, mısacar qik'as deşva»
eyhe. (aiōn g165) 53 Deşxhee, Ğu yişda dek eyxhena
İbrıhımıler xərnane vor? Manar qik'una, mansa
peyğambararıb. Ğucar Vasqa vuşu xhinneyiy qöö?
54 I'see alidghıniy qele: – Zıcar Zı axtı qa'anxhiy,
Yizda axtıvalla vuççud deşin karniy ixhes. Zı
axtı qa'ana Dek vor. Şu Mang'une hək'ee «yişda
Allahvad» uvheene, 55 şok'le Mana ats'a deş.
Zak'leme Mana ats'ana. Zak'le Mana dyats'ava
uvhuynxhiy, şunaxhineena Zınar horalayniy ixhes.
Zak'le Mana ats'anar, Zı Mang'vee eyhenıd ha'an. 56
Vuşda dek eyxhene İbrıhımık'le Yizın yiğ g'acesva
uvhumee, mana şadxhana. Mang'uk'le man yiğıd
g'acuyn, şadxhanar. 57 Mançil-allad Yahudeeşe
Mang'uk'le eyhen: – Vaqa xhots'al sen deşin,
nəxürne vak'le İbrıhım g'acu? 58 I'see manbışik'le
eyhen: – Zı şok'le hək'en eyhe, İbrıhım yedike
ixhessecar ögil, «Zı Vorna». 59 Mane gahıl I'sa
g'ayeqqa helesva manbışe ç'iyele g'ayebı alyaat'a.
I'samee dyugulenra Allahne Xaasse ayk'anna.

9 I'sa yəqqı'le k'ena əlyhəəmee, bı'rq'ı'ra yedike
ıxhana insan qızaxxa. 2 Telebabışe Mang'uke
qiyghanan: – Mə'əllim, şavaane bınah hav'u,
insan bı'rq'ı'ra yedike ıxha, vuceene, deşxhee
dekkeeyiy yedeene? 3 I'see alidghıniy qele: –
Man, mang'uneyiy mang'une dekkıneyiy yedine
bınahıl-alla deş məxüd ıxha. Allahın işbı mang'une
ı'mree g'acecenva məxüd ıxha. 4 Yiğne yiğın şi,
Zı G'axuvuyng'un işbı ha'as ıkkan. Xəm qooxhe,
manke şavussecad vuççud ha'as əxə deş. 5 Zı
dyunyel ıxhaylette, Zı dyunyeyn Nur vodun. 6
Manva uvhuyle qiyğa, I'see ç'iyelqa tyu g'a'adaççe,
tyuyuke bəttağ hı'ı, bı'rq'ı'ne insanne ulelqa
qadağva. 7 Qiyğa mang'uk'le eyhen: – Hark'ın,
Şiloah eyhene hovuzee əyxre. (Şiloah «g'axuvuna»

eyhen vodun.) Bı'rq'ı'nar hark'ın əyxərna. Ules işix
qadı, mana yı'q'əlqa siyk'al. 8 Delesınbışeyiy, mana
kar sa'ana xhinne ats'anbışe eyhen: – Mana şenke
gyu'ur kar sa'ana dişee? 9 Sabaranbışe «Mana
vor», mansanbışe «De'eş, mang'uk akarırva» eyhe.
Vuceeme «Zı vornava» eyhe. 10 Manbışee qiyghan:
– Nəxüdne yiğne ules işix qadı? 11 Mang'vee eyhen:
– I'sava eyhene sang'vee bəttağ hı'ı, yizde ulelqa
qadğu, qiyğar zak'le «Şiloah eyhene hovuzeeqa
hak'ne, əyxreva» uvhu. Zınar hark'ın əyxı'rna,
ulesıd işiğ qadı. 12 Manke manbışe «I'sa nyaane
vorva?» qiyghan. Mang'veeme «Ats'a deşva» eyhe.
13 İnsanaaşe uleppı yug qıxhana fariseyaaşine
k'anyaqa arayle. 14 I'see bəttağ hı'ı ulelqa qadğuyn
yiğ Şabbatın yiğ ıxha. 15 Fariseyaaşe mane insanıke
nəxüdiy ules işiğ qadıva meed qiyghan. Mane
insaneeyid manbışik'le eyhen: – Mang'vee yizde
ulelqa bəttağ qadğu, qiyğa zı əyxı'r ules işix qadı.
16 Manke fariseyaaşine sabarabışe eyhen: – İna
Allahıke deşur qarı, Şabbatne yiğıl hidya'asınbı
vod ha'a. Mebınbışe eyhen: – Bınahnang'usse
məxdın əlaamatbı nəxüd hagvas əxəyee? Manbı
məxüb cuvabılqa abayle. 17 Manke manbışe meed
yug qıxhayng'uke qiyghanan: – Vasse Mang'une
hək'ee hucoo eyhes əxəyee? Mang'vee dişde yiğın
uleppı qı'ı. Mang'vee alidghıniy qele: – Mana
peyğambar vor. 18 Yahudeeşin ç'ak'ınbı mana
bı'rq'ı'ra ıxha qiyğa uleppı qeetxhalqa hayeebaxhe
deş. Mançil-alla manbışe mang'un dekkiy-yed
qoot'al. 19 Mang'une dekkıkeyiy-yedike qiyghanan:
– Şos bı'rq'ı'ra ıxhana dix inane vor? Nəxüdne
mang'uk'le həşde g'ece? 20 Dekkeeyiy-yedee eyhen:
– Şak'le ats'an mana yişda dix vor, vucur bı'rq'ı'ra
yedike ıxha. 21 Həşde nəxüdme mang'uk'le g'ece,
şavaame mang'un uleppı qı'ı, şak'le ats'a deş, cuke
qiyghne. Mana həşde xər qıxha, cul-allan cuvab
cusse qeles əxəsın. 22 Mang'une dekkeeyiy yedee
Yahudeeşine ç'ak'ınbışile qəvəyq'ənva məxüd
uvhu. Yahudeeşine ç'ak'ınbışe I'sa Masixhva
gardanaqa alyaat'uyn gırgınbı sinagogeençe
g'e'epşesınbıva q'arar huvu vuxha. 23 Mançil-
allad mane insanne dekkeeyiy yedee «Mana xər
qıxha, cuke qiyghneva» eyhe. 24 Fariseyaaşe uleppı
qıxhana insan q'ör'es qort'ul, eyhen: – Qotkuyn
eyhesva Allahılqa k'ın g'aysre. Şak'le Mang'uqa
bınah vuxhay ats'an. 25 Mang'vee alidghıniy
qele: – Zak'le Mang'uqa bınah vuxhay-devxhay
ats'a deş. Zak'le sa kar ats'a: zı şenke bı'rq'ı'raniy
vor, həşdeme zak'le g'ecen. 26 Fariseyaaşe meed
mang'uke qiyghanan: – Mang'vee vak hucoona
hı'ı? Uleppı nəxüdne qı'ı? 27 Mang'vee alidghıniy
qele: – Həşde xhinne dişde şok'le uvhu, şume
k'ırı alixhxhı deş. Nya'a şos mançil q'öd'es k'ırı
alixhxhes ıkkan? Şosubne deşxhene Mang'un
telebabı vuxhes vukkan? 28 Mang'uqa hokiybı hı'ı,
eyhen: – Mang'una teleba ğu vorna, şi Mısayn
telebabı vobınbı. 29 Şak'le Allah Mısayka yuşan
hı'ı ıxhay ats'an, İname nençe qariy ats'a deş. 30
Mane insanee manbışik'le eyhen: – Ghalybı aaqı
ilyaakasın karıd, şok'le Mana nençe ıxhay ats'a deş,
Mang'veeme yizın uleppı qı'iynbı. 31 Şak'le ats'an
Allahee bınahnanbışil k'ırı iliyxhe deş. Mang'vee
Cus ı'bəədat ha'ang'uliy Cus ıkkanan ha'ang'ul k'ırı
iliyxhe. 32 Yedike bı'rq'ı'ra ıxhayng'un şavaame
uleppı qı'ıva, şak'le mısacad g'ayxhiyn deş. (aiōn
g165) 33 Mana Allahıke qarı dexhaynxhiy, Mang'usse
vuççud ha'as əxəs deşdiy. 34 Manbışe mane
insanıs alidghıniy qele: – Q'omançe-k'anyaqqamee
bınahbışin gyatsts'ı ğu yedike ıxha. Həşde ğune
şas xət qa'a? Manıd uvhu, mana mançe g'e'eşşena.
35 Mana insan g'aqa g'e'eşşuynçina ats'axhxha,
I'see mana t'abal hı'ı eyhen: – Ğu İnsanne Duxalqa
inyam ha'anne? 36 Mang'vee qiyghanan: – Xərna,
Mana vuşune vor, Mang'ulqa inyam ha'as? 37
I'see mang'uk'le eyhen: – Həşde vak'le g'ecena,
vaka yuşan ha'ana Mana vor. 38 Mang'veeyid
«Yizda Xərna, inyam ha'anva» uvhu, I'sayne ögil
k'yoyzarna. 39 I'see eyhen: – Muhaakima ha'asva Zı
ine dyunyelqa qarı, hasre g'ıdecenbışik'le g'acecen,
g'ecenbıb bı'rq' qeepxhecen. 40 Mang'une k'ane
ulyobzurne fariseyaaşik'le Mang'vee eyhenbı
g'ayxhı, Mang'uke qiyghanan: – Deşxheene,
şinabne bı'rq'ı'ba? 41 I'see manbışik'le eyhen:
– Bı'rq'ı'ba vuxhaynxhiy, şoqa bınahıb vuxhes
deşdiy. Şu «G'eceva» eyheva, vuşda bınah şolycab
aaxva.

10 I'see meed eyhen: – Zı şok'le hək'en eyhe,
vəq'əbışde ağleeqa akkayle deş, menne
cigeençe ikkeç'una sixnariyiy g'uldur vorna. 2
Akkayle ikkeç'uname vəq'əbışda çoban vor. 3
G'aravulyçee mang'us akka aaqa, vəq'əbışik'le
mang'un ses g'iyxhe. Mang'vee cun vəq'əbı dobışka
qott'ul g'aqa qığa'a. 4 Mang'vee cun vəq'əbı
gırgınbı g'aqa qığı'iyle qiyğa, mançine ögil ayk'an.
Vəq'əbıd mang'un ses ats'ava mang'uqad qihna
qayle. 5 Manbı mısacad qıdyvats'ane insanın
ses dyats'ançil-alla, mang'uqa qihna əlyhəəs deş,
mang'uke heedxvasınbı. 6 I'see manbışis mana
misaala qavalyaa'a, Mang'vee hucoovayiy eyhe
manbışilqa hiyxhar deş. 7 I'see meed manbışik'le
eyhen: – Zı şok'le hək'en eyhe, vəq'əbışin akka Zı
vorna. 8 Zale ögil qabıynbışin gırgınbı sixnareriy
g'uldurar vuxha, vəq'əbışe manbışil k'ırı alixhxhı
deş. 9 Akka Zı vorna, Zale k'ena ikkeç'una
g'attixhanasda. Mang'usse ikkeç'esır, qığeç'esır
əxəsda, cusun uxhiyxhanasın cigad aveykesın.
10 Sixnariy saccu qöqəsiy gyapt'asva, haq'var-
hiyxvər ha'as arayle. Zıme qarına ı'mı'r hevles,

gyavts'u güvxhuna ı'mı'r. 11 Yugna çoban Zı
vorna. Yugne çobanee vəq'əbışil-alla cun can
q'urbanna hele. 12 Pılıke aqqıyne çobanınbı
deş eyxhe vəq'əbı. Mang'uk'le vəq'əbışilqa umul
abı g'avcumee, mana vəq'əbı g'ali'ı hexvana.
Manke umulyun manbı aqqı ot'al-oxal ha'a. 13
Pılıke aqqına çoban hexvana, pılıke aqqı ıxhayke,
mang'vee vəq'əbışda haa'a deş. 14 Yugna çoban Zı
vorna. Nəxüriy Dekkık'le Zı ats'a, Zak'ler Dek ats'a,
Zak'le həməxübıb yizınbı vaats'a, yizınbışik'ler Zı
ats'a. Zı vəq'əbışil-alla Yizın can q'urbanna hele.
16 Zaqa menne ağıleençenıd vəq'əbı vodınbı. Zas
manbıd qales ıkkan. Mançik'led Yizın ses g'ayxhes.
Manke sa syuriyiy sa Çoban ixhes. 17 Zı Yizın
can q'urbanna hele, qiyğa yı'q'əlqa alyaat'asva.
Mançil-allar Dekkis Zı ıkkanna. 18 Şavaacad Yizın
can ileşşe deş, man Zıcad hele. Man helesıd,
yı'q'əlqa alyat'asıd Zasse əxən. Zak'le məxüd he'eva
Yizde Dekkee uvhu. 19 Yahuder mane gafıl-alla
cuvabılqa abayle. 20 Manbışde gellesıng'vee eyhen:
– Mang'une ad cinıd, Mana bəç'ərır. Nya'a Mang'ul
k'ırı iliyxhe? 21 Mebınbışeme eyhen: – Cinaaşe
aqqıyne insanee məxüd eyhes deşdiy. Nya'a cınısse
bı'rq'ı'ne insanın uleppı qa'as əxəyee? 22 Q'ı'dim
ıxha. Mane gahıl İyerusalimee Allahın Xav Ts'ed
Qı'ı bayram alğayhe ıxha. 23 I'sa Allahne Xaane
məhlee, paççah Sıleymanne doyulyne dirakbışil
oab daxanane cigee iykar ıxha. 24 Yahudeeşin
ç'ak'ınbı I'sayne hiqiy-alla sabı, Mang'uk'le eyhen:
– Mısılqameene Ğu yişin sabır siliys ı'xəs? Ğu
Masixhee, şak'le dyugul hidi'ı, eyhe. 25 I'see
manbışis alidghıniy qele: – Zı şok'le uvhuyn, şume
mançilqa hayeebaxhe deş. Zı, Dekkıne doyule
ha'anecad işbışe Zı vuşu ıxhay eyhen. 26 Şume
mançilqa hayeebaxhe deş, Yizde vəq'əbışinbı
devxhal-alla. 27 Yizde vəq'əbışik'le Yizın ses
g'iyxhen, Zak'led manbı ats'anbı, manbıd Zaqad
qihna qöö. 28 Zı mançis gırgıne gahbışisda ı'mı'r
hoole. Manbı mısacad hat'as deş, şavaacadıd manbı
Yizde xılençe g'ayşes deş. (aiōn g165, aiōnios g166) 29
Manbı Zas huvuna Dek gırgıng'ule xərna vor. Manbı
şavussecad Dekkıne xılençe g'ayşes əxəs deş. 30
Zınayiy Dek sa vobınbı. 31 Yahudeeşine ç'ak'ınbışe
meed I'sa g'ayeqqa helesva ç'iyele g'ayebı alyaat'a.
32 I'see manbışik'le eyhen: – Dekkıke qadıyn geed
yugun işbı Zı şok'le hagu. Şos mançine nençil-
allane Zı g'ayeqqa heles ıkkan? 33 Yahudeeşine
ç'ak'ınbışe Mang'us alidghıniy qele: – Ğu yugne işil-
alla deş şas g'ayeqqa heles ıkkan. Ğu insan ixheeyir,
Ğucar Vake Allah ha'a, məxüd Ğu kufur ha'a.
Mançil-allar şas Ğu g'ayeqqa heles ıkkan. 34 I'see
manbışik'le eyhen: – Nya'a vuşde Q'aanune otk'un
dişde, «Zı uvhuyn: „Şu allaharıb“»? 35 Allahee
Cun cuvab g'axuvuyne insanaaşik'le «allaharıbva»
eyhe. Muq'addasne Otk'unee otk'unin hakkalas
deş. 36 Şu nişil-allane «Zı Allahna Dixva» uvhuva
Zak'le «kufur ha'ava» eyhe? Yizde Dekkee Zı
g'əyxı', dyunyelqa G'axuvu. 37 Zı, Yizde Dekkee
ha'an hidya'axheene, Zalqa haymeebaxhe. 38
Zı, Yizde Dekkee ha'an ha'axheene, Zı eyhençil
haydebaxheene, Zı ha'ançil hayeepxhe. Manke
şok'lecad yugda ats'axhxhesınniy Dek Yizde, Zınar
Dekkıne ar ıxhay. 39 Manbışis meer I'sa aqqas
ıkkiykan, I'same manbışde xılençe iygvalyna. 40
Qiyğa I'sa İordanne şene suralqa, Yəhyee ögil
gicəpxı'ybı alyaat'a'ane cigeeqa ark'ın, maa'ar
axva. 41 Mang'une k'anyaqa geeb insanar abı
eyhen: – Yəhyee sacad əlaamat hidyagveened,
mang'vee İng'une hək'ee uvhuyn gırgın qotkuda
qığeç'u. 42 Geeb insanaaşe maa'ad I'salqa inyam
ha'a.

11 Lazar donana sa insan ık'iyk'arna. Mana,
Mayramiy cena yiçu Marta yeexhene Bet-
Anya eyhene xiveençe ıxha. 2 Yişde Xərıng'ulqa
yugun evanan q'ış qadğu, Mang'un g'elybı
ç'ərbışika qeqqu'una, mana Mayram yic yixha.
Məng'ı'na çoc Lazar ık'ar ıxha. 3 Mançil-alla
q'öne yiçvee «Xərna, Vas ıkkanna insan ık'ar
vorva» I'salqa xabar g'uxoole. 4 I'sayk'le man
g'ayxhı, eyhen: – Mane ık'arın hapt'ıy deş heles.
Allahna axtıvallayiy Allahne Dixena axtıvalla mane
ık'aarıle ğana geeb qaa'as. 5 I'says Martar, cena
yiçur Mayramır, Lazarır geeb vukkan vuxha. 6
Lazar ık'arva g'ayxhımee, Mana maqa hayk'an
deş. I'sa Vuc arıyne cigee q'ölle yiğnar axvana.
7 Qiyğa Mang'vee Cune telebabışik'le eyhen:
– Meeb yı'q'əlqa Yahudeyayeeqa əlyhəəs. 8
Telebabışe Mang'uk'le eyhen: – Mə'əllim, şaane
Yahudeeşin ç'akı'nbışis Ğu sık'ırra ögil g'ayeqqa
helesiy ıkkan. Vas maqa sak'alasne ıkkan? 9
I'see alidghıniy qele: – Yiğ yits'ıq'vəble sə'ətna
dişde eyxhe? Yiğniyiğın iykarna qaçayxar deş,
mang'uk'le ine dyunyeyn işix g'ece. 10 Xəmde
iykarname, miç'axdava qaçayxarna. 11 Man uvhu
ç'əvxhayle qiyğa, I'see manbışik'le eyhen: – Yişda
hambaz Lazar nik'ee vor ark'ın. Zı mana oza qa'as
ı'qqə. 12 Manke telebabışe Mang'uk'le eyhen:
– Xərna, mana nik'eexheene, yug qixhesda. 13
I'see mana qik'u ıxhay uvheeyid, manbışisqa
həməxüd qayle, mana nik'eeqa ark'ınvaniyxan
uvhu. 14 I'see manbışike vuççud dyugul hidi'ı
eyhen: – Lazar qik'una. 15 Vuşdemeeyiy, şu inyam
hı'iynemee, Zı şadra vor, maa dexhava. Qudora,
mang'usqa vüqqəs. 16 Q'ömkale donane Tomasee
mansa telebabışik'le eyhen: – Vüqqəs, şinab yişde
Mə'əlimıka hapt'as. 17 Maqa arımee, I'sayk'le Lazar
nyuq'vneerın yoq'ulle yiğva ats'axhxhe. 18 (Bet-
Anya İyerusalimıs k'ane vuxha. Mane şaharbışde

yı'q'nee xhebne kilometırılqa ələəna yəq vuxha.)
19 Geeb Yahuder Martaysiy Mayramıs çoc qik'uva
baş-sağlığıyvalla hevles abayle. 20 Martayk'le
I'sa arıva g'ayxhımee, Mang'une ögilqa qığeeç'e.
Mayramme xaa eexva. 21 Martee I'sayk'le eyhen: –
Xərna, Ğu inyaa ıxhanaxhiy, yizda çoc qik'as deşdiy.
22 Zak'le həşded ats'an, Ğu Allahıke hucoo heqqiy,
Mang'vee Vas helesın. 23 I'see məng'ı'k'le eyhen:
– Yiğna çoc üç'ür qixhesda. 24 Martee Mang'uk'le
eyhen: – Zak'le ats'an, üç'üb qeebaxhene gahıl,
nekke qiyğiyne yiğıl manar üç'ür qixhesda. 25
I'see məng'ı'k'le eyhen: – Üç'üb qeepxhayiy I'mı'r
Zı vorna. Zalqa inyam hı'ına qik'veeyir, üç'ür
qixhesda. 26 Gırgın üç'übınbı, Zalqa inyam ha'anbı
mısacab hapt'as deş. Ğu mançilqa inyam ha'anne?
(aiōn g165) 27 Martee Mang'us alidghıniy qele: –
Ho'o, Xərna, zı inyam ha'an, dyunyelqa qalesda
Allahna Dix, Masixh Ğu vorna. 28 Martee manva
uvhuyle qiyğa, ark'ın dyugulenra yiçu Mayram
qort'ul, eyhen: – Mə'əllim inyaa vor, ğu vor
qeet'al. 29 Mayramık'le man g'ayxhımee, zaara
oza qiyxha, I'sayne k'anyaqa qiyeele. 30 I'sa
xiveeqa ikkideç'u, Marta Cune ögilqa arıyne cigee
axva. 31 Mayramıka sacıgeene xaane məng'ı's
baş-sağlığıyvalla hoolene Yahudeeşik'le mana
zaara g'aqa qı'ğəə g'aycumee, manbışik'le məxüd
ats'axhxhe mana geeşesva nyuq'vnesqa yı'qqə
yixhes. Mançil-allab manbı məng'ı'qab qihna
avayk'an. 32 Mayram I'sanane cigeeqa qarı, Mana
g'acu, g'elybışeeqa qık'york'ul, eyhen: – Xərna,
Ğu inyaa ıxhanaxhiy, yizda çoc qik'as deşdiy. 33
I'sayk'le manayiy məng'ı'ka abıyn Yahuder gyaaşe
g'avcumee, Mang'vee it'umda aq'va qa'a. 34 I'see
manbışike qiyghanan: – Qik'una nyaqane gixhxhı?
Manbışe eyhen: – Xərna, qora ilekke. 35 I'sa
geşşena. 36 Manke Yahudeeşe eyhen: – İlyaakende,
Mang'us mana nimeeyiy ıkkan ıxha! 37 Manbışde
sassang'vee eyhen: – Mang'vee bı'rq'ı'ng'un uleppı
qı'ı. Nya'a, Mang'usse mana insan qidek'asın kar
ha'as dəxəyee? 38 Mane gahıl I'see meed aq'va
qı'ı, nyuq'vnene k'anyaqa ayk'an. Lazarna nyaq'v
mağaree vuxha. Mançine ghaleeqab g'aye gyuvxhu
vuxha. 39 I'see eyhen: – G'aye g'avşe. Qik'uyng'une
yiçvee Martee Mang'uk'le eyhen: – Xərna, eva ıxha
ixhes, mana qik'uyn yoq'ulle yiğ vod. 40 I'see eyhen:
– Nya'a Zı vak'le uvhu dişde, inyam he'ee, Allahna
axtıvalla g'avcesda? 41 Məxüb g'aye g'ooşena.
I'sa xəəqə ilyaakı, eyhen: – Dek, Zı uvhuyn Vak'le
g'ayxhıva, Zı Vas şukur haa'a. 42 Zak'le ats'an,
Vak'le gırgıne gahbışilycad Zı uvhuyn g'iyxhen.
Zı man uvhuyn, Yizde hiqiy-allane milletın Ğu Zı
g'axuvuva inyam he'ecenva. 43 Manıd uvhu, I'see
axtıda eyhen: – Lazar, g'aqa qığeç'e! 44 Qik'unar
g'aqa qığeç'ena. Mang'une g'elybışil xıleppışil
kafan alipk'ır, aq'vad desmalee hitk'ır eyxhe. I'see
manbışik'le eyhen: – Mang'un g'elybı-xıleppı eeqe,
hooracen. 45 Mayramne k'anyaqa abıyne, I'see
ha'an g'acuyne Yahudeeşine geebınbışe Mang'ulqa
inyam ha'a. 46 Manbışin sabarabı fariseyaaşisqa
hapk'ın, I'see hı'iyn manbışis yuşan ha'a. 47
Manke kaahinaaşin ç'ak'ınbışeyiy fariseyaaşe Aali
Şuura sav'u, eyhen: – Hucoona ha'as? İng'vee geed
əlaamat hagva. 48 Şi Mang'usqa man ha'as hassıree,
gırgıng'vee Mang'ulqa inyam ha'as. Romeençen
g'oşunbı adı, Allahne Xaakıniy yişde milletıkın
ha'asın. 49 Maane sang'vee, mane seniyne xərne
kaahinee Kayafee manbışik'le eyhen: – Şok'le
vuççud ats'a deş. 50 Şolqa hiyxhar dişde? Gırgıne
ine milletıkın ixhesse, sa İnsanın ine milletnemee
qik'uy, vuşdemee nimeexheeyid yugda eyxhe. 51
Mang'vee man cuvab culed-alqa deş uvhu. Mane
seniyna xərna kaahin ıxhayke peyğambariyvalla
hav'u eyhen, I'sa ine milletnemee qik'as. 52 Mana
saccu ine milletnemeecar deş, Allahın gırgınəəng'ə
ehevkuyn uşaxar sacigeeqa saa'asdemee qik'as.
53 Mane yiğıle manbışe fıkır ooxhan giviyğal I'sa
nəxüriy gik'asva. 54 Mançil-allar I'sa Yahudeeşine
yı'q'nee şenbışik'le g'acesın xhinne iykar ıxha deş.
Mançer sahrays k'anene cigeeqa, Efrayim eyhene
şahareeqa ark'ın, telebabışika maa'ar axva. 55
Yahudeeşin Peesax bayram k'ane qıxha eyxhe.
Gellesın insanar məttepxhesva Peesaxıle ögil
xivaaşençe İyerusalimeeqa avayk'an. 56 Manbışe
I'sa t'abal ha'a, Allahne Xaasne ulyobzur sana-
sang'uk'le eyhen: – Şosqa nəxüdiy qöö? Mana
bayrameeqa ayrescar dişdiyxan? 57 Kaahinaaşin
ç'ak'ınbışeyiy fariseyaaşe Mana aqqasva «Nyaa
ıxhay şavuk'leyiy ats'a, hagvecenva» əmr huvu
vuxha.

12 Peesaxıle yixhılle yiğna ögil I'sa Bet-
Anyeeqa, Vuce hapt'ıynbışde yı'q'neençe
üç'ür qı'ına Lazar eyxhene cigeeqa qarayle. 2
Maa'ad I'saynemee otxhuniy hele ıxha. Marteeyid
sufranılqa otxhanan haqqa ıxha. Lazarır I'sayka
sacigee sufrayne hiqiy-allanbışde yı'q'nee eyxhe.
3 Mayramee mane gahıl sura litralqa ələən,
geed gıranın, yugun evanan q'ış alyaat'u,
I'sayne g'elybışilqa k'ya'a. Qiyğa məng'ee cene
ç'ərbışika Mang'un g'elybı mətta'a. Xavcad q'ışşıne
evayn alyaat'a. 4 I'sayne telebabışde sang'vee,
Mana merıng'une xılyaqa qelesde Kariotğançena
Yahudee eyhen: 5 – Nya'a man q'ış xhebıd vəş
dinarıs massa huvu, kar deşinbışis bit'al hidi'ı?
6 Mang'vee man cuvab kar deşinbışda haa'ava
deş eyhe, sixnariy ıxhayke eyhe. Mang'usqa
pılnana q'utye quvu vooxhe, mang'veeyid cus
ıkkanne karas mançe pıl alyaat'a ıxha. 7 I'see

eyhen: – Mana ı'ğiykar himee'e! Məng'ee man
q'ış g'iyniyne yiğıs havacı ıxha. Məxür məng'ee
Zı k'eyxhas ixhesın xhinnee qı'ı. 8 Kar deşinbı
gırgıne gahbışilycab şoka vuxhes, Zımee gırgıne
gahbışil şoka ixhes deş. 9 Gellesde Yahudeeşik'le
I'sa maa'ar ıxhay ats'axhxhe. Manbı maqa I'sa
g'acesvacar deş, Vucee hapt'ıynbışde yı'q'neençe
üç'ür qı'ına Lazar g'aces abı. 10 Lazarır-alla
gellesde Yahudeeşe hapk'ın, I'says inyam hı'ı.
Mançil-alla kaahinaaşin ç'ak'ınbışis Lazar gik'as
ıkkiykan. 12 Qinne yiğıl bayrameeqa abıyne
gellesde insanaaşik'le I'sa İyerusalimeeqa ayresva
g'ayxhı. 13 Manbışe xurmayn bıtağbı alyaat'u
ts'irbı ha'a, Mang'une ögilqa qığeebaç'e. Manbışe
eyhen: – Hosanna! Rəbbine doyuka Qarıyng'us
şukur vuxhena! İzrailyne Paççahıs şukur vuxhena!
14 I'see q'udux t'abal hav'u, çil ilexa. Mane karbışde
hək'ee Muq'addasne Otk'unee inəxüd otk'un: 15
«Sionna yiş, qimeeqən! İleeke, yiğna Paççah sa
q'uduxul alixı vor qöö!» 16 Ts'etta telebabışilqa
vuççud hiyxhar deş. Allahee I'sa axtı qı'iyle qiyğa,
Mang'une vuk'lelqa qadıynbı, telebabışe yik'el
qalya'a. Mançine hək'ee ögilycadniy Muq'addasne
Otk'uniybışee otk'un. 17 I'see Lazar nyuq'vneençe
qort'ul hapt'ıynbışde yı'q'neençe üç'ür qı'iyne
gahıl, Mang'une hiqiy-alla sadıyne milletın
mançina gaf haa'a. 18 Milletık'le I'see man əlaamat
haguva g'ayxhı ıxha, mançil-allad millet Mang'une
ögilqa adayle. 19 Mançil-alla Fariseyaaşe sana-
sang'uk'le eyhen: – Vuççud yişde xılençe qöö deş.
Gırgınbı Mang'uqab qihna əlyhəə! 20 Bayramıs
İyerusalimqa ı'bəədatısva abıynbışde yı'q'nee
Yunanarıb vuxhaynbı. 21 Manbı Galileyayne Bet-
Tsayda şahareençe eyxhene Filippne k'anyaqa
hapk'ın, miz k'yaa'a: – Xərna, şak'le I'sa g'aces
ıkkan. 22 Filipp arı, Andreyk'le eyhen. Andreyir
Filippır hapk'ın, mana gaf I'says haa'a. 23 I'see
alidghıniy qele: – İnsanne Duxayna axtı qexhena
gah qabı. 24 Zı şok'le hək'en eyhe, sa suk
ç'iyelqa g'a'aypxhı qidevk'eene, vuccab aaxva.
Mana qivk'veeme, geed şagav hele. 25 Cuna ı'mı'r
vukkanang'vee, mana avaak'an haa'as. İne dyunyel
cune ı'mrena hidyaa'ang'veeme, mana gırgıne
gahbışis havaces. (aiōnios g166) 26 Şavusiy Zas g'ullux
haa'as vukkan, Zaqar qihna qoracen. Zı nyaa ixhee,
Yizda nukarır maa'ar ixhes. Şavaayiy Zas g'ullux
hav'u, Yizde Dekkeeyib mang'us hı'rmat haa'as. 27
Həşde Yizın yik' ulyoyk'al vod. Hucoo Zasse eyhes
əxəyee? Deşxheene, «Dek, Zı ine gahıke g'attixhan
he'evane!» eyhes? Zı ine gahınemeecar qarı. 28
Dek, Yiğın do axtı qe'e! Manke xəənçe ses qayle:
– Yizın do axtı qı'iyn, meedıd axtı qa'asın! 29
Maa'ab ulyobzurne sabaranbışe eyhen: – Xəybı
g'əhətqı'. Mansanbışed eyhen: – Mang'uka malaaik
yuşan hı'ı. 30 I'see manbışis alidghıniy qele: –
Man ses Yizdemee deş, vuşdemee qadı. 31 İne
dyunyeys məhkama alğahasda gah hipxhırna,
in dyunye vuk'lek ıkkekkan iblis g'eheşşesda.
32 Zı ooqa qa'amee, Zı gırgınbı Zalqa ts'ıts'a'as.
33 I'see mane cuvabıka Vuc nəxüriy qik'asva
eyhe. 34 Milletın Mang'us alidghıniy qele: –
Şak'le Q'aanune g'ayxhiyn, Masixh gırgıne gahbışis
axvas. Nya'a Ğu manke «İnsanna Dix ooqa
qa'asva» eyhe? İna İnsanna Dix vuşune? (aiōn
g165) 35 Manke I'see manbışik'le eyhen: – Sık'ınna
gahnad Nur şol oğa ixhes. Nur vodnang'a iviykre,
miç'axiyvalin şu uvqumaaqacen. Miç'axiyvalee
iykarang'uk'le vuc nyaqa ark'ınıy ats'a eyxhen
deş. 36 Nur vodnang'a Nurus inyam he'e, şu
Nurun dixbı vuxhecenva. I'see manva uvhuyle
qiyğa, mançe ark'ın dyugulexhena. 37 I'see
manbışde ögil manimeen əlaamatbı hagveeyid,
manbışe Mang'ulqa inyam ha'a deş. 38 Man
karbı, Yeşaya peyğambaree uvhiynbı xhinne,
eyxhe: «Rəbb, şi uvhuynçilqa şavaane inyam hı'ı?
Şavusne Rəbbina guc gyaagu?» 39 Manbışisse
inyam ha'as əxə deşdiy, Yeşaya peyğambaree
menne cigee inəxüd uvhuva: 40 «Allahee
manbışin uleppı bı'rq' qı'ı, yik'bıd g'ayelqa
sak'al hı'ı, uleppışika g'ımececenva, yik'bışısıd
haymeexhecenva, Mang'ulqab sivmiyk'alcen
manbı yug qee'eva». 41 Yeşayayk'le I'sayna
axtıvalla g'avcuynçil-alla, man cuvab uvhu
Mang'une hək'ee yuşan hı'ı. 42 Ç'ak'ınbışde
geebınbışe I'salqa inyam he'eeyid, man manbışe
ats'axhya'a deş. Fariseyaaşe co sinagogeençe
g'e'eebaşeva, manbı qəvəyq'ən vooxhe. 43 Manbışis
Allahee deş, insanaaşe cos q'iymat huvu vukkiykan.
44 I'see axtıda eyhen: – Zalqa inyam ha'ang'vee
Zalqa deş, Zı G'axuvuyng'ulqa inyam ha'a. 45 Zı
g'eceng'uk'le Zı G'axuvuna g'ece. 46 Zalqa inyam
ha'ana vuşucar miç'axiyvalee ımaxvacenva, Zı
dyunyelqa Nur xhinnee qarı. 47 Şavuk'leyiy Zı
uvhuyn g'ayxhı man hidi'ı, Zı mana muhaakima
ha'as deş. Zı dyunye muhaakima ha'asva deş,
man g'attixhana'asva qarı. 48 Zı əq'əna qı'ına,
Yizın cuvab k'ane qıdya'ana sa karan muhaakima
ha'as. Manıd Zı uvhuyn cuvab vod. Nekke qiyğiyne
yiğıl mana mançin muhaakima ha'as. 49 Zı Zaled-
alqa deş uvhu, Zı g'axuvuyne Dekkee hucooyiy
eyhesva, nəxüdiy eyhesva Zalqa əmr hav'u. 50
Zak'le ats'an, Mang'una əmr gırgıne gahbışisda
ı'mı'r vobna. Mançil-allad Dekkee Zak'le nəxüdiy
uvhu, Zı həməxüdıd eyhen. (aiōnios g166)

13 Peesaxın bayram k'ane qıxha ıxha. I'sayk'le
ats'a ıxha, Cuna ine dyunyeyle Dekkısqa
əlyhəəsda gah hipxhır vuxhay. Mang'us ine
dyunyeylin Cun telebabı vukkiykınınbı. Mang'us

manbı qik'asmee vukkiykananbı. 2 Exhalin
otxhuniy oxhanasde gahıl, iblısın, I'sa mebınbışde
xılyaqa qeleva Kariotğançene Şimonne dixene
Yahudayne vuk'leeqa k'eççu ıxha. 3 I'sayk'le,
Dekkee gırgın Cune xılyaqa quvu ıxhay ats'anniy,
Allahısse qarı Allahne k'anyaqa əlyhəəs ıxhayid
ats'anniy. 4 Mana sufranıle oza qıxha, tanalin
kar g'eşşe. Qiyğab desmal alyapt'ı, yı'q'eeqa
iviyt'al. 5 Qiyğa Mang'vee lyagameeqa xhyan
kyı'ı, Cune telebabışin g'elybı hodğul, yı'q'eeqa
avt'ulne desmalıqa manbışin g'elybı mətta'a. 6 I'sa,
Şimon-Pyoturusqana qıxhamee, mang'vee I'sayk'le
eyhen: – Xərna, Ğune yizın g'elybı hoğalas? 7
I'see mang'uk'le eyhen: – Zı həşde ha'an valqa
hiyxhar deş, qiyğa man valqa hixharas. 8 Pyoturee
Mang'uk'le eyhen: – Ğu yizın g'elybı mısacad
hoğalas deş! I'see mang'us alidghıniy qele: – Zı ğu
hudyorğuleene, vasse Yizde k'ane ixhes əxəs deş.
(aiōn g165) 9 Şimon-Pyoturee Mang'us alidghıniy
qele: – Xərna, saccu yizın g'elybıcad deş, xıleppıd,
vuk'ulyub hooğle. 10 I'see mang'us alidghıniy qele:
– Əyxı'rne insanın g'elybı hodğulee ç'əv, mana
ooğançe-avqamee məttıra vor. Şunab məttıba
vob, saccu gırgınbı deş. 11 I'sayk'le Vuc şavaa
merıng'une xılyaqa qelesva ats'ava, mançil-allad
«Vuşun gırgınbı məttıba deş vobunbıva» eyhe. 12
Manbışin g'elybı hodğuliyle qiyğa, I'see tanalqan
kar ali'ı, Cune cigee sufranne k'ane g'alirxhu,
eyhen: – Zı şok hı'iyn, şok'le ats'anne? 13 Şu Zalqa
Mə'əllim, Xərnava ona'a. Şu man qotkuda ha'a, Zı
Mana Vuc vorna. 14 Zı Mə'əllimiy Xərnanang'a
vuşun g'elybı hoyğalxhee, manke şunad sana-
sang'un g'elybı hoğalas ıkkan. 15 Zı şok'le şu
ha'as ıkkanan haguyn. Zı şok ha'an, şunad he'e.
16 Zı şok'le hək'en eyhe, nukar cune iyesiyle,
arınar vuc g'axuvuyng'ule xərna deş vor. 17 Həşde
şok'le man karbı ats'anbı. Şu manbı ha'axhee, şu
baxtivararıb. 18 Zı man vuşde gırgıng'une hək'ee
deş eyhe. Zak'le Zı g'əvxüynbı vaats'anbı. Hasre
həşde Muq'addasne Otk'unee otk'uniyn ixhecen:
«Yizın gıney otxhuning'vee Zalqa g'el g'ott'ul». 19
Man karbı gırgınbı ögilycad ixhesse, Zı man şok'le
eyhe. Qiyğa man ıxhamee, şok'le Zı Mana vorva
ats'axhxhes. 20 Zı şok'le hək'en eyhe, Zı g'axuvuyn
insanar k'ane qa'ang'vee Zınar k'ane qa'asda, Zı
k'ane qa'ang'eyir Zı G'axuvunar k'ane qa'asda.
21 Manıd uvhuyle qiyğa, I'see aq'va qı'ı meed
eyhen: – Zı şok'le hək'en eyhe, vuşde sang'vee
Zı merıng'une xılyaqa qeles. 22 Telebabışik'le
I'see şavne hək'eeyiy eyheva dyats'axhxha, sana-
sang'uqa ilyaaka. 23 I'says telebabışike sa geer
ıkkanna teleba Mang'une k'ane g'ılexha. 24 Şimon-
Pyoturee mane telebayk'le avğançe-alla hagvan,
qiyghnecenva şavne hək'eeyiy I'see eyhe. 25
Mana teleba I'says inekke k'ane g'alirxhu ıxha.
Mang'vee I'sayke qiyghanan: – Yizda Xərna, mana
vuşune? 26 I'see alidghıniy qele: – İn gıneyn
tika k'yooq'u şavusqa quviy, mana vor. Manke
I'see gıney qotxu k'yooq'u, Şimon Kariotğançene
dixesqa Yahudaysqa qele. 27 Yahudee gıneyn tika
alyaat'umee, iblis mang'une aqa ikkeç'e. I'see
mang'uk'le eyhen: – Hucooyiy ha'a, zarada he'e! 28
I'see man nya'asiy uvhuva sufranılne şavulqacad
hiyxhar deş. 29 Pılnana q'utye Yahudaysne vuxhal-
alla, sassang'usqa məxüd qayle: I'see mang'uk'le
«Bayramısın şasın karbı alişşeva» eyhe ixhes.
Sayib manbışiqa inəxübna fıkır vuxha: Mang'vee
«Kar deşinbış pıl bit'al he'eva» eyhe. 30 Gıneyna
xüvə alyapt'ı, Yahuda zarara g'aqa qığeç'e. Manke
xəmniy vob. 31 Mana qığeç'uyle qiyğa, I'see
eyhen: – Həşde İnsanna Dix axtı qıxha, Mang'une
arna Allahır axtı qıxha. 32 Mang'une arna Allah
axtı qıxheene, Allaheeyir Cune arna Mana axtı
qa'as. Xıliy qidi'ı axtı qa'as. 33 Yizın kulyfatbı,
Zı sık'ırra gahnar şoka ixhes. Şu Zı t'abal ha'as.
Yahudeeşin ç'ak'ınbışik'le «Zı ark'ınne cigeeqa,
şosse qavaales vəəxəs deş» uvhuyn xhinne, həşded
şok'le manva eyhe. 34 Zı şolqa ts'ebna əmr
haa'a: sana-sang'us vukkiykne, Zas şu vukkanan
xhinne, şunab sana-sang'us vukkiykne. 35 Şu
sana-sang'us vukkiykınee, gırgıng'uk'le şu Yizın
telebabı vuxhay ats'axhxhesın. 36 Şimon-Pyoturee
I'sayke qiyghanan: – Xərna, nyaqane ı'qqə? I'see
alidghıniy qele: – Zı həşde əlyhəəsde cigeeqa vasse
Zaqar qihna qales əxəs deş, qiyğame ğu maqa qales.
37 Pyoturee Mang'uk'le eyhen: – Xərna, nya'a
zasse həşde Vaqar qihna qales dəxə? Yiğnemee, zı
yizde canıle ılyheç'e. 38 I'see mang'uk'le eyhen: –
Yizdemee, ğu canıle ılyheç'eye? Zı vak'le hək'en
eyhe, g'iyna dadal hook'asse, ğu xhebne yəqqees
Zı ats'a deşva eyhes.

14 – Hasre vuşun yik'bı g'ı'madak'vacen.
Allahılqad, Zalqad inyam he'e. 2 Yizde
Dekkıne xaa geeb ciga vob. Ciga devxhanaxhiy,
Zı şok'le eyhesınniy, Zı vuşdemee ciga qaa'as
ı'qqə. 3 Hark'ın şos ciga qav'uyle qiyğa, meer
arı, şu Yizde k'anyaqa vukkee'es. Manke şu Yizde
k'ane vuxhes. 4 Zı əlyhəəsde cigeeqana yəq
şok'le vaats'ana. 5 Tomasee I'sayk'le eyhen: –
Xərna, Ğu nyaqa ark'ınıycar şak'le dyats'a, nençe
maqana yəq vaats'a vooxheyiy? 6 I'see mang'uk'le
eyhen: – Hək'ena yəq, ı'mı'r Zı vorna. Şavussecar
Dekkısqa, Zale ğayre menne yəqqı'n əlyhəəs əxəs
deş. 7 Şok'le Zı ats'ava, Dekkır ats'a ixhesda.
Həşdiyle şok'le Mana ats'ana, Mana g'acuna. 8
Filippee Mang'uk'le eyhen: – Xərna, Ğu Dek şak'le
hagve, man yişdemee ç'əv. 9 I'see mang'uk'le
eyhen: – Filipp, hək'erar vak'le Zı ats'a dişde?

Nya'a, nimeena gahne vob Zı şoka eyxhena! Zı g'acuyng'uk'le Dekkır g'acuna. Vasse nəxüd eyhes əxəyee: «Şak'le Dek hagveva»? **10** Zı Dekkıne ar, Dekkır Yizde ar vorva ğu inyam ha'a dişde? Zı şok'le eyhenbı Zı Zaled-alqa deş eyhe, Yizde arne Dekkee Cun işbı g'ece. **11** Zı Dekkıne, Dekkır Yizde arva eyhençilqa şu inyam he'e. Yizde işbışil-allaxheeyid inyam he'e. **12** Zı şok'le hək'en eyhe, Zalqa inyam hı'iyng'vee, Zı ha'an işbı vuceeyid ha'asınbı. Zı Dekkıne k'anyaqa əlyhəəva, mang'usse mançil-allad sık'ıldad geed işbı g'aces əxəs. **13** Dek Duxayle ğana axtı qe'ecenva, şu Yizde doyule hucoo heqqee, Zı man gırgın ha'asın. **14** Şu Yizde doyule Zake hucoomecad heqqee, Zı man ha'asın. **15** – Şos Zı ıkkanxhee, Yizın əmırbı he'e. **16** Zınad Dekkıke heqqasın, vuşun sura Aqqasda Mang'vee şos merna g'axılece. Mana gırgıne gahbışil şoka ixhes. **(aiōn g165)** **17** Mana hək'en karbı xət qa'an Rı'h vodun. Dyunyeyk'le Man g'acu deş, ats'a deş. Mançil-allad Man q'abıl ha'as əxə deş. Man şoka eyxheva, vuşde ad eyxheva şok'le Man ats'an. **18** Zı şu dek-yed dena g'alyaa'as deş, şosqa qalesda. **19** Sa sık'ınne gahıle dyunyeyk'le Zı g'aces deş, şok'leme Zı g'acesda. Zaqa ı'mı'r vodva, şoqab vuxhesda. **20** Mane yiğıl şok'le ats'axhxhesın Zı Dekkıne, şu Yizde, Zınar vuşde ar vor. **21** Şavaayiy Yizın əmırbı yik'el aqqı, manbı ha'a, Zı ıkkanna mana vor. Zı ıkkanna, Dekkısır ikkiykanasda. Zasır mana ıkkiykanasda, Zınar mang'uk'le Zı hagvasda. **22** Kariotğançene deş, manisa Yahudee I'sayk'le eyhen: – Xərna, nya'a Vas Ğucar Ğu dyunyeys deş, şak'lecar hagvas ıkkan? **23** I'see mang'us alidghıniy qele: – Şavusiy Zı ıkkan, mang'vee Zı eyhen ha'asın. Dekkısır mana ıkkiykanasda. Şi mang'usqa abı, mang'usnee aaxvas. **24** Zı dekkanang'veeme Zı eyhen ha'a deş. Şok'le g'iyxhenbı Zı eyhenbı deş vod, Zı g'axuvuyne Dekkee eyhenbı vod. **25** Zı vuşde k'anenang'acadniy manva uvhu. **26** Dekkee Yizde doyule g'axılesıng'vee vuşun sura Aqqasıng'vee, Muq'addasne Rı'hı'n şos gırgın xət qa'asın. Man Zı uvhuyn gırgın kar şos yik'el qalya'asın. **27** Zı vuşde yik'bışeençe şu abğançe opxhanan fıkırbı alyaata. Mançine cigeeyid Zı şos Yizın qəpq'ı'niy deşin fıkırbı hele, dyunyeyn helenbı xhinnee deş hele. Hasre vuşun yik'bı g'ı'madak'vacen. Qı'məəq'ən! **28** Zı şok'le «Həşde əlyhəəna, qiyğa meer vuşde k'anyaqa sak'alasdava» eyhen g'ayxhiyn. Şos Zı ıkkan ıxhaynxhiy, Zı Dekkıne k'anyaqa əlyhəəva şu şadeepxhesınbıniy, Dek Zaler xərnava. **29** Zı şok'le man gırgın həşdecad eyhe, qiyğa man gırgın ıxhamee, şu inyam he'ecenva. **30** Zasse şoka geer yuşan ha'as əxəs deş, ine dyunyeyna xərna, iblis, qöö. Mang'vee Zas xəbvalla haa'as deş. **31** Dyunyeyk'le in ats'axhxhes ıkkan: Zas Dek ıkkanna, Mang'vee Zak'le uvhuyn gırgın Zı ha'an. Həşde ince əlyhəəs, oza qeepxhe.

15 – Zı hək'ena tayang vor, Yizda Dekkır bağban. **2** Zal alyadıyn şagav hidelen gırgın bıtağbı Dekkee gyadaxanbı. Şagav helen bıtağbıme sık'ıldad geed şagav helecenva Mang'vee mətta'anbı. **3** Zı uvhuyne cuvabıncab şu məttav'uynbı. **4** Yizde ab aaxve, Zınar vuşde ar axvas. Bıtağ tayangıl idyaxveene, mançisse çiled-alqa şagav heles əxə deş. Şunab Yizde ab idyavxvee, şossed şagav heles əxəs deş. **5** Tayang Zı vorna, şumee bıtağbı vobunbı. Vuşuyiy Yizde ar, Zınar mang'une ar axu, məxrıng'vee geed şagav heles. Şosse Zı dena vuççud ha'as əxəs deş. **6** Vuşuyiy Yizde ar idyaxu, qotxu dağeççuyn bıtağ xhinne qeqqvasda. Məxdın bıtağbı sı'ı, ts'ayeeqa dağa'a, manbıd yı'qqı'lqa siyk'al. **7** Şu Yizde ab axveene, Zı eyhenbıd vuşde ad axveene, şos ıkkanan heqqe, man şos helesın. **8** Şu geed şagav huveene, Yizın telebabı vuxheene, məxür Yizda Dekkır axtı qa'as. **9** Dekkıs Zı nəxüriy ıkkan, Zasıb şu həməxüb vukkan. Yizde mühübee aaxve. **10** Nəxüdiy Zı Dekkın əmırbı ha'a, Mang'une mühübee axva, şunad Yizın əmırbı he'eene, Yizde mühübee aaxvas. **11** Yizda şadvalla şoqab vuxhecenva in Zı şok'le uvhu. Məxüb şunab şadvalin gyavts'ecen. **12** Yizda əmr ina vob: Zas şu vukkanan xhinne, şosıb sana-sanbı vukkiykne. **13** Cuna ı'mı'r hambazaaşinemee huvuyng'ule geeb, şavussecab vukkiykanas vəəxəs deş. **14** Şu Yizın əmırbı he'eene, manke şu Yizın hambazar vob. **15** Zı şok'le həmbalarva eyhe deş. Həmbalık'le cune iyesee hucoo ha'a ıxhaycad ats'a deş. Zı şok'le hambazarva eyhe, Dekkıke g'ayxhiyn gırgın Zı şok'le uvhuyn. **16** Şu Zı g'əyxı' deş, Zı şu g'əvxü gyuvxhu, şu yugun şagav helecenva, vuşun şagav geed axvecenva. Manke şu Yizde doyule Dekkıke hucoo heqqee, Mang'vee şos helesın. **17** Zı şos ina əmr hoole: sana-sang'us vukkiykne. **18** – Dyunyeys şu g'ımeebace qeepxhee, şu manke yik'el qale'e, mançile ögiylir Zıniy g'ımece qıxhava. **19** Şu ine dyunyeynbı vuxhaynbıxhiy, dyunyeys şu çinbıva vukkiykanasınbıniy. Şume ine dyunyeynbı deş vob. Zı şu dyunyeyke g'əvxü. Mançil-allab dyunyeys şu g'ımeebace qeepxha. **20** Zı şok'le uvhuyn cuvab həşde yik'el qale'e: «Həmbal iyesiyle xərna deş vor». Zalqa yiğbı alli'ıxhee, şolqad allya'asınbı. Zı uvhuyn hı'iynxhiy, şu uvhuynıd ha'asınniy. **21** Manbışik'le Zı G'axuvuna dyats'ava, man gırgın şok Zal-alla ha'as. **22** Zı arı manbışik'le ittevhuynxhiy, manbışil bınah vuxhes deşdiy. Həşdeme manbışiqa bınahbışike heepxasın ghal deşin. **23** Şavuk'leyiy Zı g'ımece, mang'uk'le Yizda Dekkır g'ımece vor. **24** Zı, mankilqamee manbışde yı'q'nee hı'iyn əlaamatbı hidi'iynxhiy, manbışiqa bınah vuxhes

deşdiy. Həşdemee manbışik'le Zı hı'iyn g'acu, Zınar,
Yizda Dekkır manbışik'le g'ımeebace qeepxha.
25 Məxüd cone Q'aanune otk'un: «Manbışis Zı
nişilycar-alla g'ımece qıxha». Məxüdud ıxhayn. 26
Şosqa vuşun sura Aqqasda qales. Zı Mana Dekkısse
g'axıles. Man Dekkıke qöön, hək'en xət qa'an Rı'h
vod. Mançin Yizde hək'ee şahaadat haa'as. 27 Şu
q'omançecab Zaka vuxhal-alla, şunab şahaadat
ha'as.

16 – Yəqqı'le qığmeebaç'ecenva in Zı şok'le
eyhe. 2 Şu sinagogbışeençe g'eepşesınbı.
Man k'ıldanan xhinnee, məxbına gah qöö, şu
gyapt'ıynbışisqa məxüd qales, co Allahıs g'ulluxniy
haa'a. 3 Zınar, Dekkır manbışik'le qıvdyaats'ıva,
manbışe man ha'asın. 4 Zı man şok'le ögiykecad
eyhe, qiyğa mana gah qabımee, şosse yik'el
himiyxacenva. Zı şoka ıxhaynçil-alla, man Zı şok'le
ögil eyhe deşdiy. 5 – Həşdeme Zı, Zı G'axuvuyng'une
k'anyaqa əlyhəəng'a, vuşde neng'veecad Zake
«Nyaqane əlyhəəva?» qiyghan deş. 6 Zı şok'le
manva uvhuva, şu aq'vabı qı'ı. 7 Zı şok'le
hək'en eyhe, Zı vuşde yugvalinemeecar əlyhəə. Zı
idyark'ınee, vuşun sura Aqqaqqana şosqa ayres
deş. Zı ark'ınee, Man, hək'en xət qa'an Rı'h, Zı
şosqa g'axılesın. 8 Man qadımee, insanaaşina bınah
aq'valqa qığaahas. Mançin sayid qopkuvallayiy
məhkama hagvas. 9 Manbışda bınah Zalqa inyam
hidi'iy vob. 10 Mançin Yizda qopkuvalla haagvas
– Zı Dekkisqa əlyhəə, şok'le Zı sayir g'aces deş.
11 Mançin məhkamayne hək'ee yuşan ha'as –
in dyunye vuk'lek ıkkekkane iblisın məhkama
ıxhay. 12 Zaqa şok'le eyhesın geed kar vod,
həşde man şolqa hixharas deş. 13 Hək'en xət
qa'an Rı'h qadımee, Mançis şos bıkırna hək'ena
yəq haagvas. Mançin Çiled-alqan kar eyhes deş.
Hucooyiy g'iyxhe, man eyhes, şok'le vuk'lelqa
qalesınbı eyhes. 14 Mançin Zı axtı qa'as, Yizınçike
alyaat'u, şos yuşan ha'asva. 15 Dekkıqa vodun,
gırgın Yizın vod. Mançil-allad ine Rı'hın Yizınçike
alyaat'u, şos yuşan ha'asva Zı uvhu. 16 – Sık'ınne
gahıle şok'le Zı g'aces deş, sık'ınne gahıleme şok'le
meer Zı g'acesda. 17 Mane gahıl I'sayne sabara
telebabışe sana-sang'uk'le eyhen: – «Sık'ınne
gahıle şok'le Zı g'aces deş, sık'ınne gahıleme şok'le
meer Zı g'acesda», «Zı Dekkıne k'anyaqa əlyhəə»
man hucoova eyhenniyxan? 18 Manbışe sana-
sang'uke qiyghanan: – Mang'vee eyhen «sık'ınna
gah» hucoo eyhenne? Mang'vee eyhen şalqa
hiyxhar deş. 19 I'sayk'le manbışe qiyghanas
ıkkanan ats'axhxha, manbışik'le eyhen: – «Sık'ınne
gahıle Zı g'aces deş, sık'ınne gahıleme meer
g'acesda» manniy sana-sang'uke qiyghan? 20 Zı
şok'le hək'en eyhe, şu gyaaşesınbı, nağbı k'ya'as,
dyunyeme şadxhesın. Şu aq'vabı qa'as, man vuşun
aq'vabı qı'iyme şadvalilqa sak'alas. 21 Zəiyfee uşax
ixhesda gah qabımee, aq'va qa'a. Uşax ıxhameeme
ts'ıtsı'iyn ık'ar məng'isse yik'eliyxanan. Dyunyelqa
insan qarıva, mana şadeexhena. 22 Həməxüdıd şu
həşde aq'vabı qa'a. Zak'le şu meeb g'avcesınbıcab,
manke vuşun yik'bı şadxhesınbı. Şavaacabıb vuşda
şadvalla g'avşes deş. 23 Mane yiğıl şu Zake vuççud
qiyghanas deş. Zı şok'le hək'en eyhe, Yizde doyule
şu Dekkıke hucoo heqqee, Mang'vee şos helesın.
24 Həşdilqamee şu Yizde doyule vuççud heqqı deş.
Şu heqqee, Dekkee helesın, vuşun yik'bıd şadvalin
gyats'esınbı. 25 – Ögilycad Zı misaalabı ts'ıts'a'a-
ts'ıts'a'a şos karbı xət qı'ı. Həşde məxbına gah
qöö, Zı şoka misaalabı ts'ıts'a'a-ts'ıts'a'a yuşan
ha'as deş. Zı Dekkıne hək'ee şoka vuççud dyugul
hidi'ı yuşan ha'as. 26 Mane gahıl şu Yizde doyule
heqqas. Zı şok'le Dekkıke vuşdemee hucoomecad
heqqasva deş eyhe. 27 Dekkıs Cus şu vukkan,
şos Zı ıkkiykınva, Zı Allahısse qarıva şu inyam
hı'ıva. 28 Zı Dekkıne k'anençe ine dyunyelqa qarı,
ine dyunyeyler meer Dekkıne k'anyaqa əlyhəəs.
29 Telebabışe eyhen: – Haane, həşde Ğu vuççud
dyugul hidi'ı yuşan hı'ı, misaalabı ts'ıts'ı'ı deş.
30 Həşde şalqa hitxhır, Vak'le gırgıncad ats'avud.
Vake qiyghanassecad, Vaqa qelesın alidghıniy
eyxhevud. Şi mançil-allad inyam ha'an Ğu Allahısse
qarına vorva. 31 I'see manbışike qiyghanan: –
Həşde inyam ha'anne? 32 Vuşun gırgınbı vuşde
xaybışeeqa ehevkasda, Zı Zaler-alqa g'alerçesda
gah qööna, hipxhırna. Zı Zıcar deş vor, Yizda
Dekır Zaka vor. 33 İn gırgın Zı şok'le eyhen, şu
Yizde abnang'a, şoqa şu abğançe opxhanan fıkırbı
mexhecenva. İne dyunyee dağamiyvallabı ixhes.
Yik'eka vuxhe! Zı dyunyeyle ğamxhana.

17 I'see man uvhuyle qiyğa, xəəqə ilyakkı,
eyhen: – Dek, gah qabına. Yiğna Dix axtı
qe'e, Dixeeyir Ğu axtı qe'ecen. 2 Ğu gırgıng'ul
oona Mang'us xəbvalla huvu, Mang'veeyib Ğu Cus
huvuynbışis gırgıne gahbışisda ı'mı'r hevlecenva.
(aiōnios g166) 3 Gırgıne gahbışisda ı'mı'r mana
vob: hasre ats'axhxhecen saccu Ğu hək'ena Allah
ıxhay, sayır Ğu g'axuvuna I'sa Masixh qıvaats'ecen.
(aiōnios g166) 4 Zı Ğu Zas huvuna iş hav'u, Zı Ğu
ç'iyene aq'val axtı qı'ı. 5 Dek, dyunye ixhanassecad,
Zı Yiğne k'ane eyxheng'ana axtıvalla Zas həşde
Yiğne k'ane hevle. 6 Dyunyel Ğu Zas huvuyne
insanaaşis Zı Ğu vuşu ıxhay xət qı'ı. Manbı
Yiğınbı vuxha, Ğu manbı Zas huvu, manbışed
Ğu eyhenbı hı'ı. 7 Manbışik'le həşde ats'an, Zas
huvuyn gırgın kar Vaken vodun. 8 Ğu Zas xət
qı'iyn Zı manbışisıd xət qı'ı, manbışed yik'eeqa
ıkkiyn. Zı hək'erar Yiğne k'anençe qarı ıxhay,

manbışik'le ats'an, Ğu Zı g'axuvuvad manbışe
inyam ha'an. 9 Zı dyunyeynemee deş, manbışil-
alla düə haa'a. Manbı Yiğınbı vob, Ğume Zas manbı
huvu. 10 Yizın gırgın kar Yiğın vod, Yiğınıd Yizın
vod. Zı manbışile ğana axtı qıxha. 11 Zı həşde
dyunyel deş vor, manbıme dyunyel vob. Zınar
Vasqa qöö. Muq'addasna Dek, manbı Ğu Yiğne
doyuka havaace. Man do Ğu Zas huvu. Hasre
manbıb, Zınayiy Ğu xhinnee, sa vuxhecen. 12 Zı
manbışikanang'a, Zas huvuynbı Yiğne doyukaniy
Zı havaace. Zı manbışda nenacar agval hı'ı
deş. Manbışda saccu sa Zı havacı deş, manar
aguna. Muq'addasne Otk'unee məxüdıd otk'un. 13
Həşdeme Zı Vasqa qöö. Dyunyelynang'a Zı in eyhe,
Yizda şadvalla bıkırba manbışika vuxhecenva.
14 Ğu Zak'le uvhiyn, Zı manbışis xət qı'ı. Zı ine
dyunyeyna deşda xhinnee, manbıb ine dyunyeynbı
deş vobunbı, dyunyeys manbı g'umooce qeepxha.
15 Zı Vas düə manbı ine dyunyeyle alept'ecenva
deş haa'a, Ğu manbı pisınçike havaacecenva haa'a.
16 Zı ine dyunyeyna deşda xhinnee, manbıb
ine dyunyeynbı deş vobınbı. 17 Yiğın cuvab
hək'en vodun. Manbı mane hək'ene cuvabıka
Yiğneme curee'e. 18 Ğu Zı dyunyelqa g'axuvuyn
xhinne, Zınab manbı dyunyelqa g'axuvu. 19 Manbı
Yiğne hək'ene cuvabıka Yiğneme curepxhecenva,
manbışdemee, Zıcar Zı Yiğne xılyaqa qele. 20 Saccu
manbışdemee deş, manbışde cuvabıka Zalqa inyam
ha'anbışdemeeyib düə haa'a. 21 Nəxüriy Ğu, Dek,
Yizde, Zınar Yiğne ar, hasre manbıb, məxüb Yişde
ab vuxhecen. Manke dyunyeyn inyam ha'asın,
Ğu Zı g'axuvuva. 22 Ğu Zas huvuna axtıvalla,
Zınab manbışis huvu, Şi sanab xhinnee, manbıb sa
vuxhecenva. 23 Zı manbışde ar, Ğunar Yizde ar vor.
Havaasre manbı bıkırba sa vuxhecen. Dyunyeyk'led
ats'axhxhecen, Ğu Zı g'axuvu, manbıb Vas Zı
xhinnee vukkan. 24 Dek, Zas ıkkanan, Zas huvuynbı
Zınane cigee Zaka sacigee vuxha, Ğu Zı axtı qı'iy
g'acecen. Vas dyunye ixhessecad Zı ıkkanva, mana
axtıvalla Ğu Zas huvu. 25 Qorkuna Dek, dyunyeyk'le
Ğu qıvaats'ı deş, Zak'leme Ğu ats'ana. Manbışik'led
Ğu Zı g'axuvu ıxhay ats'axhxhayn. 26 Ğu vuşu
ıxhay Zı manbışik'le haguyn, meedıd hagvasın.
Hasre Yiğın Zı ıkkiykıniy manbışiqad ixhecen,
Zınar manbışde ar axvacen.

18 I'see manva uvhuyle qiyğa telebabışika
sacigee Qidronne q'adaaline manisa suralqa
ılğeç'e. Maa sa bağ eyxhe. I'sayiy telebabı maqa
ikkeebaç'e. 2 I'sa hımva eyhesse telebabışika
maqa arayle ıxha. I'sa merıng'une xılyaqa qelesde
Yahudayk'led mançil-alla man ciga ats'anniy. 3
Məxür Yahuda maqa sa deste eskeraaşika, sayib
kaahinaaşine ç'ak'ınbışeyiy fariseyaaşe g'axuvuyne
g'aravulyçeeşika arayle. Manbışde xıle bazirbı,
ts'abı, silahbı eyxhe. 4 I'sayk'le vuk'lelqa qalesın
ats'ava, Mana ögilqa qığeç'u, manbışike qiyghan:
– Vuşune t'abala'a? 5 Mang'us alidghıniy qele:
– Nazaretğançena I'sa. I'see manbışik'le eyhen:
– Zı vorna. Mana merıng'une xılyaqa qelena
Yahudar manbışika ıxha. 6 I'see manbışik'le «Zı
vornava» uvhumee, manbı yı'q'əlqa qeepxha,
ç'iyelqa gizyabaççe. 7 I'see meed manbışike
qiyghanan: – Vuşune t'abal ha'a? Manbışe
eyhen: – Nazaretğançena I'sa. 8 I'see alidghıniy
qele: – Zı şok'le uvhuyn, Zı vornava. Zı t'abal
ha'axhee, Zakanbı g'avkke, hudooracen. 9 I'see ögil
uvhuyn cuvab ixhecenva, man eyxhe. Mang'vee
ögilycadniy uvhu: «Zas huvuynbışda nenacar
agvales harsıl deş». 10 Şimon-Pyoturuqa g'ılınc
ıxha. Man qığayşu xənne kaahinne nukarıle k'ena
ı'xı', mang'un sağın k'ırı g'a'adaççen. Mane nukarın
do Malx ıxha. 11 Manke I'see Pyoturık'le eyhen:
– G'ılınc cigeeqa gixhxhe! Dekkee Zas huvuyn
əq'übayn k'ola ulymoğane? 12 Məxür eskeraaşeyiy
desteyne xərıng'vee Yahudeeşine g'aravulyçeeşika
sacigee I'sa aqqı, g'el-xıl iyt'alan. 13 Mana ts'erre
Hannanne k'anyaqa qıkkekka. Hannan Kayafayna
abattey ıxha. Mane sen Kayafa xərna kaahiniy
vor. 14 «Milletnemee sa İnsanın qik'uy yugdava»
Yahudeeşine ç'ak'ınbışik'le uvhuna Kayafa ina vuc
vor. 15 Şimon-Pyoturiy sa merna teleba I'sayne
qihna əlyhəə vuxha. Xərne kaahınık'le mana teleba
ats'ava, mana I'sayka sacigee xərne kaahinne
məhleeqa ikkeç'e. 16 Pyoturmee g'ar akkayne k'ane
ulyorzul ıxha. Mane gahıl xərne kaahınık'le ats'ana
mana teleba g'aqa qığeç'u akkee ileezarne içiyka
yuşan hı'ı, Pyotur aqa akkyayhe. 17 Akkee ileezarne
içee Pyoturuke qiyghanan: – Deşxhee, ğunar
mane İnsanne telebabışkenane vor? Pyoturee
«De'eşva» eyhe. 18 Mık'adava nukaraaşeyiy
g'aravulyçeeşe maa'ab ts'a halyaqqı, hiqiy-alla
ulyobzur g'ümə abak'a vuxha. Pyoturur manbışde
k'ane ulyorzul g'ümə arak'va ıxha. 19 Mane gahıl
Hannanee, kaahinaaşine ç'ak'ınbışde sang'vee,
I'sayke telebabışdeyiy Vucee xət qa'ançine hək'ee
qiyghan. 20 I'see mang'us alidghıniy qele: –
Zı dyunyeyk'le dyugul hidi'ı uvhu, Yahudeeşin
gırgınbı sabıyne sinagogbışeeyiy Allahne Xaasne
xət qı'ı. Vuççud Zı dyugulenda uvhu deş. 21
Nya'a Zake qiyghan? Zı uvhuyn g'ayxhiyne
insanaaşike qiyghne. Manbışik'le Zı uvhuyn karbı
ats'anbı. 22 I'sa cuvab uvhu ç'əvxhayle qiyğa, maa
ulyobzurne g'aravulyçeeşine sang'vee Mang'une
aq'vays ı'xiyxə. G'aravulyçee qiyghanan: – Xərne
kaahinıs məxüdne cuvab qelen? 23 I'see mang'us
alidghıniy qele: – Zı qorkura yuşan hidi'ıxhee, eyhe,
neniy qotkuda ittevhu? Qotkuda uvhuxheeyid,
nya'a Zas ı'xiyxə? 24 Qiyğa Hannanee I'sa g'el-

xıl ayt'ılcar, xənne kaahinne Kayafayne k'anyaqa
g'ıxele. 25 Şimon-Pyotur g'ar ts'ayisnee ulyorzul
g'ümə arak'va ıxha. Mang'uke qiyghanan: –
Deşxheene, ğunar Mang'une telebabışdane vor?
Mang'vee «De'eşva» alidghıniy qele. 26 Xərne
kaahinne nukaraaşina sa, Pyoturee ı'xı' k'ırı
g'a'aççuyne insanna xını, maa'ar ıxha. Mane
nukaree Pyoturuke qiyghan: – Mang'uka sacigee
zak'le ğu dişdiy bağee g'acu? 27 Pyoturee meed
gardanaqa alyaat'a deş. Mane gahıl dadal hook'a.
28 Qiyğa Yahudeeşine ç'ak'ınbışe I'sa Kayafayne
k'anençe Pilatne sarayeeqa qıkkekka. Miç'eed
qexhe. Allahne ögil mı'q'ı' qimeebaxhecenva,
Peesaxıne otxhuniyked oxhanas əxecenva, manbı
co sarayeeqa ikkeebaç'e deş. 29 Mançil-allar Pilat
g'aqa manbışde k'anyaqa qığeç'u, eyhen: – Nena
bınahne İng'ulqa g'iviyxhe? 30 Manbışe Pilatıs
alidghıniy qele: – Mang'ul bınah devxhaynxhiy,
Mana vasqa qeles deşdiy. 31 Pilatee manbışik'le
eyhen: – Mana şosqa alyart'u, vuşde q'aanunbışis
sik'ı Mang'us cazaa g'ats'aak'vne. Yahudeeşine
ç'ak'ınbışe Pilatık'le eyhen: – Şaqa vuşumecar
gik'asda icaaza deşda. 32 Məxüd I'see Vuc
nəxüriy q'ik'asva uvhuyn ixhecenva eyxhe. 33
Pilat meer cune sarayeeqa ikkeç'u, I'sa qort'ul
eyhen: – Yahudeeşina Paççah Ğune? 34 I'see
alidghıniy qele: – Ğu man valed-alqanane eyhe,
deşxhee mebınbışene vak'le Yizde hək'ee uvhu?
35 Pilatee eyhen: – Zı Yahudeençe deş vor.
Ğu yizde xılyaqa yiğne milletıniy kaahinaaşine
ç'ak'ınbışe quvu. Eyhe, Ğu hucooyiy hı'ı? 36 I'see
mang'us alidghıniy qele: – Yizda Paççahiyvalla
ine dyunyeykena deş vob. Yizda Paççahiyvalla
ine dyunyeykena vuxhanaxhiy, Yizde yəqqı'linbı
Yahudeeşine ç'ak'ınbışde xılyaqa qımelecenva
saç'ivkasınbıniy. Yizda Paççahiyvallame inçena
deş vob. 37 Pilatee Mang'uk'le eyhen: – Ğu manke
Paççahne? I'see alidghıniy qele: – Ğu qotkuda
eyhe. Zı hək'ene karbışda şahaadat haa'asva uxu,
ine dyunyelqa qarı. Vuşuyiy hək'ene sural Zal k'ırı
alixhxhesın. 38 Pilatee Mang'uke qiyghan: – Hək'en
sura vodunne? Man qiyghıniyle qiyğa, mana meer
Yahudeeşisqa qığeç'u, manbışik'le eyhen: – Zak'le
Mang'ul nəxbınacab bınah g'ooce deş. 39 Şoqa ədat
vod, Peesaxnang'a zı vuşdemee sa insan g'ekkan.
Həşder şos ıkkanxhee, vuşdemee «Yahudeeşina
Paççah» g'aykkas? 40 Manbışe alidghıniy qeleng'a,
ts'irbı hı'ı eyhen: – Mana deş, Barabba g'aykke!
Barabbamee g'uldur ıxha.

19 Manke Pilatee I'sa qıkkı, çümqüqqa heles
ilekka. 2 Eskeraaşed zazaake tac hı'ı,
Mang'une vuk'lelqa giyxhe, paççahılqa xhineeyid,
tanalqa ç'əran tanalinbı alya'a. 3 Manbı I'saysqana
qabı «Yahudeeşina Paççah, geer qa'ana!» uvhu
Mang'une aq'vays ı'xiyxə ıxha. 4 Pilat meer g'aqa
qığeç'u, Yahudeeşik'le eyhen: – Haane, zak'le
Mang'ul taxsir idveykıva sayid şok'le g'acecenva,
Mana zı şosqa g'aqa qığayhe. 5 Mane gahıl
I'sa vuk'lel zazaakene tacıka, tanalyne ç'ərane
tanalinçika g'aqa qığeç'e. Pilatee manbışik'le
eyhen: – Mana İnsan haane! 6 Kaahinaaşine
ç'ak'ınbışik'le, g'aravulyçeeşik'le Mana g'acumee,
«Çarmıxıqqa ts'ıts'e'e, çarmıxıqqa ts'ıts'e'eva!»
ts'irbı ha'a. Pilatee manbışik'le eyhen: – Mana
şucar çarmıxıqqa ts'ıts'e'e, zak'le Mang'ul taxsir
g'ece deş. 7 Yahudeeşine ç'ak'ınbışe mang'us
alidghıniy qele: – Şaqa sa q'aanun vob, mane
q'aanunus sik'ı Mana qik'as ıkkan, Mang'vee
Cuk'le Allahna Dix eyheva. 8 Pilatık'le man
g'ayxhımee, mana sık'ırar qəyq'ən giyğal. 9 Meer
mana cune sarayeeqa ikkeç'u, I'sayke qiyghanan:
– Ğu nençene vor? I'see mançis alidghıniy
qele deş. 10 Pilatee Mang'uk'le eyhen: – Zasne
alidghıniy qidele? Vak'le ats'a dişde, Ğu g'aykkasır,
çarmıxılqa ts'ıts'a'asır zasse əxə? 11 I'see mang'us
alidghıniy qele: – Vas xəənçe huvu dexhaynxhiy,
Zak vuççud vasse ha'as əxəs deşdiy. Mançil-allad
Zı yiğne xılyaqa quvuyng'ulqa valeb geeb bınah
gyooxha. 12 Mançile qiyğar Pilatıs Mana g'aykkas
ıkkiykan, Yahudeeşeme ts'ırıka eyhen: – Ğu
Mana g'aykkee, ğu imperatorna hambaz deşurne.
Şavaayiy cuk'le paççahva eyhe, imperatorılqa g'elil
qıxhay eyxhe. 13 Pilatık'le manva g'ayxhımee, I'sa
g'aqa qıkkı, g'ayeyke hav'uyne yəqqə haakimne
cigee giy'ar. (Mane yəqqı'k'le cühüt'yaaşine mizel
Gabbatava eyhe ıxha.) 14 Peesaxayle ögiylin man
yiğ ülycümən yiğ ıxha. Yı'q'ı'hiyna gah vuxha.
Pilatee Yahudeeşik'le «Vuşda Paççah haaneva!»
eyhe. 15 Manbışe ts'irbı ha'a, eyhen: – De'eş,
ak'an he'e, ak'an he'e! Mana çarmıxılqa ts'ıts'e'e!
Pilatee manbışike qiyghanan: – Vuşda Paççahne
çarmıxılqa ts'ıts'e'e? Kaahinaaşine ç'ak'ınbışe
alidghıniy qele: – İmperatorule ğayrı şaqa paççah
deşda! 16 Manke Pilatee I'sa çarmıxılqa ts'ıts'e'eva
manbışisqa qele. Eskeraaşe I'sa aqqı, qıkkekkana.
17 I'see çarmıx Vuceecad alyaat'u, Vuk'lena
Bark'va eyhene cigeeqa ılqeç'e. (Cühüt'yaaşine
mizel mane cigayk'le Golgotava eyhe.) 18 Maa'ar
I'sayle ğayrı q'öyre insanır çarmıxılqa ts'ıts'a'ana.
Manbışda sa I'sayne sağıl, manasar solul ıxha.
I'sa Vuc manbışde yı'q'nee ıxha. 19 Pilatee
q'uval ooad «Yahudeeşina Paççah Nazaretğançena
I'sava» ok'an hı'ı, çarmıxıl ooqa givaxana'a.
20 I'sa çarmıxılqa ts'ıts'ıiyn ciga şaharıs k'ane
ıxhayke, Yahudeeşine geebınbışe man otk'uniynbı
qətq'ı'ynbı. Q'uval ooyud cühüt'yaaşine, latınne,
yunanne mizyaaşil otk'un ıxha. 21 Man g'acu,
kaahinaaşine ç'ak'ınbışe Pilatık'le eyhen: –

«Yahudeeşina Paççah» deş, «Cuk'lecad Vucee
Yahudeeşina paççahva, eyhenava» ok'ne. 22 Pilatee
alidghıniy qele: – Zı ok'anasın otk'uniyn. 23 I'sa
çarmıxılqa ts'ıts'ıyne gahıl, Mang'un tanalinbı
alyaat'u, yoq'ne eskerıs cone yı'q'nee qa'a. Sayid
q'omançe k'anyaqqame iyxhuyn ciga deşin, sa
bıkırne parçeykecad hı'iyn gurt ıxha. 24 Manbışe
sana-sang'uk'le eyhen: – İn qit'dyaxxas, çöp
k'eççes, şavus gitxhuy gexha. Məxüd Muq'addasne
Otk'unee otk'uniyn eyxhe: «Yizın tanalinbı cos
bit'al ha'as, yizde tanalinçinemee çöp k'eççes».
25 I'sayne çarmıxne k'ane yed, yedina yiçu,
Klopasna xhunaşşe Mayram, sayır Magdaleençena
Mayram ulyobzur vuxha. 26 I'sayk'le Cune yedine
k'ane, Cus geer ıkkanna teleba g'acu, Mang'vee
yedik'le eyhen: – Yed, ina yiğna dix vor! 27
Qiyğa telebayk'led eyhen: – İna yiğna yed vor!
Mançile qiyğa telebee mana cune xaaqa qiykekka.
28 Qiyğa I'sayk'le, gırgın bıkırxha g'acu, eyhen:
– Xhyan ıkkan! Məxüd Muq'addasne Otk'unee
otk'uniyn eyxhe. 29 Maa'ad ç'ürç'ümən çaxırnan
g'ab ıxha. Eskeraaşine sang'vee ç'ürç'üməne
çaxıreeqa gupk'a k'yooq'a. Qiyğa züfa eyhene
alayne q'ı'şilqa gupk'a qı'xı', I'sayne ghalesqa
qa'a. 30 I'see ç'ürç'ümən çaxır ghalyaqa ıkkekkan.
Qiyğa «Bıkırxhaynva» uvhu, vuk'ul g'a'abaççena,
rı'hı'd qığeç'en. 31 Ülcümən yiğ ıxha. Ögiyle
Şabbat qööva Yahudeeşine ç'ak'ınbışe Pilatıke
«Çarmıxılqa ts'ıts'av'uynbışin g'elin barkv'bı
haq'var hı'ı, qüvxüynbı çarmıxıle gyaaqqeva»
eyhe. Manbışis qüvxüynbı Şabbatne yiğıl çarmıxıl
avxu vukkan deşdiy. Mane ögiyle qööne Şabbatne
yiğıl xədın bayram ıxha. 32 Manke eskerar abı,
I'sayka çarmıxılqa ts'ıts'av'uyne insanaaşin ts'etta
sang'un, qiyğad mansang'un g'elybı haq'var ha'a.
33 I'sayne k'anyaqa qeepxhayng'a, Mana qik'u
g'acu. Mang'un g'elybı haq'var ha'a deş. 34
Eskeraaşine sang'vee Mang'une ak'vaayk nizeyka
q'əç' haa'a, mançe xhyaniy eb gyobatstse. 35
Man g'acuyng'vee vucee şahaadat haa'a, şunad
mançilqa inyam he'ecenva. Mang'una şahaadat
hək'ena vob, mang'uk'le cuk'led vucee hək'en
eyheva ats'an. 36 Man gırgın Muq'addasne
Otk'unee otk'uniyn xhinne, eyxhe: «Mang'una
sacab bark'v havaaq'aras deş». 37 Sa menne
Otk'unee otk'un vod: «Manbışe mang'une tanak
ciga ha'as, mang'uqa ilyaakas». 38 Mançile
qiyğa Arimateeğançena Yusuf Pilatısqa arı,
I'sayn mayıt qeqqa. Yusuf I'sayna teleba ıxha.
Mana Yahudeeşine ç'ak'ınbışile qəyq'ənva, man
şavuk'lecad eyhe ıxha deş. Pilatee I'sayn mayıt
alyaat'as Yusufusqa haysaran. Mang'veeyid I'sayn
mayıt arı, alyaat'an. 39 Yusufukasana Nikodimır
ıxhana, manar mısamecar I'saysqa xəmde arınaniy.
Nikodimee xhebts'al kilolqa ələən alikkıyn yugun
evanan gətraniy aloye adayle. 40 I'sayn mayıt
çarmıxıle gyaqqı, Yahudeeşine ədatbışis sik'ı,
ətirbışika katanıke hı'iyne kafaneeqa hiyk'ar. 41
I'sa çarmıxılqa ts'ıts'ıiyne cigee bağ ıxha. Mane
bağeeyib mankilqamee vuşucar k'ideyxhına sa
mağara vuxha. 42 Ögiyle cühüt'yaaşin Şabbatın
yiğ qööva, I'sayn mayıt mane k'anene mağareeqa
giyxhe.

20 Ülycümne ts'ettiyne yiğıl, vacarıl, çakra
miç'eer, Magdaleençena Mayram mağareene
nyuq'vnesqa ayreele. Məng'ık'le g'aye mağarayne
ghalençe g'avşu g'ooce. 2 Mana zaara g'adarxhun,
Şimon-Pyoturneyiy I'says geer ıkkanne şene
telebayne k'anyaqa qarı, manbışik'le eyhen: –
Yişda Xərna mağareençe qıkkıvur, nyaqa qıkkiyid
şak'le ats'a deş. 3 Pyoturiy manasa teleba
g'aqa qığeepç'ı, mağaraysqana avayk'an. 4 Mana
q'öyürsana sacigee g'adaaxvan vooxhe. Şena
teleba Pyoturele sik'ırra zaara ı'ğiykır, mağaraysqa
ögil hiyxhar. 5 Mana k'yorzul aqa ilyakkımee
katanıke hav'una kafan ab g'ooce, vucme aqa
ikkeç'e deş. 6 Mang'uqar qihna Şimon-Pyotur qarı,
mağareeqa ikkeç'e. Mang'uk'le avxuna kafaniy
7 I'sayne vuk'lelqa gyuvxhuna desmal g'ooce.
Desmal sav'u kafanıke curayba gyuvxhu vuxha.
8 Manke mağaraysqa ögil qarına şena telebar
aqa ikkeç'e. Mang'uk'le man g'acu, inyam ha'a.
9 Manbışe I'sa hapt'ıynbışde yı'q'neençe oza
qixhesva, Muq'addasne Otk'unee otk'unin ciga
yugda vuk'leeqa k'eççu ıxha deş. 10 Qiyğa telebabı
xaybışeeqa siviyk'al. 11 Mayram mağareene
nyuq'vnesne geeşe ulyorzul yixha. Mana geeşe-
geeşe kyorzul mağarayne aqa ileeka. 12 Maa'ar
cagvaran karbı ali'ına q'öyre malaaik g'ece.
Manbışda sa I'sayn mayıt gixhxhiyne cigayne
vuk'ulynane cigee, manasar g'elybınane cigee
gyu'ur ıxha. 13 Manbışe qiyghan: – Zəiyfa,
nya'a geeşe? Mayrameeyid manbışik'le eyhen:
– Yizda Xərna nyuq'vneençe qıkkıvur, nyaqa
gixhxhıyid ats'a deş. 14 Man uvhu yı'q'əlqa
ileekıyle qiyğa, I'sa maa ulyorzul g'ece. Yic mana
I'sa ıxhay cek'le ats'axhxhe deş. 15 I'see məng'ıke
qiyghanan: – Zəiyfa, nya'a geeşe? Vuşune t'abal
ha'a? Mayramık'le Mana bağban ıxhay ats'axhxha,
eyhen: – Xərna, ğu Mana qıkkıxheene, nyaqayiy
gixhxhı zak'le eyhe, zınar hark'ın Mana alyart'as.
16 I'see məng'ık'le eyhen: – Mayram! Manar sayk'ı,
I'sayk'le cühüt'yaaşine mizel eyhen: – Ravvuni!
(Mə'əllimva eyhen vodun.) 17 I'see məng'ı'k'le
eyhen: – Zı ıqmaqqa, Zas Dekkısqa ılqeç'es
ıkkan. Yizde çocaaşisqa hark'ın, manbışik'le eyhe:
«Yizde Dekkıne – vuşde Dekkıne, Yizde Allahne –

vuşde Allahne k'anyaqa ılqəə». 18 Magdaleençena
Mayram telebabışde k'anyaqa qarı, manbışik'le
eyhen: – Zak'le yişda Xərna g'acu! Mang'vee cek'le
hucoovayiy uvhu, man yuşan ha'an. 19 Ülycümne
ts'ettiyne yiğıne, vacarne exhal, Yahudeeşine
ç'ak'ınbışile qəvəyq'ənva, telebabınane cigayn akka
qı'ı eyxhe. Sayır sayangara maqa I'sa arayle. Mana
yı'q'nee ulyorzul eyhen: – Şos salam vuxhena!
20 Manıd uvhu, telebabışik'le Cun xıleppıyiy
ak'vaa hagva. Telebabışik'ler yişda Xərna g'acu,
şadeebaxhenbı. 21 I'see manbışik'le meed eyhen: –
Şos salam vuxhena! Dekkee Zı g'axuvuyn xhinne,
Zınab şu g'uxoole. 22 Manıd uvhuyle qiyğa,
I'see manbışilqa uf av'u, eyhen: – Muq'addasın
Rı'h aleet'e! 23 Şavneyiy şu bınahıle ılğeepç'ı,
manbışda bınah havaakalasda, şavneyiy bınahıle
şu ılyhıdeepç'ı, manbışda bınah havaakalas deş.
24 Yıts'ıq'vəne telebayna sa eyxhena Q'ömkale
donana Tomas, I'sa arımee, manbışde k'ane ıxha
deş. 25 Manesa telebabışe Tomasık'le «Yişda Xərna
g'acuva» uvhumee, mang'vee eyhen: – G'adaxbışe
Mang'une xılepbışik hı'iyn cigabı g'ıdecu, mançik
zı t'ub sidyoot'eene, ak'vaaykıd xıl qidet'veene, şu
eyhençilqa zı hayexhe deş. 26 Molyne yiğıle I'sayn
telebabı meeb xaa sacigeeqa sabımee, Tomasır
manbışika eyxhe. Akkabı qı'ı ıxheeyid, I'sa aqa
ikkeç'ena. Mana yı'q'nee ulyorzul eyhen: – Şos
salam vuxhena! 27 Mançile qiyğa Tomasık'le eyhen:
– T'ub inyaqa hopke, Yizde xıleppışiqa ilekke.
Xılid hotku, Yizde ak'vaalqa gixhxhe. İnyam deşda
mexhe, inyamnana ixhe! 28 Tomasee Mang'us
alidghıniy qele: – Ğu yizda Rəbb, yizda Allah vor!
29 I'see mang'uk'le eyhen: – Vak'le Zı g'acuynçil-
allane inyam hı'ı? G'ıdecu inyam ha'anbı nimee
baxtivarariy! 30 I'see telebabışde ulene ögil medın
geed əlaamatbı hagu, manbı ine kitabee otk'un
deş. 31 İnyaa otk'uninbı, mançil-alla otk'un, I'sa
Masixh ıxhalqa, Allahna Dix ıxhalqa şu inyam
he'ecen. Mang'une doyulqa inyam he'ee, şoqa
gırgıne gahbışisda ı'mı'r vuxhes.

21 Sabara gahıle I'sa Tiberiyayne (Galileyne)
golyune k'aneqa meer telebabışisqa arayle.
Man inəxüd ıxha: 2 Şimon-Pyotur, Q'ömkale
donana Tomas, Galileyayne Kana xiveençena
Natanael, Zavdayn dixbıyiy I'sayna q'öyre merna
teleba sacigeeqa savayle. 3 Şimon-Pyoturee
manbışik'le eyhen: – Zı baluğ aqqas ı'qqə.
Mansanbışed mang'uk'le eyhen: – Şinab vaka
vüqqə. Manbıb apk'ın, sanab lotk'eeqa giviy'ar.
Mane xəmde manbışisse vuççud aqqas əxə deş. 4
Çakra miç'eer I'sa golyune mıglek ulyorzul eyxhe,
telebabışik'leme Mana I'sa ıxhay ats'axhxhe deş.
5 I'see manbışik'le eyhen: – Uşaxar, oxhanasın
hucoomecad aqqıyne? Mang'us alidghıniy qele:
– De'eş. 6 I'see meed eyhen: – Tor lotk'ayne
sağne surale k'eçvee, aqqasın. Manbışed tor
k'yadaççen. Toreeqa manimeen baluğ qadayle,
manbışisse yı'q'valike tor qığaççes dəxə aaxva. 7
Manke I'says geer ıkkanne telebee Pyoturuk'le
eyhen: – İna yişda Xərna vor. Şimon-Pyoturuk'le
mana yişda Xərna ıxhay g'ayxhımee, mang'vee
nootsacad tanale g'ayşuyn tanalinbı culqa alitk'ır,
xhineeqa ayhe. 8 Mansa telebabımee, mang'uqab
qihna lotk'eecab baluğnan torud hadağva qabayle.
Manbı geeb əq'əna apk'ın vuxha deş, q'öd vəş
xılekkumnacab xhineeqa ikkeepç'ı vuxha. 9 Manbı
lotk'eençe qığeepç'ımee, maa'ad gyotxhanan ts'a,
çilqa gixhxhiyn baluğiy çine k'anedın gıney
g'ece. 10 I'see manbışik'le eyhen: – Həşde
şu aqqıyne baluğaaşike qale. 11 Şimon-Pyotur
lotk'eeqa ılqeç'u, vəşşe xhots'ale xhebılle xədın
baluğnan tor ts'ıts'ı'ı, golyune mıgleqqa qadayle.
Baluğar geed ıxheeyid, tor qıt'axxa deş. 12
I'see manbışik'le eyhen: – Qudoora, miç'eediyn
otxhuniy oxhne. Telebabışde neng'veecad «Ğu
vuşuneva?» qiyghanas yik' ha'a deşdiy. Manbışik'le
Mana yişda Xərna ıxhay ats'anniy. 13 I'sa
k'anyaqa qarı, manbışis gıneyiy baluğ hele. 14
I'sa üç'ür qıxhayle qiyğa, xhebır'es telebabışisqa
arayle. 15 Miç'eediyne otxhuniyle qiyğa, I'see
Şimon-Pyoturuk'le eyhen: – Yuhanna dix Şimon,
vas Zı, manbışis Zı ıkkanançile, geerne ıkkan?
Pyoturee Mang'uk'le eyhen: – Ho'o, yizda Xərna,
Vak'lecad zas Ğu ıkkiykıniy ats'an. I'see mang'uk'le
eyhen: – Hark'ın, Yizın urgbı uxhiyxhne. 16
Q'öd'es meed Pyoturuk'le eyhen: – Yuhanna
dix Şimon, vas Zı ıkkannane? Mang'veeyid
I'sayk'le eyhen: – Ho'o, yizda Xərna, Vak'le zas
Ğu ıkkiykıniy ats'an. I'see mang'uk'le eyhen: –
Yizde vəq'əbışda hee'e. 17 Xhebıd'es Pyoturuk'le
eyhen: – Yuhanna dix Şimon, vas Zı ıkkannane?
Pyoturee xhebıd'es I'see cuke «Zı ıkkannaneva?»
qiyghıniys aq'va qı'ı, Mang'uk'le eyhen: – Yizda
Xərna, Vak'le gırgın ats'an, zas Ğu ıkkiykıniyid
ats'an. I'see mang'uk'le eyhen: – Hark'ın, Yizın
vəq'əbı uxhiyxhne. 18 Zı vak'le hək'en eyhe, ğu
mek'vranang'a ğucad valqa tanalinbı ali'ı, vas
ıkkanne cigeeqa hayk'annaniy. Q'əs qıxhameeme,
ğu xıleppı hotk'es, merıng'veeyid valqa tanalinbı
alya'as, vas dekkanecar cigeeqa ıkkees. 19 Məxüd
Mang'vee Pyotur nəxüriy qik'asva, cune qik'uykar
mang'vee nəxüriy Allah axtı qa'asva eyhe ıxha.
Manıd uvhuyle qiyğa, Mang'vee Pyoturuk'le eyhen:
– Zaqar qihna qora. 20 Pyotur yı'q'əlqa ilyakkımee,
I'says geer ıkkanna teleba coqar qihna qöö g'ece.
Exhaliyn kar otxhanang'a I'says inekke k'ane
g'alirxhu «Yizda Xərna, Ğu merıng'une xılyaqa
qelesda insan vuşuneva?» qiyghınna teleba mana

ıxha. 21 Pyoturuk'le mana teleba g'acu, I'sayk'le
eyhen: – Yizda Xərna, mang'uk hucoona ixhes? 22
I'see mang'uk'le eyhen: – Zı qalesmee mang'un
üç'ürra axuy Zas ıkkiykıninxhiy, mançike vas
hucoona? Ğu Zaqar qihna qora. 23 Mana gaf
vuxhayle qiyğa, telebabışde yı'q'nee mana teleba
qik'as deşva gaf gyooxha. I'see mana qik'as
deşva uvhu deşdiy. Mang'vee saccu «Zı qalesmee
mang'un üç'ürra axuy Zas ıkkiykıninxhiy, mançike
vas hucoonevaniy?» uvhu. 24 Manbı otk'unna mana
teleba vor. İn karbı ıxhavad şahaadat mang'vee
hav'u. Şak'led ats'an mang'una şahaadat hək'ena
vob. 25 I'see hı'iyn geed medın karbıd vodunbı.
Yizde uvhuyn, Mang'vee hı'iynmeen gırgın karbı
sassadna otk'uniynxhiy, otk'uniynmeen kitabbı
ine dyunyeeqa oharas deşdiy.

Yaaq'ub

1 Zı Yaaq'ub Allahnayiy yişda Xərna eyxhene I'sa Masixhna nukar vor. Zı şos, milletbışde yı'q'nee opt'ul-opxulne yits'ıq'vəne İzrailyne nasılıs salam hoole! **2** Yizın çocar, şu geedne dağamne karbışika siliys üvxiyxəmee, mançis geeb şadeepxhe. **3** Şok'le ats'an vuşun iman siliys ı'xı'yxəmee, şos sabır xət qexhe. **4** Sabır vuşde ad manimee xət qixhes ıkkan, şu gırgıne karee kaamilyba, mu'munba vuxhecenva. Məxüb şu vuşde yik'eene gırgıne yugne karbışilqa hivxharasınbı. **5** Vuşde şavukamecab k'orana ək'el hivdiyxharxhee, mana Allahıke hevqe. Mang'vee mana qivdiykkın, hexxan ittevhu gırgıng'us hoole. **6** Şavaayiy hooqqa, vooxheye-dyooxheyeva immeyhecen, hasre mançilqa inyam he'ecen. Vooxheye-dyoxheyeva eyhenar, mıtsın ı'ğviykar hav'u dağabaççene deryahne mırtık akar. **7** Hasre məxrıne insanne ək'leeqa qımaylecen, mang'us hucoomecad Rəbbee helesınniyxhanva. **8** Məxrına sa karal it'umra ulyoyzar deş, nenacab yəq avqaqqa deş. **9** İmannane kar deşde insanık'le cuna axtına ciga vaats'a vuxhes vukkan. **10** Karnang'uk'lemee cuna avqana ciga vaats'a vuxhes vukkan. Mana çolun t'et' xhinne hı'ç'ı'ğənasda. **11** Verığ qığevç'umee, mançine yissyaxaalin ok' qooqqaa'a, ok'alin t'et' k'yatk'ınmee, mançina micagiyvalla avayk'anna. Həməxrır karnana insan cune işbışee k'eçe. **12** Siliys ı'xı'yxəmee, sabır hı'ına insan nimee baxtivariy! K'anyaqqamee öörxı'yng'us Allahee yugna pay, gırgıne gahbışisda ı'mı'r hevles. Allahee mana pay Vuc ıkkananbışde gırgıng'us hevlesva cuvabniy huvu. **13** Siliys ı'xı'yxəmee, hasre neng'veecad «Allahee zı siliysır ı'xı'yxəva» immeyhecen. Allah Vuc pisde karbışika siliys ı'xəs eyxhe deş, Vuceeyir vuşucar pisde karaka siliys ı'xı'yxənə deş. **14** Gırgın insanar cos ıkkanne karbışincab siliys üvxı'yxə, mane karbışin manbı hoot'alanbı, çilqa saa'a. **15** Qiyğa man ıkkanan kar yik'ek at'itq'ınxhee, siyk'alan bınahılqa, hav'una bınahıb geeb quvxha insan gek'ana. **16** Zas vukkanan çocar, horan humoot'alcen! **17** Yugna barakat, nekke yugun gırgın karbı xəənçenbı vodunbı. Man gırgın Dekkee huvuyn vodun. Mang'vee verığ, vaz, xənebı itxhın. Mana badal dyooxhene yugvalile sayır uvhuynçile sidiyk'alna vor. **18** Mang'vee şi qopkune cuvabıka ipxhın. Mang'us Cus vukkiykın, şi g'əvxü, Vuce itxhınne karbışin ts'eppiynbı hav'u. **19** Zas vukkanan yizın çocar, hasre gırgıne insanaaşe k'ırı alixhxhesnang'a k'ırıbı ç'ak'ıda aaqecen, cuvab eyhesnang'amee, ghal k'ılda eeqecen, qəlasın eyhesnang'ab sabırıka vuxhecen. **20** İnsan qəlıkanang'a, mang'vee Allahıs ıkkanan qotkun karbı ha'a deş. **21** Mançil-allab pisvaalab, qəlıb g'alepçe. Allahee şok'le eyhençil yugda k'ırı alixhxhe, Mang'une cuvabıqa ooğançe avqa ilymaaka. Mang'un cuvab vuşde ad xət qıxhecen. Mançisse şu g'attivxhan ha'as vəəxə. **22** Allahee eyhençil saccu k'ırıcad deş alixhxhes ıkkan, mançin eyhenıd ha'as ıkkan. Deşxheene, şucad şos horbı ha'anbı xhinne eyxhe. **23** Uvhuyn g'ayxhı man hidya'ana, naxvareeqa ilyakkane insanık akar: **24** Mana cuqacar ilyakkı, şaqana ark'ınmeeyir, mankecar vuc nəxrına ıxhay yik'el hiyxan. **25** Şavaayiy Allahna qopkuna, g'attivxhan haa'ana Q'aanun vuk'leeqa k'yabaççe, Q'aanunun hucooyiy eyhe ha'a, g'ayxhiyn yik'el hixan hidya'a, məxrına insan cune işee baxtivar ixhes. **26** Vuşde neng'unemecad ək'eleeqa vucee Allahna yəq' avquva qööxhee, məxrıng'usse mizib saa'as dəəxəxhee, mang'vee cuscad horbı ha'a. Mang'vee avquna Allahna yəq'ı'b nişiscab kara abayle deş. **27** Allahne, yişde Dekkıne ögil məttına, bınah deşda, Allahna yəq' avquna ina eyxhe: dekkiy yed dena avxuynbışis, adamer dena avxuynbışis dağamiyvaleeqa gyapk'ımee, manbışda haa'ana, dyunyeyne mı'q'ı'ne işbışilqa ilydekkana.

2 Yizın çocar, nureene I'sa Masixhılqa, yişde Xərıng'ulqa şu iman ha'axhee, şu, sa insan mansang'ule ooqa aqqas ıkkan deş. **2** Şu sabıyne cigeeqa, hiib-qiib q'öyre insan ikeepç'eene, manbışde sang'ul gıranın tanalinbıyiy t'ubelib k'ınəəğəyna t'ucva vuxheene, q'ör'es ikkeç'unar kar deşda, yisseyne tanalinçee ixheene. **3** Şu gıranın tanalinbı ali'ıyng'uqa ilyaakı: «Qora, ina yugna ciga vob, inyaa gyu'reva», kardeşing'uk'led «Ğu maa'acar ulyozreva», «De'eş, ğu qarı, yizde g'elybışeecar gyu'reva» uvheene, **4** şu məxür sa mansag'ule ooqa aqqaqqa, karaı'dəən fıkırnan haakimar xhinne qeebaxhe. **5** Zas vukkanan çocar, həşde şu zal yugda k'ırı alixhxhe. Allahee ine dyunyel kar deşinbı g'əvxü, manbışis geed iman huvu. Mang'vee cuvabniy huvu, Cuna Paççahiyvalla Vuc ıkkanne gırgıng'us hevlesva. Məxüd Mang'vee kar deşinbışis ha'as. **6** Şumee kar deşda uleke alişşu. Nya'a, şu karnanbışe dişde hooç'an-g'ooç'an, məhkamabışeeqa ts'ıts'aa'a? **7** Nya'a, manbışe dişde, vuşde Xərıng'un I'sa Masixhın do g'eliqqa hele? **8** Allahne Paççahivaline Q'aanunee otk'un vod: «Vas k'anena, vas ğu nəxüriy ıkkan həməxür ıkkiykne». Şu man eyhen ha'axhee, yugda vod ha'a. **9** Şu sa insan mansang'ule ooqa aqqaqqaxhee, şu Q'aanunun eyhen ha'a deş, bınah haa'a. **10** Şavaayiy Q'aanunee eyhe-eyhen ha'a, mançeedın sa karxheeyid hidya'a, gırgına mansançina bınah mang'us vob. **11** «Zina hıma'ava» Uvhuyng'ee «Gimek'avad» uvhuynniy.

Ğu zina hidyı'ı, insan gik'veene, meer Q'aanunun eyhen hidya'ana xhinnecar eyxhe. 12 Allahee insanar g'attivxhan haa'ane Q'aanunus sik'ı şu məhkameeqa ts'ıts'a'as. Mançil-allad ghalençe qı'ğəənçilqab, şu ha'ançilqab yugba fıkır hevle. 13 Rəhı'm hidyaa'ang'uka rəhmıka vuxhes deş. Ğu rəhmıkaxhee, Rəbbeeyid vas rəhmıkan məhkama alğahas. 14 Yizın çocar, şavaameecad «Zaqa iman vodva» eyhemee, çis sik'ınıd işbı hidya'amee, nya'a, mançike hucoone ixhes? Məxdıne imanısse mana g'attixhan ha'as əxəyee? 15 İlyaake, vuşde çocuqayee, yiçuyqayee tanalqa alya'aniy otxhanan kar deşxhee, 16 şunad manbışis ıkkanne karbışin nencad hidevu, manbışik'le «Nişinacab hımaa'a, g'ümə apk've, kar oxhneva» uvhuva, nya'a, mançike manbışis hucoona hiyxhar? 17 İmanıd həməxüdud vod, şoqa mançis sik'ıyn işbı deşxhee, man qik'uyn xhinne eyxhe. 18 Vuşde şavussemecad eyhes əxə: «Vaqa iman vod, zaqad mançis sik'ıyn işbı». Vasse yiğın iman mançis sik'ıyn işbı dena hagvas əxəsınne? Yizın imanıd yizde işbıdcad hagvas. 19 Ğu Allah sa vornava inyam ha'axhee, manıd yugda vod. Vak'le ats'an, mançilqa cinaaşed inyam ha'an, Mang'ule qətq'ı'n, mançisıb zeze ooxhana. 20 Ək'el deşda insan, vak'le mançis sik'ıyn işbı denan iman nişiscad karaı'dəəva ats'anne? 21 Yişda dek eyxheene İbrıhımee, cuna dix I'saq' q'urbanbı allya'ane cigalqa gixhxhımee dişdiy, Allahee mana qorkunava uvhu? 22 Vak'le g'ecen, mang'un işbıyiy iman sana-sançike cureedaxhxhe deş. Mang'une işbışe, mang'un iman hək'en ıxhay hagu. 23 Məxüd Muq'addasne Otk'unee otk'unin eyxhe: «İbrıhımee Allahee uvhuynçilqa inyam ha'a, mançil-alla Rəbbeyir mana qorkuna insan xhinne hı'sab ha'a». İbrıhımık'led Allahna hambazva eyhe. 24 Şok'lecad g'ecen, insan saccu imanıkacar deş, hı'iyne işbışikar çikana qorkuna eyxhe. 25 Yəqqı'le qığeyç'una Raxav yik'el qiyelee'e. Məng'ee izrailybışe g'axuvuynbışis aaxvasda ciga huvu, manbı mennecab yəqqı'n yı'q'əlqa savaak'al hav'u. Nya'a mana, mane yice hav'uyne işil-alla dişdiy qorkuna hı'sab hey'ı? 26 Nəxdiy can nafas dena qek'a, həməxüdıd iman çis sik'ıyn işbı dena qek'a.

3 Yizın çocar, şoqa geeb mə'əllimar mooxhecen. Şok'le ats'an, şi, mə'əllimaaşe geed yı'q'ı'n hı'sab qeles. 2 Yişde gırgıng'vee gellesde işbışee bınah haa'a. Şavaayiy cuvab eyheng'a bınah hidyaa'a, mana mu'mun, cussecar vuc xıle aqqas əxəna insan vor. 3 Balkanaaşe şi eyhen he'ecenva, şi mançine ghalyaqa g'antarağa qa'a. Mançile qiyğab şi mana şas vukkanne suralqa alivk'ar haa'a. 4 İlyaake, nimee xədın gamı ixheeyid, nimee ç'ak'ın mıtsbı e'eeyid, man ar ulyorzulyung'vee k'ınne ruluka, cus ıkkanne suralqa he'ekka. 5 Mizenıd həməxüd ha'a, tanan sa k'ınin sura ixheeyid, çincab vuc geeb xəbna xhinne haagva. İlyaakende, sa k'ınne ts'ünqün bıkırın ç'alagcad gyoxhxhan ha'a. 6 Mizib ts'acab vobna. Miz canane əzaabışde əree nekke qopkuvalla deşin əzaa vod. Mançin insan bıkırra əqə'əna. Mana cehinnyamıke g'ooxha, qiyğab mançin ı'mı'rcab gyooxhan ha'a. (Geenna g1067) 7 Gırgıncad həyvanar, şit'yar, hadağvan həyvanar, deryaheedın həyvanar, manbı insanaaşisse saq'vana'as əxənbı. 8 Miz saq'vana'asmee insanaaşine neng'ussecab vəəxə deş. Miz avqas dyooxhena balyaa vob, mana gyabat'ane zəhərıka gyavts'u vob. 9 Şi mane mizeka yişda Rəbb, Dekkır axtı qa'ana, insanaaşisıb bed-düə haa'ana. Nya'a, gırgın insanar Allahee Cuk akaraba dişde ipxhın? 10 Sa ghalençecab şukurub, bed-düəəyib qığəəna. Yizın çocar, məxüd ixhes ıkkan deş. 11 Sa xhyan ı'lqəəne cigeençe, sayangada yuguniy q'ap'ın xhyan ılqeç'ennexhe? 12 Yizın çocar, inciliyne yivesse zeytun, tayangısseb inciliy aleylyaa'as vəəxəyee? Həməxdıd, sa xhyan ı'lqəəne cigeençe sayangada, yuguniy q'ap'ın xhyan ı'lqəən deşxhe. 13 Vuşde yı'q'nee, k'orana ək'elynanayiy k'oran ats'alynana vornane? Vuceecar vuc axtı qidy'ı, hasre mang'vee, vucee haa'ane yugne ı'mreeka, vucee hı'iyn yugun işbı k'orane ək'elika hı'ıva hagvecen. 14 De'eş, şu vuşdacab haa'axhe, vuşde yik'eeyib paxılıyvalla vobxhe, şucab şu axtıba vukmekka, şu məxüd hor ha'a. 15 Məxbına k'orana ək'el xəənçe qabına deş vob, mana ine dyunyeyne, insanna, şeyt'anıkena vob. 16 Nyaabiy insanaaşe conacab haa'a, paxılıyvallab vob, maa'ad alikkı-gikkiy, geed pisvalybı eyxhe. 17 Xəənçena k'orana ək'el alyapt'ına insan yik' məttına, siç'dekvana, g'üvənana, mizelqa qaraylena, yik' gyotxhanna, yugun işbı ha'ana, neng'uncad sura ıqdyaqqana, aq'vasın hidya'ana vorna. 18 İnsanaaşin uğoodıybıyiy duşmaniyvallabı ç'əv haa'anbı yugna toxum oozıynbışik akar. Məxbınbışe qiyğad qopkuvalin şagav sa'a.

4 Nençene şos cuvabılqa abıy eyxhe, nya'a şoqa aldapxhın-g'adapxhıniybı eyxhe? Nya'a, man şu abğançe oodane xuruşbışike dişde vod? 2 Şos hucoomecad ıkkanang'a, şosse man xılel qa'as dəxəmee, şu insan gek'a. Şu paxılıyvalla haa'a şos hucoomecad ıkkanmee, man kar xılel qa'as dəxəmeeyid, uğoodanbı. Şu Allahıke hideqqava, şoqa man kar deş. 3 Şu man heqqanıd, şos heled deş. Şu man vuşde kefıke, pisde işbışis heqqava hidele. 4 Allahne yəqqı'le qıkkepç'ıynbı! Şok'le ats'a dişde, ine dyunyeykana hambaziyvalla, Allahıkana duşmaniyvalla vobna? İne dyunyeyka hambaziyvalla haa'as vukkanang'vee, cuke Allahıs

duşman ha'a. 5 Sayid şosqa həməxüdmede qöö,
Muq'addasne Otk'unee həməxüdcadme otk'un:
«Nya'a Allahee dişde, şas rı'h huvu? Mang'us
şi vukkan vuxhal-alla, Mana öörəxə deş şi
Cule ğayrı merıng'us ı'bəədat ha'amee». 6
Mang'vee şas mançile hexxanab yugvalla haa'ana.
Mançil-allad Muq'addasne Otk'unee inəxüd eyhe:
«Allahee cocab co axtıba vukkekkanbışda yəq
q'ats'aak'van, Cocab co axtıba vukdekkanbışismee
Cuna yugvalla haagva». 7 Mançil-allab Allahee
eyhençiqa gyuv'ur-oza qeepxhe, iblisis ıkkanan
hıma'a, manke iblisıd şoke hixvasın. 8 Allahıs
k'ane qeepxhe, manke Manar şos k'ane qixhes.
Bınahnanbı, xıleppı hoğle, Allahne yəqqı'l it'umba
ulydobzuriynbı vuşun yik'bı mətte'e. 9 Aq'vabı
qe'e, ak' avqe, gyaaşe! Hasre vuşun əqəna
gyaaşuylqa, şadvallab derdılqa savk'lecen. 10
Rəbbine ögil haaq'vre, Mang'veeyib şu axtı qaa'as.
11 Çocar, sana-sang'une hək'ee pisın immeyhe.
Şavaayiy çocune hək'ee pisın eyhe, şavaayiy
çoculena haa'a, məxrıng'vee Q'aanunub pis haa'a.
İnsanee Q'aanunulena haa'axhe, mana Q'aanunun
eyhen ha'ana deş, mançina haakim eyxhe. 12
Q'aanun Huvunar, Haakimır sa Allah vorna,
gyapt'asıb g'attivxhan haa'asıb vəəxəna saccu
Mana vor. Ğu vuşuna eyxhe, yiğne k'anerıng'us
ğucar vake haakim haa'a? 13 Həşde məxüd
eyhenbışe k'ırı alixhxhecen: «G'iynayee, g'iyqayee
şi sa neneme şahareeqa hapk'ın, maa sa senna
avxu, kar alişşu massa huvu, pıl ha'as». 14 Mançilqa
axvee, şok'le g'iyqa vuk'lelqa hucoome qales
ats'ad deş. Yişda ı'mı'r hucoo eyxhen karne?
Sık'ınna gahna g'ecene, qiyğad ayk'anne booğak
akar. 15 Mançilesa şu eyhe: «Rəbbis ıkkiykınee,
hidyapt'ı avxvee, manayee, mebnayee iş haa'a».
16 Həşdemee şu, gırgın vuşde xıledın xhinne,
gırgın şosse əxən xhinne yuşan haa'a. Məxüb
yuşan hav'uy qotkuda deş vod. 17 Şavuk'leyiy
vucee yugun ha'as ıkkanva ats'a, yicıd hidya'a,
məxrıng'vee bınah haa'a.

5 Həşde, kar geednanbı şu zal k'ırı alixhxhe.
Vuşde vuk'lelqa qalesde yiğbışil-alla hülööbəxə
gyaaşe. 2 Vuşun kar qı'çiyn, tanalqa alya'anbıd
guvayn otxhun. 3 Vuşun k'ınəəğəyiy nuk'ra pasın
aqqı. Mançilin pas vuşde aq'veeqa ulyozaras,
mançin şu ts'ayin xhinne gyooxhan haa'as.
Q'iyaamatın yiğ qadı hiyxhar vod, şumee kar
sı'iyke aats'e deş. 4 Şu vuşun cigabı qiyşalanbışis
hək' quvu deş. Həşde mançin vuşde aq'veeqa ts'ir
haa'a. Xəybışde Xərıng'uk'le Rəbbik'le qiviyşalanbı
hülööbəxə gyaaşuy g'ayxhiyn. 5 Şu ç'iyeyne aq'val
gyavts'u-gyuvxhu, şos ıkkananbı ha'a iviykır. Şu
gyatt'asde həyvanaaşe xhinne otxhuniy otxhun. 6
Şu şok sidet'uyne qorkung'une, hıdi'iyncad kar
gardanaqa gixhxhı, mana gik'u. 7 Yizın çocar, yişda
Xudaavanda qalesmee sabırbı he'e. İlyaakende,
sa kar ezuna, mang'unemee manimee gıranın
şagav aleylesmee nimee sabırıkayiy eyxhe. Mana
tsuvuliynıd yuxhxhaniynıd gyoğiybı ixhesmee,
sabırıle g'e'exhxha deş. 8 Şunab sabırıka, yik'eka
vuxhe, yişde Xudaavandayn qariy k'ane qıxha
vod. 9 Yizın çocar, şolqa cuvab qidyadıynemee,
sana-sang'ulena hımaa'a. Yişda Haakim qalesın
yiğıd k'ane qıxha vod. 10 Yizın çocar, Rəbbine
doyule yuşan haa'ane peyğambaraaşike misaal
aleet'e, əq'übabışis ööpxü, sabır hı'iy xət qixhe.
11 Şi baxtivararva ööpxürıynbışik'le eyhe. Şok'le
əyı'b peyğambarne sabırene hək'ee g'ayxhiyn.
Şok'le ats'an Rəbbee nekke qiyğa mang'us xayir-
düə hoole. Xudaavanda geer rəhı'mıkana, yik'
gyotxhanna ıxhayl-alla məxüd ha'a. 12 Yizın
çocar, mısacad xəəlqan, ç'iyelqan nişilycad-alla
k'ın g'ımiysar. Hasre vuşun «ho'o» ho'o ixhecen,
«de'eşıd» de'eş ixhecen. Deşxheene, şu mançil-alla
Allahıke cuvab alyaat'as. 13 Vuşde neng'veemecab
əq'üba opxhanxhee, düə hee'e. Şadnar vorxhee,
ilaahi qəpqe. 14 Şoqa ık'arna vorxhee, iman
ha'anbışde ummatın ağsaqqalar qoot'le. Hasre
manbışed Rəbbine doyule düə qəbəqqə-qəbəqqə,
mang'ulqa zeytunun q'ış qadğvecen. 15 İmanıka
hav'uyne düəyn mana yug qa'asda, Rəbbee mana
g'elil qa'asda. Ik'arang'vee bınah hav'uxhee,
Xudaavanda mang'une bınahıler ılyheç'esda. 16
Sana-sang'uk'le şu hı'iyn bınahbı eyhe, sana-
sang'ul-allad düəbı he'e yug qeepxhecenva.
Qorkung'une düəysse geed kar ha'as əxə. 17 İlyas
peyğambarır şina xhineena insan ıxha. Mang'vee
yik'eençe gyoğiy mexhecenva düə haa'a. Mançile
qiyğa xhebılle sennayiy yixhıble vazna gyoğiy
eyxhe deş. 18 Qiyğa meeb mang'veecab düə
hav'umee, xəybışe gyoğiy gyoğa'a, ç'iyeynıd kar
aleylya'a. 19 Yizın çocar, vuşda nenamecar Allahne
yəqqı'le sark'ılee, şunar mana qorkune yəqqı'lqa
sak'al he'ee, 20 manke şok'le ats'axhxhe, şu
mana qik'uyke g'attixhan hı'ı, geedne bınahbışike
havacı.

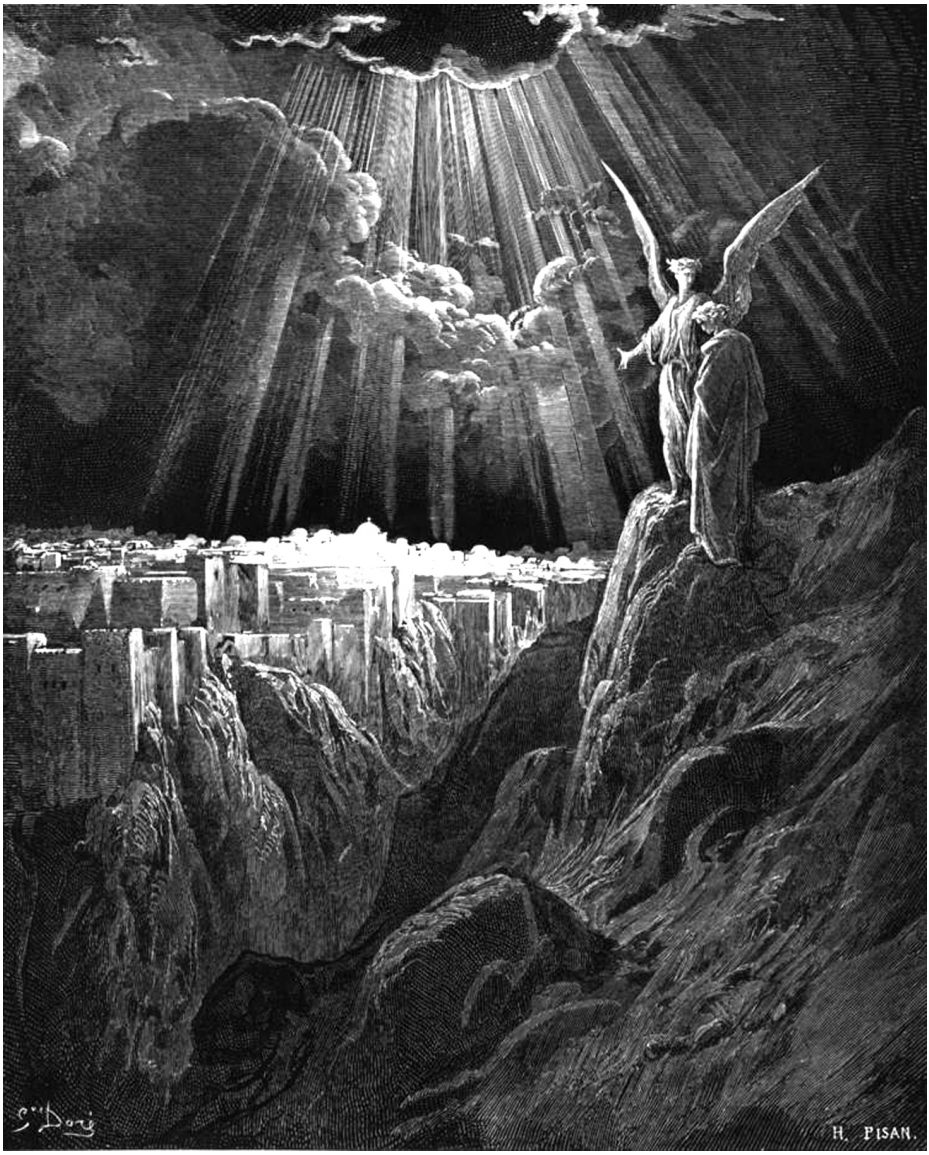

The New Jerusalem

"I saw the holy city, New Jerusalem, coming down out of heaven from God, prepared like a bride adorned for her husband. I heard a loud voice out of heaven saying, 'Behold, God's dwelling is with people, and he will dwell with them, and they will be his people, and God himself will be with them as their God.'"

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Tsʻəxna miz at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Tsʻəxna miz at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12
Greek: proper noun, place
Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses
Meaning:
Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126
Greek: adjective
Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6
Meaning:
Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165
Greek: noun
Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses
Meaning:
A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166
Greek: adjective
Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses
Meaning:
From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653
Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular
Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32
Meaning:
To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possiblity, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067
Greek: proper noun, place
Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses
Meaning:
Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86
Greek: proper noun, place
Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses
Meaning:
Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442
Greek: proper noun, place
Usage: Phrase 5 times in the New Testament
Meaning:
Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585
Hebrew: proper noun, place
Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses
Meaning:
The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020
Greek: proper noun, place
Usage: 1 time in 2 Peter 2:4
Meaning:
Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Tsakhur---Tsakhur-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luke 8:31
Romans 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

aïdios

Romans 1:20
Jude 1:6

aiōn

Matta 12:32
Matta 13:22
Matta 13:39
Matta 13:40
Matta 13:49
Matta 21:19
Matta 24:3
Matta 28:20
Mark 3:29
Mark 4:19
Mark 10:30
Mark 11:14
Luke 1:33
Luke 1:55
Luke 1:70
Luke 16:8
Luke 18:30
Luke 20:34
Luke 20:35
Yəhye 4:14
Yəhye 6:51
Yəhye 6:58
Yəhye 8:35
Yəhye 8:51
Yəhye 8:52
Yəhye 9:32
Yəhye 10:28
Yəhye 11:26
Yəhye 12:34
Yəhye 13:8
Yəhye 14:16
Acts 3:21
Acts 15:18
Romans 1:25
Romans 9:5
Romans 11:36
Romans 12:2
Romans 16:27
1 Corinthians 1:20
1 Corinthians 2:6
1 Corinthians 2:7
1 Corinthians 2:8
1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4
2 Corinthians 9:9
2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23
1 Peter 1:25
1 Peter 4:11
1 Peter 5:11
2 Peter 3:18
1 John 2:17
2 John 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Revelation 1:6
Revelation 1:18
Revelation 4:9
Revelation 4:10
Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aiōnios

Matta 18:8
Matta 19:16
Matta 19:29
Matta 25:41
Matta 25:46
Mark 3:29
Mark 10:17
Mark 10:30
Luke 10:25
Luke 16:9
Luke 18:18
Luke 18:30
Yəhye 3:15
Yəhye 3:16
Yəhye 3:36
Yəhye 4:14
Yəhye 4:36
Yəhye 5:24
Yəhye 5:39
Yəhye 6:27
Yəhye 6:40
Yəhye 6:47
Yəhye 6:54
Yəhye 6:68

Yəhye 10:28
Yəhye 12:25
Yəhye 12:50
Yəhye 17:2
Yəhye 17:3
Acts 13:46
Acts 13:48
Romans 2:7
Romans 5:21
Romans 6:22
Romans 6:23
Romans 16:25
Romans 16:26
2 Corinthians 4:17
2 Corinthians 4:18
2 Corinthians 5:1
Galatians 6:8
2 Thessalonians 1:9
2 Thessalonians 2:16
1 Timothy 1:16
1 Timothy 6:12
1 Timothy 6:16
2 Timothy 1:9
2 Timothy 2:10
Titus 1:2
Titus 3:7
Philemon 1:15
Hebrews 5:9
Hebrews 6:2
Hebrews 9:12
Hebrews 9:14
Hebrews 9:15
Hebrews 13:20
1 Peter 5:10
2 Peter 1:11
1 John 1:2
1 John 2:25
1 John 3:15
1 John 5:11
1 John 5:13
1 John 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Revelation 14:6

eleēsē

Romans 11:32

Geenna

Matta 5:22
Matta 5:29
Matta 5:30
Matta 10:28
Matta 18:9
Matta 23:15
Matta 23:33
Mark 9:43
Mark 9:45
Mark 9:47
Luke 12:5
Yaaq'ub 3:6

Hadēs

Matta 11:23
Matta 16:18
Luke 10:15
Luke 16:23
Acts 2:27
Acts 2:31
1 Corinthians 15:55
Revelation 1:18
Revelation 6:8
Revelation 20:13
Revelation 20:14

Limnē Pyr

Revelation 19:20
Revelation 20:10
Revelation 20:14
Revelation 20:15
Revelation 21:8

Sheol

Ts'etta ıxhaynbı 37:35
Ts'etta ıxhaynbı 42:38
Ts'etta ıxhaynbı 44:29
Ts'etta ıxhaynbı 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Şamuelin 2:6
2-Şamuelin 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Yunus 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Peter 2:4

Questioned

None yet noted

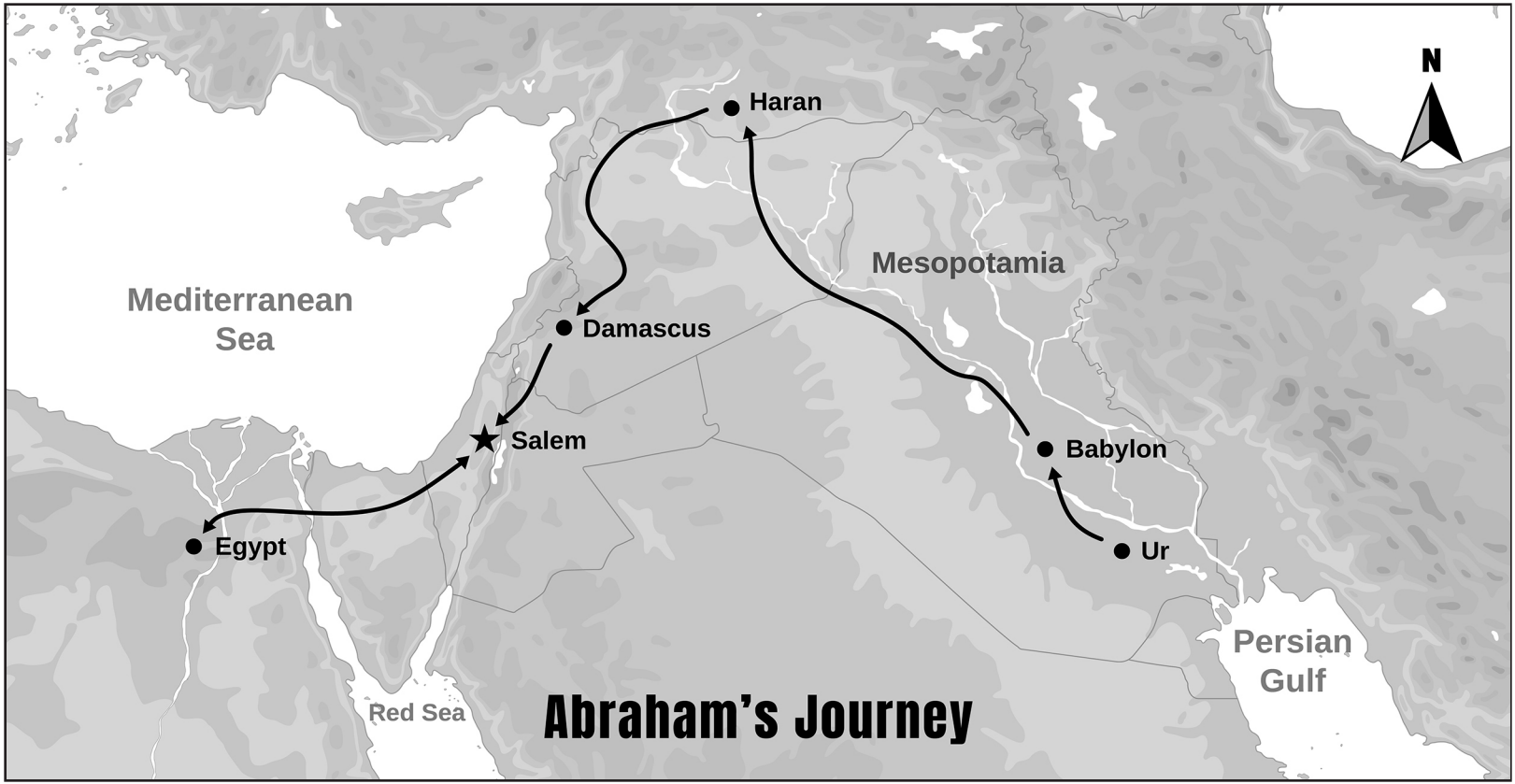

Allahee qort'uling'a, cun xav g'aleççu, İbrahim inyam vodva, mirasna alyapt'asde cigeeqa k'ırı alixhxhı, ayk'an. Mang'uk'le nyaqa ı'qqəvacar dya'ts'a yəqqı'lqa qığeç'e.

- Cühüt'yaaşis 11:8

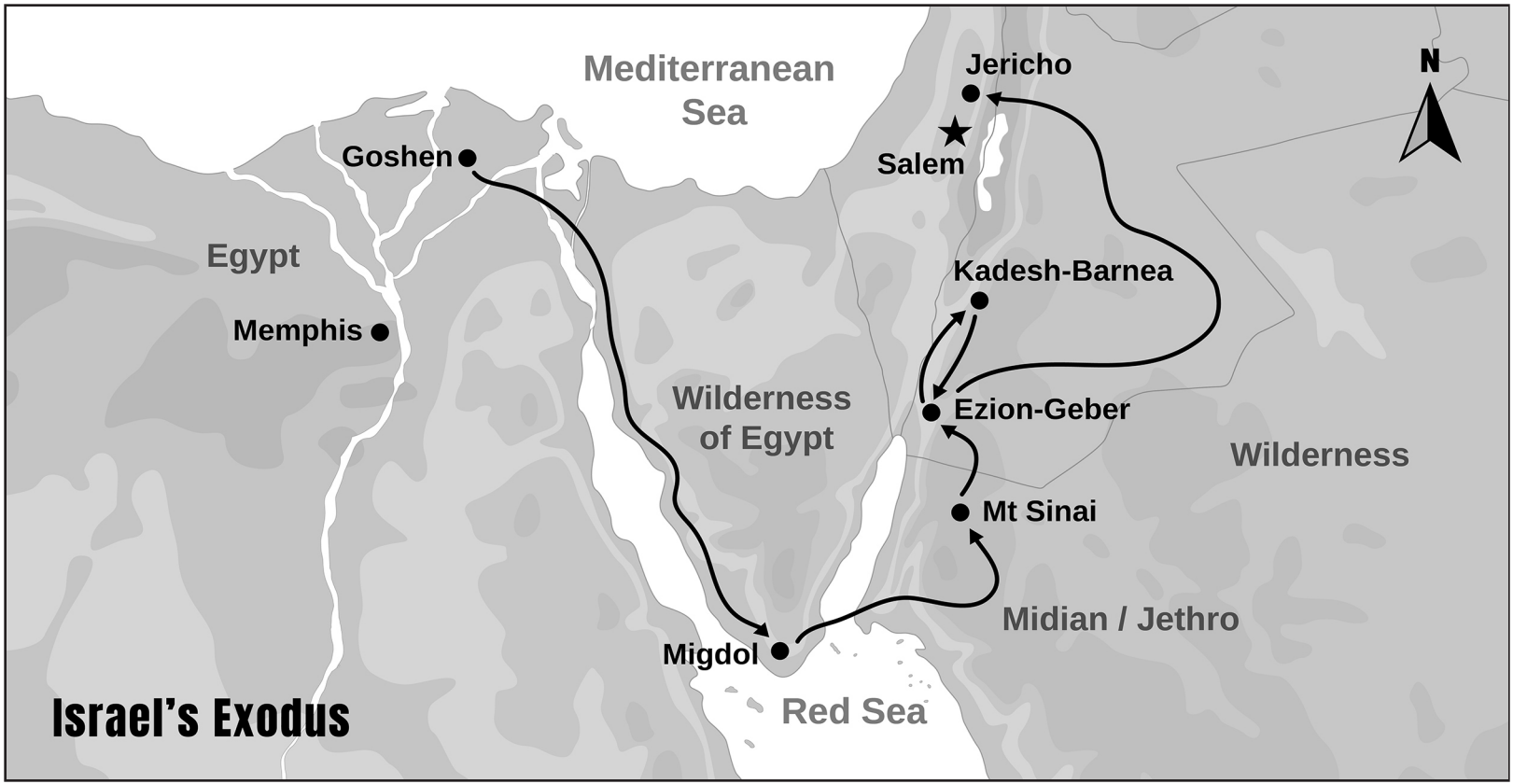

Fironee millet g'ayqiyng'a, Allahee manbı Filiştinaaşine cigabışile k'ena yəq cit'aba vuxheyib quvqekka deş. Allahee eyhen: Maa'ab manbışika muhariba hav'eene, manbışe sayid fikırbı badal hı'ı Misirqacab siviyk'al. - Qığeepç'iy 13:17

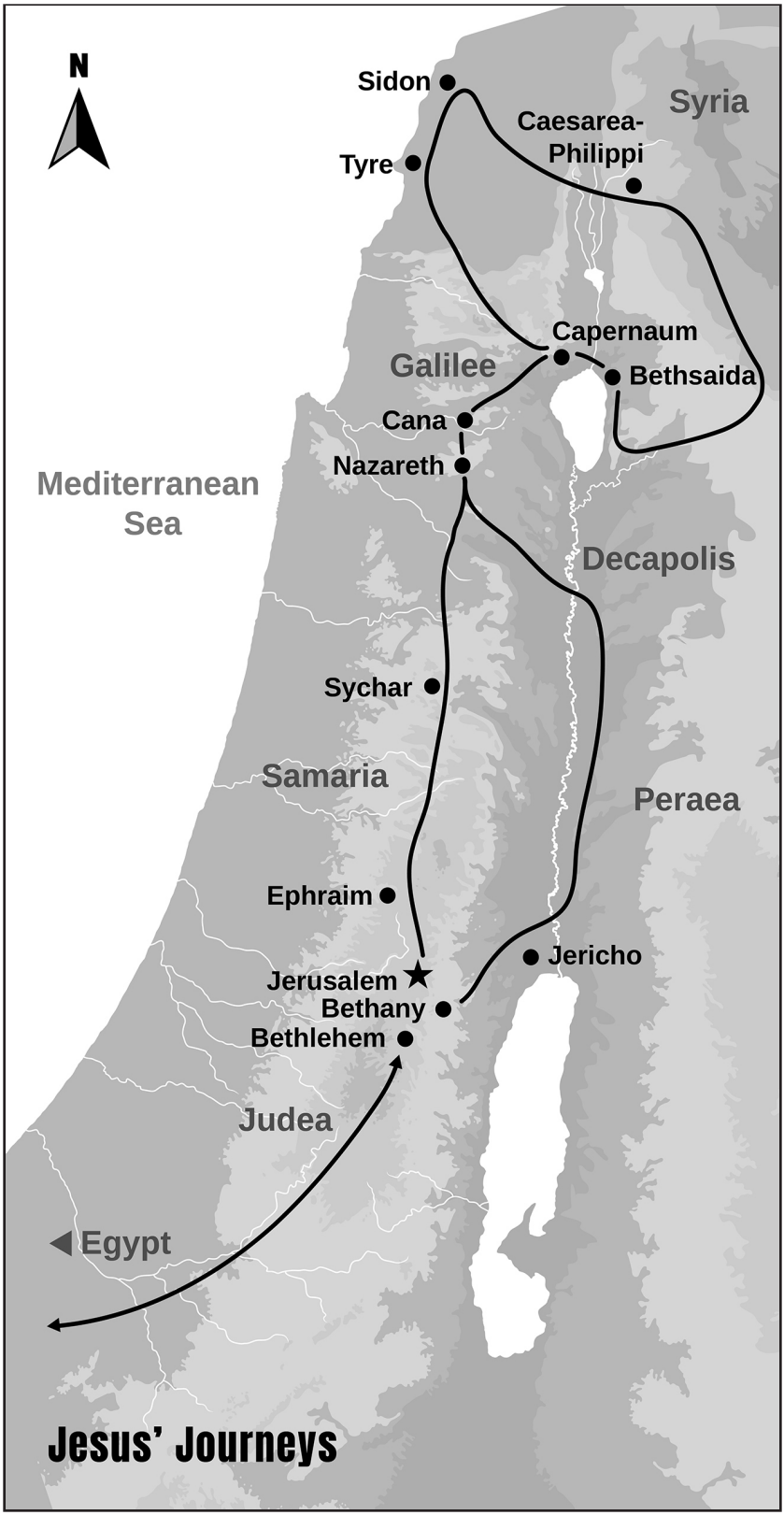

"For the Son of Man also came not to be served, but to serve, and to give his life as a ransom for many"

Mark 10:45

"Paul, a servant of Jesus Christ, called to be an apostle, set apart for the Good News of God"

Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

	Christ returns for his people
1956	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1830	John Williams reaches Polynesia
1731	Zinzendorf leads Moravian mission
1614	Japanese kill 40,000 Christians
1572	Jesuits reach Mexico
1517	Martin Luther leads Reformation
1455	Gutenberg prints first Bible
1323	Franciscans reach Sumatra
1276	Ramon Llull trains missionaries
1100	Crusades tarnish the church
1054	The Great Schism
997	Adalbert marytyrd in Prussia
864	Bulgarian Prince Boris converts
716	Boniface reaches Germany
635	Alopen reaches China
569	Longinus reaches Alodia / Sudan
432	Saint Patrick reaches Ireland
397	Carthage ratifies Bible Canon
341	Ulfilas reaches Goth / Romania
325	Niceae proclaims God is Trinity
250	Denis reaches Paris, France
197	Tertullian writes Christian literature
70	Titus destroys the Jewish Temple
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we?			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful?			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we?			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

<table>
<tr><td colspan="4">Fallen</td><td>Glory</td></tr>
<tr><td>Fall to sin
No Law</td><td>Moses' Law
1500 B.C.</td><td>Christ
33 A.D.</td><td>Church Age
Kingdom Age</td><td>New Heavens
and Earth</td></tr>
<tr><td colspan="4">1 Timothy 6:16
Living in unapproachable light</td><td rowspan="7">Acts 3:21
Philippians 2:11
Revelation 20:3

God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City</td></tr>
<tr><td colspan="2">John 8:58
Pre-incarnate</td><td>John 1:14
Incarnate</td><td>Luke 23:43
Paradise</td></tr>
<tr><td colspan="2">Psalm 139:7
Everywhere</td><td colspan="2">John 14:17
Living in believers</td></tr>
<tr><td colspan="4">Ephesians 2:1-5
Serving the Savior or Satan on Earth</td></tr>
<tr><td colspan="4">Luke 16:22
Blessed in Paradise</td></tr>
<tr><td colspan="4">Luke 16:23, Revelation 20:5,13
Punished in Hades until the final judgment</td></tr>
<tr><td colspan="4">Hebrews 1:14
Serving mankind at God's command</td></tr>
<tr><td colspan="4">2 Peter 2:4, Jude 6
Imprisoned in Tartarus</td><td rowspan="4">Matthew 25:41
Revelation 20:10

Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels</td></tr>
<tr><td rowspan="3" colspan="3">1 Peter 5:8, Revelation 12:10

Rebelling against Christ
Accusing mankind</td><td>Revelation 20:13
Thalaasa</td></tr>
<tr><td>Revelation 19:20
Lake of Fire</td></tr>
<tr><td>Revelation 20:2
Abyss</td></tr>
</table>

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Tsʻəxna miz at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarrantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. *"If the first fruit is holy, so is the lump,"* Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

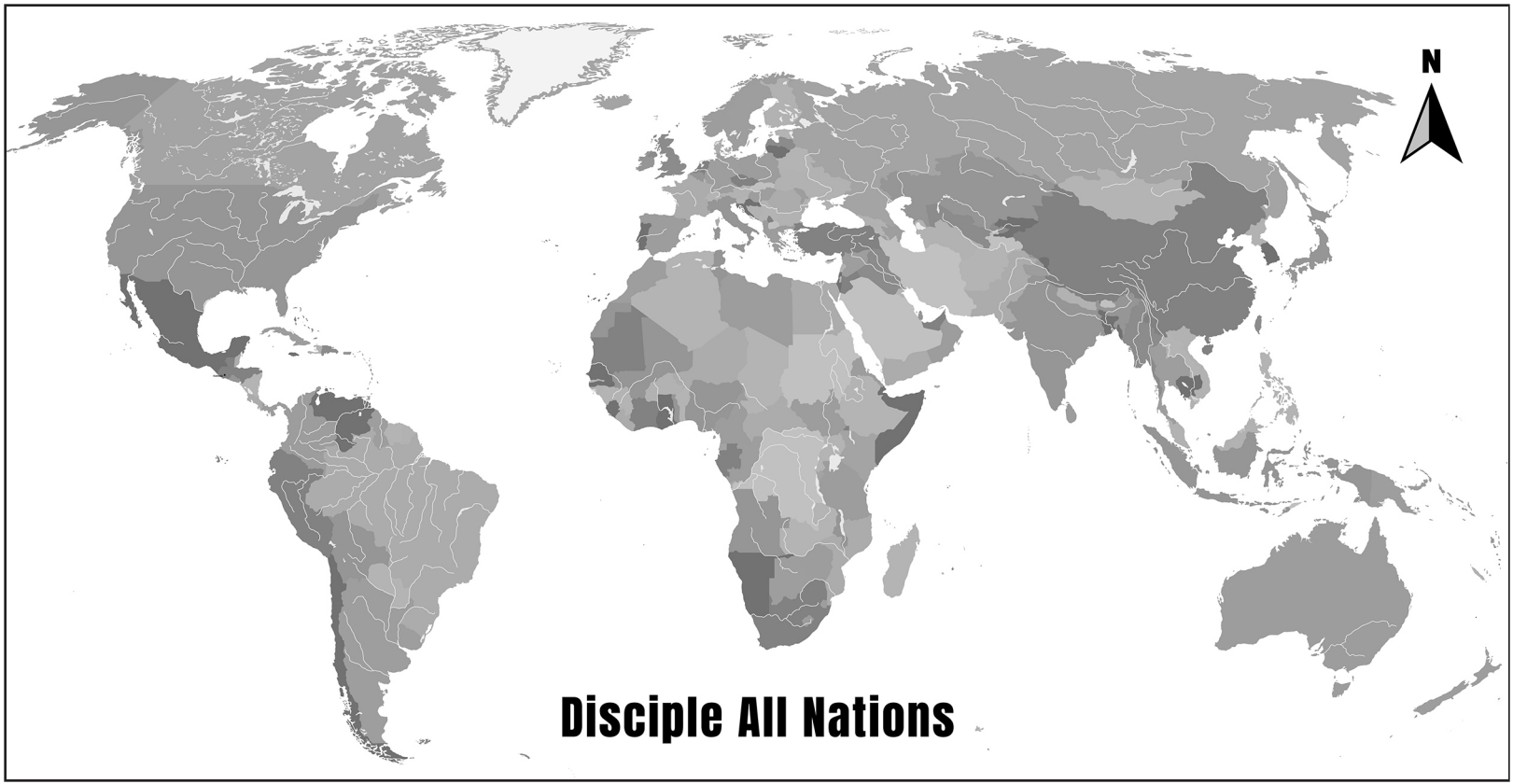

Mançil-allab hapk'ın gırgıne milletbışike Yizın telebabı hee'e, manbı Dekkıne, Duxayne, sayıb Muq'addasne Rı'hı'ne doyuka xhineeqa k'yooq'u gicəpxı'ybı aleet'e'e.

- Matta 28:19